ॐ

વીતરાગાય નમઃ

અમૃત બોધ

(ભાગ–૧)

(પૂજ્ય બહેનશ્રીનાં વચનામૃત ઉપર
શિક્ષણ શિબિર પ્રસંગે ચાલેલા પ્રવચનો)

પ્રકાશક

કુંદકુંદ–કહાન પારમાર્થિક ટ્રસ્ટ
મુંબઈ

વિક્રમ સંવત ૨૦૭૩

વીર સંવત ૨૫૪૩

ઈ. સન ૨૦૧૭

પ્રકાશન
તા. ૯-૮-૨૦૧૭
પૂજ્ય બહેનશ્રી ચંપાબહેનની ૧૦૪મી જન્મજયંતી

પ્રકાશક તથા પ્રાપ્તિ સ્થાન
શ્રી કુંદકુંદ-કહાન પારમાર્થિક ટ્રસ્ટ
વિલેપાર્લા, મુંબઈ
ફોન : ૦૨૨-૨૬૧૩૦૮૨૦

ટાઈપ સેટિંગ :
પૂજા ઈમ્પ્રેશન્સ
ભાવનગર
મો. ૯૭૨૫૨૫૧૧૩૧

પ્રકાશકીય

અંતિમ જિનેશ્વર શ્રી મહાવીર સ્વામીના પ્રવર્તમાન શાસનમાં અનેક આચાર્ય ભગવંતો, મુનિ ભગવંતોએ સ્વયંની પ્રચંડ સાધના વડે મોક્ષમાર્ગને જીવંત રાખ્યો છે. તેઓશ્રીની સાતિશય દિવ્ય પ્રજ્ઞાના નિમિત્તે પ્રવાહિત અનેક પરમાગમોમાં મોક્ષમાર્ગનું રહસ્ય ખુલ્લું કરીને મૂક્યું છે. તેઓશ્રીના પ્રત્યેક વચનોંમાં અમૃત નીતરી રહ્યું છે. આપણા સૌનું મહાન સદ્‌ભાગ્ય છે કે આવા પરમાગમો આજે પણ મોજૂદ છે.

પ્રવર્તમાન કાળ એ હુંડાવસર્પિણીના નામે પ્રચલિત છે. આવા નિકૃષ્ટ કાળમાં મોક્ષમાર્ગનું જીવંત રહેવું એક આશ્ચર્યકારક ઘટના છે. ભગવાનની દિવ્યધ્વનિના મધુરા રણકારો જિનાગમોમાં તો જીવંત છે જ, પરંતુ તેમને ઉકેલનાર કોઈ નહોતું. સમાજ ચુસ્ત રૂઢિવાદમાં જકડાયેલો હતો. ક્રિયાકાંડમાં ધર્મ માનનારા તથા મનાવનારાનો પ્રભાવ વર્તતો હતો. સત્ય મોક્ષમાર્ગ શું છે, જન્મ-મરણનો અંત કઈ રીતે આવે, આત્મિક સુખ કઈ રીતે પ્રાપ્ત થાય ઈત્યાદિ અનેક વિષયો પ્રાયઃ લુપ્ત થઈ ગયા હતા.

એવા ઘોર તિમિરમય કાળમાં એક એવા સૂર્યનો પ્રકાશ થયો જેમણે પૂરા સમાજને નવી દિશા આપીને અસીમ અમાપ ઉપકાર કર્યો છે. સૌરાષ્ટ્રના ઉમરાળા જેવા નાના ગામમાં આપણા સૌના તારણહાર પરમોપકારી જ્ઞાન દિવાકર અજ્ઞાન અધંકારનો નાશ કરનાર, કૃપાળુ કહાન ગુરુદેવનો જન્મ આપણને સૌને તારમા માટે જ થયો. સ્થાનકવાસી સંપ્રદાયમાં જન્મ થયો તથા દીક્ષિત પણ તેમાં થયા, તેમ છતાં સત્યની શોધ, આત્મહિત કરવાની પ્રચંડ ભાવનાએ તેઓશ્રીને શાશ્વત સુખના પંથે દોરવ્યા. તેઓશ્રીના ગુણગાન શું કરવા? જેની કોઈ કિંમત ન થઈ શકે એવા પરમ નિર્મળ મોક્ષમાર્ગને તેઓશ્રીએ સ્વયંની નિષ્કારણ કરુણાથી પ્રકાશી વર્તમાન સમાજ ઉપર અનંત અનંત ઉપકાર કર્યો છે.

તેઓશ્રીનો આત્મા પ્રત્યેનો પ્રેમ, મુમુક્ષુઓ કઈ રીતે મોક્ષમાર્ગ પર્યંત પહોંચે એવી નિષ્કારણ કરુણા, જિનદેવ, જિનધર્મ, જિનવાણી આદિના સાતિશય બહુમાનથી નિતરતી તેઓશ્રીની વાણી મુમુક્ષુઓને રસતરબોળ કરી મૂકે છે. પ્રત્યેક વચનોમાં ટપકતુ અમૃત મુમુક્ષુઓને અજરામર પદની પ્રાપ્તિ કરાવે તેવા છે. જે શુદ્ધોપયોગમાંથી બહાર આવતાં તેઓશ્રીને ઉત્પન્ન થયેલો વિકલ્પ મુમુક્ષુઓના જન્મ-મરણને ટાળી શકતો હોય તો તેઓશ્રીના શુદ્ધોપયોગની શું વાત કરવી!! તેઓશ્રીનો અંતરંગ વૈભવ તો જે સ્વસંવેદનજ્ઞાનમાં આવે તે જ જાણે.

એવા પરમ પવિત્ર સ્વસંવેદનને જન્મ આપનારા પ્રશમમૂર્તિ ધન્યાવતાર પૂજ્ય ભગવતી માતા ચંપાબહેન, ધર્મરત્ન, ધર્મની શોભા ઈત્યાદિ અનેક પ્રશંસાયુક્ત શબ્દોથી પૂજ્ય ગુરુદેવ

મુક્ત કંઠે પ્રશંસા કરતાં થાકતા નહોતા. પૂજ્ય ગુરુદેવ પરમાગમો ઉપર તો પ્રવચન કરીને મોક્ષમાર્ગું રહસ્ય તો ખોલ્યું જ છે, પરંતુ અંતિમ વર્ષોમાં પૂજ્ય બહેનશ્રીનાં વચનામૃત ઉપર પણ તેઓએ પ્રવચનો કર્યા. પૂજ્ય ગુરુદેવ પ્રવચનોમાં અનેક વખત ફરમાવતા હતા, અમે કોઈ દિવસ કોઈ શાસ્ત્ર છપાવો, એમ કહ્યું નથી. પરંતુ આ 'બહેનશ્રીનાં વચનામૃત' પુસ્તક એક લાખ છપાવો. એવી સો પ્રથમ આજ્ઞા આપી. એવું તો એમના વચનામૃતમાં શું ભર્યું છે? એ તો પ્રસ્તુત પ્રવચનોનું રસપાન જ્યારે મુમુક્ષુઓ કરશે ત્યારે તેઓ સ્વયં જ સમજી જશે.

જે ગૂઢ સિદ્ધાંતો પરમાગમોમાંથી ઉકેલવા, સમજવા મુમુક્ષુઓને કઠિન લાગે છે, તે જ સિદ્ધાંતોને સાદી ભાષામાં વચનામૃતમાં સુસ્પષ્ટપણે સમજાવવામાં આવ્યા છે. મુમુક્ષુઓના કાળજાની કોર સમાન પૂજ્ય બહેનશ્રીની સાતિશય દિવ્ય પ્રજ્ઞામાં રહેલું ઊંડાણ, તેમની વિશાળતા, મુમુક્ષુઓની પ્રત્યેક મુંઝવણને દૂર કરનારા તેમના વચનામૃતો ખરેખર આ કાળની અજાયબી છે.

પ્રસ્તુત ગ્રંથમાં ઈ.સ. ૧૯૮૦માં શિક્ષણ શિબિર પ્રસંગે ચાલેલા કુલ ૫૦ પ્રવચનોમાંથી ૨૫ પ્રવચનો લેવામાં આવેલ છે. બધા જ પ્રવચનો હિન્દી ભાષામાં ચાલેલ છે તેથી માત્ર તેમની લિપિ બદલાવીને હિન્દી ભાષામાં જ પ્રકાશિત કરવામાં આવેલ છે. સૌ પ્રથમ સી.ડી. પ્રવચનોને શબ્દશઃ ઉતારી લઈ, જ્યાં કૌંસ ભરવાની જરૂરિયાત લાગી ત્યાં કૌંસ ભરવામાં આવ્યા છે તથા વાક્ય રચના પૂર્ણ કરવામાં આવી છે. જ્યાં કંઈ પણ સંભળાતું નથી ત્યાં ડોટ કરીને મૂકી દેવામાં આવેલ છે. પાઠક વર્ગે સ્વયંની સમજણ અનુસાર અર્થઘટન કરવા વિનંતી. શેષ ૨૫ પ્રવચનો બીજા ભાગમાં પ્રકાશિત કરવામાં આવશે.

કુંદકુંદ-કહાન પારમાર્થિક ટ્રસ્ટ, વિલેપાર્લા, મુંબઈ દ્વારા પ્રશમમૂર્તિ પૂજ્ય બહેનશ્રી ચંપાબહેનની ૧૦૪મી મંગલ જન્મ જયંતિ પ્રસંગે પ્રથમ ભાગ પ્રકાશિત થઈ રહ્યો છે. શબ્દશઃ પ્રવચનો ઉતારવાનું તથા સંપાદિત કરવાનું કાર્ય શ્રી નિલેષભાઈ જૈન, ભાવનગર દ્વારા કરવામાં આવેલ છે. પ્રસ્તુત પ્રવચનોમાં કોઈ પણ પ્રકારની ક્ષતિ રહી જવા પામી હોય તો દેવ-શાસ્ત્ર-ગુરુની શુદ્ધ અંતઃકરણપૂર્વક ક્ષમા યાચીએ છીએ. મુમુક્ષુ વર્ગને નમ્ર વિનંતી છે કે તેમને કોઈ ક્ષતિ જણાય તો સુધારો કરી મોકલે જેથી સુધારો કરી શકાય. આ પ્રવચનો www.vitragvani.com પર મૂકવામાં આવેલ છે. અંતતઃ પ્રસ્તુત પ્રવચનોનું અમૃતપાન કરી અજરામર એવા શાશ્વત સુખને પ્રાપ્ત કરીએ, એ જ ભાવના.

ટ્રસ્ટીગણ

શ્રી કુંદકુંદ-કહાન પારમાર્થિક ટ્રસ્ટ, મુંબઈ

અધ્યાત્મયુગસર્જક પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી કાનજીસ્વામીનો સંક્ષિપ્ત જીવન પરિચય

ભારતદેશના ગુજરાત રાજ્યમાં ભાવનગર જિલ્લાના 'ઉમરાળા' ગામમાં સ્થાનકવાસી સંપ્રદાયના દશાશ્રીમાળી વણિક પરિવારના શ્રેષ્ઠીવર્ય શ્રી મોતીચંદભાઈના ઘેર, માતા ઉજમબાની કૂંખે, વિક્રમ સંવત ૧૯૪૬ના વૈશાખ સુદ બીજ, (તા. ૨૧-૪-૧૮૯૦) રવિવારે વહેલી સવારે આ બાળ મહાત્માનો જન્મ થયો.

જે સમયે આ બાળ મહાત્મા ધરતી પર પધાર્યા, તે સમયે જૈનોના જીવનનો શ્વાસ અંધશ્રદ્ધા, પાખંડ અને શુષ્ક ક્રિયાકાંડમાં જ રૂંધાઈ ગયો હતો. કોઈક સ્થળે આધ્યાત્મિક ચિંતન ચાલતું હતું, પણ તેમાં અધ્યાત્મ નહોતું. એવા એ અંધકારમય કળીકાળમાં આ તેજસ્વી કહાનસૂર્યનો ઉદય થયો.

સાત વર્ષની ઉંમરે નિશાળમાં લૌકિક શિક્ષા લેવાનું શરૂ કર્યું. દરેક વસ્તુના હાર્દ સુધી પહોંચવાની તેજસ્વી બુદ્ધિપ્રતિભા, મધુરભાષીપણુ, શાંતસ્વભાવ, ગંભીર મુખમુદ્રા તથા જતું કરવાનો સ્વભાવ હોવાથી બાળ 'કાનજી' શિક્ષકોમાં તથા વિદ્યાર્થીઓમાં પ્રિય થઈ ગયા. નિશાળમાં તથા જૈન પાઠશાળાના અભ્યાસમાં પ્રાયઃ પ્રથમ નંબર આવતો, પરંતુ નિશાળના લૌકિક અભ્યાસથી તેમને સંતોષ થયો નહિ અને ઊંડે ઊંડે એમ લાગતું કે હું જેની શોધમાં છું તે આ નથી. તેર વર્ષની ઉંમરે માતુશ્રીના અવસાનથી પિતા સાથે પાલેજ જવાનું થાય છે. ચાર વર્ષ બાદ પિતાનો સ્વર્ગવાસ થતાં સત્તર વર્ષની ઉંમરે ભાગીદાર સાથે વેપારમાં જોડાય છે.

વ્યાપારની પ્રવૃત્તિ વખતે પણ તેઓ જરા પણ અપ્રમાણિકતા ચલાવી લેતા નહિ. સત્યનિષ્ઠા, નીતિમત્તા, નિખાલસતા અને નિર્દોષતાથી તેમનું વ્યાવહારિક જીવન સુગંધિત હતું. સાથે તેમનો આંતરિક વ્યાપાર અને ઝુકાવ તો સતત સત્યની શોધ તરફ જ હતો. દુકાનમાં પણ ધાર્મિક પુસ્તકો વાંચતા. વૈરાગી ચિત્તવાળા કહાનકુંવર રાત્રિના રામલીલા કે નાટક જોવા જતાં ત્યારે તેમાંથી વૈરાગ્યરસનું ઘોલન કરતાં. જેના ફળસ્વરૂપે સત્તર વર્ષની ઉંમરે ઉજ્જ્વળ ભવિષ્યની આગાહી કરતા બાર લીટીના કાવ્યની રચના કરે છે :

'શિવરમણી રમનાર તું તું હી દેવનો દેવ'

ઓગણીસ વર્ષની ઉંમરથી તો રાત્રિના આહાર, પાણી તથા અથાણાંનો ત્યાગ કરે છે.

સત્યની શોધ માટે, દીક્ષા લેવાના ભાવથી ૨૨ વર્ષની યુવા વયે દુકાનનો પરિત્યાગ કરે છે અને ગુરુ પાસે આજીવન-બ્રહ્મચર્ય વ્રત અંગીકાર કરે છે. પછી ૨૪ વર્ષની વયે (વિ. સં. ૧૯૭૦) જન્મનગરી ઉમરાળામાં ૨૦૦૦ જેટલા સાધર્મીઓના વિશાળ

જનસમુદાયની હાજરીમાં સ્થાનકવાસી સંપ્રદાયની દીક્ષા અંગીકાર કરે છે. દીક્ષા સમયે હાથી પર બેસવા જતાં ધોતિયું ફાટે છે. તીક્ષ્ણ બુદ્ધિના ધારક ગુરુવરને શંકા પડી જાય છે કે કંઈક ખોટું થાય છે.

દીક્ષા લીધાં બાદ સત્યના ખોજક આ મહાત્માએ સ્થાનકવાસી તથા શ્વેતાંબર સંપ્રદાયના સમસ્ત આગમોનો ગહન અભ્યાસ માત્ર ચાર વર્ષમાં જ પૂરો કર્યો. સંપ્રદાયમાં મોટી ચર્ચાઓ ચાલી કર્મ છે તો વિકાર થાય છે ને? જો કે પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને હજી દિગંબર શાસ્ત્રો તો મળ્યા નહોતાં. છતાં પૂર્વના સંસ્કારના બળે તેઓ દઢતાપૂર્વક સિંહગર્જના કરે છે 'જીવ પોતાથી સ્વતંત્રપણે વિકાર કરે છે; કર્મથી કે પરથી નહિ. જીવ પોતાના ઊંધા પુરુષાર્થથી વિકાર કરે છે અને સવળા પુરુષાર્થથી નાશ કરે છે.'

વિ. સં. ૧૯૭૮માં મહાવીરપ્રભુના શાસન-ઉદ્ધારનો અને હજારો મુમુક્ષુઓના મહાન પુણ્યોદય સૂચક એક મંગળકારી પવિત્ર પ્રસંગ બને છે

૩૨ વર્ષની ઉંમરે, વિધિની કોઈ ધન્યપળે શ્રીમદ્ ભગવત કુંદકુંદાચાર્યદેવ વિરચિત સમયસાર નામનું મહાન પરમાગમ દામનગરમાં દામોદર શેઠ દ્વારા પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીના હસ્તકમળમાં આવે છે અને આ પવિત્ર પુરુષના અંતરમાંથી સહજ જ ઉદગાર નીકળે છે 'શેઠ! આ તો અશરીરી થવાનું શાસ્ત્ર છે.' એનું અધ્યયન અને ચિંતન કરતાં અંતરમાં આનંદ અને ઉલ્લાસ ઉભરાય છે. આ મહાપુરુષના અંતરંગ જીવનમાં પણ પરમ પવિત્ર પરિવર્તન થયું. ભુલી પડેલી પરિણતિ નિજ ઘર દેખે છે. ત્યારબાદ વિ.સં. ૧૯૮૨ના ચાતુર્માસ પહેલા રાજકોટમાં શ્રી દામોદરભાઈ લાખાણીએ 'મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશક' ગ્રંથ પૂ. ગુરુદેવશ્રીને આપ્યો જે વાંચતા, પોતાના હૃદયની અનેક વાતોનું સમર્થન આ ગ્રંથમાંથી મળી આવતાં તેઓ તેના વાંચનમાં એવા ઓતપ્રોત થઈ જતાં કે તે વખતે તેમને ખાવું-પીવું કે સૂવું ગમતું નહીં. ત્યારબાદ શ્રી પ્રવચનસાર, અષ્ટપાહુડ, દ્રવ્યસંગ્રહ, સમ્યગ્જ્ઞાન દીપિકા વગેરે દિગંબર શાસ્ત્રોના અભ્યાસથી ૧૩ વર્ષ સુધી ખૂબ જ જ્ઞાનની પ્રગાઢતા બાદ તેઓશ્રીને નિઃશંક નિર્ણય થઈ જાય છે કે દિગંબર જૈન ધર્મ જ મૂળ માર્ગ છે અને તે જ સાચો ધર્મ છે. તેથી અંતરંગ શ્રદ્ધા કંઈક અને બહારમાં વેષ કંઈક એવી સ્થિતિ તેમને અસહ્ય થઈ પડે છે. તેથી અંતરમાં ખૂબ જ મનોમંથન બાદ સંપ્રદાય છોડવાનો નિર્ણય કરે છે.

પરિવર્તન માટે યોગ્ય સ્થળની તપાસ કરતાં કરતાં સોનગઢ આવી 'સ્ટાર ઑફ ઈન્ડિયા' નામના એકાંત મકાનમાં મહાવીર જન્મકલ્યાણકના દિવસે (વિ. સં. ૧૯૯૧, ચૈત્ર સુદ ૧૩) બપોરે સવા વાગે સંપ્રદાયના ચિહ્ન મુહપત્તીનો ત્યાગ કરે છે અને જાહેર કરે છે : 'હવે હું સ્થાનકવાસી સાધુ નથી, હું સનાતન દિગંબર જૈન ધર્મનો શ્રાવક

છું.' સિંહ સમાન વૃત્તિના ધારક આ મહાપુરુષે, ૪૫ વર્ષની ઉંમરે અંતરમાં મહાવીર્ય ઉછાળીને આ અદ્ભુત પરાક્રમી કાર્ય કર્યું.

'સ્ટાર ઑફ ઈન્ડિયા'માં ત્રણ વર્ષ દરમ્યાન જિજ્ઞાસુ ભક્તજનોનો પ્રવાહ દિન-પ્રતિદિન વધતો જ ગયો, જેના કારણે આ મકાન ખુબ જ નાનું પડવા લાગ્યું. તેથી ભક્તોએ આ પરમપ્રતાપી સત્પુરુષ માટે નિવાસ અને પ્રવચનનું મકાન 'શ્રી જૈન સ્વાધ્યાય મંદિર'નું નિર્માણ કરાવ્યું. ગુરુદેવશ્રીએ વિ. સં. ૧૯૯૪ના વૈશાખ વદ ૮ના રોજ આ નિવાસસ્થાનમાં મંગળ પદાર્પણ કર્યું. આ 'સ્વાધ્યાય મંદિર' જીવન-પર્યંત આ મહાપુરુષની આત્મ-સાધના અને વીરશાસનની પ્રભાવનાનું કેન્દ્ર બની રહ્યું.

અહીં દિગંબર ધર્મના ચારે અનુયોગના નાના-મોટા ૧૮૩ જેટલા ગ્રંથોનો ઊંડાણથી અભ્યાસ કર્યો. તેમાંથી ૩૮ ગ્રંથો પર સભામાં પ્રવચનો કર્યા, જેમાં સમયસાર ઉપર તો ૧૯ વખત અધ્યાત્મવર્ષા કરી છે. પ્રવચનસાર, અષ્ટપાહુડ, પરમાત્મપ્રકાશ, નિયમસાર, પંચાસ્તિકાયસંગ્રહ, સમયસાર કળશ-ટીકા વગેરે ગ્રંથો પર પણ અનેકવાર પ્રવચનો કર્યા છે.

દિવ્યધ્વનિનું રહસ્ય સમજાવનાર તેમજ કુંદકુંદાદિ આચાર્યોના ગહન શાસ્ત્રોનું રહસ્યોદ્ઘાટન કરનાર આ મહાપુરુષની ભવતાપવિનાશક અમૃતવાણીને ભાઈશ્રી નવનીતભાઈ ઝવેરીની દીર્ઘદૃષ્ટિને કારણે શ્રી દિગંબર જૈન સ્વાધ્યાય મંદિર ટ્રસ્ટ દ્વારા ઈ.સ.૧૯૫૯ થી ૧૯૮૦ સુધી નિયમિત રીતે ટેપમાં ઉતારી લેવામાં આવી છે. જેના પ્રતાપે આજે આપણી પાસે ૯૦૦૦ થી વધુ પ્રવચનો સુરક્ષિતપણે ઉપલબ્ધ છે. આ મંગલ વાણી દેશ-વિદેશના તમામ મુમુક્ષુમંડળોમાં તેમજ લાખો જિજ્ઞાસુ મુમુક્ષુઓના ઘેર-ઘેર ગુંજતી થઈ ગઈ છે. તેથી એટલું તો નક્કી છે કે ભરતક્ષેત્રના ભવ્યજીવોને પંચમ કાળના અંત સુધી આ દિવ્યવાણી જ ભવના અભાવમાં પ્રબળ નિમિત્ત થશે.

આ મહાપુરુષનો ધર્મસંદેશ દેશ-વિદેશના સમસ્ત મુમુક્ષુઓને નિયમિત મળતો રહે તે હેતુથી સૌ પ્રથમ વિ. સં. ૨૦૦૦ના માગશર (ડિસેમ્બર ૧૯૪૩) માસથી 'આત્મધર્મ' નામની માસિક અધ્યાત્મિક-પત્રિકાનું પ્રકાશન સોનગઢથી મુરબ્બી શ્રી રામજીભાઈ માણેકચંદ દોશીના સંપાદન હેઠળ શરૂ થયું. આજે પણ 'આત્મધર્મ' ગુજરાતી તેમજ હિન્દી ભાષામાં નિયમિત રીતે પ્રકાશિત થઈ રહ્યું છે. પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીના દૈનિક પ્રવચનોને પ્રસિદ્ધ કરતું 'શ્રી સદ્ગુરુ પ્રવચન પ્રસાદ' સપ્ટેમ્બર ૧૯૫૦ થી નવેમ્બર ૧૯૫૬ સુધી પ્રકાશિત થયું. સ્વાનુભૂતિવિભૂષિત આ ચૈતન્યવિહારી મહાપુરુષની મંગળવાણી વાંચીને તેમજ સાંભળીને હજારો સ્થાનકવાસી, શ્વેતાંબર તથા અન્ય કોમના ભવ્યજીવો પણ તત્ત્વની સમજણપૂર્વક સાચા દિગંબર જૈનધર્મના અનુયાયી થયા. અરે..! મૂળ દિગંબર જૈનો પણ સાચા અર્થમાં

દિગંબર જૈન બન્યા.

શ્રી દિગંબર જૈન સ્વાધ્યાય મંદિર ટ્રસ્ટ, સોનગઢ દ્વારા દિગંબર આચાર્યો-મુનિવરોના તેમજ આત્માનુભવી પંડિતવર્યોના ગ્રંથો અને પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીના તે ગ્રંથો પરના પ્રવચનોના પુસ્તક છપાવવાનું કાર્ય વિ. સં. ૧૯૯૯ (ઈ.સ. ૧૯૪૩)થી શરૂ થયું. આ સત્-સાહિત્ય દ્વારા વીતરાગી તત્ત્વજ્ઞાનની દેશ-વિદેશમાં અપૂર્વ પ્રભાવના થઈ, જે આજે પણ અવિરતપણે ચાલી રહી છે. પરમાગમોનું ઊંડું રહસ્ય સમજાવીને કૃપાળુ કહાન ગુરુદેવે આપણા સહુ ઉપર કરુણા વરસાવી છે. તત્ત્વજિજ્ઞાસુ જીવો માટે આ એક મહાન આધાર છે અને દિગંબર જૈન સાહિત્યની આ એક અમૂલ્ય સંપત્તિ છે.

દસલક્ષણ પર્યુષણ પર્વ દરમ્યાન ભારતભરમાં અનેક સ્થળોએ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીએ પ્રરૂપેલા તત્ત્વજ્ઞાનના પ્રચાર માટે પ્રવચનકારો મોકલાય છે. આ પ્રવૃત્તિથી ભારતભરના સમસ્ત દિગંબર સમાજમાં જાગૃતિ આવી છે. આજે પણ દેશ-વિદેશમાં પર્યુષણપર્વમાં સેંકડો પ્રવચનકાર વિદ્વાનો આ વીતરાગી વાણીનો ડંકો વગાડે છે.

બાળકોમાં તત્ત્વજ્ઞાનના સંસ્કારોનું સિંચન થાય તે હેતુથી સોનગઢમાં વિ. સં. ૧૯૯૭ (ઈ. સ.) ૧૯૪૧ના મે માસના વેકેશનથી ૨૦ દિવસના ધાર્મિક શિક્ષણ વર્ગ શરૂ થયા. વડીલો માટેનો પ્રૌઢ શિક્ષણ વર્ગ વિ. સં. ૨૦03 ના શ્રાવણ માસમાં શરૂ કરવામાં આવેલ છે.

સોનગઢમાં વિ.સં. ૧૯૯૭ના ફાગણ સુદ બીજના રોજ નૂતન દિગંબર જિનમંદિરમાં કહાનગુરુના મંગળ હસ્તે શ્રી સીમંધરાદિ ભગવંતોની પંચકલ્યાણક વિધિપૂર્વક પ્રતિષ્ઠા થઈ. તે સમયે સૌરાષ્ટ્રમાં માંડ ચાર-પાંચ દિગંબર જિનમંદિરો હતા અને દિગંબર જૈનો તો ભાગ્યેજ જોવા મળતા હતાં. આવા ક્ષેત્રે ગુરુદેવશ્રીની પાવન પ્રેરણાથી પ્રથમ જિનમંદિર બને છે અને બપોરે પ્રવચન બાદ જિનમંદિરમાં અડધો કલાક ભક્તિ થાય છે, જેમાં જિનવરભક્ત ગુરુરાજ હંમેશા હાજર રહે છે. ઘણીવાર તેઓશ્રી અતિભાવવાહી ભક્તિપાન કરાવતાં. આમ, ગુરુદેવશ્રીનું જીવન નિશ્ચય-વ્યવહારની અપૂર્વ સંધિપૂર્વકનું હતું.

ઈ. સ. ૧૯૪૧ થી ઈ. સ. ૧૯૮૦ દરમ્યાન સૌરાષ્ટ્ર-ગુજરાત ઉપરાંત ભારત દેશના અનેક શહેરોમાં તથા નાઈરોબીમાં કુલ ૬૬ દિગંબર જિનમંદિરોની મંગળ પ્રતિષ્ઠા, આ વીતરાગમાર્ગ પ્રવર્તક સત્પુરુષના પવિત્ર કરકમળ દ્વારા થઈ.

જન્મમરણથી રહિત થવાના સંદેશા નિરંતર સંભળાવનાર આ ચૈતન્યવિહારી પુરુષની મંગળકારી જન્મોત્સવો ઉજવવાની શરૂઆત ૫૯મા વર્ષથી થઈ. ૭૫ મા હિરકજયંતિ પ્રસંગે સમગ્ર ભારતના જૈન સમાજ દ્વારા ચાંદી જડિત એક આઠસો પાનાનો દળદાર 'અભિનંદન ગ્રંથ' આ ભાવિ તીર્થાધિનાથને ભારત સરકારના તત્કાલીન ગૃહમંત્રી શ્રી

લાલબહાદુર શાસ્ત્રી દ્વારા મુંબઈમાં દેશભરના હજારો ભક્તોની હાજરીમાં અર્પણ થયો.

શ્રી સમ્મેદશીખરજીની યાત્રા નિમિત્તે ઈ. સ. ૧૯૫૭ તથા ઈ. સ. ૧૯૬૭માં એમ બે વખત સમગ્ર ઉત્તર અને પૂર્વ ભારતમાં મંગળ વિહાર થયો. તે જ રીતે ઈ. સ. ૧૯૫૯ અને ઈ. સ. ૧૯૬૪માં એમ બે વખત દક્ષિણ અને મધ્ય ભારતમાં મંગળ વિહાર થયો. આ મંગળ તીર્થયાત્રાના વિહાર દરમ્યાન લાખો જિજ્ઞાસુ જીવોએ આ સિદ્ધપદના સાધક સંતના દર્શન કર્યા અને તેઓશ્રીની ભવાંતકારી અમૃતમય વાણી સાંભળીને અનેક ભવ્ય જીવોના જીવનની દિશા આત્મ-સન્મુખ થઈ ગઈ. આ સત્પુરુષને અનેક સ્થાનોએથી લગભગ ૮૦ જેટલા અભિનંદન પત્ર અર્પણ થયા.

શ્રી વીરપ્રભુના નિર્વાણ બાદ, આ સળંગ ૪૫ વર્ષનો સમય (વીર સંવત ૨૪૬૧થી ૨૫૦૭ અર્થાત્ ઈ. સ. ૧૯૩૫ થી ૧૯૮૦) વીતરાગમાર્ગની પ્રભાવનાનો સુવર્ણકાળ હતો. જે કોઈ મુમુક્ષુ અધ્યાત્મ તીર્થધામ સુવર્ણપુરી જતા, તેમને તો ત્યાં ચતુર્થ કાળનો જ અનુભવ થતો.

વિ. સં. ૨૦૩૭ના કારતક વદ ૭, (તા. ૨૮-૧૧-૧૯૮૦) શુક્રવારના રોજ, આ પ્રબળ પુરુષાર્થી આત્મજ્ઞ સંતપુરુષદેહાદિનું લક્ષ છોડી પોતાના જ્ઞાયક ભગવાનના અંતરધ્યાનમાં એકાગ્ર થયા, અતીન્દ્રિય આનંદકંદ નિજ પરમાત્મતત્ત્વમાં લીન થયા. સાંજે આકાશનો સૂર્ય અસ્ત થયો, ત્યારે સર્વજ્ઞપદના સાધક સંતે ભરતક્ષેત્રમાંથી સ્વર્ગપુરીમાં પ્રયાણ કર્યું. તેઓશ્રી વીરશાસનને પ્રાણવંતુ કરી અધ્યાત્મયુગનું સર્જન કરતાં ગયાં.

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી કાનજીસ્વામી આ યુગના એક મહાન અને અસાધારણ વ્યક્તિ હતાં. તેમના બહુમુખી વ્યક્તિત્વની સૌથી મોટી વિશેષતા એ છે કે તેમણે સત્યથી ખુબ જ દૂર જન્મ લઈને સ્વયંબુદ્ધની જેમ સત્યનું અનુસંધાન કર્યું અને પોતાના પ્રચંડ પુરુષાર્થથી આત્મસાત પણ કર્યું.

આ વિદેહ દશાવંત મહાપુરુષનું અંતર જેટલું ઉજ્જ્વળ હતું તેટલું બાહ્યજીવન પણ પવિત્ર છે; પવિત્રતા અને પુણ્યનો સહજ યોગ આ કળિકાળમાં ભાગ્યે જ જોવા મળે છે. તેમની અત્યંત નિયમિત દિનચર્યા, સાત્વિક અને પરિમિત આહાર, આગમ સંમત સંભાષણ, કરુણ અને સુકોમળ હૃદય, તેમના વિરલ વ્યક્તિત્વના અભિન્ન અવયવો હતા. શુદ્ધાત્મ તત્ત્વનું નિરંતર ચિંતન અને સ્વાધ્યાય એ જ તેમનું જીવન હતું. જૈન શ્રાવકના પવિત્ર આચાર પ્રત્યે તેઓશ્રી હંમેશા સતર્ક અને સાવધાન હતા. તેઓ જગતની પ્રશંસા કે નિંદાથી અપ્રભાવિત, માત્ર પોતાની સાધનામાં જ તત્પર રહ્યા. ભાવલિંગી મુનિઓના તેઓ પરમ ઉપાસક હતા.

આચાર્ય ભગવંતોએ જે મુક્તિનો માર્ગ પ્રકાશ્યો છે તેને આ અનુભૂતિ વિભૂષિત

સંતપુરુષે પોતાના શુદ્ધાત્મતત્ત્વની અનુભૂતિના આધારે, સાતિશય જ્ઞાન અને વાણી દ્વારા, યુક્તિ ને ન્યાયથી સર્વ પ્રકારે સમજાવ્યો છે. દ્રવ્યની સ્વતંત્રતા, દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યા, ઉપાદાન-નિમિત્ત, નિશ્ચય-વ્યવહાર, ક્રમબદ્ધપર્યાય, કારણશુદ્ધપર્યાય, આત્માનું શુદ્ધ સ્વરૂપ, સમ્યગ્દર્શન અને તેનો વિષય, સમ્યગ્જ્ઞાન અને જ્ઞાનનું સ્વ-પરપ્રકાશકપણું ઈત્યાદિ સમસ્ત તેઓશ્રીના પરમ પ્રતાપે આ કાળે સત્યરૂપે બહાર આવ્યું છે. આજે દેશ-વિદેશમાં લાખો જીવો મોક્ષના માર્ગને સમજવાનો પ્રયત્ન કરી રહ્યા છે, તે તેઓશ્રીનો જ પરમ પ્રતાપ છે.

સમગ્ર જીવન દરમ્યાન આ ગુણવંતા જ્ઞાનીપુરુષે બહુ જ અલ્પ લખ્યું છે, કેમકે તેઓશ્રીને તો તીર્થંકરની વાણી જેવો યોગ હતો. તેમની અમૃતમય મંગળવાણીનો પ્રભાવ જ એવો હતો કે સાંભળનાર તેનું રસપાન કરતાં થાકતા જ નહિ. દિવ્યભાવશ્રુત જ્ઞાનધારી આ પુરાણપુરુષે પોતે જ પરમાગમના આ સારભૂત સિદ્ધાંતો લખાવ્યા છે :

૧. એક દ્રવ્ય બીજા દ્રવ્યને અડે નહિ, સ્પર્શે નહિ.

૨. દરેક દ્રવ્યની દરેક પર્યાય ક્રમબદ્ધ જ થાય છે.

૩. ઉત્પાદ, ઉત્પાદથી છે, વ્યયથી કે ધ્રુવથી નથી.

૪. ઉત્પાદ પોતાના ષટ્કારકના પરિણમનથી થાય છે.

૫. પર્યાયના અને ધ્રુવના પ્રદેશ ભિન્ન છે.

૬. ભાવશક્તિના કારણે પર્યાય હોય જ છે, કરવી પડતી નથી.

૭. ભૂતાર્થના આશ્રયે સમ્યગ્દર્શન થાય છે.

૮. ચારે અનુયોગનું તાત્પર્ય વીતરાગતા છે.

૯. સ્વદ્રવ્યમાં પણ દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાય ભેદ પાડવા તે અન્યવશપણું છે.

૧૦. ધ્રુવનું આલંબન, પણ વેદન નહિ, અને પર્યાયનું વેદન, પણ આલંબન નહિ.

આ અધ્યાત્મયુગ સર્જક મહાપુરુષે પ્રકાશેલ સ્વાનુભૂતિનો પાવન પંથ જગતમાં સદા જયવંત વર્તો ! તીર્થંકર શ્રી મહાવીર ભગવાનની દિવ્યધ્વનિનું રહસ્ય સમજાવનાર શાસન સ્તંભ શ્રી કહાન ગુરુદેવ ત્રિકાળ જયવંત વર્તો !

સત્પુરુષનો પ્રભાવના ઉદય જયવંત વર્તો !

અનુક્રમણિકા

પ્રવચન નં.	તારીખ	વચનામૃત	પૃષ્ઠ સંખ્યા
૧	૦૮-૦૮-૧૯૮૦	૧, ૧૦, ૧૨	૦૦૧
૨	૦૯-૦૮-૧૯૮૦	૧૨, ૧૫, ૧૮, ૨૦	૦૧૫
૩	૧૦-૦૮-૧૯૮૦	૨૧, ૩૦	૦૨૯
૪	૧૧-૦૮-૧૯૮૦	૩૨, ૩૪, ૩૬	૦૪૨
૫	૧૨-૦૮-૧૯૮૦	૩૭, ૩૮, ૪૫	૦૫૫
૬	૧૩-૦૮-૧૯૮૦	૪૭, ૫૦, ૬૨, ૭૫	૦૬૮
૭	૧૪-૦૮-૧૯૮૦	૮૧, ૧૦૦	૦૮૧
૮	૧૫-૦૮-૧૯૮૦	૬૨, ૧૦૫, ૧૪૦, ૪૦૧	૦૯૪
૯	૧૬-૦૮-૧૯૮૦	૧૭૧, ૧૭૪, ૧૮૩, ૧૮૫	૧૦૬
૧૦	૧૭-૦૮-૧૯૮૦	૧૮૫, ૧૯૩, ૧૯૭	૧૧૮
૧૧	૧૮-૦૮-૧૯૮૦	૧૯૭	૧૩૧
૧૨	૧૯-૦૮-૧૯૮૦	૧૯૯, ૨૦૦	૧૪૨
૧૩	૨૦-૦૮-૧૯૮૦	૨૦૦	૧૫૪
૧૪	૨૧-૦૮-૧૯૮૦	૨૧૬	૧૬૬
૧૫	૨૨-૦૮-૧૯૮૦	૨૪૧, ૨૪૪, ૨૫૧	૧૭૯
૧૬	૨૩-૦૮-૧૯૮૦	૨૭૯, ૨૮૨, ૨૯૪, ૨૯૫	૧૯૧
૧૭	૨૪-૦૮-૧૯૮૦	૨૯૫, ૨૯૮	૨૦૩
૧૮	૨૫-૦૮-૧૯૮૦	૩૦૬, ૩૧૦, ૩૨૧	૨૧૫
૧૯	૨૬-૦૮-૧૯૮૦	૩૨૧, ૩૨૩, ૩૨૯	૨૨૭
૨૦	૨૭-૦૮-૧૯૮૦	૩૪૪, ૩૪૯	૨૩૯

૨૧	૩૧-૦૮-૧૯૮૦	૩૪૯, ૩૫૦	૨૪૮
૨૨	૦૧-૦૯-૧૯૮૦	૩૫૨, ૩૫૩	૨૬૧
૨૩	૦૨-૦૯-૧૯૮૦	૩૫૩, ૩૫૫	૨૭૩
૨૪	૦૪-૦૯-૧૯૮૦	૩૫૫, ૩૫૭	૨૮૪
૨૫	૦૫-૦૯-૧૯૮૦	૩૬૦, ૩૬૫	૨૯૪

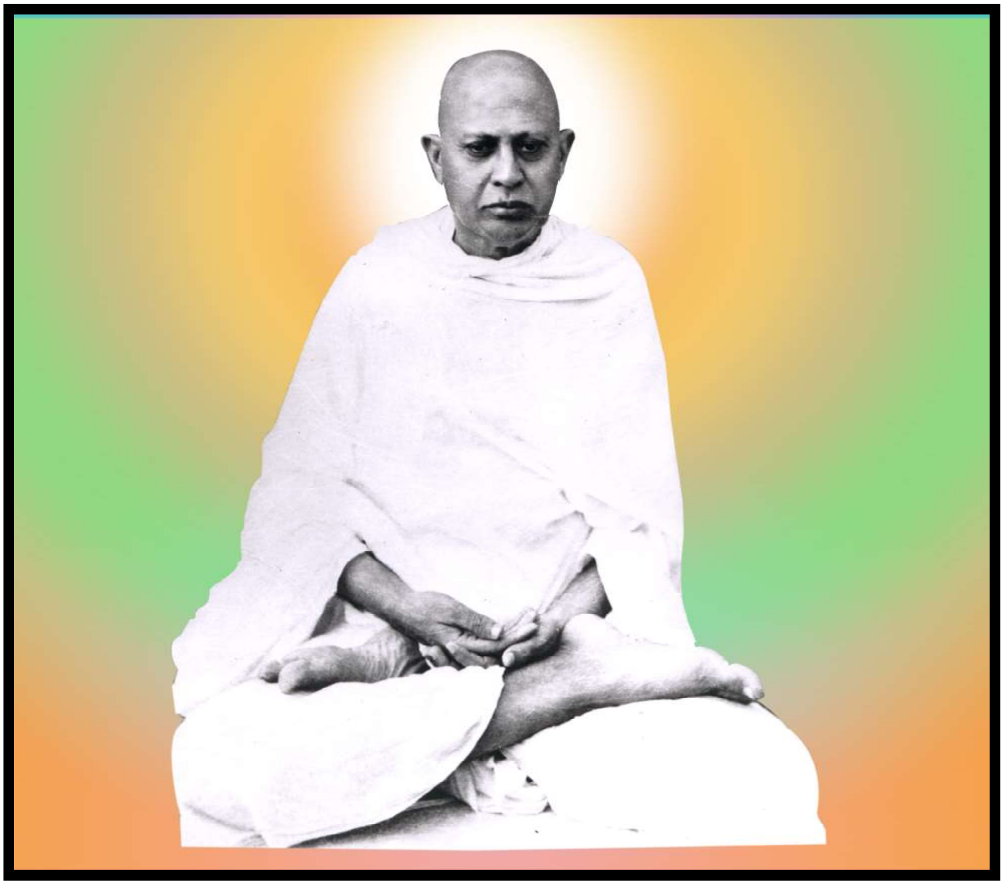

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી કાનજીસ્વામી

પ્રશમમૂર્તિ પૂજ્ય બહેનશ્રી ચંપાબેન

ૐ
।।નમઃ સિદ્ધેભ્ય।।

અમૃત બોધ

(ભાગ-૧)

(અધ્યાત્મયુગપુરુષ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી કાનજીસ્વામીના બહેનશ્રીનાં વચનામૃત ઉપરના વિવિધ પ્રવચનો)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, અષાઢ વદ-૧૩, શુક્રવાર, તા. ૮-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૧, ૧૦-૧૨, પ્રવચન નં. ૧

હે જીવ! તુજે કહીં ન રુચતા હો તો અપના ઉપયોગ પલટ દે ઔર આત્મામેં રુચિ લગા. આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ. આત્મામેં આનંદ ભરા હૈ; વહાં અવશ્ય રુચેગા. જગતમં કહીં રુચે ઐસા નહીં હૈ પરંતુ એક આત્મામેં અવશ્ય રુચે ઐસા હૈ. ઈસલિયે તૂ આત્મામેં રુચિ લગા. ૧.

..ઘણાંને એવો વિચાર થયો કે આ વાંચવું. બ્ર. બહેનો છે. બેન રાત્રે બોલ્યા હશે તો દિકરીઓએ લખી લીધેલું. એ આ બહાર આવ્યું. જરી પ્રેમથી સાંભળવા જેવું છે. બેનના વચન છે એટલે અનુભવમાંથી નિકળેલા છે. આનંદનો અનુભવ-અનુભૂતિ. શરત, એક શરત.

'હે **જીવ!**' છે ને પહેલો? 'હે **જીવ!**' પહેલો જ બોલ. '**તુજે કહીં ન રુચતા હો તો...**' યહ શર્ત. '**તુજે કહીં ન રુચતા હો તો...**' યહ શર્ત. યદિ કહીં ભી પરપદાર્થમેં રુચે અથવા પુણ્ય ઔર પાપકે ભાવ, વહ રુચેગા તો આત્મા નહીં રુચેગા. આહા..! જિસને... ઈસલિયે પહલા શબ્દ પડા હૈ। '**તુજે કહીં ન રુચતા હો તો...**' યહ શર્ત. આહા..હા...! ઈજ્જત, કીર્તિ, પૈસા, લક્ષ્મી, ઈજ્જત ઔર પુણ્ય એવં પાપ દોનોં ભાવ, વહ ભી તુજે નહીં રુચતે હો તો. આહા..હા..! હમારી કાઠિયાવાડી ભાષા-

તને ગમતુ ન હોય તો. યહ શબ્દ હૈ. **'ન રુચતા હો તો અપના ઉપયોગ પલટ દે...'** આહા..હા..! અંતર સ્વભાવસે વિપરીત સબ ચીજ, તીર્થંકર પરમાત્મા ભી, પરકે ઉપર લક્ષ્ય જાનેસે રાગ હી હોતા હૈ. ભગવાનકે ઉપર લક્ષ્ય જાતા હૈ તો રાગ હી હોતા હૈ. કહીં ન રુચતા હો તો રુચિ પલટ દે. આહા..હા...! અપના ઉપયોગ...

જિસ ઉપયોગમેં આત્મા પકડમેં નહીં આતા હૈ તો સમજના કિ વહ ઉપયોગ સ્થૂલ હૈ. આહા..હા..! અંદર જિસ ઉપયોગમેં આત્મા પકડમેં નહીં આતા, વહ મોટા ઉપયોગ હૈ-વહ સ્થૂલ ઉપયોગ હૈ. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, યહ તો મૂલકી અન્દરકી બાતેં હૈ. ઈસલિયે તુજે અન્દર આત્મામેં જાના હો તો ઉપયોગકો પલટ, ઉપયોગકો પલટ દે. ઐસે જો ઉપયોગ પરમેં હૈ, એક ઓર ભગવાન આત્મા ઔર એક ઓર લોકાલોક. પાંચ પરમેશ્વરકી ઓર ભી રુચિ ઔર રાગ હૈ તો અપની ઓર ઉપયોગ નહીં પલટેગા. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ.

ભગવાન આત્મા સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ, સત્ જ્ઞાન ઔર આનંદ સ્વરૂપ. વહીં તેરે ઉપયોગકો પલટ દે ઔર આત્મામેં રુચિ લગા. યહ કરના હૈ. છ ઢાલામેં આતા હૈ. 'લાખ બાતકી બાત...' આતા હૈ ન? 'નિશ્ચય ઉર આણો, છોડી જગત દ્વંદ્વ ફંદ, નિજ આતમ ધ્યાવો.' યહ છ ઢાલામેં આતા હૈ. યહ એક ટૂકડા બસ હૈ. લાક બાતકી બાત, ક્રોડ બાતકી બાત નિશ્ચય ઉર આણો. છોડી જગત દ્વંદ્વ ફંદ, દ્વૈતપના ભી છોડ દે. આહા..હા..! અંદર આત્મા મૈં હૂં ઔર યહ રાગ હૈ, ઐસા દ્વૈત ભી છોડ દે. દ્વૈતપના છોડ દે ઔર આત્માકી રુચિ કરકે અંદર જા. અંદર આત્મામેં પ્રવેશ કર. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! મુદ્દેકી રકમકી બાત હૈ. બાકી અનંત બૈર ગ્યારહ અંગ ભી અનંત બૈર ધારણ કિયા. એક અંગર ૧૮ હજાર પદ. ઔર એક-એક પદમેં ૫૧ ક્રોડ શ્લોક. ૫૧ ક્રોડ શ્લોક. આહા..હા..! ઐસા ગ્યારહ અંગ ભી ધારણ કિયા. પરંતુ રુચિ જો અંતર્મુખ ચાહિયે વહ નહીં થી. બાહરમેં કહીં ન કહીં ઉસકા અટકના હોતા હૈ. યદિ અટકના નહીં હો તો અન્દર ગયે બિના રહે નહીં. આહા..હા..! યહ ખોજ નિકાલના ચાહિયે કિ મેરા કહાં રુકના હોતા હૈ? મૈં કહાં રુચિ કરતા હૂં?

યહ કહતે હૈં. **'આત્મામેં રુચિ લગા.'** આહા..હા..! સબ છોડ દે. પુણ્ય, દયા, દાન, વ્યવહાર રત્નત્રયકે વિકલ્પકો ભી છોડ દે. ક્યોંકિ ઉસમેં આત્મા નહીં હૈ, વહ તો અનાત્મા હૈ. આત્મામેં ઉપયોગ લગા દે. વહ તો રાગ બિનાકા ઉપયોગ હુઆ. આહા..હા..! કરના યહ હૈ. બાકી લાખ બાત કોઈ ભી હો. **'આત્મામેં રુચિ લગા. આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ.'** પહલા શબ્દ ઐસા કહા કિ આત્મામેં રુચિ લગા. ક્યોં? કિ **'આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ.'** આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ. આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ. અતીન્દ્રિય

આનંદ અંદર પડા હૈ. અસંખ્ય પ્રદેશમેં સર્વાંગ આનંદ (ભરા હૈ). આહા..હા..! **'આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ.'** યહ શર્ત. ઐસે આત્મામેં રુચિ લગા દે. સમજમેં આયા? ભાષા સાદી હૈ. ભાવ ગંભીર હૈ.

પહલે કહા ન? **'તુજે કહીં ન રુચતા હો તો...'** કહીં ન રુચે તો. આહા..હા..! આત્માકે સિવા કહીં ભી ન રુચતા હો તો અપનેમેં રુચિ લગા દે. ઔર અપનેમેં રુચિ લગા દે (ક્યોંકિ) આત્મામેં રુચિ લગ સકતી હૈ. આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ આત્મા. પુણ્ય ઔર પાપ રુચે ઐસી ચીજ નહીં હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ! આહા..! યહાં તો પ્રભુ કહકર હી સબકો બુલાતે હૈં. ભગવાન હૈ. આત્મા ભગવાન અંદર પૂર્ણાનંદકા નાથ.

'આત્મામેં આનંદ ભરા હૈ,...' દો બાત કી. આત્મામેં રુચિ લગા. ક્યોં? કિ **'આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ.'** આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ, ઉસકા કારણ. આત્મામેં રુચિ લગા દે ઉસકા કારણ કિ **'આત્મામેં આનંદ ભરા હૈ...'** આહા..હા..! અતીન્દ્રિય આનંદકા પિંડ પ્રભુ હૈ. આહા..હા..! કર્મકિ સંગસે ભી ભિન્ન હૈ ઔર પુણ્ય-પાપકા વિકલ્પ-ભાવ, ઉસસે ભી ભગવાન અતીન્દ્રિ આનંદકંદ પ્રભુ (ભિન્ન હૈ). ભાષામેં તો દૂસરા ક્યા આવે? ભાવ ઐસી કોઈ ચીજ હૈ કિ અનંત કાલમેં કભી હુઆ નહીં. અનંત બાર... 'મુનિવ્રત ધાર અનંત બૈર ગ્રૈવેયક ઉપજાયો,' દિગંબર મુનિ. દૂસરેકો મુનિ નહીં કહતે. દ્રવ્યલિંગ ભી નહીં હૈ. વસ્ત્રવાલા તો દ્રવ્યલિંગી ભી નહીં હૈ. આહા..હા..! યહ તો વસ્ત્રરહિત દિગંબર અનંત બૈર નૌંવી ગ્રૈવેયક ગયા. નૌંવી ગ્રૈવેયક ગયા ઉસકા પરિણામ કૈસા હોગા? શુક્લલેશ્યા. શુક્લલેશ્યાકે બિના ગ્રૈવેયકમેં જાયે નહીં. આહા..હા..! શુક્લલેશ્યા. ચમડી નિકાલકર નમક ડાલે તો ભી ક્રોધ ન કરે. બાહ્ય ક્ષમા ઉતની હૈ. પરંતુ અંતર આત્મા આનંદકંદ હૈ, ઉસકી ઓર રુચિ નહીં હૈ. બાહરકી સબ સામગ્રીમેં રુચિ. અંતર આનંદકા નાથ પ્રભુ, ઉસ ઓર રુચિ લગા દે. ક્યોંકિ રુચિ લગે (ઐસા હૈ). ક્યોં લગે? કિ વહાં આનંદ હૈ. આહા..હા..!

રાતકો થોડા બોલે થે. યહાં બાલ બ્રહ્મચારી ૬૪ બહને હૈં. ઉનકે નીચે ૬૪ બહને બાલ બ્રહ્મચારી હૈં. કિતની તો ગ્રેજ્યુએટ હૈ, લાખોપતિકી હૈ. ઉસમેં નૌ બહનોંને લિખ લિયા થા. ઉનકે ભાઈ હિંમતભાઈકે હાથ લગા. ફિર યહાં આયા. ઓહો..હો...! ઈન શબ્દોંમેં ગંભીરતા હૈ. અકેલે શબ્દ નહીં હૈ, શબ્દકે પીછે ગૂઢતા હૈ.

તુજે કહીં ન રુચતા હો તો અંતરમેં રુચિ કરે. ક્યોં? કિ વહાં રુચિ કરને લાયક હૈ. ક્યોં? કિ ઉસમેં આનંદ હૈ. આહા..! આહા..હા..! **'આત્મામેં આનંદ ભરા હૈ;...'** પુણ્ય ઔર પાપકા ભાવ હૈ વહ ઝહર હૈ. જિસ ભાવસે તીર્થંકર ગોત્ર બંધે, વહ

ભાવ રાગ હૈ, ઝહર હૈ. આહા..હા...! ભગવંત આત્મા અમૃતસ્વરૂપ હૈ. વહ બંધકા એક ભી અંશ-કારણ નહીં. જો બંધકા કારણ હો વહ રાગ તો ઝહર હૈ. આહા..હા..! ઈસલિયે કહતે હૈં, '**આત્મામેં આનંદ ભરા હૈ...**' પુણ્ય ઔર પાપકે ભાવમેં દુઃખ હૈ.

'**વહાં અવશ્ય રુચેગા.**' પ્રભુ! આત્મામેં આનંદ ભરા હૈ. તુજે વહાં અવશ્ય રુચેગા. આહા..હા..! હૈ? '**વહાં અવશ્ય રુચેગા.**' સબ પરસે રુચિ છોડ. વહાં અંદરમેં અવશ્ય રુચેગા. ભગવાન અંદર આનંદમૂર્તિ પ્રભુ. એક જ્ઞાન પર તૂ ઈસ બાતકો લે કિ કરના તો યહ હૈ, બાકી સબ પુણ્ય હૈ, પુણ્ય. આહા..હા..! જગતમેં કહીં રુચે ઐસા નહીં હૈ. જગતમેં કુછ ભી રુચે ઐસા હૈ નહીં. પુણ્ય ઔર પાપ ભી રુચે ઐસે નહીં હૈ. '**પરંતુ એક આત્મામેં અવશ્ય રુચે ઐસા હૈ.**' દુનિયાકી કોઈ ચીજમેં રુચે ઐસા નહીં હૈ. ક્યોંકિ બાહરમેં લક્ષ્ય જાયે, તીન લોકકે નાથ તીર્થંકર ઔર પરમેશ્વર, પંચ પરમેષ્ઠી પર લક્ષ્ય જાયે તો રાગ હુએ બિના રહતા નહીં. પરદ્રવ્ય પર (લક્ષ્ય) જાયે તો રાગ આતા હી હૈ. સ્વઆશ્રયમેં જાયે તો રાગરહિત હોતા હૈ. દો બાત. યહ સિદ્ધાંત.

સ્વઆશ્રય ભગવાન પરમાત્મસ્વરૂપ આત્મા, ભગવત્‌સ્વરૂપકા આશ્રય લેનેમેં આનંદ હૈ. ઉસકે સિવા દૂસરા કિસીકા ભી આશ્રય લેને જાયેગા, પંચ પરમેષ્ઠીકા આશ્રય લેને જાયેગા તો ભી રાગ ઔર દુઃખ ઉત્પન્ન હોગા. આહા..હા..! કઠિન બાત હૈ, ભાઈ! યહાં તો જન્મ-મરણ રહિત હોનેકી બાત હૈ. જિસકા જન્મ-મરણ ન મિટે, ઉસને કુછ કિયા નહીં. યહાં તો એક હી બાત હૈ. જિસકે ભવકા નાશ નહીં હુઆ, ઉસને કુછ નહીં કિયા. આહા..હા..! ભવકા નાશ કબ હોતા હૈ? જિસમેં ભવ ઔર ભવકા ભાવ, જિસમેં અભાવ હૈ. આત્મા જો હૈ ઉસમેં ભવ ઔર ભવકા ભાવ, દોનોંકા અભાવ હૈ. આહા..હા..! ઉસ આત્મા પર દૃષ્ટિ ઔર રુચિ કરેગા તો તૂ જરૂર ભવરહિત હોગા. ઔર ભવમેં યદિ રહેગા તો નર્ક ઔર નિગોદ.. આહા..હા..!

આચાર્યને તો વહાં તક કહા, કપડેકા ટૂકડા રખકર મુનિ હૈ, ઐસા માને તો નિગોદમેં જાયેગા. અરે..રે..! આહા..હા..! ક્યોંકિ નવોં તત્ત્વકી ભૂલ હુઈ. ક્યોંકિ ટૂકડા રખા, સંયોગ આયા. છઠ્ઠે ગુણસ્થાનમેં મુનિકો તીન કષાયકા અભાવ હુઆ હો વહાં કપડા હોતા હી નહીં. કપડા આયા તો ઉતના રાગ આયા. મુનિપના રહા નહીં. ઔર રાગકો સંવર માના તો મિથ્યાત્વ હુઆ. વહ હૈ આસ્રવ, આસ્રવકો સંવર માના. વહ સંવર હૈ નહીં. તો સંવરકી ભૂલ, આસ્રવકી ભૂલ, અજીવકી ભૂલ. ઈતના સંયોગ હૈ, વહ રાગકે બિના હોતા નહીં. અજીવકી ભૂલ. ઔર જીવકી ભૂલ. જીવકા આશ્રય ઉતના હો છઠ્ઠે ગુણસ્થાન તક તો ઉસકો વસ્ત્રકા વિકલ્પ હોતા નહીં. સબકી ભૂલ

હુઈ, નવોં તત્ત્વકી. યહ કોઈ સંપ્રદાય નહીં હૈ. યહ તો તીન લોકકે નાથ સર્વજ્ઞદેવ પરમેશ્વર સીમંધરસ્વામી ભગવાન મહાવિદેહમેં વિરાજતે હૈં, વહાં ગયે થે, વહાંસે આયા હૈ. બહન ભી વહાંસે આયી હૈ. થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. સમજમેં આયા? આહા..હા..!

'એક આત્મામેં અવશ્ય રુચે ઐસા હૈ. ઈસલિયે તૂ આત્મામેં રુચિ લગા.' આહા..હા..! સબ બાત છોડકર, જાનપના-બાનપના બહુત કરના વહ છોડ દે, ઈસકી રુચિ લગા દે. આહા..હા..! પ્રવચનસારમેં શુરૂઆતમેં આતા હૈ. અમૃતચંદ્રાચાર્ય કહતે હૈં, બસ-અલમ. મુજે વિશેષ જ્ઞાનકી જરૂરત નહીં હૈ. પ્રવચનસારમેં ૩૪ ગાથા. અબ જ્ઞાનકી જરૂરત (નહીં હૈ). રુચિ-દૃષ્ટિ ઔર સ્થિરતા. બસ દો. જ્ઞાન ભલે અલ્પ હો, પરંતુ દૃષ્ટિ પૂરે ભગવાન પર ઔર સ્થિરતા. બસ, અલમ. મુજે કુછ જાનપનેકી જરૂરત નહીં હૈ. ઐસા લિખા હૈ. ટીકા હૈ, પ્રવચનસારમેં ટીકા હૈ. માલૂમ હૈ, સબ દેખા હૈ ન. (સંવત) ૧૯૭૮કી સાલસે શાસ્ત્ર દેખતે હૈં. ૭૮. કિતને સાલ હુએ? ૫૮. ૫૮ વર્ષ હુએ. સબ શાસ્ત્ર (દેખે હૈં). આહા..હા..! **'ઈસલિયે તૂ આત્મામેં રુચિ લગા.'** અબ દૂસરા (બોલ). ભાઈને લિખા હૈ. કિસને લિખા હૈ? કિસીને દિયા હૈ. ઈસકે બાદ ૧૦વાં બોલ પઢના. કિસીને દિયા હૈ. અભી કિસીને પન્ના દિયા થા ન? ઉસમેં લિખા હૈ. પહલા બોલ, ફિર ૧૦વાં. ૧૦વાં બોલ.

હમ સબકો સિદ્ધસ્વરૂપ હી દેખતે હૈં, હમ તો સબકો ચૈતન્ય હી દેખ રહે હૈં. હમ કિન્હીંકો રાગ-દ્વેષવાલે દેખતે હી નહીં. વે અપનેકો ભલે હી ચાહે જૈસા માનતે હોં, પરંતુ જિસે ચૈતન્ય-આત્મા પ્રકાશિત હુઆ ઉસે સબ ચૈતન્યમય હી ભાસિત હોતા હૈ. ૧૦.

'હમ સબકો સિદ્ધસ્વરૂપ હી દેખતે હૈં.' ૧૦. આહા..હા..! જિસકી પર્યાયબુદ્ધિ ગઈ, જિસકી પર્યાયબુદ્ધિ, રાગકી રુચિ ગઈ ઉસકો પૂરા આત્મા દૃષ્ટિમેં આયા. ચૈતન્યકા નૂરકા પુર, આનંદકા પુર પ્રભુ, વહ જિસે રુચિમેં સમ્યગ્દર્શનમેં આયા ઉસકો સબ આત્મા ઐસે હૈં, ઐસા દિખતા હૈ. ઉસકી પર્યાયમેં ભૂલ હૈ, ઉસે એક ઓર રખો. પરંતુ આનંદ.. આનંદ.. આનંદ.. સબ ભગવાન હૈ. જિસકી પર્યાયમેંસે, રાગમેંસે રુચિ હટકર અંદર આત્મા પૂર્ણાનંદકા નાથ, ઉસકી જહાં ભેટ હુઈ, તો આત્મા તો વહ હૈ. રાગ યા એક સમયકી પર્યાય ભી આત્મા નહીં. એક સમયકી પર્યાય વ્યવહાર આત્મા હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આયા?

દોપહરકો પઢતે હૈ વહ કૌન-સા શાસ્ત્ર હૈ? નિયમસાર. નિયમસારમેં તો ઐસા

કહા હૈ કિ એક ભી રાગકે અંશમેં દૂસરેકા આશ્રય લેના વહ રાગ હૈ. આત્માકો ઉસસે બિલકૂલ લાભ નહીં હૈ. પરકે આશ્રયમેં આત્માકો બિલકૂલ લાભ નહીં હૈ. શ્રવણસે ભી જ્ઞાન નહીં હોતા હૈ, ઐસા વહાં કહા હૈ. પ્રભુ! જિસમેં જ્ઞાન હૈ ઉસમેંસે જ્ઞાન આતા હૈ કિ વાણીમેંસે? વાણી તો જડ હૈ. ઉસમેંસે જ્ઞાન આતા હૈ? આહા..હા..! કહના થા દૂસરા, આ ગયા દૂસરા.

'સિદ્ધસ્વરૂપ હી દેખતે હૈં, હમ તો સબકો ચૈતન્ય હી દેખ રહે હૈં.' ક્યોંકિ અપના આત્મા ચૈતન્ય હૈ, ઐસા અપનેકો ભાન હુઆ તો ઉસ દૃષ્ટિસે સબ આત્મા ચૈતન્ય ભગવાન હૈં. આહા..હા..! બંધ અધિકાર હૈ, ઉસમેં આખિરમેં ઔર સર્વવિશુદ્ધજ્ઞાન (અધિકારકે) આખિરમેં, ઔર પરમાત્મપ્રકાશમેં આખિરમેં એક ઐસી બડી બાત લી હૈ કિ સર્વ જીવ મન-વચન-કાયસે રહિત, રાગસે રહિત, તીન શલ્યસે રહિત આનંદકંદ પ્રભુ હૈ. ઐસી સબ જીવકી ભાવના ભા. ઐસા સંસ્કૃત પાઠ હૈ.

મુમુક્ષુ :- દ્રવ્ય સંગ્રહમેં ભી કહા હૈ.

ઉત્તર :- હાં. વહ તો હૈ. યહ તો બડા પાઠ હૈ. યહાં નહીં હૈ. હૈ? બડા પાઠ હૈ. બહુત બડા પાઠ હૈ. પહલે કહા થા ન?

એક બાર હમ સંસારમેં થે. દુકાન (પર બૈઠતે થે). તો માલ લેને હમ વડોદરા ગયે થે. વડોદરાકે પાસ પાલેજ હૈ ન? વહાં હમારી દુકાન થી. અભી લડકા આયા થા ન. દુકાન હૈ ન. બડી દુકાન હૈ. ૧૮ સાલકી ઉમ્ર થી, અભી ૯૧ હુએ. ૯૧. ૧૮ સાલકી ઉમ્રમેં માલ લેને ગયે થે. માલ લેનેકે બાદ રાત્રિમેં નિવૃત્તિ મિલી. અનુસૂયાકા એક નાટક થા. અનુસૂયા, ભરૂચકે પાસ જો નર્મદા હૈ, ઔર અનુસૂયા દોનોં બહને થી. એક બહન કુંવારી થી. કુંવારી સમજે? શાદી નહીં કી થી. ઔર સ્વર્ગમેં જાતી થી. ઉન લોગોંમેં ઐસા હૈ ન, અપુત્રસ્ય નાસ્તિ. અપુત્રસ્ય ગતિ નાસ્તિ. પુત્ર નહીં હો ઉસે ગતિ નહીં મિલતી. ઉન લોગોંમેં હૈ. ઇસલિયે ઉસ બાઈને કહા, મૈં ક્યા કરું? નીચે જા ઔર કિસીસે ભી શાદી કર લે. આહા..હા..! શાદી કી. બાલક હુઆ.

મુજે તો દૂસરા કહના હૈ. હમારેમેં ભાષા હૈ. ઇસમેં તો સિર્ફ અમૃતચંદ્રાચાર્યકી (ટીકા) હૈ. જયસેનાચાર્યકી નહીં હૈ. હૈ? ક્યા કહતે હૈં આચાર્ય મહારાજ? દેખો! મૈંને યહ શબ્દ વહાં નાટકમેં દેખા થા. લડકા હુઆ. ફિર સુલાતે હૈં ન? સુલાતે હૈં. (સંવત) ૧૯૬૪કી સાલ. ૬૪. વહ બાઈ કહતી હૈ, બેટા! તૂ નિર્વિકલ્પ હૈ. બેટા! તૂ ઉદાસીન હૈ. તેરા આસન રાગ નહીં, આસન અંદર આનંદ હૈ. ઉદાસીન.. ઉદાસીન.. ઉદાસીન.. નાથ! તૂ હૈ. આહા..હા..! નાટકમેં ઉન દિનોંમેં ઐસા બોલતે થે. બારહ આનેકી ટિકટ ઔર આપ લોગ જો બોલતે હો ઉસકી પુસ્તિકા દો. દૂસરે બારહ આને

લો. લેકિન આપ ક્યા બોલતે હો, હમેં માલૂમ હોના ચાહિયે. ૬૪ કી બાત હૈ. ચાર બોલ તો યાદ રહ ગયે. નિર્વિકલ્પો અહં. બેટા! તૂ નિર્વિકલ્પ હૈ. શુદ્ધોસિ, બુદ્ધોસિ, ઉદાસીનોસિ. અપનેમેં ભી હૈ. જયસેનાચાર્યકી ટીકામેં બંધ અધિકારકી ટીકામેં આખિરમેં સંસ્કૃતમેં હૈ ઔર સર્વવિશુદ્ધમેં ટીકામેં હૈ ઔર પરમાત્મપ્રકાશ પૂર્ણ હુઆ બાદમેં ટીકામેં હૈ. તીન જગહ હૈ. બહુત બોલ હૈં.

મૈં સહજ શુદ્ધ જ્ઞાન ઔર આનંદ એક સ્વભાવ હૂં. ઉસમેં પાઠ હૈ, સંસ્કૃતમેં. યહ તો ગુજરાતી હૈ. મૈં સહજ શુદ્ધ જ્ઞાન ઔર આનંદ જિસકા એક સ્વભાવ હૈ ઐસા મૈં હૂં. આહા..હા..! તીનમેં લિખા હૈ, સંસ્કૃત ટીકામેં હૈ. થોડે શબ્દ નહીં હૈ, પૂરા લિખા હૈ. મૈં નિર્વિકલ્પ હૂં. ઉદાસીન હૂં. યહ શબ્દ વહાં આયા થા. નિજ નિરંજન શુદ્ધ આત્માકા. નિજ નિરંજન શુદ્ધ આત્માકા સમ્યક્ શ્રદ્ધા, જ્ઞાન, અનુષ્ઠાનરૂપ નિશ્ચય રત્નત્રય ધારક નિશ્ચય રત્નત્રયાત્મક નિર્વિકલ્પ સમાધિ, ઉસસે ઉત્પન્ન વીતરાગ સહજાનંદરૂપ સુખકી અનુભૂતિ માત્ર જિસકા લક્ષણ હૈ. સુખકી અનુભૂતિમાત્ર જિસકા લક્ષણ હૈ. આનંદકા અનુભવ હી જિસકા લક્ષણ હૈ. આહા..હા..! જયસેનાચાર્યકી ટીકા હૈ. જયસેનાચાર્યકી સંસ્કૃત ટીકા હૈ. દો-ચાર શબ્દ નહીં, પૂરી લાઈન હૈ.

નિર્વિકલ્પ, ઉસસે ઉત્પન્ન વીતરાગ શ્રદ્ધા, સુખકી અનુભૂતિમાત્ર જિસકા લક્ષણ. ઐસે સ્વસંવેદનજ્ઞાન દ્વારા. ઐસે સ્વસંવેદનજ્ઞાન દ્વારા. આહા..! સ્વસંવેદન-અપનેસે વેદનમેં આને યોગ્ય. ઐસા જાનને યોગ્ય, પ્રાપ્ત નામ હોને યોગ્ય. ઐસા ભરિત અવસ્થ. ક્યા કહતે હૈં? ભરિત અવસ્થ. પૂર્ણ ગુણસે મૈં ભરા હૂં. અવસ્થ-નિશ્ચય સ્થ ઐસે લેના. અવસ્થ યાની અવસ્થા નહીં લેના. ભરિત અવસ્થ. અનંત ગુણસે ભરા પડા મૈં હૂં. આહા..હા..! હૈ, પાઠ હૈ, હાં! ઈસમેં પાઠ હૈ. યહ તો ગુજરાતી પઢા. તીન જગહ પાઠ હૈ. આહાહા..!

મૈં ભરિત અવસ્થ. ભરિત અવસ્થાવાલા પરિપૂર્ણ. આહાહા..! મેરી શીલ દશા ભરી પડી હૈ. આહાહા..! મેરા સ્વભાવ હી શીલસ્વરૂપ હૈ. ઐસી ભાવના સમકિતી અપનેમેં અપને લિયે ભાતે હૈં ઔર સબ જીવકે લિયે ભાતે હૈં. ઐસી બાત હૈ. મૈં, રાગ-દ્વેષ-મોહ, ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, પાંચ ઈન્દ્રિયોંકા વિષય વ્યાપાર, મન-વચન-કાયાકા વ્યાપાર, ઉસસે રહિત હૂં. આહા..હા..! રહિત હૂં, વહ તો અપને લિયે કહા. લેકિન સબ આત્મા ઐસે હો, ઐસી ભાવના હૈ. ઐસી બાત હૈ યહાં. પાઠમેં ઐસા આયેગા.

ઈન્દ્રિયોંકા વ્યાપાર, મન-વચન-કાયાકા વ્યાપાર, ભાવકર્મ, દ્રવ્યકર્મ, નોકર્મ રહિત. ખ્યાતિ, પૂજા, લાભ એવં દૃષ્ટ, શ્રુત, અનુભૂત ભોગોંકી આકાંક્ષારૂપ. નિદાન, માયા,

મિથ્યાત્વ આદિ તીન શલ્ય રહિત. સર્વ વિભાવ પરિણામ રહિત શૂન્ય હૂં. મૈં તો શૂન્ય હૂં. તીનોં લોકમેં... અબ અંતિમ સાર આયા. ઈન તીનોં લોકમેં, તીનોં કાલમેં શુદ્ધ નિશ્ચયનયસે મૈં ઐસા હૂં તથાપિ સભી જીવ ઐસે હૈં. યહ સંસ્કૃત હૈ. યહ સંસ્કૃતમેં હૈ. ઈતને બોલ કહે ઐસા મૈં હૂં, પરંતુ સર્વ જીવ ઐસે હૈં. મુજે કોઈ જીવ અલ્પ નહીં દિખતે. આહાહા..! પર્યાયબુદ્ધિ જહાં ગઈ તો દ્રવ્યબુદ્ધિ હુઈ. તો સબ આત્માકો દ્રવ્ય સમાન દેખતે હૈં. સાધર્મી હૈં. દ્રવ્યસે સાધર્મી હૈ, પર્યાયકી ભૂલ, ઉસકી વહ જાને. આહા..હા..!

તીનોં કાલ, તીન લોકમેં શુદ્ધ નિશ્ચયનયસે સબ જીવ ઐસે હૈં. સબ જીવ ઐસે હૈં. આચાર્ય મહારાજ જયસેનાચાર્ય કહતે હૈં કિ, તુમ તો ઐસે હો, લેકિન સર્વ જીવ ઐસે હૈં. સબ ભગવાન ઉદાસીન મન-વચન-કાયાસે ભિન્ન હૈ. સહજાનંદકી મૂર્તિ હૈ. મન-વચન-કાયાસે સબ જીવ ભિન્ન હૈ. મન-વચન-કાયાકી ઔર કૃત-કારિત-અનુમોદનાસે નિરંતર ભાવના કર્તવ્ય. ઐસી ભાવના કરી. મૈં શુદ્ધ હૂં લેકિન સર્વ ભગવાન શુદ્ધ હૈ. ઐસી ભાવના કરની. બડા લેખ હૈ. ઈસકા ગુજરાતી બનાયા હૈ. બડા લેખ હૈ સંસ્કૃત ટીકામેં.

યહાં કહતે હૈં, '**હમ...**' દસવાં બોલ. '**સબકો સિદ્ધસ્વરૂપ હી દેખતે હૈં.**' ઈસ અપેક્ષાસે. આચાર્ય મહારાજકા તીન જગહ આધાર હૈ. બંધ અધિકાર પૂરા કરનેકે બાદ ભી સંસ્કૃતમેં અધિકાર હૈ. સર્વવિશુદ્ધજ્ઞાન અધિકારકે આખિરમેં સંસ્કૃતમેં હૈ ઔર પરમાત્મ પ્રકાશમેં આખિરમેં સંસ્કૃતમેં હૈ. ઈતને શબ્દ હૈં, દો-ચાર શબ્દ નહીં. મુજે તો નાટકમેંસે ચાર હી યાદ રહે. ચાર બોલ હૈ. બેટા! તૂ નિર્વિકલ્પોસી, ઉદાસીનોસી, સુદ્ધોસિ, બુદ્ધોસિ. આહાહા..! જ્ઞાનકા પિંડ હૈ, તૂ તો શુદ્ધ હૈ. ઐસા નાટકમેં કહતે થે. ૬૪કી સાલ. કિતને સાલ હુએ? નાટકમેં ઐસે બોલતે થે, વહ અભી સંપ્રદાયમેં બોલતે નહીં. એકાંત હૈ, નિશ્ચય હૈ (કહતે હૈં). અરે..! ભગવાન! સુન ન પ્રભુ! તેરેમેં શક્તિ પૂર્ણાનંદ ભરી હૈ.

વહ યહાં કહતે હૈં, દેખો! '**હમ સબકો સિદ્ધસ્વરૂપ હી દેખતે હૈં,...**' આહાહા..! સબ અંદર સિદ્ધસ્વરૂપી પ્રભુ (હૈ). એક સમયકી પર્યાયમેં, એક સમયકી પર્યાયમેં સંસાર હૈ. વસ્તુમેં સંસાર નહીં હૈ. વસ્તુમેં ઉદયભાવ યા કોઈ ભાવ નહીં હૈ. આહાહા..! '**હમ સબકો સિદ્ધસ્વરૂપ હી...**' 'હી' શબ્દ પડા હૈ. સિદ્ધસ્વરૂપ હી. નિશ્ચય. દેખતે હૈં. '**હમ તો સબકો ચૈતન્ય હી દેખ રહે હૈં.**' આહાહા..! સબકો ચેતનસ્વરૂપ ભગવાન (દેખતે હૈં). યહ શરીર, મિટ્ટી નહીં, કર્મ ભી નહીં. કર્મવાલા આત્મા હૈ ઐસા હમ માનતે નહીં. કર્મ ભિન્ન હૈ, આત્મા ભિન્ન હૈ. કર્મ આત્માકો છૂતે નહીં, આત્મા કર્મકો

કભી તીન કાલમેં છૂતા નહીં. લોગ ચિલ્લાતે હૈં, કર્મસે હુઆ, કર્મસે હુઆ, કર્મસે હુઆ. સબ જૂઠ બાત હૈ. કર્મ આત્માકો છૂતે નહીં, ક્યોંકિ પરદ્રવ્ય હૈ. એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો કભી છૂતા નહીં. અરે..! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ! ઉસમેંસે હૈ. સંસ્કૃત ટીકા હૈ. આહા..!

'**હમ તો સબકો ચૈતન્ય હી દેખ રહે હૈં.**' 'હી' શબ્દ પડા હૈ, દેખો! પહલેમેં ભી 'હી' હૈ. '**હમ સબકો સિદ્ધસ્વરૂપ હી દેખતે હૈં,...**' એકાંત નિશ્ચય. સબકો, હમ તો સબકો નિશ્ચય હી દેખ રહે હૈં. '**હમ કિન્હીંકો રાગ-દ્વેષવાલે દેખતે હી નહીં.**' આહાહા..! દ્રવ્ય સ્વભાવમેં કોઈ રાગ-દ્વેષ હૈ હી નહીં. દ્રવ્ય સ્વભાવ પરિપૂર્ણ ભગવાન હૈ. આહાહા..! ઉસ દ્રવ્ય સ્વભાવમેં તો સિદ્ધપર્યાય ભી નહીં હૈ. સિદ્ધપર્યાય તો એક સમયકી પર્યાય હૈ. આહાહા..! ઔર આત્મા તો ઐસી અનંતી પર્યાયકા પિંડ હૈ. ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ! કઠિન બાત લગે.

દૂસરે જીવ, '**વે અપનેકો ભલે હી ચાહે જૈસા માનતે હોં, પરંતુ જિસે ચૈતન્ય-આત્મા પ્રકાશિત હુઆ...**' આહાહા..! જિસકો અંદરમેં ચૈતન્ય પ્રકાશિત હુઆ. ચૈતન્ય રાગસે ભિન્ન હોકર પ્રકાશિત હુઆ, વિકલ્પસે ભિન્ન હોકર નિર્વિકલ્પ હુઆ. સમયસારમેં તો વહાં તક કહા, ૧૪૨ ગાથા, મૈં જ્ઞાયક હૂં, વહ વિકલ્પ હૈ ઉસે છોડ દે. પુણ્ય-પાપકી બાત કો દૂર રહ ગઈ. ઐસા પાઠ હૈ. મૈં જ્ઞાયક હૂં, મૈં શુદ્ધ હૂં, ઐસા વિકલ્પ હૈ વહ રાગ હૈ. રાગ છોડ દે. જ્ઞાયકમેં વિકલ્પ-ફિકલ્પ હૈ નહીં. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ! આત્માકી બડી બાત હૈ. બડેકી બડી બાત હૈ. આહાહા..!

'**આત્મા પ્રકાશિત હુઆ ઉસે સબ ચૈતન્યમય હી ભાસિત હોતા હૈ.**' આહાહા..! બહુત સૂક્ષ્મ બાત હૈ. જિસને ચૈતન્ય સ્વરૂપ દેખા. અનુભવમેં આયા, વહ સબકો ચૈતન્યસ્વરૂપ દેખતા હૈ. વહ ભગવાન હૈ, વહ પરમાત્મા હૈ, પરમેશ્વર હૈ. પર્યાયમેં ભૂલ હૈ ઉસકો વહ જાને. ઉસકા નુકસાન ઉસકો હૈ. આહાહા..! દસવાં બોલ હુઆ. ૧૧વાં. વહ પ્રવચનસારકા હૈ. અપવાદ ઔર ઉત્સર્ગકા.

મુમુક્ષુઓં તથા જ્ઞાનિયોંકો અપવાદમાર્ગકા યા ઉત્સર્ગમાર્ગકા આગ્રહ નહીં હોતા, પરંતુ જિસસે અપને પરિણામમેં આગે બઢા જા સકે ઉસ માર્ગકો ગ્રહણ કરતે હૈં. કિન્તુ યદિ એકાંત ઉત્સર્ગ યા એકાંત અપવાદકી હઠ કરે તો ઉસે વસ્તુકે યથાર્થ સ્વરૂપકી ખબર નહીં હૈ. ૧૧.

'મુમુક્ષુઓં તથા જ્ઞાનિયોંકો અપવાદમાર્ગકા યા ઉત્સર્ગમાર્ગકા આગ્રહ નહીં હોતા,...' ક્યા કહતે હૈં? પ્રવચનસારમેં હૈ. મૈં ધ્યાનમેં હી રહૂં, ઐસા બહુત આગ્રહ કરેગા ઔર વિકલ્પ તો જ્ઞાનીકો ભી ઉઠતે હૈં. ઈસલિયે હઠ કરને જાયેગા તો વિકલ્પસે ભ્રષ્ટ હો જાયેગા. ધ્યાનમેં હૈ વહ ઉત્સર્ગમાર્ગ હૈ. ધ્યાનમેં રહ સકે નહીં, વિકલ્પ આયા વહ અપવાદમાર્ગ હૈ. ઈસલિયે ઉત્સર્ગ ઔર અપવાદકી મૈત્રી રખની. મૈત્રી યાની હૈ ઐસા જાનના. હૈ જરૂર રાગ. આહા..હા..! યહ પ્રવચનસારમેં હૈ. ઉસકી યહાં બાત હૈ. ઉત્સર્ગ ઔર અપવાદ... દેખો! **'જ્ઞાનિયોંકો અપવાદમાર્ગકા...'** અપવાદ યાની રાગ. રાગાદિ આતા હૈ. અંદર ધ્યાનમેં સ્થિર ન હો સકે, અંદર સ્થિર ન રહે તો રાગ દયા, દાન, ભક્તિ, વ્રત, પૂજાકા ભાવ આતા હૈ. લેકિન વહ ભાવ અવપાદમાર્ગ હૈ, ઉત્સર્ગમાર્ગ નહીં. ઉત્સર્ગમાર્ગ તો ઉસસે (વિકલ્પસે) છૂટકર અંદરમેં રમતા હૈ વહ ઉત્સર્ગમાર્ગ હૈ. યહ પ્રવચનસારમેં હૈ. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- ગ્રહણ-ત્યાગ હૈ હી નહીં.

ઉત્તર :- આહા..!

'મુમુક્ષુઓંકો તથા જ્ઞાનિયોંકો અપવાદમાર્ગકા યા ઉત્સર્ગમાર્ગકા આગ્રહ નહીં હોતા,...' મૈં ધ્યાનમેં હી રહૂં, ઐસા આગ્રહ ભી નહીં કરના. સમ્યગ્દર્શન હુઆ, જ્ઞાન હુઆ તો મૈં ધ્યાનમેં હી રહૂં, ઐસા આગ્રહ નહીં કરના. ક્યોંકિ વિકલ્પ આયેગા. તો દૃષ્ટિ વહાં રહેગી. દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર રહેગી, વિકલ્પ આયેગા અપવાદ. અપવાદકા ભી આગ્રહ નહીં કરના કિ મુજે વિકલ્પમેં હી રહના હૈ. ઐસા આગ્રહ નહીં હોના ચાહિયે. ઉસે છોડકર અંદરમેં જાના. આહાહા..!

પ્રવચનસાર. ઉત્સર્ગ ઔર અપવાદ દોનોં સાથમેં હૈ. સાધક હૈ ન, સાધક હૈ. અંતરમેં પૂર્ણતાકા સ્વરૂપ દૃષ્ટિ, અનુભવમેં આયા તો ઉસીમેં ધ્યાનમેં રહના, વહ તો ઉત્સર્ગમાર્ગ. ઉત્સર્ગ યાની મૂલ માર્ગ હૈ. લેકિન ઉસમેં રહ સકતા નહીં. દૃષ્ટિ વહાં રહે, દૃષ્ટિ વહાં દ્રવ્ય ઉપર હમેશા હૈ. દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પરસે હટતી નહીં. ફિર ભી અસ્થિરતાકા વિકલ્પ આતા હૈ વહ અપવાદ હૈ. ઉસમેં આગ્રહ નહીં કરના કિ વહ નહીં આયે. વિકલ્પ નહીં આયે. ઐસા આગ્રહ નહીં કરના. આહાહા..! સમજમેં આયા? સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! કહાની નહીં હૈ. યહ તો આત્માકી કથા હૈ. આહાહા..!

ભવભ્રમણ નહીં હો ઐસા વસ્તુ. ભવ કરે, એક કરે, દૂસરા કરે, ઐસા અનંત ભવ કરેગા. ભવ હી નહીં હો. યહાં ... અપને ઉત્સર્ગ માર્ગમેં તો ધ્યાનમેં હી રહના. લેકિન ઉસકા ભી આગ્રહ નહીં. છદ્મસ્થ હૈ તો રાગ આયેગા. તો ઉસકો અપવાદમેં આના ચાહિયે. અપવાદકા ભી આગ્રહ નહીં કિ રાગ આયા વહ ઠીક હૈ. વહ આગ્રહ

નહીં. વહાંસે નિકલકર ધ્યાનમેં જાના. આહા..હા..! ઉત્સર્ગ ઔર અપવાદ. આયા ન? આગ્રહ નહીં હોના (ચાહિયે).

'પરંતુ જિસસે અપને પરિણામમેં આગે બઢા જા સકે...' જિસ પરિણામસે આગે બઢા જા સકે વહ પરિણામ કરના. **'ઉસ માર્ગકો ગ્રહણ કરતે હૈં.'** દ્રવ્યકે આશ્રયસે, દ્રવ્ય નામ ચૈતન્ય ભગવાન, ઉસકે આશ્રયસે હી મોક્ષમાર્ગ હોગા. સ્વદ્રવ્યકે આશ્રયસે હી મોક્ષમાર્ગ હૈ. રાગાદિ પરદ્રવ્યકે આશ્રયસે મોક્ષમાર્ગ હૈ નહીં. આહાહા..! ભગવાન આત્મા ચૈતન્ય સ્વરૂપકે આશ્રયસે હી સચ્ચા મોક્ષમાર્ગ હોગા. પરંતુ ઉસકા એકદમ આગ્રહ નહીં કરના કિ મુજે ભાન હુઆ તો મૈં ઉસમેં હી રહુંગા. અસ્થિરતા આયેગી તબ વિકલ્પ-અપવાદ આયેગા. જાને. ઠીક હૈ ઐસે નહીં. વિકલ્પ આયે વહ ઠીક હૈ ઐસા નહીં. આવે ઉસકો જાને. તથાપિ આગ્રહ નહીં કરે કિ વિકલ્પ આને હી નહીં દેના. ઐસા આગ્રહ ભી નહીં. આહાહા..! **'ઉસ માર્ગકો ગ્રહણ કરતે હૈં.'**

'કિન્તુ યદિ એકાંત ઉત્સર્ગ યા એકાંત અપવાદકી હઠ કરે...' દેખા! ઐસા પાઠ હૈ પ્રવચનસારમેં. અંદર અકેલે ધ્યાનમેં હી રહૂં ઔર બાહર નહીં આઉં, ઐસી હઠ કરે તો ઐસે નહીં રહ સકેગા. છદ્મસ્થ હૈ, અલ્પજ્ઞ હૈ, પુરુષાર્થકી કમજોરી હૈ. તો અંદરમેં ધ્યાનમેં ઉત્સર્ગમેં નહીં રહ સકતા. અપવાદ-વિકલ્પ ભક્તિ આદિકા આતા હૈ. ઔર વિકલ્પકા ભી આગ્રહ નહીં કિ યહ હૈ તો ઠીક હૈ. ઐસા નહીં. મૈં અંદર સ્થિર નહીં હો સકતા હૂં, ઈસલિયે યહ વિકલ્પ આયા હૈ. લેકિન વિકલ્પ આયા હૈ તો હઠ નહીં કરના. હઠ નહીં કરનેકા અર્થ-વિકલ્પસે લાભ હૈ ઐસા માનના નહીં. આહાહા..! માર્ગ ઐસા હૈ. ઓહોહો..!

'એકાંત ઉત્સર્ગ યા એકાંત અપવાદકી હઠ કરે તો ઉસે વસ્તુકે યથાર્થ સ્વરૂપકી હી ખબર નહીં હૈ.' આહાહા..! ક્યોંકિ છદ્મસ્થકો એકરૂપ ધ્યાન સદા નહીં રહતા. એકરૂપ ધ્યાન સદા તો કેવલીકો રહતા હૈ. એકરૂપ ધ્યાન... વહ ભી પ્રશ્ન પ્રવચનસારમેં ઉઠા હૈ કિ પ્રભુ! કેવલીકો ધ્યાન કહાં હૈ? ઉનકો તો કેવલજ્ઞાન હો ગયા. ઐસા પ્રશ્ન હૈ. સંસ્કૃત ટીકા. પ્રભુ કેવલજ્ઞાનીકો આપ ધ્યાન કહતે હો. તો વે તો પૂર્ણ હો ગયે હૈં. તો જવાબ દિયા હૈ, વે આનંદકા ધ્યાન કરતે હૈં. અતીન્દ્રિય અનુભવ કરતે હૈં વહ આનંદકા ધ્યાન હૈ. ઐસા પાઠ પ્રવચનસારમેં હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદકા વેદન કરતે હૈં વહ ઉસકા ધ્યાન હૈ. નીચેકી દશામેં તો રાગ આયે બિના રહતા નહીં. આહાહા..! લેકિન રાગ ધર્મ હૈ, રાગ આયા તો ઠીક હુઆ, ઐસા જ્ઞાની માનતા નહીં. રાગકો કાલે નાગકે જૈસા દેખતે હૈં. ઈસમેં આગે હૈ. રાગ ઝહર હૈ. આયે બિના રહતા નહીં. જબતક કેવલજ્ઞાની ન હો અથવા જબતક શ્રેણી ન ચઢે, તબતક

રાગ આયે બિના રહતા નહીં. સમ્યગ્દૃષ્ટિ જ્ઞાની મુનિકો ભી. આહા..! મુનિકો ભી પંચ મહાવ્રતકા વિકલ્પ હૈ વહ રાગ હૈ. પંચ મહાવ્રત રાગ હૈ. આહાહા..! લેકિન આગ્રહ નહીં હૈ કિ ઈસ રાગસે કલ્યાણ હોગા. ઐસા નહીં. આહાહા..! અપને દ્રવ્યકા આશ્રય જિતના આશ્રય લિયા ઉતની શુદ્ધિ ઉત્પન્ન હુઈ. પૂર્ણ આશ્રય લિયા તો પૂર્ણ શુદ્ધિ હો ગઈ, કેવલજ્ઞાન (હો ગયા). કેવલજ્ઞાનીકો ફિર સ્વકા નયા આશ્રય લેના ઐસા હૈ નહીં. પૂર્ણ હો ગયા. કેવલજ્ઞાની હુઆ તો પૂર્ણ હો ગયા.

ઐસે યહાં કહતે હૈં કિ '**વસ્તુકે યથાર્થ સ્વરૂપકી હી ખબર નહીં હૈ.**' હઠ કરને જાયે અપવાદમેં વિકલ્પ આયે કિ મુજે ઈસમેં રહના હૈ, યહ ઠીક હૈ, ઉસે વસ્તુકી ખબર નહીં. ઔર અંદર હઠ કરને જાયે કિ મુજે અંદર હી રહના હૈ, તો છદ્મસ્થમેં શક્તિ તો હૈ નહીં, વિકલ્પ તો આયેગા. ઉસે ઐસે વસ્તુકી ખબર નહીં. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! માર્ગ થોડા સૂક્ષ્મ હૈ. આહાહા..! વીતરાગમાર્ગ...! આહાહા..! તીન લોકકે નાથ સર્વજ્ઞ ભગવાનકા વિરહ પડા. ભરતક્ષેત્રમેં પરમાત્મા રહે નહીં. પરમાત્મા રહે નહીં, પરંતુ પરમાત્મા હોનેકી શક્તિ રહી નહીં. ક્યા કહા? અરિહંત તો હૈ નહીં. લેકિન અરિહંત બનનેકી શક્તિ રહી નહીં. આહાહા..! ઐસે પંચમ કાલમેં ભી આત્માકા ભાન હો સકતા હૈ, વહ બાત કહતે હૈં. ઔર ઐસે પંચમ કાલમેં... શ્લોકમેં આયેગા. સમયસારમેં સંસ્કૃતમેં એક શ્લોક છે. ... ઉસમેં ટીકા હૈ. ટીકામેં (ઐસે લિયા હૈ), યહાં કદાચિત્ મોક્ષ નહીં જાયે, અભી કાલ ઐસા હૈ, તીન કાલમેં (-ભવમેં) જાયેગા, ઐસા પાઠ હૈ. આહાહા..! ક્યા કહા વહ?

મુમુક્ષુ :- પરમ અધ્યાત્મ તરંગિણી.

ઉત્તર :- હાં, ઉસમેં. નિકાલો. ઐસા પાઠ લિયા હૈ કિ જિસને આત્માકા સાધન કિયા, વહ તીન ભવમેં મોક્ષ જાયેગા. ઐસા લિખા હૈ. અમૃતચંદ્રાચાર્યકા શ્લોક હૈ. યહાં તો અનેક બાર (સ્વાધ્યાય) હો ગયા હૈ. ૭૮કે વર્ષસે પ્રારંભ કિયા હૈ. હમારી તો દુકાન થી. પાલેજમેં અભી ભી દુકાન હૈ ન. વહાં ભી મૈં તો શાસ્ત્ર હી પઢતા થા. લેકિન શ્વેતાંબરકે, શ્વેતાંબરકે. દશવૈકાલિક, ઉત્તરાધ્યયન.. દુકાન પર ધંધે પર બૈઠતા થા. લેકિન ભાગીદાર દુકાન પર બૈઠતે થે તો હમ અંદર શાસ્ત્ર પઢતે થે. ૧૮ વર્ષકી ઉમ્ર. અભી તો ૯૧ હુએ. યહાં લિખા હૈ, દેખો!

'...' ઉસકા શબ્દ સંસ્કૃત પાઠમેં ઐસા હૈ. જિસે યહ મોક્ષપંથ હૈ પંચમ કાલમેં ભી, વહ અચિરાત-અલ્પ કાલમેં મોક્ષ જાયેગા. પાઠ હૈ. '...' અચિરાત્કા ટીકાકારને અર્થ કિયા હૈ. અચિરાત્કા અર્થ-શીઘ્રમ્. '...' અથવા તીસરે ભવમેં. આહાહા..! સંસ્કૃત હૈ. .... સાક્ષાત્ પરમાત્મા ભવતિ ઈતિ. વહ તીસરે ભવમેં મોક્ષ જાયેગા. પંચમ આરામેં

મોક્ષ નહીં હૈ ઈસલિયે પુરુષાર્થ નહીં કરના ઐસા નહીં. તીસરે ભવમેં મોક્ષ જાયેગા, લિખા હૈ, સંસ્કૃત ટીકા હૈ. આહાહા..!

યહાં કહા, ૧૧ બોલ હો ગયે. ૧૨.

જિસે દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રગટ હુઈ ઉસકી દૃષ્ટિ અબ ચૈતન્યકે તલ પર હી લગી હૈ. ઉસમેં પરિણતિ એકમેક હો ગઈ હૈ. ચૈતન્ય-તલમેં હી સહજ દૃષ્ટિ હૈ. સ્વાનુભૂતિકે કાલમેં યા બાહર ઉપયોગ હો તબ ભી તલ પરસે દૃષ્ટિ નહીં હટતી, દૃષ્ટિ બાહર જાતી હી નહીં. જ્ઞાની ચૈતન્યકે પાતાલમેં પહુંચ ગયે હૈં; ગહરી-ગહરી ગુફામેં, બહુત ગહરાઈ તક પહુંચ ગયે હૈં; સાધનાકી સહજ દશા સાધી હુઈ હૈ. ૧૨.

'**જિસે દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રગટ હુઈ,...**' ક્યા કહતે હૈં? આત્મા જો દ્રવ્ય હૈ ત્રિકાલી, એક સમયકી પર્યાયકે પીછે પાતાલમેં, એક સમયકી પર્યાયકે પાતાલમેં-તલમેં. તલ યાની ધ્રુવ. પર્યાય હૈ વહ ધ્રુવ પર તિરતી હૈ. આહાહા..! વહ પહલે શ્લોકમેં આ ગયા હૈ. સમયસાર. સમયસારમેં પહલા (શ્લોક). પર્યાય ધ્રુવ પર તિરતી હૈ. ઉપર રહતી હૈ. પર્યાય ધ્રુવમેં પ્રવેશ નહીં કરતી. ઉપર રહતી હૈ. આહાહા..! વહ પર્યાય.. કહતે હૈં, જિસકો (પર્યાયદૃષ્ટિ) છૂટ ગઈ ઔર ધર્મ દૃષ્ટિ હુઈ. ત્રિકાલ દ્રવ્ય જ્ઞાયકભાવકી દૃષ્ટિ હુઈ. '**જિસે દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રગટ હુઈ ઉસકી દૃષ્ટિ અબ ચૈતન્યકે તલ પર હી લગી હૈ.**' યાની ક્યા કહતે હૈં? '**તલ પર હી લગી હૈ.**' પર્યાયકા લક્ષ્ય ધ્રુવ પર રહતા હૈ. ધ્રુવ તલ હૈ. પર્યાય ઉપર-ઉપર રહતી હૈ ઔર ધ્રુવ હૈ વહ ઉસકા તલ હૈ. પર્યાયકે નીચે તલ-ધ્રુવ રહા હૈ. આહાહા..!

જૈસે પાતાલ હોતા હૈ કિ નહીં? વૈસે યહાં પર્યાય ઉપર હૈ, પર્યાય અંદર કભી પ્રવેશ નહીં કરતી. આહા..! પર્યાય ઉપર રહતી હૈ. ચાહે કેવલજ્ઞાન હો તો ભી વહ ધ્રુવ પર રહતી હૈ, ધ્રુવમેં પ્રવેશ નહીં કરતી. યહ કહતે હૈં. '**જિસે દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રગટ હુઈ ઉસકી દૃષ્ટિ અબ ચૈતન્યકે તલ પર હી લગી હૈ.**' ચૈતન્યકા તલ યાની ધ્રુવ. આહાહા..! સમકિતીકી દૃષ્ટિ તલ પર હૈ. પાતાલ પર હૈ. પર્યાયકે પીછે ધ્રુવ પડા હૈ, ધ્રુવ પર દૃષ્ટિ હૈ. દૃષ્ટિ હૈ પર્યાય, દૃષ્ટિ હૈ પર્યાય લેકિન ઉસકા વિષય હૈ ધ્રુવ. આહાહા..! સમજમેં આયા? ઉસકા પાતાલ હૈ. તલ. પર્યાય ઉપર હૈ, ધ્રુવ ઉસકા તલ હૈ, તલ. જૈસે પાતાલમેં જાતે હૈં ન. અંદરમેં જાતે હૈં. આહાહા..!

'**ચૈતન્યકે તલ પર હી લગી હૈ. ઉસમેં પરિણતિ એકમેક હો ગઈ હૈ.**' સમકિતી

અપને આત્માકો રાગસે ભિન્ન જાનકર અપને જ્ઞાનમેં પરિણતિમેં લગા હૈ. જ્ઞાનમેં એકમેક હો ગયા હૈ. રાગ આતા હૈ લેકિન ભિન્ન રહતા હૈ. રાગ ઔર જ્ઞાન એક નહીં હો જાતે. ઐસી પરિણતિ હોતી હૈ. ઉપયોગ બાહર જાયે તો ભી (સ્વરૂપસે) દૃષ્ટિ નહીં હટતી. સમકિતીકા ઉપયોગ બાહર જાયે તો ભી અંદરકી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પરસે નહીં હટતી. ધ્રુવ પરસે દૃષ્ટિ નહીં હટતી. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- દૃષ્ટિ એકમેક હો ગયી માને દ્રવ્યમેં..

ઉત્તર :- પરિણતિ-પર્યાય ઉપર હૈ. દ્રવ્યકે ઉપર. ઉત્પાદ-વ્યય ઉપર હૈ, ધ્રુવ અંદર હૈ.

મુમુક્ષુ :- એકમેક હોતી હુઈ ભી એકમેક નહીં હુઈ..

ઉત્તર :- એકમેક નહીં હૈ. લેકિન પર્યાયમેં એકમેક હૈ ન. વહ તો પરસે જુદા કરના હો તો એકમેક હૈ. અંદર જુદા નહીં. વિશેષ આયેગા...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, અષાઢ વદ-૧૪, શનિવાર, તા. ૯-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૧૨,૧૫, ૧૮, ૨૦. પ્રવચન નં. ૨

યહ વચનામૃત હૈ. રાત્રિમેં બહનોંમેં બોલે હોંગે, વહ લિખ લિયા થા. બાકી તો આત્માકી અનુભૂતિ, આત્માકી અનુભૂતિમેંસે વાણી નિકલી હૈ. આનંદકા સ્વાદમેંસે. અનુભૂતિ કિસકો કહે? આત્માકા અતીન્દ્રિય આનંદકા સ્વાદ આવે. આહાહા..! સ્વાદ સમજે? ક્યા કહતે હૈં? સ્વાદ કહતે હૈં? આહાહા..! ઐસે સ્વાદ-અનુભવમેં યહ વાણી આ ગયી હૈ. વહ યહાં લિખકર બાહર આયી હૈ. ભાષા સાધારણ લગેગી. ક્યોંકિ બહનોંને લિખા હૈ. ૧૨વાં બોલ, ૧૨વાં બોલ.

'**જિસે દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રગટ હુઈ...**' આહા..! મુદ્દેકી રકમકી બાત હૈ. જિસે દ્રવ્ય યાની વસ્તુ. પર્યાય સિવાકી ત્રિકાલી ચીજ. ક્યોંકિ પર્યાય તો વિષય કરનેવાલી હૈ. ઔર વિષય હૈ વહ પર્યાય નહીં. એક સમયકી જો પર્યાય હૈ-દૃષ્ટિ, સમ્યગ્દર્શન હૈ વહ સમ્યગ્દર્શનકા વિષય નહીં હૈ. પર્યાય હૈ ન. પર્યાય. સૂક્ષ્મ બાત હૈ. સમ્યગ્દર્શનકા વિષય પૂરા દ્રવ્ય હૈ. પૂર્ણાનંદકા નાથ પ્રભુ અનંત આનંદ ઔર સર્વાંગ વીર્ય-પુરુષાર્થસે ભરા પડા, ઐસા જો ભગવાન આત્મા વહ દૃષ્ટિકા (વિષય હૈ). ઐસી '**જિસે દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રગટ હુઈ...**' ઐસી જિસકો દ્રવ્ય યાની વસ્તુ ત્રિકાલ. ઈસકી દૃષ્ટિ પ્રગટ હુઈ. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! મુદ્દેકી રકમ તો યહાંસે શુરૂ હોતી હૈ. દ્રવ્યદૃષ્ટિ બિના સબ જાનપના, આચરણ, ક્રિયા સબ સંસાર (હૈ). મૂલ ચીજ સમ્યગ્દર્શન હૈ. સમ્યગ્દર્શનકા વિષય ધ્રુવ હૈ.

કહતે હૈં, '**જિસે દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રગટ હુઈ...**' આહાહા..! યહ કરના હૈ. લોગોંકો પહલે યહ કરના હૈ. દૃષ્ટિકા વિષય ભગવાન પૂર્ણાનંદકા નાથ વીતરાગમૂર્તિ આત્મા હૈ. આત્મામેં રાગાદિ નહીં હૈ. વહ તો પર્યાયમેં રાગાદિ વ્યવહારનયસે હૈ. અંતર સ્વરૂપ હૈ ઉસમેં તો વીતરાગતા ભરી હૈ. પૂર્ણ વીતરાગ, પૂર્ણ આનંદ, પૂર્ણ શાંતિ, પૂર્ણ સ્વચ્છતા, પૂર્ણ પ્રભુતા ઐસી અનંત અનંત શક્તિકા ભંડાર હૈ. ઉસકી દૃષ્ટિ હુઈ, '**ઉસકી દૃષ્ટિ અબ ચૈતન્યકે તલ પર હી લગી હૈ.**' આહાહા..! જિસકો અંતર દૃષ્ટિ હુઈ, વહ દૃષ્ટિ તલ, તલ યાની તલવા, પાતાલ. એક સમયકી પર્યાયકે સિવાકા જો તલ હૈ વહાં સમકિતીકી દૃષ્ટિ લગી હૈ. આહાહા..! તલ નામ તલવા. તલ.. તલ. પાતાલ.

જૈસે પાતાલમેં ગહરાઈમેં જાતે હૈં.

ઐસે આત્મા એક સમયકી પર્યાય દૃષ્ટિ સમ્યક્, ઉસકા વિષય પર્યાયકે અંદર પાતાલ ગહરાઈમેં દ્રવ્ય પૂરા પડા હૈ, પર્યાયકે પીછે પડા હૈ ઉસકી દૃષ્ટિ કરના. આહા..! વહ '**તલ પર હી લગી હૈ.**' ધર્મીકી દૃષ્ટિ તલ પર લગી હૈ. પર્યાય પર નહીં. આહાહા..! કઠિન કામ હૈ. '**ઉસમેં પરિણતિ એકમેક હો ગઈ હૈ.**' ધર્મી સમકિતીકી ચૌથે ગુણસ્થાનમેં ઉસકી પરિણતિ યાની પર્યાય, વસ્તુકી જો પર્યાય હૈ વહ પર્યાય દ્રવ્યકે સન્મુખ હો ગઈ. ઉસમેં એકમેક હો ગઈ ઐસા કહનેમેં આતા હૈ. એકમેકકા અર્થ કિ પર્યાય જો રાગ પર ઝુકતી થી, વહ પર્યાય સ્વભાવકી ઓર આયી તો એકમેક હુઈ ઐસા કહનેમેં આતા હૈ. પર્યાય ઔર દ્રવ્ય દોનોં કભી એક નહીં હોતે. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ ન! પર્યાય-અવસ્થા પર્યાયપને રહતી હૈ, ધ્રુવ ધ્રુવપને રહતા હૈ. પર્યાય-અવસ્થા ધ્રુવકે ઉપર તિરતી હૈ. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! ... સમ્યગ્દર્શન આહાહા..!

ઉસકી દૃષ્ટિ તલમેં હોતી. સમકિત હૈ પર્યાય, પરંતુ ઉસકી દૃષ્ટિ તલ-ધ્રુવ પર હૈ. ઈસલિયે ઉસકી દૃષ્ટિ તલમેં ગઈ. ઉપર નહીં રહી. ઉપરસે નિકલ ગઈ. પર્યાયબુદ્ધિ ભી નિકલ ગયી. રાગ, પુણ્ય-પાપ, દયા-દાનકે વિકલ્પકી બુદ્ધિ નિકલ ગઈ. આહાહા..! અંદર તલ, દ્રવ્યદૃષ્ટિકા તલ જો હૈ.. આહા..! લોકમેં તો પાતાલકા પત્તા લગતા હૈ, યહ પાતાલ દૂસરી જાતિકા હૈ. જિસકે તલમેં ક્ષેત્રકા અંત દિખતા હૈ, ભાવકા અંત નહીં હૈ. વહ ક્યા કહા? ક્ષેત્ર તો શરીરપ્રમાણ હૈ. પરંતુ ભાવ અનંત-અનંત હૈ. તીન કાલકે સમયસે ભી અનંતગુના આત્મામેં ગુણ હૈં. એક સેકંડકે અસંખ્ય સમય જાયે. ઐસે તીન કાલકા જિતના સમય હૈ, ઉસસે અનંતગુના એક જીવમેં ગુણ હૈ. આહાહા..! ઐસે તલ પર (દૃષ્ટિ) ગઈ હૈ. સમકિતીકી દૃષ્ટિકી પર્યાય તલ પર હૈ. અનંત ગુણકા એકરૂપ ઐસા દ્રવ્ય પર ગઈ હૈ. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ!

'**ઉસમેં પરિણતિ એકમેક હો ગઈ હૈ.**' એકમેકકા અર્થ યહ. પર્યાય ઔર દ્રવ્ય, સામાન્ય ઔર વિશેષ એક નહીં હો જાતે. સમ્યગ્દર્શન વિશેષ હૈ ઔર દ્રવ્ય સામાન્ય હૈ. સામાન્ય ઔર વિશેષ દો મિલકર દ્રવ્ય હૈ. લેકિન વિશેષ પર્યાય સન્મુખ ગયી, સન્મુખ, તો એકમેક હુઈ ઐસા કહનેમેં આતા હૈ. બાકી એકમેક હોતી નહીં. આહાહા..! સૂક્ષ્મ વિષય હૈ, પ્રભુ! એકમેક (કહા લેકિન) પર્યાય તો પર્યાય હૈ. પર્યાય તો ધ્રુવ પર પર્યાય હૈ. વહ પર્યાય ઔર ધ્રુવ કભી એક નહીં હોતે. ક્યોંકિ પર્યાય હૈ વહ ઉત્પાદ-વ્યય સ્વરૂપ હૈ ઔર દ્રવ્ય હૈ વહ ધ્રુવ સ્વરૂપ હૈ. ધ્રુવમેં ઉત્પાદ-વ્યયકા પ્રવેશ નહીં. આહાહા..! ઔર ધ્રુવ ઉત્પાદ-વ્યયમેં આતા નહીં. સમજમેં આતા હૈ? ભગવાન! યહ તો ભગવાનકી બાતેં હૈ, બાપૂ! આહાહા..!

એક સમયકી પર્યાય-દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર લગી, ઉસકો દ્રવ્યકે સાથ વહ પર્યાય એકમેક હો ગઈ, ઐસા કહનેમેં આતા હૈ. ઐસા કહનેમેં આતા હૈ, બાકી એકમેક હોતી નહીં. ક્યોં? કિ વસ્તુ સામાન્ય-વિશેષ હૈ. પ્રત્યેક વસ્તુ સામાન્ય-વિશેષ (હૈ). તો વિશેષ પર્યાય, સામાન્યમેં એકમેક હો જાયે તો અકેલા સામાન્ય રહ જાતા હૈ, ઉસકા જાનનેવાલા નહીં રહતા હૈ. આહાહા..! વિશેષ પર્યાય હૈ. ધ્રુવ સામાન્ય ત્રિકાલ હૈ. તો વિશેષ પર્યાય દ્રવ્યકી દૃષ્ટિ કરતી હૈ, અપની નહીં. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! અભી તો લોગ ક્રિયાકાંડમેં લગ ગયે હૈં. તત્ત્વ તો બહુત દૂર રહ ગયા. આહાહા..!

'**ઉસમેં પરિણતિ એકમેક હો ગઈ હૈ. ચૈતન્ય-તલમેં હી સહજ દૃષ્ટિ હૈ.**' આહા..! ધર્મીકી.. સૂક્ષ્મ પડેગા, પ્રભુ! અંદર ચૈતન્યતલ હૈ, ચૈતન્યતલ. એક સમયકી પર્યાયકે પીછે-અંદર જો તલ હૈ, ઉસ '**ચૈતન્ય-તલમેં હી સહજ દૃષ્ટિ હૈ.**' ઉસમેં સ્વાભાવિક દૃષ્ટિ હૈ. દૃષ્ટિ હુઈ બાદમેં ફિરસે દૃષ્ટિ કરની પડતી હૈ, ઐસા નહીં. દૃષ્ટિ વહાં ગઈ તો એકમેક (હો ગઈ). આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! આહાહા..! ઉસમેં '**ચૈતન્ય-તલમેં હી સહજ દૃષ્ટિ હૈ.**'

'**સ્વાનુભૂતિકે કાલમેં...**' અબ ક્યા કહતે હૈં? જબ ધર્મીકો ધ્યાતા, ધ્યાન ઔર ધ્યેય તીન (ભેદકો) ભૂલકર એક અનુભવમેં જબ આતા હૈ, તબ ઉસે યહ ચૈતન્ય ધ્રુવ ઔર યહ પર્યાય, ઐસી દો બાત નહીં રહતી. અનુભવમેં લીન હો જાતા હૈ. લેકિન બહુત થોડી દેરકે લિયે. ચૌથે-પાંચવેમેં કોઈ-કોઈ બાર. છઠ્ઠે ઔર સાતવેમેં તો હજારોં બાર, અંતર્મુહૂર્તમેં છઠ્ઠે-સાતવેમેં હજારોં બાર નિર્વિકલ્પ (હો જાતે હૈં). એક અંતર્મુહૂર્તમેં. અંતરકી દશાકી બાત હૈ, ભગવાન! આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં, '**સ્વાનુભૂતિકે કાલમેં...**' ક્યા કહા? ધ્યાનકે કાલમેં દૃષ્ટિકા વિષય જો દ્રવ્ય-વસ્તુ હૈ, ઉસકે ધ્યાનમેં જબ લગ ગયા, તબ પર્યાય પરસે લક્ષ્ય છૂટ ગયા ઔર પર્યાય દ્રવ્ય પર ઝુક ગઈ, ઉસ કાલમેં ભી દૃષ્ટિ તો તલ પર હી હૈ. સ્વાનુભૂતિમેં ભી દૃષ્ટિ તો દ્રવ્ય પર હી હૈ ઔર '**ઔર બાહર ઉપયોગ હો તબ ભી...**' ક્યા કહા? વિકલ્પ આયા હૈ. શુભાશુભ વિકલ્પ ભી આતા હૈ. શુભ ઔર અશુભ રાગ સમકિતીકો આતા હૈ. તો ભી ઉસકી દૃષ્ટિ ચૈતન્ય પર હૈ, દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર હૈ.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- દ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ હૈ. વિકલ્પ ચાહે તો શુભાશુભ હો, લેકિન દૃષ્ટિમેં તો ભગવાન ધ્રુવ હી વર્તતા હૈ. દૃષ્ટિમેં વિકલ્પ નહીં હૈ. દૃષ્ટિકા વિષય વિકલ્પ નહીં. આહા..! વિકલ્પ નામ રાગ. આહાહા..! શ્લોક યહ આ ગયા. કિસીને લિખા હૈ, યહ પઢના. કિસીને લિખા હૈ કિ યહ પઢના. ચીમનભાઈને લિખા હૈ? કિસને લિખા

હૈ? આયા હૈ. ઈસમેંસે યહ બોલ પઢના. કિસીકા નામ નહીં હૈ. ક્યા કહતે હૈં? પ્રભુ!

જિસકી દૃષ્ટિ પ્રભુ પર ગઈ.. આહાહા..! ઉસકો અનુભવકાલમેં ભી દૃષ્ટિ વહાં હૈ ઔર અનુભવ ન હો ઔર વિકલ્પ આયા, ખાને-પીનેકા, ચલને-બોલનેકા, અરે..! લડાઈકા (વિકલ્પ આયા). બાહુબલ ઔર ભરત ચક્રવર્તી, દોનોં સમકિતી. દોનોં લડાઈ કરતે થે. ફિર ભી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર થી. અરે..! પ્રભુ! આહાહા..! દોનોં લડાઈ કરતે થે, દોનોં સમકિતી. દોનોં ઉસ ભવમેં મોક્ષ જાનેવાલે. આહાહા..! લડાઈકે વક્ત રાગ-દ્વેષ આતા થા, લેકિન દૃષ્ટિ તો ધ્રુવ પર થી. ત્રિકાલી ભગવાન સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ સત્ નિત્ય રહનેવાલા ચિદાનંદ જ્ઞાન ઔર આનંદકા સર્વાંગ દરિયા, સર્વાંગ સમુદ્ર. ઐસા જો પ્રભુ આત્મા, લડાઈકે વક્ત ભી ધ્યેય-દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પરસે નહીં હટતી. આહાહા..! સમજમેં આતા હૈ? આહાહા..! યહ તો મુદ્દેકી બાત હૈ. દૃષ્ટિ ચાહે તો અનુભવમેં હો તો ભી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર હૈ. અપને ધ્યાનમેં, ધ્યાતા-ધ્યાનકા (વિકલ્પ) છૂટકર આનંદકે સ્વાદમેં આયા હો ઔર નિર્વિકલ્પ હો, ચૌથે ગુણસ્થાનમેં ભી નિર્વિકલ્પ હોતા હૈ, તબ નિર્વિકલ્પતાકે કાલમેં દૃષ્ટિ તો ધ્રુવ પર હૈ. પર્યાયમેં નિર્વિકલ્પ હુઆ. ઔર વિકલ્પ આયા તો ભી દૃષ્ટિ તો ધ્રુવ પર હૈ. વિકલ્પ આયા, અરે..! લડાઈકા આયા. ભરત ચક્રવર્તી સમકિતી, ૯૬ હજાર સ્ત્રીકા ભોગ. ૯૬ હજાર. ફિર ભી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર થી.

મુમુક્ષુ :- દૃષ્ટિ માને ..

ઉત્તર :- સમ્યગ્દૃષ્ટિ.

મુમુક્ષુ :- દૃષ્ટિ યાની ચક્ષુ?

ઉત્તર :- ચક્ષુ બિનાકા. સમકિતરૂપી ચક્ષુ. પહલે તો વહ કહા થા. દૃષ્ટિ, દ્રવ્યકો કબુલ કરે વહ દૃષ્ટિ. યહ આંખમેં ક્યા હૈ? ધૂલ હૈ. યહ આંખકી પલક ઝબકતી હૈ ઉસે આત્મા નહીં કર સકતા. આહા..! આત્મા અપને સિવા અનંત રજકણ હૈ, એક રજકણકો ભી બદલ નહીં સકતા. શાસ્ત્રમેં તો વહાં તક પાઠ હૈ, સમયસારમેં તીસરી ગાથા. એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો ચુંબતા નહીં, સ્પર્શ નહીં કરતા, છૂતા નહીં. સમયસાર, તીસરી ગાથા. '**एयत्तणिच्छयगदो**'.

एयत्तणिच्छयगदो समओ सव्वत्थ सुंदरो लोगे।
बंधकहा एयत्ते तेण विसंवादिणी होदि।।३।।

ઈસ ગાથાકી ટીકામેં અમૃતચંદ્રાચાર્ય કહતે હૈં કિ કોઈ ભી આત્મા, કોઈ ભી પરમાણુકો કભી છૂતા નહીં. કર્મ આત્માકો (છૂતા નહીં). આહાહા..! આત્માકો કર્મ છૂતા નહીં ઔર કર્મકો આત્મા છૂતા નહીં. અરે..રે..! યહ બાત. વસ્તુકા સ્વરૂપ યહ હૈ. બાકી

તો સબ વ્યવહારકી બાત હૈ, પરમાર્થ યહ હૈ. એક તત્ત્વ દૂસરે તત્ત્વકો (છૂતા નહીં). યહ અંગૂલી હૈ વહ કાગજકો છૂતી હૈ ઐસા નહીં. ક્યોંકિ ઉસકે પરમાણુકા ઔર ઈસ પરમાણુમેં એકદૂસરેમેં અભાવ હૈ. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત, પ્રભુ! ઉસમેં યહાં કહતે હૈં કિ ઉપયોગ જબ સ્વાનુભૂતિમેં હો. સમકિતીકા ઉપયોગ ધ્યાનમેં આનંદકે વેદનમેં અકેલા હો, બસ. વિકલ્પ નહીં હૈ, નિર્વિકલ્પ (હૈ). ઉસ કાલમેં ભી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર હૈ. ઔર વિકલ્પ આયા, ખાનેકા-પીનેકા, ચલનેકા, તો ભી દૃષ્ટિ તો ધ્રુવ પર હૈ. લડાઈકા વિકલ્પ આયા તો ભી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર હૈ. શ્રેણિક રાજા કૈદમેં માથા ફોડકર મર ગયા. દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર હૈ. સમજમેં આયા? અંદર સમ્યગ્દર્શનકા વિષય ધ્રુવકો પકડ લિયા હૈ. આહાહા..!

સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! યહ કોઈ કહાની નહીં હૈ. યહ તો પરમાત્મા તીન લોકકે નાથને કહા હૈ. બહન વહાં થે. સીમંધર ભગવાનકે પાસ થે, વહાંસે આયે હૈં. થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. થોડી માયા હો ગયી થી ઈસલિયે સ્ત્રી હો ગયે. યહ સબ ઉનકે વચન હૈં. અંદરસે આયા હુઆ. વહાંકા અંદર અનુભવમેં આયા થા, વહ લિખ લિયા ગયા હૈ. ક્યા કહા?

'**સ્વાનુભૂતિકે કાલમેં...**' સ્વાનુભૂતિકે કાલમેં સમજે? ધ્યાન. આત્માકા ધ્યાન લગ ગયા હો. ભલે ચૌથે-પાંચવેમેં હો. સાતવેમેં તો હોતા હી હૈ. છઠ્ઠે-સાતવેંમેં તો ધ્યાનમેં હી હોતે હૈં. લેકિન ચૌથે-પાંચવેમેં ભી કભી-કભી સ્વાનુભવ નિર્વિકલ્પ ઉપયોગ હોતા હૈ. ઉસ કાલમેં ભી દૃષ્ટિ તો ધ્રુવ પર હૈ, સમ્યગ્દર્શન તો ધ્રુવ પર હૈ. ઔર '**બાહર ઉપયોગ હો તબ ભી તલ પરસે દૃષ્ટિ નહીં હટતી,...**' આહાહા..! દૃષ્ટિકા વિષય ધ્રુવ હૈ, ધ્રુવ. કઠિન બાત હૈ. '**भूदत्थमस्सिदो खलु**'. ૧૧વીં ગાથા, સમયસાર. ભૂતાર્થ નામ ત્રિકાલ જો ચીજ હૈ, ઉસકે આશ્રયસે સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ. દૂસરા કોઈ ઉપાય તીન કાલમેં નહીં હૈ. આહાહા..! '**भूदत्थमस्सिदो**' ભૂતાર્થ નામ ત્રિકાલીકા આશ્રય કરનેસે, '**भूदत्थमस्सिदो खलु सम्मादिट्ठी हवदि जीवो**'. તબસે સમકિતદૃષ્ટિ ઉત્પન્ન હોતી હૈ. મૂલ ચીજ યહ હૈ. તબસે દૃષ્ટિ જો ધ્રુવ પર ગયી, બાહરમેં વિકલ્પ આયે તો ભી દૃષ્ટિ તો ધ્રુવ પર હી હૈ. આહાહા..!

એક છોટી લડકી હો યા લડકા હો. ઉસકી માંકે સાથ હો. ઔર બાહર બહુત લોગ હો. ઉસકી માં દૂર ચલી ગયી. લડકી બિછડ ગયી. યહ તો પ્રત્યક્ષ દેખા થા. ઉસ લડકીકો પૂછતે થે, તૂ કહાંકી હૈ? મેરી માં. તેરા નામ ક્યા? મેરી માં. મેરી માં.. મેરી માં.. એક હી રટન. તેરી સહેલી કૌન? મેરી માં. તેરી ગલી કૌન-સી? પહચાન દે તો વહાં છોડ દે. તેરી ગલ્લી કૌન-સી? મેરી માં. એક હી બાત, મેરી

માં.. મેરી માં. ઈસકે સિવા દૂસરા કુછ નહીં.

ઐસે સમકિતીકો અપને સમ્યગ્દર્શનમેં ધ્રુવકે સિવા દૃષ્ટિ કહીં બદલતી નહીં. સમજમેં આયા? આહાહા..! '**સ્વાનુભૂતિકે કાલમેં યા બાહર ઉપયોગ હો તબ ભી તલ પરસે દૃષ્ટિ નહીં હટતી,...**' તલ અર્થાત્ ધ્રુવ. ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રુવયુક્તં સત્. ઉત્પાદ-વ્યય હૈ વહ પર્યાય હૈ, ધ્રુવ હૈ વહ દ્રવ્ય હૈ. દ્રવ્યકે દો પ્રકાર. એક પ્રમાણકા દ્રવ્ય. ત્રિકાલી દ્રવ્ય ઔર પર્યાય મિલકર પ્રમાણકા દ્રવ્ય હૈ. ઔર નિશ્ચયનયકા દ્રવ્ય-પર્યાયકો છોડકર જો ચીજ રહી વહ નિશ્ચયનયકા વિષય હૈ. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! ક્યા કહા? ફિરસે.

એક સમયકી પર્યાય હૈ, ઉસકી દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર હી હૈ. પર્યાયકી દૃષ્ટિ પર્યાય પર નહીં હૈ. સમકિતકી દૃષ્ટિ સમકિત પર નહીં હૈ. આહાહા..! ઉસકી દૃષ્ટિ અંદર ધ્રુવ પર હૈ. બાપૂ! કભી પ્રયત્ન કિયા નહીં. બાહ્ય ક્રિયાકાંડકી પ્રવૃત્તિ આડે ફુરસદ નહીં મિલતી. આહાહા..! યહ ભગવાન અંદર નિર્વિકલ્પ ભગવાન વિરાજતા હૈ. ઉસ પર જો દૃષ્ટિ હુઈ, ઉસકા વિકલ્પ બાહર આવે તો ભી દૃષ્ટિ હટતી નહીં. આહાહા..!

અરે..! ભરત ચક્રવર્તી. ૯૬ હજાર સ્ત્રીકા ભોગ. ૯૬ હજાર સ્ત્રીકા ભોગ, ફિર ભી સમકિતી-ક્ષાયિક સમકિતી. આહાહા..! ભોગકે વક્ત ભી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર હૈ. ચાહે સંસારકે ભોગાદિ હો, અસ્થિરતા હો જાયે, લેકિન દૃષ્ટિ તો અંદર ધ્રુવ પર પડી હૈ. સમજમેં આયા? વિષય થોડા સૂક્ષ્મ હૈ. સાદી ભાષામેં તો કહતે હૈં. આહા..! દુનિયાકો કહાં આત્માકી પડી હૈ. મૈં કહા જાઉંગા, યહ દેહ છોડકર? દેહ તો છેટેગા, આત્મા તો નિત્ય હૈ. યહાંસે કહાં જાયેગા? કહાં જાયેગા ઈસ ચૌરાસીકે અવતારમેં? આહા..! કભી ઉસને વિચાર નહીં કિયા હૈ કિ યહ દેહ તો છૂટેગા ઔર આત્મા તો હૈ. આત્મા તો ત્રિકાલ હૈ. યહાં-સે કોઈ દૂસરે ભવમેં તો જાયેગા. ઈસ ભવકે તો થોડે સાલ રહે. ૫૦-૫૦, ૬૦ નિકલ ગયે, ઉસે ૫૦-૬૦ ઔર નહીં નિકલેંગે. પંડિતજી! ૫૦ નિકલેંગે? આહાહા..! યહાંસે પરલોકમેં કહીં જાના હૈ. જહાં કોઈ સાધન નહીં હૈ, બાહરમેં કોઈ પહચાનવાલા નહીં હૈ.

મુમુક્ષુ :- વહાં કોઈ રિશ્તેદાર નહીં હૈ?

ઉત્તર :- વહાં કોઈ રિશ્તેદાર ભી નહીં હૈ ઔર પ્રિય ભી નહીં હૈ. જંગલમેં સુવર હોકર જન્મ લે. કૌઆ હોકર જન્મ લે, ચિંટી હોકર અવતાર લે. આહાહા..! પ્રભુ! તુને વિચાર નહીં કિયા હૈ. આહા..! પીછલે અનંત ભવમેં કહાં-કહાં ભવમેં દુઃખ ભોગે, ઉસે યાદ નહીં કિયા હૈ. વાદિરાજ મુનિ.. યે સ્તોત્ર હૈ ન? એકીભાવ સ્તોત્ર. ઉસમેં આચાર્ય કહતે હૈં, મૈં પીછલે ભવકે દુઃખોંકો યાદ કરતા હૂં... યે તો મુનિ હૈં, તીન કષાયકા અભાવ હૈ, આનંદ હૈ. લેકિન કહતે હૈં કિ મૈં જબ ભૂતકાલકા

વિચાર કરતા હૂં, નર્કકે દુઃખ યાદ કરનેપર આત્મામેં ઘાવ લગતા હૈ. ઐસા પાઠ હૈ. સમજમેં આયા? મુનિ, હાં! તીન કષાયકા અભાવ હૈ, ભાવલિંગી જિનકો ગણધર નમસ્કાર કરે. મુનિકો તો ગણધર (નમસ્કાર કરતે હૈં). ણમો લોએ સવ્વ સાહૂણંમેં સબ આ જાતે હૈં ન? છોટે હો ઉસકો વંદન નહીં કરતે, લેકિન ણમો લોએ સવ્વ સાહૂણંમેં સબ આ જાતે હૈં. સબ સાધુ. સચ્ચે, હાં! સાધુ યાની દ્રવ્યલિંગી ભી નહીં ઔર અન્યકે સાધુ ભી નહીં. કોઈ ઐસા કહતા હૈ કિ, ણમો લોએ સવ્વ સાહૂણંમેં સબ સાધુ (આ જાતે હૈં). નહીં, નહીં. જૈન પરમેશ્વરને કહે તત્ત્વકા અનુભવ, દૃષ્ટિ હો, ઉન્હોંને કહા ઐસે અનુભવકા ચારિત્ર હો ઉસે જૈન સાધુ કહનેમેં આતા હૈ. બાકી કોઈ સાધુ-બાધુ હૈ નહીં.

યહાં કહતે હૈં, '**દૃષ્ટિ બાહર જાતી હી નહીં.**' આહાહા..! ભોગકે સમય ભી દૃષ્ટિ તો ધ્રુવ પર પડી હૈ. યે કોઈ બાત હૈ! એક બાત તો ઐસી હૈ. ભરતેશ વૈભવ પુસ્તક હૈ ન? દેખા હૈ કિ નહીં? ભરતેશ વૈભવ. યહાં સબ પુસ્તક હૈ, હમને તો સબ દેખે હૈં. યહાં તો હજારોં પુસ્તક દેખે હૈં ન. ભરતેશ વૈભવમેં તો એક બાત ઐસી આયી હૈ કિ ઉસને વિષય લિયા. વિષય લેકર જહાં નીચે ઉતરકર બૈઠતે હૈં, નિર્વિકલ્પ ધ્યાન હો જાતા હૈ. ક્યોંકિ દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર થી ઔર અસ્થિરતાકા રાગ આયા થા. ઉસે વે જાનતે થે, કર્તા-હર્તા નહીં થે. સમકિતીકો રાગ આતા હૈ ઉસકા વહ કર્તા-હર્તા નહીં હૈ. ઔર વહ આનેકે બાદ તુરંત ધ્યાનમેં ઉતર ગયે તો નિર્વિકલ્પ હો ગયે. ચૌથે ગુણસ્થાનમેં અભી સંસારમેં (ઐસી સ્થિતિ હૈ). ભરતેશ વૈભવમેં હૈ.

યહાં કહના ક્યા હૈ? કિ ઉતની અસ્થિરતા થી તો ભી નીચે ઉતરે ઔર ધ્યાનમેં નિર્વિકલ્પ હો ગયે. ધ્યાતા, ધ્યાન ઔર ધ્યેય તીનોં ભૂલ ગયે. અતીન્દ્રિય આનંદકા સ્વાદ, અતીન્દ્રિય આનંદકા સ્વાદ (લેતે હૈં). આહા..! ઉસકા નામ સમ્યગ્દર્શન ઔર ઉસકા નામ ધર્મકી શુરૂઆત હૈ. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ, ભગવાન! લોગ ચાહે જૈસે કરે, મનાયે, લેકિન ઈસ વસ્તુકે બિના કભી ભવભ્રમણ કમ હો ઐસા નહીં હૈ. ભવકા નાશ હો ઐસા નહીં હૈ. આહા..!

'**દૃષ્ટિ બાહર જાતી હી નહીં. જ્ઞાની ચૈતન્યકે પાતાલમેં પહુંચ ગયે હૈં;...**' ધર્મીજીવ ચૈતન્યકે પાતાલમેં (પહુંચ ગયે હૈં). એક સમયકી પર્યાયકે પીછે ગહરાઈમેં જો ધ્રુવ હૈ વહ ચૈતન્યકા પાતાલ હૈ. ધર્મીજીવ અપની પર્યાયમેં ચૈતન્યતલમેં-પાતાલમેં પહુંચ ગયે હૈં. ચૈતન્યતલ પૂરા કિતના હૈ ઉસકા ઉસકો વેદન હો ગયા હૈ. આહાહા..! થોડા સૂક્ષ્મ હૈ. યહ શબ્દ સૂક્ષ્મ હૈ. '**ગહરી-ગહરી ગુફામેં...**' આહાહા..! જૈસે ગહરી-ગહરી ગુફા હોતી હૈ, વૈસે આત્મા અપની પર્યાયમેં, સમ્યગ્દૃષ્ટિકી પર્યાયમં ગહરી-

ગહરી યાની જૈસે કોઈ ગહરી ગુફા હો, વૈસે અંદરમેં ચલે જાતે હૈં. ધ્રુવમેં ઉસકી દૃષ્ટિ જાતી હૈ. ધ્રુવકે સિવા દૂસરી ચીજકા ધ્યાન (નહીં) હોતા. દૃષ્ટિકે વિષયમેં તો એક હી રહતા હૈ-દ્રવ્ય. ભગવાન ત્રિલોકનાથ પરમાત્મા.. આહાહા..!

'ગહરી-ગહરી ગુફામેં, બહુત ગરહાઈ તક પહુંચ ગયે હૈં;...' આહાહા..! સમ્યગ્દૃષ્ટિ, સચ્ચી દૃષ્ટિ, અનુભવ દૃષ્ટિ ગહરાઈમેં, એકદમ ગહરે-ગહરે ગહરાઈમેં. પર્યાયકે પીછે જો સ્વયં પરમાત્મા વિરાજતા હૈ-નિજ આત્મા, વહાં દૃષ્ટિ પહુંચ ગઈ હૈ. આહાહા..! યે તો બહન બોલે થે. કભી-કભી થોડા-થોડા બોલે થે, ઉસે લિખ લિયા. નહીં તો વહ ધ્યાનમેં બહુત રહતી હૈ. **'ગહરી-ગહરી ગુફામેં, બહુત ગહરાઈ તક પહુંચ ગયે હૈં;...'** બહુત ગહરાઈમેં અંદર ચલે ગયે હૈં. અપની વર્તમાન પર્યાયકો ધ્રુવમેં લગા દી. આહાહા..! પર્યાય અસંખ્ય પ્રદેશ પર હૈ. પર્યાય ઉપર-ઉપર યાની શરીર તો નહીં, લેકિન ઉપર-ઉપર પ્રદેશ પર પર્યાય ઐસે નહીં, પર્યાય તો અંદર જો પ્રદેશ હૈ ન, અંદર, ઉસમેં પર્યાય હૈ. પર્યાય અસંખ્ય પ્રદેશ પર પ્રત્યેક (પ્રદેશ) પર હૈ. ક્યા કહા? પર્યાય, ઈસ શરીરમેં આત્મા જિતનેમેં દિખતા હૈ, ઉસમેં ઉપર-ઉપર હૈ ઉતની આત્માકી પર્યાય નહીં હૈ. આત્મા નહીં, લેકિન આત્માકે ઉપર હૈ ઉતની પર્યાય નહીં હૈ. ઉસકે અસંખ્ય પ્રદેશ હૈ, ઉસ પ્રદેશકા જો દલ હૈ, વહાં પ્રદેશ-પ્રદેશ પર પર્યાય હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? પ્રદેશ-પ્રદેશ પર પર્યાય, અસંખ્ય પ્રદેશમેં ઘુસ જાતી હૈ, અંદર એકાકાર (હો જાતી હૈ), તબ ઉસકો વિકલ્પ નહીં રહતા. વિકલ્પ આતા હૈ તબ ઉસકો જાનતે હૈં, કર્તા નહીં હોતે. સમજમેં આયા?

'સાધનાકી સહજ દશા સાધી હુઈ હૈ.' ધર્મીને તો સાધનાકી સહજ દશા (સાધી હૈ). સાધન યહ હૈ. અંતર્મુક આનંદમેં ઝુકાવ, વહ સાધના. બાકી બાહરકી ક્રિયાકાંડકો સાધના કહે, બાપૂ! ઉસમેં કુછ નહીં હૈ. સમજમેં આયા? યહાં તો સાધનાકી સહજ સ્વભાવિક દશા સાધનાકી યહ હૈ. આહાહા..! અંતર ગુફામેં અંદર અપની પર્યાયસે ઉતરના વહ સાધનાકી દશા હૈ. અરે.. પ્રભુ! માર્ગ વીતરાગકા.. આહાહા..! અનંત તીર્થંકર યહ કહ ગયે હૈં. ૧૫વાં લિખા હૈ.

તીર્થંકરદેવકી દિવ્યધ્વનિ જો કિ જડ હૈ ઉસે ભી ઐસી ઉપમા દી હૈ. અમૃતવાણીકી મીઠાસ દેખકર દ્રાક્ષેં શરમાકર વનવાસમેં ચલી ગઈ ઔર ઈક્ષુ અભિમાન છોડકર કોલ્હૂમેં પિલ ગયા! ઐસી તો જિનેન્દ્રવાણીકી મહિમા ગાયી હૈ; ફિર જિનેન્દ્રકે ચૈતન્યકી મહિમાકા તો ક્યા કહના!! ૧૫.

'તીર્થંકરદેવકી દિવ્યધ્વનિ જો કિ જડ હૈ...' ૧૫વાં બોલ. **'તીર્થંકરદેવકી દિવ્યધ્વનિ જો કિ જડ હૈ ઉસે ભી કૈસી ઉપમા દી હૈ! અમૃતવાણીકી મિઠાસ...'** પ્રભુ! આપકી વાણીકી મિઠાસ **'દેખકર દ્રાક્ષેં શરમાકર વનવાસમેં ચલી ગઈ...'** દ્રાક્ષ.. દ્રાક્ષ. દ્રાક્ષકી મિઠાસ, તેરી વાણીકી મિઠાસ સુનકર દ્રાક્ષ વનમેં ચલી ગઈ. તેરી મિઠાસ વીતરાગકી વાણી. સિંહ ઔર બાઘ જંગલમેંસે કાલે નાગ પ્રવચનમેં આતે હૈં. જૈસે હી સુનતે હૈં, સ્થિર હો જાતે હૈં. સર્પકે સાથ ચૂહા બૈઠા હો. ચૂહેકો ભય નહીં હૈ ઔર યહ ઉસે મારે નહીં. બિલ્લીકા બચ્ચા (બૈઠા હો). વર્તમાન ભગવાન સમવસરણમેં (વિરાજતે હૈં).

યહાં કહતે હૈં કિ **'તીર્થંકરદેવકી દિવ્યધ્વનિ જો કિ જડ હૈ ઉસે ભી કૈસી ઉપમા દી હૈ! અમૃતવાણીકી મિઠાસ દેખકર દ્રાક્ષેં શરમાકર વનવાસમેં ચલી ગઈ...'** આહા..! ઉપમા દી હૈ. દ્રાક્ષકી મિઠાસ, ભગવાનકી વાણીકી મિઠાસકે આગે શરમા ગઈ. વનમેં ચલી ગઈ. ઐસી બાત હૈ. અમૃત ઝરતા હૈ. આતા હૈ ન? ભગવાનકી વાણીમેં અમૃત ઝરતા હૈ, અમૃત ઝરતા હૈ. હૈ તો વાણી. વાણીકે કર્તા નહીં હૈ. ભગવાન વાણીકે કર્તા નહીં હૈ. વાણી જડકી પર્યાય હૈ. જડકી પર્યાયકો આત્મા કરતા નહીં. લેકિન વાણીમેં ઈતની તાકત હૈ કિ જગતો મિઠાસ ઉત્પન્ન હો ઔર સ્વપરપ્રકાશક જાહિર કરે, સ્વપરપ્રકાશક જાહિર કરે. આહાહા..! વાણીમેં ઉતની તાકત હૈ. તો ફિર પ્રભુકી ચૈતન્યકી તાકતકી ક્યા બાત કરની!!

'ઈક્ષુ અભિમાન છોડકર...' ઈક્ષુ યાની ગન્ના. ગન્ના-શેરડી. વહ **'કોલ્હૂમેં પિલ ગયા!'** ભગવાનકી વાણીકી મિઠાસ દેખકર.. યહ તો ઉપમા દી હૈ. ઈક્ષિ પિલ ગયા. કિસમેં? કોલ્હૂમેં. કોલ્હૂમેં પિલ ગયા. ભગવાનકી મિઠાસકે આગે શરમ આ ગઈ, ઐસા કહતે હૈં. આહા..! **'ઐસી તો જિનેન્દ્રવાણીકી મહિમા ગાયી હૈ; ફિર જિનેન્દ્રદેવકે ચૈતન્યકી મહિમાકા તો ક્યા કહના!!'** આહાહા..! વાણીમેં ઈતની મિઠાસ કિ દ્રાક્ષેં (વનવાસમેં ચલી ગઈ). ગન્ના કોલ્હૂમેં પિલ ગયા. પ્રભુકે આત્માકી ક્યા બાત કરની! આહાહા..! ૧૮. કિસીને લિખકર રખા હૈ.

દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર રખના હૈ. વિકલ્પ આયે પરંતુ દૃષ્ટિ એક દ્રવ્ય પર હૈ. જિસ પ્રકાર પતંગ આકાશમેં ઉડતી હો પરંતુ ડોર હાથમેં હોતી હૈ, ઉસી પ્રકાર 'ચૈતન્ય હૂં' યહ ડોર હાથમેં રખના. વિકલ્પ આયે, પરંતુ ચૈતન્યતત્ત્વ સો મૈં હૂં-ઐસા બારંબાર અભ્યાસ કરનેસે દૃઢતા હોતી હૈ. ૧૮.

'**દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર રખના હૈ.**' હૈ? ધર્મીકો,.. ધર્મ ઉસકો હોતા હૈ કિ જિસકી દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર પડી હૈ. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- દૃષ્ટિ અર્થાત્ ક્યા?

ઉત્તર :- કહા ન. પ્રતીત, માન્યતા. અનુભવમેં યહ વસ્તુ યહી હૈ, ઐસી પ્રતીતિ ઉસકા નામ સમ્યગ્દૃષ્ટિ. સમ્યગ્દર્શનકી બાત ચલતી હૈ. આહાહા..! વહ બાત કઠિન હૈ, બાપૂ! સમ્યગ્દર્શન કે બિના જ્ઞાન ભી જૂઠા ઔર ઉસકે બિના ક્રિયા-બ્રિયા ચારિત્ર નહીં હૈ. ચારિત્ર હૈ નહીં, સમ્યગ્દર્શનકે બિના. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, કૌન-સા હૈ? ૧૮. '**દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર રખના હૈ. વિકલ્પ આયેં...**' રાગ આયે શુભ-અશુભ દોનોં, સમકિતીકો-જ્ઞાનીકો. પરંતુ આત્માકે આનંદકે સ્વાદકે આગે ઉસ શુભ-અશુભરાગકી મિઠાસ આતી નહીં. સ્વામી હોતા નહીં, કર્તા હોતા નહીં. ક્યા કહા? સમકિતી ગૃહસ્થાશ્રમમેં હો, ભોગ હો, લડાઈ હો, લેકિન દૃષ્ટિ અંતર પડી હૈ વહ સ્વાદકો ભૂલતા નહીં. ઉસ વક્ત ભી આનંદકા સ્વાદ આનંદ હૈ ઉસકા અનુભવ હૈ. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત, ભાઈ! જબસે સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હુઆ તબસે આનંદકી ધારા તો રહતી હી હૈ. આહાહા..! અતીન્દ્રિય આનંદ, હાં! જીવમેં અતીન્દ્રિય આનંદ પડા હૈ.

'**દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર રખના હૈ. વિકલ્પ આયેં પરંતુ દૃષ્ટિ એક દ્રવ્ય પર હૈ. જિસ પ્રકાર પતંગ આકાશમેં ઉડતી હૈ...**' પતંગ આકાશમેં (ઉડતી હૈ). '**પરંતુ ડોર હાથમેં હોતી હૈ,...**' ડોર હાથમેં હૈ. ઐસે સમકિતીકો ચાહે જિતને ભી વિકલ્પ આયે, લેકિન ડોર હાથમેં ધ્રુવ હૈ. દૃષ્ટિમેં ધ્રુવ પડા હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? પતંગ હોતી હૈ ન પતંગ? પતંગ ઉડતી હૈ, કહીં ભી ચલી જાયે. ડોર હાથમેં હૈ. આહાહા..! વૈસે સમકિતી રાગ-દ્વેષ આદિમેં આતા હૈ, લેકિન ડોર હાથમેં હૈ-ધ્રુવ હાથમેં હૈ. ધ્રુવમેંસે દૃષ્ટિ હટતી નહીં. આહાહા...! યહ મુદ્દેકી બાત હૈ, પ્રભુ! યે તો બહન રાતકો બોલે થે, બહનોંને લિખ લિયા થા ઈસલિયે બાહર આ ગયા. નહીં તો આયે નહીં. નહીં આયે હૈ? નહીં આયે હૈં.

'**પતંગ આકાશમેં ઉડતી હૈ પરંતુ ડોર હાથમેં હોતી હૈ, ઉસી પ્રકાર 'ચૈતન્ય હૂં' યહ ડોર હાથમેં રખના.**' આહાહા..! મૈં તો જ્ઞાતા-દૃષ્ટા હૂં. જ્ઞાન ઔર દર્શનસે ભરા પડા ધોકડા... ધોકડાકો ક્યા કહતે હૈં? રૂઈકા બોરા. બડા બોરા. વૈસે મૈં તો અનંત આનંદકા બડા બોરા હૂં. આહા..! અતીન્દ્રિય આનંદ ભરા હૈ. શક્રેન્દ્રકે ઈન્દ્રકે સુખ ઝહર હૈ. આત્માકા સુખ અમૃત હૈ. આહાહા..! રાજા, મહારાજા ઔર ક્રોડાપતિ, અરબોપતિ સબ દુઃખી હૈ. રાગકે કારણ દુઃખી હૈ, અલ્પ ભી સુખી નહીં હૈ. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- પૈસા હૈ ઉતના તો સુખી હૈ.

ઉત્તર :- દુઃખી (હૈ). પૈસા પરિગ્રહ હૈ. વહ પરિગ્રહ મેરા, વહ મિથ્યાત્વ હૈ. અભી હમ આફ્રિકામેં ગયે થે ન? આફ્રિકામેં ગયે થે ન. ૨૬ દિન રહે થે. ગાંવમેં ૬૦ લાખકી બસ્તી હૈ. એક લાખ મોટર, ૪૫૦ ક્રોડપતિ, ૪૫૦ ક્રોડપતિ ઔર ૧૫ અરબપતિ. સબ સુનને આતે થે. સુનતે થે. હમે ક્યા? ઉનકા બહુત આગ્રહ થા ઔર યહાંકે પરિચિત થે. ૨૫ લાખકા મંદિર બનાનેવાલે હૈં. ૨૫ લાખકા મંદિર, દિગંબર મંદિર. ભગવાનકે બાદ નહીં હુઆ હૈ. ૬૦ લાખ ઈકઠે હુએ. પૈસે તો વહાં બહુત આતે હૈં. લેકિન ઉસે કહા, તુમ ૬૦ લાખ યા ૨૫ લાખ ખર્ચ કરો ઈસલિયે ધર્મ હો જાયે, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! ઔર વહ ક્રિયા ભી આત્મા કર સકે, ઐસા ભી નહીં હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? ક્રિયા કર સકે નહીં, લેકિન ક્રિયામેં જો ભાવ હૈ વહ શુભ હૈ, ધર્મ નહીં હૈ. ક્રોડ રૂપયા, પાંચ ક્રોડ મંદિરમેં ખર્ચ કિયે ઈસલિયે ધર્મ હો ગયા, બિલકૂલ ધર્મ નહીં હૈ, થોડા-સા ભી નહીં હૈ. શુભભાવ હૈ. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- વહ સબ આપકા પ્રતાપ થા.

ઉત્તર :- યહ વસ્તુ તો ભગવાનકે ઘરકી હૈ. સમયસાર, પ્રવચનસાર, નિયમસાર ગજબ બાતેં હૈં! સંસ્કાર વહાંકે થે, વહાંકે સંસ્કાર થે. આહા..!

'**વિકલ્પ આયેં, પરંતુ ચૈતન્યતત્ત્વ સો મૈં હૂં-ઐસા બારંબાર અભ્યાસ કરનેસે દૃઢતા હોતી હૈ.**' ૧૮વાં બોલ. બારંબાર અભ્યાસ કરનેસે દૃઢતા હોતી હૈ. આહાહા..! ૧૯વાં લેતે હૈં. ૧૯.

જ્ઞાનીકે અભિપ્રાયમેં રાગ હૈ વહ જહર હૈ, કાલા સાંપ હૈ. અભી આસક્તિકે કારણ જ્ઞાની થોડે બાહર ખડે હૈં, રાગ હૈ, પરંતુ અભિપ્રાયમેં કાલા સાંપ લગતા હૈ. જ્ઞાની વિભાવકે બીચ ખડે હોને પર ભી વિભાવસે પૃથક હૈં-ન્યારે હૈં. ૧૯.

'**જ્ઞાનીકે અભિપ્રાયમેં રાગ હૈ વહ જહર હૈ, કાલા સાંપ હૈ.**' ધર્મી સમકિતદૃષ્ટિકો આત્માકે આનંદકે સ્વાદકે આગે જો રાગ આતા હૈ, વહ કાલા સાંપ લગતા હૈ, ઝહર હૈ. દુનિયાકો કહાં પડી હૈ ઔર કહાં રખડતી હૈ, કુછ માલૂમ હી નહીં. કમાના ઔર દો-પાંચ-પચાસ લાખ કમા લિયા તો હો ગયા, માનો.. ઓહો..હો..! આત્મા યહાંસે

દેહ છોડકર કહાં જાયેગા? કોઈ સાથમેં હૈ યા નહીં? દરકાર હી કહાં હૈ? વ્યાપાર, ધંધા, સ્ત્રી પુત્ર. આહાહા..! યહાં તો પરમાત્મા કહતે હૈં, વહ યહાં કહા.

'**જ્ઞાનીકે અભિપ્રાયમેં રાગ હૈ વહ જહર હૈ,....**' આહાહા..! શુભરાગ હૈ ન. આત્મા આનંદ હૈ ન. આત્મા આનંદ હૈ ન. તો આનંદસે વિપરીત અવસ્થા રાગ હૈ ઔર રાગ ઝહર હૈ. આહા..! કઠિન બાત હૈ, ભાઈ! શુભરાગ કરતે-કરતે હોગા, ઐસા માનનેવાલેકી દૃષ્ટિમેં મિથ્યાત્વ હૈ. શુભરાગ દુઃખ હૈ. દુઃખ કરતે-કરતે સમકિહત યાની સુખ હોગા. સમકિત યાની સુખ-અતીન્દ્રિય આનંદ ઔર શુભરાગ અર્થાત્ દુઃખ. સૂક્ષ્મ બાત પડેગી, પ્રભુ! દુઃખ કરતે-કરતે સુખકી પ્રાપ્તિ હોગી, ઝહર પીતે-પીતે અમૃતકી ડકાર આયેગી. આહાહા..! ઐસા હોતા નહીં. અજ્ઞાની માનતા હૈ કિ શુભક્રિયા કરતે-કરતે આગે બઢ જાયેંગે. જબતક મિથ્યાદૃષ્ટિ હૈ, તબતક જિતને ભી શુભભાવ હો, નૌંવી ગ્રૈવેયક ચલા જાયે, વહાંસે ભી નીચે ગિરતા હૈ. નૌંવી ગ્રૈવેયક. ગ્રીવા.. ગ્રીવા. ચૌદહ બ્રહ્માંડ પુરુષાકાર હૈ. ઉસકી જો ગ્રીવા હૈ, ઉસ ગ્રીવાકે સ્થાનમેં નૌ ભૂમિ હૈ. વહાં અનંત બાર જન્મ લિયા. શુક્લલેશ્યા, દિગંબર સાધુ વસ્ત્રકે ટૂકડેસે રહિત, ૪૬ દોષરહિત આહાર, ઐસી ક્રિયા ક્રોડો પૂર્વ કી, લેકિન વહ સમકિત નહીં હૈ. આહાહા..! આતમજ્ઞાન બિના.. છહ ઢાલામેં કહા નહીં? 'મુનિવ્રત ધાર અનંત બૈર ગ્રૈવેયક ઉપજાયો, પૈ આતમજ્ઞાન બિન લેશ સુખ ન પાયો.' પંચ મહાવ્રતકે પરિણામ દુઃખ હૈ, આસ્રવ હૈ. કડક લગેગા, ભાઈ! નયે આદમીને કભી સુના નહીં હો, ક્યા ચીજ હૈ, ક્યા માર્ગ હૈ. ઐસે હી અંધ હોકર (ચલતે હૈં). આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં, '**અભી આસક્તિકે કારણ જ્ઞાની થોડે બાહર ખડે હૈં,...**' ધર્મીકો અસ્થિરતાકી આસક્તિ રહતી હૈ, ચારિત્રદોષ હૈ તો દોષકે કારણ થોડે બાહર આતે હૈં. લેકિન જાનતે હૈં કિ વહ દુઃખરૂપ હૈ, વહ મેરી ચીજ નહીં હૈ. આહાહા..! '**પરંતુ અભિપ્રાયમેં કાલા સાંપ લગતા હૈ.**' હૈ? શુભાશુભભાવ આવે, '**પરંતુ અભિપ્રાયમેં કાલા સાંપ લગતા હૈ. જ્ઞાની વિભાવકે બીચ ખડે હોને પર ભી...**' આહાહા..! અપના નિજ સ્વરૂપ ભગવાન પરમાનંદકી મૂર્તિ સર્વાંગ આનંદ, ઉસકી અનુભવકી દૃષ્ટિ હુઈ તો વહ વિભાવ અર્થાત્ વિકારકે બીચમેં હો તો ભી ઉસે આનંદ છૂટતા નહીં. વિભાવ હૈ ઉતના દુઃખ હોતા હૈ. પહલી નર્કમેં અભી શ્રેણિક રાજા હૈ. ૮૪ હજાર વર્ષકી સ્થિતિ હૈ. તીર્થંકર ગોત્ર બાંધતે હૈં, અભી બાંધતે હૈં, વહાં ભી બાંધતે હૈં. ક્ષાયિક સમકિત હૈ ઔર બાંધતે હૈં. લેકિન અભી જિતના કષાય હૈ ઉતના દુઃખ હૈ. સંયોગકા (દુઃખ) નહીં. વહાં અગ્નિ આદિકા સંયોગ હૈ ઉસ સંયોગકો છૂતે નહીં. ઉસ પર દૃષ્ટિ જાતી હૈ કિ યહ... ઉસકા વેદન હૈ. કષાયકા વેદન હૈ, વેદન પરસંયોગકા

નહીં હૈ. આહાહા..! નર્કકે દુઃખકા વર્ણન કરતે તબ (ઐસા કહે), પરમાધામી ઐસા કરે, વૈસા કરે. લેકિન એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં. કરે ક્યા? અભિમાન કરે. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં.. આહાહા..! **'જ્ઞાની વિભાવકે બીચ ખડે હોને પર ભી વિભાવસે પૃથક હૈં...'** આહાહા..! માતા પર નજર ઔર સ્ત્રી પર નજર જાયે, ઉસમેં ફર્ક હૈ. માતા પર નજર જાતી હૈ તો, મેરી માં હૈ. વહ સ્ત્રી હૈ. ઉસ પ્રકાર સમકિતીકી નજર આત્મા પર હૈ. મિથ્યાદૃષ્ટિકી નજર પર્યાય એવં રાગ પર હૈ. આહાહા..! બહુત ફર્ક. ક્યા કરના? એક ઓર ધંધા કરકે.. આહાહા..! વહ પંદ્રહ અરબવાલા હુઆ. કિતને લાખ? એક સાલમેં કિતને લાખ? આહા..! પંદ્રહ અરબ કિસે કહે? ધૂલ હૈ, મૈંને તો કહા, દુઃખી હૈ. ઉસમેં સુખ નહીં હૈ. જબતક આત્મજ્ઞાન નહીં હો, તબતક તુમ દુઃખી હો. આહાહા..! પંડિતજીને ઐસા લિખા હૈ, હુકમચંદજીને, પૈસા આતા હૈ પુણ્યસે, લેકિન પૈસા પાપ હૈ. પરિગ્રહ હૈ. આહાહા..! દસલક્ષણમેં આયા હૈ. પૈસા હૈ પૂર્વ પુણ્યકે કારણ, પૂર્વ પુણ્યકે કારણ મિલે. લેકિન મિલા હૈ વહ પાપ હૈ. પૈસેવાલા પાપી હૈ.

મુમુક્ષુ :- પૈસેકે બિના કામ નહીં ચલતા.

ઉત્તર :- એક દ્રવ્યમેં દૂસરે દ્રવ્યકા અભાવ હૈ. એક આત્મા લો. અપનેમેં અસ્તિ હૈ ઔર અનંત અનંત પદાર્થકી ઉસમેં નાસ્તિ હૈ. અનંતકી નાસ્તિરૂપ ભી અસ્તિ હૈ. પરકો તો છૂતા ભી નહીં. આહાહા..! યહ અંગૂલી ઈસ અંગૂલીકો છૂતી નહીં. અંદર ફર્ક હૈ, દોનોંકે બીચ અભાવ હૈ. માર્ગ સૂક્ષ્મ હૈ, ભાઈ! આહા..!

મુમુક્ષુ :- નયા માર્ગ હૈ.

ઉત્તર :- ખરા માર્ગ યહ હૈ.

મુમુક્ષુ :- નહીં, નહીં, નયા.. નયા માર્ગ હૈ.

ઉત્તર :- નયા નહીં હૈ, અનાદિકા યહ માર્ગ હૈ. ૨૦વાં.

મુજે કુછ નહીં ચાહિયે, કિસી પરપદાર્થકી લાલસા નહીં હૈ, આત્મા હી ચાહિયે-ઐસી તીવ્ર ઉત્સુકતા જિસે હો ઉસે માર્ગ મિલતા હૈ. અંતરમેં ચૈતન્યઋદ્ધિ હૈ તત્સંબંધી વિકલ્પમેં ભી વહ નહીં રુકતા. ઐસા નિસ્પૃહ હો જાતા હૈ કિ મુજે અપના અસ્તિત્વ હી ચાહિયે.-ઐસી અંતરમેં જાનેકી તીવ્ર ઉત્સુકતા જાગે તો આત્મા પ્રગટ હો, પ્રાપ્ત હો. ૨૦.

'મુજે કુછ નહીં ચાહિયે...' મુજે આત્મા ચાહિયે, ઐસી લગન-લગન લગની ચાહિયે. મુજે કુછ નહીં ચાહિયે. એક આત્મા મેરી ચીજ ચાહિયે. હૈ ન? ૨૦વાં. **'કિસી પરપદાર્થકી લાલસા નહીં હૈ, આત્મા હી ચાહિયે...'** આહાહા..! અંતર લગની લગે. આત્મા હી ચાહિયે, **'ઐસી તીવ્ર ઉત્સુકતા જિસે હો ઉસે માર્ગ મિલતા હૈ.'** ઉસે માર્ગ મિલતા હૈ. વિશેષ ૨૧મેં આયેગા.. આજ પૂરા હો ગયા. **'અંતરમેં ચૈતન્યઋદ્ધિ હૈ તત્સંબંધી વિકલ્પમેં ભી વહ નહીં રુકતા.'** અપનેમેં આનંદાદિ ઋદ્ધિ હૈ, ઉસમેં વિકલ્પ કરે કિ મેરેમેં આનંદ હૈ, ઐસે વિકલ્પમેં નહીં રુકતા. વિકલ્પ હૈ વહ રાગ હૈ, ઝહર હૈ. ભગવાન નિર્વિકલ્પ અમૃતકા ઘર હૈ. આહાહા..!

'ઐસા નિસ્પૃહ હો જાતા હૈ કિ મુજે મેરા અસ્તિત્વ હી ચાહિયે.' હૈ? ધર્મી તો ઐસા નિસ્પૃહ હો જાતા હૈ (કિ), અપના અસ્તિત્વ, અપની મૌજૂદગી ચીજ જો હૈ, અનાદિઅનંત નિરાવરણ, સકલ નિરાવરણ અનાદિઅનંત પ્રભુ અંદર હૈ, વહ ચાહિયે. ઉસકે સિવા કુછ નહીં ચાહિયે. ત્રિકાલ નિરાવરણ હૈ. દ્રવ્ય હૈ વહ ત્રિકાલ નિરાવરણ હૈ. આવરણ તો પર્યાયમેં નિમિત્ત હૈ. દ્રવ્ય તો ત્રિકાલ નિરાવરણ હૈ. વિશેષ કહેંગે... (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, અષાઢ વદ-૧૫, રવિવાર, તા. ૧૦-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૨૧, ૩૦. પ્રવચન નં. ૩

ચૈતન્યકો ચૈતન્યમેંસે પરિણમિત ભાવના અર્થાત્ રાગ-દ્વેષમેંસે નહીં ઉદિત હુઈ ભાવના-ઐસી યથાર્થ ભાવના હો તો વહ ભાવના ફલતી હી હૈ. યદિ નહીં ફલે તો જગતકો-ચૌદહ બ્રહ્માંડકો શૂન્ય હોના પડે અથવા તો ઈસ દ્રવ્યકા નાશ હો જાય. પરંતુ ઐસા હોતા હી નહીં. ચૈતન્યકે પરિણામકે સાથ કુદરત બંધી હુઈ હૈ-ઐસા હી વસ્તુકા સ્વભાવ હૈ. યહ અનંત તીર્થંકરોંકી કહી હુઈ બાત હૈ. ૨૧.

૨૧. '**ચૈતન્યકો ચૈતન્યમેંસે...**' ચૈતન્ય ભગવાન આત્મા જ્ઞાન ઔર આનંદકા કંદ પ્રભુ વસ્તુ, અંતરમેં અનંત ગુણ બસે હૈં, ઐસી યહ ચીજ-વસ્તુ હૈ. ઉસકો યહાં ચૈતન્ય કહા હૈ. ચૈતન્યમેંસે '**ચૈતન્યકો ચૈતન્યમેંસે પરિણમિત ભાવના...**' અંતર ચૈતન્ય સ્વરૂપ, ચૈતન્ય સ્વરૂપકી પરિણત અંદર ભાવના વહ નિર્મલ (હૈ). જૈસા ચેતન હૈ વૈસા ચૈતન્ય ગુણ હૈ, ઐસી ચૈતન્યકી પરિણતિ ઉત્પન્ન હુઈ. ઐસી પરિણતિ '**ભાવના રાગ-દ્વેષમેંસે નહીં ઉદિત હુઈ...**' યહ થોડા સૂક્ષ્મ પડેગા. જિસે અંતર રાગ-દ્વેષકે બિના ચૈતન્યમૂર્તિ પ્રભુ, ઉસકી ચૈતન્યમેંસે ચૈતન્યકી ભાવના પરિણમિત હુઈ. આહા..હા..! વહ ભાવના, ઐસી યથાર્થ ભાવના હૈ. બાહ્ય કોઈ ભી પ્રપંચ યા વિકલ્પકી વહાં અપેક્ષા નહીં હૈ. ઐસી ભાવના '**યથાર્થ ભાવના હો તો વહ ભાવના ફલતી હી હૈ.**' થોડી સૂક્ષ્મ બાત આયેગી.

ચૈતન્યમેંસે ચૈતન્યકી ભાવના જાગૃત હુઈ. ઔર કરના ભી વહી હૈ. વહ જો ચૈતન્યકી ભાવના પરિણમિત હુઈ, વહ પૂર્ણ હોકર હી રહેગી. ઉસકા ફલ પૂર્ણ હી આયેગા. '**યદિ નહીં ફલે તો જગતકો-ચૌદહ બ્રહ્માંડકો શૂન્ય હોના પડે...**' થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. ક્યા કહતે હૈં? ચૈતન્યસ્વરૂપ ભગવાન, ઉસકી ચૈતન્ય ભાવના રાગ ઔર દ્વેષ બિનાક, વહ ભાવના ફલે નહીં, જગતમેં યદિ વહ ભાવના ન ફલે.. આહાહા..! તો જગતકો ચૌદહ બ્રહ્માંડકો શૂન્ય હોના પડે. ક્યા કહતે હૈં? આહા..! વાસ્તવિક જિસે અંદર ચૈતન્યકી ભાવના જાગૃત હુઈ હૈ, ઉસે યદિ ચૈતન્ય પૂર્ણ પ્રાપ્ત ન હો તો જગતો શૂન્ય હોના પડે. અર્થાત્ ઉસ ભાવનાકા ફલ નહીં આયે તો વહ દ્રવ્ય

હી નહીં હૈ. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ!

ચૈતન્યકી ભાવના ન ફલે તો વહ ચૈતન્ય પૂર્ણ નહીં હૈ યાની દ્રવ્ય હી નહીં હૈ. દ્રવ્ય નહીં હૈ તો જગતકે દ્રવ્યકા નાશ હોગા. થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. આહાહા..! અપની ચૈતન્યકી ભાવના યદિ નહીં ફલે તો જગતકો-ચૌદહ બ્રહ્માંડકો (શૂન્ય હોના પડે). અપની ભાવના અંદરસે હુઈ ઔર ઉસકા પરિણામ પૂર્ણ ન હો તો જગતકો શૂન્ય હોના પડે. ક્યોંકિ દ્રવ્ય હી નહીં રહતા. ચૈતન્યકી ભાવના હૈ ઉસકા ફલ દ્રવ્ય પૂર્ણ, પૂર્ણ દ્રવ્યકા ફલ હૈ. યદિ વહ ભાવના ન ફલે તો વહ પૂર્ણ દ્રવ્ય (પરિણમનમેં) આયે નહીં. ઔર પૂર્ણ દ્રવ્ય ન હો તો જગત શૂન્ય હો જાયે. થોડી અલગ પ્રકારકી બાત હૈ. આહાહા..!

અંતરમેં ભગવાન ચૈતન્યમૂર્તિ પ્રભુ, ચૈતન્યકી ભાવના અંદર ત્રિકાલી, વહ ભાવના ન ફલે તો વહ દ્રવ્ય હી નહીં રહતા. યાની ભાવના હુઈ ઔર દ્રવ્ય પૂર્ણ નહીં હોતા. પૂર્ણ નહીં હો તો જગતકો શૂન્ય હોના પડે. જગતકે સભી પ્રાણી યા જીવ, ઉસકી ફલ સ્વરૂપ પૂર્ણ નહીં આવે તો ઉસ તત્ત્વકો નાશ હોના પડે. થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. પંડિતજી! સૂક્ષ્મ બાત હૈ.

બહિનકે વચન હૈં, અનુભૂતિમેંસે નિકલે હૈં. અંતર આનંદકે અનુભવમેંસે બાત આયી હૈ, સૂક્ષ્મ બાત હૈ. બહુત સાદી ભાષા હૈ. લેકિન બાત વહ કહતે હૈં કિ, યહ પ્રભુ જો અંદર હૈ, નિત્યાનંદ નાથ, નિત્યાનંદકે નાથકી ભાવના-રાગ ઔર દ્વેષ બિનાકી, વહ ભાવના યદિ ન ફલે તો દ્રવ્ય હી નહીં રહતા. દ્રવ્ય નહીં રહતા ઈસલિયે જગત હી શૂન્ય હો જાયે. આહાહા..! સમજમેં આયા?

'**વહ ભાવના ફલતી હી હૈ.**' પહલે તો અસ્તિસે બાત કી હૈ. ભગવાન આત્મા અંદર ચૈતન્યકો જાગૃત કરકે, ખોજકર શ્રદ્ધા કી, જિસને અંદર રાગરહિત ભેદજ્ઞાન પ્રગટ કિયા, વહ પૂર્ણતા પ્રાપ્ત ન કરે તો વહ દ્રવ્ય હી નહીં રહ સકતા. દ્રવ્ય ન રહે તો સબ દ્રવ્યકા નાશ હો જાયે. પ્રત્યેક દ્રવ્યકી ભાવના ઔર પર્યાય અંદર, ઉસસે પરિણતિકી પ્રાપ્તિ ન હો તો વહ વસ્તુ હી ન રહે. આહા..! થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. બહિનકે અંદરકે વચન હૈં. આહાહા..!

પંચમકાલકે પ્રાણીકો ભી, વસ્તુ હૈ ઉસે પંચમકાલ યા ચૌથા કાલ નહીં હૈ. ક્યોંકિ યહ જો શાસ્ત્ર કહે વહ પંચમકાલકે સાધુને ઔર પંચમકાલકે જીવકે લિયે કહા હૈ. ચૌથે કાલકે પ્રાણીકો નહીં કહા હૈ. આહાહા..! યહાં ભી કોઈ જીવ ઐસે નિકલે... આહાહા..! ભગવાન આનંદમૂર્તિ પ્રભુ ભાવ વસ્તુ અસ્તિરૂપ (હૈ), ઉસકી સત્તાકા સ્વીકાર હોકર જો મોક્ષમાર્ગકી ભાવના પ્રગટ હુઈ, ઉસ ભાવનાકા ફલ મોક્ષ ન આવે તો

જગતકો શૂન્ય હોના પડે. દ્રવ્ય રહ સકે નહીં. આત્માકી ભાવનાકા ઉતના જોર આવે કિ યહ ભાવના ફલે હી, કેવલજ્ઞાન લેકર રહે. આહાહા..! યહ બાત આફ્રિકામેં લી થી. આહાહા..!

'ચૌદહ બ્રહ્માંડકો શૂન્ય હોના પડે.' એક બાત. અર્થાત્ જો દ્રવ્ય હૈ, ઉસકી ભાવના યથાર્થ હો ઔર વહ દ્રવ્ય ફલે નહીં તો દ્રવ્યકા નાશ હો જાયે. તો જગત શૂન્ય હો જાયે. આહા..હા..! **'અથવા તો ઈસ દ્રવ્યકા નાશ હો જાયે.'** પહલે પૂરે જગતકી સમુચ્ચ બાત કી. દ્રવ્યકી ભાવના હૈ ઔર દ્રવ્ય ફલે નહીં તો ઉસ દ્રવ્યકા નાશ હો જાયે. ક્યોંકિ ભાવનાકા ફલ જો દ્રવ્ય પૂર્ણ પર્યાય, વહ નહીં આયે તો વહ ભાવના નિષ્ફલ ગઈ. ભાવના નિષ્ફલ ગઈ તો ઉસકા ફલ ભી નહીં મિલતા. ઈસલિયે ઉસ દ્રવ્યકા નાશ હુઆ. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! આહાહા..! થોડી સૂક્ષ્મ પડે ઐસી બાત હૈ.

વહ ક્યા? અપની ભાવના અપનેકો ન ફલે, ઉસમેં જગતકો (શૂન્ય હોના પડે)? બાપૂ! પ્રભુ! ઉસમેં વહ બાત હૈ કિ જો દ્રવ્ય હૈ, જો સત્તા સ્વતંત્ર હૈ, ઉસ સત્તાકી ભાવના કરનેપર વહ સત્તા પૂર્ણપને પર્યાયપને ન હો તો વહ સત્તા હી નહીં રહતી. વહ સત્તા નહીં રહનેસે જગતકે પદાર્થ સત્તારૂપ હૈ વહ નહીં રહ સકેંગે. આહાહા..! જોર અંદરકા (હૈ). અપ્રતિહત ભાવનાકા યહ ફલ હૈ. જો યહ ભાવના હુઈ તો આત્મા પૂર્ણ હોકર હી રહેગા. ઉસમેં વિઘ્ન આનેવાલા નહીં, ભલે હમ પંચમકાલમેં આયે. આહા..હા..! ઔર વહ ભી શાસ્ત્રમેં કહા હૈ. ૩૮વીં ગાથા.

અબુદ્ધ થા-અપ્રતિબુદ્ધ થા ઉસે સમઝાયા. ૩૮વીં ગાથા. વહ સમજા ઔર ઐસે સમજા, અપ્રતિબુદ્ધ સમજા. કોઈ કહતા હૈ કિ યહ સમયસાર મુનિકે લિયે હૈ. ૩૮વીં ગાથામેં તો અપ્રતિબુદ્ધકો કહતે હૈં. આહા..! વહ અપ્રતિબુદ્ધ સમજા, ઉસે ગુરુને બારંબાર સમજાયા, સમજકર ઉસે સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્ર હુઆ. ઔર કહતે હૈં, ઉસમેં ટીકામેં પાઠ હૈ કિ હમેં જો યહ પ્રાપ્ત હુઆ હૈ, ઉસસે મૈં ચ્યુત નહીં હોઉંગા. પંચમકાલકા પ્રાણી હૈ ઔર કહનેવાલે પંચમકાલકે ગુરુ હૈં, ઈસલિયે હમારી દશા નીચે ગિર જાયેગી ઐસા હૈ નહીં. ૩૮વીં ગાથામેં હૈ. વહાં તો વહાં તક કહા હૈ, હમ સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાનસે ચ્યુત હોંગે હી નહીં. શંકા નહીં હોતી. આહા..હા..! અંદરસે વહ જોર આના ચાહિયે. વહ કોઈ બાહ્ય પ્રવૃત્તિ ઔર ક્રિયાસે પ્રાપ્ત નહીં હોતા. આહાહા..! અંદરકા જોર, ચૈતન્યપ્રભુ પૂર્ણ ભગવાન પૂર્ણાનંદકા નાથ ચૈતન્ય રત્નાકર, ચૈતન્યરત્નસે ભરા આકર અર્થાત્ સમુદ્ર, ચૈતન્ય રત્નાકર ભગવાન, ઉસકી જિસે ભાવના હુઈ. પુણ્ય ઔર પાપકે રાગ-દ્વેષકે ભાવ બિનાકી ભાવના હુઈ. આહાહા..! પુણ્ય ઔર

પાપકી વિકારી ભાવના બિના ચૈતન્યકી ભાવના હુઈ, વહ ચૈતન્ય ફલે હી. વહ કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરેગા હી. ઔર કેવલજ્ઞાન એવં પૂર્ણતા ન હો તો વહ ભાવના નિષ્ફલ જાયે ઔર ભાવનાકા ફલ નિષ્ફલ જાયે તો દ્રવ્યકા નાશ હો જાયે. આહા..હા..! થોડા સૂક્ષ્મ હૈ. યહ તો અંદરકે જોરકી બાત હૈ. આહા..હા..!

ભાવવાન આત્મા ત્રિકાલી ભાવ ભગવાનસ્વરૂપ, સબ ભગવાનસ્વરૂપ હી હૈ. આત્મા એક સમયકી પર્યાયકે અલાવા ભગવાનસ્વરૂપ હી હૈ. સબ આત્મા, નિગોદસે લેકર સબ દ્રવ્ય જો હૈ વહ તો ત્રિકાલી નિરાવરણ હી હૈ. અખંડ હૈ, અવિનાશી હૈ. ઐસી ચીજકી અંતર દૃષ્ટિ હુઈ, ઐસી ચીજકી અંતર ભાવના હુઈ ઔર આત્મા પ્રાપ્ત ન હો, ઐસા તીન કાલમેં બનતા નહીં. પ્રાપ્ત નહીં હો રહા હૈ તો ઉસકા કારણ ક્યા? કારણ યહ હૈ કિ જિતની યોગ્યતા ઉસે પકડનેકી કરનેકી ચાહિયે, ઉતની યોગ્યતાકા અભાવ હૈ. આહાહા..!

ભગવાન આત્મા સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ અનંત ગુણકા સમુદ્ર વહ તો હૈ, અનંત ગુણસાગર હૈ. ઉસ ચીજકો પકડનેમેં આયે, ભાવના હો, સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાન હો ઔર કેવલજ્ઞાન ન હો ઔર પૂર્ણ દ્રવ્ય પર્યાયપને પરિણમે નહીં, ઐસા તીન કાલમેં બનતા નહીં. પંચમ કાલકે પ્રાણીકી બાત હૈ. ૩૮વીં ગાથામેં વહ લિયા હૈ. અપ્રતિબુદ્ધ થા ઉસને સમકિત પ્રાપ્ત કિયા, વહ કહતા હૈ, મેરા સમકિત અબ ગિરેગા નહીં. ઐસા પાઠ હૈ. ૩૮વીં ગાથા. ભાઈ! અંતરકી ચીજ અલગ હૈ. બાહ્ય આચરણકી ક્રિયા, વહ સબ બાતેં બાહરકી અલગ હૈ. આહા..! દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ ભી જડ હૈ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- હિન્દીમેં.

ઉત્તર :- હિન્દીમેં આયા નહીં? જડ હૈ. દયા, દાન, ભક્તિ આદિ પરિણામ (જડ હૈં). ક્યોંકિ ઉસમેં ચેતનકા અભાવ હૈ. ચેતનકા અભાવ હૈ તો વહ અચેતન હી હૈ. ઔર અચેતનકી જિસે પ્રીતિ હૈ, ઉસકો ચેતનકી પ્રીતિ નહીં હૈ. ઔર જિસકો ચેતનકી પ્રીતિ હુઈ ઉસકો પુણ્ય-પાપ રાગ અચેતન હૈ ઉસકી પ્રીતિ રહતી નહીં. જિસકો આત્માકા રસ ચઢા, ઉસકા રાગકા રસ નાશ હો જાતા હૈ. ઔર રાગકા રસ યદિ રહે તો આત્માકા શાંતિકા રસ નાશ હો જાતા હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા?

યહાં કહતે હૈં, '**યદિ ભાવના નહીં ફલે તો જગતકો-ચૌદહ બ્રહ્માંડકો શૂન્ય હોના પડે...**' આહા..હા..! અપના જોર હૈ. અપની પર્યાયકી ભાવનાસે પર્યાયવાન પૂર્ણકી પ્રાપ્તિ ન હો તો દુનિયા નહીં રહ સકતી. ક્યોંકિ ભાવનાકા ફલ દ્રવ્ય, વહ દ્રવ્ય નહીં આયે તો જગતમેં દ્રવ્ય હી ન રહે. આહા..હા..! સૂક્ષ્મ હૈ, પ્રભુ! બાત થોડી અંદરકી હૈ. અનુભવકી બાત હૈ. આહાહા..! એક બાત (હુઈ).

'**અથવા તો ઈસ દ્રવ્યકા નાશ હો જાય.**' જિસકી ભાવના આત્માને કી, આત્મા આનંદસ્વરૂપ ભગવાન, ઉસકા આનંદ આયા ઔર પૂર્ણ પ્રાપ્ત ન હો તો દ્રવ્યકા નાશ હો જાય. સાધકકા સાધ્ય પૂર્ણ હોગા હી. ન હો તો સાધકકા નાશ હોનેસે સાધ્યકા નાશ હોગા. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ! આત્માકે બલકી બાત અંદર હૈ. યહાં પંચમકાલકા અવરોધ નહીં હૈ. ક્યોંકિ સમયસાર, પ્રવચનસાર, નિયમસાર આદિ કહનેવાલે તો પંચમકાલકે સાધુ થે. ઔર પંચમકાલકે શ્રોતાકો સમજાતે થે. ઐસા નહીં હૈ કિ યહ બાત ચૌથે કાલકી હૈ ઔર પહલે કાલકી હૈ ઔર ઊંચી હૈ. કાલ આદિ કુછ આત્માકો અવરોધ નહીં કરતા. આત્માકો કોઈ અવરોધ નહીં હૈ. ઐસા ભગવાન અંદર સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ, ઉસકી જિસકો યથાર્થ ભાવના હુઈ વહ ફલે હી ફલે, પરમાત્મા હોકર રહેગા. છૂટકોકો ક્યા કહતે હૈં? પરમાત્મા થયે (છૂટકો). (છૂટકારા). હમારી ભાષા છૂટકો હૈ. પરમાત્મા હો જાય. અવશ્ય ફલેગી. આહા..!

'**પરંતુ ઐસા હોતા હી નહીં.**' આહાહા..! પહલી વહ બાત કી. ફિર (કહતે હૈં), ઐસા હોતા હી નહીં. બહિન રાત્રિમેં થોડા બોલે હોંગે, બહનોંને લિખા લિયા હોગા. યહ લિખ લિયા હૈ. અનુભૂતિમેંસે લિખા ગયા હૈ. આત્માકા સમ્યગ્દર્શન ઔર અનુભૂતિમેંસે યહ સબ વાણી આઈ હૈ. આહા..હા..! '**ઐસા હોતા હી નહીં. ચૈતન્યકે પરિણામકે સાથ કુદરત બંધી હુઈ હૈ...**' ક્યા કહતે હૈં? ચૈતન્યકા જો નિર્મલ પરિણામ, ઉસસે પૂર્ણ હો ઐસા દ્રવ્યકા સ્વભાવ હી હૈ. કુદરત ઉસસે બંધી હુઈ હૈ કિ અપના પરિણામ જો ચૈતન્ય શુદ્ધ સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન આદિ શુદ્ધ પરિણામ હુઆ તો ઉસે પૂર્ણ પરમાત્મા હોગા હી, કુદરત યાની દ્રવ્યકા સ્વભાવ ઐસા હૈ. વસ્તુકા સ્વભાવ હી ઐસા હૈ. આહાહા..!

'**ચૈતન્યકે પરિણામકે સાથ કુદરત બંધી હુઈ હૈ...**' કુદરતકા અર્થ વહ-દ્રવ્યકા સ્વભાવ હી ઐસા હૈ. દ્રવ્યકા સ્વભાવ રહે નહીં. અપની ભાવના હો ઔર ભાવ ન આયે તો વસ્તુ રહ સકતી નહીં. કોઈ ઐસા કહતે હૈં કિ, હમ મહેનત તો બહુત કરતે હૈં, લેકિન સમકિત ક્યોં નહીં હોતા? ઉસકી બાત જૂઠી હૈ. જિતને પ્રમાણમેં અંતર્મુખમેં પ્રયત્ન ચાહિયે, ઉતને પ્રયત્નકી કમીકે કારણ આત્મા હાથ નહીં આતા. ઔર કહે કિ હમ પ્રયત્ન બહુત કરતે હૈં, લેકિન હાથમેં નહીં આતા. વહ બાત જૂઠી હૈ. પંડિતજી! આહા..! હમ તો બહુત મહેનત કરતે હૈં, લેકિન પત્તા નહીં લગતા. ઉસકા અર્થ ઐસા હુઆ કિ સાધન તો બહુત કરતે હૈં. સાધ્ય પ્રાપ્ત નહીં હોતા. ઐસી બાત કભી નહીં હોતી. આહા..હા..! જિતને પ્રમાણમેં રાગ-દ્વેષ રહિત ચૈતન્યકી સૂક્ષ્મ પરિણતિ સ્વયંકો પકડનેકો જિતની ચાહિયે ઉતની ન હો ઔર પકડમેં આવે,

ઐસા તીન કાલમેં બનતા નહીં. ઔર ઉતની સૂક્ષ્મ પર્યાય પ્રગટ હુઈ હો ઔર પકડમેં ન આવે, ઐસા ભી કભી નહીં બનતા. સમજમેં આયા? અલગ બાત હૈ, બાપૂ!

મુમુક્ષુ :- કાલલબ્ધિકે બિના પુરુષાર્થ ક્યા કરે?

ઉત્તર :- કાલલબ્ધિ કોઈ વસ્તુ નહીં હૈ. ટોડરમલજીને ઐસા કહા હૈ. મૈં તો ઐસા કહતા હૂં, બહુત સાલસે, (સંવત) ૧૯૭૧કી સાલસે. ૭૧કી સાલસે. કાલલબ્ધિકી ધારણા કરની હૈ યા ઉસકા જ્ઞાન કરના હૈ? ક્યા કહા સમજમેં આયા? કાલલબ્ધિકો ધારણામેં ધારના હૈ યા કાલલબ્ધિકા જ્ઞાન કરના હૈ? જબ કાલલબ્ધિકા જ્ઞાન હોગા, દ્રવ્ય સ્વભાવકા જ્ઞાન હુઆ તો કાલલબ્ધિકા જ્ઞાન હોતા હી હૈ. ટોડરમલજીને લિખા હૈ. કાલલબ્ધિ ઔર ભવિતવ્યતા કોઈ વસ્તુ નહીં હૈ. ઐસા લિખા હૈ. વસ્તુ હૈ, અકેલી નહીં હૈ. અકેલી કાલલબ્ધિ નહીં હૈ.

કાલલબ્ધિકા જ્ઞાન કિસકો અંદર હોતા હૈ? કાલલબ્ધિ, કાલલબ્ધિ શબ્દકા રટન કર લે, ઉસકા ક્યા મતલબ હૈ? ઉસકી પ્રતીતિ કિસકો હોતી હૈ? કિ અપને દ્રવ્યકી ઓર જિસકી દૃષ્ટિ હો ઔર ચૈતન્યકા અનુભવ (હુઆ હો). કાલ, પુરુષાર્થ, સ્વભાવ, નિમિત્તકા અભાવ સબ આતે હૈં. પાંચોં સમવાય એક સમયમેં હોતે હૈં. આહા..હા..! કઠિન બાત હૈ. પાંચ સમવાય હૈ ન? પાંચોં સમવાય. ઉસ સમય પુરુષાર્થ દ્રવ્ય પર આયા, પર્યાય દ્રવ્ય પર ઢલ ગઈ, ઝુકી, પાંચો સમવાય હોંગે. ન હો ઐસા તીન કાલમેં બનતા નહીં. વહ બાત તો યહાં ચલતી હૈ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- કુદરત બંધી હુઈ હૈ, ઐસા ક્યોં કહા?

ઉત્તર :- દ્રવ્યકા સ્વભાવ ઐસા હૈ. ભાવના હુઈ ઔર (ફલ ન આયે) તો દ્રવ્યકા નાશ હો જાય. ઈસલિયે કુદરતકા નાશ હો જાય. આહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! કાલલબ્ધિકી બાત તો પહલેસે બહુત કહતે થે. મૈંને કહા થા ન? ૧૯૭૧કે વર્ષમેં, બારંબર ઐસા કહતે થે, કેવલજ્ઞાનીને દેખા હોગા ઐસા હોગા. કેવલજ્ઞાનીને દેખા હોગા વૈસા હોગા, અપને ક્યા પુરુષાર્થ કર સકે? અભી યહ ક્રમબદ્ધકા આયા હૈ કિ ક્રમબદ્ધમેં જબ હોગા તબ હોગા, હમ ક્યા પુરુષાર્થ કરેં? આહા..હા..! ક્રમબદ્ધકી બાત યહાંસે નિકલી હૈ ન. ક્રમબદ્ધ કહાં થા?

દ્રવ્યકી પ્રત્યેક સમયમેં જો પર્યાય હોનેવાલી હૈ વહ હોગી. ક્રમસર હોગી. આગે-પીછે ઈન્દ્ર, જિનેન્દ્ર બદલ સકે નહીં. જો દ્રવ્યકી જો સમયકી પર્યાય, ઉસ સમયકી વહી પર્યાય, દૂસરે સમયકી દૂસરી, તિસરે સમયકી તિસરી (હોગી). ઉસ પર્યાયકો બદલનેમેં ઈન્દ્ર, નરેન્દ્ર, જિનેન્દ્ર સમર્થ નહીં હૈ. યહ બાત ઔર એક યહ બાત-દોનોં બાત નહીં થી. સમયસારકી તિસરી ગાથા. એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં.

એક આત્મા પરમાણુકો છૂતા નહીં. પરમાણુ પરમાણુકો છૂતા નહીં. આહા..હા..! યહ પરમાણુ ઈસ પરમાણુમેં હૈ. એક પરમાણુ દૂસરે પરમાણુકો છૂતા નહીં. પ્રત્યેકકા સ્વચતુષ્યય અપનેમેં અપને કારણસે પરિણમતા હૈ. પરકી અપેક્ષા ઉસમેં હૈ નહીં. આહા..હા..! કઠિન બાત હૈ.

મુમુક્ષુ :- ઈસકા વિશ્વાસ કૈસે હો? પરમાણુ પરમાણુકો સ્પર્શતા નહીં.

ઉત્તર :- બિલકૂલ છૂતા નહીં. એક પરમાણુ હૈ (ઉસ) દૂસરા પરમાણુ (સ્પર્શતા નહીં). તીસરી ગાથામેં ઐસા કહતે હૈં, સમયસાર. એક દ્રવ્ય અપને ધર્મકો ચુંબતા હૈ. દેખના હૈ? હિન્દી નહીં હોગા. ગુજરાતી હોગા. **'સબ પદાર્થ અપને દ્રવ્યમેં અંતર્મગ્ન રહેનેવાલે...'** સંસ્કૃત ટીકા હૈ. સંસ્કૃત ટીકાકા હૈ. સમયસાર. **'સર્વ પદાર્થ અપને દ્રવ્યમેં અતર્મગ્ન રહનેવાલે અપને અનંત ધર્મોંકે ચક્રકો (સમૂહકો) ચુંબન કરતે હૈં...'** સર્વ પદાર્થ અપને ગુણ-પર્યાયકો છૂતે હૈં. પરમાણુ યા આત્મા, સર્વ અપની પર્યાયકો છૂતે હૈં. **'સ્પર્શ કરતે હૈં-તથાપિ વે પરસ્પર એક દૂસરેકો સ્પર્શ નહીં કરતે,...'** આહા..હા..! યહ બાત ગજબ હૈ! વીતરાગકે સિવા યહ બાત હો નહીં સકતી. એક રજકણ દૂસરે રજકણકો છૂતા નહીં. આહા..હા..! ઈસ અંગૂલીમેં અનંત પરમાણુ હૈ. એક-એક પરમાણુ દૂસરે પરમાણુકો છૂતા નહીં. અપને પરમાણુમેં અપની પરિણતિ અપનેસે અપનેમેં અપને કારણસે હૈ.

મુમુક્ષુ :- યહ તો નિશ્ચયકા કથન હુઆ.

ઉત્તર :- નિશ્ચય યાની સત્ય. વ્યવહાર યાની ઉપચાર.

મુમુક્ષુ :- ઈસમેં યહ ભી લિખા હુઆ હૈ કિ એક દૂસરેકા ઉપકાર કરતે હૈં.

ઉત્તર :- વહ જૂઠી બાત હૈ. વહ કહા થા. ચૌદહ બ્રહ્માંડ લિખતે હૈં, ફિર નીચે લિખતે હૈં, પરસ્પર ઉપગ્રહો. ઐસા લિખતે હૈં. ઉસકા અર્થ સર્વાર્થસિદ્ધમેં ઐસા કિયા હૈ કિ ઉપગ્રહકા અર્થ નિમિત્ત હૈ. કોઈ દૂસરેકો ઉપકાર કર સકે ઐસા હૈ હી નહીં. નિમિત્ત (હૈ). ઐસી બાત. એક દ્રવ્યકો દૂસરે દ્રવ્ય ઉપગ્રહ-ઉપકાર કરે, ઐસા તીન કાલમેં હૈ નહીં. ઉપકારકા અર્થ વહાં લિયા હૈ કિ નિમિત્તકી ઉપસ્થિતિ, ઉસકા નામ ઉપકાર કહનેમેં આયા હૈ. નિમિત્ત, હાં! નિમિત્ત જગતમેં તો હોતા હૈ. પરંતુ જબ-જબ જિસ દ્રવ્યકી પર્યાય હોનેવાલી હૈ, વહ અપનેસે હી હોતી હૈ. નિમિત્તમાત્ર દૂસરી ચીજ ભલે હો. નિમિત્તકો છૂતા નહીં. એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો કભી છૂતા નહીં. આહા..હા..! એક પરમાણુ દૂસરે પરમાણુકો છૂતા નહીં. આત્મા કર્મકો છૂતા નહીં. આહા..હા..! બાત સૂક્ષ્મ હૈ, ભાઈ!

યહાં તો (સંવત) ૧૯૭૧સે ચલ રહા હૈ. ક્રમબદ્ધ, ક્રમબદ્ધ ચલતી હૈ. એકકે

બાદ એક પર્યાય ચલે, ઉસકી દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર જાતી હૈ. ક્રમબદ્ધ. ક્રમનિયમિત શબ્દ હૈ. ૩૦૮ ગાથા. ક્રમનિયમિત યાની સબ બરાબર. જિસ સમય જો પર્યાય હોગી વહ હોગી, બાદમેં હોગી, આગે-પીછે હોગી ઐસા હૈ હી નહીં. ઐસા વહાં ૩૦૮ ગાથામેં હૈ. ઐસા પ્રશ્ન ઉઠા થા કિ કેવલજ્ઞાનીને દેખા વૈસા હોગા. અપને ક્યા પુરુષાર્થ કરેં? યહ ૧૯૭૧-૭૨કી બાત હૈ. મૈંને ઈતના કહા કિ, એક સમય, જ્ઞાનમેં એક સમયમેં તીન કાલ તીન લોક જાનતા હૈ, અપની પર્યાય દ્રવ્ય-ગુણકો ભી જાનતી હૈ, વહ પર્યાય લોકાલોકકો જાનતી હૈ, વહ પર્યાય અપની બાહર અનંતી પર્યાય પ્રગટ હૈ ઉસકો જાનતી હૈ. ઐસી એક સમયકી પર્યાયકી સત્તાકા સ્વીકાર કરનેવાલા, દ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ હુએ બિના સ્વીકાર નહીં હોતા. આહા..હા..! એક સમયકી કેવલજ્ઞાનકી એક પર્યાયમેં પૂરી દુનિયા હૈ. ક્યાંકિ ઉસ પર્યાયમેં લોકાલોક જાननેમેં આતા હૈ, દ્રવ્ય-ગુણ જાननેમેં આતે હૈં. એક હી પર્યાય, દુનિયામેં એક પર્યાય વસ્તુ, ઉસમેં પૂરે તીન કાલ તીન લોક જાननેમેં આતે હૈં. ઐસી એક સમયકી પર્યાયકી સત્તા, ઈસ પ્રકાર અંદર વિચાર કરકે, નમન કરકે.. આહાહા..! ભગવંત આત્માકી ઓર ઝુકકર નિર્ણય કરે, ઉસકો સમ્યગ્દર્શન હુએ બિના રહે નહીં. આહા..હા..! સમજમેં આયા? બડી બાત હૈ. સત્તાકા સ્વીકાર (હૈ)? કેવલજ્ઞાન, કેવલજ્ઞાન સબ બોલતે હૈં, લેકિન કેવલજ્ઞાન કહના કિસકો? કેવલજ્ઞાનીને દેખા વૈસા હોગા. લેકિન તુમકો અભી કેવલજ્ઞાનકી શ્રદ્ધા હૈ યા નહીં? બાદમેં દેખા હોગા વૈસા હોગા. કેવલજ્ઞાનકી સત્તાકા સ્વીકાર કરેગા ઉસકી દૃષ્ટિ જ્ઞાન પર જાયેગી.

અપના સ્વભાવ ચૈતન્ય આનંદ પ્રભુ, ઉસકી દૃષ્ટિ જબ કેવલજ્ઞાનકી સત્તાકા સ્વીકાર કરેગી, વહાં અપની સત્તાકા સ્વીકાર કિયે બિના (ઉસકી સત્તાકા સ્વીકાર હોતા નહીં). પર્યાયકા નિર્ણય પર્યાયસે હોતા નહીં. પર્યાયકા નિર્ણય દ્રવ્યકે આશ્રયસે હોતા હૈ. સૂક્ષ્મ લગે, ભગવાન! માર્ગ યહ હૈ. તીન લોકકે નાથ સીમંધર ભગવાન કહતે હૈં. આહાહા..! વહ બાત હૈ. કિંચિત્‌માત્ર ફેરફાર નહીં. આહા..હા..!

એક સમયકી સત્તા! કબ બાત હૈ? ઈસ દુનિયામેં એક સમયકી પર્યાયકી સત્તા ઐસી એક હી હૈ. એક પર્યાક કેવલજ્ઞાનકી એક હી હૈ. એક સમયકી એક પર્યાયમેં લોકાલોક, દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાય, દ્રવ્ય-ગુણ, અપની અનંતી વર્તમાન પ્રગટ પર્યાય સબ જાननેકી તાકત એક સમયમેં હૈ. આહાહા..! એક સમયકી પર્યાયકી સત્તાકા સ્વીકાર કરને જાયે ઉસકી પર્યાય પર દૃષ્ટિ નહીં રહેગી. આહાહા..! ઉસકી દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર જાયેગી. ક્યોંકિ પર્યાયમેં પર્યાયકે આશ્રયસે પર્યાયકા નિર્ણય નહીં હોતા. આહાહા..! સૂક્ષ્મ હૈ, ભગવાન! પર્યાયકા નિર્ણય દ્રવ્યકે આશ્રયસે હોતા હૈ. આહાહા..! અંદર

તત્ત્વકી મૂલ બાત કમ હો ગયી ઔર ફેરફાર હો ગયા બહુત.

એક પરમાણુ દૂસરે પરમાણુકો છૂતા નહીં. એક આત્મા એક દૂસરેકો, કર્મકો છૂતા નહીં. આહા..હા..! ઔર પ્રત્યેક પરમાણુ ઔર આત્મામેં ક્રમસર પર્યાય હોગી, આગેપીછે નહીં. લેકિન ઉસ ક્રમસર પર્યાયકા નિર્ણય કરનેવાલેકી દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર જાયેગી. દ્રવ્ય પર જાયેગી તો ઉસકો સમકિત હી હોગા. આહા..હા..!

ઐસે યહાં જો બહિનને કહા હૈ વહ જોરવાલા હૈ. આહા..હા..! અંતર સ્વભાવકી ભાવના, સ્વભાવવાન પ્રભુ, ઉસકી ભાવના ઉસકા ફલ ન આવે તો ઉસ વસ્તુકા નાશ હોગા. ઉસ વસ્તુકા અસ્તિત્વ નહીં રહેગા. ઉસકા નહીં રહેગા તો પૂરે જગતકા અસ્તિત્વ નહીં રહેગા. અથવા ઉસ દ્રવ્યકા હી નાશ હોગા. ક્યોંકિ દ્રવ્યકી જો પૂર્ણ શક્તિ હૈ, ઉસકી પ્રતીતિ ઔર અનુભવમેં ભાવના આયી, ઉસ ભાવનાકા ફલ પૂર્ણ દ્રવ્ય ન આયે તો ઉસ દ્રવ્યકા નાશ હોગા. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! યહ આયા હૈ ઈસલિયે થોડા કહતે હૈં. નહીં તો ઈતની સૂક્ષ્મ બાત નહીં કરતે હૈં. આહા..હા..!

'**ઐસા હી વસ્તુકા સ્વભાવ હૈ.**' સ્વભાવકી ભાવના જો ચૈતન્યકી કી, ચૈતન્ય દ્રવ્ય, ઉસકી ભાવના. અનંત ગુણકા પિંડ, ઉસકી ભાવના અંદર હુઈ વહ નિર્વિકલ્પ હુઈ. વહ નિર્વિકલ્પ ભાવના રાગરહિત હુઈ. રાગરહિત હુઈ ઉસ ભાવનાસે કેવલજ્ઞાન અર્થાત્ પૂર્ણ દશા પ્રાપ્ત હોગી, હોગી ઔર હોગી હી. ન હો તો દ્રવ્યકા નાશ હો જાયેગા. દ્રવ્યકી સ્થિતિ ઐસી હૈ નહીં. દ્રવ્યકા સાધન જિસને કહા, ઉસકા સાધ્ય આકર હી છૂટકારા હૈ. આહા..હા..! સમયસારમેં ૩૮ ગાથામેં યહ લિયા હૈ. અપ્રતિબુદ્ધ સમજા તો કહતા હૈ, અબ મુજે છૂટેગા નહીં. હમારી શ્રદ્ધા, જ્ઞાન ઔર અનુભવસે છૂટેગા નહીં. પાઠ હૈ. સંસ્કૃત ટીકા હૈ. ૯૨વીં ગાથામેં ઐસા હૈ, પ્રવચનસાર. હમને જો માર્ગ અંદરસે પ્રાપ્ત કિયા હૈ, ઉસ માર્ગસે કભી છૂટેંગે નહીં, ચ્યુત નહીં હોંગે. ભલે હી હમ અકેલે હોં. આહા..હા..! પંચમ કાલકે શ્રોતાકો ભી ઈતના જોર આતા હૈ. ધર્મ કોઈ સાધારણ હૈ? બાપૂ! લોગ સાધારણ માને કિ દયા પાલી, વ્રત લિયે, પડિમા લે લી ઈસલિયે હો ગયા ધર્મ. બાપૂ! ધર્મ કઠિન હૈ.

સમ્યગ્દર્શન... આહા..હા..! વહ જબ હોતા હૈ તબ યહ સબ જ્ઞાન હોતા હૈ. યહ હુઆ તો પરમાત્મા હોગા હી હોગા. ન હો તો દ્રવ્યકા નાશ હોગા. દ્રવ્યકા સ્વભાવ ઐસા નહીં હૈ. કુદરતમેં દ્રવ્યકા સ્વભાવ ઐસા હૈ કિ સાધકભાવ હુઆ તો સાધ્ય પ્રગટ હોગા હી. યહાં ઐસી બાત લી હૈ. ચ્યુત હો જાયેગા, ઐસી બાત યહાં નહીં લી હૈ. ચ્યુત હો જાયેગા, ઐસી બાત યહાં નહીં લી હૈ. ગ્યારહવેં ગુણસ્થાનસે ચ્યુત હોતા હૈ ન? વહ બાત યહાં નહીં લી હૈ. યહ બાત લી હૈ.

યહાં ભી વહ લિયા, **'ઐસા હી વસ્તુકા સ્વભાવ હૈ. યહ અનંત તીર્થંકરોંકી કહી હુઈ બાત હૈ.'** આહા..હા..! થોડી સૂક્ષ્મ બાત આ ગયી. **'યહ અનંત તીર્થંકરોંકી કહી હુઈ બાત હૈ.'** ચૈતન્યકે પરિણામમેં ચૈતન્યકી પરિપૂર્ણતા ન આયે, ઐસા અનંત તીર્થંકરોંને નહીં કહા હૈ. અનંત તીર્થંકરોંને કહા હૈ, ભગવાન ચૈતન્ય સ્વરૂપ પુણ્ય ઔર પાપકે વિકલ્પસે રહિત, ઉસકા અંદરમેં અનુભવ હો, દૃષ્ટિ હો, ભાવના હો. નિર્વિકલ્પ દશા હો ઔર ઉસે નિર્વિકલ્પ પરમાત્મપદ-સાધ્ય પ્રાપ્ત ન હો, (ઐસા) તીન કાલમેં બનતા નહીં. સમજમેં આયા? ૨૧વાં બોલ પૂરા હુઆ. ૩૦. કિસીને લિખા હૈ. ઈસમેંસે પઢનેકે લિયે કિસીને લિખા હૈ.

જબ બીજ બોતે હૈં તબ પ્રગટ રૂપસે કુછ નહીં દિખતા, તથાપિ વિશ્વાસ હૈ કિ 'ઈસ બીજમેંસે વૃક્ષ ઉગેગા, ઉસમેંસે ડાલેં-પત્તે-ફલાદિ આયેંગે', પશ્ચાત્ ઉસકા વિચાર નહીં આતા; ઉસી પ્રકાર મૂલ શક્તિરૂપ દ્રવ્યકો યથાર્થ વિશ્વાસપૂર્વક ગ્રહણ કરનેસે નિર્મલ પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ; દ્રવ્યમેં પ્રગટરૂપસે કુછ દિખાઈ નહીં દેતા ઈસલિયે વિશ્વાસ બિના 'ક્યા પ્રગટ હોગા' ઐસા લગતા હૈ, પરંતુ દ્રવ્યસ્વભાવકા વિશ્વાસ કરનેસે નિર્મલતા પ્રગટ હોને લગતી હૈ. ૩૦.

'જબ બીજ બોતે હૈં...' ૩૦વાં બોલ હૈ. **'જબ બીજ બોતે હૈં તબ પ્રગટ રૂપસે કુછ નહીં દિખતા.'** બીજ બોતે હૈં તો તુરંત (ફલ) આ જાતા હૈ? આહા..હા..! **'તથાપિ વિશ્વાસ હૈ કિ 'ઈસ બીજમેંસે વૃક્ષ ઉગેગા...'** ઈસ બીજમેંસે વૃક્ષ ઉગેગા હી. ઉગેગા નહીં, ઉગેગા હી. આહા..હા..! અંતરમેં આત્માકા બીજ બોયા,.. આહા..! વહ ઉગેગા હી. કેવલજ્ઞાન આયે બિના રહેગા નહીં. ષટ્ખંડાગમમેં ઐસા એક બોલ હૈ કિ, જબ અંદરસે મતિજ્ઞાન હુઆ, સ્વભાવકે અનુભવમેંસે જબ મતિજ્ઞાન હુઆ તો મતિજ્ઞાન ઐસા કહતા હૈ, મતિજ્ઞાન કેવલજ્ઞાનકો બુલાતા હૈ. ઐસા પાઠ હૈ. બુલાતા હૈ, ઐસા પાઠ હૈ. સંસ્કૃત. ષટ્ખંડાગમ. મતિજ્ઞાન કેવલજ્ઞાનકો બુલાતા હૈ. યહ ક્યા? ઉસકા અર્થ યહ હૈ કિ જો દૂજ ઉગી હૈ વહ પૂર્ણિમા હોગી હી. તેરહવેં દિન પૂર્ણિમા હોગી હૈ. ઉસમેં નિઃશંકતા હૈ, કોઈ શંકાકા સ્થાન નહીં. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- દૂજકા ચંદ્રમા હૈ.

ઉત્તર :- વૈસે યહ ભગવાન સમ્યગ્દર્શનરૂપી દૂજ ઉગી, કેવલજ્ઞાન ફલે બિના રહેગા નહીં. આહા..હા..! ક્યા હો? મૂલ ચીજ પર (દૃષ્ટિ નહીં). ચૈતન્યમૂર્તિ નિર્વિકલ્પ વસ્તુ ત્રિકાલ નિરાવરણ. વસ્તુ હૈ વહ તો ત્રિકાલ નિરાવરણ હૈ, અખંડ હૈ, એક

હૈ. જયસેનાચાર્યકી ટીકા. જયસેનાચાર્યકી ટીકાકા પાઠ (હૈ). ત્રિકાલ નિરાવરણ. પાઠ હૈ, ઈસમેં હોગા. જયસેનાચાર્યકી ટીકા હૈ. આહા..! લંબી બાત હૈ. ક્યા કહા? સકલ નિરાવરણ. દેખો!

પુનઃ સ્પષ્ટ કરનેમેં આતા હૈ. વિવક્ષિત એકદેશ શુદ્ધનયાશ્રિત, વિવક્ષિત એકદેશ શુદ્ધનયાશ્રિત યહ ભાવના જો કહના ચાહતે હૈં, શુદ્ધિરૂપ પરિણતિ નિર્વિકલ્પ સ્વસંવેદનલક્ષણ ક્ષયોપશમિક જ્ઞાનરૂપ હોનેસે યદ્યપિ એકદેશ વ્યક્તરૂપ હૈ, તો ભી ધ્યાતા પુરુષ યહ ભાતા હૈ કિ જો સકલનિરાવરણ... સંસ્કૃત ટીકા હૈ. સકલ નિરાવરણ પ્રભુ અંદર હૈ. આહા..હા..! સકલનિરાવરણ અખંડ એક. ગુણભેદ નહીં. આહા..હા..! સકલ નિરાવરણ અખંડ એક પ્રત્યક્ષ પ્રતિભાસમય. સંસ્કૃતમેં હૈ, સમયસાર. સમજમેં આયા? પ્રત્યક્ષ પ્રતિભાસમય અવિનશ્વર શુદ્ધ પારિણામિક પરમભાવલક્ષણ. શુદ્ધ પારિણામિક પરમભાવલક્ષણ નિજ પરમાત્મદ્રવ્ય વહી મૈં હૂ. આહા..હા..! સમયસારકી જયસેનાચાર્યકી ટીકામેં હૈ. જયસેનાચાર્યકી ટીકામેં હૈ. શબ્દશઃ લિખ લિયા હૈ. આહા..હા..! ક્યા કહતે હૈં? દેખો!

ઈસપ્રકાર સિદ્ધાંતમેં કહા હૈ, નિષ્ક્રિય શુદ્ધ પારિણામિક. શુદ્ધ પારિણામિકભાવ નિષ્ક્રિય હૈ. શુદ્ધ પારિણામિકભાવ સક્રિય નહીં હૈ, પરિણમન નહીં હૈ. પર્યાયમેં પરિણમન હૈ. નિષ્ક્રિયકા ક્યા અર્થ હૈ? ક્રિયા-રાગાદિ પરિણતિ ઉસ રૂપ નહીં. મોક્ષકે કારણભૂત ક્રિયા શુદ્ધભાવના પરિણતિ, ઉસ રૂપ ભી નહીં. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! દ્રવ્યરૂપ જો વસ્તુ હૈ વહ ત્રિકાલ નિરાવરણ હૈ, અખંડ હૈ, એક હૈ. મોક્ષકે કારણરૂપ ભી નહીં. મોક્ષ ઔર મોક્ષકા કારણ, દો રૂપ દ્રવ્ય નહીં હૈ. ઐસા પાઠ હૈ. આહા..હા..! દેખો! મોક્ષકે કારણભૂત ક્રિયા શુદ્ધભાવ પરિણતિ ઉસ રૂપ ભી નહીં હૈ. ઔર ઐસા જાનનેમેં આતા હૈ કિ શુદ્ધ પારિણામિક ધ્યેય ધ્યાનરૂપ નહીં હૈ. આહા..હા..! ધ્યાન વિનશ્વર હૈ. પાઠ હૈ. ધ્યાન વિનશ્વર હૈ, પાઠ હૈ. સંસ્કૃત ટીકા હૈ. ધ્યાન વિનશ્વર હૈ, ઈસલિયે ધ્યાનકા ધ્યાન નહીં. આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ, ભાઈ! ધ્યેયકા ધ્યાન. આહા..હા..!

યોગીન્દ્રદેવને ભી કહા હૈ. યોગીન્દ્રદેવને (પરમાત્મ પ્રકાશમેં) કહા હૈ.

ण वि उप्पज्जइ ण वि मरइ बंधु ण मोक्खु करेइ।
जिउ परमत्थेँ जोइया जिणवरु एउँ भणेइ।।६८।।

યહ શ્લોક હૈ. હે યોગી! અંતર સ્વરૂપમેં જુડાન કરનેવાલેકો યોગી કહતે હૈં. પરમાર્થસે જીવ ઉત્પન્ન નહીં હોતા. પરમાર્થસે જીવ ઉત્પાદ નહીં કરતા. ઉત્પાદ-વ્યયસે ભિન્ન હૈ. ઉત્પાદ-વ્યય, ધ્રુવકે ઉપર તિરતે હૈં. આહા..હા..! પરમાર્થસે જીવ ઉત્પન્ન ભી નહીં હોતા, મરતા ભી નહીં હૈ. વ્યય નહીં હોતા. ઉસકા વ્યય નહીં હોતા. વ્યય

તો ઉત્પાદ-વ્યયકા હૈ. ઔર બંધ-મોક્ષકો કરતા નહીં. આહા..હા..! પર્યાય હૈ ન? પર્યાય પર દૃષ્ટિ નહીં હૈ. પાઠ હૈ. જયસેનાચાર્યકી ટીકા, સમયસારકી.

યહાં કહતે હૈં, કૌન-સા બોલ આયા? ૩૦. બીજ બોયા તો વિશ્વાસ હૈ કિ બીજમેંસે પત્તે, ફલ, ફૂલ સબ હોગા. સબ હોગા હી. વહાં શંકા હોતી હૈ? '**જબ બીજ બોતે હૈં તબ પ્રગટ રૂપસે કુછ નહીં દિખતા, તથાપિ વિશ્વાસ હૈ કિ 'ઈસ બીજમેંસે વૃક્ષ ઉગેગા, ઉસમેંસે ડાલેં-પત્તે-ફલાદિ આયેંગે', પશ્ચાત્ ઉસકા વિચાર નહીં આતા;...**' આહા..હા..! '**ઉસી પ્રકાર...**' વહ તો દૃષ્ટાંત હુઆ. '**મૂલ શક્તિરૂપ દ્રવ્યકો યથાર્થ વિશ્વાસપૂર્વક ગ્રહણ કરનેસે...**' આહા..હા..! ૩૦વાં બોલ. ક્યા કહા? દેખો! '**ઉસી પ્રકાર...**' યાની જૈસે બીજ બોયા ઔર વિશ્વાસ હૈ કિ વૃક્ષ હોગા હી. '**ઉસી પ્રકાર મૂલ શક્તિરૂપ દ્રવ્ય...**' મૂલ શક્તિરૂપ દ્રવ્ય પરમાત્મા સ્વયં. ત્રિકાલ નિરાવરણ અખંડાનંદ પ્રભુ એકરૂપ જો ત્રિકાલ, પર્યાયમેં અનેકરૂપ હૈ, દ્રવ્યમેં એકરૂપ હૈ, ઓહો..હો.! ઐસે એક અખંડ નિરાવરણ પરમપારિણામિકભાવલક્ષણ નિજપરમાત્મદ્રવ્ય વહ મૈં હૂં. ધર્મીકો યહ મૈં હૂં, ઐસા હૈ. ખંડ જ્ઞાનકા અનુભવ નહીં હૈ. આહા..હા..!

વહ યહાં કહતે હૈં, '**દ્રવ્યકો યથાર્થ વિશ્વાસપૂર્વક ગ્રહણ કરનેસે...**' ભગવાન આત્મા દ્રવ્ય પૂર્ણાનંદકા નાથ ધ્રુવ અચલ, ઉસકા આશ્રય લિયા.. આહા..! ઉસે ગ્રહણ કિયા ઔર નિર્મલ પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ. '**દ્રવ્યમેં પ્રગટરૂપસે કુછ દિખાઈ નહીં દેતા...**' પહલે પ્રતીત હુઈ અનુભવમેં, ઉસમેં અસંખ્ય પ્રદેશ યા અનંત ગુણ પ્રત્યક્ષ નહીં દિખાઈ દેતે. ક્યા કહા? પ્રગટ પહલે સમ્યગ્દર્શનમેં અનુભવ હોતા હૈ. આનંદકા સ્વાદ આતા હૈ, અતીન્દ્રિય આનંદકા. લેકિન અસંખ્ય પ્રદેશ દિખતે નહીં. જ્ઞાન કમ હૈ ઔર અસ્થિર હૈ. અસંખ્ય પ્રદેશ આદિ. કહતે હૈં, વહ પહલે દિખાઈ નહીં દેતે. '**ઈસલિયે વિશ્વાસ બિના 'ક્યા પ્રગટ હોગા'..**' વિશ્વાસ ઓહો..! બીજમેંસે વૃક્ષ હોગા હી. વૈસે મેરે આત્માકા બીજ-સમ્યગ્દર્શન હુઆ, ઉસમેંસે કેવલજ્ઞાન હોગા હી. ભવભ્રમણ કભી નહીં રહેગા, ઐસા અંદરમેંસે વિશ્વાસ ન આયે તો ઉસને આત્માકો જાના નહીં. આહા..હા..! ઐસી સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પંડિતજી! અંતરકી બાત હૈ, ભાઈ!

'**ક્યા પ્રગટ હોગા' ઐસા લગતા હૈ...**' '**ઈસલિયે વિશ્વાસ બિના 'ક્યા પ્રગટ હોગા' ઐસા લગતા હૈ, પરંતુ દ્રવ્યસ્વભાવકા વિશ્વાસ કરનેસે...**' આહા..! દ્રવ્યસ્વભાવ આત્માકા વિશ્વાસ કરનેસે '**નિર્મલતા પ્રગટ હોને લગતી હૈ.**' નિર્મલતા પ્રગટ હોને લગતી હી હૈ. આનંદકી શુદ્ધ બઢતી હી હૈ. દ્રવ્યકા આશ્રય હુઆ, ઉસકો દ્રવ્યકે આશ્રયસે શુદ્ધિ ઉત્પન્ન હુઈ, દ્રવ્યકે આશ્રયસે શુદ્ધિ ટિકી રહી ઔર દ્રવ્યકે આશ્રયસે શુદ્ધિકી વૃદ્ધિ હુઈ. આહા..હા..! ઐસા માર્ગ હૈ. કરના ક્યા? યહ કરના, યહ કરના...

કરના ક્યા હૈ? કરનેમેં મરના હૈ. જ્ઞાનસ્વરૂપકો રાગાદિ કરના બતાના, મર ગયા. આહા..હા..! ક્યા કહા? ફિરસે. જ્ઞાનસ્વરૂપ ભગવાન જાનન-દેખન સ્વભાવ, ઉસકો કુછ કરના સૌંપના, રાગ કરના, પુણ્ય-પાપ કરના સૌંપના, વહાં જ્ઞાતાપનેકા નાશ હોતા હૈ. સમજમેં આયા? આહા..હા..!

જ્ઞાતાપના, મૈં જ્ઞાનસ્વરૂપકા પિંડ હૂં, મેરી ચીજમેં કોઈ મૈલ-અશુદ્ધતા કુછ નહીં હૈ. ઐસી ચીજકા જબ વિશ્વાસ હુઆ વહ ફલેગા હી. આહા..! દ્રવ્યસ્વભાવકા વિશ્વાસ કરનેસે નિર્મલતા પ્રગટ હોગી. પ્રગટ હુએ બિના રહે નહીં. યહ તો બહિનકે વચનમેં, અનુભવકે વચન હૈં. આહા..હા..! રાત્રિકો થોડા બોલે હોંગે. બહન આયી નહીં હૈ, શરીરમેં કમજોરી હૈ. બોલતે હૈં થોડા, લેકિન બહનોંને લિખ લિયા થા. ઈસલિયે બાહર આયા, નહીં તો બાહર નહીં આતા. (ઉનકી સ્થિતિ) શવ જૈસી હૈ. આહા..! યહ તો ઉનકી વાણી હૈ. યહ સબ ઉનકે વચનામૃત હૈ. લો, ઉતના રખો...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ સુદ-૧, સોમવાર, તા. ૧૧-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૨, ૩૪, ૩૬. પ્રવચન નં. ૪

સમ્યગ્દૃષ્ટિકો આત્માકે સિવા બાહર કહીં અચ્છા નહીં લગતા, જગતકી કોઈ વસ્તુ સુંદર નહીં લગતી. જિસે ચૈતન્યકી મહિમા એવં રસ લગા હૈ ઉસકો બાહ્ય વિષયોંકા રસ ટૂટ ગયા હૈ, કોઈ પદાર્થ સુંદર યા અચ્છા નહીં લગતા. અનાદિ અભ્યાસકે કારણ, અસ્થિરતાકે કારણ અંદર સ્વરૂપમેં નહીં રહા જા સકતા ઈસલિયે ઉપયોગ બાહર આતા હૈ પરંતુ રસકે બિના-સબ નિઃસાર, છિલકોંકે સમાન, રસ-કસ શૂન્ય હો ઐસા ભાવસે-બાહર ખડે હૈં. ૩૨.

૩૨. '**સમ્યગ્દૃષ્ટિકો આત્માકે સિવા બાહર કહીં અચ્છા નહીં લગતા,...**' આત્મા અતીન્દ્રિય આનંદમય, અતીન્દ્રિય શાંતમય, શાંતરસ સ્વભાવ ઐસે સ્વરૂપકા જિસકો અનુભવ હુઆ, ઉસકો સમ્યગ્દૃષ્ટિ કહતે હૈં. અંતરમેં રાગસે ભિન્ન, પુણ્યસે ભિન્ન અપની દૃષ્ટિ ત્રિકાલી જ્ઞાયક પર હો, ઉસકો યહાં અનુભવમેં આત્માકા સ્વાદ આતા હૈ. ઉસકો યહાં સમ્યગ્દૃષ્ટિ કહતે હૈં. આહા..હા..! ક્યોંકિ અનંત કાલસે રાગ ઔર દ્વેષકી આકૂલતાકા વેદન કિયા હૈ. અનંત-અનંત કાલમેં મનુષ્ય દિગંબર સાધુ હુઆ તો ભી રાગકી આકૂલતાકા વેદન કિયા હૈ. રાગસે ભિન્ન અનાકૂલ પ્રભુ, ઉસકી ઉસકો ખબર નહીં હૈ. સમ્યગ્દૃષ્ટિ (અર્થાત્) સત્ય જૈસી વસ્તુ પરમપારિણામિક સ્વભાવ અતીન્દ્રિય આનંદ ઉસકા સમ્યક્ યાની હૈ, જૈસી (વસ્તુ) હૈ ઐસી દૃષ્ટિ, ઐસા અનુભવ (હુઆ હૈ). આહા..હા..!

ઐસે સમ્યગ્દૃષ્ટિકો આત્માકે સિવા. અપને અતીન્દ્રિય આનંદકે સ્વાદકે આગે, '**આત્માકે સિવા બાહર કહીં અચ્છા નહીં લગતા,...**' બાહર કુછ અચ્છા નહીં લગતા. આહા..! જહાં અપના સ્વરૂપ... ૩૧વીં ગાથામેં કહા હૈ, '**जो इंदिये जिणित्ता**' અર્થાત્ દ્રવ્યઈન્દ્રિય-યહ જડ, ભાવઈન્દ્રિય-અંદર એક-એકકો વિષય કરનેવાલી ઈન્દ્રિય ઔર પૂરી દુનિયા. ઉસમેં ભગવાન ઔર ભગવાનકી વાણી ભી આ ગઈ. સબ ઈન્દ્રિય હૈ. '**जो इंदिये जिणित्ता णाणसहावाधियं मुणदि आदं**'. દુનિયાસે ભિન્ન હોકર. અપના જ્ઞાનસ્વભાવ, આનંદસ્વભાવ સબસે ભિન્ન. '**णाणसहावाधियं**' અધિક. ભગવાન તીર્થંકરદેવકી ઓર લક્ષ્ય કરનેસે ભી ભગવાન જ્ઞાનસ્વભાવ અધિક આનંદસ્વભાવ (હૈ).

ક્યોંકિ પરદ્રવ્યમેં લક્ષ્ય કરનેસે તો રાગ હોતા હૈ. આહા..હા..! અપની ચીજમેં આનંદ ભરા હૈ. ઉસ ઓરકે ઝુકાવસે, ઉસકી મિઠાસમેં આત્માકે સિવા બાહર કહીં અચ્છા નહીં લગતા.

સમકિતીકો ચક્રવર્તીકા રાજ હૈ, અંતરમેં અચ્છા નહીં લગતા. ઈન્દ્રકા ઈન્દ્રાસન હૈ. શક્રેન્દ્રકો બત્તીસ લાખ વિમાન હૈ. શક્રેન્દ્ર એકાવતારી હૈ, એક ભવ કરકે મોક્ષ જાનેવાલા હૈ. ક્રોડા અપ્સરાએં હૈં. રસ નહીં હૈ, આત્માકે સિવા રસ નહીં હૈ. આહા..હા..! અતીન્દ્રિય આનંદકા નાથ સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ અંતરમેંસે જાગૃત હુઆ ઔર ઉસકા સ્વાદ આયા ઔર ઉસમેં ઋદ્ધિ-સંપદા, જગતકી વિપદાસે વિરૂદ્ધ સંપદા-આનંદકી સંપદા આત્મામેં ભરી હૈ. આહાહા..! ઉસકી જિસકો લગની લગી ઉસે બાહર કહીં અચ્છા નહીં લગતા. બાહર કહીં અચ્છા નહીં (લગતા). આહા..! શુભરાગ ભી જહાં અચ્છા નહીં લગતા. ક્યોંકિ વહ ભી આકૂલતા હૈ. આનંદ ઔર અનાકૂલ આત્માકે આગે રાગ, તીર્થંકર ગોત્ર બાંધનેકા રાગ ભી આકૂલતા-દુઃખ હૈ. ઈસલિયે કહીં અચ્છા નહીં લગતા. આહા..હા..!

'**જગતકી કોઈ વસ્તુ સુંદર નહીં લગતી.**' આત્માકે આગે '**જગતકી કોઈ વસ્તુ સુંદર નહીં લગતી.**' સ્વર્ગ સર્વાર્થસિદ્ધકા દેવ.

રજકણ કે ઋદ્ધિ વૈમાનિક દેવની,
સર્વે માન્યા પુદ્ગલ એક સ્વભાવ જો.

એક રજકણસે લેકર સર્વાર્થસિદ્ધકે દેવકી ગતિ. 'રજકણ કે ઋદ્ધિ વૈમાનિક દેવની, સર્વે માન્યા પુદ્ગલ એક સ્વભાવ જો.' સબ પુદ્ગલકા સ્વભાવ હૈ. રજકણ યા સર્વાર્થસિદ્ધકા અવતાર. આહા..હા..! યહ શ્રીમદ્કા વાક્ય હૈ. વહ કુછ સુંદર નહીં લગતા.

'**જિસે ચૈતન્યકી મહિમા એવં રસ લગા હૈ...**' આહા..હા..! જિસકો ચૈતન્ય ભગવાન અતીન્દ્રિય આનંદકા રસ લગા હૈ.. આહા..હા..! '**ઉસકો બાહ્ય વિષયોંકા રસ ટૂટ ગયા હૈ,....**' એક મ્યાનમેં દો તલવાર નહીં રહ સકતી. જિસકો આત્માકે સિવા રાગાદિ, પુણ્ય આદિમેં રસ હૈ, ઉસકો આત્માકા રસ નહીં હૈ. ઔર જિસકો આત્માકા રસ હૈ, ઉસકો પુણ્યાદિ પરિણામ ઔર ઉસકે ફલકી ભી ઈચ્છા નહીં હૈ. રુચિ નહીં હૈ, રસ નહીં હૈ. આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ! એક ઓર આત્મા ઔર એક ઓર પૂરી દુનિયા. લેકિન ઉસ આત્માકે રસકે આગે પૂરી દુનિયામેં કુછ અધિકતા માલૂમ નહીં પડતી. '**णाणसहावाधियं मुणदि**' ૩૧ ગાથામેં કહા. વહાં તો ભગવાનકી વાણી ઔર ભગવાનકો ઈન્દ્રિય કહા હૈ. ૩૧ ગાથા. તીન લોકકે નાથ ઔર ઉનકી

વાણી ભી પરદ્રવ્ય હૈ. આહા..હા..! અપને સ્વદ્રવ્યકે આનંદકે આગે ઉસકો પરદ્રવ્યમેં કહીં રસ નહીં આતા. આહા..!

'જિસે ચૈતન્યકી મહિમા એવં રસ લગા હૈ ઉસકો બાહ્ય વિષયોંકા રસ ટૂટ જાતા હૈ.' ઓહો..હો..! ચક્રવર્તી ક્ષાયિક સમકિતી હૈ. ૯૬ હજાર સ્ત્રિયાં થી, ઉસકા ભોગ ભી થા. લેકિન અંતરમેંસે ઉસકા રસ નહીં થા. આહા..હા..! સ્વામીત્વ નહીં, રસ નહીં. અંતરકી રુચિકા રસ નિકલ ગયા. ક્યોં? કિ રુચિ અનુયાયી વીર્ય. જિસકી અંતર રુચિ હો ઉસ ઓર વીર્ય ઝુકે. સમજમેં આયા? રુચિ અનુયાયી વીર્ય. જિસ ઓર રુચિ હો ઉસ ઓર વીર્ય અર્થાત્ પુરુષાર્થ ઝુકે. રુચિ અનુયાયી વીર્ય. જિસકી અંદરમેં જરૂરત ભાસિત હુઈ, દુનિયાકી કોઈ ચીજ, એક ભગવાન આત્માકે સિવા, ઉસકી જરૂરત મહસૂસ હુઈ, ઉસકા વીર્ય અંદરમેં ઝુકે બિના રહે નહીં. આહા..હા..! વહ યહાં કહતે હૈં. **'બાહ્ય વિષયોંકા રસ ટૂટ ગયા હૈ, કોઈ પદાર્થ સુંદર યા અચ્છા નહીં લગતા.'** ઓહો..હો..! સર્વાર્થસિદ્ધકા દેવ હો, વહ ભી સુંદર નહીં લગતા. આહા..હા..! ભગવાન આનંદકે આગે, સમ્યગ્દર્શન કોઈ ઐસી ચીજ હૈ, પ્રભુ!.. આહા..હા..! જિસકો અંદરમેં વેદન પ્રગટ હો, અતીન્દ્રિય આનંદકા વેદન હો, ઉસ વેદનકે આગે સારી દુનિયા તુચ્છ લગે. આહાહા..! અચ્છા નહીં લગતા.

'અનાદિ અભ્યાસકે કારણ,...' અબ ક્યા કહતે હૈં? ઉસકો રાગ તો હોતા હૈ. સમકિતીકો આસક્તિ તો હોતી હૈ. તો કહતે હૈં, **'અનાદિ અભ્યાસકે કારણ, અસ્થિરતાકે કારણ અંદર સ્વરૂપમેં નહીં રહા જા સકતા...'** સ્વરૂપમેં રહ સકતા નહીં. આહાહા..! અંતર આનંદમેં જબ રહ નહીં સકે, અપની પર્યાયકી કમજોરીસે, તબ **'ઉપયોગ બાહર આતા હૈ...'** સમકિતીકા ઉપયોગ બાહર આતા હૈ. આહાહા..! બાહુબલીજી ઔર ભરત, દોનોં ભાઈ ઔર સમકિતી (હૈં). લડાઈ (હુઈ). વહ અસ્થિરતાકા ભાગ હૈ, ભાઈ! બાહરસે નાપ કરને જાયેગા તો મેલ નહીં ખાયેગા. અસ્થિરતાકા ભાગ હૈ. અંતર સમ્યગ્દર્શન-દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર પડી હૈ. દૃષ્ટિને દ્રવ્યકા સ્વીકાર કિયા હૈ, ઉસકે આગે કિસી ભી ચીજકા સ્વીકાર હોતા નહીં. આહાહા..!

વહ યહાં કહતે હૈં. લેકિન કમજોરીસે, જબતક વીતરાગતા ન હો, તબતક આસક્તિ આતી હૈ. ઈસલિયે **'ઉપયોગ બાહર આતા હૈ પરંતુ રસકે બિના...'** આહા..હા...! એક આદમી થા. ઉસે ઐસી આદત હો ગઈ થી કિ રોજ ઉસે હલવા ખાનેમેં ચાહિયે. રોજ હલવા ખાયે. રોટી આદિ બિલકૂલ નહીં. ઉસકા એક હી લડકા થા વહ મર ગયા. જલાને ગયે. જલાકર વાપસ આતે હૈં. રોટી કરો. રિશ્તેદાર ઈકઠે હોતે હૈં. અભી જામનગરમેં બના. જામનગર. રોટી કરો. ભાઈ! આપકો રોટી હજમ નહીં હોગી.

આપકો હલવા ખાના હો તુમકો રોટી ... ક્યોંકિ ઉસને હલવા હી (ખાયા થા). હલવાકી ખુરાક. રિશ્તેદારને હલવા બનાયા. ઈસને ઐસા કહા કિ, રોટી બનાઓ, બાપૂ! અરે..! લડકા ગયા. બનાયા. થાલીમેં ડાલા, લેકિન આંખમેંસે આંસુકી ધારા ચલતી હૈ ઔર હલવા ખાતા હૈ. સમજમેં આયા? વિસાશ્રીમાળી. જામનગરકા કોઈ જાનતા હૈ? કોઈ જામનગરકા નહીં હૈ? વસા.. વસા. આહાહા..! બરસોંસે સિર્ફ હલવા હી ખાયા થા. ઉસે હલવા દિયા. રોટી આદિ કુછ ખાયે તો તુરંત રોગ હો જાય, મર જાય. વહ ખાને બૈઠા, લેકિન ખાતે વક્ત આંખમેંસે આંસુકી ધારા (બહતી હૈ), રસ નહીં હૈ.

વૈસે સમકિતીકો... આહા..હા..! બાહરકી કોઈ ચીજકા રસ નહીં હૈ. જૈસે એક પુત્ર મર ગયા ઔર અપના ખુરાક હી હલવા થા, લેકિન ઉસે ખાતે વક્ત આંખમેંસે આંસુ.. આંસુ.. આંસુ. ઐસે સમકિતીકો ઉપયોગ બાહર આતા હૈ, અંતરમેં જા સકતા નહીં. દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર પડી હૈ. ધ્રુવકા અવલંબન અંદરસે લિયા હૈ, વહાં આનંદ હૈ. લેકિન વિશેષ ઉપયોગ અંદર નહીં જાતા હૈ, ઉપયોગ બાહર રહતા હૈ, તબ.. વહ કહતે હૈં?

'**ઉપયોગ બાહર આતા હૈ પરંતુ રસકે બિના...**' રસ નહીં હૈ, રસ નહીં હૈ. રસ ઉડ ગયા. આહા..હા..! એક વૃદ્ધ આદમી થા. હલવા ખાયા. પુત્રકો જલાકર આયે. રિશ્તેદાર ઈકટ્ઠે હોકર કહતે હૈં, ભાઈ! તુમ મર જાઓગે, યહ રોટી ખાઓગે તો. આપને કભી ખાયા નહીં. વૈસે યહાં સમકિતીકો આત્માકા ભોજન મિલા... આહા..હા..! સમ્યગ્દૃષ્ટિકો આત્માકે અનંદકા ભોજન મિલા, ઉસકે આગે દૂસરી ચીજકા રસ છૂટ જાતા હૈ. આહાહા..! ઐસી ચીજ હૈ, પ્રભુ! આહા..! પ્રભુકી પ્રભુતા જહાં અંદરમેં ભાસિત હુઈ.. ભગવાન પ્રભુ હૈ, વહ પ્રભુતા જહાં અંતરમેં ભાસિત હુઈ, વહાં આત્માકે રસકે આગે, ઉસકે સિવા જગતકા સબ રસ છૂટ જાતા હૈ. આહા..! ધર્મ કોઈ ઐસી ચીજ નહીં કિ બાહરસે છોડ દિયા ઈસલિયે ધર્મ હો ગયા. આહા..હા..! અંદરસે પુણ્યકા રાગ આતા હૈ ઉસકા ભી જિસકો રસ નહીં. આહા..! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ! મૂલ બાત યહ હૈ. આહા..હા..! પુણ્યકા ભાવ આયે, ફિર ભી ઉસમેં રસ નહીં હૈ. પુણ્યસે ભિન્ન ભગવાન આત્માકા રસ છૂટતા નહીં. દૃષ્ટિકા ધ્યેય ધ્રુવ હૈ, દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર જમ ગઈ હૈ. આહા..હા..! કરનેલાયક હો તો યહ હૈ. દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર જમ ગઈ. આહાહા..! ઉસકે રસકે આગે બાકી સબ રસ ફિક્કા લગતા હૈ. કૈસે? ક્યા?

'**સબ નિઃસાર, છિલકોંકે સમાન,...**' છિલકા-છિલકા-ફોતરા. આહા..હા..! ભાઈ! શબ્દોંકા કામ નહીં હૈ, વહાં વિદ્વત્તાકા કામ નહીં હૈ, વહાં પંડિતાઈકા કામ નહીં હૈ.

આહા..હા..! જહાં આત્માકા રસ આયા, વહાં છિલકેકે સમાન (લગતા હૈ). પૂરી દુનિયા, ચક્રવર્તીકા રાજ યા ઈન્દ્રકા ઈન્દ્રાસન આત્માકે રસકે આગે છિલકેકે સમાન સબ લગતા હૈ. આહાહા..! હૈ?

'**રસ-કસ શૂન્ય હો ઐસે...**' સબ પરમેંસે રસ ઔર કસ ઉડ ગયા. જૈસે ખાલી બક્સા હો, દિખે. કોઠા ભલે દિખે. પૂરા કોઠા ખાયે. હમને તો પ્રત્યક્ષ દેખા હૈ. હમારે વહાં ઉમરાલામેં કોઠા બહુત (હોતા થા). હાથી આયે. વહ પૂરા કોઠા ખાય ઔર પૂરા નિકલે. ખાયે પૂરા, પૂરા નિકલે. અંદરસે રસ ઉડ ગયા હૈ. ના જાને કૈસે કુદરતમેં બનતા હૈ. ઉપરકા દિખાવ ઉતનાકા ઉતના. ઔર અંદરકા રસ સબ ઉડ ગયા હો. પ્રત્યક્ષ દેખા હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આયા? નહીં આયા? કોઠા નહીં સમજે? હાથી કોઠા ખાતા હૈ. ઉસકા ભજન ભી હૈ. હાથી કોઠા ખાતા હૈ, ઈતના ગોલ હોતા હૈ. લેકિન વૈસાકા વૈસા પૂરા નિકલે. અંદરકા જો રસ થા વહ સબ ખલાસ હો ગયા. હમને તો પ્રત્યક્ષ દેખા હૈ. હમારે વહાં ઉમરાલામેં હાથી બહુત આતે થે. નદીમેં બૈઠે હો. દેખા થા. ખાલી હોતા હૈ. દસ-બીસ કોઠા હોતા હૈ. અંદરકા રસ ઉડ ગયા. તોલ ઉડ ગયા, તોલ. તોલકો ક્યા કહતે હૈં? વજન. વજન ઉડ ગયા અંદરસે ઔર કોઠા બચ ગયા. આહા..હા..!

ઐસે સમકિતીકો.. આહા..! કોઠામેંસે જૈસે રસ લે લિયા ઔર ખાલી કોઠા રહા... યહ તો પ્રત્યક્ષ દેખા હૈ ઉસકી બાત હૈ, પ્રભુ! કોઠાકા બડા વૃક્ષ હોતા હૈ. ઉમરાલામેં (થે). આહા..હા..! ઈસ આત્માકે આનંદકે રસકે આગે, જૈસે કોઠાકા રસ પૂરા ચૂસ લેતા હૈ, ફિર ભી દિખાવ પૂરા લગતા હૈ, વૈસે સમકિતી પુરુષ સંસારમેં દિખાઈ દે. સમકિતી ઈન્દ્રકે ઈન્દ્રાસનમેં દિખાઈ દે, સમકિતી ચક્રવર્તીકે રાજમેં દિખાઈ દે, ૯૬ હજાર સ્ત્રીકે વિષયકે ભોગમેં દિખાઈ દે, ફિર ભી ઉસકા ઉસમેં રસ નહીં હૈ. આહાહા..! બાપૂ! વહ ક્યા ચીજ હૈ? મૂલ ચીજ તો યહ હૈ, બાકી સબ બાતેં હૈ.

આત્મા અંદર સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ, ઉસકા જિસકો જ્ઞાન ઔર આનંદકા સ્વાદ આયા, વહ છિલકા સમાન સારી દુનિયા લગતી હૈ. આહાહા..! '**છિલકોંકે સમાન, રસ-કસ...**' રસ ઔર કસ. અંદર કસ હૈ વહ ખત્મ હો જાતા હૈ. '**ઐસે ભાવસે-બાહર ખડે હૈં.**' આહા..હા..! મૂલ વસ્તુસે દૂર નહીં હૈ, લેકિન દૃષ્ટિ તો વહીં લગી હૈ. લેકિન બાહરમેં ઐસા ઉપયોગ લગા હૈ તો વહાં ખડા હૈ ઐસા દિખતા હૈ, લેકિન અંદરમેં નહીં હૈ. આહા..હા..! અંદરમેં તો રાગસે ભી ભિન્ન આત્માકા અનુભવ તો ઉસ વક્ત ભલે સાક્ષાત્ ન હો, લેકિન લબ્ધરૂપમેં અનુભવમેં હૈ. લબ્ધિ તો હૈ. આત્માકા ભાન હુઆ, વહ ચાહે જો ભી ભોગમેં બૈઠા હો.. આહા..હા..! (લબ્ધમેં આત્માનુભવ

ચાલૂ હૈ).

એક બાત ઐસી હૈ, ભરતેશ વૈભવ. ભરતેશ વૈભવ દેખા હૈ ન? ભરતેશ વૈભવ પુસ્તક હૈ. યહાં હૈ. સબ દેખે હૈં. યહાં હજારોં પુસ્તક આતે હૈં. ઉસમેં એક ઐસા લિખા હૈ. ઉસકા નામ ક્યા હૈ? કર્તા કૌન? રત્નાકર વર્ણી. રત્નાકર વર્ણીને બનાયા હૈ. ભરતકા વૈભવ. આહાહા..! ઉસમેં ઐસા લિખા હૈ કિ અંદર આત્માકે રસકે આગે સબ રસ ફીકે હો જાતે હૈં. વહ તો ઠીક, ઉસમેં દૃષ્ટાંત દિયા હૈ. ભરતેશ વૈભવ હૈ. ક્યા દૃષ્ટાંત દિયા હૈ? ચક્રવર્તી સમકિતી બાહર ભોગમેં આયા. ૯૬ હજાર સ્ત્રી હૈ ઔર ક્ષાયિક સમકિત હૈ. બાહર ભોગમેં આયા ઉપયોગમેં. આહાહા..! તો વહ ભોગાદિમેં દિખનેમેં આયા. પરંતુ જબ વહ ભોગસે નિવૃત્ત હોકર નીચે બૈઠે તો ધ્યાનમેં નિર્વિકલ્પ હો ગયે. આહાહા..! ભરતેશ વૈભવ હૈ, ભાઈ! ચંદુભાઈ! આપને દેખા હૈ? નહીં દેખા હોગા. અપને યહાં હૈ. .. હોશિયાર હૈ, કોઈ રત્નાકર હૈ ઉસને બનાયા હૈ. ઉસકે પાઠમેં ઐસા આતા હૈ. (પુસ્તક) બનાયા ઈસલિયે હાથીકે હોદ્દે પર ઉસકા જુલુસ નિકાલા થા. ભરતેશ વૈભવ. આહાહા..!

જિસે એક ક્ષણ પહલે ઉપયોગ બાહરકા થા. લેકિન વહ રસ બિનાકા ઉપયોગ થા, પ્રભુ! રસ જહાં જમા થા, વહાંસે ઉપયોગ હટ ગયા. લેકિન દૂસરી ક્ષણમેં ધ્યાનમેં નિર્વિકલ્પ આનંદકે સ્વાદમેં આ ગયે. આહાહા..! ત્યાગ નહીં હૈ કિસીકા. ૯૬ હજાર સ્ત્રી. અંતર્મુહૂર્તમેં નીચે બૈઠકર ધ્યાનમેં બૈઠ ગયે, વહાં નિર્વિકલ્પ ધ્યાન હો ગયા. ધ્યાતા, ધ્યાન ઔર ધ્યેય ભૂલ ગયે. આહાહા..! રસ ઉડ જાતા હૈ. વહ ૩૨મેં કહા.

'જિસે લગી હૈ ઉસીકો લગી હૈ'.. પરંતુ અધિક ખેદ નહીં કરના. વસ્તુ પરિણમનશીલ હૈ, કૂટસ્થ નહીં હૈ; શુભાશુભ પરિણામ તો હોંગે. ઉન્હેં છોડને જાયગા તો શૂન્ય અથવા શુષ્ક હો જાયગા. ઈસલિયે એકદમ જલ્દબાજી નહીં કરના. મુમુક્ષુજીવ ઉલ્લાસકે કાર્યોંમેં ભી લગતા હૈ; સાથ હી સાથ અંદરસે ગહરાઈમેં ખટકા લગા હી રહતા હૈ, સંતોષ નહીં હોતા. અભી મુજે જો કરના હૈ વહ બાકી રહ જાતા હૈ-ઐસા ગહરા ખટકા નિરંતર લગા હી રહતા હૈ, ઈસલિયે બાહર કહીં ઉસે સંતોષ નહીં હોતા; ઔર અન્દર જ્ઞાયકવસ્તુ હાથ નહીં આતી, ઈસલિયે ઉલઝન તો હોતી હૈ; પરંતુ ઈધર-ઉધર ન જાકર વહ ઉલઝનમેંસે માર્ગ ઢૂંઢ નિકાલતા હૈ.' ૩૩.

૩૩. **'જિસે લગી હૈ ઉસીકો લગી હૈ'.** આહાહા..! આત્માકી જિસે લગી હૈ, ઉસીકો લગી હૈ. આહા..! **'પરંતુ અધિક ખેદ નહીં કરના.'** વિશેષ ખેદ નહીં કરના,

જબતક નહીં મિલે તબતક. આનંદકા સ્વાદ જબતક નહીં આતા, અતીન્દ્રિય આનંદકા સ્વાદ જબતક નહીં આતા. '**પરંતુ અધિક ખેદ નહીં કરના. વસ્તુ પરિણમનશીલ હૈ,...**' ક્યા કહતે હૈં? '**કૂટસ્થ નહીં હૈ; શુભાશુભ પરિણામ તો હોંગે.**' આહાહા..! યહ સમકિત હોનેસે પહલેકી બાત હૈ. શુભાશુભ પરિણામ હોંગે, ઉલઝનમેં નહીં આના. ઉસસે હટકર આત્માકા પ્રયોગ કરના. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ. વસ્તુ હોનેપર ભી અધિક ખેદ નહીં કરના. એકદમ નિર્વિકલ્પ હો જાઉં, ઐસે જલ્દબાજીસે (કામ) નહીં હોતા. વહ તો સહજ દશા હૈ. સહજ દશા. આહાહા..! સ્વભાવિક દશા જહાં ઉત્પન્ન હોતી હૈ, વહાં હઠ કામ નહીં કરતી. આહાહા..! ઉતાવલી નહીં કરના, ઐસા કહતે હૈં. ધૈર્ય રખના, ધૈર્ય. આહાહા..!

'**વસ્તુ પરિણમનશીલ હૈ, કૂટસ્થ નહીં હૈ; શુભાશુભ પરિણામ તો હોંગે. ઉન્હેં છોડને જાયગા તો શૂન્ય અથવા શુષ્ક હો જાયગા.**' અંતરમેં જા સકે નહીં ઔર શુભાશુભ છૂટ જાયગા તો શૂન્ય હો જાયગા. સમઝમેં આયા? અંતરમેં જા સકે નહીં, અભી સમકિત હુઆ નહીં ઔર શુભાશુભ પરિણામ છોડને જાયગા તો શૂન્ય હો જાયગા. આહાહા..!

યહ તો બહિનકી અનુભવ-વાણી હૈ. અંતર અનુભવ-અનુભૂતિ આનંદકા સ્વાદ લેતે-લેતે યહ વાણી નિકલ ગઈ હૈ. આહા..! આહાહા..! શરીર કમજોર હૈ, ઈસલિયે આતે નહીં. દોપહરકો કભી-કભી આતે હૈં. શરીર કમજોર હૈ, અંદરમેં આનંદ હૈ.

યહાં કહતે હૈં, અપનેમેં '**શુભાશુભ પરિણામ તો હોંગે. ઉન્હેં છોડને જાયગા...**' આત્માનુભવ હોવે નહીં (ઔર) શુભાશુભ છોડને જાયગા તો શુષ્ક હો જાયગા. શુભ પરિણામકો છોડને જાયગા, શુદ્ધ અનુભવ હૈ નહીં, શુષ્ક હો જાયગા. આહાહા..! અથવા શૂન્ય હો જાયગા. કુછ પત્તા નહીં લગેગા. યહ તો અંતરકી બાત હૈ, બાપૂ! અનુભવકી બાત હૈ. આહાહા..!

અનુભવ રત્ન ચિંતામણિ, અનુભવ હૈ રસકૂપ,
અનુભવ માર્ગ મોક્ષનો, અનુભવ મોક્ષસ્વરૂપ.

આહાહા..! અનુભવ સૂક્ષ્મ વસ્તુ હૈ, બાપૂ! 'અનુભવીને એટલું રે આનંદમાં રહેવું રે...' કરીબ ૮૦ સાલ પહલે. અભી તો ૯૧ વર્ષ હુએ, શરીરકો. ૮૦ સાલ પહલે હમારે પડોસમેં એક બ્રાહ્મણ થે. મેરે મામાકા મકાન થા. વહ સ્નાન કરકે ઐસા બોલે. લંગોટી પહનતે હૈં ન? તબ ઐસા બોલે. 'અનુભવીને એટલું રે આનંદમાં રહેવું રે, ભજવા પરિબ્રહ્મ ને બીજું કાંઈ ન કહેવું..' વહ સમજતે નહીં થે. ઉસે પૂછા, મામા! આપ ક્યા બોલતે હો? ઉસને કહા, મૈં કુછ સમજતા નહીં. સબ બોલતે હૈં તો

મૈં ભી બોલતા હૂં. આહાહા..! 'અનુભવીને એટલું રે આનંદમાં રહેવું રે, ભજવા પરિબ્રહ્મ...' આત્મા પરબ્રહ્મ, ઉસકા ભજન કર. ભક્તિ દો પ્રકારકી હૈ. સમયસારમેં જયસેનાચાર્યકી ટીકામેં દો પ્રકારકી ભક્તિ (કહી હૈ). એક સ્વભક્તિ, એક પરભક્તિ. દો (બાત) ચલી હૈ. સ્વભક્તિ નિર્વિકલ્પ હૈ. વિકલ્પકા અવકાશ નહીં હૈ. આહાહા..! ઔર પરકી ભક્તિ કરને જાતા હૈ તો વિકલ્પ આતા હૈ. આતા હૈ, અંદર સ્થિર ન રહ સકે, અસ્થિર હૈ. યહાં કહા ન? અસ્થિર હૈ તો આયેગા.

'ઈસલિયે એકદમ જલ્દબાજી નહીં કરના.' આહાહા..! ધીરેસે રાગસે હટનેકા પ્રયત્ન, ધીરેસે કરના. બહુ જલ્દબાજી કરેગા તો અનુભવ પ્રાપ્ત હોગા નહીં ઔર રાગસે દૂર હોગા નહીં. આહાહા..! **'મુમુક્ષુજીવ ઉલ્લાસકે કાર્યોંમેં ભી લગતા હૈ;...'** ક્યા કહતે હૈં? મુમુક્ષુજીવ બાહરમેં ઉલ્લાસિત દિખે. બાહરકે કામમેં ઉલ્લાસ જૈસા દિખે. આહાહા..! ઈન્દ્ર, શક્રેન્દ્ર એક ભવમેં મોક્ષ જાનેવાલા હૈ. વહ નંદિશ્વર દ્વિપમેં જાતા હૈ. આઠ-આઠ દિન. વહ સમકિતી હૈ, એક ભવમેં મોક્ષ જાનેવાલા હૈ. વહ ઘુંઘરુ બાંધકર નાચતા હૈ. આહા..! ભગવાનકે પાસ. અંદરમેં સમજતા હૈ કિ યહ સબ જડકી ક્રિયા હૈ. થોડા ભાવ હૈ વહ શુભ હૈ. ઐસા સમજતા હૈ. ઔર શુદ્ધ મેરી ચીજ દૂસરી ભિન્ન હૈ. આહા..હા..!

યહ કહતે હૈં, **'મુમુક્ષુજીવ ઉલ્લાસકે કાર્યોંમેં ભી લગતા હૈ;...'** ઘુંઘરુ બાંધકર નાચતા હૈ, હૈ સમકિતી, ક્ષાયિક સમકિત. આહાહા..! મિથ્યાદૃષ્ટિ અશુભરાગ છોડકર શુભરાગમેં લીન હો, ફિર ભી મિથ્યાદૃષ્ટિ હૈ. સમકિતી, સમકિતમેંસે ઉપયોગ હટ ગયા, સમકિત વૈસા હી રહા, ઉપયોગ હટા તો શુભરાગ ભી આયા. અશુભરાગ-કૃષ્ણ, નીલ, કાપોત લેશ્યા ભી આયી, ફિર ભી ઉસકી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર હૈ, વહ હટતી નહીં. આહાહા..! સમજમેં આયા? ધ્રુવકે ધ્યાનમેં જિસે લગી હૈ,.. આહાહા..! ઉસે યહ બાહરકી સબ ચીજકા રસ છૂટ ગયા હૈ. ઐસે હી માન લે કિ હમ ધર્મી હૈં. ઔર અંદરમેં કુછ નહીં. આહાહા..! કઠિન બાત હૈ.

'મુમુક્ષુજીવ ઉલ્લાસકે કાર્યોંમેં ભી લગતા હૈ;...' સમકિતી ઉલ્લાસસે ભક્તિ આદિ ભી કરતે હૈં ન? ભગવાનકી ભક્તિ આદિ કરે. શુભભાવ આતા હૈ તો કરતે હૈં. **'સાથ હી સાથ અંદરસે ગહરાઈમેં ખટકા લગા હી રહતા હૈ,...'** અંદર ખટક (રહતી હૈ કિ), અરે..! મૈં તો આનંદ હૂં, યહ નહીં. આહાહા..! ઉસ બાતકી ખટક તો રહા હી કરતી હૈ. **'સંતોષ નહીં હોતા.'** બાહરમેં કોઈ ચીજમેં ધર્મીકો સંતોષ હોતા નહીં. માન, અપમાન, ઈજ્જત, કીર્તિ સબ ધૂલ હૈ. આહાહા..! કિસી પર જિસે રસ નહીં હૈ. આહાહા..!

'અભી મુજે જો કરના હૈ વહ બાકી રહ જાતા હૈ.' અંદરમેં જાનેકા પ્રયત્ન કરતા હૈ, પ્રયત્ન કરતે.. કરતે.. કરતે... અંદરમેં જાનેકા એક હી પ્રયત્ન હૈ, ઈસલિયે શુભ-અશુભકો છોડનેકી જલ્દબાજી ભી નહીં કરતા. ક્યોંકિ એકદમ છોડને જાયે તો શુભ ભી છૂટ જાયેગા. અભી શુદ્ધતા પ્રગટ નહીં હુઈ. ચંદુભાઈ! પ્રથમ ભૂમિકાકે લિયે યહ બહુત અચ્છા હૈ. **'ઐસા ગહરા ખટકા નિરંતર લગા હી રહતા હૈ,...'** આહા..હા..! કલ દૃષ્ટાંત દિયા થા ન? માંકા. માં-બેટા હોતા હૈ ન. અંગૂલી પકડકર જાતા હો. દૃષ્ટાંત દિયા થા ન? લડકા હો, ઉસકી માંકી અંગૂલી પકડકર ચલતા હો. ઉસમેં અંગૂલી છૂટ ગઈ ઔર અકેલા રહ ગયા. ઉસકી માં આગે ચલી ગયી. ઉસે પુલીસ ઉઠાકર લે આયી. હમને દેખા હૈ. પોરબંદર ચાતુર્માસ થા. અપાસરાકે પાસ હી વહ હુઆ. લડકીકો ઐસા પૂછતે હૈં, લડકી! તેરા નામ ક્યા હૈ? મેરી માં. ઉસે એક હી લગી થી, મેરી માં, મેરી માં, મેરી માં. વૈસે સમકિતીકો મેરા પ્રભુ, મેરા પ્રભુ આત્મા લગા હૈ. ઉસે કુછ ભી પૂછે, તેરી ગલી કૌન-સી? તેરી સહેલી કૌન? કુછ કહે તો ઉસકી ગલીમેં છોડ દે. લેકિન એક હી બાત બોલે, જો કુછ પૂછે, મેરી માં, મેરી માં. ઐસે ધર્મીકો, મેરા નાથ આત્મા. આનંદ સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ, ઉસ પરસે દૃષ્ટિ કભી હટતી નહીં. બાહ્યમેં ઉપયોગ આયે.. આહાહા..! બાહ્ય કાર્યમેં જુડા હો ઐસા દિખે, ફિર ભી બાહરકા કામ કરતા નહીં. સમકિતી બાહ્ય કોઈ ભી કામ, હાથ હિલાના, વહ ક્રિયા આત્માકી નહીં. આહાહા..! હાથ હિલાના, હાથસે પુસ્તક બનાના વહ આત્માકી ક્રિયા નહીં. આહાહા..!

વહ તો તીસરી ગાથામેં આ ગયા ન? સમયસાર તીસરી ગાથા. તીસરી ગાથામેં મૂલ પાઠ હૈ. પ્રત્યેક વસ્તુ અપને ધર્મકો ચુંબતી હૈ. અપને સિવા દૂસરી ચીજકો ચુંબતી નહીં. સમયસારકી તીસરી ગાથા. મૂલ પાઠ સંસ્કૃત અમૃતચંદ્રાચાર્યકા હૈ. બતાયા થા ન? કલ બતાયા થા. દો બાત હૈ. એક તો યહ કિ, એક દ્રવ્યકી પર્યાય દૂસરે દ્રવ્યકી દૂસરી પર્યાયકો છૂતી નહીં. યહ બાત જૈનમેં બહુત કઠિન હૈ. ઔર દૂસરી બાત-ક્રમબદ્ધ. આગે-પીછે પર્યાય કભી હોતી નહીં. જિસ સમય જો હોનેવાલી હૈ વહી હોતી હૈ. ક્રમબદ્ધ ઔર યહ. એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં. દો બાત બહુત કઠિન હૈ, પ્રભુ! આહાહા..! દો બાત અંદરસે બૈઠે, ઉસકી દશા પલટ જાય. ક્રમબદ્ધકા નિર્ણય કરને જાય.. સર્વ દ્રવ્યમેં ક્રમસર પર્યાય હોગી. આગે-પીછે હોગી નહીં. શરીરકી ભી ઐસી ઔર આત્માકી ભી ઐસી. ઐસા નિર્ણય કરને જાય તબ જ્ઞાયક પર દૃષ્ટિ જાતી હૈ. ઔર એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં, ઐસા નિર્ણય કરને જાતા હૈ તો ભી દ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ જાતી હૈ. આહાહા..! યે દો સિદ્ધાંત બહુત

કઠિન હૈ.

ક્રમબદ્ધ. કોઈ ભી દ્રવ્યકી પર્યાય ક્રમસે એકકે બાદ એક જો હોનેવાલી હૈ વહ. એક કે બાદ દૂસરી કોઈ ભી હો, ઐસા નહીં. જો હોનેવાલી હૈ વહી હોગી. ક્રમસર ધારા ચલતી હૈ. પ્રવચનસારમેં દૃષ્ટાંત દિયા હૈ. ૯૦ ગાથા. માલામેં જહાં મોતી હોતા હૈ, મોતી. વહ જિસ સ્થાનમેં હૈ વહીં હોતા હૈ. વહાંસે આગે-પીછે કરને જાય તો હાર ટૂટ જાયેગા. આહાહા..! ઐસા આત્મા ઔર સર્વ દ્રવ્યકી ધારાવાહી સમયમેં જો પર્યાય પ્રવર્તતી હૈ, ક્રમબદ્ધ-આગેપીછે નહીં ઔર ઉસકા-ક્રમબદ્ધકા નિર્ણય દ્રવ્યકે આશ્રયસે હોતા હૈ. પર્યાયકા નિર્ણય દ્રવ્યકે આશ્રયસે હોતા હૈ. પર્યાયકે આશ્રયસે પર્યાયકા નિર્ણય નહીં હોતા. આહાહા..!

'**ગહરાઈમેં ખટકા લગા હી રહતા હૈ.**' ધર્મી બાહરમેં દિખતે હૈં, લેકિન અંદરમેં આત્માકા (ખટકા) ગહરાઈમેં લગા રહતા હૈ, વહાંસે હટતે નહીં. આહાહા..! બાહરમેં સ્ત્રી, કુટુંબ, પરિવાર, ચક્રવર્તીકા રાજ, ઈન્દ્રકી ઈન્દ્રાણી, ક્રોડોં ઈન્દ્રાણી. (હોતી હૈં). આહાહા..! લેકિન અંદરકે આનંદકે રસકે આગે ખટક-ખટક, કામ કરતે હૈં લેકિન ખટક આત્માકી રહા કરતી હૈ. મૈં તો આનંદ હૂં, મૈં તો જ્ઞાન હૂં. મૈં રાગકા કર્તા નહીં હૂં ઔર રાગકા ભોક્તા ભી નહીં હૂં. આહા..હા..! માર્ગ ઐસા હૈ, પ્રભુ! અંદરકી પ્રભુતા અલગ હૈ. આહાહા..!

'**અભી મુજે જો કરના હૈ વહ બાકી રહા જાતા હૈ...**' ઐસા વિચાર કરે. અંદરમેં અનુભવમેં જાના હૈ, ઉસકી બાત હૈ ન યહાં? '**ઐસા ગહરા ખટકા નિરંતર લગા હી રહતા હૈ, ઈસલિયે બાહર કહીં ઉસે સંતોષ નહીં હોતા;...**' ભગવાન આત્માકે સિવા સમ્યગ્દૃષ્ટિકો બાહ્યમેં કોઈ ચીજમેં સંતોષ નહીં હોતા. આહાહા..! ભક્તિ કરે તો ભી શુભરાગ હૈ, પંચ મહાવ્રત હો તો વહ શુભરાગ હૈ, ઉસમેં રસ નહીં હૈ. રાગ આતા હૈ, લેકિન રસ નહીં હૈ. આહાહા..! '**ઔર અંદર જ્ઞાયકવસ્તુ હાથ નહીં આતી,...**' સમકિત નહીં હૈ તો ઉસે હાથ નહીં આયી ઔર ઉસે યહાં શુભમેં ઉલઝન હો જાય. શુભમેં ઉલઝનમેં આકર છોડને જાય, નહીં છૂટે. શુષ્ક હો જાયગા. આહા..! '**ઈસલિયે ઉલઝન તો હોતી હૈ;...**' ઉસ ઓરકા પ્રયત્ન તો હોતા હૈ. 'પરંતુ ઈધર-ઉધર ન જાકર વહ ઉલઝનમેંસે...' ઉલઝન કિસકો કહતે હૈં? ઉસમેંસે નિકલ જાય. નિકાલના હૈ, ઉસમેંસે માર્ગ નિકાલના હૈ. ૩૩ હુઆ.

મુમુક્ષુકો પ્રથમ ભૂમિકામેં થોડી ઉલઝન ભી હોતી હૈ, પરંતુ વહ ઐસા નહીં ઉલઝતા કિ જિસસે મૂઢતા હો જાય. ઉસે સુખકા વેદન ચાહિયે હૈ વહ મિલતા નહીં ઔર બાહર રહના પોસાતા નહીં હૈ, ઈસલિયે ઉલઝન હોતી હૈ, પરંતુ ઉલઝનમેંસે વહ માર્ગ ઢૂંઢ લેતા હૈ. જિતના પુરુષાર્થ ઉઠાયે ઉતના વીર્ય અંદર કામ કરતા હૈ. આત્માર્થી હઠ નહીં કરતા કિ મુજે ઝટપટ કરના હૈ. સ્વભાવમેં હઠ કામ નહીં આતી. માર્ગ સહજ હૈ, વ્યર્થકી જલ્દબાજીસે પ્રાપ્ત નહીં હોતા. ૩૪.

૩૪. કિસીને લિખા હૈ. '**મુમુક્ષુકો પ્રથમ ભૂમિકામેં થોડી ઉલઝન ભી હોતી હૈ,...**' કષાય? ઉલઝનકા અર્થ ક્યા હૈ? થોડા કષાયભાવ આતા હૈ? અસ્થિર સ્થિતિ? અસ્થિર સ્થિતિ? '**પરંતુ વહ ઐસા નહીં ઉલઝતા કિ જિસસે મૂઢતા હો જાય.**' આહા..હા..! અંતરમેં આનંદમેં જાનેકો, અભી સમ્યગ્દૃષ્ટિ નહીં હૈ, ઈસલિયે રાગ આતા હૈ, કષાય ભી હોતા હૈ, લેકિન ઉલઝનમેં નહીં આના, ઉલઝના નહીં. ઉલઝ જાયેગા તો અંદર જા નહીં સકેગા. આહાહા..!

'**ઉસે સુખકા વેદન ચાહિયે હૈ...**' સર્વકો સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્ત કરનેકા ભાવ હૈ. '**ઉસે સુખકા વેદન ચાહિયે હૈ...**' આહાહા..! અતીન્દ્રિય આનંદકા વેદન ચાહિયે. ભગવાન આત્મા અતીન્દ્રિય આનંદકા પુર, સર્વાંગ નૂર-જ્ઞાનકા તેજ, ઐસે ભગવાનકા વેદન ચાહિયે. સમકિત પહલેભી મુમુક્ષુકો યહ હોના ચાહિયે. આહાહા..! ઈસકે સિવા કોઈ ચીજ રુચે નહીં, સુહાયે નહીં. આહા..! '**વહ મિલતા નહીં ઔર બાહર રહના પોસાતા નહીં હૈ,...**' અંદર અનુભવમેં જાતા નહીં ઔર બાહરમેં આના રુચતા નહીં. '**ઈસલિયે ઉલઝન હોતી હૈ, પરંતુ ઉલઝનમેંસે વહ માર્ગ ઢૂંઢ લેતા હૈ.**' થોડી ઉલઝન હોતી હૈ, ઉસકો છોડકર સૂક્ષ્મ વિકલ્પ આ જાતા હૈ, ઉસ સૂક્ષ્મ વિકલ્પકો ઉલઝન કહતે હૈં, ઉસમેંસે છૂટકર અંદરમેં ચલા જાતા હૈ. સમકિત પ્રાપ્ત કરનેકી રીત ઔર ક્રમ યહ હૈ કિ જો અનંત કાલમેં એક સમય ભી મિલા નહીં. આહાહા..! '**ઈસલિયે ઉલઝન હોતી હૈ,...**' '**ઉસે સુખકા વેદન ચાહિયે હૈ વહ મિલતા નહીં ઔર બાહર રહના પોસાતા નહીં હૈ,...**' અંદરમેં જા સકતા નહીં ઔર બાહર આના, અશુભ આદિમેં રુચતા નહીં. '**ઈસલિયે ઉલઝન હોતી હૈ, પરંતુ ઉલઝનમેંસે વહ માર્ગ ઢૂંઢ લેતા હૈ.**' વિકલ્પકો છોડકર. ઉલઝનકા અર્થ યહાં વિકલ્પ હૈ. વિકલ્પ થોડા જો રાગકા અંશ હૈ, ઉસકો છોડકર નિર્વિકલ્પ આત્માકા સમ્યગ્દર્શન ઢૂંઢ લેતા હૈ. આહાહા..! બહુત લોગ પૂછતે હૈં કિ સમકિત કૈસે હોતા હૈ? કૈસે હોતા હૈ? ઐસે હોતા હૈ.

આહાહા..!

'**જિતના પુરુષાર્થ ઉઠાયે ઉતના વીર્ય અંદર કામ કરતા હૈ.**' જિતના અંદર પુરુષાર્થ કરે.. આહાહા..! પુરુષાર્થ તો ઉસકો કહતે હૈં, અંતર્મુખમેં જિતના વીર્ય ઝુકે ઉસકો પુરુષાર્થ કહતે હૈં ઔર અંદરમેં ઝુકે નહીં ઔર જો શુભ આદિ ભાવ હો, ઉસકો તો ક્લિવ કહતે હૈં. સંસ્કૃતમેં ક્લિવ (હૈ). ક્લિવકા અર્થ જયચંદ્ર પંડિતને કિયા હૈ કિ વહ નપુંસક હૈ. ઐસા અર્થ કિયા હૈ. જયચંદ્ર પંડિત હૈ ન? ઉન્હોંને ઐસા લિખા હૈ. આહાહા..!

સ્વયંકો શુભભાવમેં રુચતા નહીં ઔર અંદર જા સકતા નહીં. ઉસકો અંદર વિકલ્પકી જાલમેં ઘુસ જાતા હૈ. લેકિન ઉસે છોડ દેના. અંદરમેં ભગવાન પૂર્ણાનંદકા નાથ તલમેં વિરાજતા હૈ. પર્યાય ઉપર તૈરતી હૈ, પૂરે શરીરમેં પર્યાય ઉપર રહતી હૈ. યહ પેટમેં આત્મા હૈ ન અંદર? ઉસકે પ્રત્યેક પ્રદેશ પર પર્યાય હૈ. પ્રત્યેક પ્રદેશ પર પર્યાય હૈ. સબ પર્યાયકો અંતરમેં ઝુકાના. આહાહા..! યહ ક્રિયા હૈ. '**પુરુષાર્થ ઉઠાયે ઉતના વીર્ય અંદર કામ કરતા હૈ.**'

'**આત્માર્થી હઠ નહીં કરતા...**' આહાહા..! હઠ નહીં કરતા. વહ આ ગયા ન? ઉત્સર્ગ ઔર અપવાદ. ઉત્સર્ગ ઔર અપવાદ માર્ગ. અંદર રહ નહીં સકે તો શુભરાગમેં આતા હૈ. હઠ નહીં કરે કિ શુભરાગ ક્યોં આયા? રાગ નહીં ચાહિયે, ઐસી હઠ નહીં કરતા. ઔર શુભરાગ આયા, લેકિન ઉસમેં રહનેકા ભાવ ન કરે. આહાહા..! પહલે આ ગયા હૈ, ઉત્સર્ગ ઔર અપવાદ. પ્રવચનસારકી બાત બહિનમેં આ ગયી હૈ. અંતરમેં અનુભવ હુઆ, ઉસમેં રહ ન સકે તો આગ્રહ નહીં કરના કિ મૈં ઈસીમેં રહૂં. શુભરાગ તો આતા હી હૈ. વહ અપવાદ હૈ. અંદરમેં રહના વહ ઉત્સર્ગ હૈ. અંદરમેં રહ ન સકે તો હઠ ન કરના કિ અંદર હી રહૂં. શુભરાગમેં આ જાયેગા. ઔર શુભરાગમેં હઠ નહીં કરના કિ શુભરાગ હી મુજે રખના હૈ. ઉસકી ભી હઠ નહીં. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ!

'**આત્માર્થી હઠ નહીં કરતા કિ મુઝે ઝટપટ કરના હૈ.**' જલ્દબાજીમેં અંદર કષાય હોગા અજ્ઞાનીકો. અંતર ચૈતન્યમૂર્તિ પ્રભુ અકષાય સ્વભાવ શાંત.. શાંત.. શાંત.. શાંતિકે રસકા કંદ હાથ આયા નહીં, ઈસલિયે કષાયકી વૃત્તિ-વિકલ્પ ઉઠતા હૈ. વહાં હઠ નહીં કરના. '**સ્વભાવમેં હઠ કામ નહીં આતી.**' અંતર સ્વભાવમેં જાનેમેં હઠ કામ નહીં કરે. આહાહા..! અંતરમેં જાનેકે લિયે સરલતાસે પુરુષાર્થ અંતરમેં ઝુકાનેકા પ્રયત્ન કરના. રાગસે હટકર દ્રવ્ય પર (જાનેકા) પુરુષાર્થ કરના. ઉસ પર લક્ષ્ય કરનેકા પ્રયત્ન કરના. આહા..હા..!

'માર્ગ સહજ હૈ,...' આહાહા..! માર્ગ તો સહજ હૈ. કોઈ રાગકી ક્રિયા યા વિકલ્પકી ક્રિયાસે માર્ગ આતા હૈ, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! સહજ આતા હૈ. **'વ્યર્થકી જલ્દબાજીસે પ્રાપ્ત નહીં હોતા.'** વ્યર્થમેં કષાય કરે, શુભ ઔર અશુભ, ઉસસે કુછ આતા નહીં આતા. ૩૪ હુઆ ન?

જો પ્રથમ ઉપયોગકો પલટના ચાહતા હૈ પરંતુ અંતરંગ રુચિકો નહીં પલટતા, ઉસે માર્ગકા ખ્યાલ નહીં હૈ. પ્રથમ રુચિકો પલટે તો ઉપયોગ સહજ હી પલટ જાયગા. માર્ગકી યથાર્થ વિધિકા યહ ક્રમ હૈ. ૩૬.

૩૬. **'જો પ્રથમ ઉપયોગકો પલટના ચાહતા હૈ...'** આહાહા..! જાનન-દેખન જો ઉપયોગ પરકી ઓર ઝુકા હૈ. અનાદિસે પરકી ઓર ઝુકા હૈ. ભલે દયા, દાનમેં હો, વહ પરકી ઓર ઝુકા હૈ. ઉસ **'ઉપયોગકો પલટના ચાહતા હૈ પરંતુ અંતરંગ રુચિકો નહીં પલટતા,...'** ક્યા કહતે હૈં? રુચિકો બદલતા નહીં ઔર અંદર પ્રયત્ન કરને જાતા હૈ. રુચિ આત્માકી ચાહિયે. રાગ ઔર પુણ્યકી રુચિ છૂટ જાની ચાહિયે. કિસી ભી પહલૂસે રાગકી પુષ્ટિ ઔર રુચિ નહીં હોની ચાહિયે. સબ રાગકી રુચિ છૂટ જાય. આહાહા..! સમજમેં આયા?

'અંતરંગ રુચિકો નહીં પલટતા, ઉસે માર્ગકા ખ્યાલ નહીં હૈ. પ્રથમ રુચિકો પલટે...' રુચિ અનુયાયી વીર્ય. જિસ ઓર પોસાતા હો, ઉસ ઓર પુરુષાર્થ કામ કરે. આહા..હા..! અંતરકી રુચિ જમી તો પુરુષાર્થ વહાં કામ કરે, રાગકી રુચિ જમી તો રાગકા પુરુષાર્થ કરે. રુચિ અનુસાર વીર્ય લગતા હૈ. **'ઉપયોગ સહજ હી પલટ જાયગા.'** રુચિકો પલટે તો ઉપયોગ સહજ હી પલટ જાયગા. રુચિ બદલ જાય તો ઉપયોગ સહજ અંદર જાયેગા. આહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! **'માર્ગકી યથાર્થ વિધિકા યહ ક્રમ હૈ.'** પ્રાપ્ત કરનેકી વિધિકા યહ ક્રમ હૈ. વિશેષ કહેંગે...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ સુદ-૨, મંગળવાર, તા. ૧૨-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૭, ૩૮, ૪૫. પ્રવચન નં. ૫

'મૈં અબદ્ધ હૂં', 'જ્ઞાયક હૂં', યહ વિકલ્પ ભી દુઃખરૂપ લગતે હૈં, શાંતિ નહીં મિલતી, વિકલ્પમાત્રમેં દુઃખ હી દુઃખ ભાસતા હૈ, તબ અપૂર્વ પુરુષાર્થ ઉઠાકર વસ્તુસ્વભાવમેં લીન હોને પર, આત્માર્થી જીવકો સબ વિકલ્પ છૂટ જાતે હૈં ઔર આનંદકા વેદન હોતા હૈ.' ૩૭.

વચનામૃત, ૩૭વાં બોલ, ૩૭. થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. મૂલકી બાત હૈ ન. '**મૈં અબદ્ધ હૂં**'. ધર્મી વિચાર કરતા હૈ, સમકિત પ્રાપ્ત કરનેકે લાયક. વહ ઐસા વિચાર કરતા હૈ કિ મૈં તો અબદ્ધ હૂં. અર્થાત્ મૈં મુક્ત હૂં. અબદ્ધ નાસ્તિસે હૈ, મુક્ત અસ્તિસે હૈ. મૈં મુક્તસ્વરૂપ હૂં. આહાહા..! વહ પુરુષાર્થ કબ કામ કરે? મૈં પૂરી દુનિયાસે ભિન્ન, રાગસે ભિન્ન, એક સમયકી પર્યાયસે ભી ભિન્ન... આહાહા..! ઐસા મૈં અબદ્ધ હૂં.

'**જ્ઞાયક હૂં**' મૈં તો ત્રિકાલ જાનનેવાલા હૂં. '**યહ વિકલ્પ ભી દુઃખરૂપ લગતે હૈં.**' આહાહા..! જિસકો ઐસા વિકલ્પ ભી દુઃખરૂપ લગે, વહ સમકિત ઢૂંઢનેકો અંદર જાય. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! ધર્મ કોઈ ઐસી ચીજ નહીં હૈ કિ બાહરસે મિલ જાય. આહાહા..! અબદ્ધ ઔર જ્ઞાયક હૂં, ઐસા જો વિકલ્પ-રાગકી વૃત્તિ ઉઠતી હૈ, વહ ભી દુઃખરૂપ હૈ. હૈ શુભ, લેકિન હૈ રાગ, હૈ દુઃખરૂપ. શુભ ઔર અશુભરાગ દોનોં દુઃખરૂપ હૈ. ભગવાન આત્મા અંદર મુક્તસ્વરૂપ, આનંદસ્વરૂપ હૈ. તો જિસકો સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્ત કરના હૈ, ધર્મકી પ્રથમ સીઢી, ધર્મકા પ્રથમ સોપાન. આહાહા..! અબદ્ધ ઔર જ્ઞાયક હૂં, ઐસા વિકલ્પ ભી દુઃખરૂપ લગતા હૈ. આહાહા..! ઐસી વૃત્તિ ઉઠતી હૈ અંદરમેં ઉસકો વિકલ્પ કહતે હૈં. લેકિન વહ વિકલ્પ દુઃખરૂપ હૈ. આત્મા અતીન્દ્રિય આનંદમય હૈ. ઉસસે, મૈં અબદ્ધ હૂં, ઐસા વિકલ્પ ઉઠે વહ ભી દુઃખરૂપ હૈ. આહાહા..! ધર્મ કોઈ અલૌકિક બાત હૈ, પ્રભુ! આહાહા..!

'**વહ વિકલ્પ ભી દુઃખરૂપ લગતે હૈં,...**' 'ભી' ક્યોં કહા? દૂસરી ચીજ તો દુઃખમેં નિમિત્ત હૈ હી, લેકિન યહ વિકલ્પ ભી દુઃખરૂપ હૈ. આહાહા..! મૈં જ્ઞાયક હૂં, અબદ્ધ હૂં, ઐસી વૃત્તિ અંદરમેં ઉઠતી હૈ, વહ ભી દુઃખરૂપ (હૈ). સ્વભાવસે ભિન્ન હૈ. '**શાંતિ નહીં મિલતી,...**' ઐસી વિકલ્પકી ભૂમિકામેં શાંતિ નહીં હૈ. શાંતિ તો વિકલ્પસે ભિન્ન

હોકર અંતર અતીન્દ્રિય આનંદમેં આવે તબ ઉસકો શાંતિ મિલતી હૈ. તબતક સબ અશાંતિ વેદતા હૈ. ક્રોડપતિ હો યા અરબપતિ હો, સબ દુઃખી હૈ. આહાહા..! યહાં તો મૈં અબદ્ધ હૂં, ઐસા વિકલ્પ ઉઠાયે, વહ ભી દુઃખી હૈ. આહાહા..! કઠિન બાત હૈ, પ્રભુ! ક્રોડપતિ ઔર અરબપતિ બડે દુઃખી હૈં. આફ્રિકામેં દેખા થા ન. અભી આફ્રિકા ગયે થે ન. ૪૫૦ તો વહાં ક્રોડપતિ હૈ. નાઈરોબીમેં. હમ ગયે થે, ૨૬ દિન. લોગોંકા પ્રેમ બહુત થા, બહુત પ્રેમ થા. ૪૫૦ ક્રોડપતિ ઔર ૧૫ અરબપતિ. સબ આતે થે. મૈંને કહા, વહ સબ ધૂલ હૈ. વહ મેરી હૈ, ઐસી માન્યતા, જડ મેરા હૈ, ઐસી માન્યતા હી મિથ્યાદષ્ટિકી હૈ. જીવ અજીવકો અપના માને.. આહાહા..! કઠિન કામ હૈ. જીવ-ભગવાન મુક્તસ્વરૂપ બાહ્ય ચીજકો અપની માને વહ મિથ્યાત્વ હૈ, મિથ્યાત્વ હૈ, અશાંતિ હૈ, વહાં દુઃખ હૈ.

'**શાંતિ નહીં મિલતી, વિકલ્પમાત્રમેં દુઃખ હી દુઃખ ભાસતા હૈ,...**' યે તો બહિનકે વચન હૈં. બહુત સંક્ષેપમેં બોલે થે, ઉસે લિખ લિયા હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદમેં અનુભવમેં આકર યહ સબ શબ્દ બાહર આયે હૈં. અતીન્દ્રિય આનંદકા સ્વાદ લેકર. બહન અલૌકિક ચીજ હૈ! લોગોંકો ખ્યાલ નહીં આયે. મુર્દે જૈસા લગે. અંદરમેં તો એકદમ આનંદ.. આનંદ.. આનંદ (હૈ). ઉનકે શબ્દમેં, વિકલ્પમાત્રકો દુઃખરૂપ કહકર... આહાહા..! સબ દુઃખ ભાસતા હૈ. '**તબ અપૂર્વ પુરુષાર્થ ઉઠાકર...**' ક્યા કહતે હૈં? અપના સ્વભાવ શરીર, વાણી, મન તો નહીં, પુણ્ય-પાપકા વિકલ્પ ઉઠતા હૈ વહ તો નહીં, મૈં ઐસા હૂં, ઐસા જો વિકલ્પ ઉઠતા હૈ, ઉસે છોડનેકો અપૂર્વ પુરુષાર્થ ચાહિયે, પ્રભુ! અપૂર્વ પુરુષાર્થ ચાહિયે. અપૂર્વ નામ પૂર્વમેં કભી નહીં કિયા. બાકી સબ વ્યર્થ કિયા. ક્રિયાકાંડ ઉતની કી. નૌંવી ગ્રૈવેયક ગયા. 'મુનિવ્રત ધાર અનંત બૈર ગ્રૈવેયક ઉપજાયો, પૈ આતમજ્ઞાન બિન લેશ સુખ ન પાયો.' સુખ નહીં પ્રાપ્ત કિયા. પંચ મહાવ્રત દુઃખ હૈ. પંચ મહાવ્રતકે પરિણામ રાગ ઔર આસ્રવ ઔર દુઃખ હૈ. આહાહા..! ઉસસે ભિન્ન અનંત બાર ઐસી ક્રિયા કી ઔર ગ્યારહ અંગકા જાનપના ભી અનંત બાર કિયા. લેકિન મૈં નિર્વિકલ્પ વસ્તુ અખંડાનંદ પ્રભુ મુક્તસ્વરૂપ હૂં, ઐસા અનુભવ કભી કિયા નહીં. કહીં-કહીં અટકતા હૈ, રુકતા હૈ. આહાહા..!

'**અપૂર્વ પુરુષાર્થ ઉઠાકર...**' પ્રભુ! તુજે ઉસ વિકલ્પમેં દુઃખ લગે, મૈં જ્ઞાયક હૂં, અબદ્ધ હૂં, ઐસે વિકલ્પમેં યદિ દુઃખ લગે, દુઃખ ખ્યાલમેં આયે તો '**અપૂર્વ પુરુષાર્થ ઉઠાકર...**' આહાહા..! '**વસ્તુસ્વભાવમેં લીન હોને પર...**' ભગવાન આત્મા પૂર્ણાનંદકા નાથ અનંત ચૈતન્ય રત્નાકર, અનંત ચૈતન્યકે રત્નસે ભરા ભગવાન. આહાહા..! જિસકે પાસ ઈન્દ્રકે ઈન્દ્રાસન સડા હુઆ તિનકા ઔર મરકર બિલ્લી સડ ગઈ હો, ઐસે

ઈન્દ્રકે ઈન્દ્રાસન સમકિતકે આગે લગતે હૈં. આહાહા..! ઈસલિયે કહતે હૈં કિ યદિ તુજે ઉસ વિકલ્પમેં દુઃખ લગે તો '**વસ્તુસ્વભાવમેં લીન હોને પર...**' અપના પુરુષાર્થ કરના. આહા..! ભાષા તો ઔર ક્યા કરે? આહાહા..! વિકલ્પમાત્ર રાગ ઉસસે છૂટકર અંતરમેં અપૂર્વ પુરુષાર્થ કરે, રાગસે હટકર, વિકલ્પસે હટકર નિર્વિકલ્પ આનંદસ્વરૂપમેં લીન હો. આહા..! '**લીન હોને પર, આત્માર્થી જીવકો સબ વિકલ્પ છૂટ જાતે હૈં...**' આત્માર્થીક જીવકો. શર્ત યહ. આત્માર્થી-અપના આત્મા હી એક પ્રયોજન હૈ, દૂસરા કુછ નહીં. આત્માકા હી મુજે પ્રયોજન હૈ, દૂસરી કોઈ ચીજ નહીં. ઐસા આત્માર્થી હૈ, ઉસકો સબ વિકલ્પ છૂટ જાતે હૈં. આહાહા..! તબ સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ. ધર્મકી પહલી સીઢી. ધર્મકા પ્રથમ સોપાન. સર્વ વિકલ્પ દુઃખરૂપ લગે ઔર અપૂર્વ પુરુષાર્થ કરે તો વસ્તુમેં લીન હો જાય. આહાહા..! ઐસી કઠિન બાત હૈ.

મુમુક્ષુ :- સબ વિકલ્પ છૂટ જાયેગા તો ... હો જાયેગા.

ઉત્તર :- અંદરમેં આત્મામેં લીન હોના. વિકલ્પમેં હૈ તો પ્રભુ દુઃખમેં હૈ. ... આયા ન? '**વસ્તુસ્વભાવમેં લીન હોને પર...**' આહાહા..! ભાઈ! માર્ગ દૂસરા હૈ. અંદરકી રીત ઔર અંદર ... આહાહા..! દુનિયાકો બાહરકી પ્રવૃત્તિ મિલી હૈ. અંદર મુક્તસ્વરૂપ ભગવાન બિરાજતા હૈ. સબ ભગવાન હૈ. અંદરમેં શરીરસે ભિન્ન, રાગસે ભિન્ન, એક સમયકી પર્યાય જિતના નહીં. ઐસા ભગવાન સબકે અંદર વિરાજતા હૈ. એક બાર તૂ અપને ભગવાનકે પાસ જા તો સહી. આહાહા..! અંદર ચૈતન્યપ્રભુ વિરાજતા હૈ, ઉસકે પાસ જાનેસે, લીન હોનેપર આત્માર્થીજીવકો સબ વિકલ્પ છૂટ જાતે હૈં. આહા..! વસ્તુસ્વભાવમેં અંતરમેં લીન હોનેસે સબ વિકલ્પ છૂટ જાતે હૈં '**આનંદકા વેદન હોતા હૈ.**' વિકલ્પ દુઃખ હૈ. સબ વિકલ્પ જબ છૂટ જાતે હૈં, તબ આનંદ આતા હૈ. વહ આત્મા હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદ આયે વહ આત્મા. અતીન્દ્રિય આનંદ. યે ઈન્દ્રિયકે જો વિષય હૈં, કરોડોપતિ ઔર અરબપતિ સબ દુઃખી હૈં બેચારે. ઝહરકા પ્યાલા પીતા હૈ. ઈન્દ્રિયકે વિષય ઝહરકા પ્યાલા હૈ. આહાહા..!

અભી આફ્રિકા ગયે થે ન. આફ્રિકામેં ૪૫૦ તો ક્રોડપતિ હૈ ઔર ૧૫ અરબપતિ હૈં. લોગ તો બહુત આતે થે. લોગોંકો પ્રેમ હૈ ન. મહાજન લોગોંકો. કહા, સબ દુઃખી હૈ. ૧૫ તો અરબપતિ, ૪૫૦ ક્રોડપતિ. ધૂલ હૈ સબ, કહા. યહાં તો આત્મામેં રાગ (આયે કિ), મૈં શુદ્ધ હૂં, પવિત્ર હૂં, અખંડ હૂં, એક હૂં, ઐસા વિકલ્પ ઉઠાના ભી દુઃખ હૈ. આહાહા..! કઠિન લગે, પ્રભુ! ક્યા હો?

બહિનકી ભાષા તો અનુભમેંસે આયી હૈ. બહનોંને (લિખ લિયા). ઉનકે નીચે ૬૪ બાલ બ્રહ્મચારી હૈ. નૌ બહનોંને લિખ લિયા. ઉનકો તો માલૂમ ભી નહીં થા

કિ યે લિખ લેંગે. ઉનકો તો બાહર આનેકા બિલકૂલ ભાવ નહીં હૈ. અંદર આનંદકે અનુભવમેં અનુભૂતિમેં રહતી હૈ.

યહાં કહતે હૈં, આત્માર્થી જીવકો સબ વિકલ્પ છૂટ જાતે હૈં. આહાહા..! અંતરમેં જાનેસે સબ વિકલ્પ છૂટ જાતે હૈં ઔર આનંદકા વેદન હોતા હૈ. યહ આત્મા હૈ. વિકલ્પ આત્મા નહીં હૈ. મૈં શુદ્ધ, અબદ્ધ હૂં, ઐસા વિકલ્પ આત્મા નહીં હૈ. વહ અનાત્મા હૈ. વિકલ્પ જડ હૈ. હૈ દુઃખરૂપ હૈ, લેકિન જડ હૈ. ક્યોં? કિ ચૈતન્યકા અંશ ઉસમેં નહીં હૈ. વિકલ્પ જો ઉઠતા હૈ, ઉસમેં ચૈતન્યપ્રભુ ચૈતન્યપ્રકાશકી મૂર્તિ ઉસકા અંશ ઉસમેં નહીં હૈ. ઔર સ્વયંકો જાનતા નહીં ઈસલિયે જડ હૈ. આહાહા..! વિકલ્પ શુભરાગ જડ હૈ. વહ ચૈતન્ય નહીં. આહાહા..! ચૈતન્યકી ઓર ઝુકનેસે તુજે આનંદકા વેદન હોતા હૈ. આહાહા..! ઐસી ચીજ હૈ, ભૈયા!

મુમુક્ષુ :- યહ તો એકાંત માર્ગ હુઆ.

ઉત્તર :- એકાંત માર્ગ હી હૈ. સમ્યક્ એકાંત હી હૈ. પંડિતજી! નય હૈ, સમ્યક્ એકાંત નય હૈ.

મુમુક્ષુ :- નય સમ્યક્ એકાંત હૈ.

ઉત્તર :- પ્રમાણમેં પર્યાય આ જાતી હૈ, નયમેં નહીં. શુદ્ધનયમેં એકાંત પૂર્ણાનંદકા નાથ પ્રભુ અનાદિ સત્તા, અનાદિ શુદ્ધ, અનાદિ પરમપુરુષ પરમાત્મા, ઐસી ચીજ આત્મા હૈ. આહાહા..! ઉસકો પ્રાપ્ત કરકે આનંદકા વેદન હોતા હૈ. ૩૭વાં પૂરા હુઆ. આહાહા..!

આત્માકો પ્રાપ્ત કરનેકા જિસે દૃઢ નિશ્ચય હુઆ હૈ ઉસે પ્રતિકૂલ સંયોગોંમેં ભી તીવ્ર એવં કઠિન પુરુષાર્થ કરના હી પડેગા. સચ્ચા મુમુક્ષુ સદ્ગુરુકે ગંભીર તથા મૂલ વસ્તુસ્વરૂપ સમજમેં આયે ઐસે રહસ્યોંસે ભરપૂર વાક્યોંકા ખૂબ ગહરા મંથન કરકે મૂલ માર્ગકો ઢૂંઢ નિકાલતા હૈ. ૩૮.

૩૮. '**આત્માકો પ્રાપ્ત કરનેકા જિસે દૃઢ નિશ્ચય હુઆ હૈ...**' યહ પહલી શર્ત. કોઈ ચીજ મુજે નહીં ચાહિયે, એક આત્મા ચાહિયે. ઐસા જિસકા દૃઢ નિશ્ચય હૈ. '**આત્માકો પ્રાપ્ત કરનેકા જિસે દૃઢ નિશ્ચય હુઆ...**' આહાહા..! યહ શર્ત. કોઈ ભી કલ્પના, ચિંતા કુછ નહીં ચાહિયે. દુનિયા દુનિયામેં રહી. મેરી ચીજ અંદર ભિન્ન હૈ, ઐસા '**આત્માકો પ્રાપ્ત કરનેકા જિસે દૃઢ નિશ્ચય હુઆ હૈ...**' શર્ત યહ. દૃઢ નિશ્ચય

હુઆ હૈ, પ્રાપ્ત કરનેકા. આહાહા..!

'ઉસે પ્રતિકૂલ સંયોગોંમેં ભી...' ઉસે પ્રતિકૂલ સંયોગ નર્ક આદિકા હો. આહાહા..! શ્રેણિક રાજા ક્ષાયિક સમકિતી હૈ ઔર તીર્થંકર ગોત્ર બાંધતે હૈં. ભવિષ્યમેં તીર્થંકર હોંગે. અભી અતીન્દ્રિય આનંદ ઉસકો ભી હૈ. જિતના રાગ હૈ, ઉતના વહાં દુઃખ ભી હૈ. નર્કમેં, પહલી નર્કમેં હૈ. ફિર ભી અનુભવ હુઆ ઉસકા આનંદ ભી હૈ ઔર જિતને તીન કષાય બાકી હૈ (ઉતના દુઃખ ભી હૈ). સંયોગકા દુઃખ નહીં હૈ. પ્રતિકૂલ સંયોગકા દુઃખ નહીં હૈ, દુઃખ તો અંદર રાગ-દ્વેષ કરે વહ દુઃખ હૈ. પ્રતિકૂલ સંયોગ યા અનુકૂલ સંયોગ તો જ્ઞેય હૈ. સબ ચીજ, આત્માકે સિવા આત્મા જ્ઞાયક ઔર વહ સબ જ્ઞેય હૈ. જ્ઞેયકે દો ભાગ કરના કિ યહ ઠીક હૈ ઔર અઠીક હૈ, વહ મિથ્યાત્વ હૈ. આહા..! સમજમેં આયા?

યહાં તો કહતે હૈં કિ અપનેમેં એક વસ્તુ પ્રાપ્ત કરનેકા દૃઢ નિશ્ચય હુઆ હૈ. **'ઉસે પ્રતિકૂલ સંયોગોંમેં ભી તીવ્ર એવં કઠિન પુરુષાર્થ કરના હી પડેગા.'** આહાહા..! શ્રેણિક રાજા જૈસે સર ફોડકર દેહ છૂટા. ક્ષાયિક સમકિતી થે. ક્ષાયિક સમકિત. કોણિક ઉસે બચાને આયા. કોણિક. કોણિકને ઉસે કૈદમેં ડાલા થા. ફિર તો ઉસકી માંને કહા તો ઉસે બચાને આયા. લેકિન ઈન્હેં ભ્રમ હુઆ કિ યે મુજે મારને આ રહા હૈ. સમકિતી હૈ, લેકિન બાહ્યમેં ખ્યાલ નહીં રહે ઔર ભ્રમ ભી હો જાયે.

મુમુક્ષુ :- કુછ સમજમેં નહીં આયા.

ઉત્તર :- શ્રેણિક રાજા ક્ષાયિક સમકિતી. ઉસકો ભ્રમ હુઆ. કોણિકને ઉસે પહલે કૈદમેં રખા થા. ઉસકી માતાને સબ બાત કી. તેરા જન્મ હુઆ થા. તેરે પિતાકો લેને આયે થે. તૂ પેટમેં થા. તો મુજે અંદર ઐસા સ્વપ્ન આતા થા કિ શ્રેણિકકા ખુન પી લું, શ્રેણિકકા હૃદય ખાઉં. ઈસલિયે તેરા જન્મ હુઆ તો તુજે કૂડેકે ઢેરમેં ડાલ દિયા. જન્મ લિયા ઉસી દિન કચરેકે ઢેરમેં ડાલ દિયા. ઉકરડા સમજે? કચરેકા ઢેર. વહાં શ્રેણિક આયા. શ્રેણિકકો માલૂમ હુઆ. ઉનકો માલૂમ હૈ કિ ઈસે ઐસે સ્વપ્ન આયે થે, મુજે મારનેકે. વહાં ગયે. જન્મકે બાદકા પહલા દિન. વહાં મુર્ગીયાં થી. મુર્ગિયોંને ચોંચ મારી થી. ઈસલિયે પીડા હો રહી થી. શ્રેણિક રાજા હાથમેં અંગૂલી લેકર ચૂસતે થે. આહાહા..! શ્રેણિક રાજા ઘર આયે. ફિર જબ સમકિત પ્રાપ્ત કિયા... આહાહા..! વિકલ્પ આતા હૈ. લેકિન વહ દુઃખ નહીં હૈ. વિકલ્પકા દુઃખ હૈ, લેકિન જિતના વિકલ્પસે રહિત હુઆ ઉતના આનંદ હૈ. કઠિન બાત હૈ, પ્રભુ! આહા..!

શ્રેણિક રાજા અપનેમેં ક્ષાયિક સમકિતમેં થે. ફિર કોણિક આયા ઔર સર ફોડા તો ભી સમકિતમેં દોષ નહીં હૈ. ચારિત્રકા દોષ સમકિતમેં દોષ લગાતા નહીં. એક

ગુણકા દોષ દૂસરે (ગુણમેં) લગતા નહીં. ચારિત્રકા ઈતના દોષ હોને પર ભી ક્ષાયિક સમકિતમેં કિંચિત્ ભી ફેરફાર નહીં. આહાહા..!

યહાં વહ કહતે હૈં કિ '**આત્માકો પ્રાપ્ત કરનેકા જિસે દૃઢ નિશ્ચય હુઆ હૈ ઉસે પ્રતિકૂલ સંયોગોંમેં ભી તીવ્ર એવં કઠિન પુરુષાર્થ કરના હી પડેગા.**' પુરુષાર્થ બિના નહીં મિલેગા. ક્રમબદ્ધમેં આયેગા. આહાહા..! ક્રમબદ્ધ-સર્વ દ્રવ્યકી પર્યાય ક્રમબદ્ધ હૈ. જિસ સમય જહાં હોનેવાલી હોગી, ઉસ ક્ષેત્રકો નરેન્દ્ર, જિનેન્દ્ર બદલ નહીં સકતે. જહાં-જહાં જિસ સમય જો પર્યાય હોનેવાલી હૈ વહ હોગી, હોગી ઔર હોગી. ક્રમસર હોગી. ઉસમેં ફેરફાર નહીં કર સકતા. લેકિન ઐસા જિસકી શ્રદ્ધામેં આતા હૈ, ઉસકી દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર જાતી હૈ. દ્રવ્ય પર. જ્ઞાયક પર જાતી હૈ. તબ ક્રમબદ્ધકા નિર્ણય હોતા હૈ. ક્રમબદ્ધ વસ્તુ હૈ. કોઈ ભી પર્યાય આગેપીછે હોતી નહીં. આગેપીછે પર્યાય હોતી નહીં. ક્રમસર જો હોનેવાલી હોતી હૈ વહ હોતી હૈ. ઐસા જબ નિર્ણય કરને જાતા હૈ, (ઉસકી) આત્માકી ઓર દૃષ્ટિ જાતી હૈ. તબ ક્રમબદ્ધકા નિર્ણય હોતા હૈ. આહાહા..!

દો બાત કહી થી. બહુત સાલસે દો કહ રહે હૈં. એક તો, એક તત્ત્વ દૂસરે તત્ત્વકો છૂતા નહીં. આહાહા..! એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં. યહ અંગૂલી ઈસ અંગૂલીકો છૂતી નહીં, ઉસકો છૂતી નહીં. ભગવાનકો કર્મ છૂતે નહીં, કર્મકો આત્મા છૂતા નહીં. આહાહા..! પ્રત્યેક આત્મા પ્રત્યેક સમયમેં અપની પર્યાય કરે, લેકિન પરકી પર્યાયકે સાથ કુછ નહીં. પરકે સાથ કોઈ સંબંધ નહીં હૈ. આહાહા..! ઐસા ક્રમબદ્ધ (હૈ). ઔર તીસરી ગાથા. અપના દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો ચુંબતા નહીં. મૂલ પાઠ હૈ, સંસ્કૃત હૈ. એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો, એક પરમાણુ દૂસરે પરમાણુકો છૂતા નહીં. આત્મા પરમાણુકો છૂતા નહીં. પરમાણુ દૂસરે પરમાણુકો છૂતા નહીં, કર્મ આત્માકો છૂતા નહીં. આહાહા..! તીસરી ગાથા હૈ, સમયસાર. વહાં ચુંબન શબ્દ હૈ. એક દ્રવ્ય દૂસરેકો ચુંબતા નહીં. ચુંબતા નહીં યાની સ્પર્શ નહીં કરતા હૈ, છૂતા નહીં. આહાહા..! અરે..! ઐસી પૂરી દુનિયા. એક દ્રવ્ય અનંત દ્રવ્યકે બીચમેં રહના, ફિર ભી વહ દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા હી નહીં. આહાહા..! ઐસી જબ અંદર દૃષ્ટિ હોગી, તો દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર જાયેગી. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- દૃષ્ટિ ભી જબ અંતરમેં જાનેવાલી હોગી તબ જાયેગી.

ઉત્તર :- જાનેવાલી હૈ, લેકિન પુરુષાર્થ કરે તબ. અપને આપ જાયેગી? હૈ ક્રમબદ્ધ. ક્રમસર હોગા. લેકિન ઉસ ક્રમબદ્ધમેં પુરુષાર્થ હૈ. ક્રમબદ્ધકા નિર્ણય કરને જાતા હૈ તો આત્મા પર દૃષ્ટિ પડતી હૈ, તબ ક્રમબદ્ધકા નિર્ણય હોતા હૈ. ક્રમબદ્ધ પર્યાયમેં

હોતા હૈ. પર્યાયકા નિર્ણય પર્યાયસે નહીં હોતા. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! પર્યાયકા નિર્ણય પર્યાયસે નહીં હોતા. પર્યાયમેં નિર્ણય દ્રવ્યસે હોતા હૈ. નિર્ણય હોતા હૈ પર્યાયમેં, ધ્રુવમેં નહીં. ધ્રુવકા નિર્ણય પર્યાયમેં આતા હૈ. આહાહા..! ભાષા સૂક્ષ્મ હૈ, પ્રભુ! લેકિન માર્ગ તો યહ હૈ. આહા..!

યહ તો બહિનકે વચનામૃત પઢનેકો કહા. સબકે પાસ પુસ્તક ભી હૈ. આહાહા..! **'કઠિન પુરુષાર્થ કરના હી પડેગા. સચ્ચા મુમુક્ષુ સદ્‌ગુરુકે ગંભીર તથા મૂલ વસ્તુસ્વરૂપ સમઝમેં આયે ઐસે રહસ્યોંસે ભરપૂર વાક્યોંકા ખૂબ ગહરા મંથન કરકે...'** આહાહા..! જો ગૂણ વાણી આયે - એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકે છૂતા નહીં ઔર સર્વ દ્રવ્યકી પર્યાયકે કાલમેં હી પર્યાય હોગી, આગેપીછે હોગી નહીં. જૈસે મોતીકે હારમેં જહાં મોતી હૈ વહ વહાં રહેગા, આગેપીછે નહીં. વૈસે ભગવાન આત્મા ઔર પ્રત્યેક દ્રવ્ય ક્રમસર જો પર્યાય હોનેવાલી હૈ વહ હોગી. આગેપીછે નહીં. આઘાપાછીકો ક્યા કહતે હૈં? આગેપીછે. હમકો હિન્દી બહુત નહીં આતી. હમ કાઠિયાવાડી હૈ. આહાહા..!

કહતે હૈં, **'સચ્ચા મુમુક્ષુ...'** જ્ઞાનીને ગંભીર બાત કહી હો, **'મૂલ વસ્તુસ્વરૂપ સમજમેં આયે ઐસે રહસ્યોંસે ભરપૂર વાક્યોંકા...'** આહાહા..! **'ખૂબ ગહરા મંથન કરકે...'** ખૂબ ગહરા મંથન. આહાહા..! અંતરમેં ઉતરનેકા ગહરા મંથન કરકે અંદર જાના, તબ આત્માકા પત્તા લગેગા. આહા..! કઠિન બાત હૈ, પ્રભુ! કોઈ ક્રિયા અથવા પચીસ-પચાસ ઉપવાસ કર લે, યા દો-પાંચ ક્રોડ રૂપયા દેકર મંદિર બના દે, કુછ નહીં હૈ. ધર્મ-બર્મ નહીં હૈ. ઉસમેં ધર્મ હૈ નહીં. વહ તો કહા થા. હમ નાઈરોબી ગયે થે ન. ૪૫૦ તો વહાં ક્રોડપતિ હૈ, ૧૫ તો અરબપતિ હૈ. ઉન્હોંને પૈસા ખર્ચ કરકે ૨૫ લાખકા મંદિર બનાયા. ૨૫ લાખકા મંદિર. કહા, ક્રોડકા બનાઓ તો ભી ધર્મ નહીં હૈ. ઔર વહ ચીજ તુમસે નહીં બનતી. બનનેકી ચીજકે કાલમેં જડકી પર્યાય હોનેકે કાલમેં વહ બનતી હૈ, ઉસકા આત્મા કર્તા નહીં. આહાહા..! સબ સુનતે થે. બહુત પ્રેમી થે. યહાંકે પરિચીત થે. ઈસલિયે બહુત આગ્રહ કિયા તો ગયે ન. યહાં તો ૯૧ સાલ હુએ. ૯૧. નૌ ઔર એક-૯૧ વર્ષ. ઉનકા આગ્રહ બહુત થા. લોગોંકા પ્રેમ ભી બહુત થા. બહુત લોગ. પૈસા ભી ... ૬૦ લાખ ઈકઠ્ઠા હુઆ. ૬૦ લાખ. ઉન્હોંને ઈકઠ્ઠા કિયા, પ્રભાવનાકે લિયે. વહ તો બાહરકા શુભભાવ હૈ. ઉસમેં કુછ ભી ધર્મકા અંશ (નહીં) હૈ. મંદિર બનવાના હૈ, પચીસ લાખકા મંદિર બનાના હૈ, કહા, ઉસમેં કુછ ભી ધર્મ-બર્મ નહીં હૈ.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- કૌન બનાયે? બનનેકે કાલમેં ક્રમબદ્ધમેં આયેગી તબ બંધેગા. કઠિન

બાત હૈ, પ્રભુ! ક્યા હો? જિસ સમય આનેવાલે હૈં ઉસ સમય પુદ્‌ગલ આયેંગે. કારીગરસે ભી વહ મકાન બનતા નહીં. આહાહા..! કઠિન કામ હૈ.

યહાં તો આત્મા જ્ઞાયક સ્વરૂપ ભગવાન, ઉસકે વિકલ્પમેં યદિ દુઃખ લગે તો મહાપુરુષાર્થ કરકે અંદરમેં જાના. આહાહા..! અપૂર્વ પુરુષાર્થ ઔર તીવ્ર પુરુષાર્થ કરકે અંદરમેં જાના. આહાહા..! વહ તો એક બાર કહા થા. જો કોઈ શુભભાવસે સામાયિક અંગીકાર કરતે હૈં, સામાયિક અંગીકાર કરતે હૈં. સમયસારમેં પાઠ હૈ. લેકિન શુભભાવકો છોડતે નહીં. સ્થુળ સ્થુળ અશુભભાવ સંક્લેશકો છોડતે હૈં, લેકિન શુભ સ્થુળકો છોડતે નહીં. ઐસા પાઠ હૈ. ઉસકો નંપુસક કહા હૈ. ક્લિવ પાઠ હે, પાઠમેં ક્લિવ હૈ. ક્લિવ મૂલ સંસ્કૃતમેં હૈ. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- સમજમેં નહીં આયા, આપ ક્યા ફરમા રહે હૈં.

ઉત્તર :- નહીં સમજે? આત્મામેં.. આહાહા..! જબ રાગ-શુભરાગ હોતા હૈ, યહ મંદિર બનવાનેકી ક્રિયા આત્મા કર સકતા નહીં, વહ તો દૂસરે પરમાણુસે બનનેકે કાલમેં બનેગા. લેકિન બનાનેવાલેકા ભાવ હૈ વહ શુભ હૈ. ઔર વહ શુભ હૈ વહ દુઃખ હૈ. આહાહા..! દુઃખ હૈ ઉતના તો કહા, લેકિન ભાષા થોડી કડક હૈ, ઉસ શુભમેં પુરુષાર્થ કરતા હૈ વહ નંપુસક હૈ. ઐસા પાઠ હૈ. આહાહા..! દો જગહ પાઠ હૈ. પુણ્ય-પાપ અધિકાર ઔર અજીવ અધિકાર, દો જગહ હૈ. ક્લિવ.. ક્લિવ. અપને વીર્યકી રચના, ભગવાન આત્માકા વીર્ય ઉસે કહતે હૈં, જડ વીર્યસે બચ્ચે પૈદા હોતે હૈં, વહ જડ મિટ્ટી ધૂલ હૈ, અપના અંતર જો આત્મબલ-વીર્ય, ઉસ વીર્યકા સામર્થ્ય ક્યા હૈ? કિ અપને સ્વરૂપકી રચના કરે. પાઠ હૈ, સમયસાર. ૪૭ શક્તિમેં. વીર્ય ઉસે કહતે હૈં કિ અપને સ્વરૂપકી રચના કરે વીર્ય. આહાહા..! જ્ઞાન, આનંદ, શાંતિ, વીતરાગતાકી રચના કરે વહ વીર્ય. શુભભાવકી રચના કરે વહ વીર્ય નહીં. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ. શુભભાવ કરે ઉસે નંપુસક કહનેમેં આયા હૈ. ક્યોંકિ નંપુસકમેં પ્રજા હોનેકી શક્તિ નહીં હૈ. ઐસે શુભભાવમેં ધર્મકી પ્રજા હોનેકી શક્તિ નહીં હૈ. આહાહા..! પંડિતજી! ... માર્ગ તો યહ હૈ, ભાઈ!

ઐસા મનુષ્યભવ અનંત કાલકે બાદ મિલા ઔર ચલા જાયેગા. ઈસકી તો રાખ તો જાયેગી ઔર સત્તા જાયેગી. આત્માકી સત્તાકા નાશ નહીં હોતા. જિસે ૨૫-૫૦ સાલ પૂરે હો ગયે, ઉસે ૨૫-૫૦ સાલ નહીં નિકલેંગે. દેહકી તો રાખ હો જાયેગી, આત્મા ચલા જાયેગા, કહાં જાયેગા? કુછ ભાન નહીં હૈ. મૈં કૌન હૂં, કહાં હૂં. આહાહા..! ઐસે આત્માકી ગતિ ક્યા હોગી? આહાહા..! યહાં તો આત્માકી ગતિ કરનેકે લિયે યહ કહતે હૈં. પાટનીજી! કઠિન બાત હૈ, પ્રભુ! આહાહા..!

'આત્માકો પ્રાપ્ત કરનેકા જિસે દૃઢ નિશ્ચય હુઆ હૈ ઉસે પ્રતિકૂલ સંયોગોંમેં ભી...' બરાબર હૈ. **'રહસ્યોંસે ભરપૂર વાક્યોંકા ખૂબ ગહરા મંથન...'** એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં. ગહરા ગંભીર વિચાર કરના પડેગા. યહ અંગૂલી ઈસકો છૂતી નહીં.

મુમુક્ષુ :- છૂ તો રહી હૈ.

ઉત્તર :- કૌન કહતા હૈ? ઈસકો દેખો. ઈસકો દેખતે હૈં તો છૂતી હૈ ઐસા લગતા હૈ, ઉસકો દેખે તો ભિન્ન હૈ. દેખનેકી દૃષ્ટિ અજ્ઞાનીકી સંયોગ પર હૈ. ઔર સંયોગસે દેખતા હૈ ઈસલિયે વિરૂદ્ધ દિખનેમેં આતા હૈ. લેકિન વસ્તુકે સ્વભાવસે દેખે તો ઉસે અવિરૂદ્ધ ભાસે. આહાહા..! ઐસી (બાત) હૈ, ભાઈ!

દૃષ્ટાંત. જલ હૈ, જલ. અગ્નિ આયી, જલ ગરમ હુઆ. અબ ઉસે દેખનેકી દો દૃષ્ટિ. અજ્ઞાની ઐસા દેખતા હૈ કિ અગ્નિ આયી ઈસલિયે ગરમ હુઆ. જ્ઞાની દેખતે હૈં કિ ઉસકે સ્પર્શગુણકી ઠંડી પર્યાય થી, વહ પલટક ગરમ હુઈ હૈ, અગ્નિસે નહીં.

મુમુક્ષુ :- ...

ઉત્તર :- ઉસકા સ્વભાવ દેખતે હૈં. બરાબર હૈ? પંડિતજી! દો ચીજ હુઈ ન? અગ્નિ ઔર પાની. પહલે પાની ઠંડા થા, ફિર ગરમ હુઆ. અજ્ઞાની સંયોગકો દેખતા હૈ કિ અગ્નિ આયી ઔર ગરમ હુઆ. જ્ઞાની વસ્તુકે સ્વભાવકો દેખતે હૈં. સ્પર્શગુણકી પર્યાય ઉષ્ણરૂપસે પરિણમી હૈ વહ અપનેસે પરિણમી હૈ. અપના સ્વકાલ ક્રમબદ્ધમેં આયા ઉસસે પરિણમી હૈ. અગ્નિસે ઉષ્ણ હુઆ નહીં. અગ્નિસે પાની ઉષ્ણ હુઆ નહીં, તીન કાલમેં. અરે.. અરે..! ઐસી બાતેં.

મુમુક્ષુ :- અગ્નિકે બિના હો જાતા?

ઉત્તર :- અગ્નિકે બિના હો જાતા હૈ. ઉસકા સ્પર્શગુણ હૈ, ઠંડા પલટકર ઉષ્ણ હોતા હૈ. નિમિત્ત હો. નિમિત્ત ભલે હો. લેકિન નિમિત્તસે હોતા હૈ ઐસી બાત નહીં હૈ. કઠિન બાત હૈ, ભાઈ! આહા..! સાધારણ બાત તો પૂરી દુનિયા કરતી હૈ. યહ બાત અલૌકિક હૈ.

યહાં વહ કહતે હૈં, ઐસા ખ્યાલમેં આયા કિ એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં. બિચ્છુ કાટતા નહીં. બિચ્છુ પરદ્રવ્ય હૈ, શરીર પરદ્રવ્ય હૈ. શાંતિસે સુનના. બિચ્છુકી ઓર દૃષ્ટિ કરે તો બિચ્છુ ભિન્ન હૈ, બિચ્છુમેં હૈ. ઔર યહાં જો ડંખ લગા હૈ, વહ પરમાણુકી પર્યાયમેં હોનેવાલા હુઆ હૈ, બિચ્છુસે નહીં. આહાહા..! ઐસા માર્ગ.

મુમુક્ષુ :- બિચ્છુ ડંખ નહીં મારતા.

ઉત્તર :- ડંખ મારતા હૈ. ડંક મારતા હૈ, ઉસ વક્ત ઉસમેં રહતા હૈ. ડંખ પરકો

નહીં છૂતા. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ. આહા..! કોઈ ભી એક દ્રવ્ય પરમાણુમેં લો. શાસ્ત્રમેં પાઠ આતા હૈ. પરમાણુમેં દો ગુણ ચીકનાહટ હો ઔર દૂસરેમેં ચાર ગુણ ચીકનાહટ હો, તો ચાર ગુણ હો જાતા હૈ. લેકિન વહ ચાર ગુણ થા ઈસલિયે ચાર ગુણ હુઆ, ઈસલિયે નહીં. અપની પર્યાયકે ક્રમબદ્ધમેં ચાર ગુણ હોનેવાલી થી તો હુઈ હૈ. ચાર ગુણ સાથમેં આયા ઈસલિયે ચાર ગુણ હુઆ, ઐસી બાત હૈ નહીં. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ! ૩૮ હુઆ ન? ૪૫. કિસીને લિખા હૈ.

અંતરકા તલ ખોજકર આત્માકો પહિચાન. શુભ પરિણામ, ધારણા આદિકા થોડા પુરુષાર્થ કરકે 'મૈંને બહુત કિયા હૈ' ઐસા માનકર, જીવ આગે બઢનેકે બદલે અટક જાતા હૈ. અજ્ઞાનીકો જરા કુછ આ જાય, ધારણાસે યાદ રહ જાય, વહાં ઉસે અભિમાન હો જાતા હૈ; ક્યોંકિ વસ્તુકે અગાધ સ્વરૂપકા ઉસે ખ્યાલ હી નહીં હૈ; ઈસલિયે વહ બુદ્ધિકે વિકાસ આદિમેં સંતુષ્ટ હોકર અટક જાતા હૈ. જ્ઞાનીકો પૂર્ણતાકા લક્ષ્ય હોનેસે વહ અંશમેં નહીં અકટતા. પૂર્ણ પર્યાય પ્રગટ હો તો ભી સ્વભાવ થા સો પ્રગટ હુઆ ઈસમેં નયા ક્યા હૈ? ઈસલિયે જ્ઞાનીકો અભિમાન નહીં હોતા. ૪૫.

૪૫. '**અંતરકા તલ ખોજકર આત્માકો પહિચાન.**' આહાહા..! બહિનકે વચન હૈ, અનુભવપૂર્વક વચન હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદકે અનુભવપૂર્વક. આહા..! સમ્યગ્દર્શન યાની શ્રદ્ધા માત્ર નહીં. સમ્યગ્દર્શન યાની પૂરા દ્રવ્ય પલટ જાતા હૈ. ઔર જિતને ગુણકી સંખ્યા અનંતી-અનંતી હૈ, વહ સમ્યગ્દર્શનમેં સબ અનંત ગુણકા અંશ વ્યક્ત-બાહર આતા હૈ. ક્યા કહા? જિતને સંખ્યામેં ગુણ આત્મામેં હૈ, અનંત.. અનંત.. અનંત.. અનંત.. અનંત. એક-એક આત્મામેં, એક-એક પરમાણુમેં અનંત-અનંત (ગુણ હૈ). એક સેકંડમેં અસંખ્ય સમય, ઐસે ત્રિકાલ સમય હૈ તીનોં કાલકા, ઉસસે અનંતગુના ગુણ એક જીવમેં હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? એક ગુણ ભી દૂસરેકો-દૂસરી ચીજકો છૂતા નહીં. અપની પરિણતિમેં રહતા હૈ. આહાહા..! કોઈ દ્રવ્યકો ઉઠા સકે ઐસા નહીં હૈ. આહાહા..! યહાં તો યહ કહતે હૈં, ૪૫ દેખો!

'**અંતરકા તલ ખોજકર...**' આહાહા..! અંતરકા તલ-પાતાલ, પર્યાયકા પાતાલ. પર્યાય ઉપર તિરતી હૈ. થોડા પાની હો ઔર ઉપર તેલકા બિંદુ ડાલે, પાંચ-સાત-દસ બિંદુ જલમેં પ્રવેશ નહીં કરેગા, વહ ઉપર રહેગા. ઐસે પર્યાય ચાહે જિતની ભી હો, લેકિન ઉપર રહેગી, ધ્રુવમેં નહીં પ્રવેશ કરેગી. આહા..હા..! યહાં કહતે હૈં, '**અંતરકા તલ...**' પર્યાયમેં અંતરકા તલ ખોજકર. આહાહા..! ક્યા કહતે હૈં? વર્તમાન

નિર્મલ પર્યાય, જો પર્યાય રાગ પર અનાદિસે ઝુક ગઈ હૈ, ઐસે તો લોકમેં પૂરી દુનિયા પડી હૈ, દુઃખી, લેકિન ઉસ પર્યાયકા લક્ષ્ય છોડકર, દૂસરી પર્યાય દ્રવ્યમેંસે આતી હૈ ઔર વહી પર્યાય દ્રવ્યમેં એકાકાર હોતી હૈ. તબ યહાં કહતે હૈં કિ અંતરકા તલ-ઉસ પર્યાયિકે પીછે-નીચે પૂરા ધ્રુવ તલ હૈ. આહાહા..! સમજે? '**અંતરકા તલ ખોજકર...**' ભગવાન આત્મા પૂર્ણાનંદકા નાથ વીતરાગમૂર્તિ ત્રિકાલ નિરાવરણ, ત્રિકાલ અખંડ, ત્રિકાલ એક, દો નહીં, એકરૂપ ત્રિકાલ. આહાહા..! દ્રવ્ય ઔર પર્યાય દો, ઐસા ભી નહીં. ત્રિકાલ દ્રવ્ય જો એકરૂપ હૈ, ઉસકા તલ. ઉસકા તલ ખોજકર. આહાહા..! ઐસી બાત.

આત્મવસ્તુમેં દો ભાગ. એક પર્યાય-અવસ્થા ઔર એક ધ્રુવ. ધ્રુવ નિત્ય રહનેવાલી ચીજ પલટતી નહીં. ઉપરકી અવસ્થા હૈ વહ પલટતી હૈ-બદલતી હૈ. બદલતી પર્યાયિકે નીચે ધ્રુવ તલ હૈ. ઉસ ધ્રુવકો યહાં તલ કહતે હૈં. પર્યાયિકા તલ હૈ. આહા..! અરેરે..! બહિનકે વચન હૈ. '**અંતરકા તલ ખોજકર...**' અંતરકા તલ ખોજકર. '**આત્માકો પહિચાન.**' આહા..! અંતરકા તલ. અતીન્દ્રિય સહજાનંદ સ્વરૂપ પ્રભુ, અનંત ગુણકા રાશિ. આહાહા..! ઢેર. અનંત ગુણકા ઢેર. ઐસે ભગવાનકો અંતરમેં ખોજ. બાહ્યકી ક્રિયાકાંડસે નહીં મિલેગા. તેરા દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, તપ, મંદિરકા દર્શન ઔર મંદિરકા ગજરથ, જુલુસ આદિસે આત્મા બિલકૂલ મિલેગા નહીં. આહાહા..! ઉસમેં કદાચિત્ રાગકી મંદતા હો તો શુભભાવ હૈ. શુભભાવકો ચૈતન્ય ભગવાન છૂતા નહીં. આહાહા..! અંદરમેં ગહરાઈમેં જાકર, '**અંતરકા તલ ખોજકર...**' દેખો! આહાહા..! '**અંતરકા તલ ખોજકર આત્માકો પહિચાન.**'

'**શુભ પરિણામ, ધારણા...**' કોઈ શુભ પરિણામ કિયે ક્રિયાકાંડકે અથવા શાસ્ત્રકી ધારણા કી. '**આદિકા થોડા પુરુષાર્થ કરકે 'મૈંને બહુત કિયા હૈ'...**' ઐસા ઉસકો અભિમાન હો જાતા હૈ. આહાહા..! રાગસે દૂર હોકર અંદરમેં ઉતર જાના હૈ, યહ પુરુષાર્થ હૈ. ઈસ પુરુષાર્થકી તો ખબર નહીં ઔર ઉપરમેં રાગ ઘટાયે, શુભરાગ (કરે) ઔર શાસ્ત્રકી કુછ ધારણ (કર લે), ધારણા ક્યા, ગ્યારહ અંગકા જ્ઞાન હો, તો ભી આત્મજ્ઞાન નહીં હોતા. આહા..! યહાં કહતે હૈં કિ, '**થોડા પુરુષાર્થ કરકે 'મૈંને બહુત કિયા હૈ' ઐસા માનકર...**' થોડા બાહ્ય ત્યાગ કિયા તો (માન લિયા કિ) મૈંને બહુત કિયા. થોડા સૂક્ષ્મ પડેગા.

આત્મા ઈસ કપડેકો છૂ સકતા નહીં ઔર કપડેકો લે સકતા નહીં. બાહ્ય ચીજકો આત્મા છોડ સકતા નહીં ઔર દે સકતા નહીં. ક્યોંકિ બાહ્ય ચીજકો આત્મા છૂતા નહીં. આહાહા..! થોડી બાહ્ય ચીજકો છોડી ઔર હો ગયે હમ ત્યાગી. કઠિન બાત

હૈ, નાથ! તેરી ચીજ કોઈ અલૌકિક હૈ. બાહરસે... ચાંદમલજી થે ન? ઉદયપુર. બહુત સાલ પહલેકી બાત હૈ. ચાંદમલજી કહે, ભગવાન તીર્થંકર કપડે ઉતારતે હૈં. તો ઉતાર સકે નહીં. કહા, નહીં. ચાંદમલજી થે, ઉદયપુર. યહાં આયે થે. રહે થે. નગ્ન દિગંબર જબ હોતે હૈં ભગવાન, તબ કપડે ઉતારતે હૈં. કહા કિ, પરચીજ ઉતારની ઔર ઓઢની, આત્મામેં હૈ હી નહીં. વહ ચીજ ઉસકે કારણસે આયી હૈ, ઉસકે કારણસે રહી હૈ ઔર ઉસકે કારણસે હટતી હૈ. આહાહા..! કઠિન બાત હૈ. દિગંબર દશા કરે તબ કપડા છોડના પડે. છોડના પડેકા અર્થ વહ છૂટનેકા પર્યાયકા કાલ હૈ. ઉસ ક્રમમેં પરમાણુ ઉસ પ્રકારસે રહનેવાલે થે. આત્માને ઉસે છોડા ઐસી બાત નહીં હૈ. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- .. કરે તો કપડા છૂટે ન?

ઉત્તર :- બિલકૂલ નહીં. કલ કહા થા. આત્મામેં એક શક્તિ હૈ. ત્યાગઉપાદાનશૂન્યત્વશક્તિ. ક્યા (કહા)? પરકા ત્યાગ ઔર પરકા ગ્રહણ, ઉસકા ... ઉપાદાન. ત્યાગઉપાદાનશૂન્યત્વ. પરકા ત્યાગ ઔર પરકે ગ્રહણસે આત્મા શૂન્ય હૈ. આહાહા..! ઐસી શક્તિ હૈ અંદર. ૪૭ શક્તિમેં. ત્યાગઉપાદાનશૂન્યત્વ શક્તિ.

મુમુક્ષુ :- વહ તો નિશ્ચયકી બાત હૈ.

ઉત્તર :- બાત સચ્ચી હૈ. નિશ્ચયકી યાની સત્ય બાત. સત્ય બાત યહ હૈ, બાકી સબ ઉપચારિક બાતેં હૈ. લેકિન ઉપચરિત ભી નિશ્ચય હો તબ. નિશ્ચય બિના ઉપચાર લાગૂ નહીં પડતા. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ. કપડા છોડના યા લેના, પરદ્રવ્યકા ત્યાગ ઔર ગ્રહણ. ત્યાગ ઔર ગ્રહણ. એક રજકણકા ભી ત્યાગ ઔર ગ્રહણ, આત્માકી શક્તિ ત્યાગઉપાદાન ગુણ હૈ, ઉસ ગુણકે કારણસે પરકા ત્યાગ-ગ્રહણકા ત્યાગ હૈ. આહા...હા..! અભી તો પરસે ભિન્ન હૈ, ઉસકે બદલે થોડા કુછ છોડા તો હમને છોડા ઐસા માને. તેરી માન્યતામેં ફર્ક હૈ. જ્યાદાસે જ્યાદા રાગ હૈ ઉસકા નાશ કરે, ઐસા કહો તો કહ સકતે હૈં. વહ ભી વ્યવહારનયસે. રાગકા નાશ કરના ભી વ્યવહારનયસે. નિશ્ચયસે તો આત્મા આનંદમેં રહતા હૈ, રાગકી ઉત્પત્તિ હોતી નહીં, ઉસકો રાગકા નાશ કિયા ઐસા કહનેમેં આતા હૈ. આહાહા..! ઐસા ઉપદેશ કૈસા? આહા..! માર્ગ સૂક્ષ્મ હૈ, બાપૂ! અંતરકા માર્ગ બહુત ગૂઢ ઔર ગહરા હૈ. આહાહા..!

યહાં યહ કહા, કૌન-સા હૈ? ૪૫. '**શુભ પરિણામ, ધારણા આદિકા થોડા પુરુષાર્થ કરકે 'મૈંને બહુત કિયા હૈ' ઐસા માનકર જીવ આગે બઢનેકે બદલે અટક જાતા હૈ.**' આહા..! મૈંને સ્ત્રી છોડી, કુટુંબ છોડા, દુકાન છોડી, ધંધા છોડા. ઐસે મૈંને બહુત છોડા, યહ બાત હી જૂઠ હૈ. ઉસને ગ્રહણ હી નહીં કિયા હૈ તો છોડે ક્યા?

આહાહા..! પરચીજકો કભી ગ્રહણ કિયા હી નહીં. ગ્રહણ-ત્યાગસે શૂન્ય હૈ. ઉસકા મૈંને ત્યાગ કિયા વહ તો મિથ્યા અભિમાન હૈ. આહાહા..!

'અજ્ઞાનીકો જરા કુછ આ જાય, ધારણાસે યાદ રહ જાય,...' શાસ્ત્ર પઢકર યાદ રહ જાય. વૈસે તો ગ્યારહ અંગ યાદ રહ ગયે. એક અંગમેં ૧૮ હજાર પદ, ઔર એક પદમેં ૫૧ ક્રોડ શ્લોક, ઐસે-ઐસે ગ્યારહ અંગ અનંત બાર કંઠસ્થ કિયે. આહાહા..! જ્ઞાનસ્વરૂપ જો આત્મજ્ઞાન, ઉસસે ભિન્ન હૈ. આહાહા..! યહાં વહ કહતે હૈં. **'અજ્ઞાનીકો જરા કુછ આ જાય,...'** મૈંને કુછ કિયા. **'ધારણાસે યાદ રહ જાય, વહાં ઉસે અભિમાન હો જાતા હૈ; ક્યોંકિ...'** ક્યા કહતે હૈં? બાહ્ય ત્યાગમેં અભિમાન હોનેકા કારણ, અગાધ સ્વરૂપ ભગવાન હૈ ઉસે દેખા નહીં. અગાધ સ્વરૂપ મહાપ્રભુકા હૈ, વહ દૃષ્ટિમેં આયા નહીં. અગાધ દરિયાકી નજરકી અપેક્ષાસે નજર નહીં, ઈસલિયે બાહરકા અભિમાન હો જાતા હૈ. ક્યા કહા? દેખો! **'ક્યોંકિ વસ્તુકે અગાધ સ્વરૂપકા...'** આહા..! ક્રોડો શ્લોકકી ધારણ કર લે ઔર કિસીકો જ્ઞાન ભી નહીં હો. શિવભૂતિ અણગાર. માતુષ-મારુષ ઈતના ભી યાદ નહીં રહતા થા. અંદરકા ભાન થા. આત્માકી પર્યાય આનંદ હૈ ... ઈતના ભાન થા ઔર કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત કિયા હૈ. ઈસલિયે કુછ શબ્દોંકા જ્ઞાન હો તો ઉસે જ્ઞાન કહતે હૈં, ઐસા નહીં હૈ. આહાહા..! માતુષ ઔર મારુષ ચાર શબ્દ યાદ નહીં રહતે થે. અંતરમેં અનુભવ ઔર આનંદ થા. આહાહા..!

યહાં વહ કહતે હૈં, **'વસ્તુકે અગાધ સ્વરૂપકા ઉસે ખ્યાલ હી નહીં હૈ...'** થોડી ધારણા કરકે અભિમાન હો જાય, થોડા ત્યાગ કરકે અભિમાન હો જાય. વસ્તુકા સ્વરૂપ અગાધ હૈ, તીનોં કાલ પરસે રહિત હૈ, ઉસમેં કોઈ કમી નહીં હૈ. ઉસકી પર્યાયકા ભી અંદર પ્રવેશ નહીં હૈ. રાગ તો અંદર પ્રવેશ કરતા નહીં, પરંતુ ઉપરકી પર્યાય ધ્રુવમેં પ્રવેશ નહીં કરતી. આહાહા..! ઐસે અગાધ સ્વભાવકા ખ્યાલ નહીં હૈ. ઈસલિયે ઉપર-ઉપરકે ભાવમેં ઉસકો અભિમાન હો જાતા હૈ. **'ઈસલિયે વહ બુદ્ધિકે વિકાસ આદિમેં સંતુષ્ટ હોકર અટક જાતા હૈ. જ્ઞાનીકો પૂર્ણતાકા લક્ષ્ય હોનેસે...'** ધર્મી તો પૂર્ણ સ્વરૂપ ભગવાન અંદર પૂર્ણ સ્વરૂપ, પરમાત્મા પૂરા હૈ... આહાહા..! ઐસા **'લક્ષ્ય હોનેસે વહ અંશમેં નહીં અટકતા.'** ધારણા આદિ અંશ હૈ ઉસમેં નહીં અટકતા.

'પૂર્ણ પર્યાય પ્રગટ હો તો ભી સ્વભાવ થા સો પ્રગટ હુઆ...' પૂર્ણ થા વહ આયા. ઉસમેં નયી ચીજ ક્યા હૈ? આહાહા..! **'ઈસમેં નયા ક્યા આયા? ઈસલિયે જ્ઞાનીકો અભિમાન નહીં હોતા.'** કોઈ ભી ચીજકા. (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ સુદ-૩, બુધવાર, તા. ૧૩-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૪૭, ૫૦, ૬૨, ૭૫. પ્રવચન નં. ૬

ત્રૈકાલિક ધ્રુવ દ્રવ્ય કભી બંધા નહીં હૈ. મુક્ત હૈ યા બંધા હૈ વહ વ્યવહારનયસે હૈ, વહ પર્યાય હૈ. જૈસે મકડી અપની લારમેં બંધી હૈ વહ છૂટના ચાહે તો છૂટ સકતી હૈ, જૈસે ઘરમેં રહનેવાલા મનુષ્ય અનેક કાર્યોમેં, ઉપાધિયોંમેં, જંજાલમેં ફંસા હૈ પરંતુ મનુષ્યરૂપસે છૂટા હૈ; વૈસે હી જીવ વિભાવકે જાલમેં બંધા હૈ, ફંસા હૈ, પરંતુ પ્રયત્ન કરે તો સ્વયં મુક્ત હી હૈ. ચૈતન્ય તો જ્ઞાન-આનંદકી મૂર્તિ-જ્ઞાયકમૂર્તિ હૈ, પરંતુ સ્વયં અપનેકો ભૂલ ગયા હૈ. વિભાવકા જાલ બિછા હૈ ઉસમેં ફંસ ગયા હૈ, પરંતુ પ્રયત્ન કરે તો મુક્ત હી હૈ. દ્રવ્ય બંધા નહીં હૈ. ૪૭.

વચનામૃત, ૪૭વાં બોલ. '**ત્રૈકાલિક ધ્રુવ દ્રવ્ય કભી બંધા નહીં હૈ.**' આહાહા..! અંતર જો વસ્તુ હૈ, ત્રિકાલી દ્રવ્ય પદાર્થ કભી બંધા નહીં હૈ. યદિ દ્રવ્ય બંધ જાય તો દ્રવ્યકા અભાવ હો જાય. આહા..! વસ્તુ યદિ બંધમેં આ જાયે, પર્યાયમેં બંધમેં આયે તો પર્યાય મલિન હોતી હૈ, રૂપ હી બદલ જાય, વૈસે યદિ દ્રવ્યકા અભાવ હો જાય. આહા..! મુક્ત ન રહે તો વસ્તુકા નાશ હો જાય. પંડિતજી! થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! ત્રિકાલી ધ્રુવ તીનોં કાલ રહનેવાલી મહાસત્તા, ચૈતન્ય સ્વભાવવાલી સત્તા દ્રવ્ય કભી બંધા નહીં હૈ.

'**મુક્ત હૈ...**' આહાહા..! યહ બાત બૈઠની... રાગસે ભી ભિન્ન ઔર પર્યાયસે લક્ષ્યમેં લેના. દયા, દાનકા રાગ બંધનકા કારણ (હૈ). નિર્મલ પર્યાયસે વસ્તુકો લક્ષ્યમેં લેના વહ અપૂર્વ પુરુષાર્થ હૈ. વહ પુરુષાર્થ કભી કિયા નહીં ઔર વસ્તુકી પ્રાપ્તિ હુઈ નહીં. માન લિયા સુનકર-પઢકર કિ અપને માનતે હૈં ઔર ઐસા હૈ. અંતર અનુભવમેં આના ચાહિયે વહ અનુભવમેં નહીં આયા. વહ યહાં કહતે હૈં કિ '**મુક્ત હૈ યા બંધા હૈ વહ વ્યવહારનયસે હૈ,...**' બંધ ઔર મુક્ત દો પર્યાય, વહ તો વ્યવહારનયકા વિષય હૈ. ત્રિકાલી મુક્ત હૈ વહ નિશ્ચયકા વિષય હૈ. ત્રિકાલી મુક્ત હૈ વહ નિશ્ચયકા વિષય હૈ ઔર બંધ-પર્યાયમેં બંધ એવં મુક્ત હૈ, દોનોં વ્યવહારનયકા વિષય હૈ. આહાહા..! વ્યવહારનયકા વિષય હૈ તો છૂટ સકતા હૈ. નિશ્ચયકે અવલંબનસે વહ છૂટ સકતા હૈ. થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! ભાષા તો આ જાય, લેકિન અંદર ભાવમેં ઉતારના

અલૌકિક બાત હૈ. અનંત કાલસે અનંતા-અનંતા પુદ્‌ગલ પરાવર્તન મહાવિદેહમેં કિયે. વહાં ભગવાનકી મૌજૂદગી, હમેશા મૌજૂદગી (રહતી હૈ). વહાં ભી અનંત ભવ કરકે અનંત પરાવર્તન કિયે. સમવસરણમેં અનંત બાર ગયા, અનંત બાર સુના. લેકિન જો ચાહિયે, મુક્તસ્વરૂપ હૈ ઉસ ઓર ઉસકી દૃષ્ટિ ગઈ નહીં. આહા..! ઉસ ઓર ઉસકી દૃષ્ટિ ગઈ નહીં. આહાહા..!

'મુક્ત હૈ યા બંધા હૈ વહ વ્યવહારનયસે હૈ,...' આહાહા..! વહ તો દોનોં પર્યાય હૈ. બંધન ઔર મુક્ત તો પર્યાય હૈ. પર્યાય તો વ્યવહારનયકા વિષય હૈ. આહા..! ત્રિકાલી ચીજ જો ધ્રુવ હૈ વહ ઉપાદેય ચીજ હૈ. અંગીકાર કરને લાયક, સ્વીકાર કરને લાયક વહ એક હી ચીજ ધ્રુવ હૈ. વ્યવહારનયસે વહ પર્યાય હૈ, બંધ ઔર મોક્ષ. **'જૈસે મકડી અપની લારમેં બંધી હૈ...'** અપની લારમેં બંધી હૈ. અપને મુંહમેંસે લાર નિકાલકર બંધતી હૈ. આહા..! **'વહ છૂટના ચાહે તો છૂટ સકતી હૈ,...'** મકડી છૂટના ચાહે તો છૂટ સકતી હૈ. ક્યોંકિ અપની લાર નિકાલકર બંધી હૈ.

'જૈસે ઘરમેં રહનેવાલા મનુષ્ય અનેક કાર્યોંમેં, ઉપાધિયોંમેં, જંજાલમેં ફંસા હૈ પરંતુ મનુષ્યરૂપસે છૂટા હૈ;...' મનુષ્યરૂપસે તો નિત્ય હૈ. ચાહે જો ભી ઉપાધિમેં જાયે, મનુષ્ય મિટકર પશુ હો જાતા હૈ, ઐસા નહીં હૈ. આહાહા..! અનેક પ્રકારકે કામ કરને પર ભી મનુષ્યપના પલટકર ઉસ કામમેં પ્રવેશ નહીં કરતા. ઔર વહ કામ આત્મામેં પ્રવેશ નહીં કરતા. ત્રિકાલી મુક્તસ્વરૂપમેં વ્યવહાર રત્નત્રયકા રાગકા ભી અંદર પ્રવેશ નહીં હૈ. આહાહા..! સીધા ધ્રુવ સ્વરૂપ હૈ, ઉસે સીધા પકડનેમેં આયે તો વહ પકડ સકતા હૈ. બાકી કોઈ ક્રિયા કી, યહ કિયા, વહ કિયા, ઈતના જાનપના કરનેકે બાદ પકડે, વહ સબ બાત હૈ. આહાહા..!

'મનુષ્યરૂપસે છૂટા હૈ;...' ક્યા કહતે હૈં? જૈસે મકડી અપની લારમેં બંધી હોને પર ભી લારસે છૂટના ચાહે તો છૂટ સકતી હૈ. અપની સ્વતંત્રતા હૈ. ઐસે મનુષ્ય ચાહે કોઈ ભી ઉપાધિમેં હો, લેકિન મનુષ્યપના નહીં જાતા. ઔર વાસ્વતમેં તો મનુષ્ય ઉસે કહતે હૈં, ગોમ્મટસારમેં કહતે હૈં, જ્ઞાયતે ઈતિ મનુષ્ય. જો યહ આત્મા ભગવાન હૈ ઉસે જાને વહ મનુષ્ય હૈ. આહાહા..! બાકી મનુષ્યસ્વરૂપે મૃગા ચરંતિ. અષ્ટપાહુડમેં વહાં તક કહા હૈ, અષ્ટપાહુડમેં. જિસકો અંદર આત્મા ક્યા ચીજ હૈ, ઉસકી અંદર દૃષ્ટિ ઔર જ્ઞાન નહીં હૈ, વહ ચલતા મુર્દા હૈ. આહાહા..! અષ્ટપાહુડમેં હૈ. ચલતા મુર્દા, મુર્દા હૈ. અંતર ચૈતન્યજ્યોત અનંત ગુણકા ભંડાર પૂરા ભરા હુઆ, ઉસકી તો નજર નહીં હૈ, ઉસકા વેદન નહીં હૈ, ઉસકા અનુભવ નહીં હૈ. ઉસ ઓરકા લક્ષ્ય હો તો અતીન્દ્રિય આનંદકા વેદન આયે. અતીન્દ્રિય આનંદકા વેદન જબતક

નહીં આતા હૈ, તબતક અંદર નહીં ગયા હૈ. બાહર ઘૂમતા રહતા હૈ. આહા..! સમજમેં આતા હૈ? અતીન્દ્રિય આનંદસ્વરૂપ ભગવાન આત્મા, અતીન્દ્રિય આનંદકા સ્વાદ જબતક નહીં આતા હૈ, તબતક વહ બાહરમેં ભટકતા હૈ. આહાહા..! કઠિન બાત હૈ.

મનુષ્ય કોઈ ભી કામ કરે, લેકિન મનુષ્યપના ચલા નહીં જાતા. વૈસે આત્મા ધ્રુવ, પર્યાયમેં જિતના ભી હો, નિગોદપર્યાય હો, યા નૌંવી ગ્રૈવેયકમેં જાનેવાલા દિગંબર મિથ્યાદૃષ્ટિ સાધુ હો, વસ્તુ તો વસ્તુ હૈ. વસ્તુમેં કોઈ ફેરફાર હોતા નહીં. ઉસમેં કભી ફેરફાર હોતા હી નહીં. આહાહા..! અંતરમેં બૈઠના (ચાહિયે). માર્ગ તો આસાન હૈ. અંતર વસ્તુ ગહરાઈમેં પ્રભુ, પર્યાયકે પાતાલમેં, જો નિર્મલ પર્યાયમેં ઉસકે અંદર પાતાલમેં પૂરા દ્રવ્ય ભરા હૈ. ઉસકી મુક્ત દશા હૈ. મુક્ત હૈ તો મુક્ત હો સકતા હૈ. આહાહા..! જો મુક્ત હૈ ઐસા અંદરસે કબૂલ કરે, અંદરસે, તો મુક્ત હો સકતા હૈ. હૈ, પ્રાપ્તકી પ્રાપ્તિ હૈ. જો હૈ વહ મિલતા હૈ, નહીં હો વહ મિલતા હૈ, ઐસા તો હૈ નહીં. આહાહા..!

'વૈસે હી જીવ...' મનુષ્યકા દૃષ્ટાંત દિયા ન? મનુષ્ય કિતને ભી કામ કરે, ફિર ભી મનુષ્ય હી કહનેમેં આતા હૈ. મનુષ્ય પલટકર પશુ નહીં હો જાતા. **'વૈસે હી જીવ વિભાવકે જાલમેં બંધા હૈ,...'** આહાહા..! સૂક્ષ્મ વિકલ્પ. વહાં તક બાત લી હૈ, ૧૪૨ ગાથા-સમયસાર. મૈં જ્ઞાયક હૂં, મૈં અબદ્ધ હૂં. ૧૪-૧૫ ગાથા. અબદ્ધસ્પૃષ્ટ હૂં ઐસા વિકલ્પ હૈ. આહાહા..! ઉસ વિકલ્પસે આત્મા મિલતા નહીં. આહા..! ૧૪-૧૫ ગાથામેં અબદ્ધસ્પૃષ્ટ, અબદ્ધસ્પૃષ્ટ (આતા હૈ). મુક્ત હૈ ઔર પરકે સાથ સ્પર્શિત નહીં હુઆ. **'વૈસે હી જીવ વિભાવકે જાલમેં બંધા હૈ, ફંસા હૈ પરંતુ પ્રયત્ન કરે તો સ્વયં મુક્ત હી હૈ...'** આહાહા..! યહ પ્રયત્ન કોઈ બાહરકી બાતમેં નહીં હૈ. બાહરકા જાનપના હો ઉસસે કામ નહીં હોતા. અંતર વસ્તુસે કામ હોતા હૈ. આહાહા..! અંતરમેં સ્વયં મુક્ત હી હૈ. **'ઐસા જ્ઞાત હોતા હૈ.'** ઐસા અંતરમેં પહલે ભાન હોતા હૈ.

'ચૈતન્યપદાર્થ તો મુક્ત હી હૈ.' ચૈતન્ય તો જ્ઞાન, આનંદકી મૂર્તિ (હૈ). આહા..! ચૈતન્યપ્રભુ જ્ઞાન ઔર આનંદકી મૂર્તિ હૈ. મૂર્તિ અર્થાત્ જ્ઞાન ઔર આનંદસ્વરૂપ હૈ. જ્ઞાન ત્રિકાલી આનંદ, ત્રિકાલી ઉસ સ્વરૂપ હી હૈ. આહાહા..! **'પરંતુ સ્વયં અપનેકો ભૂલ ગયા હૈ.'** ઐસી ચીજ હૈ. પ્રત્યેક (જીવ) ભગવાન આત્મા હૈ અંદરમેં.

સમયસારમેં ૩૮વીં ગાથામેં તો વહાં તક કહા, અરે.. પ્રાણિઓં! સબ આ જાઓ, લોકાલોકકે જ્ઞાનમેં આ જાઓ અંદર. ૩૮વીં ગાથામેં કહા હૈ. આહાહા..! સામૂહિક નિમંત્રણ (દિયા હૈ). પૂરી દુનિયા આ જાઓ. ઓહો..! ભગવાન આત્મા જ્ઞાનસ્વરૂપ હૈ, પૂરી દુનિયા ઉસમેં જાનનેમેં આ જાઓ. ઔર વહ જાનનેવાલા મુક્ત રહો. આહા..!

કોઈ ભવિ-અભવિ ઐસા ભેદ ભી નહીં કિયા. સબ લોક આ જાઓ. અપની દૃષ્ટિસે સબકી બાત કી હૈ. સબ પ્રાણી અપને જ્ઞાનમેં લોકાલોક જાનેનેમેં અંદરમેં આ જાઓ. આહાહા..! ઐસી અંદર ચીજ ભરી હૈ. પૂરી ભરી હૈ. આહા..!

'વિભાવકા જાલ બિછા હૈ ઉસમેં ફંસ ગયા હૈ,...' વિભાવકે બહુત પ્રકાર હૈ. સૂક્ષ્મ વિભાવ અંદરમેં વાસ્તવિક તત્ત્વ જો હૈ વહ અંદર ખ્યાલમેં ન આવે તો અંદર કુછ ભી સૂક્ષ્મ શલ્ય ખ્યાલમેં આતા નહીં. ઉપયોગમેં ખ્યાલમેં આતા નહીં. વહ ઉપયોગ .. હૈ. ક્યા કહા? જો સૂક્ષ્મ ઉપયોગસે આત્મા ખ્યાલમેં આના ચાહિયે, વહ આતા નહીં. ઉપયોગ સૂક્ષ્મ નહીં હૈ, સ્વરૂપ ઐસા હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? આહાહા..! બહિન કહેગી, બહિનકે શબ્દોંમેં બહુત જગહ... ઉનકો શરીરમેં ઠીક નહીં. બહન તો જો હૈ વહ હૈ. સ્ત્રીકા દેહ આ ગયા હૈ. બાકી ઉનકી દશા કોઈ અલગ જાતિ હૈ. દુનિયાકો બાહરસે માલૂમ પડે નહીં. દુનિયા તો બાહરકા જાનપના ઔર બાહ્ય ત્યાગસે દેખે, ઈસલિયે ઉસે કિંમત કરની નહીં આતી. આહાહા..!

'વિભાવકા જાલ બિછા હૈ ઉસમેં ફંસ ગયા હૈ, પરંતુ પ્રયત્ન કરે...' આહાહા..! **'તો મુક્ત હી હૈ.'** પ્રયત્ન કરે અંદરમેં. કોઈ દૂસરા ઉપાય નહીં હૈ, પ્રભુ! અંદર સ્વરૂપમેં પ્રયત્ન (કરના) વહી ઉસકા ઉપાય હૈ. જૈસે રાગમેં પ્રયત્ન અનાદિસે (કરતા હૈ), રાગકા વેદન ઔર કરના, કર્તા હોકર કરકે વેદન કરના. ભલે શુભભાવ હો, વહ ભી ઝહર હૈ. ઉસકા કર્તા હોકર વેદન કરના વહ અનાદિસે ચલા આ રહા હૈ. મુક્ત સ્વરૂપ હૈ ન ભગવાન, તો ઉસમેં જા. મુક્ત હી હૈ. પ્રયત્ન કર. **'દ્રવ્ય બંધા નહીં હૈ.'** દ્રવ્ય કભી બંધા નહીં હૈ. આહાહા..! વસ્તુ હૈ, સત્તા હૈ, મૌજૂદગી ચીજ હૈ, મહાસત્તાવાન હૈ, મહા જિસકા અસ્તિત્વ હૈ. આહાહા..! વહ વસ્તુ કહાં જાયે? વહ વસ્તુ બંધતી ભી નહીં. આહા..! ઉસકા અસ્તિત્વ-મૌજૂદગી બંધા હી નહીં. મુક્તસ્વરૂપ હી ભગવાન હૈ. આહાહા..! ઐસા અંદર દૃષ્ટિમેં આના ઔર અનુભવ કરના, વહ કોઈ અલૌકિક બાત હૈ. આહાહા..! બાહરમેં પંડિતાઈમેં વહ ભલે હી ન આયે. લેકિન વસ્તુ સ્વયં અંદર પ્રાપ્ત કર લે. દુનિયામેં બાહરકી ગિનતીમેં નહીં આયે. આહા..! ઐસી ચીજ હૈ. ૪૭ હુઆ ન. કિસીને લિખા હૈ. ૫૦. ૪૭ કે બાદ ૫૦ હૈ.

તૂ સત્‌કી ગહરી જિજ્ઞાસા કર જિસસે તેરા પ્રયત્ન બરાબર ચલેગા; તેરી મતિ સરલ એવં સુલટી હોકર આત્મામેં પરિણમિત હો જાયગી. સત્‌કે સંસ્કાર ગહરે ડાલે હોંગે તો અંતમેં અન્ય ગતિમેં ભી સત્ પ્રગટ હોગા. ઈસલિયે સત્‌કે ગહરે સંસ્કાર ડાલ. ૫૦.

'**તૂ સત્‌કી ગહરી જિજ્ઞાસા કર...**' આહાહા..! હૈ? તૂ સત્‌કી ગહરી-ગહરી જિજ્ઞાસા કર. પરમાત્મા પર્યાયકે પીછે વિરાજતા હૈ. આહાહા..! પર્યાયકે તલમેં વિરાજતા હૈ. પર્યાય હૈ ઉસકે તલમેં વિરાજતા હૈ. આહાહા..! સત્‌કી ગહરી જિજ્ઞાસા-ગહરી જિજ્ઞાસા, તીવ્ર જિજ્ઞાસા કર, ઐસા કહતે હૈં. ગહરી અર્થાત્ તીવ્ર. આહાહા..! ઉસકે બિના ચૈન પડે નહીં. આત્માનુભવ બિના ચૈન નહીં પડે ઐસી ગહરી જિજ્ઞાસા કર. '**જિસસે તેરા પ્રયત્ન બરાબર ચલેગા.**' આહાહા..! અંતરમેં તો પ્રયત્ન તો તબ ચલેગા કિ જૈસી વહ ચીજ હૈ, ઉસ ઓર યથાર્થ જ્ઞાન કરકે ઝુક જાના, તબ ઉસકા અનુભવ હોતા હૈ. તબતક અનુભવ હોતા નહીં.

અનુભવ રત્ન ચિંતામણિ, અનુભવ હૈ રસકૂપ,
અનુભવ માર્ગ મોક્ષનો, અનુભવ મોક્ષસ્વરૂપ.

ક્યોંકિ વસ્તુ મુક્તસ્વરૂપ હૈ. ઉસકા અનુભવ હુઆ તો યહાં કહા કિ વહ તો મોક્ષસ્વરૂપ હી હો ગયા. વસ્તુ મુક્તસ્વરૂપ થી ઐસી પ્રતીત, અનુભવમેં-વેદનમેં આ ગયી. વેદનમેં આ ગયી, ઉસકા સવાલ હૈ. આહાહા..! વેદનમેં ન આવે તબતક ઉસને સ્પર્શ નહીં કિયા, આત્માકો ઉસને સ્પર્શ નહીં કિયા. આહાહા..!

'**પ્રયત્ન બરાબર ચલેગા. તેરી મતિ સરલ એવું સુલટી હોકર...**' મતિ જો બાહરકી ઓર ઝુકતી હૈ, વહ અંતરમેં ઝુકે. ઔર સરલ, મતિ સરલ એવં સુલટી. વક્રતા તોડકર સરલ હો જાય ઔર સુલટી દશા હો જાય. ઐસી '**સુલટી હોકર આત્મામેં પરિણમિત હો જાયેગી.**' આત્મામેં પરિણમિત હો જાય. આહાહા..! આત્મા જો પરમપારિણામિક સ્વભાવ, પરમપારિણામિક ભાવરૂપ સ્વભાવ તુજે વહાં મિલેગા. આહાહા..! વહ પરિણમિત હો જાયેગી. પર્યાયમેં પરમપારિણામિકભાવકી અનુભવમેં પર્યાય હોગી. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ.

બહનોંમેં બોલે હોંગે, અનુભવમેંસે યહ સબ આયા હૈ. આત્માકા આનંદકા અનુભવ, ઉસમેંસે યહ વાણી નિકલી હૈ. સાધારણ મનુષ્યકો લગે, વહી આતા હૈ, ઐસા લગે. લેકિન ઉસમેં અંતર હૈ. કહાં-કહાં ફર્ક હૈ, વહ અંદર ....

'**સત્‌કે સંસ્કાર ગહરે ડાલે હોંગે...**' સત્‌કે સંસ્કાર, ઐસે સંસ્કાર ડાલના કિ કભી પલટ નહીં જાવે. કદાચિત્ ઈસ ભવમેં સમકિત પ્રાપ્ત ન હો તો દૂસરે ભવમેં (પ્રાપ્ત હો જાય), ઐસે સત્‌કે સંસ્કાર ડાલના. મૈં અખંડ હૂં, મુક્ત હૂં, અભેદ હૂં, જ્ઞાયક હૂં, પરમ સ્વભાવિક પારિણામિક સ્વભાવ હૂં. ઐસા સંસ્કાર યથાર્થમેં, યથાર્થમેં (ડાલના). સંસ્કાર તો ડાલતા હૈ, લેકિન યથાર્થ નહીં હો તો ઊલટા હો જાય. યથાર્થ સંસ્કાર અંદર ડાલે... આહાહા..! '**તો અંતમેં અન્ય ગતિમેં ભી...**' કદાચિત્ ઈસ ભવમેં પ્રાપ્ત ન કરે ઔર ઈસકે સંસ્કાર અંદરમેં ડાલે... આહાહા..! તો સત્ પ્રગટ હોગા. '**અન્ય ગતિમેં ભી સત્ પ્રગટ હોગા.**' આહાહા..! સાતવીં નર્કકે નારકીકો અંદર પ્રવેશ કરતે સમય મિથ્યાત્વ હૈ. નર્કમેં જાતે સમય મિથ્યાત્વ હૈ. બાદમેં સમકિત પ્રાપ્ત કરતા હૈ. સાતવીં નર્કકા નારકી. વેદનાકા પાર નહીં, ભાઈ! ઉસકે એક ક્ષણકે દુઃખ પરમાત્મા કહતે હૈં, ક્રોડ ભવ ઔર ક્રોડ જીભસે કહ સકે નહીં. ઐસે દુઃખમેં પ્રાણી સમકિત પ્રાપ્ત કરતા હૈ. યહાં લોગ કહતે હૈં કિ, હમે કુછ અનુકૂલતા હો તો હમ નિવૃત્તિ લે. વ્યાપાર આદિ પુત્ર બરાબર ચલાયે તો હમ નિવૃત્તિ લેં. ઉસકો દુઃખકા પાર નહીં હૈ, બાપૂ! શરીરમેં જ્વાલા ઉઠે, શીત વ્યાધિ હૈ ન? શીત વ્યાધિ. પહલી નર્કમેં ઉષ્ણ હૈ. અંતિમ નર્કમેં શીત હૈ. બહુત શીત. શીતકા એક કણ યહાં આયે તો આસપાસકે હજારોં લોગ મર જાય. આહાહા..! ઐસી શીતમેં તૈંતીસ સાગર નિકાલે. એક તૈંતીસ સાગર નહીં, ઐસે તૈંતીસ સાગર નિકાલે, ભાઈ! વિચાર ભી કહાં કરતા હૈ કિ મૈં કૌન હૂં? ઔર મુજે ક્યા કરના હૈ? આહાહા..!

અનંત બાર તૈંતીસ સાગરકી સ્થિતિ આત્માકે ભાન બિના ગયા. પ્રભુ! ઉસ દુઃખકી વ્યાખ્યા ભગવાન કરતે હૈં. ઉસકે દુઃખકો દેખકર, વહાં તો કૌન દેખનેવાલા હૈ, લેકિન ઉતના દુઃખ હૈ કિ ઉસકે દુઃખ દેખકર દૂસરેકો આંખમેંસે આંસુ આયે. ઈતના દુઃખ. ઈતને દુઃખમેં સમકિત પ્રાપ્ત કરતા હૈ. ઐસા નહીં હૈ કિ ઈતના દુઃખ હૈ તો નિવૃત્તિ ચાહિયે, યહ ચાહિયે ઔર ફલાના ચાહિયે. આહા..! ઐસે અસંખ્ય સમકિતી સાતવીં નર્કમેં હૈં. આહાહા..! અર્થાત્ પ્રતિકૂલ સંયોગ પર નજર મત કર. અનુકૂલ સંયોગ પર નજર મત કર. દોનોં ચીજ જ્ઞેય હૈ. અનુકૂલ-પ્રતિકૂલતાકી કોઈ છાપ અંદર નહીં મારી હૈ. જ્ઞેય વસ્તુ હૈ. એક આત્માકે સિવા સબ જ્ઞેય હૈ. જ્ઞેયકે દો ભાગ નહીં હૈ કિ યહ જ્ઞેય ઠીક હૈ ઔર યહ ઠીક નહીં હૈ. આહાહા..! જ્ઞાનમેં સબ જ્ઞેય જાનને લાયક હૈ. વહ ભી વ્યવહાર હૈ. જ્ઞાન પરકો જાને વહ ભી વ્યવહાર હૈ. બાકી નિશ્ચયસે તો સ્વયંકો જાનતા હૈ. આહાહા..! ઐસી ચીજ હૈ. ઐસે અનંત જીવને પ્રાપ્ત કર લિયા. અનંત સિદ્ધ હો ગયે હૈં. નહીં હો સકે ઐસા નહીં હૈ. અનંત હો ગયે હૈં,

ઈસલિયે અનંતકે સાથ તૂ આ જા, પ્રભુ! આહાહા..! તેરી શક્તિ અનંત મહા હૈ.

'સત્‌કે સંસ્કાર ગહરે ડાલે હોંગે તો અંતમેં અન્ય ગતિમેં ભી સત્ પ્રગટ હોગા. ઈસલિયે સત્‌કે ગહરે સંસ્કાર ડાલ.' આહાહા..! વર્તમાનમેં ભલે તૂ પ્રાપ્ત ન કર સકે, લેકિન ઉસકા સંસ્કાર, ઐસે સંસ્કાર ડાલ અંદર.. એક બાત ઐસી હૈ, એક સમયકી પર્યાયમેં દૂસરી પર્યાય આતી નહીં. વર્તમાન પર્યાયકા સંસ્કાર દૂસરી પર્યાયમેં આતા નહીં. ફિર ભી યહાં આતા હૈ, ઐસા લિયા હૈ. જિસકા પુરુષાર્થ ... નયી પર્યાયમેં પૂર્વકી પર્યાયકા સંસ્કાર આયા નહીં. થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. પૂર્વ પર્યાયમેં જો સંસ્કાર થા, વહ નયી પર્યાયમેં નહીં આતા. ઐસા પ્રગટ હોતા હૈ ઉસમેં. જૈસા યહ સંસ્કાર હૈ, વૈસા નયા સંસ્કાર અપની પર્યાયમેં પ્રગટ હોતા હૈ. પૂર્વકી પર્યાય વ્યય હો જાતી હૈ. સંસ્કાર કિસમેં ડાલે? વહ તો વ્યય હો જાતી હૈ. આહાહા..! કઠિન બાત હૈ, ભાઈ! વસ્તુકા સ્વરૂપ સૂક્ષ્મ હૈ.

યહાં કહતે હૈં, દૃઢ સંસ્કાર ડાલેગા તો અન્ય ગતિમેં પ્રગટ હોગા. એક પર્યાય દૂસરી પર્યાયમેં તો જાતી નહીં. ઔર યહ ઈસ ગતિમેંસે દૂસરી ગતિમેં પ્રાપ્ત કરે, વહ વ્યવહારસે બાત કી હૈ. પર્યાયમેં સંસ્કાર દૃઢ હૈ તો દૂસરી પર્યાયમેં ભી દૃઢ સંસ્કાર અપનેસે ઉત્પન્ન હોગા, ઐસા જીવ લિયા હૈ.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- પર્યાય તો .. હોતી હૈ.

મુમુક્ષુ :- પર્યાય નષ્ટ હો જાતી હૈ..

ઉત્તર :- દૂસરી પર્યાયમેં ઉતને હી વજનવાલા સંસ્કાર ઉત્પન્ન હોગા. ઐસી પર્યાયકી યોગ્યતા હૈ. સૂક્ષ્મ બાત હૈ. પર્યાય તો વ્યય હોગી. તો ઉત્પાદમેં વહ તો આતી નહીં. આહાહા..! લેકિન જિતના સંસ્કારકા જોર થા, ઉતને જોરવાલી નયી પર્યાય ઉત્પન્ન હો ચુકી હૈ. જિસકો અંદરમેં લગી હૈ, અંતરમેં લગની લગી હૈ ઉસકો તો દૂસરી પર્યાયમેં વહ સંસ્કાર પ્રગટ હુએ બિના રહતા નહીં. આહાહા..! સમજમેં આયા? નહીં તો એક પર્યાય દૂસરી પર્યાયમેં જાતી નહીં. આહાહા..! જાતિસ્મરણ હોતા હૈ. જાતિસ્મરણમેં પૂર્વકી પર્યાય વર્તમાનમેં યાદ આતી હૈ. વહ વર્તમાનમેં પુરુષાર્થકા કામ હૈ. પૂર્વકા કારણ નહીં. વર્તમાનમેં પુરુષાર્થ હૈ વહ ઉસમેં આતા હૈ. ઉસકા યહ કામ હૈ. આહાહા..!

'ઈસલિયે સત્‌કે ગહરે સંસ્કાર ડાલ.' એકદમ તૂ પ્રાપ્ત નહીં કરે તો ઉલઝનમેં મત આના. અંદરમેં ભગવાન અકર્તા-અભોક્તા, સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ અનાકૂલ આનંદકા ઢેર હૈ, ઐસે સંસ્કાર ડાલ. આહાહા..! વહ ૫૦મેં આયા. ૫૦ કે બાદ ૬૨.

જીવ જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે શ્રવણ કરે, ચિંવતન કરે, મંથન કરે ઉસે-ભલે કદાચિત્ સમ્યગ્દર્શન ન હો તથાપિ-સમ્યક્ત્વસન્મુખતા હોતી હૈ. અંદર દૃઢ સંસ્કાર ડાલે, ઉપયોગ એક વિષયમેં ન ટિકે તો અન્યમેં બદલે, ઉપયોગ સૂક્ષ્મસે સૂક્ષ્મ કરે, ઉપયોગમેં સૂક્ષ્મતા કરતે-કરતે, ચૈતન્યતત્ત્વકો ગ્રહણ કરતે હુએ આગે બઢે, વહ જીવ ક્રમસે સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્ત કરતા હૈ. ૬૨.

૬૨. શ્રવણ કરનેમેં ફર્ક હૈ. '**જીવ જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે શ્રવણ કરે,...**' ક્યા કહના હૈ? ગૂઢ બાત હૈ, ગૂઢ હૈ. ચાહે તો ભગવાનકી વાણી સુનને મિલે, લેકિન ઉસસે આત્માકા જ્ઞાન હોતા હૈ, ઐસા નહીં હૈ. સમજમેં આયા? ભગવાનકી વાણી તો પર હૈ. ઉસસે યહાં જ્ઞાન હો જાય, ઐસા હૈ નહીં. જ્ઞાનમેં ઔર વાણીમેં દોમેં અભાવ હૈ. ઉસસે નહીં હોતા... જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે શ્રવણ કર. સિર્ફ શ્રવણ નહીં. જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે. ફર્ક હૈ. જ્ઞાયક સ્વરૂપ.. પ્રવચનસારમેં કહા, પહલા અધિકાર પૂરા હોનેકે બાદ, દૂસરે અધિકારમેં (કહા), શાસ્ત્રકા અભ્યાસ કરો. આગમકા અભ્યાસ કરો, લેકિન સ્વલક્ષ્યસે. અપના લક્ષ્ય રખકર. ધ્યેય-ધ્યેય ભગવાન હૈ. આહાહા..! ઉસકે ધ્યેય બિના જો હોતા હૈ, સબ બિના અંકકે શૂન્ય હૈં. બહિન યહાં વહ બાત કહતી હૈ.

'**જીવ જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે શ્રવણ કરે...**' ઉસસે જ્ઞાન નહીં હોતા. શ્રવણ કરનેમેં તો ત્રિલાકનાથકી વાણી ભી અનંત બાર શ્રવણ કી. '**જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે શ્રવણ કરે,...**' આહાહા..! શ્રવણ કરનેમેં ભી અપને જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે. માત્ર શ્રવણ કરનેકે લિયે શ્રવણ નહીં. શબ્દમેં બડા ફર્ક હૈ. બહિનકા કહનેકા આશય યહ હૈ કિ જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે શ્રવણ કર તો હોગા. ઉસકે લક્ષ્ય બિના માત્ર શ્રવણસે કુછ લાભ નહીં હોગા. આહાહા..! અપૂર્વ વાણી હૈ. આહાહા..! દુનિયા બાહરકી બાતોંમેં પડી હૈ. અંતર ભગવાન આત્મા, ઉસકે લક્ષ્ય બિના શ્રવણ કરે, કોઈ ભી શ્રદ્ધા કરે, લેકિન ઈસ લક્ષ્યકે બિના કુછ લાભ હોગા નહીં. આહાહા..! લક્ષ્ય તો ભગવાન આત્માકા હોના ચાહિયે. શ્રવણમેં, શ્રદ્ધામેં, રમણતામેં, અરે..! પૂરા દિન ખાને-પીનેમેં લગની તો વહાં લગની ચાહિયે. ધ્રુવ સ્વરૂપ મેરા પ્રભુ, પૂર્ણાનંદકા નાથ મૈં હૂં, ઐસી ઉસકી ધૂન (લગની ચાહિયે).

ધર્મીકી ધૂન અપને ધ્રુવમેં લગતી હૈ. આહા..! ધર્મીકી ધૂન ધૈર્યસે.. પંદ્રહ બોલ લિખે હૈં. ધૈર્યસે ધખાવ. એક બાર તેરહ શબ્દ લિખે થે. સબ ધ. ધર્મકે લક્ષ્યસે ધ્યેયકો ધ્યાનમેં લેકર ધૈર્યસે ધખાવ. વહ સાધકકી દશા (હૈ). સાધકકી ધૂન ધખાવ.

ઔર અંદરમેં જાનેકા પ્રયત્ન ઈતના કર કિ પ્રાપ્ત હોકર છૂટકારા હો. પ્રાપ્ત હુએ બિના રહે નહીં. આહા..! શબ્દોમેં ઐસા કહનેમેં આયે, ઉસકા ભાવ હૈ વહ તો (અનુભવગોચર હૈ). **'જીવ જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે...'**

મુમુક્ષુ :- .. ધ્રુવધામના ધ્યેયના ધ્યાનની ધખતી ધૂણી ધગશ અને ધીરજથી ધખાવવી તે ધર્મનો ધારક ધર્મી ધન્ય છે.

ઉત્તર :- સબ ધ. એક બાર યહ બનાયા થા. આહાહા..! ધર્મકે ધ્યેયકે લક્ષ્યસે પર્યાયમેં ધુની ધખાની. લગન લગાની લગન. આહાહા..! ઉનકે પાસ નિકલા. કૌન-સા હુઆ?

'જીવ જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે શ્રવણ કરે,...' ભાઈ! યહ શબ્દ કહા, ઉસકા હેતુ ક્યા હૈ? શ્રવણ કરના વહ કોઈ ચીજ નહીં હૈ. શ્રવણ તો અનંત બાર હુઆ ઔર અનંત બાર નૌ પૂર્વકા જ્ઞાન ભી હુઆ. અનંત બાર ગ્યારહ અંગકા જ્ઞાન હુઆ. લેકિન જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે શ્રવણ કિયા નહીં. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- ..ભગવાનકે સમવસરણમેં...

ઉત્તર :- અનંત બાર ગયા. ભગવાનકે સમવસરણમેં અનંત બાર પ્રભુકી આરતી ઉતારી. હિરાકી થાલી, મણિ રત્નકા દીપક ઔર કલ્પવૃક્ષકે ફૂલ, હિરાકી થાલી, મણિ રત્નકા દીપક ઔર કલ્પવૃક્ષકે ફૂલ (લેકર) પ્રભુકી આરતી કી. ઉસમેં ક્યા હુઆ? વહ તો પર હૈ. ભક્તિકા ભાવ હૈ તો શુભરાગ હૈ. ઉસસે ધર્મ હોતા હૈ યા ઉસકે કારણસે કુછ-કુછ સંસ્કાર ડલેંગે ઐસા નહીં હૈ. આહાહા..! સંસ્કાર કોઈ દૂસરી ચીજ હૈ. આહાહા..!

યહાં વહ કહતે હૈં, **'જીવ જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે શ્રવણ કરે, ચિંતવન કરે,...'** લેકિન જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે, હાં! અંદર **'મંથન કરે ઉસે-ભલે કદાચિત્ સમ્યગ્દર્શન ન હો...'** અંતરકી લગની લગી હો, અંતરમેં ધ્રવકો-ધ્યેયકો ધ્યાનમેં લેકર ધૈર્યસે કામ લેતા હો. **'તથાપિ-સમ્યક્ત્વસન્મુખતા હોતી હૈ.'** કદાચિત્ ઈસ ભવમેં સમ્યગ્દર્શન ન હો, તો સમ્યક્ત્વસન્મુખતા હોતી હૈ. સમકિતકી સન્મુખતા. મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશકમેં હૈ. સમ્યક્ સન્મુખતા. લિખા હૈ. આહાહા..!

'અંદર દૃઢ સંસ્કાર ડાલે,...' અપને સ્વભાવકે સિવા સબ ઓરકી ચિંતા છોડકર, સબ ઓરકા ઝુકાવ છોડકર અપને ચૈતન્યમેં ઝુકના, ઉસકે સંસ્કાર ડાલના. **'ઉપયોગ એક વિષયમેં ન ટિકે...'** કદાચિત્ અંદરમેં ઉપયોગમેં જ્ઞાનમેં લક્ષ્યમેં ન લે તો શ્રદ્ધામેં લક્ષ્યમેં રખના, શાંતિમેં લક્ષ્ય બદલના, આનંદમેં બદલના, ઉપયોગકો અંદર રખના. લક્ષ્યમેં ગુણ કોઈ ભી પલટો. ઉપયોગકે લક્ષ્યમેં કોઈ ભી ગુણ લક્ષ્યમેં લો, લક્ષ્ય

ભલે પલટે, ઉપયોગ તો વહાં રહતા હૈ. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ. '**અન્યમેં બદલે, ઉપયોગ સૂક્ષ્મસે સૂક્ષ્મ કરે,...**' આહાહા..! ભગવાન આત્માકો પકડનેકો સૂક્ષ્મ (ઉપયોગ કરે). ક્યોંકિ શુભભાવકો ભી અતિ સ્થૂલ કહા. પુણ્ય અધિકારમેં. પુણ્ય અધિકારમેં શુભભાવ ચાહે જિતને હો, પંચ મહાવ્રતાદિકે, લેકિન વહ અતિ સ્થૂલ હૈ. યહાં ઉસસે હટકર સૂક્ષ્મ ઉપયોગ કરે. કઠિન બાત હૈ. અંદરકી બાત હૈ. અતિ સ્થૂલ વિષય. શુભઉપયોગ તો અતિ સ્થૂલ હૈ. પુણ્ય-પાપ અધિકારમેં, સમયસારમેં હૈ. યહ સૂક્ષ્મ. આહાહા..!

'**ઉપયોગ સૂક્ષ્મસે સૂક્ષ્મ કરે,...**' ઉપયોગ યાની આત્માકી જ્ઞાન પર્યાય. ઉસ પર્યાયકો અંદરમેં પકડનેકી સૂક્ષ્મતા કરે. સ્થૂલતામેં વહ પકડમેં નહીં આતા. સ્થૂલ ઉપયોગમેં તો રાગ આતા હૈ. આહાહા..! સૂક્ષ્મ ઉપયોગ ઐસા કરે કિ '**ઉપયોગમેં સૂક્ષ્મતા કરતે કરતે,...**' જાનને-દેખનેકી પર્યાયકો સૂક્ષ્મ કરે. સ્થૂલપના છોડતે-છોડતે, સૂક્ષ્મ કરતા હૈ. આહાહા..! યહ કાર્ય હૈ. સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્ત કરનેકી યહ ચીજ હૈ. બાકી સબ બાતેં હૈં.

મુમુક્ષુ :- ઉપયોગ એક વિષયમેં ન ટિકે તો અન્યમેં લગાવે તો અન્યમેં કહાં લગાવે?

ઉત્તર :- અન્યમેં યાની દૂસરે ગુણમેં. એક જ્ઞાન લક્ષ્યમેં ન રહે તો શ્રદ્ધા પર લક્ષ્ય જાયે. ગુણ બદલે. અપનેમેં ગુણ હૈ તો ગુણ પર બદલે. આહાહા..! પરમેં પલટે ઐસા નહીં. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! બહિન તો બોલે હોંગે, ઉસે લિખ લિયા થા. ઉસમેં યહ આયા.

'**ઉપયોગકો સૂક્ષ્મસે સૂક્ષ્મ કરે, ઉપયોગમેં સૂક્ષ્મતા કરતે કરતે, ચૈતન્યતત્ત્વકો ગ્રહણ કરતે હુએ...**' આહાહા..! યહ ઉપાય હૈ. કોઈ પૂછતા હૈ ન? સમકિત કૈસે પ્રાપ્ત હોતા હૈ? રાત્રિકો પૂછતે થે. પ્રશ્ન થા. '**ચૈતન્યતત્ત્વકો ગ્રહણ કરતે હુએ આગે બઢે,...**' આહાહા..! સૂક્ષ્મ ઉપયોગ, જિસસે આત્મા પકડમેં આયે, ઐસે પકડકર અંદર ગહરાઈમેં જાના. પર્યાયકો ધ્રુવમેં લે જાના. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! જો પર્યાય બાહ્ય હૈ, ઉસકો અંતર લે જાના. આહાહા..! '**આગે બઢે,...**' અંદર સૂક્ષ્મતા કરકે આગે બઢે. આહા..! '**વહ જીવ ક્રમસે સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્ત કરતા હૈ.**' ઐસા ક્રમ કરે ઉસકો સમ્યગ્દર્શન મિલતા હૈ.

મુમુક્ષુ :- યહ કરણ પરિણામકી બાત હૈ ક્યા?

ઉત્તર :- પરિણામકી. કર્મ નહીં.

મુમુક્ષુ :- સમ્યક્ સન્મુખકે વિષયમેં કરણ પરિણામ આતે હૈં ન? વહ?

ઉત્તર :- કરણ-ફરણ નહીં, યહાં તો શુદ્ધાત્માકે અભિમુખ. શુદ્ધાત્માકે અભિમુખ.

કરણ, દેશના લબ્ધિ આદિ આયી હૈ. સંસ્કૃતમેં પાઠ ઐસા આયા હૈ, જયસેનાચાર્યમેં કિ શુદ્ધાત્મ અભિમુખ. શબ્દ રખકર ફિર (કહા), શુદ્ધાત્મ અભિમુખ. ઐસા પાઠ હૈ. સબ દેખા હૈ ન. શુદ્ધાત્મ અભિમુખ પરિણામ કરના. આહાહા..! સમજમેં આયા? કરણ ઔર કર્મ ઉસમેંસે નિકાલતે થે. કાંતિલાલ હૈ ન? કાંતિ શિવલાલ. પોરબંદરવાલે. ઉસમેંસે નિકાલતે થે, દેખો! શુભભાવસે સમકિત હોતા હૈ. કરણ, દેશના લબ્ધિ, ક્ષયોપશમ લબ્ધિ, વિશુદ્ધિ ધર્મકા કારણ હૈ, ઐસા નિકાલતે થે. પત્રમેં ડાલતે થે. ઈસ બાર ૧૫વીં ગાથા પઢી. પ્રભુ! જૈનશાસન કિસકો કહેં? સુના. જિનાશાસન. અબદ્ધસ્પૃષ્ટ. ભગવાન કર્મસે, રાગસે અબદ્ધ હૈ અર્થાત્ મુક્ત હૈ. પરકા સ્પર્શ નહીં. અનન્ય હૈ. જો વહ હૈ વહ હૈ. ઔર સંયોગી ચીજ ભાવ વિકારાદિસે રહિત હૈ. ઔર પર્યાયમેં અનેકતા હૈ ઉસસે ભી રહિત હૈ. આહા..! ઉસકો જો અંતરમેં દેખે, ઉસને જૈનશાસન દેખા.

મુમુક્ષુ :- .. આત્માકો દેખે વહ જૈનશાસનકો દેખે.

ઉત્તર :- જૈનશાસન દેખે. વિરોધી થે. બહુત સાલસે વિરોધી થે. પત્રમેં વિરોધ કરતે થે. યહ સુના તો કહા, મહારાજ! હમે સચ્ચા દિગંબર બનાયા. હમે સચ્ચા દિગંબર બનાયા, જૂઠે થે. કાંતિલાલ છે ને ? કાંતિલાલ ઈશ્વર હૈ. પત્ર નિકાલતે હૈં. પઢા બહુત હૈ. ષટ્‌ખંડાગમ આદિ બહુત પઢા હૈ, બહુત વાંચન. બડા પત્ર નિકાલતે હૈં. વિરોધ કરતે થે. ૧૫વીં ગાથામેં જૈનશાસનકી વ્યાખ્યા કરતે-કરતે (કહા), જૈનશાસન કિસકો કહના? જૈનશાસન કોઈ ગુણ-દ્રવ્ય નહીં હૈ, જૈનશાસન પર્યાય હૈ. તો જો દ્રવ્ય હૈ અંદર પૂર્ણાનંદકા નાથ, ઉસકા સ્પર્શ કરકે વેદન કરના વહ જૈનશાસન હૈ. ઉસમેં કરણ ફલાના ઔર ઈસ શુભભાવસે ધર્મ-સમકિત હોગા, ઐસી બાત કહીં નહીં હૈ. બાદમેં બદલ ગયા, બહુત સાલસે વિરોધ થા. શુભભાવસે હોતા હૈ, દેખો, ઈસમેં લિખા હૈ. સમકિત પ્રાપ્ત કરનેમેં પાંચ કારણ હૈ. વિશુદ્ધિ આદિ હૈ. બાપૂ! વહ તો એક નિમિત્તસે કથન હૈ. બાકી ઉસકા અંતિમ શબ્દ સંસ્કૃતમેં (ઐસા હૈ), શુદ્ધાત્મ અભિમુખ પરિણામ. ઐસા પાઠ હૈ. શુદ્ધ જો આત્મા, ઉસકે સન્મુખ પરિણામ. પરસે વિમુખ ઔર સ્વસે સન્મુખ. ઈસ અભિમુખ પરિણામસે સમકિત હોતા હૈ. હૈ ન? આહાહા..! કોઈ કહે કિ, કરણલબ્ધિ, દેશનાલબ્ધિ આદિ સબ આતા હૈ ન? ક્ષયોપશમ, વિશુદ્ધિ આદિ આતા હૈ, સબ હો. લેકિન દૃષ્ટિ શુદ્ધ પર ગયે બિના.. આહાહા..! શુદ્ધકા અનુભવ નહીં હોગા. બાકી ક્રિયાકાંડકા શુભરાગ લાખ શુભરાગ કરે, ઉસસે સમકિત પ્રાપ્ત નહીં કરેગા. આહાહા..!

ઉપયોગકો સૂક્ષ્મ કરે **'આગે બઢે, વહ જીવ ક્રમસે સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્ત કરતા હૈ.'** ઉસે સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્ત હોતા હૈ. ૬૨ હુઆ ન? ૬૨ કે બાદ ૭૫.

જિન્હોંને ચૈતન્યધામકો પહિચાન લિયા હૈ વે સ્વરૂપમેં ઐસે સો ગયે કિ બાહર આના અચ્છા હી નહીં લગતા. જૈસે અપને મહલમેં સુખસે રહનેવાલે ચક્રવર્તી રાજાકો બાહર નિકલના સુહાતા હી નહીં, વૈસે હી જો ચૈતન્યમહલમેં વિરાજ ગયે હૈં ઉન્હેં બાહર આના કઠિન લગતા હૈ, ભારરૂપ લગતા હૈ; આંખસે રેત ઉઠવાને જૈસા દુષ્કર લગતા હૈ. જો સ્વરૂપમેં હી આસક્ત હુઆ ઉસે બાહરકી આસક્તિ ટૂટ ગઈ હૈ. ૭૫.

૭૫. '**જિન્હોંને ચૈતન્યધામકો પહિચાન લિયા હૈ...**' આહાહા..! ચૈતન્યધામ. સ્વયં જ્યોતિ સુખધામ. સ્વયં જ્યોતિ હૈ, ચૈતન્ય જળહળ જ્યોતિ. અનાદિ સ્વયં જ્યોતિ ઔર સુખધામ. સુખકા સ્થાન વહ હૈ. સુખકી ઉત્પત્તિકા સ્થાન-ક્ષેત્ર આત્મા હૈ. આહાહા..! આનંદકી ઉત્પત્તિકા ક્ષેત્ર (ચૈતન્યધામ હૈ). જમીન દો પ્રકારકી હૈ. એક સાધારણ જમીન હોતી હૈ. ક્યા કહતે હૈં? કુલથી, કુલથી હોતી હૈ. વહ જમીન સાધારણ હોતી હૈ. ઔર એક જમીનમેં ચાવલ ઉગતે હૈં, વહ જમીન બહુત અચ્છી હોતી હૈ. ચાવલ. ચાવલકી જમીન પત્થર હો વહાં નહીં હોતી. ઉસ જમીનમેં ફર્ક હોતા હૈ. દેખા હૈ ન. હમારે વહાં એક હૈ. ચાવલકા .. ભી હૈ ઔર... ક્યા કહતે હૈં? કુલથી, કુલથી આતી હૈ ન? કુલથી અનાજ. વહાં દોનોં હોતે હૈં. હમારે વહાંસે પાસમેં હૈ. ક્ષેત્રકા ફર્ક હૈ. ઐસે ભગવાનકે ક્ષેત્રમેં ફર્ક હૈ. ઉસકે ક્ષેત્રમેં તો આનંદકી પકતા હૈ. આહાહા..! ઉસકે ક્ષેત્રમેં દુઃખ ઔર મિશ્રતા નહીં હોતી. આહાહા..! ભાઈ! વહ તો અંદરસે વિશ્વાસ આના ચાહિયે ન. આહાહા..! યહ બાહરસે મિલ જાય ઐસા નહીં હૈ. આહા..! અપૂર્વ પુરુષાર્થ હૈ.

યહાં વહ કહા હૈ. કૌન-સા હૈ? ૭૫. '**જિન્હોંને ચૈતન્યધામકો પહિચાન લિયા હૈ વે સ્વરૂપમેં ઐસે સો ગયે હૈં...**' આહાહા..! ચૈતન્યધામકા સમકિતમેં ભાન હુઆ, વે સ્વરૂપમેં ઐસે સો ગયે હૈં અર્થાત્ સ્વરૂપમેં ઐસે એકાકાર હો ગયે હૈં કિ '**બાહર આના અચ્છા હી નહીં લગતા.**' આહાહા..! અતીન્દ્રિય આનંદકા અનુભવ કરનેકે સિવા બાહર કિસી ભી વિકલ્પમેં આના અચ્છા લગતા નહીં. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ. ચૈતન્યધામકો પહિચાન લિયા હૈ ઉસકી બાત હૈ. આહાહા..! કૈસે પ્રાપ્ત હો, વહ તો પહલે આ ગયા. આહા..!

'**ચૈતન્યધામકો પહિચના લિયા હૈ વે સ્વરૂપમેં ઐસા સો ગયે હૈં...**' આનંદમેં લીન. બાહ્ય શુભાશુભ પરિણતિ ભી હોતી હૈ, લેકિન અંતરમેં લીન હૈ. આહાહા..! અંતરમેં ધ્યેય ધ્રુવકા ધ્યેય કભી છૂટતા નહીં. ધ્રુવકી દૃષ્ટિ કભી છૂટતી નહીં. આહાહા..!

સમકિતી લડાઈમેં હો તો ભી ઉસકા ધ્રુવકા ધ્યેય વહાંસે હટતા નહીં. ઐસી બાત હૈ અંદરકી. આહા..! **'સ્વરૂપમેં ઐસે સો ગયે હૈં કિ બાહર આના અચ્છા હી નહીં લગતા.'** અંતર આનંદસ્વરૂપ ભગવાન, ઉસકા અંદર ભાન હુઆ, અનુભવ હુઆ તો બાહર નિકલના અચ્છા નહીં લગતા. બાહર નિકલના અચ્છા નહીં લગતા. આહાહા..!

'જૈસે અપને મહલમેં સુખસે રહનેવાલે ચક્રવર્તી રાજાકો બાહર નિકલના સુહાતા હી નહીં, વૈસે હી જો ચૈતન્યમહલમેં વિરાજ ગયે હૈં...' આહાહા..! ચૈતન્ય અસંખ્ય પ્રદેશી મહલમેં અંદરમેં વિરાજકર, ઉસકા અનુભવ કરકે ઉસમેં રહતે હૈં. આહાહા..! બાહરમેં તો રાગાદિસે કામ કરતે હૈં. લેકિન અંદરમેં દૃષ્ટિકા ધામ વહાં પડા હૈ. **'બાહર આના કઠિન લગતા હૈ, ભારરૂપ લગતા હૈ.'** આહાહા..! અતીન્દ્રિય આનંદમેંસે નિકલના ભાર લગતા હૈ. **'આંખસે રેત ઉઠવાને જૈસા દુષ્કર લગતા હૈ.'** આહાહા..! આંખસે રેતકો ઉઠાના. ઐસે ધર્મીકો ચૈતન્યધામકી દૃષ્ટિ લગી હૈ, ધામકા અનુભવ હુઆ હૈ, ઉસકો બાહરકી ચીજ બોજા લગતી હૈ, ભાર લગતા હૈ. કૈસા?

'જો સ્વરૂપમેં હી આસક્ત હુઆ ઉસે બાહરકી આસક્તિ ટૂટ ગઈ હૈ.' સ્વરૂપમેં ઐસા લીન હુઆ હૈ, ભલે લડાઈ હો, કામ વિષયકી વાસનામેં હો, લેકિન અંદરકી દૃષ્ટિમેં ધૂન લગી હૈ વહ હટતી નહીં. ધ્યેયમેં ધ્રુવકા પરિણમન હુઆ, વહ પરિણમન કભી હટતા નહીં. (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ સુદ-૪, ગુરુવાર, તા. ૧૪-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૮૧, ૧૦૦. પ્રવચન નં. ૭

જૈસે સ્વભાવસે નિર્મલ સ્ફટિકમેં લાલ-કાલે ફૂલકે સંયોગસે રંગ દિખતે હૈં તથાપિ વાસ્તવમેં સ્ફટિક રંગા નહીં ગયા હૈ, વૈસે હી સ્વભાવસે નિર્મલ આત્મામેં ક્રોધ-માનાદિ દિખાઈ દેં તથાપિ વાસ્તવમેં આત્મદ્રવ્ય ઉનસે ભિન્ન હૈ. વસ્તુસ્વભાવમેં મલિનતા નહીં હૈ. પરમાણુ પલટકર વર્ણ-ગંધ-રસ-સ્પર્શસે રહિત નહીં હોતા વૈસે હી વસ્તુસ્વભાવ નહીં બદલતા. યહ તો પરસે એકત્વ તોડનેકી બાત હૈ. અંતરમેં વાસ્તવિક પ્રવેશ કર તો (પરસે) પૃથકતા હો. ૮૧.

વચનામૃત. ૮૧ બોલ. કિસીને લિખા હૈ કિ યહ પઢના. યહ કાગજ અંદર પડા થા, વહ પઢતે હૈં. કિસીને લિખા હોગા. '**જૈસે સ્વભાવસે નિર્મલ સ્ફટિકમેં લાલ-કાલે ફૂલકે સંયોગસે રંગ દિખતે હૈં...**' ક્યા કહતે હૈં? સ્ફટિક મણિ ઉસકા ઐસા સ્વભાવ હૈ, નિર્મલ, લેકિન પર્યાયમેં ઐસી યોગ્યતા હૈ (કિ) લાલ આદિ ફૂલ હો તો પર્યાયમેં યોગ્યતા હૈ. ફૂલસે નહીં હોતા. લકડીકે નીચે ફૂલ રખો તો નહીં હોતા. ક્યોંકિ ઉસકી યોગ્યતા નહીં હૈ. સ્ફટિકકી પર્યાયકી યોગ્યતામેં લાલ-પીલે ફૂલકે સંયોગસે અપનેસે અંદર લાલ-પીલા રંગ દિખતા હૈ, વસ્તુ સ્વરૂપ ઐસા નહીં હૈ. વસ્તુ નિર્મલ હૈ.

'**જૈસે સ્વભાવસે નિર્મલ સ્ફટિકમેં લાલ-કાલે ફૂલકે સંયોગસે રંગ દિખતે હૈં...**' આહા..! રંગ દિખતે હૈં, હૈ નહીં. અંતર સ્વરૂપમેં નહીં હૈ. જૈસે નિર્મલતા..

જેમ નિર્મલતા રે સ્ફટિક તણી, તેમ જ જીવ સ્વભાવ રે..
જેમ નિર્મલતા રે સ્ફટિક તણી, તેમ જ જીવ સ્વભાવ રે..
શ્રી વીરે ધર્મ પ્રકાશિયો, શ્રી જિનવીરે ધર્મ પ્રકાશિયો,
પ્રબળ કષાય અભાવ રે..

કષાયકે અભાવમેં ભગવાનને ધર્મ બતાયા. અર્થાત્ વીતરાગ ભાવકી પર્યાય પ્રગટ કરનેકા ધર્મ બતાયા. ચારોં અનુયોગકા સાર, ચારોં અનુયોગ હૈ ઉસકા સાર, પંચાસ્તિકાયકી ૧૭૨ ગાથામેં કહા હૈ કિ ચારોં અનુયોગકા સાર વીતરાગતા હૈ. કોઈ

કહે કિ કથાનુયોગમેં ઐસા આયા હૈ, ફલાનેમેં ઐસા આયા હૈ. વહાં પાઠ હૈ. પંચાસ્તિકાય ૧૭૨ ગાથા. સંસ્કૃત હૈ. ચારોં અનુયોગકા સાર વીતરાગતા હૈ. વીતરાગ પર્યાય હૈ. ચારોં અનુયોગકા સાર વીતરાગ પર્યાય હૈ. વીતરાગ પર્યાય વીતરાગ સ્વભાવમેંસે પ્રગટ હોતી હૈ.

જૈસે સ્ફટિક નિર્મલ હૈ, વૈસે ભગવાન અંદર નિર્મલાનંદ પ્રભુ, એક સમયકી પર્યાયકે સિવા આનંદકંદ નિર્મલાનંદ, ઉસમેં રંગ, ગંધ કુછ નહીં હૈ. ઉસ નિર્મલતામેં દૃષ્ટિ દેનેસે વીતરાગ પર્યાય જૈસે કહા, ચારોં અનુયોગકા સાર વીતરાગતા હૈ. કોઈ કહે કિ કથાનુયોગમેં વ્યવહાર કહા હૈ, ફલાના કહા હૈ, ઢીકના કહા હૈ. વહ સબ કહા હૈ. ૧૭૨ ગાથા, પંચાસ્તિકાય. મૂલ પાઠ (હૈ). વીતરાગ પર્યાય હૈ પૂરા સાર. વીતરાગ પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હૈ કૈસે? વીતરાગ પર્યાય ચારોં અનુયોગકા સાર, ઉત્પન્ન કૈસે હોતી હૈ? વીતરાગભાવ આત્મા હૈ ઉસમેંસે ઉત્પન્ન હોતી હૈ. આહાહા..!

ચારોં અનુયોગોંકા સાર આત્મા ચિદાનંદ નિર્મલાનંદ પ્રભુ, ઉસકા અવલંબન ઔર આશ્રય લેના વહ ચારોં અનુયોગોંકા સાર હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? પાઠ હૈ. કોઈ કહે કિ દ્રવ્યાનુયોગમેં અમુક હૈ ઔર કથાનુયોગમેં વ્યવહાર પ્રધાન હૈ, ચરણાનુયોગમેં વ્યવહારસે લાભ હો ઐસા હૈ, સબ કથનકે કોઈ ભી પ્રકાર હો, પરંતુ સાર તો વીતરાગતા હૈ. વીતરાગ ધર્મ હૈ. વીતરાગ ધર્મ હૈ તો વીતરાગી પર્યાય, પ્રથમ સમ્યગ્દર્શન ચૌથે ગુણસ્થાનમેં (હોતા હૈ), વહ વીતરાગી પર્યાય હૈ. સમ્યગ્દર્શન કોઈ ચીજ ઐસી નહીં હૈ કિ શ્રદ્ધા કરકે માન લિયા. સમ્યગ્દર્શન વીતરાગી પર્યાય ઔર વીતરાગી આનંદકે અંશકા સ્વાદ હૈ.

મુમુક્ષુ :- વીતરાગ પર્યાય ભી હૈ ઔર વીતરાગ..

ઉત્તર :- સ્વાદ હૈ. ઉસકા કારણ કિ અનંત ગુણ હૈ ન? અનંત ગુણ પર દૃષ્ટિ દેનેસે અનંત ગુણકી પર્યાયમેં વ્યક્તતા, સર્વ ગુણકી વ્યક્તતા, અનંત ગુણકી એક સમયકી વ્યક્તતા પ્રગટ હોતી હૈ. એક હી ગુણકી પ્રગટ હોતી હૈ ઐસા નહીં. જિતને ગુણ હૈ સબ ગુણકી પર્યાય વ્યક્ત હોતી હૈ. અજોગ નામકા ગુણ હૈ કિ જો ચૌદહવેં ગુણસ્થાનમેં અજોગ હોતા હૈ, વહ ચૌથ ગુણસ્થાનસે અજોગગુણકી પર્યાયકી વ્યક્તતા એક અંશસે પ્રગટ હોતી હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? નિર્મલાનંદ પ્રભુ... કહા ન?

'સ્વભાવસે નિર્મલ સ્ફટિકમેં લાલ-કાલે ફૂલકે સંયોગસે રંગ દિખતે હૈં તથાપિ વાસ્તવમેં સ્ફટિક રંગા નહીં ગયા હૈ,...' સ્ફટિકમેં રંગ આયા નહીં. વૈસે રાગ ઔર દ્વેષ, પુણ્ય ઔર પાપકે વિકલ્પકી જાલ પર્યાયમેં દિખે. વસ્તુમેં નહીં હૈ. વસ્તુ તો

નિર્મલાનંદ સ્ફટિક જૈસી હૈ. વીરે ઐસા પ્રકાશ કિયા. 'જેમ નિર્મળતા સ્ફટિક તણી, તેમ જીવ સ્વભાવ, શ્રી જિનવીરે ધર્મ પ્રકાશિયો, પ્રબળ કષાય અભાવ..' કષાયકા અભાવ કહો કિ વીતરાગભાવ કહો. આહાહા..! પ્રથમ સમ્યગ્દર્શનકી શુરૂઆતસે વીતરાગતા ઉત્પન્ન હોતી હૈ. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! વીતરાગ અવસ્થાકે બિના ચૌથા ગુણસ્થાન આતા નહીં. ક્યોંકિ આત્મા વીતરાગસ્વરૂપ હૈ, આત્મા ત્રિકાલ વીતરાગસ્વરૂપ હૈ. તો વીતરાગ સ્વરૂપકે અવલંબનસે પર્યાયમેં વીતરાગતાકા અંશ આતા હૈ. અરે..! વીતરાગતાકા અંશ ક્યા, અજોગ નામકે ગુણકા ભી એક અંશ પ્રગટ હોતા હૈ. આહાહા..! ચૌદહવે ગુણસ્થાનમેં અજોગ હોતા હૈ. એક અંશ નીચે સમ્યગ્દર્શનમેં પ્રગટ હોતા હૈ. ક્યોં? સર્વ ગુણાંશ તે સમકિત.

સમકિત યાની ક્યા? સર્વ ગુણાંશ તે સમકિત. જિતને ગુણ સંખ્યાસે, ઉન સર્વ ગુણકા એક અંશ વ્યક્ત હો, ઉસકા નામ સમકિત હૈ. સર્વ ગુણાંશ તે સમકિત. સમકિતકી એક હી પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ, ઐસા નહીં. સમકિતકી પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ, આનંદકી હોતી હૈ, શાંતિકી હોતી હૈ, શાંતિ યાની ચારિત્ર, ચારિત્રગુણ આત્મામેં ત્રિકાલ હૈ. ઉસકા એક અંશ સ્થિરતા હોતી હૈ. વીર્યગુણ. વીર્ય સ્વરૂપકી રચના કરે, શુદ્ધ રચના કરે, વીર્ય ભી એક અંશ પ્રગટ હોતા હૈ. ચૌથે ગુણસ્થાનમેં સર્વ અનંત ગુણકા એક અંશ પ્રગટ હોતા હૈ. યહ વાક્ય કહા વહ શ્રીમદ્‌કા કહા. સર્વ ગુણાંશ તે સમકિત.

અપનેમેં રહસ્યપૂર્ણ ચિઠ્ઠીમેં હૈ. ટોડરમલ. ટોડરમલકી રહસ્યપૂર્ણ ચિઠ્ઠીમેં લિખા હૈ કિ ચૌથે ગુણસ્થાનમેં જ્ઞાનાદિ અનંત ગુણકા અંશ પ્રગટ હોતા હૈ. ઐસા પાઠ હૈ. મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશકમેં પીછે ડાલા હૈ. આહાહા..! જિતની સંખ્યા અનંતી અનંતી ગુણકી હૈ, પ્રભુકા સ્વીકાર હોનેસે, પ્રભુકે સન્મુખ હોનેસે પર્યાય ઔર રાગકે વિમુખ હોનેસે, અનંતા અનંતી સંખ્યા ગુણવાલી જો ચીજ, ઉસમેં પ્રત્યેક ગુણકા અંશ, અનંતા અનંતા ગુણ હૈ, અનંતા અનંતા ગુણકા અંશ પર્યાયમેં વ્યક્તપને પ્રગટ અનુભવમેં આતા હૈ. આહાહા..! ઐસા માર્ગ હૈ. નિર્મલ સ્ફટિક મણિ જૈસા ભગવાન હૈ. આહાહા..! રંગ આદિ તો પર્યાયમેં હૈ. પર્યાયમેં રંગ હૈ વહ ભી રંગકે કારણ નહીં હૈ. સ્ફટિકી યોગ્યતાકે કારણ હૈ. સમજમેં આયા? આહા..! બાત ઐસી હૈ. બાત-બાતમેં ફર્ક હૈ, પ્રભુ! લાલ ઔર પીલા ફૂલ હૈ ઈસલિયે યહાં લાલ-પીલા પ્રતિબિંબ ઉઠા, ઐસા નહીં હૈ. સ્ફટિકકી પર્યાયકા ઐસા સ્વભાવ હૈ.

જૈસે લોહા.. દિયાસલી લો, દિયાસલીસે બીડી પીતે હૈં તો ઈસ ઓર અગ્નિ હૈ ઔર ઈસ ઓર શાંતિ હૈ. દિયાસલી પૂરી ઉષ્ણ નહીં હોતી. ઐસે લકડા હો પાંચ હાથ લંબા, અગ્નિમેં રખો તો ઈતના ગરમ હોગા, જિતના હૈ ઉતના. પૂરા ગરમ

નહીં હોગા. ક્યોંકિ યોગ્યતા નહીં હૈ. લેકિન લોહેકા પાંચ હાથ લંબા ટૂકડા હો, વહ યદિ થોડા ભી અગ્નિમેં હો તો ભી પૂરા ગરમ હો જાતા હૈ. પૂરા ઉષ્ણ હો જાતા હૈ. વહ અપની યોગ્યતા હૈ, અગ્નિસે હોતા હૈ ઐસા નહીં. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ, પ્રભુ!

પ્રત્યેક ગુણકી પર્યાય ચૌથે પ્રગટ હોતી હૈ. યોગ્યતાકા કારણ કહા. આહા..! માર્ગ અલગ હૈ, પ્રભુ! યે તો શાંતરસકા માર્ગ હૈ. શાંતિ.. શાંતિ.. શાંતિ. કષાયકે ભાવકા અભાવ. ભલે એક અંશ અનંતાનુબંધીકા અભાવ. લેકિન અનંત મિથ્યાત્વ ઔર મિથ્યાત્વકે સાથ કષાય અનંતાનુબંધી હૈ. પહલે કષાયકો અનંતાનુબંધી ક્યોં કહા? કિ અનંત નામ મિથ્યાત્વકે સાથ સંબંધ હૈ, ઈસલિયે અનંતાનુબંધી કહા. જહાં મિથ્યાત્વ ગયા, સ્વરૂપ નિર્મલાનંદ મેરા સ્વભાવ ત્રિકાલ નિર્મલ સ્વભાવ હૈ. ઐસી જહાં દૃષ્ટિ હુઈ, વહાં સ્થિરતાકા અંશ ભી સાથમેં આયા. ક્યોંકિ અનંતાનુબંધી કષાય ચારિત્રમોહકી પ્રકૃતિ હૈ. અનંતાનુબંધીકી પ્રકૃતિ ચારિત્રમોહકી હૈ. ઉસકે જાનેકે બાદ કુછ તો ચારિત્ર હોગા કી નહીં? ચારિત્ર નામ ભલે નહીં દેતે, લેકિન સ્વરૂપાચરણ ચૌથે ગુણસ્થાનમેં પ્રગટ હોતા હૈ. કોઈ ના કહતા હો તો ઉસે માલૂમ નહીં હૈ. સમ્યગ્દર્શનમેં સ્વરૂપશ્રદ્ધા, સ્વરૂપજ્ઞાન ઔર સ્વરૂપઆચરણ તીનોં પ્રગટ હોતે હૈં.

યહાં કહતે હૈં, સ્ફટિકકા નિર્મલ સ્વભાવ હૈ, વૈસે ભગવાનકા નિર્મલ સ્વભાવ હૈ. '**વાસ્તવમેં સ્ફટિક રંગા નહીં ગયા હૈ,...**' વૈસે આત્મામેં રાગ ઔર દ્વેષ, પુણ્ય ઔર પાપકે વિકલ્પકી જાલ હો, લેકિન સ્વરૂપ વૈસા હુઆ નહીં. શુદ્ધ સ્વરૂપ વૈસા હુઆ નહીં. વહ તો પર્યાયમેં ઐસા હુઆ હૈ. ઉપર-ઉપર વૈસા હુઆ હૈ. અંદર તલમેં ઉસકા સ્પર્શ નહીં હૈ. આહાહા..! ભગવાન આત્મા, ઉસકા જો તલ અંદર પૂર્ણ હૈ, ઉસમેં રાગ-દ્વેષકા પ્રવેશ નહી. '**વૈસે હી સ્વભાવસે નિર્મલ આત્મામેં ક્રોધ-માનાદિ દિખાઈ દેં...**' ક્રોધ, માન, માયા અનાદિસે દિખાઈ દેતે હૈં. પરંતુ વહ પર્યાયમેં દિખાઈ દેતે હૈં, વસ્તુમેં નહીં. આહાહા..! ભ્રમસે દેખતા હૈ. વહ ભી પર્યાયમેં હૈ, વસ્તુમેં નહીં. વસ્તુ તો નિર્મલાનંદ પરમાત્મસ્વરૂપ અતીન્દ્રિય સર્વાંગ આનંદસે ભરા હુઆ, અતીન્દ્રિય આનંદસે ભરા હુઆ પરિપૂર્ણ હૈ. આહાહા..! દિખાઈ દેતે હૈં. કૈસે? જૈસે સ્ફટિકમેં રંગ દિખાઈ દેતે હૈં, વૈસે ભગવાન આત્મામેં, કર્મસે નહીં. જૈસે ઉસ રંગસે પ્રતિબિંબ નહીં ઉઠતા. ક્યા કહા? રંગકા ફૂલ આયા ઈસલિયે વહાં પ્રતિબિંબ ઉઠતા હૈ, ઐસે નહીં. ઉસકી યોગ્યતાસે વહાં પર્યાય હુઈ હૈ. આહાહા..! ઐસે આત્મામેં પર્યાયમેં જો ક્રોધ, માન હૈ, વહ કર્મસે નહીં હુઆ હૈ. અપની યોગ્યતાસે ઉત્પન્ન હુઆ હૈ. આહાહા..! તીનોં ચીજ અલગ હૈ. એક કર્મ અલગ, વિકારકી પર્યાય અલગ.

આહાહા..! સ્ફટિક રત્ન જૈસા ચૈતન્ય સ્વભાવ નિર્મલાનંદ, વહ તો બિલકૂલ ભિન્ન હૈ. અરે..! ઐસા જો ભગવાન તેરે પાસ હૈ. બહિનકે વચનમેં એક જગહ આતા હૈ. તેરે પાસ આનંદકા નાથ હૈ. તૂ હી આનંદકા નાથ હૈ, પાસ ક્યા? તેરી નજર વહાં નહીં જાતી ઔર બાહરમેં ઈસકા ઐસા ઔર ઉસકા વૈસા. બાહ્ય ક્રિયાકાંડમેં રૂકકર વહાં અટક ગયા.

યહાં કહા કિ '**આત્મામેં ક્રોધ-માનાદિ દિખાયી દેં તથાપિ...**' તો ભી '**વાસ્તવમેં આત્મદ્રવ્ય ઉનસે ભિન્ન હૈ.**' આહાહા..! દ્રવ્ય કભી રાગરૂપ હોતા નહીં. દ્રવ્ય કભી સંસારકે કોઈ વિકલ્પરૂપ હોતા નહીં. આહા..! ઐસા જો દ્રવ્ય સ્વભાવ હૈ વહ નિર્મલ સ્ફટિક જૈસા હૈ. કહતે હૈં, આત્મદ્રવ્યમેં ક્રોધાદિ દિખતે હૈં, માનાદિ દેખતા હૈ ઉસસે ભિન્ન હૈ. વાસ્તવમેં તો ઐસી ચીજ હૈ કિ અપની રુચિ નહીં હોકર, અપને સિવા પુણ્ય ઔર પાપકે સૂક્ષ્મ ભાવ, ઉસકી જિસકો રુચિ હૈ, ઉસકો સ્વરૂપ પ્રતિ દ્વેષ હૈ. અરુચિ હૈ. જિસે રાગકી રુચિ હૈ, ઉસે પ્રભુ પ્રતિ અરુચિ હૈ. યહાં પ્રભુ યાની આત્મા કહતે હૈં. આહા..!

આનંદઘનજી શ્વેતાંબરમેં હુએ હૈં. ઉન્હોંને કહા હૈ, અરુચિ દ્વેષ સ્વભાવ. ભગવાન આનંદકે નાથ પ્રતિ પ્રેમ નહીં હૈ ઔર યહાં પ્રેમ હૈ, રાગકા એક અંશ ભલે શુભ હો, ઉસમેં જો પ્રેમ લગા હૈ, વહ આત્માકે પ્રતિ દ્વેષ હૈ. યહાં રાગ હૈ, યહાં દ્વેષ હૈ. રાગકા રાગ હૈ ઔર આત્માકે પ્રતિ દ્વેષ હૈ. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, બાપૂ! ભગવાન! તેરી બાતકો ક્યા કહે? ભગવન્ સ્વરૂપ પૂરા હૈ. ઉસકા પૂરા સ્વરૂપ ભગવત સ્વરૂપ હૈ. યહ તો ચમડી, હડ્ડી દિખતે હૈં, વહ કોઈ વસ્તુ નહીં હૈ. વહ તો જડમેં ચલી જાયેગી. અંદર ચૈતન્યરત્ન હિરા. આહાહા..! ઉસમે જો વિકાર દિખાઈ દેતા હૈ, વિકાર દિખતા હૈ વહ ઉસમેં નહીં હૈ. વહ પર્યાયમેં-એક સમયકી દશામેં વિકાર હૈ. વહ કહતે હૈં, દેખો!

ક્રોધ અનાદિસે દિખાઈ દેતે હૈં. વહ તો અનાદિસે દિખતા હૈ. પહલે પર્યાયમેં શુદ્ધ થા ઔર બાદમેં અશુદ્ધ હુઆ, ઐસા હૈ નહીં. ક્યા કહા? દ્રવ્ય તો શુદ્ધ હી અનાદિસે હૈ. પરંતુ પર્યાય ભી અનાદિસે શુદ્ધ થી ઔર બાદમેં અશુદ્ધ હુઈ, ઐસા હૈ નહીં. ક્યા કહા, સમજમેં આયા? ફિરસે કહતે હૈં. દ્રવ્ય જો શુદ્ધ હૈ, વહ અનાદિસે હૈ. ઔર પર્યાય જો અશુદ્ધ દિખતી હૈ, વહ કર્મસે નહીં, અપની યોગ્યતાસે ઐસી હૈ. લેકિન વહ પર્યાયમેં-અવસ્થામેં હૈ, સ્વભાવમેં નહીં.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- નહીં, નહીં. દૂસરી અપેક્ષા ઈસકે સિવા લાગૂ નહીં પડતી. ઐસી વસ્તુ

હૈ, ભૈયા! યહ તો અંતરકી બાતેં હૈં. જિસે બૈઠે વહ બિઠાયે, દૂસરા ક્યા હો?

પર્યાયમેં રાગ દિખતા હૈ, સ્વભાવમેં નહીં. ઔર રાગ દિખતા હૈ વહ કર્મકે કારણ નહીં. આહાહા..! સ્ફટિકકા દૃષ્ટાંત દિયા ન? લાલ-પીલા પ્રતિબિંબ ઉઠતા હૈ વહ અપની યોગ્યતાસે હૈ. લાલ-પીલે ફૂલસે હો તો ઈસકે નીચે રખ દે. ઈસકે નીચે. ઈસમેં હોના ચાહિયે. લકડી લો, લકડી. ઉસકે નીચે ફૂલ રખો તો પ્રતિબિંબ ઉઠના ચાહિયે. ઉસકી પર્યાયમેં યોગ્યતા હૈ. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- પર્યાયકી યોગ્યતા યા દ્રવ્યકી?

ઉત્તર :- પર્યાયકી યોગ્યતા હૈ. દ્રવ્ય તો જૈસા હૈ ઐસા આનંદકા નાથ પ્રભુ શુદ્ધ હૈ. આહાહા..!

વાસ્તવમેં આત્મદ્રવ્ય ક્રોધાદિ વિકારસે. ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, વિષય વાસના, ભ્રમસે ભિન્ન હૈ. આહાહા..! '**વસ્તુ સ્વભાવમેં મલિનતા નહીં હૈ.**' ભગવાનકા વસ્તુ સ્વભાવ દેખો તો મલિનતા નહીં હૈ. વહ તો ઉપર પર્યાયમેં મલિનતા દિખતી હૈ. સંસાર પર્યાયમેં હૈ. સંસાર બાહર નહીં હૈ. સ્ત્રી, કુટુંબ, પરિવાર, પૈસા, લક્ષ્મી, દુકાન સંસાર નહીં હૈ. ઔર સંસાર દ્રવ્યમેં નહીં હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? સંસાર હૈ ઉસકી પર્યાયમેં. સંસરણ ઈતિ સંસાર. યહ શબ્દ પડા હૈ, પ્રવચનસાર. અંતર સ્વરૂપ આનંદકા નાથ, ચિદાનંદ નાથ ધ્રુવ, ઉસમેંસે સંસરણ અર્થાત્ હટ જાય. હટકર રાગમેં આ ગયા હૈ. રાગ-દ્વેષમેં આ ગયા. ઈસલિયે સંસરણ ઈતિ સંસાર. વહ સંસાર હૈ. આહા..! ઔર ઈસ સંસારકા નાશ કરના હૈ. કોઈ બાહ્ય સંસારમેં સ્ત્રી-પુત્ર છોડકર અકેલા ફિર, કપડે નિકાલકર, ઐસા અનંત બાર કિયા. આહાહા..!

અંતરમેં જો પર્યાયમેં ક્રોધ, માનાદિકી યોગ્યતા હૈ, વહ સ્વરૂપમેં નહીં હૈ. સ્વરૂપકી દૃષ્ટિ કરકે, સ્વરૂપકા ધ્યાન કરકે, સ્વરૂપમેં જાકર, સ્વરૂપકી ભેંટ કરકે એકાકાર હોતા હૈ તો મલિનતા છૂટ જાતી હૈ. દૂસરા કોઈ ઉપાય હૈ નહીં. આહાહા..! '**વસ્તુસ્વભાવમેં મલિનતા નહીં હૈ.**' એક દૃષ્ટાંત દિયા હૈ.

જૈસે '**પરમાણુ પલટકર વર્ણ-ગંધ-રસ-સ્પર્શસે રહિત નહીં હોતા...**' પરમાણુ એક હૈ, વહ કભી વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ ગુણકે બિના નહીં રહ સકતા. હૈ? પરમાણુ પલટકર, પલટકર '**વર્ણ-ગંધ-રસ-સ્પર્શસે રહિત નહીં હોતા...**' આહાહા..! ક્યા કહા? પરમાણુકા સ્વભાવ જો વર્ણ, ગંધ, રસસે રહિત હૈ ઐસા કોઈ કહે તો ઐસે નહીં હૈ. વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ ઉસકા સ્વભાવ હૈ. તો વહ પરમાણુ વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ રહિત હો ગયા હૈ, ઐસા કોઈ કહે તો દ્રવ્યકા નાશ હો ગયા. આહાહા..! પરમાણુમેં વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ હૈ. ઉસકા પલટકર અભાવ હો જાય, ઐસા તીન

કાલમેં નહીં હૈ.

ઐસે ભગવાન આત્મા,.. આહાહા..! અનંત જ્ઞાન, દર્શન, આનંદસે ભરા હૈ, વહ પલટકર કભી વિકાર નહીં હોતા. સમજમેં આયા? થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! આહા..હા..! પરમાણુ જૈસે વર્ણ, ગંધ, રસસે રહિત હો સકે નહીં, અનાદિઅનંત પરમાણુમેં વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ અનાદિઅનંત હૈ. વૈસે યહ ભગવાન આત્મા અનાદિઅનંત આનંદ ઔર શાંતિસે ભરા તત્ત્વ હૈ. ઉસમેં મલિનતા હૈ નહીં. આહાહા..! પરમાણુ રંગ બિના હોતા નહીં, વૈસે ભગવાન રાગ બિના હી હોતા હૈ. આહાહા..! રાગસહિત હોતા તો.. રાગ પર્યાયમેં હૈ, લેકિન વસ્તુમેં રાગ હૈ નહીં. ક્રોધ હૈ નહીં, માન હૈ નહીં. ભ્રમણા ભી ઉસકે અંદર નહીં હૈ. ભ્રમણા સબ પર્યાયમેં હૈ. આહાહા..! થોડા સૂક્ષ્મ પડા. વસ્તુ ઐસી હૈ, પ્રભુ! આહાહા..!

યહાં તો સબ ભગવાન હૈ, ભાઈ! ભગવાન હી હૈ. વહ તો એક પર્યાયમેં રાગકી એકતા, જો ઉસકી યોગ્યતા હૈ, યોગ્યતા તો ઉસકી હૈ, કર્મસે નહીં હૈ. જૈસે સ્ફટિકમેં પ્રતિબિંબ ઉઠા હૈ, લાલ-પીલે ફૂલ હૈ ઉસસે નહીં, અપની યોગ્યતાસે હુઈ હૈ. વૈસે યહ વિકાર કર્મસે નહીં, અપની યોગ્યતાસે વિકાર હૈ. લેકિન પ્રભુ તો ત્રિકાલ નિર્મલાનંદ હૈ. પરમાણુ પલટકર વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ રહિત હોતા નહીં. ઐસે તીન લોકકા નાથ પ્રભુ પલટકર રાગરૂપ કભી હોતા નહીં. આહાહા..! ઐસા વસ્તુ સ્વભાવ (હૈ). કિસકે સાથ વાદ કરે? વાદવિવાદ ભી કહાં હૈ? નિયમસારમેં આગે પ્રભુને કહા હૈ, આહાહા..! ચીજ ઐસી હૈ. ... ઐસા પાઠ હૈ નિયમસારકા. અનેક પ્રકારકે જીવ, અનેક પ્રકારકી ઉસકી લબ્ધિકા ઉઘાડ, અનેક પ્રકારકે જીવ. નાના પ્રકારકે કર્મ અર્થાત્ કર્મ ભિન્ન-ભિન્ન હૈ. સ્વસમય ઔર પરસમયકે સાથ વાદ મત કરના. નિયમસારમેં પાઠ હૈ. ક્યોંકિ વહ ચીજ તો અનુભવકી ચીજ હૈ. આહા..! વાદ કરને જાયેગા તો વ્યવહારકે બહુત વચન આતે હૈં, ઉસે આગે રખેગા. આહાહા..! ગાથામેં કહા હૈ. સ્વસમય ઔર પરસમયકે સાથ વાદવિવાદ કરના નહીં. સ્વસમયસે ભી. આહાહા..! જૈન ધર્મમેં રહકર ભી જૈનધર્મકે લોગોંકે સાથ વાદવિવાદ નહીં. વહ વસ્તુ ઐસી અગમ્ય હૈ.

વહ યહાં કહતે હૈં. '**પરમાણુ પલટકર...**' આહાહા..! વર્ણ યાની રંગ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ રહિત નહીં હોતા. '**વૈસે હી વસ્તુ સ્વભાવ નહીં બદલતા.**' ભગવાન ચૈતન્ય આનંદ સ્વરૂપ.. આહાહા..! પરમાણુ રંગસે અરંગ નહીં હોતા, ઐસે ભગવાન આત્મા નિર્મલાનંદ ત્રિકાલસે કભી વિકારરૂપ નહીં હોતા. વસ્તુ વિકારરૂપ નહીં હોતી. આહાહા..! યહાં તો વસ્તુકી શ્રદ્ધાકી બાત હૈ. અનુભવકી બાત હૈ. આહાહા..! '**વૈસે હી વસ્તુસ્વભાવ નહીં બદલતા.**' જૈસે પરમાણુકા વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ પલટકર

ક્યા હો જાય? પરમાણુ અરૂપી હો જાય? વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શસે રહિત હો તો અરૂપી હો જાય? કભી હોતા નહીં. વૈસે ભગવાન તીન લોકકા નાથ, ચૈતન્યજ્યોતિ જળહળ જ્યોતિ સ્વયં જ્યોતિ સુખધામ, વહ પલટકર ક્યા હો જાય? ક્યા રાગ હો જાય? જડ હો જાય? આહાહા..! આહા..હા..! ઐસી ચીજ પ્રભુ તેરે પાસ હૈ, તૂ હી હૈ. પાસ કહનેમેં થોડા (ભેદ રહતા હૈ).

'યહ તો પરસે એકત્વ તોડનેકી બાત હૈ.' બહન તો કહતે હૈં કિ યહ મૈંને ક્યોં કહા? કિ પરસે એકત્વ તોડનેકી બાત હૈ. વિકાર આત્મામેં નહીં હૈ ઔર વિકાર પર્યાયમેં હૈ, એક સમયકી પર્યાયમેં હૈ, યહ બાત ક્યોં કહી? કિ વિકાર તોડનેકો કહા. ક્યોંકિ વિકાર હમેશા નહીં હૈ, વસ્તુ નિત્ય હૈ. આહાહા..! ભગવાન આત્મા જ્ઞાનાનંદ સહજનંદ સ્વરૂપ ત્રિકાલી હૈ, અનાદિઅનંત હૈ ઔર વિકાર હૈ વહ ક્ષણિક એક સમયકા હૈ. જૈસે પરમાણુ પલટકર વર્ણ રહિત નહીં હોતા, વૈસે ભગવાન પલટકર કભી વિકારરૂપ નહીં હોતા. ચાહે તો નિગોદમેં ચલા જાય. નિગોદમેં અંગૂલીકે અસંખ્ય ભાગમેં, અસંખ્યવે ભાગમેં. અસંખ્ય ઔદારિક શરીર હૈ. નિગોદ. એક શરીરમેં અનંતગુના જીવ હૈ. એક-એક જીવમેં સાથમેં દો-દો શરીર હૈ. તૈજસ ઔર કાર્માણ. આહાહા..!

એક અંગૂલીકે અસંખ્ય ભાગમેં અસંખ્ય તો નિગોદકે ઔદારિક શરીર હૈ. આહાહા..! ઔર એક-એક શરીરમેં અનંત-અનંત જીવ હૈ. ઔર એક-એક જીવકા દો-દો શરીર સાથમેં હૈ. સબકી સંખ્યા અંગૂલીકા અસંખ્યવાં ભાગ. ગજબ બાત હૈ! ઐસા કહકર ક્યા કહતે હૈં? કિ ક્ષેત્રકી કોઈ મહિમા નહીં હૈ. છોટા-બડા ક્ષેત્ર નહીં, વસ્તુકા સ્વભાવ ક્યા હૈ? આહાહા..! બડા ક્ષેત્ર હો તો બડી ચીજ કહનેમેં આયે, છોટા ક્ષેત્ર હો તો છોટી કહી જાય, ઐસા નહીં હૈ. છોટી-બડી કોઈ ક્ષેત્રસે નહીં હૈ. આહાહા..!

જિતને ગુણ આકાશમેં હૈ, અનંતાઅનંત. તીન કાલકે સમયસે અનંતગુના. ઉતને ગુણ એક પરમાણુમેં હૈ. અરે.. પ્રભુ! ક્યોંકિ દ્રવ્ય હૈ ન? જિતને ગુણ આકાશમેં હૈ, ઉતની સંખ્યા એક પરમાણુમેં હૈ. આહાહા..! ઉતની સંખ્યા આત્મામેં હૈ. પરમાણુમેં જડ હૈ. ભગવાનમેં સબ ચેતન હૈ. આહા..! વહ સ્વભાવ કભી પલટતા નહીં.

'યહ તો પરસે એકત્વ તોડનેકી બાત હૈ.' યહ બાત ક્યોં કી? કિ રાગ ઔર સ્વભાવ દોનોં બિલકૂલ ભિન્ન હૈ. બિલકૂલ ભિન્ન હૈ. રાગસે કુછ ભી લાભ હો, શુભરાગ કરતે-કરતે અંદરમેં પ્રવેશ હોગા, વહ બાત બિલકૂલ જૂઠ હૈ. પહલે શુભરાગ કરે, શુભરાગ કરતે-કરતે અંદરમેં જાના હોગા. દુઃખ કરતે-કરતે સુખમેં જાના હોગા, ઐસા હૈ. દુઃખ વેદતે-વેદતે આનંદમેં જાના હોગા, ઐસી વહ બાત હૈ. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! યહાં બહિન કહતી હૈ, યહ ક્યોં કહા? **'યહ તો પરસે એકત્વ તોડનેકી**

બાત હૈ.' આહા..! પ્રભુ! તેરેમેં આનંદ ભરા હૈ **ન, નાથ!** તેરી પર્યાયમેં જો થોડા વિકાર હૈ, વહ તો ક્ષણિક હૈ. વહ તો તેરી નજર ગિરતે હી ટૂટ જાયેગા. આહાહા..! તેરી નજર ફિર, પર ઉપર તેરી નજર હૈ, નિધાન પર નજર આયે તો એક સમયમેં ટૂટ જાયેગા. આહાહા..! ઐસી તાકત હૈ, પ્રભુ!

'**અંતરમેં વાસ્તવિક પ્રવેશ કર...**' બહિન કહતી હૈ.. થોડા બોલે થે, બહુત થોડા બોલતી હૈ. યહ ભી થોડા બોલે હોંગે, બહનોંને લિખ લિયા. ઈસલિયે બાહર આયા, નહીં તો બાહર ભી નહીં આયે. બાહરસે મર ગયે હૈં. આહાહા..! '**અંતરમેં વાસ્તવિક પ્રવેશ કર...**' જિસમેં વિકાર નહીં, નિર્મલાનંદ પ્રભુ, જૈસે પરમાણુ પલટકર વર્ણરહિત નહીં હોતા, વૈસે ભગવાન પલટકર, અનંત જ્ઞાન, દર્શન પલટકર વિકાર નહીં હોતા. અનંતજ્ઞાન, અનંતદર્શન અનંત ચતુષ્ટય. જૈસે પરમાણુકા વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ પલટતા નહીં, વૈસે આત્મામેં અનંત ચતુષ્ટય ભરા હૈ. આહાહા..! અનંતજ્ઞાન, અનંતદર્શન, અનંતઆનંદ, અનંતવીર્ય. ઉસ ચતુષ્ટયસે રહિત આત્મા કભી હોતા નહીં, તીન કાલમેં હોતા નહીં. ઐસા અંદરમેં પ્રવેશ કર, પ્રભુ! ઐસા કહતે હૈં. તુજે મહિમા લગતી હો.. આહાહા..! યહ ચીજ મહાપ્રભુ હૈ. ભલે ઉસકી પર્યાયમેં અનાદિસે વિકાર હૈ. લેકિન ઉસકા સમય કિતના? એક સમય. વિકારકી. અપની મૌજૂદગી ત્રિકાલ હૈ. આહાહા..! ત્રિકાલી પર નજર કર, અંતર પ્રવેશ કર. '**તો (પરસે) પૃથકતા હો.**' તો પરસે પૃથક નામ જુદા હો જાય, ભેદજ્ઞાન હો જાય. આહાહા..!

કષાયકા અંશ ઉપર-ઉપર હૈ ઔર અંદરકી ચીજમેં તો અકેલા માલ-આનંદકા માલ ભરા હૈ. અતીન્દ્રિય જ્ઞાન, અતીન્દ્રિય આનંદ, અતીન્દ્રિય વીર્ય, અતીન્દ્રિય શાંતિ, અતીન્દ્રિય પ્રભુતા, અતીન્દ્રિય પ્રભુતા ઐસી અનંત-અનંત શક્તિકા દલ-પિંડ પડા હૈ. આહાહા..! ઉસમેં પ્રવેશ કર, પ્રભુ! આહાહા..! ઉસ ચીજકી ઓર નજર કર. ચાહે કોઈ ભી નિગોદકા ભવ કિયા, લેકિન ઉસકા દ્રવ્ય તો જો હૈ સો હૈ. આહાહા..! નિગોદકા ભવ. એક અક્ષરકે અનંતવે ભાગમેં વિકાસ હૈ. ફિર ભી દ્રવ્ય તો પરિપૂર્ણ પરમાત્મસ્વરૂપ હી પડા હૈ. આહાહા..! આહાહા..!

'**અંતરમેં વાસ્તવિક પ્રવેશ કર તો (પરસે) પૃથકતા હો.**' તો પરસે ભિન્નતા હો જાયેગી. ૮૧ (પૂરા હુઆ). ઉસકે બાદ? ૧૦૦. કોઈ લિખનેવાલેને લિખા હૈ. કિસીને રખા થા.

'મૈં અનાદિઅનંત મુક્ત હૂં'-ઈસ પ્રકાર શુદ્ધ આત્મદ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ દેનેસે શુદ્ધ પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ. 'દ્રવ્ય તો મુક્ત હૈ, મુક્તિકી પર્યાયકો આના હો તો આયે' ઈસ પ્રકાર દ્રવ્યકે પ્રતિ આલંબન ઔર પર્યાયકે પ્રતિ ઉપેક્ષાવૃત્તિ હોને પર સ્વાભાવિક શુદ્ધ પર્યાય પ્રગટ હોતી હી હૈ. ૧૦૦.

૧૦૦. '**મૈં અનાદિઅનંત મુક્ત હૂં**'. મુક્ત સિદ્ધ હોતે હૈં, વહ સાદિ અનંત સિદ્ધ હૈ. સિદ્ધ હોતે હૈં વહ સાદિ અનંત હૈ, પ્રભુ અનાદિઅનંત હૈ. મુક્તદશા સાદિ-શુરૂઆત હૈ, ફિર અંત નહીં હૈ. સાદિઅનંત હૈ. ઔર પ્રભુ આત્મા હૈ વહ તો અનાદિઅનંત હૈ. ઉસકી આદિ ભી નહીં ઔર અંત નહીં હૈ. ઈસકી તો આદિ હોગી, સિદ્ધકી સાદિ હો ગયી. સિદ્ધ પર્યાય જબ હોગી તબ આદિ હો ગયી. આત્મામેં ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! '**મૈં અનાદિઅનંત મુક્ત હૂં**'. આહાહા..! અનાદિઅનંત મુક્ત હૂં. કભી બંધા નહીં. આહાહા..! અંતરમેં બિઠાનેકી બાત હૈ, પ્રભુ! અંતરમેં દૃષ્ટિ કરકે, રુચિ કરકે, પોષણ કરકે અનુભવ કરને લાયક યહ હૈ. બાકી તો સબ દુનિયાકી બાતેં બહુત હૈ.

'**ઈસ પ્રકાર શુદ્ધ આત્મદ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ દેનેસે...**' શુદ્ધ આત્મદ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ દેનેસે '**શુદ્ધ પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ.**' આહાહા..! શુદ્ધ પર દૃષ્ટિ દેનેસે.. વહ તો સમયસારમેં ગાથા હૈ. ... શુદ્ધ હોતા હૈ, .. અશુદ્ધ હોતા હૈ. ગાથા હૈ, સમયસારમેં. આત્મા ત્રિકાલી શુદ્ધ હૈ, ઐસી દૃષ્ટિ કરે ઔર અંદર કરે તો વહ શુદ્ધ હો જાતા હૈ. ઔર આત્માકો અશુદ્ધ માને તો વહ ચારોં ગતિમેં અશુદ્ધ રહતા હૈ. સમયસારમેં દો ગાથા હૈ. આહા..! યહાં કહા, '**મૈં તો અનાદિઅનંત મુક્ત હૂં**'. આહાહા..! '**ઈસ પ્રકાર શુદ્ધ આત્મદ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ દેનેસે શુદ્ધ પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ.**' શુદ્ધ પર્યાય કોઈ દૂસરે પ્રકારસે પ્રગટ નહીં હોતી. આહાહા..! અનાદિઅનંત ધ્રુવ ભગવાન, જિસમેં પર્યાયકા બદલના ભી નહીં હૈ, ઉસ પર દૃષ્ટિ દેનેસે પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ-શુદ્ધ પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ.

શક્તિરૂપ તો હૈ ઐસા કહનેમેં આતા હૈ. ધ્રુવમેં સબ પર્યાયકી શક્તિ તો હૈ. ક્યોં? કિ જિતની પર્યાય હોતી હૈ વહ પર્યાય એક સમય રહકર વિલય હોતી હૈ. વિલય-નાશ હોતી હૈ. નાશ કહાંસે હો? સત્ હૈ. ઉત્પાદ્વ્યયધ્રુવ યુક્તં સત્. વ્યય ભી સત્ હૈ. આહાહા..! ઉત્પાદવ્યયધ્રુવ યુક્તં સત્. તો વ્યય ભી સત્ હૈ. તો નાશ હોકર કહાં જાય? વ્યય હોકર અંદર દ્રવ્યમેં પ્રવેશ કરતી હૈ. વ્યયકી પર્યાય નાશ

હોકર દ્રવ્યમેં જાતી હૈ. આહા..! હૈ ન? **'શુદ્ધ પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ.'** ક્યોંકિ પર્યાય શક્તિરૂપ તો અંદર સબ પડી હૈ. લેકિન અંતર ઉસકા સ્વીકાર.. ઓહો..! ગહરાઈમેં ઉસકા સ્વીકાર કરનેસે, પર્યાયકે તલમેં જાને પર જો પરમાત્મા પૂર્ણ સ્વરૂપ વિરાજતા હૈ, વહ દ્રવ્ય તો મુક્ત હૈ. તેરે ખ્યાલમેં આ જાયેગા, તુજે આનંદ હોગા. આહાહા..! સમ્યગ્દર્શનમેં આનંદ હોગા. અતીન્દ્રિય આનંદકા સ્વાદ આના. આહાહા..! ક્યોંકિ અનંત ગુણ હૈ. સબ ગુણકા અંશ પ્રગટ હોતા હૈ. તો આનંદ ભી પ્રગટ હોતા હૈ. સ્વરૂપકી રચનાવાલા વીર્ય ભી પ્રગટ હોતા હૈ. ઔર પ્રભુતા, ઉસમેં પ્રભુતા પડી હૈ આત્મામેં. સમયસારમેં ૪૭ શક્તિ હૈ ન. ઉસમેં એક પ્રભુતા શક્તિ હૈ. આહાહા..! ઉસ પ્રભુતા શક્તિમેંસે પ્રભુતા આતી હૈ. પર્યાયમેં પ્રભુતા આતા હૈ. આહાહા..! ચૌથે ગુણસ્થાનમેં પ્રભુતાકા અંશ બાહર આતા હૈ. આહાહા..! ઐસા માર્ગ!

'દ્રવ્ય તો મુક્ત હૈ, મુક્તિકી પર્યાયકો આના હો તો આયે'. ક્યા કહા? મેરી દૃષ્ટિ તો દ્રવ્ય પર-ધ્રુવ પર હૈ. પર્યાય હોનેવાલી હોગી. મેરે અંદર ક્યા હૈ? મૈં તો ધ્રુવ પર દૃષ્ટિ રખતા હૂં. આહાહા..! **'મુક્તિકી પર્યાયકો આના હો તો આયે.'** **'દ્રવ્ય તો મુક્ત હૈ.'** ઉસ પર દૃષ્ટિ દેનેસે પર્યાયમેં મુક્તિ હોગી હી. ઉસમેં હોગી હી. આહાહા..! મુક્ત ભગવાન, ઉસકી પર્યાય મુક્ત, અપૂર્ણ પર્યાય મુક્ત, પૂર્ણ પર્યાય મુક્ત, વસ્તુ મુક્ત. આહાહા..! ક્યા કહા? ભગવાન વસ્તુ મુક્ત, ઉસકા માર્ગ જો મોક્ષમાર્ગ અંદર હૈ, અલ્પ હૈ, વહ ભી મુક્ત ઔર પૂર્ણ સિદ્ધ દશા વહ ભી મુક્ત. ઉસકા મુક્તકે સાથ સંબંધ હૈ. રાગકે સાથ એક સમયકા સંબંધ હૈ, વહ કોઈ મૂલ ચીજ નહીં હૈ. આહાહા..! કઠિન કામ હૈ, ભાઈ! દુકાન ચલાની, યહ સબ કરના, ઈસકા સમય કબ મિલે? બાપૂ! યે તો સમય હૈ. આહાહા..! સમય એક બાર આયેગા ઔર દેહ છૂટ જાયેગા. ઐસા સમય આયેગા કિ માલૂમ નહીં પડેગા, બૈઠે-બૈઠે દેહ છૂટ જાયગા, ફટાકસે. અભીં યહાં એક લડકા થા, દસ સાલકા. ઐસે બૈઠા થા. કુછ નહીં થા. કહને લગા, મુજે ગલેમેં કુછ હૈ. કોઈ વ્યાધિ બતાઈ થી. બૈઠા થા, કુઠ નહીં. દસ મિનટમેં દેહ છૂટ ગયા. પહલે હીરાભાઈકે મકાનમેં રહતે થે. હીરાભાઈકે મકાનમેં રહતે થે ન, ઉનકે લડકેકા લડકા, ઉસકા લડકા. ઉસકા નામ કુછ હોગા, કુછ કહતે થે.

યહાં તો કહતે હૈં, જૈસે વહ રોગ ક્ષણમેં દેહકા અંત લાતા હૈ, વૈસે તીન લોકકે નાથકે સન્મુખ દેખને પર (સંસારકા) ક્ષણમેં નાશ હોકર મોક્ષ હોતા હૈ. આહાહા..! અરે..! વહ ચીજ ક્યા હૈ? અંદર કૌન કિતની તાકત ઔર ક્યા શક્તિ હૈ? આહા..! જિસકી તુલના સિદ્ધકે સાથ ભી નહીં. સિદ્ધકી પર્યાયકે સાથ નહીં, દ્રવ્યકે સાથ હૈ. આહાહા..! સિદ્ધકી પર્યાય જૈસી અનંતી પર્યાય તો એક-એક ગુણમેં પડી હૈ. ઐસા

દ્રવ્ય સ્વભાવ.. આહાહા..!

'દ્રવ્ય તો મુક્ત હૈ, મુક્તિકી પર્યાયકો આના હો તો આયે'. આહાહા..! બહન આયે નહીં હૈ અભી. દોપહરકો આયેંગે. શરીરમેં કમજોરી હૈ. સિદ્ધકી પર્યાય હોની હો તો હો, મુજે ક્યા? મૈં તો ત્રિકાલી આનંદકંદ ધ્રુવ હૂં. આહાહા..! ઐસા કહતે હૈં. મૈં તો ત્રિકાલી અનાદિઅનંત આનંદ, વીર્ય, શાંતિ ઔર પ્રભુતાકા પિંડ ભરા હૈ. સિદ્ધપર્યાય આનેવાલી હોગી તો આયેગી. આહાહા..! ઉસકી ભી હમકો પરવાહ નહીં હૈ. હમને તો અંદર પ્રભુ દેખા હૈ. ધ્રુવ સ્વરૂપ ધ્રુવ ભગવાન. ઉસ દૃષ્ટિકે આગે સિદ્ધકી કોઈ કિંમત નહીં હૈ.

'ઈસ પ્રકાર દ્રવ્યકે પ્રતિ આલંબન ઔર પર્યાયકે પ્રતિ ઉપેક્ષાવૃત્તિ...' ઈસ પ્રકાર દ્રવ્યકે પ્રતિ આલંબન. ત્રિકાલી ધ્રુવ ભગવાનકા આલંબન. કોઈ બાહ્ય આલંબનસે વહ પ્રગટ હો, ઐસી ચીજ હૈ નહીં. ભગવાનકા આલંબન હૈ... તકરાર હોતી હૈ ન? સ્થાનકવાસી ઔર દેરાવાસીમેં. શ્વેતાંબર કહે કિ આલંબન ચાહિયે, વહ કહતા હૈ આલંબન નહીં ચાહિયે. બાહરકા આલંબન. યહાં તો બાહરકા આલંબન કામ નહીં કરતા. કોઈ આલંબન નહીં હૈ. નિરાલંબી ભગવાન ત્રિલોકનાથ હૈ. જિસકો કોઈ અપેક્ષા લાગૂ પડતી નહીં. આહાહા..! **'ઈસ પ્રકાર દ્રવ્યકે પ્રતિ આલંબન ઔર પર્યાયકે પ્રતિ ઉપેક્ષાવૃત્તિ...'** પર્યાયકે પ્રતિ ઉપેક્ષા. દરકાર નહીં કૈસી હૈ. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- જ્ઞાનીકો મુક્તિ નહીં ચાહિયે ન?

ઉત્તર :- દરકાર ધ્રુવ પર હૈ. મુક્તિ આતી હૈ. ધ્રુવકે જોરમેં કહતે હૈં. મેરા લક્ષ્ય ધ્રુવ પર હૈ, મુક્તિ આયેગી હી. આનેવાલી આયેગી તો આયેગી હી. મુક્તિકી અનંતી-અનંતી પર્યાય જિસમેં ભરી હૈ. આહાહા..! એક કેવલજ્ઞાનકી એક પર્યાય સાદિઅનંત કેવલજ્ઞાનકી પર્યાય સાદિઅનંત એક જ્ઞાનગુણમેં પડી હૈ. ભગવાન આત્માકા એક જ્ઞાનગુણ, ઉસમેં સાદિઅનંત જો કેવલજ્ઞાન, કભી અંત નહીં. એક પર્યાય (ઐસી) અનંતી પર્યાય ઉસસે અનંતગુની અંદર પડી હૈ. આહાહા..! અરે..! પ્રભુ! તૂને આત્મા દેખા નહીં, આત્માકો જાના નહીં. આત્મા કિસે કહના? આહાહા..! યહ બાત વિસ્મૃત હો ગઈ હૈ ઔર દૂસરે રાસ્તે પર ચડ ગઈ હૈ. પ્રવૃત્તિકે રાસ્તે પર ચડ ગઈ હૈ. આહાહા..!

યહાં તો કહતે હૈં, **'દ્રવ્યકે પ્રતિ આલંબન ઔર પર્યાયકે પ્રતિ ઉપેક્ષાવૃત્તિ...'** પર્યાય ચાહે તો મોક્ષમાર્ગકી હો, લેકિન પર્યાયકે પ્રતિ ઉપેક્ષા (હૈ). ક્યોંકિ પર્યાયકો ભી પરદ્રવ્ય કહા હૈ. ૫૦વીં ગાથા. સમજે? નિયમસાર. પર્યાયકો પરદ્રવ્ય કહા હૈ. સ્વદ્રવ્ય મેરા યહાં હૈ, તો પરદ્રવ્ય તો આયેગા હી. પર્યાય ઉસમેંસે નિકલકર આયેગી

હી. નિઃસંદેહ, નિઃશંક. જો પાયા વહ ગિર જાયેગા, ઐસી શંકા જ્ઞાનીકો હૈ નહીં. પંચમકાલકે પ્રાણીકે લિયે ઐસા લિયા હૈ. ૩૮ ગાથા, ૯૨ ગાથા. મૂલ પાઠમેં ઐસા લિયા હૈ કિ શ્રોતા અપ્રતિબુદ્ધ થા, ઉસે સમજાયા ઔર સમજા તો વહાં તક કહા, હમારા જ્ઞાન ઔર દર્શન અપ્રતિહત હૈ. ગિરેગા નહીં. શંકા નહીં હૈ. પંચમકાલકા પ્રાણી-શ્રોતાકો પ્રગટ હુઆ વહ ઐસી દશા હૈ. કદાચિત્ એકાદ ભવ હો, ઉસકા કુછ નહીં. આહાહા.! ચીજ તો યહ હૈ.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- પત્ર ઐસા હૈ ન. પત્ર ઐસા હૈ ન. દેખોન! '**મુક્તિકી પર્યાયકો આના હો તો આયે.**' આયેગી હી. જહાં ભગવાનકો-મૂલકો પકડ લિયા. વૃક્ષકે મૂલકો પકડ લિયા તો ફલ-ફૂલ તો હોંગે હી. જિસને મૂલ પકડા, ઉસે ફલ-ફૂલ તો હોંગે હી. ઐસે ભગવાન આત્માકો પકડા, ઉસમેં સિદ્ધપર્યાય તો ફલ હૈ. ફલ આકર હી છૂટકારા હૈ.

'**દ્રવ્યકે પ્રતિ આલંબન ઔર પર્યાયકે પ્રતિ ઉપેક્ષાવૃત્તિ હોને પર સ્વાભાવિક શુદ્ધ પર્યાય પ્રગટ હોતી હી હૈ.**' આહાહા..! પર્યાયકે પ્રતિ ઉપેક્ષાવૃત્તિ, ચાહે સો પર્યાય ચાર જ્ઞાનકી હો, ક્ષાયિક પર્યાય હો-ક્ષાયિક સમકિત, પરંતુ પર્યાયકે પ્રતિ ઉપેક્ષાવૃત્તિ. આહાહા..! '**પર્યાયકે પ્રતિ ઉપેક્ષાવૃત્તિ હોને પર સ્વાભાવિક શુદ્ધ પર્યાય પ્રગટ હોતી હી હૈ.**' ઐસી વસ્તુકી સ્થિતિ ઔર મર્યાદા હૈ. વહ તો પહલે આ ગયા હૈ અપને. જહાં ચૈતન્યકી પર્યાય પ્રગટ હુઈ, ઉસકી યદિ પૂર્ણતા ન હો તો જગતકા નાશ હોગા. પૂર્ણ દૃષ્ટિ જહાં હુઈ ઔર વહ સાધકપના પૂર્ણ ન હો, તો દ્રવ્ય નહીં રહ સકતા. દ્રવ્ય ન રહે તો, સબ દ્રવ્ય નહીં રહતે, તો જગત શૂન્ય હો જાયે. આહાહા..! યહ બાત પહલે આ ગયી હૈ. ઐસે આત્મામેં જો સાધકપના ઉત્પન્ન હુઆ, ઉસમેં સિદ્ધપના આયેગા, આયેગા ઔર આયેગા. સિદ્ધપના ન આવે તો ઉસ દ્રવ્યકા નાશ હો. સાધકપનાકા અભાવ હોતા હૈ. સાધકકા ફલ સિદ્ધપદ આના ચાહિયે. વહ નહીં આયે તો સાધકકા નાશ હોને પર દ્રવ્યકા નાશ હો જાય. આહાહા..! થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. વિશેષ કહેંગે... (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ સુદ-૫, શુક્રવાર, તા. ૧૫-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૬૨, ૧૦૫, ૧૪૦, ૪૦૧ પ્રવચન નં. ૮

જીવ જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે શ્રવણ કરે, ચિંવતન કરે, મંથન કરે ઉસે-ભલે કદાચિત્ સમ્યગ્દર્શન ન હો તથાપિ-સમ્યક્ત્વસન્મુખતા હોતી હૈ. અંદર દઢ સંસ્કાર ડાલે, ઉપયોગ એક વિષયમેં ન ટિકે તો અન્યમેં બદલે, ઉપયોગ સૂક્ષ્મસે સૂક્ષ્મ કરે, ઉપયોગમેં સૂક્ષ્મતા કરતે-કરતે, ચૈતન્યતત્ત્વકો ગ્રહણ કરતે હુએ આગે બઢે, વહ જીવ ક્રમસે સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્ત કરતા હૈ. ૬૨.

વચનામૃત, ૬૨. ફિરસે કિસીકો સુનનેકા ભાવ હૈ. સમ્યગ્દર્શન પાનેકી કલા હૈ. જિસકો સમ્યગ્દર્શન હો ઉસકો તો આનંદકા અનુભવ હોતા હૈ. ઈસલિયે કિસીકો પૂછના પડે યા કિસીકો કહના પડે યા ઉસ વિષયમેં કિસીસે કુછ સુનના પડે, ઐસા નહીં હૈ. સમ્યગ્દર્શન જો હૈ વહ તો અનંત ગુણકા પિંડ પ્રભુ, અનંત આનંદકે સ્વાદકા અનુભવ કરતા હુઆ સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હોતા હૈ. આહાહા..! ઔર એક સમ્યગ્દર્શન હોનેકે બાદ પંચમ ગુણસ્થાન ઔર મુનિકી દશા આતી હૈ. પહલે નહીં આતી. યહાં ૬૨મેં તો સમ્યગ્દર્શન સન્મુખ હોનેકે યોગ્ય કૌન હૈ, યહ કહતે હૈં.

'**જીવ જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે શ્રવણ કરે,...**' આહાહા..! શ્રવણકે લિયે શ્રવણ નહીં. જ્ઞાયક સ્વરૂપ ભગવાન અંદર, ઉસકે લક્ષ્યસે શ્રવણ કરે. મુજે આયેગા તો મૈં કિસીકો કહ સકૂં, મૈં ઉપદેશ દે સકૂં, ઐસા કોઈ લક્ષ્ય નહીં. જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે. માત્ર જાનનેવાલા આત્મા ત્રિકાલી જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે શ્રવણ કરે. '**ચિંવતન કરે,...**' ઉસકે લક્ષ્યસે ચિંતવન કરે. ઉસકા લક્ષ્ય છોડકર ચિંતવન-બિંતવન (કરે) વહ કોઈ ચીજ નહીં હૈ. ઔર '**મંથન કરે,...**' જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે અંદર મંથન કરે. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! અભી તો સમકિત પ્રાપ્ત કરનેકી રીતકી કલા હૈ યહ. અંતર સ્વરૂપ દૃષ્ટિમેં અનુભવમેં જબતક આયા નહીં, તબતક ઉસકે સન્મુખ (હોકર) મંથન કરે. આહાહા..!

'**ઉસે-ભલે કદાચિત્ સમ્યગ્દર્શન ન હો તથાપિ-સમ્યક્ત્વસન્મુખતા હોતી હૈ.**' અંતરમેં યદિ સ્વસન્મુખસે શ્રવણ, મનન, ચિંતવન, સ્વસન્મુખસે શ્રવણ, ચિંતવન, મનન હો તો વહ સમ્યગ્દર્શન સન્મુખ હોતા હૈ. '**અંદર દઢ સંસ્કાર ડાલે,...**' બાત

વહ કિ એક હી ધૂન લગે અંદર. આનંદસાગર પ્રભુ જ્ઞાયક, ઉસ જ્ઞાયકકી અંદર ધૂન લગે. ઉસ ધૂનમેં દૂસરી કોઈ ચિંતા રહે નહીં. ઐસી ધૂન લગે તો વહ સમકિતસન્મુખ હૈ. જ્ઞાયકકી ધૂન લગે. કોઈ વાંચનકી, શ્રવણકી યા દૂસરી નહીં. અંદર જ્ઞાયકકી ધૂન લગે. ચિદાનંદ ભગવાન જ્ઞાયક સ્વરૂપ ચૈતન્ય દલ, અરૂપી મહાસાગર. સ્વયંભૂરમણ સમુદ્રમેં તલમેં રેતી નહીં હૈ. સ્વયંભૂરમણ સમુદ્ર હૈ, (ઉસકે) તલમેં રેત નહીં હૈ. અકેલે હિરા-માણિક ભરે હૈં. રત્ન ભરે હૈં. સુના હૈ? સ્વયંભૂરમણ સમુદ્રમેં નીચે અકેલે રત્ન ભરે હૈં. રેતી નહીં હૈ. આહા..! દુનિયાકા દિખાવ તો દેખો. બાહરકા દિખાવ. સ્વયંભૂરમણ અસંખ્ય જોજન લંબા હૈ. પૂરા રત્નસે ભરા હૈ, રેતી નહીં. યહ ભગવાન તો ઉસે ભી જાનનેવાલા-દેખનેવાલા અપનેમેં રહકર, ઉસકી કિંમત ક્યા કહના! ઉસમેં અનંત રત્ન ઐસે ભરે હૈં કિ સ્વયંભૂરમણ તો જડકા રત્ન હૈ, યહ ચૈતન્ય આકર હૈ. ચૈતન્યકે રત્નકા દરિયા પ્રભુ હૈ. હિન્દીમેં છે આ જાતા હૈ.

ઈસલિયે કહતે હૈં કિ '**અંદર દઢ સંસ્કાર ડાલે, ઉપયોગ એક વિષયમેં ન ટિકે...**' યહ ક્યા કહતે હૈં? જ્ઞાન લક્ષ્યમેં લેને પર વહાં કદાચિત્ ઉપયોગ ન ટિકે તો યહ આનંદ હૈ, આત્મા આનંદ હૈ, ઐસે ઉપયોગકો પલટે. આત્મા અંદર શાંત વીતરાગસ્વરૂપ હૈ, ઐસે વિચારમેં ઉપયોગકો પલટાયે. એક હી ઉપયોગમેં ન રહ સકે તો ઉપયોગ (પલટે). લેકિન યહ ઉપયોગ, હાં અંદર. અંદર ગુણકા ઉપયોગ ઔર ભેદ ઉપર લક્ષ્યકો પલટે. આહાહા..! '**તો અન્યમેં બદલે,...**' તો અન્યમેં બદલે. '**ઉપયોગ સૂક્ષ્મસે સૂક્ષ્મ કરે,...**' જિસમેં કોઈ ચિંતા નહીં હૈ. પૂરી દુનિયાસે ઉદાસ ભાવ. પૂરી દુનિયા મેરી નહીં હૈ, મૈં તો એક આત્મા આનંદ હૂં. આનંદ સિવા મેરી કોઈ ચીજ બાહરમેં નહીં હૈ. ઐસી ઉદાસીન અવસ્થા ઉસમેં કરકે ઉપયોગ સૂક્ષ્મસે સૂક્ષ્મ કરે. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- કરે કિ હોતા હૈ?

ઉત્તર :- વહ કરે તબ હોતા હૈ ન. અપને આપ હો જાતા હૈ, ઐસા નહીં. કરે તો હોતા હૈ. આહાહા..!

'**ઉપયોગ સૂક્ષ્મસે સૂક્ષ્મ કરે.**' આહાહા..! પર્યાયમેં, પ્રત્યેક દ્રવ્યકી પર્યાયમેં ષટ્કારક હૈ. પ્રત્યેક દ્રવ્ય, જિતને અનંત દ્રવ્ય હૈ ઉસકી એક સમયકી પર્યાયમેં ષટ્કારક હૈ. પર્યાય પર્યાયકી કર્તા, પર્યાય કર્તાકા કાર્ય-કર્મ, પર્યાય પર્યાયકા સાધન-કરણ, પર્યાય કરકે પર્યાયમેં રખી-સંપ્રદાન, પર્યાયસે પર્યાય હુઈ ઔર પર્યાયકે આધારસે પર્યાય હુઈ. આહાહા..! અનંત જિતને દ્રવ્ય જગતમેં હૈ, ભગવાનને જો કહે, પ્રત્યેક દ્રવ્યકી એક સમયકી પર્યાયમેં ષટ્કારક પરિણમન હૈ. આહાહા..! અજ્ઞાનીકો ભી અજ્ઞાનમેં ષટ્કારક પરિણમન હૈ. જ્ઞાનીકો જ્ઞાન ઔર આનંદમેં ષટ્કારકકા પરિણમન હૈ. આહાહા..! સમજમેં

આયા? વહ ષટ્કારક સ્વસન્મુખ કરે. ભલે વસ્તુ બની ન હો, લેકિન પ્રત્યેક ષટ્કારકકા પરિણમન ભગવાન તો કહતે હૈં. જિતને દ્રવ્ય હૈં, અરે..! એક પરમાણુ, એક પરમાણુકી પર્યાય. એક પરમાણુકી પર્યાય, ઉસમેં ષટ્કારક હૈ. આહાહા..! કર્તા, કર્મ, કરણ, સંપ્રદાન, અપાદન, અધિકરણ. છહ બોલકે સિવા કોઈ તત્ત્વ હૈ નહીં. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં કિ અપને આત્મામેં લક્ષ્ય લગાકર, ઉપયોગ સૂક્ષ્મ કરકે અંદર ધૂન લગાવે. આહાહા..! '**ઉપયોગમેં સૂક્ષ્મતા કરતે કરતે, ચૈતન્યતત્ત્વકો ગ્રહણ કરતે હુએ...**' સૂક્ષ્મ ઉપયોગમેં ષટ્કારકકા પરિણમન કરકે, સ્વસન્મુખ કરકે, સ્વ જ્ઞાયક સન્મુખ કરના. અનંત કાલસે કિયા નહીં. અનંત કાલસે મુનિવ્રત દ્રવ્યલિંગી અનંત બાર ધારણ કિયા. આહાહા..! 'મુનિવ્રત ધાર અનંત બૈર ગ્રૈવેયક ઉપજાયો'. ઉસમેં કોઈ બાહ્યકી ક્રિયાસે આત્માકો કુછ લાભ હોતા હૈ, ઐસા બિલકૂલ નહીં હૈ. આહાહા..!

અંતરકી ક્રિયા રાગસે રહિત.. પ્રભુ! સૂક્ષ્મ બાત હૈ. વિકલ્પસે ભી ભિન્ન, અપના સ્વરૂપ ભિન્ન હૈ, ઐસા લક્ષ્ય કરકે '**ચૈતન્યતત્ત્વકો ગ્રહણ કરતે હુએ...**' જાણન યહ જ્ઞાન હૈ. ક્યોં? પ્રગટમેં-પર્યાયમેં પ્રગટમેં આનંદ હૈ નહીં. સબ પ્રાણીકો પર્યાયમેં પ્રગટ આનંદ હૈ નહીં. મિથ્યાદૃષ્ટિકો. જ્ઞાન પ્રગટ હૈ. જ્ઞાનકી પર્યાય પ્રગટ હૈ. આહાહા..! કહતે હૈં કિ જ્ઞાનપર્યાય દ્વારા, પ્રગટકે દ્વારા ચૈતન્યતત્ત્વકો (ગ્રહણ કરે). જાણકતત્ત્વ હૈ. ક્યોંકિ પ્રગટમેં પર્યાયમેં તો વહ હૈ. પર્યાયમેં આનંદ કિ જો અંદર સૂક્ષ્મ ગુણ હૈ, ઉસકી પર્યાયમેં હૈ નહીં. સમકિતી નહીં હૈ, મિથ્યાત્વી હૈ. ઉસે જ્ઞાનમેં ખ્યાલ આ ગયા, જ્ઞાનમેં જાણન.. જાણન જ્ઞાનકો પકડકર. '**ચૈતન્યતત્ત્વકો ગ્રહણ કરતે હુએ આગે બઢે, વહ જીવ ક્રમસે સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્ત કરતા હૈ.**' વહ જીવ ક્રમસે ઈસ પ્રકાર સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્ત કરતા હૈ. દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્રસે નહીં, શબ્દસે નહીં, શ્રવણસે નહીં. આહાહા..! જો કોઈ વાણી ભગવાનકી સુને ઉસસે જો જ્ઞાન હોતા હૈ, ઉસસે ભી આત્માકી સન્મુખતા નહીં હોતી. ક્યોંકિ સબ પર સન્મુખ દશા હૈ. આહાહા..! ભગવાનકી વાણી સુને લેકિન પર સન્મુખ દશા હૈ. પરસન્મુખ દશા સ્વસન્મુખમેં કામ નહીં કરતી. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! અભ્યાસ નહીં હૈ અંદર ઈસલિયે સૂક્ષ્મ લગે. અભી તો પ્રાપ્ત કરનેકી રીત યહાં કહી હૈ.

સૂક્ષ્મસે સૂક્ષ્મ જ્ઞાનપર્યાય પ્રગટ હૈ, ક્ષયોપશમ ભાવ પ્રગટ હૈ, આનંદ પ્રગટ નહીં હૈ. ઈસલિયે ચૈતન્યકો ગ્રહણ કરે, યહ જ્ઞાન મૈં હૂં, ઐસે ગ્રહણ કરકે. આહા..! '**વહ જીવ ક્રમસે સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્ત કરતા હૈ.**' લો. કિસીને લિખા થા. ચિઠ્ઠી પડી થી. ફિરસે લો. વહ લિયા. અબ ૧૦૫. શાંતિસે બાત સમજનેકી ચીજ હૈ, ભગવાન! યહ કોઈ પંડિતાઈકી ચીજ નહીં હૈ.

આત્માને પરમાર્થસે ત્રિકાલ એક જ્ઞાયકપનેકા હી વેશ ધારણ કિયા હુઆ હૈ. જ્ઞાયક તત્ત્વકો પરમાર્થસે કોઈ પર્યાયવેશ નહીં હૈ, કોઈ પર્યાય-અપેક્ષા નહીં હૈ. આત્મા 'મુનિ હૈ' યા 'કેવલજ્ઞાની હૈ' યા 'સિદ્ધ હૈ' એસી એક ભી પર્યાય-અપેક્ષા વાસ્તવમેં જ્ઞાયક પદાર્થકો નહીં હૈ. જ્ઞાયક તો જ્ઞાયક હી હૈ. ૧૦૫.

૧૦૫. '**આત્માને પરમાર્થસે ત્રિકાલ એક જ્ઞાયકપનેકા હી વેશ ધારણ કિયા હુઆ હૈ.**' ક્યા કહતે હૈં? સમયસારમેં ચલા હૈ. પુણ્ય, પાપ, આસ્રવ અધિકાર પૂરા કરે તબ (લિખતે હૈં), યહ વેશ પૂરા હુઆ. ઐસા પાઠમેં હૈ. ઐસે મોક્ષ અધિકાર પૂરા હુઆ વહાં ભી ઐસા લિખા હૈ. મોક્ષકા વેશ પૂરા હુઆ. ક્યોંકિ મોક્ષ તો એક સમયકી પર્યાય હૈ. ભગવાન તો ત્રિકાલી દ્રવ્ય હૈ. ઉસે મોક્ષકા વેશ ભી લાગૂ નહીં પડતા. આહાહા..! '**આત્માને તો પરમાર્થસે ત્રિકાલ એક જ્ઞાયકપનેકા હી...**' જ્ઞાયકપનેકા હી '**વેશ ધારણ કિયા હુઆ હૈ.**' આહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! મોક્ષકો ભી વેશ કહા હૈ. સમયસારમેં હૈ, પાઠ હૈ. મોક્ષ .. ફિર કહતે હૈં, મોક્ષકા વેશ પૂરા હો ગયા, મોક્ષકા વેશ ચલા ગયા. ફિર દૃષ્ટિ એક દ્રવ્ય પર રહી હૈ, આનંદકી એક બાત રહ ગઈ. મોક્ષકી પર્યાય પર લક્ષ્ય નહીં, દ્રવ્ય પર લક્ષ્ય હૈ. સમકિતીકા દ્રવ્ય ધ્રુવ ચિદાનંદ આનંદ ભગવંત, ઉસ પર ઉસકા લક્ષ્ય હૈ. ઈસલિયે સમયસારમેં પ્રત્યેક અધિકારમેં, યહ સંવરકા વેશ પૂરા હો ગયા, નિર્જરાકા વેશ પૂરા હો ગયા, નિકલ ગયે. વેશ નિકલ ગયે. આતા હૈ ન ઉસમેં? આહાહા..! મોક્ષકા વેશ નિકલ ગયા. આહાહા..! ક્યોંકિ મોક્ષ તો એક પર્યાય હૈ. વહ તો જ્ઞાયકભાવકા એક વેશ હૈ. મોક્ષસે ભી જ્ઞાયકભાવકા વેશ ત્રિકાલ હૈ. આહાહા..! મોક્ષકી પર્યાય તો નયી પ્રગટ હોતી હૈ, વહ હમેશા નહીં હૈ. જ્ઞાયકપનેકા વેશ તો ત્રિકાલ હૈ. આહાહા..! ભગવંત આત્મા જ્ઞાયક સ્વભાવકા વેશ ત્રિકાલ હૈ. સંવર, નિર્જરા, મોક્ષ આદિકા વેશ તો (ક્ષણિક) હૈ, વહ તો પલટતા હૈ. આહાહા..!

'**આત્માને પરમાર્થસે તો ત્રિકાલ એક જ્ઞાયકપનેકા હી...**' એક જ્ઞાયકપના. જ્ઞાયક ત્રિકાલ.. ત્રિકાલ... ત્રિકાલ. મોક્ષ ભી એક સમયકી પર્યાય હૈ. ઔર મોક્ષ, સંવર, નિર્જરા ભી વ્યવહારનયકા વિષય હૈ. પર્યાય હૈ ન. પર્યાય વ્યવહારનયકા વિષય હૈ. આહાહા..! ભગવાન મોક્ષકા વેશ ભી નિત્ય નહીં રહતા, પરંતુ જ્ઞાયકકા વેશ નિત્ય રહતા હૈ. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! આહાહા..! અકેલા જ્ઞાયકદ્રવ્ય, જ્ઞાયક હિરા યહ વેશ ત્રિકાલ હૈ. મોક્ષકા વેશ તો સાદિઅનંત હૈ. સંવર, નિર્જરાકા વેશ તો

સાદિસાંત હૈ. બંધકો એક ઓર રખો. સંવર, નિર્જરાકા સ્વાંગ આત્મા પર હો તો સાદિસાંત હૈ. ઔર મોક્ષકા સ્વાંગ સાદિઅનંત હૈ. ઔર જ્ઞાયકકા સ્વાંગ અનાદિઅનંત હૈ. આહાહા..!

'આત્માને તો પરમાર્થસે તો ત્રિકાલ...' ત્રિકાલ ઔર એક **'એક જ્ઞાયકપનેકા હી...'** નિશ્ચયસે. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! મોક્ષ ભી પર્યાય-પલટતી અવસ્થા હૈ. વહ ભી સાદિઅનંત હૈ. જ્ઞાયક સ્વરૂપ.. આહા..! વહ તો અનાદિઅનંત હૈ. ત્રિકાલ નિરાવરણ હૈ. ત્રિકાલ નિરાવરણ હૈ. ત્રિકાલ અખંડ હૈ. યહાં એક કહા, વહ એક હૈ. આહાહા..! અખંડ ઔર એક ત્રિકાલ ઐસા જ્ઞાયકભાવકા વેશ ત્રિકાલ હૈ. આહાહા..! **'ત્રિકાલ એક જ્ઞાયકપનેકા હી વેશ...'** હી યાની નિશ્ચય હૈ. જ્ઞાયકપનેકા હી. આહાહા..! સમકિતીકો યા પંચમ ગુણસ્થાનવાલેકો યા છઠ્ઠેવાલેકો, સબકો ધ્રુવકી ધારા હૈ. ધ્રુવકે ધ્યેયમેં પડે હૈં. ધ્રુવકે ધ્યાનકે ધ્યેયમેં ધૈર્યસે.. આહાહા..! ધૂણી-ધૂણી પર્યાયમેં શાંતિકી ધૂણી ધખા. આહાહા..! ત્રિકાલ જ્ઞાયકકે લક્ષ્યસે. દૂસરી કોઈ ભી ક્રિયાકાંડસે, અરે..! સંવર, નિર્જરા હુઈ હો ઉસસે નયી શુદ્ધિકી વૃદ્ધિ હો, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ.

યહ બહિનકી વાણી નિકલી હૈ. બહિન આયી નહીં હૈ. ઉસ વક્ત અંદર અનુભવમેંસે આયી હૈ. આનંદમેંસે ભાષા આ ગયી. કિસીને લિખ લિયા થા. નહીં તો બાહર ભી નહીં આયે. આહાહા..! ક્યા કહા?

ભગવાન આત્માકા વેશ ક્યા? દેશ ક્યા? દેશ અસંખ્ય પ્રદેશ. વેશ જ્ઞાયકભાવ. વહાં દૃષ્ટિ દેનેસે આત્માકી પ્રાપ્તિ હોતી હૈ. એક વેશ ત્રિકાલ જ્ઞાયકભાવ. વહાં દૃષ્ટિ દેનેસે સમ્યગ્દર્શનકી પ્રાપ્તિ હોતી હૈ. આહાહા..! **'જ્ઞાયક તત્ત્વકો પરમાર્થસે...'** હૈ? જો જ્ઞાયક તત્ત્વ હૈ જાનનેવાલા, આહાહા..! ચૈતન્યહિરા ધ્રુવ હિરા. એક જ્ઞાયક હિરાકા **'પરમાર્થસે કોઈ પર્યાયવેશ નહીં હૈ,...'** કોઈ પર્યાયવેશ નહીં હૈ. પુણ્ય ઔર પાપ તો નહીં હૈ, આસ્રવ, બંધ તો નહીં હૈ, સંવર, નિર્જરા ઔર મોક્ષ ભી નહીં હૈ. આહાહા..! ઐસા પ્રભુ અંદર જ્ઞાયકભાવસે વિરાજમાન ધ્રુવપને, ઉસકા વહ વેશ ત્રિકાલ હૈ. **'પરમાર્થસે કોઈ પર્યાયવેશ નહીં હૈ,...'** આહાહા..! યહ બાહરકે વેશકી બાત નહીં હૈ, હાં! વસ્ત્ર છોડ દે, વહ વેશ નહીં હૈ જીવકા. બાહ્ય ત્યાગગ્રહણ તો આત્મામેં હૈ નહીં. આત્મામેં એક ગુણ હી ઐસા હૈ. ત્યાગઉપાદાનશૂન્યત્વ શક્તિ. પરકા ત્યાગ ઔર પરકા ગ્રહણ, ઉસસે તો આત્મા ત્રિકાલ શૂન્ય હૈ. આહાહા..! માત્ર ત્યાગગ્રહણ હો તો વ્યવહારસે. પ્રભુ ત્રિકાલી જ્ઞાયકકા ગ્રહણ કરતે હૈં, વહાં રાગકા ત્યાગ હો જાતા હૈ. આહાહા..! ઐસી ચીજ હૈ.

'પરમાર્થસે કોઈ પર્યાયવેશ નહીં હૈ,...' ભગવંત આત્માકો નિત્ય ટિકનેકે સિવા

ક્ષણિક કોઈ વેશ ઉસકો નહીં હૈ. આહા..! **'કોઈ પર્યાય-અપેક્ષા નહીં હૈ.'** દ્રવ્યકો કોઈ પર્યાયકી અપેક્ષા નહીં હૈ. આહાહા..! મોક્ષકી પર્યાયકી અપેક્ષા ભી દ્રવ્યકો નહીં હૈ. ક્યોંકિ મોક્ષ તો સાદિઅનંત હૈ. વસ્તુ અનાદિઅનંત હૈ. આહાહા..! **'કોઈ પર્યાય-અપેક્ષા નહીં હૈ.'** આહાહા..! સૂક્ષ્મ પડે.

બહિન તો રાત્રિમેં થોડા બોલે થે. ઉસમેં બહનોંને લિખ લિયા થા. નહીં તો વે તો મુર્દેકી ભાંતિ (હૈ). આત્માકે આનંદમેં રહતી હૈ, બાહરકી કુછ નહીં પડી. આહાહા..! જન્મદિન આયેગા ન? દૂજ. શ્રાવણ શુક્લા દૂજકા જન્મદિન આયેગા. ઉનકો હિરાસે વધાયેંગે. ખડે રહેંગે મુર્દેકી ભાંતિ. અભી તો શક્તિ નહીં હૈ. મૈંને તો રાતકો કહા કિ કુર્સી (રખો). શક્તિ નહીં હૈ. બિલકૂલ અશક્ત હો ગયા હૈ. આહારમેં કુછ નહીં. અકેલા આત્મા.. આત્મા.. ઔર આત્મા. બાકી કુછ નહીં. મૈંને તો કહા, કુર્સી લાકર બૈઠના ચાહિયે. આઠ જન તો આયે હૈં. ... આહાહા..! રાત્રિમેં બહિનકી યહ વાણી નિકલ ગયી હૈ. આહાહા..!

'કોઈ પર્યાય-અપેક્ષા નહીં હૈ.' ઉસે કોઈ પર્યાયકા વેશ નહીં હૈ કિ હમેશા રહે. **'આત્મા મુનિ હૈ, કેવલજ્ઞાની હૈ યા સિદ્ધ હૈ, ઐસી એક ભી પર્યાય-અપેક્ષા વાસ્તવમેં...'** આહાહા..! સિદ્ધ ભી પર્યાય હૈ. દ્રવ્ય જો ત્રિકાલી આનંદકા નાથ વજ્ર બિંબ, ઉસમેંસે થોડા ભી પલટા નહીં ખાતા. પર્યાય પલટતી હૈ, વસ્તુ વજ્ર બિંબ અંદર ચૈતન્ય આનંદકંદ, અકેલે ચૈતન્યકે હિરા-માણેક ભરે હૈં. આહાહા..! ઐસે આત્માકો પરકી અપેક્ષા (તો નહીં હૈ, લેકિન) મુનિ, કેવલજ્ઞાની યા સિદ્ધ, ઐસી એક ભી **'પર્યાય-અપેક્ષા વાસ્તવમેં જ્ઞાયક પદાર્થકો નહીં હૈ.'** આહાહા..! કમજોરી બહુત આ ગયી હૈ. આહાહા..! ૧૦૫વાં બોલ બહુત અચ્છા આ ગયા હૈ. મૌકે પર (આયા હૈ).

આત્માકો ત્રિકાલી જ્ઞાયકભાવકે વેશકે સિવા, મુનિ યાની સંવર-નિર્જરા ઔર મોક્ષકા વેશ ઉસે લાગૂ નહીં પડતા. ઉસકી તો અવધિ હૈ. યહ તો અવધિ બિનાકી ચીજ અનાદિઅનંત નિત્યાનંદ પ્રભુ (હૈ). આહાહા..! જિસકે ઉપર, નિત્યાનંદ પ્રભુકે ઉપર યહ સબ પર્યાય તિરતી હૈ. સંવર, નિર્જરા ઔર મોક્ષ... આહાહા..! વાસ્તવમેં જ્ઞાયક પદાર્થકો ઉસ પર્યાયકી અપેક્ષા નહીં હૈ. કિસકી? મુનિ, કેવલજ્ઞાની અથવા સિદ્ધ. ઉસ પર્યાયકી દ્રવ્યકો અપેક્ષા નહીં હૈ. દ્રવ્ય તો ત્રિકાલ એકરૂપ હૈ. અખંડ આનંદ પ્રભુ પરમાત્મ સ્વરૂપ સચ્ચિદાનંદ સત્ ચિદાનંદ સ્વરૂપ એકરૂપ ત્રિકાલ હૈ. ઉસકો યહાં જ્ઞાયક કહતે હૈં. ઐસે જ્ઞાયકકી દૃષ્ટિ કરના ઔર અનુભવમેં આનંદ આના, ઉસકા નામ સમ્યગ્દર્શન હૈ. શ્રાવક ઔર મુનિપના તો... બાપૂ! આહાહા..! પંચમ ગુણસ્થાન ઔર છઠ્ઠા

ગુણસ્થાન, બાપૂ! વહ દશા તો... આહાહા..! અભી ચૌથેકા ઠિકાના નહીં હૈ. અરે..! પ્રભુ! ક્યા હો? ભાઈ! ઐસા મનુષ્યપના મિલા હૈ. સબ છોડ દે. ચિંતા છોડકર ઈસ એકકા કર. દુનિયા પ્રશંસા કરેગી, લેકિન વહ સાથમેં નહીં આયેગી. આહાહા..!

પ્રભુ એક જ્ઞાયકભાવ ત્રિકાલીકો જિસને દૃષ્ટિમેં લિયા ઔર અનુભવમેં આ ગયા, ઉસમેં મુનિ, કેવલજ્ઞાન યા સિદ્ધ તીનોં વેશકી ઉસકો અપેક્ષા નહીં હૈ. આહાહા..! રાગ વ્યવહાર રત્નત્રયકી અપેક્ષા ઉસે તીન કાલમેં નહીં હૈ. રત્નત્રય વ્યવહાર કરે તો નિશ્ચય પ્રાપ્ત કરે, ત્રિકાલ જૂઠ હૈ. વ્યવહાર રત્નત્રય તો રાગ-ઝહર હૈ. રાગ હૈ, શુભરાગ હૈ, વિષકૂંભ હૈ. વિષકૂંભ. મોક્ષ અધિકારમેં આયા હૈ ન? આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- કઠિન પડતા હૈ.

ઉત્તર :- અભ્યાસ નહીં હૈ. ઔર યહ બાત ચલતી નહીં હૈ. ચલનેમેં બાહરકી પ્રવૃત્તિ કરો, યહ કરો, વહ કરો. સેઠ લોગોંકો ફૂરસદ નહીં હૈ. ઐસી પ્રવૃત્તિ કરે ઉસમેં રુક જાય. રતનલાલજી! આહાહા..! હમારે મફતભાઈને તો ... મફતભાઈ બહુત વક્તસે પડે હૈં. ... ભાવનગરકે સેઠ હૈ. બહુત સાલસે. આહાહા..!

પ્રભુ! ક્યા કહેં? અરે..! પ્રભુકા વિરહ હુઆ. પીછે માર્ગ વાણીમેં રહ ગયા. આહાહા..! પ્રભુ તો મુક્તિમેં પધારે. સીમંધર ભગવાન વહાં રહ ગયે. આહાહા..! ઉનકી વાણી થી અંદર, વહ વાણી અંદર રહ ગઈ. હમ તો ભગવાનકે પાસ થે. વહાં સમવસરણમેં હમેશા જાતે થે. અંતિમ સ્થિતિમેં પરિણામ ઠીક નહીં રહે (તો) ઈસ કાઠિયાવાડમેં જન્મ હુઆ. ઉમરાલા. ભગવાનકી વાણી રહ ગઈ. આહાહા..! ત્રિકાલનાથકા વિરહ હુઆ. પંચમકાલમેં ભગવાનકી યહાં ઉત્પત્તિ નહીં હૈ. કેવલજ્ઞાનકી ઉત્પત્તિ ભી કોઈ જીવકો નહીં ઔર કેવલજ્ઞાનીકી મૌજૂદગી નહીં હૈ. ઉનકી વાણીકી મૌજૂદગી હૈ. ઉસમેં આત્મા ક્યા હૈ, ઉસે બતાયા હૈ વહ યથાર્થ હૈ. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ!

'**વાસ્તવમેં જ્ઞાયક પદાર્થકો...**' એક ભી અપેક્ષા નહીં હૈ. '**જ્ઞાયક તો જ્ઞાયક હી હૈ.**' મોક્ષ ભી સાદિઅનંત હૈ. સંસાર અનાદિસાંત હૈ. સંવર, નિર્જરા સાદિસાંત હૈ. આસ્રવ, બંધ, પુણ્ય-પાપ અનાદિસાંત હૈ. આહાહા..! મોક્ષ ભી સાદિઅનંત હૈ. પ્રભુ અનાદિઅનંત હૈ. આહાહા..! અનાદિઅનંત મહાપ્રભુ સ્વયં, ઉસકી નજર કર, નાથ! વહાં જા, વહાં જા. તેરા દેશ ઔર તેરા વેશ વહાં હૈ. તેરા દેશ પ્રભુ વહ સ્વદેશ હૈ. આહાહા..! શ્રીમદ્‌ને એક બાર કહા હૈ, ઔર બહિનને કહા હૈ, ઈસમેં આતા હૈ. કૌન-સા બોલ હૈ? ૪૦૧ બોલ. પૃષ્ઠ-૧૭૬.

'**જ્ઞાનીકા પરિણમન વિભાવસે વિમુખ હોકર સ્વરૂપકી ઓર ઢલ રહા હૈ.**'

આહાહા..! ક્યા કહા? ૪૦૧. ધર્મીકા પરિણમન વિભાવસે વિમુખ હોકર, દયા-દાનકે વિકલ્પસે ભી વિમુખ હોકર, શાસ્ત્ર શ્રવણસે ભી વિમુખ હોકર સ્વરૂપકી ઓર અપને જ્ઞાયક સ્વરૂપકી ઓર ઢલ રહા હૈ. '**જ્ઞાની નિજ સ્વરૂપમેં પરિપૂર્ણરૂપસે સ્થિર હો જાનેકો તરસતા હૈ.**' સાધક હૈ ન. અંદર એક જમ જાઉં, જમ જાઉં, બસ. '**યહ વિભાવભાવ હમારા દેશ નહીં હૈ.**' દેખો! વિભાવભાવ હમારા દેશ નહીં હૈ. આહાહા..!

શ્રીમદ્ આખિરમેં કહતે હૈં, શ્રીમદ્કી દશા ભી ઐસી થી. એકાવતારી હો ગયે હૈં. શ્રીમદ્ વર્તમાન વૈમાનિકમેં હૈ. વહાંસે મનુષ્ય હોકર મોક્ષ જાનેવાલે હૈં. એક ભવ હૈ. આહાહા..! સ્વયં કહકર ગયે હૈં ઔર યથાર્થ હૈ. એકદેશ ભોગના બાકી રહા હૈ, ઐસા બોલે થે. ભાષા ભૂલ ગયે.

મુમુક્ષુ :- શેષ કર્મનો ભોગ ભોગવવો..

ઉત્તર :- હાં. શેષ કર્મનો ભોગ ભોગવવો અવશેષ રે, તેથી એક દેહ ધારીને મોક્ષ સ્વરૂપ રે, જાશું સ્વરૂપ સ્વદેશમાં. સ્વદેશ યહ. આહાહા..! સ્વદેશ અસંખ્ય પ્રદેશી ભગવાન આત્મા, ઉસકે સિવા સબ પરદેશ હૈ.

યહાં બહિન કહતે હૈં, '**યહ વિભાવભાવ હમારા દેશ નહીં હૈ.**' આહાહા..! '**ઈસ પરદેશમેં હમ કહાં આ પહુંચે**?' અરેરે..! છદ્મસ્થ અવસ્થા ઔર વિકલ્પમેં આ ગયે. વિકલ્પ-રાગ તો આતા હૈ, પૂર્ણ નહીં હુઆ ઈસલિયે. અરે..! '**ઈસ પરદેશમેં હમ કહાં આ પહુંચે**?' ઓહોહો..! સમકિતીકો રાગ આતા હૈ. લેકિન રાગ પરદેશ દિખતા હૈ. આહાહા..! વહ હમારા દેશ નહીં. જહાં હમેં સદા ટિકકર રહના હૈ, વહ હમારા દેશ નહીં. કહા ન? '**હમે યહાં અચ્છા નહીં લગતા.**' વિકલ્પ, વ્યવહાર રત્નત્રયકા વિકલ્પ અચ્છા નહીં લગતા. આહાહા..! વહ હમારા દેશ નહીં. '**યહાં હમારા કોઈ નહીં હૈ.**' વિકલ્પ અસંખ્ય પ્રકારકા શુભાદિ હો, ઉસમેં હમારા કોઈ નહીં હૈ. આહાહા..!

'**જહાં જ્ઞાન, શ્રદ્ધા...**' યાની સમકિત '**ચારિત્ર, આનંદ, વીર્યાદિ અનંતગુણરૂપ હમારા પરિવાર બસતા હૈ...**' હમારા પરિવાર તો યહ હૈ. આહાહા..! યહ અંતરકી બાત હૈ, ભાઈ! '**હમારા પરિવાર બસતા હૈ વહ હમારા સ્વદેશ હૈ. અબ હમ ઉસ સ્વરૂપસ્વદેશકી ઓર જા રહે હૈં.**' આહાહા..! અપના જ્ઞાયક સ્વરૂપ ત્રિકાલી ભગવંત, ઉસ દેશકી ઓર હમ જા રહે હૈં. આહાહા..! '**હમેં ત્વરાસે...**' ત્વરામેં ક્રમબદ્ધ નહીં છૂટતા. ક્રમબદ્ધમેં આ જાતા હૈ. ઐસી દશા હુઈ વહાં ક્રમમેં કેવલજ્ઞાન અલ્પ કાલમેં હો જાયેગા. ઐસા હી ક્રમબદ્ધ હૈ. ત્વરાસે કહા ઈસલિયે એકદમ કોઈ ક્રમ પલટ ગયા, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! હમે હમારે દેશમેં જાના હૈ, '**ત્વરાસે અપને મૂલ વતનમેં...**' યહ મૂલ વતન. અસંખ્ય પ્રદેશી જ્ઞાયક મૂલ વતન હૈ. આહાહા..! મૂલ

દેશ. બાકી સબ પરદેશ. આહાહા..!

યહાં શબ્દ ક્યા હૈ? **'ત્વરાસે અપને મૂલ વતનમેં જાકર...'** **'ત્વરાસે અપને મૂલ વતનમેં જાકર આરામસે બસના હૈ...'** હમારા તો જ્ઞાયકભાવ હૈ. ત્વરાસે અલ્પ કાલમેં અપને વતનમેં જાકર બસના હૈ. **'મૂલ વતનમેં જાકર આરામસે બસના હૈ...'** આનંદ, અતીન્દ્રિય આનંદમેં બસના હૈ. સ્વદેશ તો અતીન્દ્રિય આનંદકા દેશ હૈ. **'જહાં સબ હમારે હૈં.'** વિભાવમેં કોઈ હમારા નહીં. આહા..! જિસ ભાવસે તીર્થંકર ગોત્ર બંધે, વહ ભાવ હમારા નહીં. હમારા સ્વદેશ નહીં. આહાહા..! પંચ મહાવ્રતકા પરિણામ, બારહ વ્રતકા વિકલ્પ, આત્મા નહીં, આત્માકા દેશ નહીં. આહાહા..! ઐસી કઠિન બાત હૈ. **'આરામસે બસના હૈ, જહાં સબ હમારે હૈં.'** સબ અનંત-અનંત ગુણ જ્ઞાન, આનંદ, શાંતિ, સ્વચ્છતા, પ્રભુતા, જીવતર, ચિતિ, દશિ, જ્ઞાન, સુખ, વીર્ય, પ્રભુતા, વિભુત્વ, સર્વદર્શિ, સર્વજ્ઞત્વ, સ્વચ્છતા ઐસી અનંત-અનંત શક્તિકા મેરા દેશ હૈ, વહાં આરામસે અપને વતનમેં બસના હૈ. આહાહા..! યે વતન. કાઠિયાવાડ વતન, ફલાના વતન ધૂલમેં ભી નહીં હૈ. આહાહા..! યહાં તો રાગકી પર્યાયસે ભી ભિન્ન લે લિયા. જ્ઞાયકભાવ હમારા ત્રિકાલી હમારા દેશ હૈ. વહાં સબ હમારે હૈં. જ્ઞાન, આનંદ, શાંતિ, સ્વચ્છતા, પ્રભુતા અનંતા-અનંતા ચૈતન્ય રત્નાકરસે ભરા ભગવાન, વહી હમારા વતન હૈ. વહાં આરામસે, આનંદસે બસના હૈ, રહના હૈ. ફિર ભવ-બવ હૈ નહીં. આહાહા..!

શ્રીમદ્‌ને ઐસા કહા, 'શેષ કર્મનો ભોગ છે,' અંદર ઐસા દેખતે હૈં તો અભી ઈસી ભવમેં પૂર્ણ જ્ઞાયક હોંગે ઐસા લગતા નહીં હૈ. 'શેષ કર્મનો ભોગ છે, ભોગવવો અવશેષ રે..' પ્રભુ! થોડા ભોગના બાકી રહેગા ઐસા લગતા હૈ. 'તેથી દેહ એક ધારીને જાશું સ્વરૂપ સ્વદેશ રે..' અપને સ્વરૂપકે સ્વદેશમેં જાના હૈ. ઉસ સમયમેં ઉનકી શક્તિ બહુત થી. ઉસ સમયમેં વહી એક પુરુષ થે. એક ધર્મદાસ થે, ઉસ વક્ત. ક્ષુલ્લક ધર્મદાસ. ઉતના ક્ષયોપશમ નહીં થા. સમ્યગ્જ્ઞાન દીપિકા બનાયી હૈ ન? ધર્મદાસ ક્ષુલ્લક. ઔર ઈનકો તો ક્ષયોપશમ ગજબકા થા! ઉમ્ર છોટી. ૩૩ સાલમેં દેહ છૂટ ગયા. ક્ષયોપશમ તો ઈતના દરિયા.. લગભગ ધર્મીમેં ઈતના ક્ષયોપશમ ઉસ સમયમેં નહીં હોગા. દૂસરા જ્ઞાન હોગા અનેક પ્રકારસે. વહ સ્વયં ઐસા કહતે હૈં, હમેં યહ થોડા ભોગના દિખતા હૈ. હમેં વીતરાગતા (પૂર્ણ) હોગી ઐસા નહીં લગતા હૈ. એકાદ ભવ કરના પડેગા. ફિર હમ હમારે દેશમેં-વતનમેં જાકર આનંદમેં રહેંગે. વહ સ્વદેશ હૈ. બાકી વિકાર આદિ તો પરદેશ હૈ. ૧૦૫ હો ગયા. ફિર ૧૪૦. ૧૦૫કે બાદ ૧૪૦. ઈસમેં લિખા હૈ. કિસીને લિખકર રખા હૈ.

‘હૈ’, ‘હૈ’, ‘હૈ’, ઐસી ‘અસ્તિ’ ખ્યાલમેં આતી હૈ ન? ‘જ્ઞાતા’, ‘જ્ઞાતા’, ‘જ્ઞાતા’ હૈ ન? વહ માત્ર વર્તમાન જિતના ‘સત્’ નહીં હૈ. વહ તત્ત્વ અપનેકો ત્રિકાલ સત્ બતલા રહા હૈ, પરંતુ તૂ ઉસકી માત્ર ‘વર્તમાન અસ્તિ’ માનતા હૈ! જો તત્ત્વ વર્તમાનમેં હૈ વહ ત્રૈકાલિક હોતા હી હૈ. વિચાર કરનેસે આગે બઢા જાતા હૈ. અનંત કાલમેં સબ કુછ કિયા, એક ત્રૈકાલિક સત્કી શ્રદ્ધા નહીં કી. ૧૪૦.

૧૪૦. આહાહા..! અસ્તિકે જોરકા હૈ. ‘હૈ’, ‘હૈ’, ‘હૈ’. મેરા પ્રભુ તો હૈ, હૈ ઔર હૈ. જ્ઞાયકભાવ ત્રિકાલ ભાવ... આહાહા..! હૈ, હૈ ઔર હૈ. ભૂતકાલમેં થા, વર્તમાનમેં હૈ ઔર ભવિષ્યમેં રહેગા. તીનોં કાલ રહનેવાલી મેરી ચીજ હૈ. આહાહા..! ‘**ઐસી ‘અસ્તિ’ ખ્યાલમેં આતી હૈ ન?**’ અસ્તિમેં ખ્યાલમેં આતી હૈ ન? આતી હૈ ન, ઈસલિયે આતી હૈ, આતી હૈ. આહાહા..! ‘**જ્ઞાતા**’, ‘**જ્ઞાતા**’, ‘**જ્ઞાતા**’...’ હૈ, હૈ વહ કૌન હૈ? જ્ઞાતા, જ્ઞાતા, જ્ઞાતા વહ મૈં હૂં. આહાહા..! હૈ, હૈ, હૈ. હૈ કી અસ્તિ. મેરી અસ્તિ જ્ઞાતા, જ્ઞાતા, જ્ઞાતા (સ્વરૂપ હૈ). દૂસરી ચીજ મેરેમેં હૈ નહીં. આહાહા..!

‘**વહ માત્ર વર્તમાન જિતના ‘સત્’ નહીં હૈ.**’ ક્યા કહતે હૈં? જો વર્તમાન પર્યાયમેં આનંદ આદિ આયા, ઉતના સત્ નહીં હૈ. પર્યાયકા અનુભવ હૈ, લેકિન પર્યાય જિતના વહ સત્ નહીં હૈ. પર્યાય બતાતી હૈ કિ અંદર ભગવાન પૂર્ણ હૈ. પર્યાય બતાતી હૈ કિ અંદર ભગવાન પૂર્ણ હૈ. આહાહા..! હૈ? ‘**વહ માત્ર વર્તમાન જિતના ‘સત્’ નહીં હૈ. વહ તત્ત્વ અપનેકો ત્રિકાલ સત્ બતલા રહા હૈ,...**’ ક્યા કહતે હૈં? વર્તમાનમેં અતીન્દ્રિય આનંદકા નાથકા અનુભવ હુઆ તો પર્યાયમેં આનંદ આયા. ધ્રુવ તો પર્યાયમેં આતા નહીં. આહા..! ધ્રુવકા આનંદ ભી આતા નહીં. ધ્રુવ તો ધ્રુવ હૈ, આનંદ તો પર્યાયમેં આતા હૈ. આહાહા..! કહતે હૈં, ‘**અપનેકો ત્રિકાલ સત્ બતલા રહા હૈ,...**’ કૌન? વર્તમાન સત્ આનંદ દિખતા હૈ, વહ ત્રિકાલકો બતાતા હૈ. વહ પર્યાય ત્રિકાલકો બતાતી હૈ. ઉસકા નમૂના સમ્યગ્દર્શન, સમ્યગ્જ્ઞાન, સમ્યક્ આનંદ જો સમ્યગ્દર્શનમેં આયા, વહ નમૂના ઐસા બતાતા હૈ કિ યહ ચીજ પૂર્ણ હૈ. આહાહા..! હૈ?

‘**વર્તમાન જિતના સત્ નહીં હૈ. વહ તત્ત્વ અપનેકો ત્રિકાલ સત્ બતલા રહા હૈ.**’ આહાહા..! ક્યા કહતે હૈં? પર્યાયમેં જ્ઞાતા-દૃષ્ટાકા અનુભવ હોતા હૈ, વહ પર્યાયમેં હોતા હૈ. દ્રવ્યમેં નહીં. દ્રવ્યકા કભી અનુભવ હોતા નહીં. આહાહા..! ૨૦વેં બોલમેં

આયા હૈ. પ્રવચનસારમેં (અલિંગગ્રહણકે) ૨૦વે બોલમેં ઐસા હૈ કિ મૈં તો આનંદમાત્ર વસ્તુ આત્મા હૂં. ધ્રુવ તો મુજે આનંદમેં આતા નહીં, મૈં તો જિતના આનંદ વેદનમેં આતા હૈ, વહ મૈં આત્મા હૂં. ૨૦વે બોલમેં હૈ. સમજમેં આયા? આહાહા..! મૈં ચેતના હૂં. મુજે જો પર્યાયમેં આનંદ આતા હૈ, મૈં ઉતના હૂં. ત્રિકાલકી દૃષ્ટિ તો હૈ, પરંતુ વેદનમેં ત્રિકાલ ધ્રુવ નહીં આતા. આહાહા..! વેદન પર્યાયકા હોતા હૈ. પર્યાય ઐસા કહતી હૈ... આહાહા..! કિ મૈં પર્યાય હૈ વહી આત્મા હૂં. ઐસા કહતે હૈં. ૨૦ બોલમેં ઐસા કહતે હૈં. અલિંગગ્રહણકા ૨૦વાં બોલ હૈ. અલિંગગ્રહણકા ૨૦વાં બોલ. મૈં વેદનમેં આતા હૂં ઉતના આત્મા હૂં. આહા..! વેદનમેં ધ્રુવ નહીં આતા. ધ્રુવકી મુજે દરકાર નહીં. દૃષ્ટિ હૈ વહાં. આહાહા..! લેકિન દૃષ્ટિ પર્યાય હૈ. દૃષ્ટિમેંધ્રુવ હૈ, વેદનમેં આનંદ હૈ. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ. ઉસમેં હૈ. પ્રવચનસારમેં હૈ ન? ૧૭૨ ગાથા. ૧૭૨ ગાથાકા ૨૦વાં બોલ. ૧૮, ૧૯, ૨૦કી રાત્રિમેં ચર્ચા હુઈ થી.

૧૮મેં ઐસા હૈ, દ્રવ્ય જો ઉસકા ભેદ હૈ વહ મૈં નહીં. ૧૯મેં, ગુણકા ભેદ મૈં નહીં, ૨૦મેં પર્યાયકા ભેદ, પર્યાય હૈ વહી મૈં હૂં. મુજે વેદનમેં પર્યાય આતી હૈ. વેદનમેં ધ્રુવ આતા નહીં. આહાહા..! સમજમેં આતા હૈ? ભાષા તો સાદી હૈ. આહાહા..! ૨૦વેં બોલમેં હૈ. અલિંગગ્રહણકે ૨૦ બોલમેં હૈ. મૈં અનુભવમેં આનેવાલા આત્મા, વહ આત્મા. મુજે તો વેદનમેં આતા હૈ વહી આત્મા હૈ. વેદનમેં નહીં આતા હૈ, વહ આત્મા નહીં. ભલે દૃષ્ટિકા વિષય ધ્રુવ હો. આહાહા..!

ઐસે યહાં કહતે હૈં, **'જો તત્ત્વ વર્તમાનમેં હૈ...'** ક્યા કહતે હૈં? તૂ ઉસકી માત્ર વર્તમાન અસ્તિ માનતા હૈ. **'જો તત્ત્વ વર્તમાનમેં હૈ...'** વહ ત્રિકાલ હૈ. વર્તમાનમેં જિસકા નમૂના ખ્યાલમેં આયા, વહ ચીજ માત્ર વર્તમાન હી નહીં હૈ. કિસી ભી ચીજકા વર્તમાનમેં અનુભવ હોતા હૈ, વહ વર્તમાન ત્રિકાલકો બતાતા હૈ. અંદર ત્રિકાલી ચીજ હૈ. આહાહા..! **'વર્તમાન અસ્તિ માનતા હૈ. જો તત્ત્વ વર્તમાનમેં હૈ વહ ત્રૈકાલિક હોતા હી હૈ.'** ક્યા કહા? જો ચીજ વર્તમાનમેં આનંદકા અનુભવ હુઆ, તો વહ ચીજ ત્રિકાલી હૈ. ભલે ત્રિકાલીકા આનંદ નહીં આયા. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બહુત આયા.

પર્યાયમેં જો વેદનમેં આયા, વહ ધ્રુવ આયા નહીં. મૈં તો પર્યાય વેદનમેં આયી વહી મૈં હૂં. મુજે આનંદકા અનુભવ (હુઆ), વહ મૈં આત્મા હૂં. ધ્રુવકો વહાં આત્મા નહીં લિયા. ધ્રુવકો ધ્યેયમેં લે લિયા. ધ્યેયમેં ધ્રુવ હૈ, વેદનમેં નહીં. આહાહા..! ઐસી બાતેં. યહાં કહતે હૈં, **'પરંતુ તૂ ઉસકી માત્ર 'વર્તમાન અસ્તિ' માનતા હૈ.'** ક્યા કહા? **'વહ તત્ત્વ અપનેકો ત્રિકાલ સત્ બતલા રહા હૈ,...'** જો વર્તમાનમેં પર્યાય દિખતી હૈ, વહ ત્રિકાલકો બતલા રહી હૈ. વર્તમાનમેં શાંતિકા અંશ આયા સમ્યગ્દર્શનમેં,

વહ ત્રિકાલ ધ્રુવપનેકો બતાતા હૈ. ધ્રુવ ભલે પર્યાયમેં આતા નહીં, ધ્રુવ ભલે પ્રત્યક્ષ દિખનેમેં આતા નહીં, પ્રત્યક્ષ દિખનેમેં આતા નહીં,.. આહાહા..! **'ત્રિકાલ સત્ બતલા રહા હૈ, પરંતુ તૂ ઉસકી માત્ર 'વર્તમાન અસ્તિ' માનતા હૈ. જો તત્ત્વ વર્તમાનમેં હૈ...'** સિદ્ધાંત કહતે હૈં. **'જો તત્ત્વ વર્તમાનમેં હૈ વહ ત્રૈકાલિક હોતા હી હૈ.'** અર્થાત્ વર્તમાન પર્યાય જિતના તત્ત્વ હૈ નહીં. કોઈ ભી તત્ત્વ વર્તમાન પર્યાય જિતના હૈ નહીં. વર્તમાન પર્યાય જો હૈ વહ ત્રિકાલીકો બતાતી હૈ. વહ ત્રિકાલીકી પર્યાય હૈ. આહાહા..!

'જો તત્ત્વ વર્તમાનમેં હૈ વહ ત્રૈકાલિક હોતા હી હૈ.' આહાહા..! નિર્મલકી બાત લી હૈ, હાં! નિર્મલકી બાત હૈ. નિર્મલ તત્ત્વકી પર્યાય અનુભવમેં આયી તો વહ પર્યાય જિતના નહીં હૈ, વહ પર્યાય ધ્રુવ ત્રિકાલ હૈ ઉસકી પર્યાય હૈ. વર્તમાન પર્યાય જિતના નહીં. આહાહા..! **'વિચાર કરનેસે આગે બઢા જાતા હૈ.'** ... ઝુકાવ હો જાતા હૈ. અનંત કાલમેં સબકુછ કિયા. આહાહા..! બાહરમેં અનંત કાલમેં સબ (કિયા). આત્માકે સિવા, આત્માકા અનુભવ ઔર સમકિતકે સિવા. અનંત બાર ક્રિયા કી. અનંત બાર વ્રત લિયે, તપસ્યા કી. **'અનંત કાલમેં સબ કુછ કિયા, એક ત્રૈકાલિક સત્‌કી શ્રદ્ધા નહીં કી.'** ત્રિકાલી પ્રભુ ભગવાન અનાદિઅનંત જ્ઞાયક, ઉસકી શ્રદ્ધા કિયે બિના રખડતા હૈ. (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ સુદ-૬, શનિવાર, તા. ૧૬-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૧૭૧, ૧૭૪, ૧૮૩, ૧૮૫ પ્રવચન નં. ૯

એક મ્યાનમેં દો તલવારેં નહીં સમા સકતી. ચૈતન્યકી મહિમા ઔર સંસારકી મહિમા દો એકસાથ નહીં રહ સકતી. કુછ જીવ માત્ર ક્ષણિક વૈરાગ્ય કરતે હૈં કિ સંસાર અશરણ હૈ, અનિત્ય હૈ, ઉન્હેં ચૈતન્યકી સમીપતા નહીં હોતી. પરંતુ ચૈતન્યકી મહિમાપૂર્વક જિસે વિભાવોંકી મહિમા છૂટ જાય, ચૈતન્યકી કોઈ અપૂર્વતા લગનેસે સંસારકી મહિમા છૂટ જાય, વહ ચૈતન્યકે સમીપ જાતા હૈ. ચૈતન્ય તો કોઈ અપૂર્વ વસ્તુ હૈ; ઉસકી પહિચાન કરની ચાહિયે, મહિમા કરની ચાહિયે. ૧૭૧.

કિસીકી ચિઠ્ઠી હૈ, ૯૧, ૯૨ પઢના. ૧૭૧. '**એક મ્યાનમેં દો તલવારેં નહીં સમા સકતી.**' ક્યા કહતે હૈં? એક મ્યાનમેં દો તલવારેં નહીં સમા સકતી. વૈસે '**ચૈતન્યકી મહિમા...**' વસ્તુ યહ હૈ. અંદર ભગવાન આનંદ અતીન્દ્રિય આનંદ, પૂર્ણ શાંતિકા સાગર, ઉસકે સ્પર્શસે અનંત અનંત શાંતિ હો ઐસા પ્રભુ. '**ચૈતન્યકી મહિમા ઔર સંસારકી મહિમા દો એકસાથ નહીં રહ સકતી.**' અંતર આનંદસ્વરૂપ પ્રભુ ઉસકી મહિમા ઔર રાગાદિ વિકલ્પકી મહિમા એકસાથ નહીં રહ સકતી. જિસકો રાગકી મહિમા હૈ, ઉસકો ચૈતન્યકી મહિમા નહીં હૈ. જિસકો રાગકા કર્તૃત્વ હૈ, ઉસકો ચૈતન્યકી મહિમા નહીં હૈ. આહાહા..! ભેદજ્ઞાન હૈ. '**ચૈતન્યકી મહિમા ઔર સંસારકી મહિમા દો એકસાથ નહીં રહ સકતી.**' અંતરમેં અતીન્દ્રિય આનંદ ઔર અતીન્દ્રિય શાંત, શાંત ચારિત્ર યાની શાંત અકષાય સ્વભાવસે ભરા શાંત (સ્વભાવ). કરના-બરના કુછ નહીં, અંદર જમ જાના. ઐસા જો ચારિત્ર હૈ ઉસકી મહિમા હૈ. વહ મહિમા ઔર સંસારકી મહિમા એકસાથ નહીં રહ સકતી.

'**કુછ જીવ માત્ર ક્ષણિક વૈરાગ્ય કરતે હૈં...**' કોઈ ક્ષણિક વૈરાગ્ય કરતા હૈ, બાહરસે. ક્ષણિક ક્યોં કહા? ત્રિકાલ જ્ઞાયકકે અનુભવ બિના પુણ્ય ઔર પાપકા વૈરાગ્ય નહીં હોતા. પુણ્ય ઔર પાપ અધિકારમેં ભગવાન અમૃતચંદ્રાચાર્ય કહતે હૈં, જિસકો પુણ્ય-શુભભાવકી રુચિ હૈ, ઉસકો આત્માકી રુચિ હૈ નહીં. જિસકો શુભભાવ કર્તૃત્વકી બુદ્ધિ હૈ, ઉસકો આત્માકી રુચિ હૈ નહીં. ઈસલિયે કહતે હૈં કિ દો મહિમા એકસાથ નહીં (રહ સકતી). '**કુછ જીવ માત્ર ક્ષણિક વૈરાગ્ય...**' બાહરસે એક સાધારણ વૈરાગ્ય

ધારણ કરકે કુટુંબ છોડે, સ્ત્રી છોડે, કપડે છોડે, નગ્ન મુનિ હો જાય. અનંત બાર હુઆ હૈ. ઉસમેં કોઈ નયી ચીજ નહીં હૈ. પંચ મહાવ્રત ધારણ કરે. વહ કોઈ નયી ચીજ નહીં. વહ તો અનાદિ અજ્ઞાની અભવિ ભી કરતા હૈ ઔર અનંત બાર નૌંવી ગ્રૈવેયક ગયા. યે અંતરકી મહિમા.. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ!

વિકલ્પસે બાહરસે હટકર અંદરમેં જાના, ઐસી ચૈતન્યકી મહિમાકે આગે સંસારકી મહિમા રહ સકતી નહીં. શુભરાગકી મહિમા ભી નહીં રહ સકતી. ચૈતન્યકી મહિમાકે આગે શુભ તીર્થંકર ગોત્ર બાંધનેકા ભાવ હૈ, ઉસકી ભી મહિમા રહતી નહીં. આહાહા..! ઐસી ચૈતન્યકી મહિમા હૈ. વહ તો ક્ષણિક વૈરાગ્ય કરતા હૈ. આત્મા નિત્યાનંદ પ્રભુકી મહિમા આયે બિના બાહ્ય ચીજકી મહિમા છૂટતી નહીં.

'**સંસાર અશરણ હૈ, અનિત્ય હૈ, ઉન્હેં ચૈતન્યકી સમીપતા નહીં હોતી.**' અજ્ઞાની અનાદિસે ઐસા માનતા હૈ કિ સંસાર અશરણ હૈ, અનિત્ય હૈ. પરંતુ સામને શરણ ઔર નિત્ય ચીજ દેખી નહીં. નિત્યાનંદ પ્રભુ આનંદકા ઘન હૈ, ઉસકે સામને દેખા નહીં. આહાહા..! બાત તો બહુત સાદી હૈ. કામ બહુત બડા હૈ. અનંત કાલમેં જૈન સંપ્રદાયમેં અનંત બાર આયા, અનંત બાર ક્રિયાકાંડ ભી કી. ઐસી ક્રિયા કિ ચમડી નિકાલકર નમક છીડકે તો ભી ક્રોધ ન કરે. વહ કોઈ ક્રિયા નહીં હૈ. અંતર ચૈતન્ય આનંદકી મહિમા આયે બિના દૂસરેકી મહિમા છૂટેગી નહીં. આહાહા..! યહ બાત કરતે હૈં.

'**સંસાર અશરણ હૈ, અનિત્ય હૈ...**' ઐસા અજ્ઞાની માનતા હૈ. લેકિન નિત્ય ઔર શરણકે સામને દેખતા નહીં. '**ઉન્હેં ચૈતન્યકી સમીપતા નહીં હોતી.**' સંસાર અશરણ, અનિત્ય હૈ (ઐસા વૈરાગ્ય કરતા હૈ), લેકિન અંદર ચૈતન્યકે સામને દેખતા નહીં. અંદર ભગવાન અતીન્દ્રિય આનંદ, પૂર્ણ શાંતિ, ઉપશમરસ વરસે રે પ્રભુ તારા નયનમાં, ઐસા પ્રભુકો કહતા હૈ, લેકિન અપનેમેં હૈ. ઐસા કહતે હૈં. ઉપશમરસ વરસે રે પ્રભુ તારા ચૈતન્યમાં. ચૈતન્યમેં ઉપશમરસ (બરસતા હૈ). આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- શાંતિકા રસ ચેતનમેં ભરા હૈ.

ઉત્તર :- પૂર્ણ ભરા હૈ. લબાલબ. અરૂપી હૈ, ક્ષેત્ર થોડા હૈ, ઈસલિયે ઉસકો મહિમા આતી નહીં. અરૂપી હૈ, ક્ષેત્ર છોટા હૈ, શરીર પ્રમાણ ઔર અનાદિકા અભ્યાસ યા તો અશુભકા હૈ, અથવા તો ઉસે છોડકર શુભકા હૈ. શુભકા અભ્યાસ ભી અનાદિસે હૈ. આહાહા..! ઉસકે આગે ચૈતન્યકી શાંતિ, શાંતિ, શાંતિ, શાંતિ... શાંતિ પર નજર જાતી નહીં. ચૈતન્યકી સમીપતા નહીં હોતી. રાગકે રસકે પ્રેમમેં.. સ્થૂલ રાગકી બાત નહીં હૈ. સૂક્ષ્મ રાગ. સૂક્ષ્મ રાગમેં, અરે..! ગુણ-ગુણીકા ભેદરૂપ વિકલ્પ હૈ, ઉસકે

ભી પ્રેમ રૂક ગયા, ઉસકો ચૈતન્યકી સમીપતા નહીં હોતી.

જિસકો '**ચૈતન્યકી મહિમાપૂર્વક...**' આહા..! '**જિસે વિભાવોંકી મહિમા છૂટ જાય,...**' અતીન્દ્રિય આનંદ ઔર શાંતિ, ઉસકા એક અંશ ભી સમ્યગ્દર્શન હોને પર ઉસકા એક નમૂના, નમૂના કહતે હૈં? સમ્યગ્દર્શનમેં શાંતરસકા ગંજ હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદકા પિંડ હૈ, તો સમ્યગ્દર્શનમેં ઉસકા નમૂના આતા હૈ. ઉસ નમૂનાકે દ્વારા પૂરે તત્ત્વકી પ્રતીત કરતા હૈ કિ પૂરા આત્મા અતીન્દ્રિય આનંદ ઔર અતીન્દ્રિય શાંતિસે ભરા હૈ. આહાહા..! જિસને નમૂના (દેખા નહીં), ઉસે પૂરી ચીજકી પ્રતીતિ કહાંસે હો? સમજમેં આયા? આહાહા..! જિસકે પાસ ચૈતન્યકે સમીપ જાકર અંદરમેં એક ક્ષણ ભી બસના, ઉસ શાંતિકે આગે દુનિયાકા વૈરાગ્ય હૈ નહીં.

દુનિયાકા વૈરાગ્ય તો ભગવાન ઉસે કહતે હૈં કિ શુભરાગસે ભી વિરક્ત હો. પુણ્ય અધિકારમેં આતા હૈ, સમયસાર. શુભ ઔર અશુભરાગ દોનોંસે વિરક્ત હો. ઉસકો વૈરાગ્ય કહતે હૈં. આહાહા..! શુભ-અશુભસે વિરક્ત હો તબ વૈરાગ્ય હોતા હૈ, તબ ચૈતન્યકે સમીપ જાતા હૈ. તબ ચૈતન્યકે સમીપ ભી આયા ઔર પરસે વૈરાગ્ય હુઆ, દોનોં એકસાથ હુઆ. આહાહા..! કઠિન બાત હૈ, ભાઈ! બાકી સબ આસાન હૈ.

'**ચૈતન્યકી કોઈ અપૂર્વતા લગનેસે...**' ચૈતન્યકી કોઈ અપૂર્વતા, અપૂર્વતા-પૂર્વમેં કભી શાંતિ ઔર આનંદ અતીન્દ્રિયકી ગંધ આયી નહીં, ઉસકા નમૂના જાનનેસે અપૂર્વતા લગનેસે. યે કોઈ અપૂર્વ ભગવાન હૈ. આત્મા અતીન્દ્રિય આનંદકે અંશકે આગે, અતીન્દ્રિય શાંતિકે એક અંશકે આગે પૂરી ચીજ ભગવાન પૂર્ણ હૈ, ઐસી અંદર અનુભવ, પ્રતીત હોતી હૈ. આહાહા..! '**ચૈતન્યકી કોઈ અપૂર્વતા લગનેસે..**' કોઈ અપૂર્વતા યાની આનંદ. આહાહા..! અતીન્દ્રિય આનંદકા સ્વાદ વહ વૈરાગ્ય. ક્યોંકિ ઉસ સ્વાદકે આગે દુનિયાકા કોઈ ભી સ્વાદ, ઈન્દ્રકા ઈન્દ્રાસન ભી સડે હુએ તિનકે જૈસા લગતા હૈ. ઉસકે બિના બાહરસે સમ્યગ્દર્શન બિના વૈરાગ્ય આતા હૈ વહ કૃત્રિમ હોતા હૈ. ઐસા કૃત્રિમ વૈરાગ્ય તો અનંત બાર કિયા.

યહાં કહતે હૈં, '**ચૈતન્યકી કોઈ અપૂર્વતા લગનેસે સંસારકી મહિમા છૂટ જાય...**' આહાહા..! ચૈતન્યકા એક ભી અંશ.. યહ પ્રભુ તો પૂરા અંશી હૈ. સમ્યગ્દર્શનમેં ઔર સમ્યગ્જ્ઞાનમેં ઉસકા અંશ આતા હૈ. અંશીકા અંશ આતા હૈ. ઉસ અંશકે આગે જગતકી (મહિમા નહીં આતી). '**ચૈતન્ય તો કોઈ અપૂર્વ વસ્તુ હૈ; ઉસકી પહિચાન કરની ચાહિયે, મહિમા કરની ચાહિયે.**' આહાહા..! યહ બાત હૈ. ૧૭૩ પૂરા હુઆ ન?

'મૈં હૂં ચૈતન્ય'. જિસે ઘર નહીં મિલા હૈ ઐસે મનુષ્યકો બાહર ખડે-ખડે બાહરકી વસ્તુએં, ધમાલ દેખને પર અશાંતિ રહતી હૈ; પરંતુ જિસે ઘર મિલ ગયા હૈ ઉસે ઘરમેં રહતે હુએ બાહરકી વસ્તુએં, ધમાલ દેખને પર શાંતિ રહતી હૈ; ઉસી પ્રકાર જિસે ચૈતન્યઘર મિલ ગયા હૈ, દૃષ્ટિ પ્રાપ્ત હો ગઈ હૈ, ઉસે ઉપયોગ બાહર જાય તબ ભી શાંતિ રહતી હૈ. ૧૭૪.

૧૭૪. ક્યા કહતે હૈં? આહાહા..! **'મૈં હૂં ચૈતન્ય'. જિસે ઘર નહીં મિલા હૈ...'** દૃષ્ટાંત હૈ. જિસકો ઘર નહીં મિલા હો **'ઐસે મનુષ્યકો બાહર ખડે-ખડે બાહરકી વસ્તુએં, ધમાલ દેખને પર અશાંતિ રહતી હૈ;...'** ક્યા કહા? જિસકો ઘરકા ઘર હૈ ઔર ઘરકે બાહર ખડા હૈ. ઉસકા ઘર તો હૈ નહીં. ઉસમેં જગતકી ધમાલ દેખકર, મેરે પર ભી ઐસી ધમાલ આ જાયેગી, ઐસી અશાંતિ ઉસકો ઉત્પન્ન હોતી હૈ. **'બાહરકી વસ્તુએં, ધમાલ દેખને પર અશાંતિ રહતી હૈ; પરંતુ જિસે ઘર મિલ ગયા હૈ...'** ચૈતન્યઘર જિસકો અંદરસે મિલ ગયા, **'ઉસે ઘરમેં રહતે હુએ...'** અતીન્દ્રિય આનંદમેં રહતે હુએ **'બાહરકી વસ્તુએં, ધમાલ દેખને પર ભી...'** બાહર લડાઈ દેખે, કિસીકા સંહાર દેખે, અપને અંદર ભી કોઈ લડાઈકા ભાવ આ જાય. ક્રોડો મનુષ્યકે બીચ ખડા હો ઔર લાખોં લોગોંકી હિંસા ભી હો જાય. આહાહા..! લેકિન ઘરમેં ખડા હૈ, અંતરમેં ઘરમેં ખડા હૈ ઔર બાહરકી ધમાલ દેખતા હૈ. આહા..! માત્ર બાહરમેં દેખતા હૈ ઉસકો ધમાલકી અશાંતિ દિખતી હૈ. અંદરમેં રહનેવાલેકો બાહરકી ધમાલ દિખતી નહીં. ઉસકી શાંતિ ચલાયમાન હોતી નહીં. ચાહે જો ભી ધમાલ હો. થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. બહિનને તો અંદરકી બાત બાહર થોડી-થોડી રખી હૈ. આહાહા..!

'પરંતુ જિસે ઘર મિલ ગયા હૈ ઉસે ઘરમેં રહતે હુએ બાહરકી વસ્તુએં ધમાલ દેખને પર શાંતિ રહતી હૈ;...' અપને મકાનમેં રહા હૈ, બાહરકી ધમાલ દેખે, દૂસરેકા ઘર જલતા હુઆ દેખે તો ભી અશાંતિ નહીં હોતી. આહાહા..! જિસે અંદરમેં ઘર મિલ ગયા, પ્રભુ ચૈતન્ય રાગસે રહિત, વિકલ્પસે રહિત, નિર્વિકલ્પ આનંદ, નિર્વિકલ્પ આનંદકા ધામ, સ્વયં જ્યોતિ સુખધામ, સ્વયં જ્યોતિ ચૈતન્ય સહજ ઔર સુખકા સ્થાન, સુખકા ક્ષેત્ર, ઉસકો દેખકર **'બાહરકી વસ્તુએં ધમાલ દેખને પર શાંતિ રહતી હૈ;...'** આહાહા..! ભાષા સાદી હૈ. ભાષામેં માનોં કોઈ... વસ્તુસ્થિતિ યહ હૈ.

ચૈતન્યકી મહિમા આયે બિના કોઈ ભી પરચીજમેંસે ઉસકી રુચિ હટતી નહીં. ક્યોંકિ રુચિ અનુયાયી વીર્ય. જિસમેં રુચિ હૈ ઉસમેં વીર્યકા ફૈલાવ હોતા હૈ. આહાહા..!

ઘુમફિરકે બાત યહ હૈ કિ ચૈતન્યકે ઘરમેં આ જા, ભગવાન! તેરા ઘર યહ હૈ. રાગ, પુણ્ય, દયા, દાનકા વિકલ્પ તેરા ઘર નહીં. આહાહા..! '**ઉસી પ્રકાર જિસે ચૈતન્યઘર મિલ ગયા હૈ, દૃષ્ટિ પ્રાપ્ત હો ગઈ હૈ,...**' આહાહા...! અપના અનુભવ આનંદકા હો ગયા હૈ, ઉસકા નામ ચૌથા ગુણસ્થાન હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદકા અનુભવ, ઉસકા નામ ચૌથા ગુણસ્થાન સમકિત હૈ. શ્રદ્ધામાત્ર કરના વહ સમકિત નહીં. આહાહા..! '**ઉસી પ્રકાર...**' ધમાલ દિખને પર ભી શાંતિ રહતી હૈ, '**ઉસી પ્રકાર જિસે ચૈતન્યઘર મિલ ગયા હૈ, દૃષ્ટિ પ્રાપ્ત હો ગઈ હૈ, ઉસે ઉપયોગ બાહર જાય...**' ઉપયોગ બાહરમેં (જાય ઔર) વિકલ્પ આયે, '**તબ ભી શાંતિ રહતી હૈ.**' ધ્રુવકો પકડા હૈ. આહાહા..! 'ધ્રુવ ધણી માથે કિયો રે, કુણ ગંજે નર ખેટ' જિસને ધ્રુવ ઐસા આત્મા ભગવાન, ધ્રવ તો પર્યાયકો ભી કહતે હૈં. સમયસારકી પહલી ગાથા. ધ્રુવ, અચલ, અનુપમ. વહ ધ્રુવ તો મોક્ષકી પર્યાયકો કહતે હૈં. પહલી ગાથા હૈ ન? વહ ધ્રુવ નહીં. વહ તો ધ્રુવ ક્યોં કહા? મોક્ષમેંસે વાપસ આતા નહીં, સાદિઅનંત એકરૂપ રહતા હૈ, ઈસલિયે ઉસે ધ્રુવ કહા, પહલી ગાથામેં. પહલા શબ્દ વહ હૈ સમયસારકા.

वंदित्तु सव्वसिद्धे धुवमचलमणोवमं गदिं पत्ते।
वोच्छामि समयपाहुडमिणमो सुदकेवलीभणिदं।।१।।

ક્યા કહા? દૂસરી ગાથામેં વહ કહા. મૈં સમયસાર કહૂંગા, તો સમયસારકા માલ ક્યા? આહાહા..! કહા કિ, '**जीवो चरित्तदंसणणाणठिदो**'. ચંદુભાઈ! સમયસારકી દૂસરી ગાથા. મૈં સમયસાર કહૂંગા, લેકિન સમયસાર અર્થાત્ ક્યા? આહા..! '**जीवो चरित्तदंसणणाणठिदो**' જો આત્મા અપની શાંતિ, આનંદ, શ્રદ્ધા, જ્ઞાન, સમકિતમેં જો સ્થિર હોતા હૈ. '**जीवो चरित्तदंसणणाणठिदो तं हि ससमयं जाण**' ઉસે તૂ સ્વસમય જાન. આહાહા..! દૂસરી ગાથા. ઔર જો '**पोग्गलकम्मपदेसट्ठिदं**' જો રાગકે કણમેં રહતા હૈ વહ પુદ્ગલમેં રહા હૈ. આહાહા..! પુણ્યકે પરિણામમેં જો રહતા હૈ, વહ પુદ્ગલમેં રહતા હૈ. દૂસરા પદ આયા ન? '**जीवो चरित्तदंसणणाणठिदो तं हि ससमयं जाण। पोग्गलकम्मपदेसट्ठिदं**' પુદ્ગલકે પ્રદેશમેં પરસમય રહા હૈ. પરમાણુમેં રહા હૈ? આહાહા..! વહ પુદ્ગલકા હી પ્રદેશ હૈ. દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા આદિકા શુભભાવ સબ પુદ્ગલકા હી પ્રદેશ હૈ, પુદ્ગલકા હી ભાગ હૈ. આહાહા..! યહ દૂસરી ગાથા. દૂસરી ગાથાકા સાર.

'**जीवो चरित्तदंसणणाणठिदो तं हि ससमयं जाण**' ઉસે તૂ સ્વસમય આત્મા જાન. આત્મા અપના સ્વભાવ દર્શન, જ્ઞાન, શાંતિમેં રહતા હૈ, સ્થિર હોતા હૈ, જમતા હૈ, અનુભવ કરતા હૈ ઉસકો સ્વસમય જાન, ઉસકો આત્મા જાન. સ્વસમય અર્થાત્

ઉસકો આત્મા જાન. ઔર ઉસકે સિવા રાગાદિ વિકલ્પમેં હૈ વહ આત્મા નહીં. વહ તો પુદ્‌ગલકે પ્રદેશમેં સ્થિત હૈ. આહાહા..! ગજબ હૈ! રાગાદિ કણમેં રહનેવાલા, શુભ ક્રિયાકાંડમેં રહનેવાલા પુદ્‌ગલમેં રહા હૈ. પુદ્‌ગલકા પ્રદેશ હૈ, ભગવાન આત્માકા વહ પ્રદેશ-ક્ષેત્ર યા ભાવ નહીં હૈ.

યહાં વહ કહા, ૧૭૪ આયા હૈ ન? **'જિસે ચૈતન્યઘર મિલ ગયા હૈ, દૃષ્ટિ પ્રાપ્ત હો ગઈ હૈ, ઉસે ઉપયોગ બાહર જાય...'** ચૌથે, પાંચવે ગુણસ્થાનમેં તો રૌદ્રધ્યાન ભી હોતા હૈ. ફિર ભી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર પડી હૈ, સમકિત (જાતા) નહીં. રૌદ્રધ્યાન હોતા હૈ. આહાહા..! છઠ્ઠે ગુણસ્થાનમેં રૌદ્રધ્યાન નહીં હૈ, વહાં સિર્ફ આર્તધ્યાન હૈ. આહાહા..! આર્તધ્યાન હૈ ફિર ભી છઠ્ઠા ગુણસ્થાન હૈ. યહાં રૌદ્રધ્યાન હૈ ફિર ભી ચૌથા ઔર પાંચવા ગુણસ્થાન હૈ. વહ દશા પલટ ગઈ હૈ, અંદરમેં ભિન્ન હો ગયા હૈ. આહા..! એકમેં આનંદકંદકા ધ્યાન હૈ, એકમેં રાગકા (ધ્યાન હૈ). દોનોં ભિન્ન હો ગયે હૈં, જુદા હો ગયે હૈં. વહ કહા.

'ઉસે ઉપયોગ બાહર જાય...' ધર્મીકા ઉપયોગ રાગમેં, વિકલ્પમેં, વિષયમેં, વાસનામેં, ભોગમેં, લડાઈમેં ભી જાય, ફિર ભી **'શાંતિ રહતી હૈ.'** અંતરમેં આનંદકા ધ્રુવકા ધ્યાન હૈ. ધ્રુવકા ધ્યેય, ધ્રુવકા ધ્યેયકા ધ્યાન, ધ્રુવકા ધ્યેયકા ધ્યાન હટતા નહીં. ખસતા નહીં કો ક્યા કહતે હૈં? હટતા નહીં. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ. ૧૭૪ હુઆ ન? અબ, ૧૮૩.

ચૈતન્યદેવ રમણીય હૈ, ઉસે પહિચાન. બાહર રમણીયતા નહીં હૈ. શાશ્વત આત્મા રમણીય હૈ, ઉસે ગ્રહણ કર. ક્રિયાકાંડકે આડંબર, વિવિધ વિકલ્પરૂપ કોલાહલ, ઉસ પરસે દૃષ્ટિ હટા લે; આત્મા આડંબર રહિત, નિર્વિકલ્પ હૈ, વહાં દૃષ્ટિ લગા; ચૈતન્યરમણતા રહિત વિકલ્પોંકે કોલાહલમેં તુજે થકાન લગેગી, વિશ્રામ નહીં મિલેગા; તેરા વિશ્રામગૃહ આત્મા હૈ; ઉસમેં જા તો તુજે થકાન નહીં લગેગી, શાંતિ પ્રાપ્ત હોગી. ૧૮૩.

૧૮૩. **'ચૈતન્યદેવ...'** આહાહા..! **'ચૈતન્યદેવ રમણીય હૈ,...'** ઉસકો ચૈતન્યદેવ કહા. દિવ્ય શક્તિકા ભંડાર, દિવ્ય શક્તિકા સાગર, ઉસકો દેવ કહા. કલશમેં ભી આતા હૈ. અમૃતચંદ્રાચાર્ય. સમયસારકા કલશ આતા હૈ ન? કલશમેં ભી આતા હૈ કિ દેવ હૈ, આત્મા દેવ હૈ. આહાહા..! જિસકી દિવ્યતાકે આગે ઈન્દ્રકે ઈન્દ્રાસન ભી સડે હુએ બિલ્લીકે મુર્દે જૈસા લગતા હૈ. આહાહા..! આત્માકે આનંદકે આગે, ભલે ચૌથે ગુણસ્થાનમેં હો, લેકિન આત્માકે આનંદકે આગે ઈન્દ્રકા ઈન્દ્રાસન ભી સડા હુઆ

કૂત્તા અથવા સડી હુઈ બિલ્લી જૈસા લગતા હૈ. રસ ઉડ ગયા. રસ આત્મામેં લગ ગયા, ઈસલિયે યહાંસે રસ છૂટ ગયા. જિસકો પરમેં રસ લગા હૈ, ઉસકો સ્વરસ હૈ નહીં. આહાહા..! કૌન-સા આયા હૈ? ૧૮૩.

‘**ચૈતન્યદેવ રમણીય હૈ, ઉસે પહિચાન.**’ ભગવાન અંદર રમણીય હૈ. આહાહા..! કોઈ અલૌકિક રમણતા ઉસમેં ભરી હૈ. ચમડેકે અંદર ભિન્ન હૈ ઐસા દેખકર, અલ્પ હૈ ઐસા ન માન. ચમડી ઔર હડ્ડીકે અંદર દિખતા હૈ, ઈસલિયે ઉસે અલ્પ મત માન. ‘**ચૈતન્યદેવ રમણીય હૈ, ઉસે પહિચાન. બાહર રમણીયતા નહીં હૈ.**’ આહાહા..! સર્વાર્થસિદ્ધકા વૈભવ યા ચક્રવર્તીકા વૈભવ, ઉસમેં રમણીયતા નહીં હૈ. યહ તો ઘરકી બાત હૈ. જિસે અંદરકી રમણીયતા ભાસિત હુઈ, ઉસે પૂરી દુનિયાકી રમણીયતા છૂટ ગઈ. આહાહા..!

‘**શાશ્વત આત્મા રમણીય હૈ,...**’ ભગવાન નિત્યાનંદ, વહી રમણીય હૈ. આહાહા..! રમને યોગ્ય રમણીક ઔર શોભનીક હો તો ભગવાન નિત્ય આત્મા હૈ. આહાહા..! ‘**શાશ્વત આત્મા રમણીય હૈ, ઉસે ગ્રહણ કર.**’ ગ્રહણ કર અર્થાત્ ઉસકા અનુભવ કર. ઉસકે બિના સબ વ્યર્થ હૈ. આહાહા..! ભગવાન આત્મા અતીન્દ્રિય આનંદ, ઉસે ગ્રહણ કર, પકડ. તેરી પકડ અનાદિસે રાગમેં હો ગયી હૈ, વહ પકડ છોડ દે. અંદર ભગવાન આત્મા રમણીય હૈ, ઉસે પકડ લે. ભાષા તો સાદી હૈ, ભાવ બહુત કઠિન હૈ, ભાઈ!

‘**ક્રિયાકાંડકે આંડબર,...**’ આહાહા..! બાહ્ય ક્રિયાકાંડકે આડંબરમેં અપનેકો રોક લિયા. આહાહા..! ‘**વિવિધ વિકલ્પરૂપ કોલાહલ,...**’ યહ છોડા, યહ લિયા, યહ કિયા, વહ સબ વિકલ્પકી જાલ હૈ, રાગકી જાલ હૈ. રાગકી જાલ, કોલાહલ ‘**ઉસ પરસે દૃષ્ટિ હટા લે;...**’ પર ઓરકા કોલાહલ જો વિકલ્પ હૈ, ઉસસે હટ જા. ભાષા તો ક્યા આયે? હટા લે, ભાષાસે કામ (હોતા હૈ)? આહાહા..! દૃષ્ટિ પલટ જાતી હૈ. જો દૃષ્ટિ રાગ પર હૈ, જો દૃષ્ટિ પર્યાય પર હૈ, વહ દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર પલટ દે. ક્યોંકિ પર્યાય પલટતી તો હૈ, પલટનેકા ઉસકા સ્વભાવ તો હૈ હી, લેકિન સ્વ ધ્યેય પર કભી પલટી નહીં. આહાહા..! રાગકે લક્ષ્યસે, દ્વેષકે લક્ષ્યસે પલટકર અનાદિસે પર્યાયમેં રહા. ચાહે તો દયા, દાન, વ્રત (કરકે) નૌંવી ગ્રૈવેયક મુનિ ગયા. વ્રત, પચખાણ નિરતિચાર પાલે, હાં! ફિર ભી મિથ્યાદૃષ્ટિ હૈ. આત્માકે આનંદકા રસ આયે બિના ‘**ક્રિયાકાંડકે આડંબર વિવિધ વિકલ્પરૂપ કોલાહલ, ઉસ પરસે દૃષ્ટિ હટા લે;...**’ આહાહા..! યહ તો તત્ત્વકી બાત હૈ.

‘**આત્મા આડંબર રહિત,...**’ હૈ. ભગવાન આત્મા નિર્વિકલ્પ આનંદ (સ્વરૂપ)

હૈ. જિસમેં વિકલ્પ માત્ર નહીં હૈ. નિર્વિકલ્પ અખંડ તત્ત્વ હૈ અંદર. વિકલ્પ ઉઠના ઉસકે સ્વભાવમેં હૈ હી નહીં. આહાહા..! વિકલ્પસે હટકર, **'આત્મા આડંબર રહિત, નિર્વિકલ્પ હૈ.'** આહાહા..! **'વહાં દૃષ્ટિ લગા;...'** દે, પ્રભુ! આહા..!

સ્વસમય ઉસીકો કહા. ફિર તો વિસ્તાર કિયા. દૂસરી ગાથામેં કહા કિ **'जीवो'**, **'जीवो'**. ઈસલિયે ૪૭ શક્તિમેં પહલી જીવત્વ શક્તિ લી હૈ. ૪૭ શક્તિ હૈ ન? પહલી જીવત્વ લી હૈ. વહ ઈસમેંસે લિયા હૈ. **'जीवो'**મેંસે લિયા હૈ. દૂસરી ગાથાકા પહલા શબ્દ. જીવત્વશક્તિસે વિરાજમાન જીવ હૈ. જીવત્વશક્તિમેં અનંત આનંદ, અનંત જ્ઞાન, અનંત દર્શન, અનંત વીર્ય.. આહાહા..! વહ જીસકા જીવન હૈ. ઉસ જીવનકો ધરનેવાલા વહ જીવ હૈ. આહાહા..! જીવત્વશક્તિ હૈ ન? ૪૭મેં પહલી શક્તિ. વહ યહાંસે નિકાલી હૈ. **'जीवो चरित्तदंसणणाणठिदो'** પહલા ચરિત્ર શબ્દ લિયા હૈ. મુનિ હૈ ન? મુનિને બનાયા હૈ ન. અપના શુદ્ધ ચૈતન્ય નિર્વિકલ્પ સ્વરૂપ, અખંડાનંદ વિકલ્પકા સંગ જિસકો હૈ નહીં, આહાહા..! ઐસા કરું ઔર ઐસા ન કરું, ઐસા છોડું ઔર ઐસા ન છોડું, વહ સબ વિકલ્પકી જાલ હૈ. રાગકી જાલ હૈ. રાગકી જાલમેં **'તુજે થકાન લગેગી, વિશ્રામ નહીં મિલેગા;...'** વહાં વિશ્રામ-શાંતિ નહીં મિલેગી. આહાહા..!

'તેરા વિશ્રામગૃહ આત્મા હૈ;...' તેરા વિશ્રામગૃહ ચૌરાસીકી થકાન દૂર કરનેકા વિશ્રામગૃહ આત્મા હૈ. જહાં ચૌરાસીકે અવતાર છૂટ જાતે હૈં. સર્વાર્થસિદ્ધકે દેવકા ભી અવતાર છૂટ જાતા હૈ. વહ તેરા વિશ્રામગૃહ હૈ. આહાહા..! જબતક વિશ્રામ નહીં મિલેગા, **'તેરા વિશ્રામગૃહ આત્મા હૈ,...'** ઉસમેં આ જા. **'ઉસમેં જા, તુજે થકાન નહીં લગેગી,...'** રાગકી જાલમેં તુજે થકાન લગેગી, ઉલઝનમેં આ જાયગા, દુઃખ હોગા, આકૂલતાકી જાલમેં રુક જાયેગા. જૈસે મકડી.. આહાહા..! અપની લાર નિકાલકર ઉસીમેં રુકતા હૈ. મકડી અપને મુખમેંસે લાર નિકાલકર વહીં અટકતી હૈ. આહાહા..! વૈસે અજ્ઞાનભાવમેં વિકારકી લાર નિકાલકર ઉસમેં તૂ ઘુસ ગયા હૈ. આહાહા..! કરોળિયો કહતે હૈં ન? હમારેમેં કરોળિયો કહતે હૈં.

એક બાહ વહાં કહા થા. મનુષ્ય હુઆ. મનુષ્ય હૈ ઉસકે દો પૈર હૈ. સ્ત્રી હુઈ તો ચાર પૈર હુએ. પશુ હુઆ, પશુ. દૂસરી ભાષા હૈ ન. દુર્ઘટના શબ્દ લિખા હૈ ન? દુર્ઘટના. સ્ત્રીકે સાથ શાદી કરના દુર્ઘટના હૈ. ત્રિલોકનાથ મહાવીર પરમાત્મા બ્રહ્મચારી રહે. ક્યોંકિ સ્ત્રી દુર્ઘટના હૈ. ઉસકે બાદ સબ દુર્ઘટના હી હોગી. આહાહા..! યહાં કહતે હૈં, વિશ્રામગૃહ એક (આત્મા) હૈ. **'ઉસમેં જા તો તુજે થકાન નહીં લગેગી,...'** આહાહા..! શાંતિ પ્રાપ્ત હોગી. શાંતિકા સાગર હૈ. શાંતિ અર્થાત્ શાસ્ત્ર ભાષાસે અકષાય ભાવ હૈ. અકષાય ભાવસે પૂર્ણ ભરા હૈ. પૂર્ણ શાંતિ.. શાંતિ.. શાંતિ.. જિસકે શાંતિકે

અંશકે આગે... આહાહા..! સર્વાર્થસિદ્ધકા દેવ ભી ગિનતીમેં નહીં આતા. વહ ભી સમકિતી એકાવતારી હૈ. યહાં જો શાંતિકા અંશ આયા, ઉસમેં ચૌથેસે પાંચવે ગુણસ્થાનમેં જાય.. આહાહા..! સર્વાર્થસિદ્ધમેં જો શાંતિ હૈ, ઉસસે ભી વિશેષ અધિક શાંતિ હૈ. પંચમ ગુણસ્થાન પડિમાધારી, બાહ્યમેં પડિમા હૈ વહ તો વિકલ્પ હૈ, પરંતુ અંદર આનંદ હૈ, વહ વસ્તુ હૈ. આનંદ આદિ હો તો વિકલ્પકો વ્યવહાર કહનેમેં આતા હૈ. નહીં તો વ્યવહાર ભી નહીં હૈ. આહાહા..!

આનંદકે ઘરમેં વહ રહતા હૈ. આહા..! ઉસમેં તુજે શાંતિ લગેગી. તેરા ઘર શાંતિકા સાગર હૈ. કૈસે બૈઠે? ભાઈ! વહ કોઈ વિકલ્પસે બૈઠે યા સુનકર બૈઠે, વહ કોઈ ચીજ નહીં હૈ. સુનકર બૈઠે યા ધારણામેં આયા વહ કોઈ ચીજ નહીં હૈ. અપની ચીજ આનંદકંદ નાથ, ઉસકા સ્પર્શ કરનેસે જો શાંતિ મિલેગી, ઐસી શાંતિ તીન લોકમેં કિસી સ્થાનમેં નહીં હૈ. આહાહા..! ઉસમેં પંચમ ગુણસ્થાનવાલેકો સર્વાર્થસિદ્ધકી શાંતિ હૈ ઉસસે વિશેષ શાંતિ મિલેગી. સર્વાર્થસિદ્ધકા દેવ એકાવતારી, એક ભવમેં મોક્ષ જાનેવાલા હૈ. ઉસકી જો ચૌથે ગુણસ્થાનકી (શાંતિ) હૈ, (ઉસસે) પંચમ ગુણસ્થાનકા આનંદ અનુભવમેં આયા હૈ, તો ઉસકા આનંદ તો ઉસસે ભી બઢ ગયા. સર્વાર્થસિદ્ધકે દેવસે આનંદ બઢ ગયા. આહાહા..! તબ ઉસે પડિમાધારી કહનેમેં આતા હૈ. આહાહા..! ઈસલિયે વહાં વિશ્રામ લિયા.

'**શાંતિ પ્રાપ્ત હોગી.**' શાંતિ અંદરમેં હૈ. ૧૮૩ (પૂરા હુઆ).

મુમુક્ષુ :- આપને તો કરણાનુયોગકા વ્યાખ્યા ભી કર દિયા.

ઉત્તર :- વહ તો નામ દિયા. ૧૮૩ હુઆ ન? અબ, ૧૮૫.

મુનિરાજ કહતે હૈં :- ચૈતન્યપદાર્થ પૂર્ણતાસે ભરા હૈ. ઉસકે અંદર જાના ઔર આત્મસંપદાકી પ્રાપ્તિ કરના વહી હમારા વિષય હૈ. ચૈતન્યમેં સ્થિર હોકર અપૂર્વતાકી પ્રાપ્તિ નહીં કી, અવર્ણનીય સમાધિ પ્રાપ્ત નહીં કી, તો હમારા જો વિષય હૈ વહ હમને પ્રગટ નહીં કિયા. બાહરમેં ઉપયોગ જાતા હૈ તબ દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાયકે વિચારોંમેં રૂકના હોતા હૈ, કિંતુ વાસ્તવમેં વહ હમારા વિષય નહીં હૈ. આત્મામેં નવીનતાઓંકા ભંડાર હૈ. ભેદજ્ઞાનકે અભ્યાસ દ્વારા યદિ વહ નવીનતા-અપૂર્વતા પ્રગટ નહીં કી, તો મુનિપનેમેં જો કરના થા વહ હમને નહીં કિયા. ૧૮૫.

૧૮૫. '**મુનિરાજ કહતે હૈં :- ચૈતન્યપદાર્થ પૂર્ણતાસે ભરા હૈ.**' મહાવ્રતધારી સત્ય બોલનેવાલે. આહાહા..! વે કહતે હૈં, '**ચૈતન્યપદાર્થ પૂર્ણતાસે ભરા હૈ.**' શાંતિસે,

આનંદસે, વીતરાગતાસે વીતરાગતાસે પૂર્ણ ભરા હૈ. જિસમેં રાગકી ગંધ નહીં. આહાહા..! ઐસા આત્મા કૈસે માને? વીતરાગકી મૂર્તિ પૂરી. પૂરી દુનિયામેં ફેરફાર હો જાય, લેકિન ઉસકી વીતરાગમૂર્તિમેં ફેરફાર નહીં હોતા. ઐસા વીતરાગમૂર્તિ આત્મા હૈ. '**ચૈતન્યપદાર્થ પૂર્ણતાસે ભરા હૈ. ઉસકે અંદર જાના...**' આહાહા..! ઉસકે અંદર જાના. રાગસે હટકર.. પ્રભુ! શબ્દ તો બહુત થોડે હૈં. રાગ-વિકલ્પસે હટકર નિર્વિકલ્પ આનંદમેં જાના વહ ચીજ હૈ. કરના યહ હૈ. કલ કહા થા ન? બારહ અંગ વિકલ્પ હૈ. બારહ અંગ હૈ વિકલ્પ, ઉસમેં અનુભૂતિ કહનેમેં આયી હૈ. આત્માકા આનંદકા અનુભવ કહનેમેં આયા હૈ. બારહ અંગમેં સાર યહ કહા હૈ. આહાહા..! ભલે વહ હૈ વિકલ્પ, લેકિન ઉસમેં કહા યહ હૈ. આત્માકી અનુભૂતિ-આનંદ. આનંદકા અનુભવ કરો. પ્રભુ! તેરે ઘરમેં આનંદ ભરા હૈ. આહાહા..!

અપને સિવા જગતકી કોઈ ભી ચીજ, થોડી ભી ઠીક હૈ, ઐસા લગે, સુખ લગે, મજા લગે તબતક મિથ્યાત્વ હૈ. આહાહા..! અપને આત્માકે સિવા કહીં ભી સુખકી ગંધ લગે, સુખકા પરંપરા કારણ ભી લગે,.. આહાહા..! રાગ કરેંગે તો પરંપરાસે વીતરાગતા મિલેગી, વહ ભી... આહાહા..! દુર્ગંધ હૈ. આત્માકી ગંધ નહીં. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ!

'**મુનિરાજ કહતે હૈં : ચૈતન્યપદાર્થ પૂર્ણતાસે ભરા હૈ.**' અનંત જ્ઞાન, અનંત દર્શન, અનંત આનંદ, અનંત વીર્ય, અનંત સ્વચ્છતા, અનંત જીવત્વ, ચિતિ, દશિ, જ્ઞાન, સુખ, વીર્ય, પ્રભુતા, વિભુતા, સર્વદર્શી, સર્વજ્ઞ, સ્વચ્છતા ઐસી અનંત શક્તિસે પરિપૂર્ણ ભરા હૈ. આહાહા..! '**ઉસકે અંદર જાના...**' ઉસકે અંદર આના. આહાહા..! યહ સાર હૈ. ક્યા કરના? અંદર જાના, વહ કરના હૈ. વહ કોઈ બાહ્ય ક્રિયાકાંડકા સેવન કરનેસે અંદર જાયેગા, (ઐસા) ત્રિકાલમેં નહીં હૈ. આહાહા..! '**ઉસકે અંદર જાના ઔર આત્મસંપદાકી પ્રાપ્તિ કરના...**' મુનિરાજ ઐસા કહતે હૈં કિ '**આત્મસંપદાકી પ્રાપ્તિ કરના વહી હમારા વિષય હૈ.**' નિયમસારમેં હૈ, કલશ હૈ. નિયમસારમેં કલશ હૈ. હમારા વિષય અતીન્દ્રિય આનંદકા અનુભવ, વહ વિષય હમ નહીં કરતે હૈં, ઐસા કહકર બોધ દિયા હૈ. કલશ હૈ, નિયમસારમેં. હમારા વિષય, મુનિરાજકા વિષય અતીન્દ્રિય આનંદ વિષય હૈ. આહાહા..!

યહાં વહ કહતે હૈં, '**ચૈતન્યપદાર્થ પૂર્ણતાસે ભરા હૈ. ઉસમેં અંદર જાના ઔર આત્મસંપદાકી પ્રાપ્તિ કરના વહી હમારા વિષય હૈ.**' મુનિરાજકા યહ વિષય હૈ. આહાહા..! સચ્ચે મુનિ ઇસકો કહતે હૈં. ક્રિયાકાંડ કરે વહ મુનિ નહીં હૈ. આહાહા..! '**આત્મસંપદાકી પ્રાપ્તિ કરના વહી હમારા વિષય હૈ.**' ક્યા કહા? હમારા ધ્યેય તો

અકેલે આનંદકંદકે ઉપર હૈ. બાહરમેં પ્રવૃત્તિ-ઉપયોગ થોડા આ જાતા હૈ, લેકિન ઉપયોગ આતા હૈ ઉસમેં દુઃખ લગતા હૈ. આહાહા..! ઉપદેશકા, લિખનેકા વિકલ્પ દુઃખ હૈ. શાસ્ત્રકી ટીકા લિખના, વહ વિકલ્પ દુઃખ હૈ. આહાહા..! હમારા વિષય વહ નહીં હૈ. હૈ? '**આત્મસંપદાકી પ્રાપ્તિ કરના વહી હમારા વિષય હૈ.**' આહાહા..! લિખના યા ઉપદેશ દેના, હમારા વિષય નહીં હૈ. આ જાઓ તો આ જાઓ, ઉસકે કારણસે હો જાઓ, હમારા વિષય નહીં હૈ. હમ ઉસમેં હૈ નહીં. આહાહા..!

યહાં તો '**આત્મસંપદાકી પ્રાપ્તિ કરના વહી હમારા વિષય હૈ.**' આહાહા..! પંચ મહાવ્રત પાલના, અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ પાલના હમારા વિષય હૈ, ઐસા નહીં લિયા. નિયમસારમેં યહ કલશ હૈ. બહિનને લિખા હૈ વહ ઉસમેંસે લિખા હૈ. પઢતે હોંગે તો ઉસમેંસે યહ બોલે હૈં. પદ્મપ્રભમલધારીદેવ મુનિ કહતે હૈં, હમારા વિષય યહ હૈ, વહાં હમ જાતે નહીં. ઐસા કહકર લોગોંકો આગે બઢાતે હૈં. હમારા વિષય તો એક હી હૈ. ચૈતન્યસ્વરૂપ આનંદકંદમેં રહના, બસ. આહાહા..! પંચ મહાવ્રત પાલના યા વહ કરના (હમારા વિષય નહીં હૈ). કલશ હૈ. પદ્મપ્રભમલધારીદેવ નિયમસારકી ટીકા કરનેવાલે, ઉનકા કલશ હૈ. આહાહા..! હમારા વિષય જો હૈ, હમારા જો ધ્યેય હૈ વહાં હમ જાતે નહીં ઔર બાહરમેં રખડતે હૈં, અરે..રે..! યે વિષય નહીં. ઐસા કહકર અલ્પ કોઈ વિકલ્પ આયા, ઉસકા ખેદ કિયા હૈ. વિકલ્પ આયા ઉસકા ખેદ (કિયા હૈ). વિકલ્પ ક્યા? હમારી ચીજમેં વિકલ્પ તીન કાલમેં નહીં હૈ. હમારા વિષય તો યહ હૈ. કહા ન? આહાહા..! ક્યા?

'**ચૈતન્યમેં સ્થિર હોકર અપૂર્વતાકી પ્રાપ્તિ નહીં કી, અવર્ણનીય સમાધિ પ્રાપ્ત નહીં કી,...**' આહાહા..! જબ તક યહ નહીં કિયા, તબ તક મુનિપના નહીં હૈ. ચૈતન્યમેં સ્થિર હોકર અપૂર્વતાકી પ્રાપ્તિ નહીં કી, અપૂર્વ ઔર અવર્ણનીય સમાધિ-કથન કર સકે નહીં ઐસી સમાધિ-આનંદ, ઐસા પ્રાપ્ત નહીં કિયા '**તો હમારા જો વિષય હૈ...**' આહાહા..! મુનિરાજ કહતે હૈં. હમારા વિષય હૈ. આહાહા..! પાંચ મહાવ્રત (પાલના), વસ્ત્ર બદલના, નગ્ન હોના, વહ કોઈ મુનિકા વિષય હૈ હી નહીં. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ. '**હમારા જો વિષય હૈ વહ હમને પ્રગટ નહીં કિયા.**' વિચાર કરતે હૈં. આહાહા..!

'**બાહરમેં ઉપયોગ આતા હૈ તબ દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાયકે વિચારોંમેં રૂકના હોતા હૈ,...**' વિકલ્પ આતા હૈ તો દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાયમેં રુકતા હૈ. બાહર તો નહીં, પરંતુ અપને દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાય તીન ભેદ ઉસમેં રુકતા હૈ. વહ ભી રાગ હૈ. વહ ગાથા હૈ, નિયમસારમેં ગાથા હૈ, મૂલ પાઠ હૈ. દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાય અપનેમેં તીનકે વિચાર કરનેમેં રુકના વહ

પરાધીન, પરવશ, અનાવશ્યક હૈ. ક્યા કહા? જો આત્મામેં દ્રવ્ય, ગુણ ઔર પર્યાય ઐસા તીનકા વિચાર કરતે હૈં, વહ અનાવશ્યક હૈ, વહ આશ્યકમેં નહીં હૈ. આવશ્યક અધિકારમેં હૈ, નિયમસારમેં. વિશેષ આયેગા... (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ સુદ-૭, રવિવાર, તા. ૧૭-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૧૮૫, ૧૯૩, ૧૯૭, પ્રવચન નં. ૧૦

૧૮૫ બોલ. ફિરસે થોડા લેતે હૈં. '**મુનિરાજ કહતે હૈં...**' પદ્મપ્રભમલધારીદેવ મુનિ, ઉનકે કલશમેં હૈ. '**ચૈતન્યપદાર્થ પૂર્ણતાસે ભરા હૈ.**' ભગવાન આત્મા પૂર્ણ ગુણ ઔર શક્તિસે ભરા હૈ. '**ઉસકે અંદર જાના...**' અંતર ગુણ જો જ્ઞાન ઔર આનંદ હૈ, જો અનંત ભરા હૈ ઉસમેં જાના '**ઔર આત્મસંપદાકી પ્રાપ્તિ કરના...**' આહાહા..! આત્મસંપદાકી પ્રાપ્તિ કરના. અંતર આનંદ, જ્ઞાન, શાંતિ, સ્વચ્છતા, પ્રભુતા, વિભુતા આદિ અનંત આત્મસંપદાકી પ્રાપ્તિ કરના, મુનિરાજ કહતે હૈં, '**વહી હમારા વિષય હૈ.**' મુનિરાજકા વિષય હૈ. ક્રિયાકાંડ કોઈ ઉનકા વિષય નહીં હૈ. ક્રિયાકાંડ આ જાયે, સ્વતંત્ર જડ કરે. વિષય યહ હૈ. આહાહા..!

'**ચૈતન્યમેં સ્થિર હોકર અપૂર્વતાકી પ્રાપ્તિ નહીં કી, અવર્ણનીય સમાધિ પ્રાપ્ત નહીં કી, તો હમારા જો વિષય હૈ...**' મુનિકા વિષય ધ્રુવ દ્રવ્ય હૈ. નિયમસારમેં કલશ હૈ. હમારા વિષય તો આત્મા આનંદ અખંડાનંદ પ્રભુ હમારા વિષય હૈ. સમકિતીકો ભી વહ વિષય હૈ. લેકિન મુનિકો વિશેષ હૈ. '**અવર્ણનીય સમાધિ પ્રાપ્ત નહીં કી,...**' હમારા વિષય હૈ. આહાહા..! સમાધિ, ચૈતન્યમેં સ્થિર રહના, યહ મુનિકા વિષય હૈ. આહાહા..! બાહરમેં ક્યા કરના વહ કુછ આયા નહીં. અંદર ઠરના. લેકિન સ્થિર કબ હો? કિ વહ ચીજ જ્ઞાનમેં ભાસિત હો, જ્ઞાનમેં જ્ઞેય હો, પૂરી ચીજ જ્ઞાનમેં જ્ઞેયરૂપસે ભાસિત હો, ભાસન હો, બાદમેં ઉસમેં સ્થિર હો સકતા હૈ. કહતે હૈં કિ હમને પ્રગટ નહીં કિયા. વહ તો વ્યવહારસે બાત કરતે હૈં. હૈ તો મુનિ. અલ્પપના હૈ, અભી કેવલજ્ઞાન નહીં હૈ, ઈસલિયે અપની દીનતા વર્ણવતે હૈં. હૈ તો મહામુનિ. છઠ્ઠે-સાતવેં ગુણસ્થાનમેં ઝુલનેવાલે હૈં. લેકિન હમેં કેવલજ્ઞાન નહીં હૈ. વહ હમારી દીનતા હૈ. આહાહા..! ઉનકી દીનતાકા વર્ણન કરતે હૈં. અરે..! હમને પ્રગટ કિયા નહીં. બાહરમેં ઉપયોગ આતા હૈ.

'**બાહરમેં જબ ઉપયોગ આતા હૈ તબ દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાયકે વિચારોંમેં રુકના હોતા હૈ,...**' ક્યા કહતે હૈં? અંતરમેં તો અકેલે જ્ઞાયકકા હી અનુભવ હોતા હૈ. લેકિન વિકલ્પ આયા. ઉસમેં રહ સકે નહીં તો દ્રવ્ય અર્થાત્ ત્રિકાલી વસ્તુ, ગુણ અર્થાત્ ત્રિકાલી શક્તિ, સત્‌કા સત્ત્વ, સત્ જો ભગવાન આત્મા, ઉસકા સત્ત્વ, ઉસકો યહાં

ગુણ કહતે હૈં. આહાહા..! હમેં અંતરમેં ધ્યાનમેં રહના વહી હમારા વિષય હૈ, લેકિન હમ ઉસનેં રહ નહીં સકતે, તબ દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાયકે વિચારમેં રુકના હોતા હૈ. દ્રવ્ય અર્થાત્ ત્રિકાલી વસ્તુ, ગુણ-ત્રિકાલી શક્તિ-સ્વભાવ, પર્યાય-વર્તમાન દશા. આહાહા..! યે દ્રવ્ય, ગુણ ઔર પર્યાય. દ્રવ્ય આત્મા ત્રિકાલી આનંદકંદ પ્રભુ, જિસમેં ગુણકા ભેદ નહીં, પર્યાયકા ભેદ ભી નહીં, અભેદ વસ્તુ. પર્યાય જિસકો વિષય કરે, વહ અભેદ ચીજ હૈ. પર્યાયકા વિષય પર્યાય ભી નહીં હૈ. આહાહા..! પર્યાયકા વિષય અભેદ ચૈતન્ય, વહ દ્રવ્ય. ઔર ઉસમેં જ્ઞાન, દર્શન, આનંદ આદિ ગુણ. ઔર ઉસકી વર્તમાન અવસ્થા પલટના, પલટના, પર્યાય પલટતી હૈ, વહ ઉસકી પર્યાય. હૈ તો મુનિ. આચાર્ય નહીં હૈ. પદ્મપ્રભમલધારીદેવ મુનિ હૈં.

મુનિ કહતે હૈં કિ હમારે વિષયમેં હમ રહ સકતે નહીં, સ્થિર નહીં રહ સકતે. ઈતની દીનતા બતાતે હૈં. વિકલ્પ આતા હૈ તો દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાયમેં રુકના પડતા હૈ. આહાહા..! બાકી રહના તો અંદરમેં રહના વહ વસ્તુ હૈ. હમારા વિષય તો અંદરમેં આનંદમેં સ્થિર હોના (વહ હૈ). જ્ઞાયક આનંદ ઐસા જો દૃષ્ટિમેં લિયા હૈ, આહાહા..! સમ્યગ્દર્શનમેં જો જ્ઞાયક ઔર આનંદ અતીન્દ્રિય જો દૃષ્ટિમેં લિયા હૈ ઔર અનુભવમેં લિયા હૈ, હમેં તો વહીં રહના, વહી હમારા વિષય હૈ. આહાહા..! હૈ તો મહામુનિ. અલ્પ કાલમેં મેરે હિસાબસે તો તીર્થંકર હોંગે. ભવિષ્યમેં. ઐસી કથનશૈલી અંદરમેં હૈ. હૈ મુનિ, આચાર્ય નહીં હૈ. લેકિન કહતે હૈં, ઉપયોગ જબ બાહરમેં જાતા હૈ તબ દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાયમેં (લગતા હૈ). લેકિન બાહરમેં ઉપયોગ જાયે તબ યહ (હોતા હૈ). અપના દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાય તીનમેં. આહાહા..! વહ ભી વિકલ્પ હૈ, રાગ હૈ. અપના દ્રવ્ય ત્રિકાલી, જ્ઞાન ઔર આનંદ આદિ વર્તમાન ગુણ ત્રિકાલી ઔર વર્તમાન ઉસકી અવસ્થા-નિર્મલ શાંત વીતરાગી. ઈન તીનોંકા વિચાર આતા હૈ તો વિકલ્પ આતા હૈ. આહાહા..! યહ નિયમસારમેં ગાથા હૈ. નિયમસારમેં ગાથા હૈ. દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાય તીનકા એક દ્રવ્યમેં વિચાર કરે વહ વિકલ્પ હૈ. યહાં હૈ? નિયમસાર. ૧૪૫ ગાથા. ઉન્હેં યાદ રહ ગઈ હૈ.

'યહાં ભી અન્યવશકા સ્વરૂપ કહા હૈ. ભગવાન અર્હંતકે મુખારવિંદસે નિકલે હુએ (-કહે ગયે) મૂલ ઔર ઉત્તર પદાર્થોંકા સાર્થ (-અર્થ સહિત) પ્રતિપાદન કરનેમેં સમર્થ ઐસા જો કોઈ દ્રવ્યલિંગધારી (મુનિ) કભી છહ દ્રવ્યોંમેં ચિત્ત લગાતા હૈ,...' આહાહા..! પાઠમેં હૈ. '**दव्वगुणपज्जयाणं चित्त जो कुणइ सो वि अण्णवसो**'. વહ પરાધીન હૈ. આહાહા..! ૧૪૫ ગાથા હૈ. '**द्रव्यगुणपर्यायाणां**'. દ્રવ્ય અર્થાત્ ત્રિકાલી ભગવાન જ્ઞાયકપ્રભુ ઔર ગુણ અર્થાત્ આનંદ ઔર જ્ઞાન ઉસકા ગુણ ઔર વર્તમાન

ઉસકી આનંદ ઔર શાંતિકી પર્યાય. ઐસે તીન ભેદકા વિચાર કરનેસે રાગ ઔર વિકલ્પ ઉત્પન્ન હોતા હૈ. આહાહા..! અપને દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાય તીન, હાં! બાહરકે દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાયકે વિચાર કરના તો વિકલ્પ હૈ હી. અપને સિવા તીર્થંકરકી ઓર લક્ષ્ય જાય તો ભી શુભરાગ હૈ. તીન લોકકે નાથ પર દૃષ્ટિ જાયે તો ભી શુભરાગ (હૈ). યે તો અપનેમેં દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાયકા તીન ભેદ કરતે હૈં. આહાહા..!

'**दव्वगुणपज्जयाणं**' દ્રવ્ય અર્થાત્ ત્રિકાલી જ્ઞાયકભાવ. ગુણ અર્થાત્ અનંત જ્ઞાન, દર્શન, શાંતિ, સ્વચ્છતા ઈત્યાદિ. પર્યાય (અર્થાત્) એક ગુણકી વર્તમાન દશા. પર્યાય પલટતી અવસ્થા. એકમેં તીનકા વિચાર કરતા હૈ તો હમ પરવશ હૈ. હમ પરવશ હૈં. આહાહા..! બેહદ ફેર. અપના દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાય તીનકા વિચાર કરનેસે ભી રાગ (હોતા હૈ). આવશ્યક નહીં હૈ. આવશ્યકકા અધિકાર હૈ. વહ આવશ્યક નહીં. અધિકાર આવશ્યકકા હૈ. વહ અનાવશ્યક હૈ. આહાહા..! દૂસરેમેં આ ગયા હૈ. આગે કલશમેં. હમારા વિષય તો અભેદ જ્ઞાયક હી હૈ. ઉસમેં હૈ. હમ જ્ઞાયકમેં રહ સકે નહીં, વહ હમારા વિષય છોડકર અપને દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાયમેં આતા હૈ, અપના દ્રવ્ય, ત્રિકાલી પર્યાય ઔર જ્ઞાનપર્યાય, ઈન તીનકા વિચાર આતા હૈ તો પ્રભુ! પરવશ હૈં. અનવશ હૈ, પાઠ. પરવશ હૈ, આવશ્યક નહીં. ઉસકી જરૂરતવાલી ક્રિયા નહીં. આહાહા..! ધન્નાલાલજી! આહાહા..!

મુનિરાજ ઐસા કહતે હૈં. કલ તીન બોલ રખે થે ન? ઉસમેં વહાં મુનિકી બાત હૈ. મુનિકી બાત સમકિતીકી બાતસે જ્યાદા.. મુનિરાજ ઐસા કહતે હૈં. આહાહા..! પદ્મપ્રભમલધારીદેવ ટીકાકાર. નિયમસારકે ટીકાકાર ઐસા કહતે હૈં કિ હમ અપને જ્ઞાયકમેં.. હમારા વિષય તો યહી હૈ. અંદર આનંદમેં રહના, જ્ઞાયક ધ્રુવમેં. લેકિન ઉસમેં રહ નહીં સકે તો દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાયકા વિચાર આતા હૈ તો વહ વિકલ્પ અનાવશ્યક હૈ. આવશ્યક નહીં હૈ. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ! તીર્થંકરદેવ વીતરાગ પરમાત્માકી ચરમસીમાકી યહ હદ હૈ. આહાહા..!

અરે..! દ્રવ્ય મૈં હૂં, વહ ભી વિકલ્પ લિયા હૈ. ૧૪૨ ગાથામેં. મૈં જ્ઞાયક હૂં, ઐસા ભી વિકલ્પ ઉઠાતા હૈ, વહ ભી પરાધીન હૈ. આહાહા..! અપના સ્વરૂપ જ્ઞાયક ઉસમેં રહના ઔર બાહર નિકલે તો ઉપયોગકા દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાયમેં રુકના હોતા હૈ. અરે..રે..! હમારી દશા અંદર નરમ દશા હૈ. આહાહા..! હમારી દશા ઉગ્ર નહીં હૈ. આહાહા..! મુનિરાજ કહતે હૈં. હમારી દશા નિર્મલ નહીં હૈ. હમારા દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાયકે વિચારમેં રુકના હોતા હૈ. આહાહા..!

'**કિંતુ વાસ્તવમેં વહ હમારા વિષય નહીં હૈ.**' હૈ? આહાહા..! ગજબ બાત હૈ!

દુનિયા કુછ માનતી હૈ, વસ્તુ કહીં દૂર રહ ગયી. ચંદુભાઈ! દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાય હમારા વિષય નહીં હૈ. આહાહા..! ગજબ હૈ! વીતરાગમાર્ગકી પરાકાષ્ટા. મુનિરાજ નરમીસે અપની દીનતા પર્યાયમેં બતાતે હૈં. અરે..રે..! હમ જ્ઞાયકમેં રહ સકતે નહીં. કેવલી પરમાત્મા જ્ઞાયકમેં સાદિઅનંત રહે. કેવલી પરમાત્મા સાદિઅનંત રહે, હમ અંતર્મુહૂર્તકિ સિવા જ્ઞાયકમેં રહ સકતે નહીં. ઔર બાહર નિકલતે હૈં તો દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાય તીનકા વિચાર આતા હૈ. વિચાર ભી યહ આતા હૈ. વહ ભી પરવશ હૈ, અનાવશ્યક હૈ. આહાહા..! આવશ્યકકા અધિકાર હૈ. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ! ફિરસે લિયા. આહાહા..!

અંતર ચૈતન્યપ્રભુ અકેલે જ્ઞાયકમેં ધ્યાનમેં આનંદમેં રહના, અતીન્દ્રિય આનંદકે વેદનમેં રહના વહ હમારા વિષય હૈ. ઉસ આનંદમેંસે નિકલકર, આનંદ તો રહતા હૈ, લેકિન નિકલકર આયે તો દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાયકા, અપની એક ચીજમેં તીન ભેદ કરકે રુકના પડતા હૈ હમકો. આહાહા..! અરે..રે..! હદ બાત હૈ, પ્રભુ! તેરી. તેરી બાત હૈ, નાથ! તૂ ઐસા હૈ, પ્રભુ! અંદર સ્વરૂપમેંસે નિકલકર રાગમેં રુકના, પ્રભુ! તેરા વિષય નહીં. આહાહા..! આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- યહ સ્પષ્ટીકરણ તો આપને કિયા.

ઉત્તર :- વસ્તુ ઐસી હૈ. બહિનકી તો મહા અનુભવદશા હૈ. ઉનકી તો બહુત તીવ્ર દશા હૈ. સહજ ભાષા આ ગયી હૈ. યે તો બહનોંને લિખ લિયા, નહીં તો ઉનકો તો કુછ પડી નહીં હૈ. કૌન લિખતા હૈ, યહ માલૂમ નહીં પડા. આહા..!

મુનિરાજ કહતે હૈં, મુનિપના આયા, તીન કષાયકા અભાવ. આહાહા..! ઔર ક્ષણ-ક્ષણમેં છઠ્ઠે-સાતવેં, છઠ્ઠે-સાતવેમેં જાતે હૈં. અંતર્મુહૂર્તમેં.. ષટ્ખંડાગમમેં લિખા હૈ, લેકિન વહ આખિરકા અંતર્મુહૂર્ત લિયા હૈ. મોક્ષકા. શબ્દ ઐસા પાઠ હૈ, આખિરકે અંતર્મુહૂર્તમેં છઠ્ઠા-સાતવા હજાર બાર આતા હૈ. હજારોં બાર આતા હૈ, ઐસા પાઠ હૈ. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં કિ, અરે..રે..! પ્રભુ! હમ હમારે વિષયમેં રહ સકતે નહીં. આહાહા..! ધન્ય કાલ! ધન્ય અવસર! હમારા વિષય તો અકેલા જ્ઞાયક હૈ. વહાં હમારા ધામ, હમારા સ્થાન, હમારા ક્ષેત્ર, હમારા સ્થાન, હમારી સંપદાકી ઋદ્ધિ વહ હૈ. જ્ઞાયકપનેમેં આનંદાદિ સંપદા પડી હૈ વહ હમારી સંપદા હૈ. વહાં હમે નિર્વિકલ્પપને રુકના વહ હમારી સંપદા હૈ. આહાહા..! અરે.. પ્રભુ! મૈં વહાં રહ સકતા નહીં. આહાહા..! લેકિન દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાયકે વિચારમેં રુકના પડતા હૈ. રુકના પડતા હૈ, હાં! ત્રિકાલી જ્ઞાયક, ઉસમેં આનંદાદિ ગુણ, ઉસકી આનંદ આદિ દશા, યે તીન બોલકા વિચાર

ભી પરાધીન ઔર અનાવશ્યક હૈ. અનાવ્યશક નામ આવશ્યક નહીં. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ. આહાહા..! અપની દીનતા, મુનિ અપની પામરતા બતાતે હૈં. તો સાધારણ પ્રાણી.. આહાહા..! સાધારણ જ્ઞાન ઔર સાધારણ શ્રદ્ધામેં માન લે કિ હમ... આહાહા..! પ્રભુ! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! આહાહા..!

ઐસા કહતે હૈં, અરેરે..! હમારા જબ ઉપયોગ બાહર આતા હૈ, હમને જબતક પૂર્ણ દશા પ્રગટ નહીં કી, આહાહા..! ઉપયોગ બાહર આતા હૈ તબ દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાયકે વિચારમેં રુકના હોતા હૈ. '**કિંતુ વાસ્તવમેં વહ હમારા વિષય નહીં હૈ.**' આહાહા..! અપના એકરૂપ સ્વભાવકે સિવા, અપનેમેં તીન પ્રકાર ભી હમારા વિષય નહીં હૈ. પ્રભુ! ઉસકી બાત યહાં હૈ નહીં, પ્રભુ! તેરી બાત હૈ. પ્રભુ એકરૂપ બિરાજમાન અંદર, ઉસકા એકરૂપકા ધ્યાન છોડકર... આહાહા..! અપને દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાયકે ભેદકા વિચાર કરના.. પંડિતજી! ભેદકો વ્યવહારનય કહા. ગજબ કિયા હૈ! ઓહો..! પ્રભુ! મૈં વિકલ્પમેં આ ગયા. અરે..! હમારી ચીજ તો અંદર રહ ગઈ. હૈ ઉઘાડ, વસ્તુ કહીં નહીં ચલી ગયી. લેકિન આગે બઢતે નહીં ઔર અંદર રુકે નહીં ઔર બાહર આ ગયે. આનંદ તો હૈ, સમકિત હૈ, શાંતિ હૈ. આહાહા..! લેકિન કેવલજ્ઞાનકે આગે અલ્પતા હૈ. ઉસ અપેક્ષાસે કહતે હૈં કિ અરેરે..! હમારા વહ વિષય નહીં. આહાહા..! યહ મુનિપનેકી વ્યાખ્યા. મુનિપના. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ, બાપૂ! પંચ મહાવ્રત ઔર ફલના, ઢિકના વહ વિષય તો હૈ નહીં. યહ તો એક દ્રવ્યમેં તીનકા વિચાર કરના, વહ વિષય નહીં. એક અપના દ્રવ્ય, હાં! પરકા નહીં. પરકા તો ચાહે કોઈ ભી, તીન લોકકે નાથ ઉનકા જ્ઞાયક, વે જ્ઞાયક હૈ, ઐસા વિચાર આતા હૈ તો ભી વિકલ્પ હૈ. આહાહા..! વહ અનાવશ્યક હૈ. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં, '**વહ હમારા વિષય નહીં હૈ. આત્મામેં નવીનતાઓંકા ભંડાર હૈ.**' ક્યા કહતે હૈં? અરેરે..! આત્મામેં તો હમ નવીનતાકા ભંડાર દેખતે હૈં. ફિર ભી બાહર વિકલ્પ આ જાતા હૈ. અંદર છઠ્ઠેમેં આતે હૈં ન? છઠ્ઠે ગુણસ્થાનમેં વિકલ્પ આ જાતા હૈ. સાતવેંમેં સ્થિર હો જાતે હૈં. ઉસકી બાત કરતે હૈં. કહતે હૈં, હમેં છઠ્ઠેમેં વિકલ્પ આતા હૈ તો દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાયકે વિચારમેં રુકના પડતા હૈ. આહાહા..! '**આત્મામેં નવીનતાઓંકા ભંડાર હૈ.**' આત્માકા નવીનતાકા ભંડાર હૈ. પ્રભુ! ઉસ ચૈતન્ય ચમત્કાર ક્યા કહના! છદ્મસ્થ પૂરા પાર નહીં પ્રાપ્ત કરતા. કેવલજ્ઞાન હો તબ પ્રાપ્ત કર સકતા હૈ, ઉસ પૂર્ણ ભંડાર ભગવાનકા. આહાહા..! ઐસા ભંડાર અંદર પડા હૈ.

કહતે હૈં કિ '**આત્મામેં નવીનતાઓંકા ભંડાર હૈ.**' અનંત કાલમેં નહીં પ્રગટ હુઆ ઐસી નવીનતાકા ભંડાર હૈ. ઐસા જ્ઞાન, આનંદ, શાંતિ, વીતરાગતા, સ્વચ્છતા..

ઓહોહો..! ઉસકા પ્રમાણ ઔર ઉસકા નયકા વિષય, યે કોઈ અલૌકિક ભંડાર હૈ. આહાહા..! અરે.. પ્રભૂ! તૂ કહાં હૈ ઔર કહાં માન રહા હૈ. યહાં તો મુનિરાજ યહાં તક આયે હૈં, ફિર ભી કહતે હૈં, અરે..રે..! હમેં વિકલ્પમેં આના પડતા હૈ, હમારા વિષય નહીં હૈ. અરે..!

'**ભેદજ્ઞાનકે અભ્યાસ દ્વારા યદિ વહ નવીનતા-અપૂર્વતા પ્રગટ નહીં કી,...**' ક્યા કહતે હૈં? પ્રગટ તો હૈ, લેકિન ઐસી વિશેષ નવીનતા પ્રગટ નહીં કી જબતક.. આહાહા..! '**ભેદજ્ઞાનકે અભ્યાસ દ્વારા યદિ વહ નવીનતા-અપૂર્વતા પ્રગટ નહીં કી,...**' સમય સમયમેં નવીન અપૂર્વતા, ચૈતન્ય ચમત્કારકી સંપદાકી ઋદ્ધિ, નયી-નયી એક સમયમેં આની ચાહિયે. આહાહા..! મુનિરાજ ઉસે કહતે હૈં. આહાહા..! '**ભેદજ્ઞાનકે અભ્યાસ દ્વારા યદિ વહ નવીનતા-અપૂર્વતા...**' પૂર્વમેં એક સમય નહીં હુઆ. ઐસી નવીનતા સમય-સમયમેં અપૂર્વતા પ્રગટ હોતી હૈ વહ, '**ભેદજ્ઞાનકે અભ્યાસ દ્વારા યદિ વહ નવીનતા-અપૂર્વતા પ્રગટ નહીં કી,...**' આહાહા..! ક્યા નમ્રતા!! ક્યા નરમાઈ. ઓહોહો..! આહા..!

મુનિરાજ અંદરમેં ઉતરતે હૈં. વિકલ્પ આ જાતા હૈ. અપનેમેં તીન ભેદકા. દ્રવ્ય, ગુણ ઔર પર્યાય. તીન ભેદકા વિકલ્પ હૈ વહ દુઃખ હૈ. આવશ્યક નહીં. વહ જરૂરતકી ચીજ નહીં હૈ. આહાહા..! વહ અનાવશ્યક ચીજ હૈ. આહાહા..! યે તો પ્રભુ, કહીં ન કહીં રુકકર માન લેતા હૈ, પ્રભુ! ઉસકા ફલ તુજે મિલેગા. જૈસા પરિણામ હૈ વૈસા ફલ મિલેગા. ઐસી મુનિદશા, વહ ભી કહતે હૈં, હમેં ભેદજ્ઞાન દ્વારા, અભી ભી રાગ સંજ્વલનકા ઉદય હૈ, તો ઉસકા ભી ભેદજ્ઞાન દ્વારા '**અપૂર્વતા પ્રગટ નહીં કી...**' સમય સમયમેં ચમત્કાર, યહ ચેતન ભગવાન ચમત્કારિક. ઉસકા ચમત્કાર સમય-સમયમેં યદિ નવીન અપૂર્વ પ્રગટ નહીં કિયા, તો '**મુનિપનેમેં જો કરના થા વહ હમને નહીં કિયા.**' આહાહા..! ગજબ હૈ! મુનિપનેમેં જો કરના થા વહ હમને નહીં કિયા. મુનિઓંકો યહ કરના થા. લો. યહ નહીં પઢા થા. અંતિમ ચાર પંક્તિ કલ નહીં પઢી થી. અબ, ૧૯૩.

સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવ જ્ઞાયકકો જ્ઞાયક દ્વારા હી અપનેમેં ધારણ કર રખતા હૈ, ટિકાએ રખતા હૈ, સ્થિર રખતા હૈ-ઐસી સહજ દશા હોતી હૈ.

સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવકો તથા મુનિકો ભેદજ્ઞાનકી પરિણતિ તો ચલતી હી રહતી હૈ. સમ્યગ્દૃષ્ટિ ગૃહસ્થકો ઉસકી દશાકે અનુસાર ઉપયોગ અંતરમેં જાતા હૈ ઔર બાહર આતા હૈ; મુનિરાજકો તો ઉપયોગ અતિ શીઘ્રતાસે

બારંબાર અંતરમેં ઉતર જાતા હૈ. ભેદજ્ઞાનકી પરિણતિ-જ્ઞાતૃત્વધારા- દોનોંકો ચલતી હી રહતી હૈ. ઉન્હેં ભેદજ્ઞાન હુઆ તબસે કોઈ કાલ પુરુષાર્થ રહિત નહીં હોતા. અવિરત સમ્યગ્દૃષ્ટિકો ચૌથે ગુણસ્થાનકે અનુસાર પુરુષાર્થ વર્તતા રહતા હૈ. પુરુષાર્થકે બિના કહીં પરિણતિ સ્થિર નહીં રહતી. સહજ ભી હૈ, પુરુષાર્થ ભી હૈ. ૧૯૩.

૧૯૩. '**સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવ જ્ઞાયકકો જ્ઞાયક દ્વારા હી અપનેમેં ધારણ કર રખતા હૈ,...**' ચૌથે ગુણસ્થાનમેં સમકિતી આત્મા આનંદ અનુભવી, સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવકો... આહાહા..! '**જ્ઞાયકકો જ્ઞાયક દ્વારા હી અપનેમેં ધારણ કર રખતા હૈ,...**' મૂલ ચીજ તો યહ હૈ. સમ્યગ્દૃષ્ટિ ચૌથા ગુણસ્થાન. પાંચવેમેં તો વિશેષ નિર્મલતા હૈ, છઠ્ઠેકી નિર્મલતાકી તો ક્યા બાત કરની! મુનિરાજ પંચ પરમેષ્ઠી. વે ભી ઐસી પુકાર કરતે હૈં. આહાહા..! દૂસરે પ્રાણીકો સાધારણમેં અભિમાન આ જાયે કિ હમ કરતે હૈં, હમને ઐસા કિયા. ક્યા કિયા? પ્રભુ! કેવલજ્ઞાન કિયા તો ભી કુછ નહીં કિયા. ક્યોંકિ વહ તો સ્વભાવ હૈ વૈસા પ્રગટ હોતા હૈ. નવીન ક્યા કિયા? કેવલજ્ઞાન ભી સ્વભાવ હૈ. ઉસકા સ્વરૂપ હી હૈ. ઉસકા સત્‌કા સત્ત્વ, સત્ત્વ. પ્રભુ આત્મા સત્ હૈ ઉસકા સત્ત્વ. જ્ઞાન, આનંદ, કેવલજ્ઞાન ઉસકા સત્ત્વ હૈ. સત્ત્વ ઉસકા પ્રગટ હોતા હૈ, વહ કોઈ નવીનતા નહીં. આહાહા..! પન્નાલાલજી! વહાં કહીં સુનને મિલે ઐસા નહીં હૈ, જહાં-તહાં ભટકતે હૈં. આહા..! ઓહોહો..!

યહ બહિનકે વચન ઉસ વક્ત થોડે નિકલે થે. મુર્દા, માનો મુર્દા. સમકિતીકો યા મુનિકો એક પ્રકારકા ઉદય નહીં હોતા. વહ ચિઠ્ઠી હૈ, મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશકમેં. સબકો એક હી પ્રકારકા ઉદય હો, ઔર સમાન દશા ઉદયકી હો, ઐસા નહીં હૈ. સમ્યગ્દૃષ્ટિ હોને પર ભી ઉદયમેં ફર્ક હોતા હૈ. મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશકમેં હૈ. હૈ યહાં મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશક? ચિઠ્ઠીમેં હૈ. બનારસીદાસ. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં કિ, '**જ્ઞાયકકો જ્ઞાયક દ્વારા હી...**' ભાષા ક્યા હૈ? જ્ઞાયકકો જ્ઞાયક દ્વારા હી. કોઈ ભેદ દ્વારા, વિકલ્પ દ્વારા નહીં. આહાહા..! જ્ઞાયકકો જ્ઞાયક દ્વારા હી.

મુમુક્ષુ :- જ્ઞાયક યાની પર્યાય?

ઉત્તર :- પર્યાયમેં લક્ષ્ય જ્ઞાયક પર હૈ. જ્ઞાયકકો જ્ઞાયકમેં. પર્યાય લેકિન જ્ઞાયકકો જ્ઞાયકમેં રહના. ઐસે. પર્યાયમેં ભી જ્ઞાયકકો જ્ઞાયકમેં રહના. આહાહા..! '**જ્ઞાયકકો જ્ઞાયક દ્વારા હી...**' વહ જ્ઞાયક દ્વારા હૈ તો પર્યાય ભલે. લેકિન જ્ઞાયક દ્વારા અંદરમેં

રહના. રાગ દ્વારા નહીં, પર્યાયકે લક્ષ્ય દ્વારા નહીં. પર્યાયકે લક્ષ્ય દ્વારા નહીં, રાગ દ્વારા નહીં, નિમિત્ત દ્વારા નહીં. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- ઉદયભાવ..

ઉત્તર :- .. કેવલીકો ભી ઉદયિકભાવોંકી નાના પ્રકારતા જાનના. યાની સબ ધર્મીજીવકો ઉદય સમાન હોતા હૈ, ઐસા નહીં હૈ. ભાવમેં અંદર ભલે ચૌથા, પાંચવા, છઠ્ઠા આદિ હો, પરંતુ ઉદયમેં ફેરફાર હૈ. ઐસા હૈ ઈસમેં. આહાહા..!

'**સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવ જ્ઞાયકકો જ્ઞાયક દ્વારા હી...**' ભલે પર્યાય જ્ઞાયક દ્વારા હી કામ લેતી હૈ. ક્યોંકિ પરિણમન તો પર્યાયમેં હૈ. જ્ઞાયકમેં પરિણમન નહીં હૈ. લેકિન પરિણમનમેં જ્ઞાયક પર દૃષ્ટિ હૈ તો જ્ઞાયક પર હી પર્યાય રખના. આહાહા..! યે તો રાત્રિમેં બહિન બોલે હોંગે. આહાહા..! સમજમેં આયા? ભાગ્ય હો ઉસે મિલે ઐસા હૈ. ઐસી બાત હૈ. મૂલ માર્ગ સુનના, જૈનકા યહ માર્ગ હૈ. મૂલ તો ઉસમેં યહ હૈ. 'કરી વૃત્તિ અખંડ સન્મુખ, મૂળ માર્ગ સાંભળો જૈનનો રે.. કરી વૃત્તિ અખંડ સન્મુખ.' સન્મુખ કરકે સુનો. શ્રીમદ્ તો એકાવતારી હો ગયે. એક ભવ કરકે મોક્ષ જાયેંગે. નિશ્ચિત હૈ, ઉસમેં કોઈ ફેરફાર નહીં હૈ. વૈમાનિકમેં હૈ વર્તમાન. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં, '**સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવ જ્ઞાયકકો...**' દ્રવ્ય, દ્રવ્ય. દ્રવ્ય દ્વારા હી. હૈ? ભલે પર્યાય કાર્ય કરતી હૈ. લેકિન પર્યાયકો દ્રવ્ય દ્વારા દ્રવ્યમેં રહના. દ્રવ્ય દ્વારા દ્રવ્યમેં રહના, ઐસા પર્યાય કરતી હૈ. આહાહા..! ઐસી બાત સૂક્ષ્મ પડે ઈસલિયે લોગ કહે કિ નિશ્ચય હૈ, વહાં તો નિશ્ચય હૈ, એકાંત હૈ, વ્યવહારકી બાત નહીં હૈ. પ્રભુ! યે સબ વ્યવહાર નહીં હૈ તો ક્યા હૈ? બોલના, કહના, ભાગ કરના, એક વસ્તુમેં ભેદ કરકે કહના વહ સબ વ્યવહાર હૈ. વ્યવહાર હૈ વહ આદરણીય નહીં. વ્યવહાર હૈ નહીં ઐસા નહીં. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં, પાઠ કૈસા હૈ? '**જ્ઞાયકકો જ્ઞાયક દ્વારા હી...**' ઐસા શબ્દ પડા હૈ. જ્ઞાયકકો જ્ઞાયક દ્વારા હી. પર્યાયમેં જ્ઞાયકકો જ્ઞાયક દ્વારા હી ધ્યાનમેં લેના. આહાહા..! '**અપનેમેં ધારણ કર રખતા હૈ,...**' આહાહા..! શબ્દ બહુત ઊંચા આ ગયા હૈ. '**સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવ જ્ઞાયકકો...**' દ્રવ્ય દ્રવ્ય જ્ઞાયક. ત્રિકાલ ભગવાન. સનાતન સત્ય જગતકી ચીજ મહાપ્રભુ, સત્‌કા સત્ત્વ. ઐસા જો ઉસકા ગુણ, ગુણસે કહો તો જ્ઞાયકભાવ કહનેમેં આતા હૈ. નહીં તો હૈ તો પારિણામિકભાવ. લેકિન પારિણામિકભાવ તો પરમાણુમેં ભી હૈ ઔર ધર્માસ્તિમેં ભી હૈ. ઈસલિયે યહાં જ્ઞાયકભાવ કહતે હૈં. બાકી હૈ તો વહ પારિણામિકભાવ. ત્રિકાલી પારિણામિકભાવકો પારિણામિકભાવ દ્વારા હી. આહાહા..!

'**જ્ઞાયકકો જ્ઞાયક દ્વારા હી...**' 'હી' હૈ. '**અપનેમેં ધારણ કર રખતા હૈ,...**' અપનેમેં

ધારણ કર રખતા હૈ. આહાહા..! સમ્યગ્દષ્ટિ જીવ. આહા..! '**ટિકાયે રખતા હૈ,...**' જ્ઞાયકકો જ્ઞાયક દ્વારા.. આહાહા..! અપનેમેં '**ટિકાયે રખતા હૈ,...**' અપનેમેં ટિકતે હૈં. આનંદસ્વરૂપ ભગવાન ત્રિકાલ, ધ્રુવ આનંદ, હાં! આહાહા..! ઉસમેં ટિકતા હૈ તબ તો પર્યાયમેં આનંદ આયા. ટિકતા હૈ તબ તો પર્યાયમેં આનંદ આયા. આહાહા..! '**સ્થિર રખતા હૈ...**' અપનેમેં સ્થિર રહતા હૈ. જ્ઞાયક દ્વારા જ્ઞાયક સ્થિર રહતા હૈ. આહાહા..! યહ બાત કઠિન લગે લોગોંકો. ભાઈ! વસ્તુ સ્વરૂપ તો ઐસા હૈ. આહાહા..! '**ઐસી સહજ દશા હોતી હૈ.**' ઐસી દશા કરની પડતી નહીં. ઐસી સહજ દશા હોતી હૈ. આહાહા..! સહજ દશા હો ગઈ હૈ ઐસી, બસ.

'**સમ્યગ્દષ્ટિ જીવકો તથા મુનિકો ભેદજ્ઞાનકી પરિણતિ તો ચલતી હી રહતી હૈ.**' ભેદજ્ઞાન તો પહલે હુઆ હૈ. ક્ષણ ક્ષણમેં સ્વભાવ સન્મુખતા ચલતી હૈ તો પુરુષાર્થ તો સ્વભાવકી ઓર ચલતા હી હૈ. ક્યા કહા સમજમેં આયા? '**સમ્યગ્દષ્ટિ જીવકો તથા મુનિકો ભેદજ્ઞાનકી પરિણતિ તો ચલતી હી રહતી હૈ.**' આહાહા..! અંતરમેં આનંદકી ઓર ઝુકના તો હોતા હી હૈ. આહાહા..! યે તો ઉસકી દશા હૈ. આહાહા..! '**સમ્યગ્દષ્ટિ ગૃહસ્થકો ઉસકી દશાકે અનુસાર ઉપયોગ અંતરમેં જાતા હૈ...**' ગૃહસ્થાશ્રમમેં હો, પંચમ ગુણસ્થાનમેં ગૃહસ્થાશ્રમી જીવ, '**સમ્યગ્દષ્ટિકો ઉસકી દશાકે અનુસાર...**' ઉસકી દશાકે અનુસાર '**ઉપયોગ અંતરમેં જાતા હૈ...**' છઠ્ઠે મુનિકો ઉપયોગ અંતરમેં જાતા હૈ વૈસા નહીં જતા. મુનિકો જૈસે ઉપયોગ એકદમ અંદરમેં જાતા હૈ, ક્ષણમેં સપ્તમ ઔર ક્ષણમેં છઠ્ઠા, ઐસે પંચમ ગુણસ્થાનવાલેકો નહીં આતા. થોડી દેર ભી લગતી હૈ, કોઈ બાર. કોઈ બાર અંતર્મુહૂર્તમેં નિર્વિકલ્પ ધ્યાન આ જાતા હૈ, કોઈ બાર મહિનકે બાદ આતા હૈ. મુનિકી દશા જૈસી નહીં હૈ ઈસલિયે ઐસા કહતે હૈં. ઈસલિયે '**સમ્યગ્દષ્ટિ ગૃહસ્થકો ઉસકી દશાકે અનુસાર ઉપયોગ અંતરમેં જાતા હૈ ઔર બાહર આતા હૈ;...**' વિકલ્પ આતા હૈ ફિરસે. કોઈ બાર અંતર ધ્યાનમેં લગ જાયે.. આહાહા..! બાહર આતે હૈં તબ વિકલ્પ આતા હૈ.

'**મુનિરાજકો તો ઉપયોગ અતિ શીઘ્રતાસે બારંબાર અંતરમેં ઉતર જાતા હૈ.**' દેખો! ગૃહસ્થસે મુનિરાજ સચ્ચે ભાવલિંગી જો હોતે હૈં,.. આહાહા..! ઉનકો તો અતિ શીઘ્રતાસે, છઠ્ઠેમેં આતે હૈં, લેકિન અતિ શીઘ્રતાસે સાતવેમેં ચલે જાતે હૈં. પૌન સેકંડકે અંદર છઠ્ઠેમેં રહકર સાતવેમેં ચલે જાતે હૈં. આહાહા..! ઐસી દશા હૈ. મુનિપના કિસકો કહે! આહાહા..! વસ્તુ સ્વરૂપ વીતરાગ પરમાત્મા ત્રિલોકનાથકા પંથ કોઈ અલગ હૈ. '**મુનિરાજકો તો ઉપયોગ અતિ શીઘ્રતાસે બારંબાર...**' છઠ્ઠે-સાતવેમેં ઉતર જાતા હૈ. છઠ્ઠેસે સાતવેમેં એકદમ જાતે હૈં. ધ્યાન કરતે સમય ભી જાતે હૈં ઔર ન કરે તો

ભી છઠ્ઠેમેંસે સાતવેમેં એકદમ જાતે હૈં.

'ભેદજ્ઞાનકી પરિણતિ-જ્ઞાતૃત્વધારા-દોનોંકો ચલતી હી રહતી હૈ.' ગૃહસ્થ હો યા મુનિ હો. સમકિતીકો ભેદજ્ઞાનકી પરિણતિ યાની જ્ઞાતૃધારા યાની જ્ઞાતા-દૃષ્ટાકી ધારા... આહાહા..! **'દોનોંકો ચલતી હી રહતી હૈ.'** દોનોંકો સદા ચલતી રહતી હૈ. આહાહા..! દો બોલ લિયે. ભેદજ્ઞાનકી પરિણતિ અર્થાત્ જ્ઞાતૃદશા, જ્ઞાતાકી અવસ્થા. ભગવાન જ્ઞાતા પકડ લિયા, અનુભવ લિયા હૈ. તો સમકિતીકો જ્ઞાતાકી ધારા સદા ચલતી હી હૈ. **'દોનોંકો ચલતી હી રહતી હૈ.'** ચલતી હી રહતી હૈ. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ લેકિન માર્ગ તો યહ હૈ. દુનિયાને ચાહે જૈસી કલ્પના કી હો. આહાહા..! બાહરસે ચાહે જૈસે માને, મનાયે. તીન લોકકે નાથ પરમાત્માકા વિરહ હૈ.

મુનિરાજને પ્રશ્ન કિયા થા, મુનિ નહીં, ક્ષુલ્લક. મનોહરલાલજી. મનોહરલાલજીને એક બાર પ્રશ્ન કિયા. વહાં જયપુરમેં આયે થે. ઉદ્દેશિકકા આપસે ખુલાસા હો કિ ગૃહસ્થ સાધુકે લિયે બનાતે હૈં ઉસમેં ઉસકા ક્યા? કરતા નહીં, કરાતા નહીં, ઉસમેં ક્યા હૈ? ઉસમેં કોઈ હરકત નહીં હૈ. ઐસી એક બાત બાહર રખો. મૈંને કહા, પ્રભુ! પ્રભુકા વિરહ હૈ. પ્રભુકે બાદ ઐસી બાત ચલે નહીં, નાથ! હમ તો, ક્ષુલ્લક ભી ઉસકે લિયે લેતા હૈ તો હમ તો ક્ષુલ્લક ભી નહીં માનતે હૈં. ઉસકે લિયે બનાયા હુઆ આહાર લેતા હૈ, હમ તો ઉસે ક્ષુલ્લક ભી નહીં માનતે. ભગવાનકે વિરહમેં ઐસે ગપ લગાના કિ ગૃહસ્થ ઉસકે લિયે કરતા હૈ તો ઉસમેં ક્યા હૈ? લેનેવાલા તો કરતા નહીં, કરાતા નહીં. લેકિન લેના હૈ વહી અનુમોદન હૈ. આહાહા..! ભગવાનકે વિરહમેં દૂસરી બાત કરના..? પ્રભુ! પરમાત્મા વિરાજતે હૈં મહાવિદેહમેં. યહાં પ્રભુ હૈ નહીં. ઉન્હોંને જો યહ કહા હૈ, ઉસસે વિરૂદ્ધ પ્રભુકે વિરહમેં નહીં કહ સકતે. જિસકે લિયે ઉદ્દેશિક કિયા હૈ વહ લે ઉસમેં અનુમોદન કોટિ ટૂટતી હૈ.

યહ તો હમારે (સંવત) ૧૯૬૯કે સાલકી બાત હૈ. ૧૯૬૯. ૭૦ કે પહલે ૬૯. ૬૭ સાલ હુએ. ઉસ વક્તસે યહ પ્રશ્ન હૈ. ગુરુકો મૈંને પ્રશ્ન કિયા થા. ૧૯૬૯કી સાલ. ૭૦સે પહલે. સાધુકે લિયે મકાન બનાવે તો ઉસકી કૌન-સી કોટિ ટૂટતી હૈ? પ્રભુ! નૌ કોટિમેં કૌન-સી કોટિ ટૂટે? મહારાજ! ઐસા પ્રશ્ન કિયા થા. અભી દીક્ષા નહીં લી થી. પહલે પ્રશ્ન કિયા થા. રાણપુરમેં. ગુરુ ભદ્રિક થે. ઉસે ઐસા લગા કિ યહ દીક્ષા લેનેકી તૈયારીમેં હૈ, ઉસે ઐસા...? (ઉન્હોંને કહા), ખુશાલભાઈ તુમ્હારે બડે ભાઈ તુમ્હારે લિયે મકાન બનાયા હો, તુમ ઉપયોગ કરો તો ઉસમેં ક્યા હૈ? ઈનકો અભી કુછ નહીં કહના. ઉપયોગ કરે વહી અનુમોદન હૈ. નૌ કોટિમેં અનુમોદન ટૂટતા હૈ તો નૌવોં કોટિ ટૂટ જાતી હૈ. મન, વચન ઔર કાયા. કરના, કરાના ઔર

અનુમોદન. નૌ કોટિમેંસે એક ટોટિ ઊસકી સબ કોટિ ટૂટ જાતી હૈ. ૧૯૬૯કી સાલમેં હુઆ થા. આહાહા..! બહુત ચર્ચા હુઈ થી. હમેં તો અંદરસે બાત આતી થી. અંદરસે બહુત પ્રશ્ન ચલતે થે. હમને કહા, હમ ઐસે નહીં માનતે, ભૈયા! જિસકે લિયે કિયા વહ લે તો ઉસમેં કોટિ ટૂટી. નૌ કોટિ ટૂટી. વહ સાધુ નહીં હૈ. મકાન ઉસકે લિયે બનાયા, મકાનકા ઉપયોગ કરે યા આહાર (લે), વહ સાધુ નહીં. ૧૯૬૯કી સાલ. દીક્ષા ૧૯૭૦મેં હુઈ.

યહાં બહિન કહતી હૈ, આહાહા..! '**ભેદજ્ઞાનકી પરિણતિ-જ્ઞાતૃત્વધારા-**' એક હી બાત હૈ. લાઈન કી હૈ ન? લાઈનકા અર્થ ભેદજ્ઞાનકી પરિણતિ યાની. લાઈનકા અર્થ વહ હૈ. જ્ઞાતૃધારા-જ્ઞાતા-દૃષ્ટા. અંતરમેં જો જ્ઞાતા-દૃષ્ટાકી ધારા ચલતી હૈ, ભલે કષાયમેં દો ઔર તીન કષાય હો, લેકિન જ્ઞાતૃધારા '**દોનોંકે ચલતી હી રહતી હૈ. ઉન્હેં ભેદજ્ઞાન પ્રગટ હુઆ...**' આહાહા..! ગૃહસ્થકો ઔર મુનિકો '**જબસે ભેદજ્ઞાન પ્રગટ હુઆ તબસે કોઈ કાલ પુરુષાર્થ નહીં હોતા.**' આહાહા..! અપના વીર્ય સ્વરૂપ સન્મુખ હમેશા ચલતા હી હૈ. વહ સહજ ચલતા હૈ. સમ્યગ્દર્શન હુઆ તો પુરુષાર્થ-વીર્ય સ્વભાવ સન્મુખ સહજ ચલતા હી હૈ. મૈં કરું, ઐસા ભી વહાં નહીં હૈ. ઉસ ઓર ચલતા હી હૈ. આહાહા..! હૈ? '**ઉન્હેં ભેદજ્ઞાન પ્રગટ હુઆ તબસે કોઈ કાલ પુરુષાર્થ નહીં હોતા.**' અંતર્મુખમેં જો પુરુષાર્થકી ગતિ ચલતી હૈ, ઉસમેં કભી વિરહ હોતા નહીં.

'**અવિરત સમ્યગ્દૃષ્ટિકો ચૌથે ગુણસ્થાનકે અનુસાર...**' સ્વભાવકી ઓર પુરુષાર્થ ચલતા હૈ. '**ઔર મુનિકો છઠ્ઠે-સાતવેં ગુણસ્થાનકે અનુસાર પુરુષાર્થ વર્તતા રહતા હૈ.**' આહાહા..! સહજ દશા હો ગઈ હૈ. સમ્યગ્દૃષ્ટિકી ભી સહજ દશા હૈ, મુનિકી ભી સહજ વસ્તુકી સ્થિતિ હૈ ઐસી દશા હો ગઈ હૈ. વસ્તુકી જૈસી સ્થિતિ હૈ, ઐસી પર્યાય ભલે અલ્પ હુઈ, લેકિન ઐસી દશા હો ગઈ હૈ. આહાહા..! '**અવિરત સમ્યગ્દૃષ્ટિકો ચૌથે ગુણસ્થાનકે અનુસાર ઔર મુનિકો છઠ્ઠે-સાતવેં ગુણસ્થાનકે અનુસાર પુરુષાર્થ વર્તતા રહતા હૈ. પુરુષાર્થકે બિના કહીં પરિણતિ સ્થિર નહીં રહતી.**' આહાહા..! ધ્રુવકે ધ્યેયેક ધ્યાનકે પુરુષાર્થ બિના એક સમય ભી સમકિતીકો ભિન્ન નહીં રહતા. ધ્રુવકા ધ્યાન, ધ્રુવ ધ્યેય, ઉસકો ધ્યેય બનાયા વહ ધ્યેય કભી હટતા નહીં. '**પુરુષાર્થકે બિના કહીં પરિણતિ સ્થિર નહીં રહતી. સહજ ભી હૈ,...**' વસ્તુ જો પ્રગટ હુઈ વહ સહજ ભી હૈ '**ઔર પુરુષાર્થ ભી હૈ.**' દોનોં હૈ. સ્વભાવિક ભી હૈ ઔર પુરુષાર્થ સ્વકી ઓર ઝુકતા હૈ, ઐસી દોનોં ધારા હૈ. આહાહા..! ઐસી બાતેં હૈં. ઐસા કૈસા યહ ઉપદેશ? વીતરાગકા ઉપદેશ હૈ, પ્રભુ! ૧૯૩.

ચૌથેમેં ઔર છઠ્ઠેમેં સહજ પુરુષાર્થ ભી હોતા હૈ ઔર પુરુષાર્થ ભી કરતે હૈં.

સ્વાભાવિક દશા તો હો ગઈ હૈ. સ્વાભાવિક દશા જો હો ગઈ હૈ, અબ ઉતના પુરુષાર્થ નહીં કરના પડતા, વહ દશા તો હો ગઈ. અબ વિશેષ દશા હોનેમેં પુરુષાર્થ સ્વભાવકી ઓર ચલતા હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? દોનોંમેં ક્યા અંતર હૈ? જો દશા અંદરસે ખીલી હૈ, ચૌથે યા પાંચવેમેં અંદર સમ્યક્ અનુભવ, આનંદકા અનુભવ આયા, વહ સહજ ભી હૈ ઔર પુરુષાર્થ ભી હૈ. સાથમેં વીર્ય ભી કામ કરતા હૈ. આહાહા..! ઐસા માર્ગ હૈ. ફિર કૌન-સા હૈ? ૧૯૭. કિસીને લિખા હૈ. ઓહો..! બહુત બડા હૈ.

પ્રજ્ઞાછૈનીકો શુભાશુભ ભાવ ઔર જ્ઞાનકી સૂક્ષ્મ અંતઃસંધિમેં પટકના. ઉપયોગકો બરાબર સૂક્ષ્મ કરકે ઉન દોનોંકી સંધિમેં સાવધાન હોકર ઉસકા પ્રહાર કરના. સાવધાન હોકર અર્થાત્ બરાબર સૂક્ષ્મ ઉપયોગ કરકે, બરાબર લક્ષણ દ્વારા પહિચાનકર.

અભ્રકકે પર્ત કિતને પતલે હોતે હૈં, કિંતુ ઉન્હેં બરાબર સાવધાનીપૂર્વક અલગ કિયા જાતા હૈ, ઉસી પ્રકાર સૂક્ષ્મ ઉપયોગ કરકે સ્વભાવ-વિભાવકે બીચ પ્રજ્ઞા દ્વારા ભેદ કર. જિસ ક્ષણ વિભાવભાવ વર્તતા હૈ ઉસી સમય જ્ઞાતૃત્વધારા દ્વારા સ્વભાવકો ભિન્ન જાન લે. ભિન્ન હી હૈ પરંતુ તુજે નહીં ભાસતા. વિભાવ ઔર જ્ઞાયક હૈં તો ભિન્ન-ભિન્ન હી;-જૈસે પાષાણ ઔર સોના એકમેક દિખને પર ભી ભિન્ન હી હૈં તદનુસાર.

પ્રશ્ન :- સોના તો ચમકતા હૈ ઈસલિયે પત્થર ઔર સોના-દોનોં ભિન્ન જ્ઞાત હોતે હૈં, પરંતુ યહ કૈસે ભિન્ન જ્ઞાત હો?

ઉત્તર :- યહ જ્ઞાન ભી ચમકતા હી હૈ ન? વિભાવભાવ નહીં ચમકતે કિંતુ સર્વત્ર જ્ઞાન હી ચમકતા હૈ-જ્ઞાત હોતા હૈ. જ્ઞાનકી ચમક ચારોં ઓર ફૈલ રહી હૈ. જ્ઞાનકી ચમક બિના સોનેકી ચમક કાહેમેં જ્ઞાત હોગી?

જૈસે સચ્ચે મોતી ઔર ખોટે મોતી ઈકટ્ઠે હોં તો મોતીકા પારખી ઉસમેંસે સચ્ચે મોતિયોંકો અલગ કર લેતા હૈ, ઉસી પ્રકાર આત્માકો 'પ્રજ્ઞાસે ગ્રહણ કરના'. જો જાનનેવાલા હૈ સો મૈં, જો દેખનેવાલા હૈ સો મૈં-ઈસ પ્રકાર ઉપયોગ સૂક્ષ્મ કરકે આત્માકો ઔર વિભાવકો પૃથક કિયા જા સકતા હૈ. યહ પૃથક્ કરનેકા કાર્ય પ્રજ્ઞાસે હી હોતા હૈ. વ્રત, તપ યા ત્યાગાદિ ભલે હોં, પરંતુ વે સાધન નહીં હોતે, સાધન તો પ્રજ્ઞા હી હૈ.

સ્વભાવકી મહિમાસે પરપદાર્થોંકે પ્રતિ રસબુદ્ધિ-સુખબુદ્ધિ ટૂટ જાતી હૈ. સ્વભાવમેં હી રસ આતા હૈ, દૂસરા સબ નીરસ લગતા હૈ. તભી અંતરકી સૂક્ષ્મ સંધિ જ્ઞાત હોતી હૈ. ઐસા નહીં હોતા કિ પરમેં તીવ્ર રુચિ હો ઔર ઉપયોગ અંતરમેં પ્રજ્ઞાછૈનીકા કાર્ય કરે. ૧૯૭.

૧૯૭. **'પ્રજ્ઞાછૈનીકો શુભાશુભ ભાવ ઔર જ્ઞાનકી સૂક્ષ્મ અંતઃસંધિમેં પટકના.'** આહાહા..! ક્યા કહતે હૈં? પ્રજ્ઞાછૈન... ક્યોંકિ આત્મા ઔર રાગ-સૂક્ષ્મ વિકલ્પકે બીચમેં સંધિ હૈ. સંધિ હૈ-સાંધ હૈ-દરાર હૈ. એક નહીં હુએ. પ્રજ્ઞાછૈનીકા શ્લોક હૈ, સમયસારમેં. પ્રજ્ઞાછૈનીકા શ્લોક હૈ. સંધી હુઈ નહીં, નિઃસંધિ હૈ. ભગવાન ચૈતન્યમૂર્તિ પ્રભુ ઔર રાગકા કણ, બીચમેં સંધિ હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? પ્રજ્ઞાછૈની હૈ. ઉસમેં હૈ. આહાહા..! કૌન-સા આયા? પ્રજ્ઞાછૈનીકો... આહાહા..! શુભાશુભ ભાવ ઔર જ્ઞાનકી સૂક્ષ્મ અંતઃસંધિ. સંધિ હૈ. યહ જ્ઞાનસ્વરૂપ ઔર યહ રાગ. ઐસે દોકે બીચ ભિન્નતા હી હૈ. ભિન્ન-ભિન્ન ચીજ પડી હૈ. ભેદજ્ઞાન જબસે હુઆ તબસે ભિન્ન હૈ. આહાહા..!

'ઉપયોગકો બરાબર સૂક્ષ્મ કરકે ઉન દોનોંકી સંધિમેં સાવધાન હોકર..' વહ વિશેષ બાત હૈ... (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ સુદ-૮, સોમવાર, તા. ૧૮-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૧૯૭, પ્રવચન નં. ૧૧

વચનામૃત, ૧૯૭. '**પ્રજ્ઞાછૈનીકો...**' પ્રથમ બાત સુનો. શુભ ઔર આત્માકી શુદ્ધતાકો ભિન્ન કરનેકી કલા હૈ. ઈસકે બિના સબ વ્યર્થ હૈ. અંતરમેં '**પ્રજ્ઞાછૈનીકો શુભાશુભ ભાવ...**' શુભાશુભ ભાવ '**ઔર જ્ઞાનકી સૂક્ષ્મ અંતઃસંધિ...**' સૂક્ષ્મ ભાવ ઔર જ્ઞાનકી-આત્માકી અંતર સંધિ. દોકે બીચ સંધિ હૈ, દોકે બીચ દરાર હૈ. હમારી ગુજરાતી ભાષામેં તડ કહતે હૈં. અંદર સંધિ હૈ. '**જ્ઞાનકી સૂક્ષ્મ અંતઃસંધિમેં પટકના.**' જહાં સંધિ હૈ, વહાં પ્રજ્ઞાછૈનીકો પટકના. કહાં? કિ '**શુભાશુભ ભાવ ઔર જ્ઞાનકી સૂક્ષ્મ અંતઃસંધિમેં...**' આહાહા..! મૂલ રકમકી બાત હૈ. ઈસકે બિના, બિના અંકકે શૂન્ય હૈ. મુખ્ય અંતર પ્રજ્ઞાછૈનીસે ભિન્ન હુએ બિના સબ અનંત બાર કિયા. અનંત બાર નૌંવી ગ્રૈવેયક ગયા. જો ચીજ અંતરમેંસે હોની ચાહિયે વહ હુઈ નહીં.

બહિન યહાં વહ કહતી હૈ. '**શુભાશુભ ભાવ ઔર જ્ઞાનકી સૂક્ષ્મ અંતઃસંધિ...**' સૂક્ષ્મ અંતઃસંધિ. ધૈર્યસે અંતર દો બીચકી સંધિમેં, ધૈર્યસે દો બીચકે દરારમેં પટકના. અરે..રે..! યહ તો ભાષા હૈ, ભાઈ! ભાવ તો અપના કરના હૈ કિ નહીં? ભાષા તો ભાષા (હૈ), ભાષામેં ક્યા? શુભાશુભ ભાવ ઔર જ્ઞાન-ભગવાન, દોકે બીચકી સંધિ, દોકે બીચ સૂક્ષ્મ સંધિ હૈ, સૂક્ષ્મ એકતા હૈ નહીં, અંદર દોનોં ભિન્ન હૈ. આહાહા..! ઉસમેં પટકના. આહાહા..!

'**ઉપયોગકો બરાબર સૂક્ષ્મ કરકે...**' શુદ્ધ ઉપયોગ. શુભાશુભસે તો રહિત. શુદ્ધ ઉપયોગ પ્રથમ સમ્યગ્દર્શન પાનેકો સૂક્ષ્મ શુદ્ધ ઉપયોગકો બરાબર સૂક્ષ્મ કરે અર્થાત્ શુદ્ધ કરકે. '**ઉન દોનોંકી સંધિમેં...**' રાગકા વિકલ્પ ઔર જ્ઞાનકી સંધિકે બીચમેં '**સાવધાન હોકર...**' ભાષા તો સાદી હૈ, ભાવ તો અપૂર્વ હૈ, પ્રભુ! અંદરમેં ધીરજસે, સાવધાનીસે, શાંતિસે રાગકે વિકલ્પકી જાતકી દિશા પરકી ઓર હૈ ઔર જ્ઞાનકી દિશા સ્વકી ઓર હૈ, ઐસે દોકે બીચ સંધિ હૈ, ઉસમેં વહાં જ્ઞાનકી એકાગ્રતા સૂક્ષ્મ ઉપયોગ કરકે ભિન્ન કરના. પટકના અર્થાત્ દોકો ભિન્ન કરના. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ! પહલી યહ તો શુરૂઆતકી બાત હૈ. સમ્યગ્દર્શન હોનેકે કાલમેં ઐસી સ્થિતિ હોતી હૈ. ઈસકે બિના સમ્યગ્દર્શન હોતા નહીં. સમ્યગ્દર્શન બિના જો કુછ હોતા હૈ, વહ સંસાર હૈ.

આહાહા..!

'**ઉપયોગકો બરાબર સૂક્ષ્મ કરકે...**' કોઈ ઐસા પૂછતા થા, સૂક્ષ્મ કૈસે કરના? પ્રભુ! સૂક્ષ્મ ઉસકો કહતે હૈં કિ પર ઓરકા ઝુકાવ છૂટકર, સ્વકી ઓરકા ઝુકાવ જો હોતા હૈ ઉસકો સૂક્ષ્મ ઉપયોગ કહતે હૈં. આહાહા..! સૂક્ષ્મ ઉપયોગ (કરકે) '**સાવધાન હોકર ઉસકા પ્રહાર કરના.**' દોનોંકી સંધિમેં. આહાહા..! અનંત-અનંત કાલમેં પ્રભુ ચૌરાસીકે અનંત અવતાર કિયે. સાધુપના ભી અનંત બાર લિયા, દિગંબર મુનિ અનંત બાર હુઆ, લેકિન આત્મજ્ઞાન બિના કુછ હુઆ નહીં. ભવ કમ હુએ નહીં ઔર અનંત ભવ રહે.

લિંગપાહુડમેં તો પ્રભુ ઐસા કહતે હૈં કિ ઈતની બાર દ્રવ્યલિંગ ધારણ કિયા, ધારણ કરનેકે બાદ કોઈ એક કણ બાકી નહીં કિ જિસમેં અનંત ભવ નહીં કિયે હો. ઢાઈ દ્વિપ આદિમેં કોઈ કણ બાકી નહીં હૈ કિ દ્રવ્યલિંગ ધારણ કરનેકે બાદ અનંત ભવ નહીં કિયે હો. આહાહા..! ઐસા લિંગપાહુડમેં કુંદકુંદાચાર્ય મહારાજ કહતે હૈં. લિંગ તો અનંત બાર ધારણ કિયા, નગ્ન હુઆ, મહાવ્રત ધારણ કિયા, વહ સબ તો પર જડકી ચીજ હૈ. આહા..!

અંતરમેં ઉસકા પ્રહાર કરના, સાવધાન હોકર બરાબર સૂક્ષ્મ ઉપયોગ કરકે. આહાહા..! '**સાવધાન હોકર બરાબર સૂક્ષ્મ ઉપયોગ કરકે, બરાબર લક્ષણ દ્વારા પહિચાનકર.**' અંદર લક્ષણ દ્વારા અર્થાત્ રાગ હૈ વહ આકૂલતા હૈ ઔર પ્રભુ હૈ વહ અનાકૂલ આનંદ હૈ. વહ જ્ઞાન, દર્શન ઔર આનંદ હૈ. ઐસા દો કા લક્ષણ સૂક્ષ્મપને સાવધાન હોકર જાનકર દો બીચમેં એકત્વકી સંધિ તોડના. આહાહા..! શબ્દ તો પ્રભુ! થોડે હૈં. યહ તો બહિનને કહતે વક્ત બોલ દિયા હૈ. નહીં તો ઉનકો તો કુછ પડી નહીં. બહિન તો અતીન્દ્રિય આનંદમેં રમતે હૈં. આહા..! અતીન્દ્રિય આનંદકે સ્વાદમેં ઉસકો કિસીકી પડી નહીં હૈ. યે કિસીને લિખ લિયા ઈસલિયે બાહર આયા. નહીં તો આતા નહીં. આહાહા..! પાંચ પંક્તિમેં કિતના હૈ!

'**સૂક્ષ્મ ઉપયોગ કરકે બરાબર લક્ષણ દ્વારા પહિચાનકર.**' લક્ષણ દ્વારા. આત્માકા આનંદ ઔર જ્ઞાન લક્ષણ હૈ. ઔર રાગકા દુઃખ ઔર આકૂલતા લક્ષણ હૈ, ઐસા દો બીચમેં લક્ષણકો પહિચાનકર, સાવધાન હોકર, ધીરજસે દો બીચકી એકતા તોડ દે. એકતા તો હૈ નહીં, હૈ તો ભિન્ન હી હૈ, ફિર ભી ભિન્નમેં એકતા માની હૈ. માની હૈ ઉસે તોડના હૈ. પ્રભુ તો ત્રિકાલી નિરાવરણ (હૈ). તીનોં કાલ પરમાત્મા સ્વયં સ્વરૂપ હૈ વહ તો નિરાવરણ હૈ. ચૈતન્યબિંબ પરમાત્મા ત્રિકાલ નિરાવરણ, સર્વાંગ નિરાવરણ (હૈ). વહ આયા હૈ. જયસેનાચાર્યકી ટીકામેં. આહાહા..! પ્રભુ તો સકલ

નિરાવરણ અખંડ એક પ્રત્યક્ષ પ્રતિભાસમય અવિનશ્વર (સૂક્ષ્મ) પારિણામિક પરમભાવલક્ષણ, ઐસા એક પરમદ્રવ્ય ઉસમેં એકાગ્ર હો જા. આહાહા..! યહ શબ્દ વહાંકે હૈ. ટીકાકે, સંસ્કૃત ટીકાકે હૈં. વહ કહતે હૈં. અબ દૃષ્ટાંત દેતે હૈં.

'અભ્રમકે પર્તે કિતને પતલે હોતે હૈં...' અભ્રક. અભ્રક કહતે હૈં ન? અભ્રક નહીં કહતે? બહુત પતલે પર્તે, બહુત પતલે પર્તે. એકકો નિકાલને જાયે તો દૂસરેકા ટૂકડા હો જાય. બહુત પતલે. આહાહા..! **'અભ્રકકે પર્તે કિતને પતલે હોતે હૈં...'** અભ્રકકે પર્તે, પર્તે યાની પત્તા, કિતના પતલા સૂક્ષ્મ હોતા હૈ. **'કિંતુ ઉન્હેં બરાબર સાવધાનીપૂર્વક...'** ધીરેસે, ધીરજસે **'અલગ કિયા જાતા હૈ,...'** આહાહા..! પત્તા તો ઐસા લગે કિ માનો એક છૂટે તો એકસાથ સબ (છૂટ જાયેંગે). ઈતને પતલે હૈં. અભ્રક. હમારે વહાં થા. વ્યાપારમેં. વ્યાપારમેં હમારે પાસ આતા થા. સબ વ્યાપાર કિયા હૈ ન. સબ ચીજ રખતે થે. બદામ, ચારોળી, પિસ્તા (આદિ સબ). યહ અલગ ચીજ હૈ. અભ્રકકે પર્તે ભિન્ન કરનેમેં...

'ઉસી પ્રકાર સૂક્ષ્મ ઉપયોગ કરકે સ્વભાવ-વિભાવકે બીચ...' જૈસે પર્તેકો ભિન્ન કરનેમેં ધીરજ ઔર સાવધાની હોની ચાહિયે. **'ઉસી પ્રકાર સૂક્ષ્મ ઉપયોગ કરકે સ્વભાવ-વિભાવકે બીચ...'** સ્વભાવ ઔર વિભાવકે બીચ. ભગવાન આનંદસ્વરૂપ પરમાત્મા ત્રિકાલ આનંદમેં વિરાજતા હૈ. રાગકા અંશ ઉસમેં હૈ નહીં. ઔર રાગકા અંશ હૈ વહ દુઃખરૂપ હૈ ઔર યહ આનંદ હૈ. આનંદ ઔર દુઃખકો બરાબર સ્વભાવ-વિભાવકે બીચ. વિભાવ દુઃખરૂપ હૈ, સ્વભાવ આનંદ અતીન્દ્રિય આનંદકી શાંતિરૂપ હૈ. આહાહા..! એક અંશકા સ્વાદ-આત્માકા આનંદકા એક અંશકા સ્વાદ, ઈન્દ્રકા ઈન્દ્રાસન ઉસકે સામને કુછ ગિનતીમેં નહીં આતા. ઐસી ચમત્કારિક પ્રભુ ચીજ હૈ. આહાહા..! ઐસા આત્મા અંતરમેં અપના અતીન્દ્રિય આનંદકા દલ, અતીન્દ્રિય આનંદકા પિંડ ઔર રાગ આકૂલતાકા સાગર. આકૂલતાકા પ્રવાહ હૈ વહ તો. આહાહા..! ક્યોંકિ યહ નિત્ય વસ્તુ હૈ ઔર રાગ તો પલટતા હૈ. પ્રવાહ હૈ, પ્રવાહ. આકૂલતાકા પ્રવાહ હૈ. ભગવાન આનંદકા ધામ, પ્રવાહ નહીં આનંદકા ધામ હૈ. આહાહા..!

'સ્વભાવ-વિભાવકે બીચ પ્રજ્ઞા દ્વારા ભેદ કર.' પ્રજ્ઞા દ્વારા ભેદ કર. ક્રિયાકાંડસે ભેદ હોતા નહીં. આહાહા..! જૈન દિગંબર સાધુ નૌંવી ગ્રૈવેયક ગયા. ઉસકી ક્રિયા સુનો તો.. ઓહો..! શરીર જીર્ણ હો ગયા, બહુત ક્રિયા કી. ઉસમેં ક્યા હુઆ? ભગવાન આત્મા આનંદકા સાગર ભરા હૈ. ઉસકા પત્તા ન લે. વહ સાગરકી ખાન હૈ, ઉસકા પત્તા ન લે તબતક સબ વ્યર્થ હૈ. આહાહા..! વ્યવહારવાલેકો કઠિન લગે. વ્યવહાર હૈ. હો, સબ વ્યવહાર તો હૈ હી. લેકિન વ્યવહારસે આત્મામેં જાતા નહીં. આહાહા..!

વહ કહતે હૈં.

‘પ્રજ્ઞા દ્વારા ભેદ કર. જિસ ક્ષણ વિભાવભાવ વર્તતા હૈ ઉસી સમય...’ જિસ ક્ષણ, જિસ કાલ અંતરમેં પર ઓરકા ઝુકાવવાલા રાગ વર્તતા હૈ, **‘ઉસી સમય જ્ઞાતૃત્વધારા દ્વારા સ્વભાવકો ભિન્ન જાન લે.’** ઉસી સમય જ્ઞાતૃત્વધારા દ્વારા. આહાહા..! મૂલ બાત કહી હૈ, પ્રભુ! આહાહા..! **‘જિસ ક્ષણ વિભાવભાવ વર્તતા હૈ ઉસી સમય જ્ઞાતૃત્વધારા...’** અંદર પડી હૈ. આહાહા..! **‘જ્ઞાતૃત્વધારા દ્વારા સ્વભાવકો ભિન્ન જાન લે.’** જ્ઞાતૃત્વધારા દ્વારા. ક્યા કહતે હૈં? રાગકી ધારા તો ક્ષણ ક્ષણમેં પલટતી હૈ. ઔર યહ તો જ્ઞાનપિંડ, આનંદપિંડ પલટતા નહીં. વૈસા કા વૈસા આનંદ રહતા હૈ. ધ્રુવ ધ્રુવ પિંડ રહતા હૈ. આહાહા..! ચૈતન્યકા આનંદકા પિંડ-દલ પલટે બિના ધ્રુવ સત્ દલ, સત્ત્વ રહતા હૈ. ઉસકે દ્વારા **‘સ્વભાવકો ભિન્ન જાન લે.’** આહાહા..! બાત તો મુદ્દેકી આયી હૈ.

વ્યવહાર હૈ ભિન્ન. ભગવાનસે ભિન્ન હૈ. વ્યવહાર દ્વારા ભિન્ન નહીં હોગા. આહાહા..! ચાહે જૈસા વ્યવહાર હો, શુભભાવ ચાહે જિતના હો, નૌંવી ગ્રૈવેયક ગયા, શુભભાવ શુક્લલેશ્યાસે. શુક્લલેશ્યાસે ગયા. શુક્લલેશ્યા તો છઠ્ઠે દેવલોકસે શુક્લલેશ્યા હોતી હૈ. છઠ્ઠે સ્વર્ગમેં અનંત બાર ગયા. સાતવેમેં, આઠવેમેં અનંત બાર ઔર નૌવેમેં ભી અનંત બાર ગયા. વહ શુક્લલેશ્યાસે ગયા હૈ. શુક્લલેશ્યા. શુક્લધ્યાન અલગ ઔર શુક્લલેશ્યા અલગ. શુક્લલેશ્યા તો અભવિકો ભી હોતી હૈ. ઔર શુક્લધ્યાન ધ્યાનમેં આઠવેં ગુણસ્થાનસે હોતા હૈ. શુક્લલેશ્યા ઔર શુક્લધ્યાન, દોમેં ઇતના ફર્ક હૈ. આહાહા..!

‘સ્વભાવકો ભિન્ન જાન લે. ભિન્ન હી હૈ...’ હૈ? ભિન્ન જાન લે ઐસા કહા. ફિર કહા, ભિન્ન હુઆ. ભિન્ન થા હી તો ભિન્ન હુઆ હૈ. ભિન્ન હુઆ તો ભિન્ન થા હી વહ ભિન્ન હુઆ હૈ. આહાહા..! ગજબ હૈ! પ્રભુ! ઐસી બાત તો ગજબ, નાથ! તેરી શક્તિ, તેરા બલ, તેરી વિચક્ષણત, તેરી અચિંત્ય ધારા..! આહાહા..! અલૌકિક બાત હૈ. દુનિયામેં માન મિલે, બડી સભા હો, લોગ ઇકઠ્ઠે હો, .. ઉસમેં કોઈ માલ નહીં હૈ. દેહ છૂટને પર વહ કોઈ સાથ નહીં આતા. સમાધિ-અંદર શાંતિ પ્રગટ કી હોગી, વહ શાંતિ સાથમેં આયેગી. આહાહા..! રાગસે ભિન્ન શાંતિ ઔર આનંદ યદિ પ્રગટ કિયા હોગા, વહ સાથમેં આયેગા. દુનિયાકી પ્રશંસા, ઇજ્જત ઔર કીર્તિ વહાં કુછ કામ નહીં આયેગા.

ઇસલિયે કહતે હૈં કિ ભિન્ન કર. ક્યોં? કિ ભિન્ન હી હૈ. ભાષા અલગ હૈ. આહાહા..! **‘ભિન્ન જાન લે.’ ‘જ્ઞાતૃત્વધારા દ્વારા સ્વભાવકો ભિન્ન જાન લે.’** ભિન્ન જાના તો ઉસકા અર્થ કિ ભિન્ન હી થા, ભિન્ન હી હૈ. રાગ ઔર જ્ઞાનધારા કભી એક હુઈ

નહીં. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત આયી. આહાહા..! ...સૂક્ષ્મ કર, ભિન્ન કર. ભિન્ન કર. કારણ? ભિન્ન હી હૈ. ભિન્ન કર, કારણ ભિન્ન હી હૈ. આહાહા..! સાદી ભાષા, સાધારણ ચાર પુસ્તક પઢા હો ઉસે ભી ખ્યાલમેં આયે. યહાં કોઈ અંગ્રેજી વિશેષ પઢા હો તો હી ખ્યાલમેં આયે, ઐસા નહીં હૈ. આહાહા..!

'**ભિન્ન હી હૈ પરંતુ તુજે નહીં ભાસતા.**' તેરી દૃષ્ટિમેં દ્રવ્યકી ઓરકા ઝુકાવ નહીં હૈ ઔર અંતરમેં ગહરાઈમેં રાગકી સૂક્ષ્મતાકી ઓર ઝુકાવકે કારણ, સૂક્ષ્મ રાગમેં ભી ઝુકાવકે કારણ તુજે લગતા હૈ કિ મુજે કુછ રાગ ઘટ ગયા. ઘટા નહીં હૈ. આહાહા..! '**પરંતુ તુજે નહીં ભાસતા. વિભાવ ઔર જ્ઞાયક હૈં તો ભિન્ન-ભિન્ન હી.**' ભગવાન આત્મા જ્ઞાયક ધ્રુવ ચૈતન્યપ્રભુ ઔર વિકલ્પ-રાગ, દોનોં ભિન્ન-ભિન્ન હી હૈ. ભિન્ન-ભિન્ન હી. '**વિભાવ ઔર જ્ઞાયક હૈં તો ભિન્ન-ભિન્ન હી.**' દોનોં હૈ તો ભિન્ન-ભિન્ન હી. આહાહા..! ઐસી બાત સૂક્ષ્મ લગે ન. લોગોંકો સ્થૂલ બાતકા ઉપદેશ દેકર, લોગ રાજી હો. ઔર સેઠ લોગોંકો ફુરસદ નહીં મિલતી. ફિર ઐસી બાત સુનકર.. જિંદગી પૂરી કર લે. પન્નાલાલજી! યહ તો દૃષ્ટાંત હૈ. આહાહા..!

યહ ચીજ... આહાહા..! મહાભાગ્ય કિ ઐસી વાણી સુનને મિલે. અંતરમેં કામ કરના તો ઉસકા કામ હૈ. વહાં કોઈ વાણી કામ કરેગી નહીં. વાણી સુની ઔર ધારણ કી, ધારણા કી ઉસસે કોઈ કામ હોગા નહીં. આહાહા..! વાણી સુનને મિલી ઔર ઉસકા ખ્યાલ આયા તો ઉસ ખ્યાલસે જુદા નહીં પડેગા. વહ ખ્યાલ તો પરાધીન દશા હૈ. આહાહા..! કહાં લે જાના હૈ? પ્રભુ! કહતે હૈં કિ તેરી ચીજકો સૂક્ષ્મ કહતે હૈં. તુજે સુનને મિલતા હૈ તો કાનકો ભી છૂતી નહીં, પરંતુ તેરે જ્ઞાનકી પર્યાય ઉસ સમયકી ઐસી યોગ્યતા ક્રમબદ્ધમેં આનેવાલી હૈ તો આયી. પરંતુ ઉસસે ધારણા હુઈ. ઉસસે ભિન્ન હુઆ નહીં. આહાહા..! સમજમેં આયા?

'**જૈસે પાષાણ ઔર સોના એકમેક દિખને પર ભી...**' ગિરનારમેં પત્થર ઔર સોના બહુત હૈ. લેકિન ઉતના સોના નહીં હૈ. સૌ રૂપયેકા ખર્ચ કરે તબ ચાલીસ-પચાસકા સોના નિકલે. ગિરનાર. ગિરનાર પર્વતમેં સોનાકી ગાંઠ બહુત હૈ. ઔર સોનેકા કારખાના ભી કિયા થા. સોના નિકાલનેકે લિયે. લેકિન સૌ રૂપયેકા ખર્ચ ઔર ચાલીસ-પચાસકા સોના નિકલે. કારખાના બંદ કર દિયા. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં, ભગવાન! '**પાષાણ ઔર સોના એકમેક દિખને પર ભી ભિન્ન હી હૈં...**' પત્થર ઔર સોના એક નહીં હુએ. '**તદનુસાર.**' જ્ઞાયક ઔર વિભાવ દોનોં ભિન્ન હી હૈ. એક કભી હુએ નહીં. તેરી માન્યતાને માના હૈ. આહાહા..! સૂક્ષ્મપને અંતરમેં જાના. ઔર રાગસે ભિન્ન હોકર, ભિન્ન ચીડ પડી હૈ ઉસકો પકડનેકે લિયે,

પ્રભુ! તૂને સાવધાની કી નહીં. આહાહા..! ઈસલિયે ઉસે દુષ્કર લગતા હૈ. બાકી વસ્તુ તો સહજ હૈ. સહજ વસ્તુ હી વહ હૈ. સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ આનંદકા કંદ અંદર બિરાજતા હૈ. આહા..! '**ભિન્ન હી હૈં તદનુસાર.**' પત્થર ઔર સોના જૈસે ભિન્ન હૈ તદનુસાર. વિભાવ ઔર જ્ઞાતૃધારા બિલકૂલ ભિન્ન હૈ. જ્ઞાતૃધારા સોના સમાન હૈ, રાગ પત્થર સમાન હૈ. આહાહા..! બહુત અચ્છી બાત આયી હૈ. વસ્તુ તો યહ હૈ. પ્રથમમેં પ્રથમ કર્તવ્ય યહ હૈ. સ્થિરતા બાદમેં હોગી. જો ચીજ દેખી નહીં, વેદનમેં આયી નહીં, ઉસમેં સ્થિરતા કહાંસે આયેગી? સ્થિરતા અર્થાત્ ચારિત્ર. જો ચીજ દૃષ્ટિમેં આયી નહીં, જ્ઞાનમેં જ્ઞેયકા ભાસ હુઆ નહીં, ઉસકા વેદન હુઆ નહીં, તો સ્થિરતા કહાંસે હોગી? ઉસકે બિના સ્થિરતા બાહરકી હોગી. શુભરાગકી મંદતા આદિ બહુત કિયા. માન લે કિ હમ કુછ તો કરતે હૈં. આહાહા..!

'**પ્રશ્ન :**' સોના ઔર પત્થરકા દૃષ્ટાંત દિયા, ઈસલિયે પ્રશ્ન કરતે હૈં. '**સોના તો ચમકતા હૈ ઈસલિયે પત્થર ઔર સોના-દોનોં ભિન્ન જ્ઞાત હોતે હૈં, પરંતુ યહ કૈસે ભિન્ન જ્ઞાત હો?**' પત્થર ઔર સોના તો ભિન્ન ચમકતે હૈં. સોના તો ચમકતા હૈ તો ભિન્ન કર સકતે હૈં. '**પરંતુ યહ કૈસે ભિન્ન જ્ઞાત હો?**' આત્મા ઔર રાગ, કૈસે ભિન્ન હો? ઉસમેં તો ચમકતા હૈ, ઈસલિયે ચમક પરસે જુદા કિયા. સોના ચમકતા હૈ, ઈસલિયે પત્થર ચમકતા નહીં, ઈતના લક્ષણ દેખકર સોનેકો ભિન્ન કર દિયા. પ્રભુ! આત્માકો કૈસે ભિન્ન કરના?

'**ઉત્તર :- યહ જ્ઞાન ભી ચમકતા હી હૈ ન?**' પ્રભુ! આહાહા..! જૈસે સોના ચમકતા હૈ ઔર ઉસસે તુજે ભિન્ન ભાસતા હૈ. '**યહ જ્ઞાન ભી ચમકતા હી હૈ ન.**' ચમકતા હી હૈ ન. હૈ. ભગવાન આત્મા શરીરમેં અંદર ભિન્ન જ્ઞાન ચમકતા હૈ. આહાહા..! '**વિભાવભાવ નહીં ચમકતે..**' જૈસે પત્થર નહીં ચમકતા, સોના ચમકતા હૈ તો ભિન્ન કરકે નિકાલ દિયા. વૈસે યહાં જ્ઞાન ભી ચમકતા હી હૈ ન. આહાહા..! જ્ઞાન ચમકતા હૈ. જાનન.. જાનન.. જાનન... ઈસ સ્વભાવકે અસ્તિત્વસે આત્મા તો જ્ઞાનકે અસ્તિત્વસે, જ્ઞાનસે ચમકતા હી હૈ. આહાહા..! વિભાવ નહીં ચમકતા. રાગકા વિકલ્પ હૈ ઉસમેં ચમક નહીં હૈ. ચમક નહીં હૈ અર્થાત્ ઉસમેં જ્ઞાન નહીં હૈ. રાગ કુછ જાનતા નહીં, વહ તો જડ હૈ. જાનનેવાલા ચમકતા હૈ. જ્ઞાનસે આત્મા ભગવાન ચમકતા હૈ. આહાહા..!

'**કિંતુ સર્વત્ર જ્ઞાન હી ચમકતા હૈ...**' આહાહા..! વિભાવ નહીં ચમકતે. આહા..! પુણ્ય ઔર પાપ, દયા, દાન, વ્રતાદિકે વિકલ્પ ચમકતે નહીં. વહ તો અજીવ હૈ, જડ હૈ. ઉસમેં ચૈતન્યપના હૈ નહીં. આહાહા..! '**કિંતુ સર્વત્ર જ્ઞાન હી ચમકતા હૈ...**' તૂને ધ્યાન દિયા નહીં. અંદરમેં તો જ્ઞાન હી ચમકતા હૈ, રાગ નહીં ચમકતા હૈ.

આહાહા..! '**કિંતુ સર્વત્ર જ્ઞાન હી ચમકતા હૈ-જ્ઞાત હોતા હૈ.**' ક્યા કહા? '**જ્ઞાનકી ચમક ચારોં ઓર ફૈલ રહી હૈ.**' આહાહા..! જ્ઞાનકી ચમક ચારોં ઓર ફૈલ રહી હૈ. સબકો જાનના, અપનેકો જાનના ઐસા જ્ઞાન ચમક રહા હૈ. સમજમેં આયા? '**સર્વત્ર જ્ઞાન હી ચમકતા હૈ-જ્ઞાત હોતા હૈ.**' જાનનેમેં જ્ઞાન હી ચમકતા હૈ. પ્રભુ! થોડી દૃષ્ટિ દે તો રાગ ચમકતા નહીં. રાગ તો અંધા હૈ. જડ હૈ, અજીવ હૈ. જ્ઞાન ભગવાન રાગસે ભિન્ન ચમકતા હી હૈ ઔર ભિન્ન રહકર ચમકતા હૈ. આહાહા..! ભાષા બહુત થોડી હૈ. માલ હૈ. '**જ્ઞાનકી ચમક ચારોં ઓર ફૈલ રહી હૈ.**'

'**જ્ઞાનકી ચમક બિના...**' અબ દૃષ્ટાંતકે સાથ મિલાન કરતે હૈં. '**જ્ઞાનકી ચમક બિના સોનેકી ચમક કાહેમેં જ્ઞાત હોગી**?' ક્યા કહતે હૈં? જ્ઞાનકી ચમક બિના સોનેકી ચમક કાહેમેં જ્ઞાત હોગી? કિસમેં ખ્યાલ આયગા? સોનેકી ચમક ભી જ્ઞાનમેં ખ્યાલમેં આયી હૈ. આહાહા..! બહુત અચ્છી બાત હૈ. મુદ્દેકી બાત યહ હૈ. કરનેકી ચીજ પ્રભુ! મનુષ્યદેહ મિલા, નાથ! ઉસમેં કરના યહ હૈ. ઈજ્જત ઔર દુનિયા, સબ એક ઓર રખ દે. કરનેકી તો યહ એક ચીજ હૈ. દુનિયા માને, ન માને ઉસકે સાથ તેરા કોઈ સંબંધ નહીં હૈ. યહાં તો કહતે હૈં, રાગકે કાલમેં ભી જ્ઞાનકી હી ચમક હૈ. રાગ તો જાનતા નહીં. જાનતા તો જ્ઞાન હૈ. રાગકે કાલમેં ભી જ્ઞાનકી હી ચમક હૈ. સોનાકી ચમક જ્ઞાન જાનતા હૈ. પત્થરકો માલૂમ હૈ. સોનેકી ચમક જ્ઞાન જાનતા હૈ. વૈસે અપની ચમક સ્વયં જાનતા હૈ. ઉસમેં કોઈ રાગ યા વિકલ્પકી જરૂરત નહીં હૈ. આહાહા..! '**જ્ઞાનકી ચમક બિના સોનેકી ચમક કાહેમેં જ્ઞાત હોગી**?' આહાહા..! પ્રભુ! તૂને વિચાર નહીં કિયા હૈ. ચમકકે અંદર જ્ઞાન ચમકતા હૈ. ઉસમેં સબ ભાસતા હૈ. ચમક તો જ્ઞાનકી હૈ. ઉસકે સિવા દૂસરી કોઈ ચમક નહીં હૈ. દૂસરી કોઈ ચીજ જાનતી નહીં. સોનેકા ભાન ભી જ્ઞાનમેં હુઆ ન? યહ સોનેકી ચમક હૈ, ઐસા જ્ઞાનમેં જાનનેમેં આયા ન? તો જ્ઞાનને પ્રસિદ્ધ કિયા.

'**જૈસે સચ્ચે મોતી ઔર ખોટે મોતી ઈકટ્ઠે હોં...**' અબ દૂસરા દૃષ્ટાંત (દેતે હૈં). પહલા પત્થર ઔર સોનેકા દિયા. દૂસરા દૃષ્ટાંત. '**જૈસે સચ્ચે મોતી ઔર ખોટે મોતી ઈકટ્ઠે હોં તો મોતીકા પારખી...**' યહ શર્ત હૈ. સચ્ચે-ખોટે મોતી પડે હૈં. લેકિન મોતીકા પારખી-યહ શર્ત હૈ. પારખી નહીં હો તો સબ ઈકટ્ઠા લે લે. આહાહા..! મોતીકી પરખ જિસકો હૈ, આહાહા..! '**ઉસમેંસે સચ્ચે મોતિયોંકો અલગ કર લેતા હૈ.**' મોતીકા પારખી. શર્ત યહાં હૈ. સચ્ચે મોતીકા જિસકો ખ્યાલ હૈ, સચ્ચે મોતીકા જિસકો જ્ઞાન હૈ વહ સચ્ચે મોતી લે લેગા. સચ્ચે મોતી ઔર જૂઠે, દોનોં એકસાથ, સચ્ચે મોતીકા જિસકો ખ્યાલ હૈ, વહ ખ્યાલવાલા સચ્ચે મોતીકો ઉઠા લેગા. આહાહા..!

'સચ્ચે મોતી ઔર ખોટે મોતી ઈકટ્ઠે હોં તો મોતીકા પારખી...' વજન યહાં હૈ. સચ્ચે મોતીકી કિંમત જિસકો હૈ. હિરા હોતા હૈ ન? હિરેકી ઈતની છોટી કણી હોતી હૈ, હજારોં રૂપયા. બતાને આયે ન. એક બાર દેખા થા. અસ્સી હજારકા. એક હિરા અસ્સી હજારકા. રાજકોટ ચાતુર્માસ થા. નાનાલાલભાઈકે ભાઈ બેચરભાઈ થે. એક બાર લાયે થે, બતાયા થા. એક હિરા. લેકિન વહ તો બડા હિરા થા. અસ્સી હજારકા. યે તો છોટે-છોટે ચમકતે (હૈં). બહિનકો વધાયેંગે ન. છોટે-છોટે ચમકતે હૈં. પાંચ-પાંચ હજારકે હિરે. પાંચ-પાંચ હજારકે, છ-છ હજારકે, પંદ્રહ હજારકે, દસ હજારકે. બારીક-બારીક કણી. ઉસકી ચમકકી પરીક્ષા જિસે હો વહ ઉઠા લેગા. ઉસકી પરીક્ષા જિસકો હૈ વહ લે લેગા. દૂસરા તો કાંચકે ટૂકડેમેં હિરા માનેગા. આહા..હા..!

પહલે ઐસા થા, સોનીકી દુકાનકે પાસ આતા થા. ધૂળધોયા. દેખા હૈ, હમને પ્રત્યક્ષ દેખા હૈ. સોનીકી દુકાનમેં કરતે થે. મૈં ખડા થા. અસ્સી સાલ પહલેકી બાત હૈ. ઉસમેં તીન પ્રકારકે ટૂકડે દિખે. એક દિખે સોનેકા ટૂકડા, એક દિખે પીત્તલકી છોટી કણિ ઔર એક દેખે કંગન. કંગન હોતે હૈં ન? કાંચકે કંગનમેં પીલા રંગ હોતા હૈ ન? ઉસકી કણિ હોતી હૈ. તીનોં કણકો પહચાન લેતા હૈ. કાંચકી કણિ હલકી હોતી હૈ, પીત્તલકી કણિ ભી તોલદાર નહીં હોતી ઔર સોનેકી કણિ તોલદાર હોતી હૈ. આહાહા..! કરતે થે, પહલે. સોનીકી દુકાનમેં એક સાલ, દો સાલ હોનેકે બાદ થોડા-થોડા પડા હોતા હૈ.

યહાં ભગવાનકી દુકાનકે પાસ બડે-બડે ભગવાન વિરાજતે હૈં, ઐસા કહતે હૈં. તુજે પરખના નહીં આતા. ભગવાન વિરાજતા હૈ, અકેલી જ્ઞાનકી ચમકસે. જ્ઞાનકી ચમકસે અકેલા પરમાત્મા વિરાજતા હૈ. રાગકો ભી જાનનેવાલા હૈ કૌન? દયા, દાનકા વિકલ્પ હૈ ઉસકો જાનનેવાલા હૈ કૌન? જાનનેવાલેમેં વહ નહીં હૈ. દયા, દાનકા પરિણામ જાનનેવાલેમેં નહીં હૈ. જાનનેવાલેમેં નહીં ઔર દયા, દાનકે પરિણામમેં જાનનેવાલા નહીં હૈ. આહાહા..! દોનોં ભિન્ન હૈં. પરંતુ જિસકો પરીક્ષા હૈ, ખ્યાલ હૈ, સચ્ચે-જૂઠે મોતીકા, વહ મોતી લે લેતા હૈ.

'પારખી ઉસમેંસે સચ્ચે મોતિયોંકો અલગ કર લેતા હૈ,...' વજન યહાં હૈ. ખ્યાલ ભી નહીં ઔર અંધા હોકર ચલતા હૈ. અનાદિ કાલસે અંધા ચલ રહા હૈ. **'સચ્ચે મોતિયોંકો અલગ કર લેતા હૈ, ઉસી પ્રકાર આત્માકો 'પ્રજ્ઞાસે ગ્રહણ કરના.'** ચમકસે ગ્રહણ કરના. જ્ઞાનકી ચમક. રાગકી ચમક નહીં હૈ. ઐસી સૂક્ષ્મતાસે અંદરમેં જાકર જ્ઞાનકી ચમકતાસે જ્ઞાનકો પકડ લેના. **'ઉસી પ્રકાર આત્માકો 'પ્રજ્ઞાસે ગ્રહણ કરના.'** આહાહા..! વિધિ તો અલૌકિક કહી હૈ. યહ બહિનકે શબ્દ હૈં. અનુભવમેંસે આયે

હૈં. અતીન્દ્રિય આનંદકા અનુભવ (હૈ). અતીન્દ્રિય આનંદકે અનુભવમેંસે યહ વાણી આયી હૈ. આહાહા..! ઉસમેં યહ બાત નિકલ ગઈ ઔર બાહર આ ગયી.

'**પ્રજ્ઞાસે ગ્રહણ કરના**'. **જો જાનનેવાલા હૈ સો મૈં...**' અંદર જો જાનનેવાલા હૈ વહ મૈં. જિસમેં જાનનેમેં આયે, રાગ-દ્વેષ, વિભાવ જાનનેમેં આય, જો ચીજ જાનનેમેં આયી વહ મૈં નહીં, પરંતુ જાનનેવાલા મૈં હૂં. સમ્યગ્દર્શન ઔર સમ્યગ્જ્ઞાનકી બાત બહુત બદલ ગઈ. બાહરકી બાત ઈતની હો ગઈ કિ ઉસીમેં ચડ ગયે. મૂલ સમ્યગ્દર્શન ઔર જ્ઞાન પહલે પ્રગટ કરનેકી ચીજ હૈ. વહાં પ્રયત્ન કરના ઔર દૂસરા પ્રયત્ન છોડ દેના. આહાહા..! આત્માકો '**પ્રજ્ઞાસે ગ્રહણ કરના**'. **જો જાનનેવાલા હૈ સો મૈં, જો દેખનેવાલા હૈ સો મૈં**' આહાહા..! '**ઈસ પ્રકાર ઉપયોગ સૂક્ષ્મ કરકે...**' ઈસ પ્રકાર ઉપયોગકો સૂક્ષ્મ કરકે. જિસમેં રાગકો જાનનેવાલા જુદા પડ જાય ઔર જુદા હૈ હી. ઐસે સૂક્ષ્મ ઉપયોગસે પકડ લે. આહાહા..!

'**ઉપયોગકો સૂક્ષ્મ કરકે આત્માકો ઔર વિભાવકો પૃથક્ કિયા જા સકતા હૈ.**' આત્માકો ઔર રાગકો સૂક્ષ્મ અંતર જ્ઞાનમેં પૃથક્ કિયા જા સકતા હૈ. આહા..હા..! '**યહ પૃથક્ કરનેકા કાર્ય પ્રજ્ઞાસે હી હોતા હૈ.**' યહ પૃથક્ કરનેકા કાર્ય પ્રજ્ઞાસે હી હોતા હૈ. એકાંત કિયા. કોઈ વ્યવહાર ક્રિયાકાંડ કરનેસે, દયા, દાન યા વ્રત કરનેસે (નહીં હોતા). વ્યવહાર હૈ સહી, લેકિન ઉસસે યહ પકડમેં આતા હૈ, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- પ્રજ્ઞા માને ક્યા?

ઉત્તર :- પ્રજ્ઞા અર્થાત્ જ્ઞાન. પ્રજ્ઞા. પ્ર-વિશેષરૂપસે, જ્ઞ. જો ખાસ ભિન્ન જાનનેવાલા પ્રજ્ઞા. પ્ર-વિશેષરૂપસે, જ્ઞ-જાનનેવાલા. પરકી અપેક્ષા રખે બિના. અપની ચમકમેં-અપની પ્રજ્ઞાસે રાગસે ભિન્ન કરના. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! યહાં તો ઉપદેશ દૂસરે પ્રકારસે ચલતા હો. સ્થૂલ હો તો લોગોંકો ઠીક લગે. ઐસા કરો, વૈસા કરો, ઐસા કરો, મંદિર બનાના, ગિરનારકી યાત્રા કરની, શિખરજીકી યાત્રા કરની. આહા..! પ્રભુ! માર્ગ બહુત સૂક્ષ્મ હૈ. વહ સૂક્ષ્મ માર્ગ પકડે બિના જન્મ-મરણકા અંત આતા નહીં, પ્રભુ! ઔર જન્મ-મરણકા અંત હુએ બિના, પ્રભુ! ક્યા કિયા? આહાહા..! અવતાર તો એક નહીં, ઐસે અનંત-અનંત અવતાર (કિયે). આહા..! નર્કકી વેદના.. આહાહા..! યાદ કરતે-કરતે આચાર્ય કહતે હૈં, ઘાવ લગતા હૈ. પૂર્વકી વેદના સ્મરણ કરતે હૈં, સ્મરણ લેતે હૈં તો હમકો ઘાવ લગતા હૈ. વાદિરાજ કહતે હૈં. કભી વિચાર ભી કહાં કિયા હૈ કિ નર્કમેં કિતના દુઃખ હૈ. આહા..!

'**આત્માકો ઔર વિભાવકો પૃથક્ કિયા જા સકતા હૈ. યહ પૃથક્ કરનેકા કાર્ય**

પ્રજ્ઞાસે હી હોતા હૈ. વ્રત, તપ યા ત્યાગાદિ ભલે હોં,...' ઉસસે વહ પૃથક્ નહીં હો સકતા. આહાહા..! '**પરંતુ વે સાધન નહીં હોતે,...**' રાગકી મંદતાકી ક્રિયા, વ્રત, તપ આદિ, ત્યાગાદિ '**સાધન નહીં હોતે,...**' કઠિન પડે જગતકો. એક તો નિશ્ચયસે ઐસી બાત હૈ કિ આત્માકે સિવા પરવસ્તુકા ત્યાગગ્રહણ મિથ્યાત્વ હૈ. પરકા ત્યાગ ઔર ગ્રહણ માનના વહ મિથ્યાત્વ હૈ. ક્યોંકિ આત્મામેં ત્યાગઉપાદાન નામકી શક્તિ–ત્યાગગ્રહણ કરના, લેનકી રહિત શક્તિ ત્રિકાલ પડી હૈ. આત્મામેં વહ શક્તિ ત્રિકાલ પડી હૈ. પરકા ત્યાગ ઔર ગ્રહણ આત્મામેં હૈ હી નહીં. ત્યાગઉપાદાનશૂન્યત્વ શક્તિ. ૪૭ શક્તિમેં ૧૬વીં હૈ. આહાહા..! ઉસ ઓર તો ધ્યાન નહીં (ઔર) બાહરકે ત્યાગાદિ ઉપર પૂરા વજન જાતા હૈ. ઉસસે કોઈ ખ્યાલમેં નહીં આતા. આહા..! વહ કોઈ સાધન નહીં હૈ.

'**સાધન તો પ્રજ્ઞા હી હૈ.**' આહાહા..! પ્રજ્ઞા અર્થાત્ જ્ઞાનકી છૈની. રાગ ઔર જ્ઞાનકે બીચ સંધિ હૈ, દરાર હૈ, ઉસમેં પટક. તેરી ચીજ ભિન્ન હો જાયેગી. ભિન્ન હી હૈ. ભિન્ન હી હૈ. ભિન્ન હો જાયેગી. યદિ ભિન્ન ન હો તો ભિન્ન હોતી નહીં. આહાહા..! રાગસે યદિ એકમેક હો, સ્વરૂપ ચૈતન્યસે રાગ એકમેક હો તો રાગસે કભી છૂટે નહીં. સોના ઔર સોનેકા પીલાપન એકમેક હૈ. કભી છૂટેગા? વૈસે ભગવાન આત્મા પ્રજ્ઞા ઔર આત્મા, યે દોનોં એક હી હૈ. ઉસસે કભી છૂટતા નહીં. પ્રજ્ઞાસે હી રાગસે ભિન્ન હોગા. દૂસરી કોઈ ક્રિયા હૈ નહીં. આહાહા..! યે તો બહિન રાતકો બોલે હોંગે, ઉસે લિખ લિયા ઔર બાહર આ ગયા. આહાહા..! અભી નહીં આતે. (સ્વાસ્થ્ય) નરમ હૈ.

'**સ્વભાવકી મહિમાસે પરપદાર્થોંકે પ્રતિ રસબુદ્ધિ–સુખબુદ્ધિ ટૂટ જાતી હૈ.**' કોઈ ક્રિયાકાંડસે નહીં. સ્વભાવકી મહિમાસે. ભગવાન આત્મા જ્ઞાન ઔર આનંદ જિસકા ત્રિકાલી સ્વભાવ હૈ. જૈસે ઉષ્ણતા અગ્નિકા ત્રિકાલી સ્વભાવ હૈ, ઐસે જ્ઞાન ઔર આત્માકા ત્રિકાલી સ્વભાવ હૈ. ઇસ '**સ્વભાકી મહિમાસે પરપદાર્થોંકે પ્રતિ રસબુદ્ધ–સુખબુદ્ધિ ટૂટ જાતી હૈ.**' કુછ ભી અધિક–ઠીક લગે કિ ઇસમેંસે કુછ મિલેગા, પ્રજ્ઞાછૈનીમેં વહ સબ છૂટ જાતા હૈ. કુછ રાગકી મંદતાકી ક્રિયા કરતા હો, કરતે–કરતે કુછ લાભ હોગા.. આહાહા..! વહ મિથ્યાત્વ ભાવ હૈ. આહાહા..! યહાં તો '**સ્વભાવકી મહિમાસે પરપદાર્થોંકે પ્રતિ...**' વ્યવહાર રત્નત્રયકે પ્રતિ બી '**રસબુદ્ધિ–સુખબુદ્ધિ ટૂટ જાતી હૈ.**'

'**સ્વભાવમેં હી રસ આતા હૈ,...**' આહાહા..! સ્વભાવ. સ્વ–ભાવ. ચૈતન્યકા સ્વ ભાવ. વહ સ્વભાવ જ્ઞાન ઔર આનંદ (હૈ). આહાહા..! ઉસકા સ્વરૂપ–ભગવાન આત્માકા સ્વ રૂપ. સ્વ અપના રૂપ જ્ઞાન ઔર આનંદ. આહાહા..! અપને રૂપમેં.. આહા..!

રસ આતા હૈ. **'સ્વભાવમેં હી રસ આતા હૈ,...'** આહાહા..! વ્યવહાર રત્નત્રયકે રાગમેં ભી દુઃખ લગતા હૈ. જ્ઞાનીકો ઉસમેં દુઃખકા રસ લગતા હૈ. ઔર સ્વભાવમેં હી રસ લગતા હૈ. **'દૂસરા સબ નીરસ લગતા હૈ.'** ભગવાન આત્માકે આનંદકે સિવા.. સિવાય કહતે હૈં? અલાવા. સબ રસ ટૂટ જાતા હૈ. ઔર દૂસરા સબ નીરસ લગતા હૈ. કહીં રસ નહીં લગતા. શુભભાવમેં ભી રસ લગતા નહીં. આહા..!

'તભી અંતરકી સૂક્ષ્મ સંધિ જ્ઞાત હોતી હૈ.' સ્વભાવમેં રસ આતા હૈ, દૂસરા સબ નીરલ લગતા હૈ તભી, તબ અંતરકી સૂક્ષ્મ સંધિ-અંતરકી સૂક્ષ્મ સાંધ. રાગકા વિકલ્પ ઔર સ્વભાવ, દોનોં ભિન્ન હૈ, ઐસી સૂક્ષ્મ સંધિ તભી અંતરમેં જ્ઞાત હોતી હૈ. સ્વકા રસ આતા હૈ ઔર પરકા રસ ટૂટ જાતા હૈ. **'ઐસા નહીં હોતા કિ પરમેં તીવ્ર રુચિ હો...'** અંદરમેં રુચિ રાગમેં, પુણ્યમેં, સૂક્ષ્મ શુભમેં ભી રુચિ રહે **'ઔર ઉપયોગ અંતરમેં પ્રજ્ઞાછૈનીકા કાર્ય કરે.'** ઐસા બનતા નહીં. આહાહા..!

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ સુદ-૯, મંગળવાર, તા. ૧૯-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૧૯૯, ૨૦૦. પ્રવચન નં. ૧૨

જીવકો અટકનેકે જો અનેક પ્રકાર હૈં ઉન સબમેંસે વિમુખ હો ઔર માત્ર ચૈતન્યદરબારમેં હી ઉપયોગકો લગા દે; અવશ્ય પ્રાપ્તિ હોગી હી. અનંત-અનંત કાલસે અનંત જીવોંને ઈસી પ્રકાર પુરુષાર્થ કિયા હૈ, ઈસલિયે તૂ ભી ઐસા કર.

અનંત-અનંત કાલ ગયા, જીવ કહીં ન કહીં અટકતા હી હૈ ન? અટકનેકે તો અનેક-અનેક પ્રકાર હૈં, કિંતુ સફલ હોનેકા એક હી પ્રકાર હૈ-વહ હૈ ચૈતન્યદરબારમેં જાના. સ્વયં કહાં અટકતા હૈ ઉસકા યદિ સ્વયં ખ્યાલ કરે તો બરાબર જાન સકતા હૈ.

દ્રવ્યલિંગી સાધુ હોકર ભી જીવ કહીં સૂક્ષ્મરૂપસે અટક જાતા હૈ, શુભ ભાવકી મિઠાસમેં રુક જાતા હૈ, 'યહ રાગકી મંદતા, યહ અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ,-બસ યહી મૈં હૂં, યહી મોક્ષકા માર્ગ હૈ', ઈત્યાદિ કિસી પ્રકાર સંતુષ્ટ હોકર અટક જાતા હૈ; પરંતુ યહ અંતરમેં વિકલ્પોંકે સાથ એકતાબુદ્ધિ તો પડી હી હૈ ઉસે ક્યોં નહીં દેખતા? અંતરમેં યહ શાંતિ ક્યોં નહીં દિખાયી દેતી? પાપભાવકો ત્યાગકર 'સર્વસ્વ કર લિયા' માનકર સંતુષ્ટ હો જાતા હૈ. સચ્ચે આત્માર્થીકો તથા સમ્યગ્દૃષ્ટિકો તો 'અભી બહુત બાકી હૈ, બહુત બાકી હૈ'-ઈસ પ્રકાર પૂર્ણતા તક બહુત બાકી હૈ ઐસી હી ભાવના રહતી હૈ ઔર તભી પુરુષાર્થ અખંડ રહ પાતા હૈ.

ગૃહસ્થાશ્રમમેં સમ્યક્ત્વીને મૂલકો પકડ લિયા હૈ, (દૃષ્ટિ અપેક્ષાસે) સબ કુછ કર લિયા હૈ, અસ્થિરતારૂપ શાખાએં-પત્તે જરૂર સૂખ જાયેંગે. દ્રવ્યલિંગી સાધુને મૂલકો હી નહીં પકડા હૈ; ઉસને કુછ કિયા હી નહીં. બાહ્યદૃષ્ટિ લોગોંકો ઐસા ભલે હી લગે કિ 'સમ્યક્ત્વીકો અભી બહુત બાકી હૈ ઔર દ્રવ્યલિંગી મુનિને બહુત કર લિયા'; પરંતુ ઐસા નહીં હૈ. પરિષહ સહન કરે કિંતુ અંતરમેં કર્તાબુદ્ધિ નહીં ટૂટી, આકુલતાકા વેદન હોતા હૈ, ઉસને કુછ કિયા હી નહીં. ૧૯૯.

વચનામૃત-૧૯૯. '**જીવકો અટકનેકે જો અનેક પ્રકાર હૈં...**' અનાદિ કાલસે કુછ.. કુછ.. કુછ.. શલ્ય ગહરાઈમેં રહતા હૈ. સાક્ષાત્ ચૈતન્યકા આનંદકા અનુભવ ન હો તો ભી અપના માન લેતે હૈં, ઐસે અટકનેકે અસંખ્ય પ્રકાર હૈં. '**જીવકો અટકનેકે**

જો અનેક પ્રકાર હૈં ઉન સબમેંસે વિમુખ હો...' આહાહા..! અટકના ક્યા હૈ, વહ ભી થોડે વિચાર બિના બૈઠ સકતા નહીં. કહાં-કહાં મેરી ભૂલ હો રહી હૈ ઔર મૈં કહાં અટક જાતા હૂં, મૈં ક્યા માનતા હૂં? અતીન્દ્રિય આનંદકા ઢગ આત્મા હૈ, અતીન્દ્રિય આનંદકા પુંજ પ્રભુ હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદકા વેદન બિના જો બાહ્ય ક્રિયા હૈ, સબ નિરર્થક હૈ. વહાં અટક જાતા હૈ, મૈં કુછ કરતા હૂં. વ્રત પાલતા હૂં, બ્રહ્મચર્ય પાલતા હૂં, કુછ આચરણ-ક્રિયા કરતા હૂં, જ્ઞાનમેં કુછ જાનપના કરતા હૂં, ઐસે અનેક પ્રકારકા રુકનેકા કારણ હોતા હૈ.

પ્રભુ! '**સબસે વિમુખ હો...**' ઐસા મનુષ્યપના મિલા, નાથ! આહાહા..! અનંત કાલમેં મનુષ્યપના મિલના દુર્લભ, ઉસમેં જિનવાણી સુનને મિલની મુશ્કિલ, યહ મિલા હૈ તો પ્રભુ! સબમેંસે વિમુખ હો. દુનિયાકી બાત છોડ દે. આત્માકે આનંદકે અલાવા કહીં ભી રુકના, કહીં ભી રુકનેસે મૈં હૂં, ઐસી દૃષ્ટિ છોડ દે, પ્રભુ! આહાહા..! '**સબમેંસે વિમુખ હો ઔર માત્ર ચૈતન્યદરબારમેં હી...**' આહાહા..! માત્ર ચૈતન્યદરબારમેં અનંત-અનંત સંપદા, ચમત્કૃતિ પડી હૈ, ઉસકા વેદન કર. આહા..! ઈસ વેદનકે બિના જન્મ-મરણકા અંત નહીં આયેગા. નૌંવી ગ્રૈવેયક અનંત બૈર ગયા, દિગંબર સાધુ હજારોં રાની છોડકર શુક્લ લેશ્યા, લાખોં બરસોં તક અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ, પંચ મહાવ્રત પાલે લેકિન ઉસસે કુછ હુઆ નહીં. ચૈતન્યમાત્ર દરબારમેં જા, પ્રભુ! આહાહા..! દૂસરી સબ બાત છોડકર ચૈતન્ય આનંદકંદ પ્રભુ, અતીન્દ્રિય આનંદકા રસ (હૈ), વહાં જા.

'**ચૈતન્યદરબારમેં હી ઉપયોગકો લગા દે;...**' દૂસરી ચિંતવના છોડ દે, દૂસરી કલ્પના છોડ દે ઔર અપના ઉપયોગ અપને આનંદમેં લગા દે. આહાહા..! કરના યહ હૈ. યહ અનંત કાલમેં કિયા નહીં. '**અવશ્ય પ્રાપ્તિ હોગી હી;...**' તેરે ચૈતન્યદરબારમેં હી ઉપયોગ લગા દે. આહા..! બાહરમેંસે સબમેંસે સમેટકર, બાહરમેંસે ચિંતાકા વિકલ્પ સબ પ્રકારકા છોડકર ચૈતન્યદરબારમેં ઉપયોગ દે. આહાહા..! ભગવાન અંદર ચૈતન્યદરબાર હૈ. અનંત-અનંત આનંદ, અનંત શાંતિ, અનંત પ્રભુતા, અનંત સ્વચ્છતા, અનંત-અનંત ગંભીર શક્તિઓંકા સાગર હૈ, ગંભીર શક્તિઓંકા સાગર પ્રભુ હૈ. આહાહા..! વહાં ઉપયોગ લગા દે. ઉસકે બિના સબ ફોગટ હોગા. ભવકા અભાવ નહીં હોગા. આહાહા..!

'**ચૈતન્યદરબારમેં હી ઉપયોગ લગા દે...**' ભાષા તો સાદી હૈ. ચૈતન્યકા ઉપયોગ જો બાહરમેં દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજામેં ચલા જાતા હૈ વહ સબ તો શુભભાવ હૈ, વહ કોઈ ધર્મ નહીં. ચૈતન્યદરબારમેં ઉપયોગ લગા દે. વહાં અકેલા આનંદ ઔર શાંતિ ભરી હૈ. આહાહા..! '**અવશ્ય પ્રાપ્તિ હોગી હી.**' પ્રભુમેં-પરમાત્મામેં દૃષ્ટિ લગી,

ઉપયોગ લગા, જરૂર પ્રાપ્તિ હોગી. નિઃસંદેહ પ્રાપ્તિ હોગી. દૂસરે કોઈ પ્રકારસે પ્રાપ્તિ નહીં હોગી.

'અનંત-અનંત કાલસે અનંત જીવોંને ઈસી પ્રકાર પુરુષાર્થ કિયા હૈ,...' ઈસી પ્રકાર પુરુષાર્થ કિયા. અતીન્દ્રિય જ્ઞાન ઔર આનંદ ઉસમેં ઉપયોગ લગા દિયા, ઐસા પુરુષાર્થ અનંત જીવોંને કિયા. ઔર વર્તમાનમેં કર સકતે હૈં. પ્રભુ! યહ કર ના. આહાહા..! **'અનંત-અનંત કાલસે અનંત જીવોંને ઈસી પ્રકાર પુરુષાર્થ કિયા હૈ, ઈસલિયે તૂ ભી ઐસા કર.'** અનંત જીવ યહ કર સકે હૈં. અશક્ય હૈ ઐસા નહીં હૈ. દુર્લભ હૈ. ઉપયોગ લગા દે અંદરમેં આનંદમેં. અનંત આનંદ પ્રાપ્ત હોગા. અનંત જીવ મોક્ષકો પ્રાપ્ત હુએ હૈં. સબ અંતર્મુખ આનંદમેં ઉપયોગ લગાકર મોક્ષકો પ્રાપ્ત હુએ હૈં. દૂસરી કોઈ ક્રિયાકાંડસે હુએ નહીં.

'અનંત-અનંત કાલ ગયા, જીવ કહીં ન કહીં અટકતા હી હૈ ન?' આહાહા..! અનાદિ અનંત કાલમેં અનંત બૈર સાધુપના લિયા, પંચ મહાવ્રત લિયે, અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ લિયે ઉસમેં કોઈ આત્મા નહીં હૈ. આહા..! **'અટકનેકે તો અનેક-અનેક પ્રકાર હૈં; કિન્તુ સફલ હોનેકા એક હી પ્રકાર હૈ...'** આહા..! ચૈતન્ય ભગવાન, ઉસકે દરબારમેં પ્રવેશ કરના, ઉસકા હી અનુભવ કરના, યહ એક હી સફલતાકા ઉપાય હૈ, બાકી સબ અસફલતાકે હૈં. આહાહા..! **'વહ હૈ ચૈતન્યદરબારમેં જાના.'** એક હી પ્રકાર હૈ, **'વહ હૈ ચૈતન્યદરબારમેં જાના.'** ભગવાન ચૈતન્યદરબાર. આહાહા..! બાહરમેં ભી દરબારકે પાસ જાતે હૈં તો કિતની યોગ્યતા હોતી હૈ. દેખા હૈ ન. લિંબડી હૈ, લિંબડી. રાનીકે પાસ જાય તો કપડા બાંધે. ઐસે હી નહીં જાતે. ઐસે હી ધોતી પહનકર નહીં જાતે. ધોતી પર કપડા બાંધકર ફિર જાતે હૈં. હમને બહુતોંકો પ્રત્યક્ષ દેખે હૈં. વ્યાખ્યાનમેં આયે થે દરબાર, રાની આયી થી. રાની તો વહાં રાજકોટમેં આયી થી. ભાઈ! રાજકોટ આયી થી ન? વ્યાખ્યાનમેં. બંદ કિયા હોતા હૈ. રાજકોટકી રાની આયી થી. ઉનકે પાસ જાનેમેં ભી સભ્યતા ચાહિયે. ખુલ્લે કપડે પહનકર નહીં જા સકતે. અચ્છી ધોતી પહનકર ચારોં ઓરસે બંદ કપડે પહનકર જાતે હૈં.

યહાં આત્મ-દરબારમેં જાના હૈ. આહાહા..! વહાં તો સબ વિકલ્પાદિકા ત્યાગ કરકે કુછ ભી આત્મશ્લાઘા-અપની આત્મપ્રશંસા કરકે રુકના, વહ સબ છોડ દે, પ્રભુ! આહાહા..! ઉસે છોડકર.. આહા..! **'ચૈતન્યદરબારમેં જાના. સ્વયં કહાં અટકતા હૈ...'** મુદ્દેકી રકમકી બાત હૈ, પ્રભુ! થોડી સૂક્ષ્મ લગે, લેકિન મૂલ રકમ હૈ. બહિનકે સાથ બાત કરતે હુએ સ્વયં બોલે હૈં. વહ તો કભીકભાર નિકલે. ઉસમેંસે લિખા હૈ. આનંદકે અનુભવમેં, અતીન્દ્રિય આનંદકે અનુભવમેંસે યહ બાત આયી હૈ. આહાહા..!

કહતે હૈં કિ '**સફલ હોનેકા એક હી પ્રકાર હૈ-વહ હૈ ચૈતન્યદરબારમેં જાના.**' યહ પ્રકાર. આહાહા..! બાહરકી સબ ચિંતાં, સાધન, ખ્યાતિ, પૂજા, લાભ, મહિમા, મહત્તા દેખકર દુનિયા તુજે બડા બના દે કિ ઓહો..! તૂ બડા હૈ, ઐસા હૈ. અંતરમેં અનુભવ હોવે નહીં. આહાહા..! કહતે હૈં, અંતર દરબારમેં જાના. '**સ્વયં કહાં અટકતા હૈ ઉસકા યદિ સ્વયં ખ્યાલ કરે તો બરાબર જાન સકતા હૈ.**' આહાહા..! શર્ત યહ. સ્વયં ખ્યાલ કરે. '**સ્વયં કહાં અટકતા હૈ ઉસકા યદિ સ્વયં ખ્યાલ કરે તો બરાબર જાન સકતા હૈ.**' સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! બહુત સૂક્ષ્મ, બહુત સૂક્ષ્મ. જાનપનામેં ભી, શ્રદ્ધામેં ભી કહાં અટકતા હૈ, વસ્તુ કહાં રહ જાતી હૈ, ઉસકા અટકના-રુકના કિસ પ્રકારસે હોતા હૈ, ઉસકા વિચાર કરનેસે ખ્યાલમેં આતા હૈ. આહાહા..!

'**દ્રવ્યલિંગી સાધુ...**' અનંત બૈરે નગ્નપના લેકર દિગંબર હો ગયા. હજારોં રાનિયાં છોડી. ઓહો..હો..! '**દ્રવ્યલિંગી સાધુ હોકર ભી જીવ કહીં સૂક્ષ્મરૂપસે અટક જાતા હૈ,...**' આહાહા..! શુભભાવકી મીઠાસમેં, શુભભાવ સૂક્ષ્મ શુભભાવ મહાવ્રતકા, બ્રહ્મચર્યકા, બાલ બ્રહ્મચારી હો, તો ક્યા હુઆ? બાલ બ્રહ્મચારી કોઈ ધર્મ નહીં. બાલ બ્રહ્મચારી તો કાયાકી ક્રિયા અટકી-રુકી હૈ, આત્મા નહીં રુકા હૈ. આહાહા..! બાલ બ્રહ્મચારી ભી અનંત બાર હુઆ હૈ. વહ તો પરલક્ષ્યી શુભભાવ હૈ. આત્મ-બ્રહ્મચર્ય.. આહા..! બ્રહ્મ નામ આનંદ ઔર ચર નામ ચરના, આત્માકે આનંદમેં ચરના વહ બ્રહ્મચર્ય, કભી લિયા નહીં, કભી કિયા નહીં, કભી રુચા નહીં, કભી અંતરમેં કહાં રુકતા હૈ ઉસકી ખબર નહીં. આહાહા..!

'**યહ રાગકી મંદતા,...**' દિગંબર દ્રવ્યલિંગી સાધુ '**શુભભાવકી મીઠાસમેં રુક જાતા હૈ, યહ રાગકી મંદતા,...**' બહુત રાગકી મંદતા હો ગયી. મિથ્યાદૃષ્ટિ. આહાહા..! '**યહ અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ...**' મૈં તો યહ અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ પાલતા હૂં. આહાહા..! રાગકી મંદતા મેરેમેં હૈ. '**બસ, યહી મૈં હૂં,...**' મૈંને ઇતના કિયા, બહુત કિયા. પૂરા સંસાર છોડ દિયા. હજારોં રાની છોડ દી, અરબોંકી કમાઈ લક્ષ્મી છોડ દી. ઉસમેં ક્યા હુઆ? આહાહા..! અંતર ચૈતન્ય ભગવાનકે દરબારમેં અનંત આનંદ ઔર અનંત શાંતિ, જિસકી ગંધ અનંત કાલમેં અંશ ભી આયી નહીં. આહાહા..! મુદ્દેકી રકમ હૈ. '**બસ, યહી મૈં હૂં,...**' સાધુ માનતા હૈ. દ્રવ્યલિંગી સાધુ હોકર શુભભાવકી મીઠાસમેં રુક જાતા હૈ. '**રાગકી મંદતા, અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ, બસ, યહી મૈં હૂં, યહી મોક્ષકા માર્ગ હૈ...**' ઉસમેંસે માર્ગ નિકલેગા. શુભભાવમેંસે માર્ગ નહીં નિકલેગા. શુભભાવમેંસે નિકલેગા, ઐસી માન્યતા મિથ્યાદૃષ્ટિકી અનાદિકી હૈ. આહાહા..!

'**ઇત્યાદિ કિસી પ્રકાર સંતુષ્ટ હોકર અટક જાતા હૈ;...**' માન લેતા હૈ કિ મૈંને

કુછ વ્યવહાર તો કિયા. વ્યવહાર કરતે-કરતે નિશ્ચય હો જાયગા. આહા..! સૂક્ષ્મ વ્યવહાર રાગકી મંદતા કરતે-કરતે ભી કદાચિત્ કલ્યાણ હો જાયગા. ઐસા અનાદિસે મિથ્યાત્વમેં રુક ગયા હૈ. મિથ્યાત્વકા ઝહર બડા કઠિન હૈ. સબ છોડના, વહ અનંત બાર છૂટા. મિથ્યાત્વ એક બાર એક સેકંડ નહીં છૂટા. આહાહા..! યહ બાત બડી અલૌકિક હૈ, ભૈયા! '**પરંતુ યહ અંતરમેં...**' ઐસે સંતુષ્ટ હો ગયા કિ મૈં અઠાઈસ મૂલગુણ પાલતા હૂં, મૈં બ્રહ્મચર્ય પાલતા હૂં, મુજે રાગકી મંદતા હૈ, મુજે દુનિયાકી દરકાર નહીં.

'**અંતરમેં વિકલ્પોંકે સાથ એકત્વબુદ્ધિ તો પડી હી હૈ...**' આહાહા..! યહ વસ્તુ હૈ. વિકલ્પ, જો સૂક્ષ્મ વિકલ્પ-રાગ હૈ, ઉસકે સાથ એકત્વબુદ્ધિ તો પડી હૈ, યહ મિથ્યાત્વ તો પડા હૈ. આહાહા..! '**પરંતુ યહ અંતરમેં વિકલ્પોંકે સાથ એકત્વબુદ્ધિ તો પડી હી હૈ...**' ઉસસે તો ભેદજ્ઞાન, પરસે ભિન્નતાકા આનંદકા અનુભવ તો કિયા નહીં ઔર યહાં અટક કર રુક ગયા. '**ઉસે ક્યોં નહીં દેખતા?**' વિકલ્પકી એકતા ટૂટતી નહીં, ઐસા ક્યોં નહીં દેખતા? '**વિકલ્પોંકે સાથ એકતાબુદ્ધિ તો પડી હી હૈ...**' બહુત સૂક્ષ્મ અધિકાર હૈ. મૈં જ્ઞાયક હૂં, મૈં શુદ્ધ હૂં, મૈં અખંડ હૂં, ઐસા અંદરમેં ગહરાઈમેં સૂક્ષ્મ વિકલ્પ ઉત્પન્ન હોતા હૈ, વહ રાગકી એકતા ભી મિથ્યાત્વ હૈ. આહાહા..! '**ઉસે ક્યોં નહીં દેખતા?**'

'**અંતરમેં યહ શાંતિ ક્યોં નહીં દિખાયી દેતી?**' દો બાત કી. કૌન-સી દો બાત? અઠાઈસ મૂલગુણ પાલતા હૈ, રાગ મંદ હૈ, બાહરકી સબ ક્રિયા અચ્છી કરતા હૈ, પરંતુ અંતરમેં વિકલ્પ તોડા નહીં. વિકલ્પ ઔર ભગવાન દોનોં ભિન્ન હૈં, ઉસ વિકલ્પકો તો તોડા નહીં. ઓહોહો..! ઔર શાંતિ મિલી નહીં. આહાહા..! અંતર વિકલ્પ ટૂટે બિના શાંતિ મિલે નહીં પ્રભુ! ઔર શાંતિ મિલે બિના સમ્યગ્દર્શન હોતા નહીં. આહાહા..! આજ તો માલ આયા હૈ. પ્રભુકે ઘરકા યહ માલ હૈ. બહિન દ્વારા યહ બાત નિકલ ગયી હૈ. આનંદમેં રહતે હુએ યહ બાત આ ગયી હૈ.

... રુકના, બાહ્ય ક્રિયા સબ કી, પરંતુ વિકલ્પકે સાથ એકતા ટૂટી નહીં ઔર શાંતિ મિલી નહીં. યહાં એકતા ટૂટી નહીં ઈસલિયે આત્માકી શાંતિ મિલી નહીં. યહ તો દેખતા નહીં. આહાહા..! ચરમસીમાકી બાત હૈ, પ્રભુ! '**અંતરમેં યહ શાંતિ ક્યોં નહીં દિખાયી દેતી?**' આહાહા..! '**પાપભાવકો ત્યાગકર...**' પાપભાવ છોડા તો માનો મૈંને સર્વસ્વ કર લિયા. આહા..! ઐસા તો અનંત બાર પાપભાવ છૂટા હૈ. નૌંવી ગ્રૈવેયક ગયા. યહ બાત તો ઐસી લગે કિ દુનિયાકો માલૂમ નહીં પડે. ઐસા મુનિપના, બાહ્ય આચરણ ક્રિયા વ્યવહારકી, સબ નિરતિચાર કરતા થા. નિરતિચાર.

મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશકમેં બાત હૈ, દેવ-ગુરુ-ધર્મકી શ્રદ્ધા ભી દ્રવ્યલિંગી મિથ્યાદૃષ્ટિકો

બરાબર થી. નૌંવી ગ્રૈવેયક ગયા ઉસે દેવ-ગુરુ-ધર્મકી શ્રદ્ધા થી. ઉસે આત્માકી શ્રદ્ધા નહીં થી. મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશકમેં હૈ. ઐસી ક્રિયા કરકે, દેવ-ગુરુ-ધર્મકી શ્રદ્ધા કરકે, બાહરકા આચરણ કરકે નૌંવી ગ્રૈવેયક ચલા ગયા. પરંતુ વિકલ્પ ટૂટના ઔર શાંતિ મિલની, યહ બાત રહ ગયા. કરના તો એક હી થા. આહા..હા..! વ્યવહારકી લાખ બાત આયે, વ્યવહાર આયે, વ્યવહારકે પ્રકાર તો અનેક હૈં, અનેક પ્રકાર હોતે હૈં, હોતે હૈં, નહીં હૈ ઐસા નહીં, પરંતુ વહ કોઈ વસ્તુ નહીં. વહ કોઈ આત્માકા સાધન નહીં. આહાહા..! વ્યવહાર બિના નિશ્ચય કહનેમેં આતા નહીં. ઐસી ભાષા આતી હૈ. કહનેમેં નહીં આતા. ભેદ કરના વ્યવહાર (હૈ). ભેદ કરકે સમજાતે હૈં. પરંતુ સમજના તો નિશ્ચય હૈ. નિશ્ચય, વિકલ્પરહિત હૈ ઉસે તો પકડા નહીં ઔર અકેલે વ્યવહારમેં રહ ગયા.

'અંતરમેં યહ શાંતિ ક્યોં નહીં દિખાયી દેતી? પાપભાવકો ત્યાગકર 'સર્વસ્વ કર લિયા' માનકર સંતુષ્ટ હો જાતા હૈ.' ઐસા માનકર.. આહાહા..! અપનેમેં સંતુષ્ટ (હો જાતા હૈ). મૈં બહુત કરતા હૂં, મૈંને બહુત કિયા ઐસે સંતોષ માનતા હૈ. **'સચ્ચે આત્માર્થીકો...'** આહાહા..! **'સચ્ચે આત્માર્થીકો તથા સમ્યગ્દૃષ્ટિકો તો 'અભી બહુત બાકી હૈ...'** ક્યા કહતે હૈં? દ્રવ્યલિંગી અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ પાલતા હૈ, મંદ કષાય (હુઆ) તો માનો મૈંને બહુત કિયા. યહાં તો કહતે હૈં, સમકિતીકો અભી બહુત કરના બાકી હૈ, (ઐસા લગતા હૈ). વહ કહતા હૈ, મૈંને બહુત કિયા, અજ્ઞાનભાવમેં ક્રિયાકાંડમેં. યહાં સમકિતીકો અભી બહુત બાકી હૈ, (ઐસા લગતા હૈ). ઓહો..! કહાં ચારિત્ર, કહાં ક્ષપકશ્રેણિ, કેવલજ્ઞાન, અભી તો બહુત પ્રાપ્ત કરના બાકી હૈ. દ્રવ્યલિંગી ઐસી ક્રિયાકાંડમેં મૈંને બહુત કિયા, ઐસા માનકર રુક જાતા હૈ. સમકિતી તો, બહુત બાકી હૈ ઐસા જાનકર પુરુષાર્થ કરતે હૈં. આહાહા..! સમજમેં આયા?

'અભી બહુત બાકી હૈ,...' ઓહોહો..! ચારિત્ર-અંદરમેં રમના, આનંદમેં રમના. આહા..હા..! ચારિત્ર યાની ચરના, ચરના યાની જૈસે પશુ હરા ઘાસ મીઠાસસે ચરતે હૈં, લીલા કહતે હૈં? હરા. હરે ઘાસકો (ચરતે હૈં). દોમેં ફર્ક હૈ. ગાય ખાતી હૈ વહ ઉપર-ઉપરસે ખાતી હૈ, ઉસકા મૂલ નહીં ઉખાડતી, મૂલ નહીં ઉખાડતી. ગધા ખાતા હૈ વહ મૂલ ઉખાડકર ખાતા હૈ, ઈસલિયે પુનઃ ઉગતા હી નહીં. યહાં તો પુનઃ ઉગેગા ઐસી દુનિયાકી આશા રખકર ઉપર-ઉપરસે ખાતી હૈ. ગોચરી-ગોચરી. ગાયકી ચરી યાની ઉપર-ઉપરસે ખાના. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- યહ તો દૃષ્ટાંત હુઆ.

સમાધાન :- યહાં યહ કહતે હૈં કિ અપની ક્રિયા ભલે રાગાદિ કરે, બાકી અંદર

બહુત કરના હૈ. મૂલ બહુત બાકી હૈ. આહા..! ઉપરસે ઘાસ ખાયા, સમકિત હુઆ, આત્મજ્ઞાન હુઆ, ચૈતન્યકા અનુભવ હુઆ. આહાહા..! યહ તો અભી ઉપરકી બાત હૈ. આહાહા..! અભી બહુત બાકી હૈ.

સમકિતી ઐસા જાનતે હૈં કિ અભી તો મુજે બહુત કરના હૈ. મેરેમેં બહુત કમી હૈ. મૈં તો પામર હૂં. સ્વામી કાર્તિકેયમેં શ્લોક હૈ, સમકિતી ચારિત્રવંત ભી કેવલજ્ઞાનીકે આગે મૈં પામર હૂં, ઐસા કહતે હૈં. ઐસા પાઠ હૈ. સ્વામી કાર્તિકેયમેં શ્લોક હૈ. કેવલજ્ઞાનીકે આગે મૈં તો પામર હૂં. કહાં છઠ્ઠા ગુણસ્થાન, સાતવાં ગુણસ્થાન ચારિત્રદશા! આહાહા..! ક્ષણમેં છઠ્ઠા-ક્ષણમેં સાતવાં, ક્ષણમેં છઠ્ઠા-ક્ષણમેં સાતવાં. એક દિનમેં હજારોં બાર આવે. વ્યાખ્યાન કરતે-કરતે સપ્તમ આ જાય, વિહારમેં ચલતે-ચલતે સપ્તમ હો જાય, ખાતે-ખાતે સપ્તમ હો જાય. આહાહા..! અંદર અપ્રમત્ત દશામેં આ જાય. બાહર લોગોંકો દિખે નહીં કિ યહ ક્રિયા તો ચલતી હૈ. અંદર હી અંદર આનંદમેં ચલે ગયે હૈં.

યહાં કહતે હૈં, '**સમ્યગ્દૃષ્ટિકો તો અભી બહુત બાકી હૈ...**' (દ્રવ્યલિંગી મુનિ) અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ પાલતા હૈ ઔર કહતા હૈ કિ મૈંને બહુત કિયા ઔર સમકિતીકો (લગતા હૈ) બહુત બાકી હૈ. આહાહા..! '**બહુત બાકી હૈ, ઈસ પ્રકાર પૂર્ણતા તક બહુત બાકી હૈ...**' આહાહા..! સમ્યગ્દૃષ્ટિ અનુભવ કરકે જાનતે હૈં, અભી મુજે પૂર્ણતા તક બહુત કરના બાકી હૈ. આહાહા..! મિથ્યાદૃષ્ટિ અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ ઔર બાહ્ય ક્રિયાકાંડ કરકે માન લેતા હૈ કિ મૈંને બહુત કિયા. ઈતના ફર્ક હૈ. આહાહા..! '**ઐસી હી ભાવના રહતી હૈ...**' ધર્મીજીવકી, મુજે પૂર્ણતા તક બહુત બાકી હૈ, ઐસી હી ભાવના રહતી હૈ. આહાહા..! ઉસકા ગર્વ ઔર અભિમાન નહીં હોતા. મુજે તો અભી બહુત બાકી હૈ. આહા..! ચારિત્ર હૈ, કેવલજ્ઞાન. આહા..! યહ તો પામર દશા હૈ. સ્વામી કાર્તિકેયમેં ઐસા પાઠ હૈ, મૈં પામર હૂં. સમકિતી ઐસા માનતે હૈં કિ મૈં પર્યાયમેં પામર હૂં. દ્રવ્યમેં પ્રભુ હૂં. દ્રવ્ય ભગવાન હૈ. પર્યાયમેં મૈં પામર હૂં, ઐસા પાઠ હૈ. આહાહા..! મુજે બહુત કરના બાકી હૈ. આહા..! મૈં કિસકા અભિમાન કરું? મૈંને ક્યા કિયા કિ ઉસકા મૈં સંતોષ લે લૂં? મુજે બહુત કરના બાકી હૈ. આહા..! '**ઐસી હી ભાવના રહતી હૈ ઔર તભી પુરુષાર્થ અખંડ રહ પાતા હૈ.**' તભી પુરુષાર્થ સ્વભાવ સન્મુખ અખંડ રહતા હૈ. મુજે બહુત કરના બાકી હૈ, ઐસી દૃષ્ટિ રહતી હૈ ઉસકા પુરુષાર્થ સ્વભાવકી ઓર ચલતા હી હૈ. '**તભી પુરુષાર્થ અખંડ રહ પાતા હૈ.**' આહાહા..!

અરે..! યહ તો અનુભવકી ભાષા કૈસી! ઉન્હેં માલૂમ નહીં થા કિ કોઈ લિખ લેતા હૈ. ઉન્હેં બાહર પ્રસિદ્ધિમેં આનેકા, લિખનેકા બિલકૂલ નહીં હૈ. ધર્મરત્ન હૈ, ભગવતીસ્વરૂપ હૈ, ભગવતી માતા હૈ. આહાહા..! ઓહોહો..! અંદરમેંસે યહ બોલે હૈં.

'તભી પુરુષાર્થ અખંડ રહ પાતા હૈ.' તભી (યાની) કબ? મુજે સમ્યગ્દર્શન હુઆ પરંતુ કરના બહુત બાકી હૈ. ઐસી જો માન્યતા રહતી હૈ, તભી પુરુષાર્થ અખંડ રહ પાતા હૈ. તો પુરુષાર્થ અખંડ રહે. આહાહા..!

'ગૃહસ્થાશ્રમમેં સમ્યક્ત્વીને મૂલકો પકડ લિયા હૈ.' સમકિતીને મૂલકો પકડ લિયા હૈ. આત્મદ્રવ્ય જો મૂલ વસ્તુ અખંડાનંદ પ્રભુ, પૂર્ણાનંદકા નાથ મહાસત્તા જિસમેં આવરણકી ગંધ નહીં, આહા..! જિસમેં અલ્પતા નહીં, આવરણ નહીં, અશુદ્ધતા નહીં, મંદતા નહીં આહા..! જિસમેં વિપરીતતા નહીં, ઐસા ચૈતન્યપિંડ પ્રભુ,.. આહાહા..! ઐસે મૂલકો પકડ લિયા. સમકિતીને મૂલકો પકડ લિયા. યહ મૂલ. આહાહા..! વ્યવહારકી બાત લોગોંકો અચ્છી લગે. ક્યોંકિ કિયા હૈ ઔર કરતે હૈં. ઉસમેં કરના ક્યા હૈ? શરીરકી ક્રિયા ઔર બાહરકી... નિશ્ચયકી બાત અંદર સૂક્ષ્મ પડે. થોડી કડક લગે. ભગવાન! તેરે પુરુષાર્થકી કમી નહીં હૈ, નાથ! તેરેમેં તો અનંત પુરુષાર્થ પડા હૈ ન, પ્રભુ!

... જો કિયા ઉસકે સિવા ભી બાકી હૈ. સાદી ભાષામેં કુદરતી આ ગયા હૈ. વે તો લિખે નહીં, બોલે નહીં. ... **'(દૃષ્ટિ અપેક્ષાસે) સબ કુછ કર લિયા હૈ,...'** ગૃહસ્થાશ્રમમેં સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ. દૃષ્ટિ અપેક્ષાસે સબ કુછ કર લિયા હૈ. **'અસ્થિરતારૂપ શાખાએં-પત્તે જરૂર સૂખ જાયેંગે.'** આહાહા..! ભગવાન આત્માકો (ગ્રહણ કિયા), અતીન્દ્રિય આનંદકા દલ, અતીન્દ્રિય ચમત્કારિક ચૈતન્યરત્નકા ભંડાર ભગવાન, ઉસે પકડ લિયા, ઉસમેંસે સબ આયેગા. અસ્થિરતા બાકી હૈ. હૈ? **'અસ્થિરતારૂપ શાખાએં-પત્તે જરૂર સૂખ જાયેંગે.'** જિસને મૂલ પકડા હૈ, ઉસે યહ જરૂર સૂખ જાયેગા. આહાહા..! આગમમેં ઐસા લિખતે હૈં, આખિરકે અંતર્મુહૂર્તમેં હજારોં બાર છઠ્ઠા-સાતવાં આતા હૈ, ઐસા પાઠ હૈ. આખિરકે અંતર્મુહૂર્તમેં હજારોં બાર છઠ્ઠા-સાતવાં, છઠ્ઠા-સાતવાં, ઉસમેં એકદમ અંદર લીન હો જાતે હૈં, કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરતે હૈં. અંદર શક્તિમેં સબ ભંડાર ભરા હૈ. યહી શક્તિ જ્ઞાન સામર્થ્ય. આહાહા..! જ્ઞાનકા સત્ત્વ, આનંદકા સત્ત્વ ઉસમેં સબ ભરા હૈ. કભી દેખા નહીં, કભી સુના નહીં. પરમાત્મા અંદર રહ ગયા. બાહરકી પામરતાકી ગિનતીમેં પ્રભુતા માન લી. પામરતાકી પરિણતિ-પર્યાયમેં પ્રભુતા માન લી, પ્રભુ એક ઓર બાકી રહ ગયા. આહાહા..! મુદ્દેકી રકમ યહ હૈ. બાતચીત કરનેમેં કલ ભી સાર આયા થા. કલ ભી સબેરે મૂલ બાત આયી થી.

મુમુક્ષુ :- આપસે હી સુન રહે હૈં.

ઉત્તર :- યહાં તો કિસીને કલ કાગજ રખા થા કિ યહ બોલ પઢના. કિસીકા હૈ, હમે ક્યા, ઐસે પઢેંગે. શિક્ષણ શિબિરમેં બહિનશ્રીકે વચનામૃત યહ-યહ પઢના.

કિસીને લિખા હૈ. ભલે જિસને ભી લિખા હો. હમેં યહ સુનનેકા ભાવ હૈ. આત્મા હૈ, કોઈ ભી આત્મા હૈ.

યહાં કહતે હૈં, જિસને આત્માકા મૂલ પકડ લિયા, ઉસકે પત્તે, ફલ, ફૂલ સૂખ જાયેંગે, રહેંગે નહીં. ઉસકો ચારિત્ર ઔર કેવલજ્ઞાન હો જાયગા. આહાહા..! '**દ્રવ્યલિંગી સાધુને મૂલકો હી નહીં પકડા હૈ;...**' આહાહા! ચૈતન્યગુણકા ભંડાર પ્રભુ અરૂપી નિર્વિકલ્પ આનંદકા કંદ, સચ્ચિદાનંદ, સત્ નિત્ય રહનેવાલી ચીજ જ્ઞાન ઔર આનંદકા કંદ પ્રભુ, વહ તો મહાદલ હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદકા દલ હૈ, ઉસકો પકડા નહીં. દ્રવ્યલિંગીને સાધુને મૂલકો હી પકડા નહીં. આહાહા..! ઐસી બાત ભી કમ હો ગયી હૈ. સાધારણ પ્રાણી તો બેચારે એક ઘંટા સુનને આયે, ખુશ હો જાય. '**મૂલકો હી નહીં પકડા હૈ; ઉસને કુછ કિયા હી નહીં.**' આહાહા..! દ્રવ્યલિંગીને આત્મદ્રવ્યકો નિર્વિકલ્પકો પકડા હી નહીં તો ઉસને કુછ કિયા હી નહીં. ઔર સમકિતીને મૂલકો પકડા હૈ તો સબ પીછેકા ચારિત્રકા દોષ આદિ હૈ વહ સબ નાશ હો જાયગા. આહાહા..!

ઋષભદેવ ભગવાન. તીન જ્ઞાન, ક્ષાયિક સમકિતી. ફિર ભી ગૃહસ્થાશ્રમમેં ૮૩ લાખ પૂર્વ રહેં. ઋષભદેવ ભગવાન. ૮૩ લાખ પૂર્વ. એક પૂર્વમેં છપ્પન ક્રોડ સત્તર ક્રોડ છપ્પન લાખ વર્ષ. ઈતને તો વર્ષ હૈ. સત્તર લાખ છપ્પન ક્રોડ (વર્ષ) એક પૂર્વમેં. ઐસે ૮૩ લાખ પૂર્વ મુનિપનાકે બિના રહે. આહાહા..! ચારિત્રકી કિતની કિમત હોગી! આહાહા..! તીન જ્ઞાન તો લેકર આયે થે, સમકિત તો થા. કાલકી અનુકૂલતા થી, ઉસમેં ભી ઈતના કાલ નિકાલના પડા. આહાહા..! ૮૩ લાખ પૂર્વકે બાદ ચારિત્ર આયા. પરંતુ સમ્યગ્દર્શન હૈ તો આયે બિના રહે હી નહીં.

'**બાહ્યદૃષ્ટિ લોગોંકો ઐસા ભલે હી લગે...**' બાહ્યદૃષ્ટિ લોગોંકો બાહ્ય ત્યાગ દેખકર.. આહાહા..! '**બાહ્યદૃષ્ટિ લોગોંકો ઐસા ભલે હી લગે કિ 'સમ્યક્ત્વીકો અભી બહુત બાકી હૈ...**' લોગ બહુત આયે હૈં. '**દ્રવ્યલિંગી સાધુને મૂલકો હી નહીં પકડા હૈ; ઉસને કુછ કિયા હી નહીં. બાહ્યદૃષ્ટિ લોગોંકો ઐસે ભલે હી લગે...**' ઐસા લગે, આહાહા..! બહુત કિયા. '**સમ્યગ્દૃષ્ટિકો અભી બહુત બાકી હૈ ઔર દ્રવ્યલિંગી મુનિને બહુત કર લિયા.**' ઐસા માનકર સંસાર પોસતે હૈં. આહાહા..! '**દ્રવ્યલિંગી મુનિને બહુત કર લિયા; પરંતુ ઐસા નહીં હૈ. પરિષહ સહન કરે પરંતુ કિન્તુ અંતરમેં કર્તૃત્વબુદ્ધિ નહીં ટૂટી,...**' ભગવાન! સમ્યગ્દર્શન હુએ બિના રાગકે કર્તૃત્વકી બુદ્ધિ છૂટતી નહીં. મૈં રાગકા કર્તા હૂં ઔર રાગ મેર કાર્ય હૈ, ઐસી મિથ્યાબુદ્ધિ છૂટતી નહીં. સમકિત બિના ગહરાઈમેં ઉસકી કર્તાબુદ્ધિ રહતી હૈ. આહાહા..!

સમ્યગ્દર્શનમેં આત્મજ્ઞાન હુઆ તો રાગકી ક્રિયાકા કર્તા ઔર મેરા કાર્ય, ઐસા

રહતા નહીં. વહ તો રાગકા જ્ઞાતા રહતા હૈ. જાનનેકી પર્યાય ભી અપની તાકતસે અપનેસે ઉત્પન્ન હુયી હૈ. રાગ આયા તો ઉસસે રાગકા જ્ઞાન હુઆ, ઐસા ભી નહીં હૈ. અપનેમેં હી અપની સ્વપરપ્રકાશક જ્ઞાનકી પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ. આહાહા..! અજ્ઞાનીકો દ્રવ્યલિંગમેં સૂક્ષ્મ વિકલ્પ ક્યા ચીજ હૈ અંદર, ઉસસે કૈસે છૂટના, ઉસકી ખબર નહીં. આહાહા..! અંદર સૂક્ષ્મ વિકલ્પ ક્યા હૈ ઔર ઉસ વિકલ્પમેં મેરી એકત્વબુદ્ધિ કહાં હૈ, યહ મિથ્યાદૃષ્ટિકો દ્રવ્યલિંગીકો અંદર સૂઝ-બૂઝ હોતી નહીં. સૂઝ-બૂઝ હોતી નહીં. આહાહા..! બાત અચ્છી આયી હૈ.

'**પરિષહ સહન કરે કિન્તુ અંતરમેં કર્તૃત્વબુદ્ધિ નહીં ટૂટી,...**' અંતર સમ્યગ્દર્શન બિના કર્તાબુદ્ધિ કભી છૂટતી નહીં. ક્યા કહા?

કરે કરમ સો હી કરતારા, જો જાને સો જાનનહારા,

કર્તા સો જાને નહીં કોઈ, જાને સો કર્તા નહીં હોઈ. સમયસાર નાટક. આહાહા..!

કર્તાબુદ્ધિ અંદર પડી હૈ. જ્ઞાયક સ્વભાવ ભગવાન મહાપ્રભુ ભગવંત, ઉસકી ઓર ઝુકા નહીં... આહાહા..! તો રાગકી બુદ્ધિ-કર્તાબુદ્ધિ છૂટી નહીં. કર્તાબુદ્ધિ છૂટી નહીં તો મિથ્યાત્વ છૂટા નહીં ઔર મિથ્યાત્વકા પોષણ હોતા રહા. ક્યોંકિ રાગકા કર્તા હોતા હૈ તો મિથ્યાત્વકા પોષણ સાથમેં રહતા હૈ. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ, પ્રભુ! જબતક રાગકી કર્તાબુદ્ધિ હૈ તબતક મિથ્યાત્વકા પોષણ ચલતા રહતા હૈ. આહાહા..! ઔર સમ્યગ્દર્શનમેં રાગકી બુદ્ધિ-કર્તાબુદ્ધિ છૂટ જાતી હૈ ઔર અકર્તાબુદ્ધિમેં પુષ્ટિ હોતી હૈ. રાગ આતા હૈ, લડાઈ ભી હોતી હૈ, પરંતુ ઉસકા સ્વામી નહીં હોતા. ઉસ વક્ત ભી અપને ધ્રુવ ધ્યેયકા ધ્યાન હટતા નહીં. ધ્રુવ પર દૃષ્ટિ પડી હૈ, વહ હટતી નહીં. ખસતી નહીં, હમારી કાઠિયાવાડી ભાષા હૈ. આહાહા..! બહુત અચ્છી બાત આયી. આહા..!

'**અંતરમેં કર્તૃત્વબુદ્ધિ નહીં ટૂટી, આકુલતાકા વેદન હોતા હૈ,...**' ઈસકી ઉસકો ખબર નહીં હૈ. મૈં ધર્મી કહલાતા હૂં, પરંતુ આકુલતા તો અંદર હૈ, શાંતિ તો આયી નહીં. આહાહા..! અંતરમેં અતીન્દ્રિય આનંદકા વ્યક્તપના-પ્રગટપના (હૈ નહીં). શક્તિ તો ભગવાન આનંદકી પૂરી પડી હી હૈ. ઉસકી વ્યક્તતાકા અંશ તો આયા નહીં. આહા..! ઈસલિયે કર્તૃત્વબુદ્ધિ નહીં છૂટી. આકુલતાકા વેદન હોતા હૈ. આહાહા..! ઐસી ક્રિયા કરે ફિર ભી અંતરમેં તો આકુલતા હૈ. ક્યોંકિ આનંદકા સ્પર્શ હુઆ નહીં તો કર્તાબુદ્ધિ છૂટી નહીં. આહાહા..! '**ઉસને કુછ કિયા હી નહીં.**' ઉસને કુછ કિયા હી નહીં. જહાં કર્તૃત્વબુદ્ધિ છૂટી નહીં, આકુલતા છૂટી નહીં, ઉસને કુછ કિયા હી નહીં. સૂક્ષ્મરૂપસે અંદરમેં-અંદરમેં રાગકી આકુલતા બહુત સૂક્ષ્મ, ઉસકી એકતાબુદ્ધિ

છૂટી નહીં. ઈસલિયે અંદરમેંસે શાંતિ, આત્મામેં જો શાંતિ હૈ ઉસ શાંતિકા ઝરના તો આયા નહીં. શાંતિકા ઝરનાકા વેદન હૈ નહીં ઔર કર્તાબુદ્ધિ છૂટી નહીં, ઈસલિયે આકુલતા રહતી હૈ. ઈતના ત્યાગ કરે, હજારોં રાની છોડે, ફિર ભી અંદરમેં આકુલતા રહતી હૈ.

સમકિતી ૯૬ હજાર સ્ત્રિયોંકે સાથ શાદી કરે. ભરતેશ વૈભવમેં લેખ હૈ. ભરતેશ વૈભવ હૈ ન? ભરત હમેશા સેંકડો સ્ત્રિયોંસે શાદી કરતે થે. બાહર નિકલતે થે, વહાં રાજા-રાની અપની લડકિયોંકો (શાદીકે લિયે લાતે થે). એક દિનમેં સૈંકડો શાદિયાં કરતે થે. ૯૬ હજાર. ફિર ભી સમકિતી, ક્ષાયિક સમકિતી આનંદમેં રહતે હૈં. અરેરે..! રાગકે અભાવસ્વભાવરૂપ ભગવાન ઔર રાગકા સદ્ભાવરૂપ આકુલતા, દોનોંકી ભિન્નતા ભાસી નહીં, તબતક કુછ કિયા નહીં. આહાહા..! રાગકી સૂક્ષ્મ આકુલતા ઔર આત્મા અનાકુલ આનંદકંદ, ઈન દોનોંકી સૂક્ષ્મ ભિન્નતા ભાસિત નહીં હોતી, તબતક અંતરમેં કોઈ (કલ્યાણ) હોતા નહીં. બાહરસે ભલે માને, લોગ ભી માને કિ ઈસને બહુત કિયા, ઉસને યહ ત્યાગ કિયા ઔર ઉસને યહ કિયા. ઉસને કુછ કિયા હી નહીં. ૧૯૯ (પૂરા હુઆ).

શુદ્ધનયકી અનુભૂતિ અર્થાત્ શુદ્ધનયકે વિષયભૂત અબદ્ધસ્પૃષ્ટાદિરૂપ શુદ્ધ આત્માકી અનુભૂતિ સો સંપૂર્ણ જિનશાસનકી અનુભૂતિ હૈ. ચૌદહ બ્રહ્માંડકે ભાવ ઉસમેં આ ગયે. મોક્ષમાર્ગ, કેવલજ્ઞાન, મોક્ષ ઈત્યાદિ સબ જાન લિયા. 'સર્વગુણાંશ સો સમ્યક્ત્વ'-અનંત ગુણોંકા અંશ પ્રગટ હુઆ; સમસ્ત લોકાલોકકા સ્વરૂપ જ્ઞાત હો ગયા.

જિસ માર્ગસે યહ સમ્યક્ત્વ હુઆ ઉસી માર્ગસે મુનિપના ઔર કેવલજ્ઞાન હોગા-ઐસા જ્ઞાત હો ગયા. પૂર્ણતાકે લક્ષ્યસે પ્રારંભ હુઆ; ઈસી માર્ગસે દેશવિરતિપના, મુનિપના, પૂર્ણ ચારિત્ર એવં કેવલજ્ઞાન-સબ પ્રગટ હોગા.

નમૂના દેખનેસે પૂરે માલકા પતા ચલ જાતા હૈ. દૂજકે ચંદ્રકી કલા દ્વારા પૂરે ચંદ્રકા ખ્યાલ આ જાતા હૈ, ગુડકી એક ડલીમેં પૂરી ગુડકી પારીકા પતા લગ જાતા હૈ. વહાં (દૃષ્ટાંતમેં) તો ભિન્ન-ભિન્ન દ્રવ્ય હૈં ઔર યહ તો એક હી દ્રવ્ય હૈ. ઈસલિયે સમ્યક્ત્વમેં ચૌદહ બ્રહ્માંડકે ભાવ આ ગયે. ઈસી માર્ગસે કેવલજ્ઞાન હોગા. જિસ પ્રકાર અંશ પ્રગટ હુઆ ઉસી પ્રકાર પૂર્ણતા પ્રગટ હોગી. ઈસલિયે શુદ્ધનયકી અનુભૂતિ અર્થાત્ શુદ્ધ આત્માકી અનુભૂતિ વહ સંપૂર્ણ જિનશાસનકી અનુભૂતિ હૈ. ૨૦૦.

'શુદ્ધનયકી અનુભૂતિ...' આહાહા..! **'શુદ્ધનયકે વિષયભૂત અબદ્ધસ્પૃષ્ટાદિરૂપ...'** ક્યા કહતે હૈં? શુદ્ધનયકી અનુભૂતિ-સમ્યગ્દર્શન. **'શુદ્ધનયકે વિષયભૂત અબદ્ધસ્પૃષ્ટાદિરૂપ...'** જો ૧૪-૧૫ ગાથામેં સમયસારમેં (આયા).

जो पस्सदि अप्पाणं अबद्धपुट्ठं अणण्णयं णियदं।
अविसेसमसंजुत्तं तं सुद्धणयं वियाणीहि।।१४।।

૧૫વી મેં ઐસા આયા હૈ,

जो पस्सदि अप्पाणं अबद्धपुट्ठं अणण्णमविसेसं।
अपदेससंतमज्झं पस्सदि जिणसासणं सव्वं।।१५।।

અર્થાત્ અખંડ વસ્તુ, ઉસકા જો કથન હૈ શાસ્ત્રમેં, વહ ... ક્યા કહા? જયસેનાચાર્યદેવકી ટીકામેં '**अपदेस**'કા અર્થ .. કિયા હૈ. ... '**अपदेस**'કા અર્થ અખંડ. ... (અવાજ ખરાબ છે). અંદર શાંતિ, વીતરાગતા આતી હૈ વહ ભાવશ્રુત હૈ. કહા થા યહ. યહ કરના. શુદ્ધ આત્માકી અનુભૂતિ, ઉસકા વિષય તો અબદ્ધસ્પૃષ્ટાદિરૂપ (શુદ્ધ આત્મા હૈ). વિશેષ કહેંગે... (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ સુદ-૯, બુધવાર, તા. ૨૦-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૨૦૦. પ્રવચન નં. ૧૩

વચનામૃત, ૨૦૦ હૈ ન? મૂલ બાત હૈ, પ્રભુ! '**શુદ્ધનયકી અનુભૂતિ...**' મુદ્દેકી રકમકી બાત હૈ, ભાઈ! પ્રથમ સમ્યગ્દર્શન હોને પર શુદ્ધ અનુભૂતિ હોતી હૈ. આત્માકા આનંદ આદિ અનંત ગુણકા વેદન વ્યક્તપનેકે અંશમેં આતા હૈ. '**શુદ્ધનયકી અનુભૂતિ અર્થાત્ શુદ્ધનયકે વિષયભૂત અબદ્ધસ્પૃષ્ટાદિરૂપ...**' જો ૧૫વીં ગાથામેં કહા. જો કોઈ '**અપ્પાણં**' અબદ્ધસ્પૃષ્ટ, અનન્ય, અવ્યક્ત, અસંયુક્ત દેખતા હૈ, વહ જિનશાસનકો દેખતા હૈ. અંતરમેં અનંતઆનંદ (હૈ), ઐસી જો અનુભૂતિ, વહ સર્વ જૈનશાસનકા સાર હૈ. આહાહા..! '**શુદ્ધનયકી અનુભૂતિ અર્થાત્ શુદ્ધનયકે વિષયભૂત અબદ્ધસ્પૃષ્ટાદિરૂપ શુદ્ધ આત્માકી અનુભૂતિ...**' આહાહા..! જહાં બદ્ધસ્પૃષ્ટ-કર્મકે સાથ સંબંધ હી નહીં. ભાવકર્મકે સાથ સંબંધ નહીં હૈ. ઐસી દૃષ્ટિ પર્યાય પરસે ઉઠકર દ્રવ્ય પર અંદર જાતી હૈ, તબ અબદ્ધસ્પૃષ્ટ આદિ અનુભૂતિ હોતી હૈ. આહાહા..! ધર્મકી શુરૂઆત યહાંસે હોતી હૈ.

'**શુદ્ધનયકી અનુભૂતિ અર્થાત્ શુદ્ધનયકે વિષયભૂત અબદ્ધસ્પૃષ્ટાદિ...**' ૧૪વીં ઔર ૧૫વીં ગાથા. ૧૪વીં ગાથામેં સમ્યગ્દર્શનકા વિષય હૈ. ૧૫વીં મેં સમ્યગ્જ્ઞાનકા. જિસે યહ આત્મા અબદ્ધસ્પૃષ્ટ, અનન્ય, અવિશેષ ગુણ-જ્ઞાન, દર્શન, આનંદ ઐસા ભેદ ભી જિસ દૃષ્ટિમેંસે નિકલ જાતા હૈ. તબ વહ આત્માકા ત્રિકાલકા પત્તા લેકર, ત્રિકાલકા-આત્માકા અનુભવ હોતા હૈ. યહ પૂરે જૈનશાસનકા સાર હૈ. આહાહા..! શુરૂઆત યહાંસે હોતી હૈ. જૈનધર્મ કોઈ પક્ષ નહીં હૈ, પ્રભુ! યહ કોઈ સંપ્રદાય નહીં હૈ. યહ તો વસ્તુકા સ્વરૂપ (હૈ), જૈસા વસ્તુકા સ્વરૂપ હૈ ઐસા ભગવાનને જાના, ઐસા વાણીમેં આયા કિ તેરી ચીજ અંદર અબદ્ધસ્પૃષ્ટ હૈ. અબદ્ધ નામ મુક્ત. આહાહા..! ઔર રાગસે ભી સ્પર્શ નહીં. આહાહા..! ઔર ગુણભેદકા ભી સ્પર્શ નહીં. અભેદ ચીજ હૈ, અનુભવમેં આનેવાલી ચીજ હૈ, ઉસમેં ગુણભેદ ભી, પ્રભુ! અનુભવમેં નહીં આતા. ક્યોંકિ ગુણભેદ વિકલ્પ હૈ. આહાહા..! ગુણ હૈં અનંત. અનંતાનંત. ઉસકા એકરૂપ આત્મા, ઉસકા અનુભવ હુઆ. અબદ્ધસ્પૃષ્ટાદિરૂપ શુદ્ધ આત્માકી અનુભૂતિ (હુયી). આહાહા..! પહલી ચીજ યહ હૈ. બાદમેં દૂસરી બાત. વ્રત, નિયમ તો સમ્યગ્દર્શન

હોનેકે બાદ.

જો ચીજ જાનનેમેં આયી કિ યહ અનંત આનંદ, અનંત શાંતિકા સાગર નજરમેં આયા, ઉસમેં સ્થિરતા કરનેકી ચીજ બાદમેં શુરૂ હોતી હૈ. ચારિત્રકી. પહલી ચીજ હી દૃષ્ટિમેં આયી નહીં તો કહાં સ્થિર રહના? કહાં જમના? કહાં રહના? કહાં સ્થિર રહના? જો ચીજ હી દૃષ્ટિમેં આયી નહીં, અનુભવમેં યહ ચીજ આનંદ હૈ, અતીન્દ્રિય આનંદકા રસકંદ હૈ, ઐસા જ્ઞાનમેં જ્ઞેય, પૂર્ણ જ્ઞેય જ્ઞાનમેં વેદનમેં ન આયે, તબતક સ્થિરતા કિસમેં કરની? ચારિત્ર સ્થિરતા હૈ. ચરના હૈ, રમના હૈ. કિસમેં રમના? ચીજ હી જહાં દૃષ્ટિમેં અનુભવમેં આયી નહીં. આહાહા..! પહલે મુદ્દેકી રકમકી બાત હૈ.

મુમુક્ષુ :- મુદ્દેકી બાત હૈ.

ઉત્તર :- મુદ્દેકી બાત હૈ. બહિનને તો સ્વયંકો અંદર હૈ વહ બાત બાહર રખી હૈ. દુનિયાકો બૈઠે, ન બૈઠે, દુનિયા જાને. આહાહા..!

ઉન્હોંને તો બાત રખી કિ અબદ્ધસ્પૃષ્ટાદિરૂપ આત્માકી અનુભૂતિ વહ શુદ્ધનયકે વિષયભૂત હૈ. શુદ્ધનય અર્થાત્ સમ્યક્‌જ્ઞાન, જો સ્વભાવ સન્મુખ જ્ઞાન (હુઆ), પર્યાય ઔર પર-ઓરસે જિસકી દશા વિમુખ (હુયી), ઉસ દશાકી દિશા અબદ્ધસ્પૃષ્ટકી ઓર જાતી હૈ. આહાહા..! અંતરમેં પૂર્ણાનંદકા નાથ, અપની પર્યાયમેં અનુભવમેં આનેવાલા આયા તો કહતે હૈં કિ ઉસને સર્વ જાના. એગં જાણઈ સવ્વં જાણઈ. ઐસા શબ્દ હૈ, પ્રવચનસારમેં. એક આત્મા હી જાનો ઔર એક આત્માકો જાના કબ કહનેમેં આયે? આહાહા..! અનાદિઅનંત પર્યાયરૂપ આત્મા. અનાદિઅનંત પર્યાયરૂપ આત્મા એક સમયમેં જાનનેમેં આતા હૈ. એક આત્મા જાના ઉસને તીનોં કાલકી પર્યાય અંદર જાની હૈ. આહાહા..! પ્રવચનસારમેં ૪૭-૪૮ ગાથામેં ચલતા હૈ. આહાહા..! કોઈકહે કિ દૂસરેકો ન જાને તો આચાર્ય કહતે હૈં કિ, હમ કહતે હૈં કિ તૂને એકકો તો જાના હૈ કિ નહીં? તૂ તો ત્રિકાલી હૈ. તૂ ત્રિકાલી હૈ, એક સમયમાત્રકા તો હૈ નહીં. તુમકો જાના તો તુમ્હારી તીન કાલકી પર્યાય જાનનેવાલા ઉસમેં આ ગયા. આહાહા..! સમજમેં આયા?

યહાં યહ કહા, '**શુદ્ધનયકે વિષયભૂત અબદ્ધસ્પૃષ્ટાદિરૂપ...**' પાંચ બોલ હૈ ન? પાંચ બોલ. '**શુદ્ધ આત્માકી અનુભૂતિ...**' અબદ્ધસ્પૃષ્ટાદિરૂપ મુક્ત સ્વરૂપ અભેદ મૈં હૂં, ઐસા અંતરમેં અનુભવ હુઆ-અનુભૂતિ હુયી, આનંદકા સ્વાદ આયા. આહાહા..! ઔર પૂર્ણાનંદકા નાથકા પૂર્ણ જિતની ચીજ હૈ, સબકા પર્યાયમેં નમૂના આ ગયા. ક્યા કહા વહ? જિતને અંદર ગુણ હૈં, સંખ્યાસે અનંતાનંત, જહાં સમ્યગ્દર્શન હુઆ, અનુભૂતિ હુયી તો પૂરે આત્માકે ગુણકા એક અંશ વ્યક્ત સબ આ ગયે. એક તો

ત્રિકાલીમેં આ ગયા ઔર સર્વ ગુણકા વ્યક્ત એક અંશ આ ગયા. એકકો જાના તબ કહા જાય કિ ત્રિકાલી એક હૈ, ઐસા જાના તબ ત્રિકાલીકો જાના. કોઈ કહે કિ વર્તમાન હી જાને, ભવિષ્યકા નહીં જાનતે હૈં. (ઉસે પૂછે કિ), તૂ એક હૈ કિ નહીં? તૂ ત્રિકાલીમેં હૈ કિ એક વર્તમાનકાલ હૈ. તીન કાલકો જાનનેવાલા તૂ... ઐસા શબ્દ હૈ વહાં, વહ ચર્ચા બહુત હુયી થી. ઈન્દૌરસે બંસીધરજી આયે થે. શેઠ હુકમીચંદજી આદિ આયે થે.

એકકો જાના ઉસને તીન કાલકો જાના. ક્યોંકિ આત્મા તીન કાલમેં રહનેવાલા હૈ. આહાહા..! ઔર તીન કાલકી પર્યાયકા પિંડ, ઉસે જાના તો તીન કાલકો જાના. ત્રિકાલકી પર્યાય ભી અંતરમેં આ ગયી હૈ. દ્રવ્યકી દૃષ્ટિમેં પર્યાયકી દૃષ્ટિ, પર્યાયદૃષ્ટિ નહીં, પરંતુ પર્યાયકા ભેદ આ ગયા. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! યહ કોઈ વિદ્વત્તાકી વસ્તુ નહીં હૈ. યહ કોઈ પંડિતાઈકી ચીજ નહીં હૈ. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- અનુભવકી બાત હૈ.

ઉત્તર :- યહ તો અંતરકી બાતેં હૈ, બાપૂ! બોલનેમેં કોઈ બાત સીખ લે, ઐસી યહ બાત નહીં હૈ. યહ તો અંતર અનુભવકી બાત હૈ. આહાહા..!

જિસને શુદ્ધનયકી અનુભૂતિ અર્થાત્ શુદ્ધનયકે વિષયભૂત અબદ્ધસ્પૃષ્ટાદિરૂપ. સામાન્યપના-ભેદ નહીં, પાંચ બોલ હૈ ન? પર્યાયકા ભેદ નહીં. પાંચ બોલ આયે હૈં ન? ઉસે જાના. '**શુદ્ધ આત્માકી અનુભૂતિ સો સંપૂર્ણ જિનશાસનકી અનુભૂતિ હૈ.**' જિસને આત્માકે અનુભવમેં અનંત આનંદ (જાના), ત્રિકાલીકો જાના ઔર ત્રિકાલીકા એક અંશ વર્તમાન વેદનમેં આયા, વહ ચીજ પૂર્ણ હૈ. યહાં તો નમૂના આયા હૈ. જૈસા અંશ આયા, ઐસી પૂર્ણ ચીજ હૈ. અનંત ગુણકા અંશ વેદનમેં આયા તો અનંત અંશ વ્યક્ત બાહ્યમેં આયા, (ઐસી) અવ્યક્ત પૂર્ણ ચીજ અંદર હૈ. અવ્યક્ત નામ બાહ્ય પર્યાયમેં વહ ચીજ આ નહીં સકતી. આહાહા..!

દ્રવ્ય જો હૈ વહ પર્યાયમેં નહીં આ સકતા. ક્યોંકિ વેદન તો પર્યાયકા હી હોતા હૈ. ધ્રુવકા કભી વેદન હોતા નહીં. આહાહા..! ૧૭૨ ગાથા. અલિંગગ્રહણકે ૨૦ બોલ લિયે હૈં, ઉસમેં ૨૦વે બોલમેં લિયા હૈ કિ ધ્રુવકા અનુભવ નહીં હોતા. ધ્રુવ તો એકરૂપ ટિકનેવાલી ચીજ હૈ. સનાતન ત્રિકાલ એકરૂપ, બિના પલટતી હુયી. ઉસકી દૃષ્ટિ પર્યાય હૈ, પર્યાયમેં જો ઉસકા અનુભવ હુઆ વહ પર્યાયકા વેદન હૈ. ઔર પર્યાયકા વેદન હૈ ઉસકે દ્વારા, નમૂના દ્વારા પૂરી ચીજ ઐસી હૈ, ઐસા પ્રતીતમેં આ ગયા. જિસકા નમૂના આયા નહીં, ઉસકો યહ ચીજ પૂર્ણ ઐસી હૈ, ઉસકી પ્રતીત કહાંસે હોગી? આહાહા..!

યહાં કહા, **'સંપૂર્ણ જિનશાસનકી અનુભૂતિ હૈ.'** જિસને ભગવાન આત્મા ત્રિકાલી વર્તમાનમેં જાનનેમેં આયા ઔર ત્રિકાલીકા નમૂના ભી વર્તમાનમેં આયા.. આહાહા..! યહ પૂર્ણ ચીજ અનાદિઅનંત ઐસી હૈ, ઉસને પૂરે ચૌદહ બ્રહ્માંડકો જાના. સંપૂર્ણ જિનશાસનકી અનુભૂતિ હૈ. **'ચૌદહ બ્રહ્માંડકે ભાવ ઉસમેં આ ગયે.'** બ્રહ્માંડ અર્થાત્ ચૌદ રાજૂ લોક હૈ ન? રાતકો પ્રશ્ન આયા થા કિ ચૌદહ બ્રહ્માંડ યાની ક્યા? ઉસે રાજૂ કહતે હૈં શાસ્ત્ર, ચૌદહ રાજૂ લોક. ચૌદહ રાજૂ લોક લંબા હૈ ન. ચૌદહ બ્રહ્માંડકે ભાવ, એક જાનનેમેં આતા હૈ તો સબ જાનનેમેં આતા હૈ, ઐસા પ્રવચનસારમેં ૪૭-૪૮ ગાથામેં હૈ. યહાં તો ઈતના શબ્દ લિયા. આહાહા..! **'ચૌદહ બ્રહ્માંડકે ભાવ ઉસમેં આ ગયે.'** યહ આત્મા ઐસા હૈ, ઐસે હી અનંત આત્મા હૈં, ઔર ઉસસે વિપરીત અનંત જડ ભી અનુભૂતિકી શક્તિસે રહિત હૈ, ઐસા ચૌદહ બ્રહ્માંડકા ખ્યાલ ઉસમેં આ ગયા. આહાહા..! કઠિન બાત હૈ, પ્રભુ! યહ કો પંડિતાઈકી ચીજ નહીં હૈ. અંતરકી ચીજ હૈ. વ્યવહાર પર વજન દે, (લેકિન) વ્યવહાર તો હેય હૈ. કથનમાત્ર ... હૈ. કથનમાત્ર કહે બિના સમજે નહીં, ઐસા તો આવે શાસ્ત્રમેં. પહલે ૮વીં ગાથામેં આયા ન? કિ આત્મા કહા ગુરુને, શિષ્યને સુના. પહલે દૃષ્ટાંતમેં આયા કિ બ્રાહ્મણને સ્વસ્તિ કહા. બ્રાહ્મણ આયા કોઈ, (ઉસને) સ્વસ્તિ (કહા). સુનનેવાલા સમજા નહીં તો ટગ-ટગ, ટગ-ટગ દેખતા રહા. વિરોધ ન કિયા, અનાદર ન કિયા. સમજમેં નહીં આયા. સમજમેં નહીં આયા તો અનાદર ન કિયા. ઐસા પાઠ આતા હૈ. ટગ-ટગ દેખતા હૈ. સ્વસ્તિ ક્યા? ક્યા કહતે હૈં? બાદમેં જબ ઉસકા સ્પષ્ટીકરણ કિયા, પ્રભુ! સ્વસ્તિકા અર્થ સ્વ-તેરા સ્વ ઉસકા અસ્તિ, જૈસી ચીજ હૈ ઐસા તેરા કલ્યાણ હો. આહાહા..! સ્વ તેરી જૈસી અસ્તિ હૈ, ઉસકા તુજે અનુભવ હો. યહ સ્વસ્તિકા અર્થ હૈ. તો સુનનેવાલેકી આંખમેં આંસૂ આ ગયે. ઓહોહો..! યહ બાત!

ઐસે ગુરુને આત્મા કહા, સુના. પરંતુ આત્મા જાના નહીં કિ ક્યા હૈ ઔર અનાદર નહીં કિયા કિ આત્મા-આત્મા ક્યા કરતે હો? દૂસરી બાત તો લો. ઐસા કુછ નહીં (કિયા). આત્મા કહા તો સુનનેમેં ટગ-ટગ દેખને લગા. ઐસા પ્રશ્ન નહીં હુઆ કિ સાહબ! આત્માકે સિવા દૂસરી બાત તો કરો પહલે પુદ્ગલકી, છઃ દ્રવ્યકી, દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્રકી. ઐસા પ્રશ્ન કિયા નહીં. ગુરુને આત્મા કહા તો વિનયવંત શિષ્ય ટગ-ટગ દેખતા હૈ. સમજા નહીં. આત્મા ક્યા, સમજા નહીં. ઉસકા ઉત્તર કહા, પ્રભુ! કહનેવાલેને કહા અથવા દૂસરેને કહા, ઐસા પાઠ હૈ. દૂસરેને અથવા કહનેવાલેને કહા, આત્મા દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રકો પ્રાપ્ત હો વહ આત્મા. બસ. દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રકો પ્રાપ્ત હો. વહ સમ્યગ્દર્શન નિર્મલ. નિશ્ચય સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રકો પ્રાપ્ત કરે વહ

આત્મા. ઈતના વ્યવહાર કથનીમેં આયા. અંદરમેં ભેદ નહીં હૈ, વસ્તુમેં ભિન્ન નહીં હૈ. દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર અભેદ આત્મામેં હૈ. પરંતુ કથનીમેં ભેદ કરકે આયા તો કથની તો જડકી હૈ. આહાહા..! પરંતુ વહ કથની આતી હૈ. પરંતુ ઉસ કથનીકો સમજમેં આતા નહીં. ક્યોંકિ વહ તો જડ હૈ. આહાહા..! બાદમેં ટગ-ટગ દેખતા હૈ. ઉસને કહા તો ઉત્તર યહ કહા.

પ્રભુ! તેરા આત્મા અંદર ત્રિકાલી હૈ. દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રકો પ્રાપ્ત હો વહ આત્મા. રાગકો પ્રાપ્ત હો, વ્યવહાર રત્નત્રયકો પ્રાપ્ત હો વહ આત્મા, ઐસા કહા હી નહીં. આહાહા..! અભી તો પ્રથમ શિષ્ય હૈ, આત્માકા અર્થ સમજતા નહીં. ઉસકો ભી યહ કહા. આહાહા..! જૈન શાસનકી ઉત્કૃષ્ટતા અલૌકિક હૈ. જગતમેં તો કહીં નહીં હૈ. વીતરાગ પરમાત્માકે સિવા, તીન લોકકે નાથ સર્વજ્ઞદેવ વિરાજતે હૈં પ્રભુ. કુંદકુંદાચાર્ય વહાં ગયે થે, આઠ દિન રહે થે. સુનકર આયે ઔર યહ શાસ્ત્ર બનાયા. આત્મા કહકર, દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રકો પ્રાપ્ત કરે વહ આત્મા, ઐસા બનાયા. વહ વ્યવહાર હૈ, વહ ભી વ્યવહાર હૈ. રાગ દયા, દાન, વ્રત વ્યવહારકી બાત તો લી હી નહીં. પંડિતજી! યહ બાત લી હી નહીં.

માત્ર પ્રભુ અંતરમેં દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર જો સ્વભાવ હૈ, વહ વ્યક્તપને પર્યાયમેં જાનનેમેં આયા ઔર ઉસકે દ્વારા આત્મા જાનનેમેં આતા હૈ. ઈતના વ્યવહાર આયે બિના રહતા નહીં. ફિર ભી આચાર્ય કહતે હૈં, મૈંને ઐસા કહા, દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રકો પ્રાપ્ત કરે વહ આત્મા. પ્રભુ! મૈં કહતા હૂં, વહાં પાઠ હૈ, યહ બાત મુજે ભી અનુસરણ કરનેલાયક નહીં હૈ ઔર તુજે ભી અનુસરણ કરનેલાયક નહીં હૈ. આહાહા..! હૈ ન? હૈ અંદર. મૈં કહતા હૂં, પ્રભુ! મુજે અનુસરણ કરનેલાયક નહીં હૈ. દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રકો પ્રાપ્ત હો વહ આત્મા, ઐસા મુજે ભી અનુસરણ કરનેલાયક નહીં હૈ. તીનકો છોડકર આત્માકા અનુસરણ કરના હી મેરી ચીજ હૈ. ઔર તુજે ભી મૈંને ભેદ કરકે સમજાયા, તુજે ભી વહ ભેદ અનુકરણ કરનેલાયક નહીં હૈ. આહાહા..! ઐસા પાઠ હૈ. મુજે ઔર તુજે, જો વ્યવહાર કહા વહ અનુસરણીય નહીં હૈ, અનુસરણીય નહીં હૈ, અનુકરણીય નહીં હૈ. જો કહતે હૈં વહ કરનેલાયક નહીં હૈ. અનુસરણયી નહીં હૈ. કહતે હૈં ઉસકા વર્ણન કરના નહીં. આહાહા..! પહલે શબ્દમેં (ઐસા કહા). સમયસાર, ૮વી ગાથા. '**ज ह णवि सक्कमणज्जो अणज्जभासं**'. આહાહા..!

વૈસે યહાં કહતે હૈં, જિસે આત્માકી અનુભૂતિ (હુયી)... પ્રવચનસારમેં ભી ઐસા લિયા હૈ કિ તૂ ઐસા માને કિ તીન કાલકો ન જાન સકે. તો મૈં પૂછતા હૂં કિ તૂ તીન કાલમેં હૈ કિ નહીં? તૂ તુજે જાનતા હૈ તો તીન કાલ જાના હૈ યા નહીં?

તુમકો જાના તો ઉસમેં તીન કાલ આયા કિ નહીં? આહાહા..! આચાર્યોંકી તો બલિહારી હૈ. બહુત સંક્ષિપ્ત શબ્દોંમેં અંતરકી અનુભવકી બાતેં રખી હૈ. યહાં કહતે હૈં, '**આત્માકી અનુભૂતિ સો સંપૂર્ણ જિનશાસનકી અનુભૂતિ હૈ. ચૌદહ બ્રહ્માંડકે ભાવ ઉસમેં આ ગયે.**' આહાહા..! એક આત્મા ઐસા જાના તો અનંત આત્મા ઐસે હૈં ઔર ઉસસે-આત્માસે રહિત અનાત્મા ભી જડ અનંત હૈં. અસ્તિકા જહાં ભાન હુઆ તો નાસ્તિકા ભી જ્ઞાન આ ગયા. આહાહા..! મેરેમેં અનંત આત્માકી નાસ્તિ હૈ ઔર અનંત જડકી ભી નાસ્તિ હૈ. વહ ભી મેરેમેં અસ્તિ હૈ. પરકી નાસ્તિ મેરેમેં અસ્તિ હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા?

યહાં કહતે હૈં, '**ચૌદહ બ્રહ્માંડકે ભાવ ઉસમેં આ ગયે.**' અનુભૂતિ હુયી ઉસમેં ચૌદહ બ્રહ્માંડકે ભાવ આ ગયે. આહાહા..! કઠિન પડે, પ્રભુ! પ્રભુ! તૂ ત્રિકાલી હૈ ન. એક સમયકા નહીં હૈ. ત્રિકાલી હૈ ઔર અનંત ગુણકા પિંડ હૈ. ઉસે જહાં જાના... દૂસરી ચીજ ભી હૈ, મૈં એક હી હૂં ઐસા જ્ઞાનમેં નહીં, જ્ઞાનમેં તો સ્વપરપ્રકાશક સ્વભાવ હૈ. તો સ્વકા ઔર પરકા જ્ઞાન ઉસમેં આ જાતા હૈ. આહાહા..! સમ્યગ્દૃષ્ટિકે જ્ઞાનમેં ભી અવ્યક્તપને ભી સ્વપરપ્રકાશક તો આ જાતા હૈ. પૂરા પ્રત્યક્ષ કેવલી દેખે એસે નહીં. મૈં હૂં, દૂસરી ચીજ ભી હૈ લેકિન મેરેમેં નહીં હૈ. આહાહા..! એક આત્માકા જ્ઞાન હોનેસે ચૌદહ બ્રહ્માંડકા જ્ઞાન હો ગયા. ચૌદહ બ્રહ્માંડકા નાથ જિસકે હાથમેં-અનુભવમેં આ ગયા, ઉસે ક્યા ક્ષતિ રહી? આહાહા..! પ્રથમ તો યહ કરનેકી ચીજ હૈ, પ્રભુ! ઈસકે બિના સબ વ્યર્થ હૈ. બિના એકકે શૂન્ય હૈ. લાખ શૂન્ય લિખે તો એક નહીં હો જાતા. આહાહા..! એકકે બાદ શૂન્ય લિખે તો દસ હો જાય. વૈસે અનુભવ હોનેકે બાદ સ્વરૂપમેં સ્થિરતા કરે તો ચારિત્ર હો જાય. સમજમેં આયા? અંતરકી દૃષ્ટિકે અનુભવ બિના સ્થિરતા ભી હોતી નહીં, દૃષ્ટિ ભી હોતી નહીં. આહાહા..!

'**મોક્ષમાર્ગ...**' ભી ખ્યાલમેં આ ગયા, કહતે હૈં. જહાં આત્માકી અનુભૂતિ હુયી.. આહાહા..! વહી મોક્ષમાર્ગ હૈ. ભલે ચૌથે ગુણસ્થાનમેં લિયા. સમયસારમેં ૧૪વીં ગાથા સમકિતીકી હી લિખી હૈ, ચૌથે ગુણસ્થાનકી હી લી હૈ. ૧૫વી ભી સમકિતીકી હી લી હૈ. આત્માકો જાના (ઉસને) જૈનશાસન જાન લિયા. જૈનશાસનકા જો અંદર મર્મ થા, ત્રિકાલમેં અનંત ગુણ (હૈં), ઐસા જો દ્રવ્યકા મર્મ થા, ઐસા ભાન હુઆ તો ચૌદહ બ્રહ્માંડકા ભાવ આ ગયા. આહાહા..! સમજમેં આયા?

યહાં તો બહિન કહતે હૈં, મોક્ષમાર્ગ ભી જાન લિયા. આહા..! અનુભૂતિ હુયી તો મોક્ષકા માર્ગ યહી હૈ, (ઐસા જાન લિયા). આહા..! અતીન્દ્રિય આનંદકા વેદન હી મોક્ષકા માર્ગ હૈ. ઔર અતીન્દ્રિય આનંદકી પૂર્ણતા મોક્ષ હૈ. આહા..! આત્માકી

અનુભૂતિમેં મોક્ષમાર્ગકા ભી જ્ઞાન હો ગયા. અરે..! કેવલજ્ઞાનકા ભી જ્ઞાન હો ગયા. આહાહા..! ક્યોંકિ એક સંપૂર્ણ ચીજ પડી હૈ, ઉસમેંસે **નમૂના**માત્ર પ્રગટ વ્યક્તિ આયી હૈ, પૂર્ણ પડા હૈ તો ઉસકા **નમૂના** આયા. તો જબ પૂર્ણમેંસે પૂર્ણ પ્રગટ હોગા, પૂર્ણમેંસે પૂર્ણ પ્રગટ હોગા કેવલજ્ઞાન. અનુભૂતિમેં કેવલજ્ઞાનકા ભી જ્ઞાન આ ગયા. આહાહા..!

ઔર '**મોક્ષ...**' ઉસકા જ્ઞાન ભી આ ગયા. ક્યોંકિ અબદ્ધસ્પૃષ્ટ હૈ વહ મુક્ત હૈ. આત્મા મુક્ત હૈ. પૂર્ણ મુક્ત હો જાયગા, વહ તો ઉસમેં આ ગયા. પર્યાયમેં પૂર્ણ મુક્ત હો જાયગા. દ્રવ્ય મુક્ત હૈ. દ્રવ્યકા ભાન હુઆ તો પર્યાયમેં મુક્ત હો જાયગા. ક્યોંકિ મુક્તકી પરિણતિ મુક્ત હોગી. આહાહા..! તો મોક્ષકા જ્ઞાન ભી ઉસમેં આ ગયા. '**ઈત્યાદિ સબ જાન લિયા.**' ઈત્યાદિ સબ જાન લિયા. આહાહા..! તીન પંક્તિમેં બહુત ભરા હૈ. આહાહા..! ઈત્યાદિ. મોક્ષ ઈત્યાદિ. આદિસે લેકર સબ જાન લિયા. આહા..! પર્યાયકા જ્ઞાન હો ગયા, ગુણકા જ્ઞાન હો ગયા. પ્રગટ હુયી પર્યાય, પ્રગટ શક્તિમેંસે હુયી હૈ તો શક્તિ-ગુણ હૈ ઔર એક હી પર્યાય નહીં હુયી, અનંતી આયી હૈ. અનંત ગુણ જો હૈં, અનંત ગુણકા એકરૂપ દ્રવ્ય ભી હૈ. અનંત ગુણકા રૂપ એક દ્રવ્ય ભી હૈ. દ્રવ્યકા જ્ઞાન, ગુણકા જ્ઞાન, પર્યાયકા જ્ઞાન ભી આ ગયા. આહાહા..! '**ઈત્યાદિ સબ જાન લિયા.**'

'**સર્વ ગુણાંશ સો સમકિત**'. યહ શ્રીમદ્‌કા વાક્ય હૈ. સર્વ ગુણાંશ. જિતને અનંત.. અનંત.. અનંત.. અનંત.. ગુણ ભગવાન આત્મામેં સંખ્યાસે હૈં, સબકા એક અંશ સમકિતમેં પ્રગટ હોતા હૈ. અપને મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશકમેં રહસ્યપૂર્ણ ચિટ્ઠીમેં ટોડરમલજીને લિયા હૈ. વહાં ઐસા શબ્દ લિયા હૈ, યહાં શ્રીમદ્‌ને સર્વગુણાંશ સો સમકિત કહા હૈ, ઉન્હોંને ઐસા લિયા હૈ કિ જ્ઞાનાદિ એકદેશ સર્વ પ્રગટ હોતે હૈં. ચિટ્ઠીમેં હૈ. જ્ઞાનાદિ જિતને ગુણ હૈં, ઉન સબકા એક અંશ પ્રગટ હોતા હૈ. ઔર કેવલજ્ઞાનમેં જ્ઞાનાદિ પૂર્ણ પ્રગટ હોતે હૈં. દો લેખ હૈ. ચિટ્ઠીમેં દોનોં લેખ હૈ. રહસ્યપૂર્ણ ચિટ્ઠી. આહાહા..! અરે..! પ્રભુકા એક વાક્ય ભી કિતના રહસ્યયુક્ત હૈ! હિન્દી આતા હૈ કિ નહીં?

'**સર્વ ગુણાંશ સો સમકિત**' **અનંત ગુણોંકા અંશ પ્રગટ હુઆ;...**' આહા..! સમ્યગ્દર્શન અર્થાત્ સત્ય દર્શન. અર્થાત્ જિતના સત્ય હૈ, જિતના પરમ સત્ય હૈ, ઉન સબકા એક અંશ પર્યાયમેં આતા હૈ. ઉસકા નામ સમકિત કહનેમેં આતા હૈ. વહ અંશ જ્ઞાન હુઆ. અંશકા જ્ઞાન હોનેસે પૂર્ણ આત્માકા જ્ઞાન ભી હો ગયા. બીજકા જ્ઞાન હોનેસે, બીજ સમજે? દૂજ. દૂજ લિખા હૈ? દૂજકો દિખાતી હૈ, લેકિન આકાર ભી હૈ ઉસમેં. દૂજકે દિન ભી પૂર્ણ આકાર દિખતા હૈ. દેખા હૈ ચંદ્ર? દૂજ ઈતની

હૈ, પરંતુ પૂરા આકાર-પૂર્ણકા આકાર ભી સાથમેં દિખતા હૈ. ભલે ખુલા નહીં હૈ, આકાર દિખતા હૈ. આહાહા..!

ઐસે સમ્યગ્દર્શનમેં પૂર્ણ ચીજ નહીં હૈ, પરંતુ પૂર્ણ ચીજ ક્યા હૈ, ઉન સબકા જ્ઞાન અંદર આતા હૈ. આહાહા..! સમ્યગ્દર્શન ઔર અનુભૂતિ કોઈ અલૌકિક ચીજ હૈ! ભલે ગૃહસ્થાશ્રમમેં હો, રાજપાટ ધંધા, ચક્રવર્તીકા રાજ કરે, ફિર ભી અનુભૂતિ હોતી હૈ. આહાહા..! ઔર દ્રવ્યલિંગી સબ છોડકર બૈઠે ઔર નૌંવી ગ્રૈવેયક અનંત બૈર (ગયા). ઐસી ક્રિયાકાંડ કી કિ ચમડી નિકાલકર નમક છિડકે તો ભી ક્રોધ ન કરે, ઐસી ક્રિયા કી, લેકિન એક ભી અંશ આત્માકા નહીં જાના. સબ પુણ્યકી ક્રિયા, ઝહરકી ક્રિયા, સબ ઝહરકે પ્યાલે હૈં. આહાહા..! મોક્ષ અધિકારમેં હૈ, વિષકુંભ. મોક્ષ અધિકાર. શુભભાવ વિષકુંભ હૈ, ઐસા લિખા હૈ. ઝહરકા ઘડા હૈ. વિષકુંભ. ભગવાન અમૃતકુંભ. આહાહા..! અતીન્દ્રિય આનંદકા નાથ અમૃતકા સાગર હૈ ઔર યહ પુણ્યાદિ હૈ.. આહાહા..! દરિયા નહીં કહા, ઝહરકા ઘડા કહા. એક સમયકી પર્યાય હૈ ન. સમયકી પર્યાય હૈ.

મુમુક્ષુ :- યહાં તો ઝહરકા ઘડા હૈ, વહાં અમૃતકા દરિયા હૈ.

ઉત્તર :- દરિયા. ભગવાન અમૃતકા દરિયા હૈ. યહ એક અમૃતકા અંશ હૈ. તો ઈસ અંશ દ્વારા પૂરે અંશીકા ખ્યાલ આયા. અંશકે ખ્યાલમેં પૂરે અંશીકા (ખ્યાલ આ ગયા). જૈસે દૂજકો દેખનેસે દૂજકા ખ્યાલ ઔર પૂર્ણ આકાર ઐસા હૈ, આજ ઐસી (કલા) હૈ, વહ સબ જ્ઞાન હો ગયા. આહાહા..! અરે..! સબ અંશ તો પ્રગટ હુઆ, '**સમસ્ત લોકાલોકકા સ્વરૂપ જ્ઞાત હો ગયા.**' ઈસ જાતિસે જાતકી જહાં છાપ અંદરમેં પડી, આહાહા..! તો '**સમસ્ત લોકાલોકકા સ્વરૂપ જ્ઞાત..**' હોતા હૈ. યહ જ્ઞાન ઈતના હૈ તો પૂર્ણ લોકાલોક હૈ ઔર પૂર્ણ જ્ઞાન ભી હૈ, ઉસકા જ્ઞાન હો જાતા હૈ. આહાહા..!

'**જિસ માર્ગસે યહ સમ્યક્ત્વ હુઆ...**' જિસ માર્ગસે અર્થાત્ અંતર્મુખસે ભગવાન અનંત ગુણકા પિંડ પૂર્ણરૂપ જહાં બીજ પડા હૈ, '**જિસ માર્ગસે સમ્યક્ત્વ હુઆ,...**' ઈસ માર્ગસે સમકિત હુઆ. અંતર્મુખ દૃષ્ટિસે પૂર્ણાનંદકે નાથકો દૃષ્ટિમેં લિયા તો સમ્યગ્દર્શન હુઆ. '**ઉસી માર્ગસે મુનિપના...**' આહાહા..! જિસ માર્ગસે આત્મજ્ઞાન હુઆ, ઉસી માર્ગસે મુનિપના હોગા. મુનિપના કોઈ ક્રિયાકાંડસે હોગા ઐસા નહીં. ઐસા કહતે હૈં. આહાહા..! કઠિન બાત હૈ, ભાઈ! ૨૦૦ નંબરકા વચનામૃત હૈ. પૂર્ણ.. પૂર્ણ. આહા..! '**જિસ માર્ગસે યહ સમ્યક્ત્વ હુઆ, ઉસી માર્ગસે મુનિપના...**' આહાહા..! અંતર આનંદકે આશ્રયસે સમકિતકી પ્રતીતિ હુયી, ઉસકે આશ્રયસે મુનિપના ઉત્પન્ન હોતા હૈ. ચારિત્રકી દશા, વીતરાગકી દશા, પંચમ ગુણસ્થાનકી દશા, છઠે ગુણસ્થાનકી

દશા, જિસ માર્ગસે સમકિત હુઆ, ઉસી માર્ગસે યહ મુનિપના આદિ હોતા હૈ. માર્ગ કોઈ દૂસરા નહીં હૈ. આહાહા..! '**મુનિપના ઔર કેવલજ્ઞાન હોગા...**' ઉસી માર્ગસે મુનિપના ભી હોગા ઔર કેવલજ્ઞાન ભી હોગા. આહાહા..!

કેવલજ્ઞાન તો પર્યાય હૈ ન? અંશ હૈ. પૂરા અંશી દૃષ્ટિમેં આયા, યહી માર્ગ હૈ, દૃષ્ટિમેંસે-વસ્તુમેંસે કેવલ નામ પૂર્ણ દશા પ્રગટ હોગી. ઐસા કેવલજ્ઞાન સ્વકે આશ્રયસે હોગા. મુનિપના સ્વકે આશ્રયસે હોગા. સ્વાશ્રયસે ધર્મ, પરાશ્રયસે અધર્મ. વીતરાગકે દો સિદ્ધાંત. અષ્ટપાહુડમેં હૈ. '**परदव्वादो दुग्गइ सदव्वा हु सुग्गइ**' ઐસા પદ હૈ. જિતને પરદ્રવ્ય હૈં, ઉસકા લક્ષ્ય કરનેસે રાગ હી હોગા. '**सदव्वा हु सुग्गइ**'. સ્વદ્રવ્યકે આશ્રયસે તેરી ગતિ હોગી. આહાહા..! ઐસા માર્ગ હૈ. ઉસકા સાધન? સાધન-બાધન હોગા કિ નહીં? યહ સાધન. વ્યવહાર ઉપચારસે પૂર્ણતા ન હો તો રાગકી મંદતા હોતી હૈ. ઉપચારસે સાધન કહનેમેં આતા હૈ. યથાર્થ તો સ્વદ્રવ્યકે આશ્રયસે સમ્યક્ ઉત્પન્ન ઉઆ, સ્વદ્રવ્યકે આશ્રયસે મુનિપના ઔર સ્વદ્રવ્યકે આશ્રયસે કેવલજ્ઞાન. આહાહા..!

'**ઐસા જ્ઞાત હો ગયા. પૂર્ણતાકે લક્ષ્યસે પ્રારંભ હુઆ;...**' ક્યા હુઆ? પૂર્ણતાકે લક્ષસે. પૂર્ણ સ્વરૂપ જો ભગવંત, ઉસકે લક્ષસે પ્રારંભ હુઆ હૈ. શુરૂઆત યૂં હુયી હૈ. પૂર્ણતાકે લક્ષસે શુરૂઆત હુયી હૈ. '**ઈસી માર્ગસે દેશવિરતિપના,...**' આહાહા..! ઈસી ઉપાયસે આત્મામેં પંચમ ગુણસ્થાન-શ્રાવકપના (આયેગા). આત્માકે આશ્રયસે સમ્યગ્દર્શન હુઆ, ઐસે પંચમ ગુણસ્થાન આત્માકે આશ્રયસે ઉત્પન્ન હોતા હૈ. આહાહા..! કોઈ ક્રિયાકાંડકે આશ્રયસે પંચમ ગુણસ્થાન નહીં હોતા. ક્રિયાકાંડ હોતા હૈ, ભૂમિકા અનુસાર રાગકી મંદતા, ક્રિયા હોતી હૈ. પરંતુ હેય હૈ. '**ઈસી માર્ગસે દેશવિરતિપના...**' આહાહા..! સ્વદ્રવ્યકે આશ્રયસે શ્રાવકપના (આતા હૈ). ઉસકો શ્રાવક કહતે હૈં. સંપ્રદાયમેં જન્મ હુઆ ઔર કોઈ વ્રતાદિ લે લિયે, તો શ્રાવક હૈ, ઐસા જૈનમાર્ગમેં હૈ નહીં. આહાહા..!

જૈનમાર્ગમેં '**ઈસી માર્ગસે દેશવિરતિપના...**' આત્માકે અવલંબનસે હોતા હૈ. જૈસે સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન આત્માકે અવલંબનસે હુઆ, વૈસે પંચમ ગુણસ્થાન આત્માકે અવલંબનસે, આનંદકે અવલંબનસે (હોતા હૈ). સમ્યગ્દર્શન તો અવલંબનસે હુઆ હી હૈ, ઈસસે વિશેષ અવલંબન લેનેસે પંચમ ગુણસ્થાન હોતા હૈ. જઘન્ય અવલંબન લેનેસે સમકિત, મધ્યમ અવલંબન લેનેસે પંચમ, છઠ્ઠા આદિ, ઉત્કૃષ્ટ અવલંબન લેનેસે કેવલજ્ઞાન. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ. '**દેશવિરતિપના, મુનિપના, પૂર્ણ ચારિત્ર એવં કેવલજ્ઞાન-સબ પ્રગટ હોગા.**' ઈસ માર્ગસે. દૂસરા કોઈ માર્ગ હૈ નહીં. આહાહા..!

'નમૂના દેખનેસે પૂરે માલકા પતા ચલ જાતા હૈ.' દૃષ્ટાંત દેતે હૈં. નમૂના દેખનેસે... રૂઈકી બડી ગાંઠ હોતી હૈ ન? ક્યા કહતે હૈં? રૂઈકા ગોલા. ૨૫-૨૫ મણ. ઉસકા નમૂના બતાયે કિ ઈસ જાતકા હૈ. ગાંઠ ઈસ જાતકી હૈ. કિમત દેની હૈ તો યહ કિમત હૈ. પૂરી ગાંઠ નહીં દેખતે, ઉસકા નમૂના દેખે કિ પૂરી ગાંઠ ઐસી હૈ. ઐસે **'નમૂના દેખનેસે પૂરે માલકા પતા ચલ જાતા હૈ.'** આહાહા..! એક સમ્યગ્દર્શનકી પર્યાય હુયી તો અંદર શ્રદ્ધાગુણ પૂર્ણ હૈ ઐસા પતા લગતા હૈ. આનંદકા અંશ હુઆ તો અંદર પૂર્ણાનંદ હૈ ઉસકા પતા લગ જાતા હૈ. શાંતિ પ્રગટ હુયી-ચારિત્રકા અંશ તો અંતરમેં પૂર્ણ શાંતિ ગુણમેં ભરી હૈ ઐસા પતા લગ જાતા હૈ. ઐસે વીર્યકા અંશ પ્રગટ હુઆ. વર્તમાન નિર્મલ ગુણકી પર્યાયકી રચના કરનેવાલેકો વીર્ય કહતે હૈં. સ્વરૂપકી રચના કરનેવાલેકો વીર્ય કહતે હૈં. ૪૭ શક્તિમેં આ ગયા હૈ. સમયસાર, ૪૭ (શક્તિમેં) યહ શબ્દ હૈ. સ્વરૂપકી રચના કરે સો વીર્ય. આહાહા..! અપના સ્વરૂપ શુદ્ધ ચૈતન્યઘન આનંદકંદ હૈ, ઉસમેં જો રચના પર્યાયમેં નિર્મલતા કરે ઉસકા નામ વીર્ય (હૈ). આહાહા..! ઔર રાગકી રચના કરે, વહ તો અતિ સ્થૂલ (હૈ). સમ્યગ્દર્શન બિના શુભભાવકો તો નપુંસકતાકી ઉપમા દી હૈ. દો જગહ હૈ-પુણ્ય-પાપ ઔર અજીવ અધિકારમેં, સમયસાર. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં કિ, પૂર્ણતાકે લક્ષ્યસે પ્રારંભ હુઆ, ઉસસે સબ પ્રગટ હોગા. **'નમૂના દેખનેસે પૂરે માલકા પતા ચલ જાતા હૈ. દૂજકે ચંદ્રકી કલા દ્વારા...'** દેખો! દૃષ્ટાંત દિયા. **'દૂજકે ચંદ્રકી કલા દ્વારા પૂરે ચંદ્રકા ખ્યાલ આ જાતા હૈ.'** પૂરા ચંદ્ર દેખા. ઉસકી ... દેખા. વિકાસ કિતના હૈ, અવરોધ કિતના હૈ, પૂર્ણ કિતના હૈ, તીનોં દિખનેમેં આતા હૈ. આહા..! ઐસૈ સમ્યગ્દર્શન હુઆ તો વિકાસ કિતના હુઆ, કિતના વિકાસ બાકી હૈ, વિકાસમેં અવરોધ કિતના હૈ, ઉસકા સબ જ્ઞાન હો જાતા હૈ. સબ અપને કારણસે અવરોધ હૈ, કોઈ કર્મકે કારણસે નહીં. કોઈ પરદ્રવ્યસે આત્મામેં કુછ હોતા હૈ, બિલકૂલ નહીં. આહાહા..! અનાદિઅનંત આત્માકી પર્યાય આત્માસે હોતી હૈ. વિકારી, અવિકારી, મિથ્યાત્વ યા કેવલ.

'ગુડકી એક ડલીમેં પૂરી ગુડકી પારીકા પતા લગ જાતા હૈ.' ગુડ.. ગડ. એક કણિકામેં પૂરા ગુડ કૈસા હૈ, પારી, ગુડકી પૂરી પારી હોતી હૈ, ઉસમેં એક કણિકાસે પારી ખ્યાલમેં આ જાતી હૈ. ઐસે ખ્યાલમેં આ જાતા હૈ. **'વહાં (દૃષ્ટાંતમેં) તો ભિન્ન-ભિન્ન દ્રવ્ય હૈં...'** ક્યા કહતે હૈં? યહાં તો ભિન્ન-ભિન્ન દ્રવ્ય હૈ. ગુડ એક દ્રવ્ય નહીં. આહાહા..! જૈસે ચંદ્રમા ભી એક પરમાણુ નહીં હૈ. એક દ્રવ્ય નહીં. ચંદ્રમામેં તો અનંત પરમાણુ હૈ. ગુડકી એક કણિકામેં અનંત પરમાણુ હૈં. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં, **‘વહાં (દૃષ્ટાંતમેં) તો ભિન્ન-ભિન્ન દ્રવ્ય હૈં ઔર યહ તો એક હી દ્રવ્ય હૈ.’** યહ ભગવાન તો એક હી દ્રવ્ય હૈ. આહાહા..! વહ તો અનંત દ્રવ્યમેંસે દૂજકા દિખાવ હો, ગુડકા નમૂના હો, વહ અનંત પરમાણુ હૈં, એક પરમાણુ નહીં હૈ. આહાહા..! ઈસમેં તો એકમેં સબ આતા હૈ. એક હી ભગવાન આત્મા... આહાહા..! અપની પર્યાયમેં અકેલે આત્મદ્રવ્યસે પ્રગટ હોતા હૈ, અકેલે આત્માકે આશ્રયસે મુનિપના હોતા હૈ, એકકે આશ્રયસે કેવલજ્ઞાન હોતા હૈ. મોક્ષ તો હોતા હી હૈ. આહાહા..!

‘વહાં (દૃષ્ટાંતમેં) તો ભિન્ન-ભિન્ન દ્રવ્ય હૈં ઔર યહ તો એક હી દ્રવ્ય હૈ.’ આત્મા. ક્યા કહા? દૂજમેં તો અનંત પરમાણુકા પ્રકાશ હૈ. એક પરમાણુકા નહીં. વૈસે ગુડકી કણિકામેં અનંત પરમાણુકા સ્કંધ હૈ. ઐસા આત્મામેં નહીં હૈ. આહાહા..! યહ તો દૃષ્ટાંત દિયા હૈ. આત્મ ભગવાન એક હી વસ્તુ અખંડાનંદ પ્રભુ હૈ. આહાહા..! **‘યહ તો એક હી દ્રવ્ય હૈ. ઈસલિયે સમ્યક્ત્વમેં ચૌદહ બ્રહ્માંડકે ભાવ આ ગયે.’** આહાહા..! એક દ્રવ્યકા ભાન હુઆ... અધિકાર બહુત અચ્છા આ ગયા હૈ. બહિનને તો ઉસ વક્ત બોલા થા. દોપહરકો આતે હૈં. આહાહા..! ક્યા કહા?

ગુડ ઔર દૂજ, એક દ્રવ્ય નહીં હૈ, અનંત પરમાણુ હૈં. યહ તો દૃષ્ટાંતમેં આયા. સિદ્ધાંતમેં આત્મા તો એક હી હૈ, એક હી પૂર્ણ હૈ, ઉસમેંસે પૂર્ણતા પ્રગટ હોતી હૈ, સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હોતા હૈ, મુનિપના ઔર કેવલજ્ઞાન ઉસમેંસે હી પ્રગટ હોતે હૈં. દૂસરા કોઈ ઉપાય હૈ નહીં. આહાહા..! દૂસરા દ્રવ્ય હૈ નહીં, ઉસમેં-પ્રકાશમેં તો અનંત દ્રવ્ય હૈં. ઈસમેં તો એક હી દ્રવ્ય હૈ. આહાહા..! અકેલે દ્રવ્યકે આશ્રયસે કેવલજ્ઞાન ઉત્પન્ન હોતા હૈ. અકેલે આત્માકે આશ્રયસે કેવલજ્ઞાન ઉત્પન્ન હોતા હૈ. આહાહા..! મનુષ્યપના બિના મોક્ષ હોતા હૈ? વજ્રનારાચ સંહનન બિના કેવલજ્ઞાન હોતા હૈ? ઐસા કુછ લોગ કહતે હૈં. પ્રશ્ન બહુત આતે હૈં. વહ હો ભલે, ઉસસે આત્મામેં લાભ હોતા હૈ ઐસા નહીં. વજ્રનારાચ સંહનન તંદુલ મચ્છકો ભી હોતા હૈ. અંગૂલકા અસંખ્યવાં ભાગ. વજ્રનારાચ. ઔર મરકર સાતવીં નર્કમેં જાતા હૈ. આહાહા..! સુના હૈ? તંદુલ મચ્છ કહતે હૈં. હૈ તો છોટા. તંદુલ તો ચાવલ હૈ, યહ તો બડા હૈ. વહ તો બહુત સૂક્ષ્મ હૈ, અંગૂલકા અસંખ્યવા ભાગ. લેકિન હૈ વજ્રનારાચ સંહનન. તો વહ નર્કમેં જાતા હૈ તો સંહનનકે કારણ નહીં. વૈસે યહાં કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત હોતા હૈ વહ સંહનનકે કારણ નહીં. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- યહ વાણી સુનકર નર્કમેં નહીં જાતા.

ઉત્તર :- સબ આત્મા મોક્ષમેં જાઓ, યહાં તો યહ બાત હૈ, ભાઈ! સબ આત્મા મોક્ષ જાઓ, ... હોગા. દ્રવ્ય સંગ્રહમેં કહા, દુનિયામેં કોઈ ભી દુશ્મન હૈ હી નહીં.

કોઈ વૈરી નહીં હૈ. સબ ભગવાન સાધર્મી હૈં. દ્રવ્યસે, દ્રવ્યસે સાધર્મી હૈં. પર્યાયમેં સ્વતંત્ર હૈં. દ્રવ્ય અંદર ભગવાન હૈ, સબ સાધર્મી હૈં. યહ તો તીન જગહ, પાંચ જગહ કહા હૈ. આહાહા..! એક તો દ્રવ્ય સંગ્રહમેં કહા, પૂર્ણ હો જાઓ. એક, યહાં સમયસારકી ૩૮ ગાથામેં કહા, મૈં ઐસે (લીન હો જાઉં), ઐસે સબ જીવ આ જાઓ. ૩૮ ગાથામેં હૈ. સમયસારકી ૩૮ ગાથા. સબ જીવ આ જાઓ. આહાહા..! ભગવાન! તેરી શક્તિ તો પૂર્ણ હૈ ન, પ્રભુ! પૂર્ણતા હૈ ઉસમેંસે પૂર્ણતા પ્રગટ કરની હૈ ન, નાથ! તો સબ ભગવાન આ જાઓ. લોકાલોક જાનનેમેં આ જાઓ, ઐસા લિખા હૈ. ઔર સમયસારમેં તીન જગહ હૈ. એક બંધ અધિકારમેં આખિરમેં, મોક્ષ અધિકારમેં આખિરમેં ઔર સર્વવિશુદ્ધ અધિકારમેં હૈ. બડી બાત. સર્વ નિર્વિકલ્પો. મન-વચન-કાયા રહિત સબ પૂર્ણ પરમાત્માકો પ્રાપ્ત હોઓ, ઐસી ભાવના કરની ચાહિયે. આહાહા..! બહુત લંબી બાત હૈ. ઉદાસીન હૂં, ભરિતઅવસ્થ હૂં, ભરિતઅવસ્થ-અવસ્થ યાની પૂર્ણ. ઐસા શબ્દ પડા હૈ. ઉદાસીનો અહં, ભરિતોવસ્થ અહં, શુદ્ધો અહં, બુદ્ધો અહં, ઉદાસીનો અહં. ઐસે બહુત શબ્દ હૈં. બંધ અધિકારમેં આખિરમેં, સર્વવિશુદ્ધમેં પૂરા હોતા હૈ વહાં, ઔર મોક્ષ પૂરા હોતા હૈ, વહાં. આહા..! તીન જગહ. સબ જીવ.. ભગવાન! સર્વ જીવ મોક્ષકો પ્રાપ્ત હો. સર્વ જીવ કર્મરહિત હોઓ, સર્વ જીવ આનંદકી પૂર્ણ દશાકો પ્રાપ્ત હો. ઐસી ધર્મીકી ભાવના હૈ. આહાહા..! સમય હો ગયા...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ સુદ-૧૦, ગુરુવાર, તા. ૨૧-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૨૧૬, ૨૧૭. પ્રવચન નં. ૧૪

જો વાસ્તવમેં સંસારસે થક ગયા હૈ ઉસીકો સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હોતા હૈ. વસ્તુકી મહિમા બરાબર ખ્યાલમેં આ જાને પર વહ સંસારસે ઈતના થક જાતા હૈ કિ 'મુજે કુછ ભી નહીં ચાહિયે, એક નિજ આત્મદ્રવ્ય હી ચાહિયે' ઐસી દઢતા કરકે બસ 'દ્રવ્ય સો હી મૈં હૂં' ઐસે ભાવરૂપ પરિણમિત હો જાતા હૈ, અન્ય સબ નિકાલ દેતા હૈ.

દષ્ટિ એક ભી ભેદકો સ્વીકાર નહીં કરતી. શાશ્વત દ્રવ્ય પર સ્થિર હુયી દષ્ટિ યહ દેખને નહીં બૈઠતી કિ 'મુજે સમ્યગ્દર્શન યા કેવલજ્ઞાન હુઆ યા નહીં'. ઉસે-દ્રવ્યદષ્ટિવાન જીવકો-ખબર હૈ કિ અનંત કાલમેં અનંત જીવોંને ઈસ પ્રકાર દ્રવ્ય પર દષ્ટિ જમાકર અનંત વિભૂતિ પ્રગટ કી હૈ. દ્રવ્યદષ્ટિ હોને પર દ્રવ્યમેં જો-જો હો વહ પ્રગટ હોતા હી હૈ; તથાપિ 'મુજે સમ્યગ્દર્શન હુઆ, મુજે અનુભૂતિ હુઈ' ઈસ પ્રકાર દષ્ટિ પર્યાયમેં ચિપકતી નહીં હૈ. વહ તો પ્રારંભસે પૂર્ણતા તક, સબકો નિકાલકર, દ્રવ્ય પર હી જમી રહતી હૈ. કિસી ભી પ્રકારકી આશા બિના બિલકુલ નિસ્પૃહભાવસે હી દષ્ટિ પ્રગટ હોતી હૈ. ૨૧૬.

વચનામૃત. ૨૧૬, ૨૧૬. ૨૦૦ ચલ ગયા હૈ. કિસીને યહાં લિખા હૈ. '**જો વાસ્તવમેં સંસારસે થક ગયા હૈ...**' સર્વાર્થસિદ્ધિકા અવતાર કરનેમેં થકાન લગી હો, ઐસી અંદર વ્યવહાર પ્રતીતિ હુઈ હો કિ અનંત કાલમેં અનંત અવતાર નર્ક, નિગોદ આદિકે અનંત કિયે ઔર અભી ભી યદિ આત્માકા ગ્રહણ ન હુઆ તો જન્મ-મરણ ચૌરાસીકા ચક્કર મિટેગા નહીં. '**વાસ્તવમેં થક ગયા હૈ...**' પૂરા સંસાર. વિકલ્પસે, વિકલ્પસે ભી થક ગયા હો. ક્યોંકિ વિકલ્પ હૈ વહ ભી દુઃખ ઔર રાગ હૈ. આહાહા..! '**ઉસીકો સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હોતા હૈ.**' યહ શર્ત. '**વાસ્તવમેં સંસારસે થક ગયા હૈ, ઉસીકો સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હોતા હૈ.**' અંતર આનંદકા કંદ પ્રભુ, સર્વ સંસારકી કલ્પનાજાલમેંસે રુચિ હટકર, રુચિ અંદરમેં જમ જાય, તબ આનંદકી દશાકા અનુભવ હો, તબ સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હોતા હૈ. આહાહા..! સંસારકી કોઈ ભી વાસના, બડી સમૃદ્ધિ, કુટુંબ કબીલા, ઈજ્જત, પ્રસિદ્ધિ, માન-સન્માન, ઉસમેં કોઈ ભી બાત અંદર

રહ ગયી તો સંસારકી થકાન લગી નહીં. આહાહા..! સંસારકા... વાસ્તવમેં કહા ન?

ઐસે તો બાહરસે સંસાર છોડકર અનંત બાર સાધુ હુઆ હૈ, લેકિન વહ સંસાર નહીં હૈ. સંસાર તો અંદરમેં સંસરણ ઈતિ સંસારઃ. સંસાર, કોઈ આત્માકી પર્યાયકો છોડકર બાહરમેં નહીં રહતા. અંતરમેં જો ચૌરાસી લાખ યોનિકા બીજ મિથ્યાત્વ આદિ, ઉસસે જબતક અંદરમેં થકાન ન લગે તો અંતરમેં નહીં ઉતર સકતા. આહાહા..! યહ શર્ત.

'**વાસ્તવમેં સંસારસે થક ગયા હૈ...**' થકાન લગી હૈ, અંદર દુઃખ લગતા હૈ. વહ અંતર આનંદકી ખોજ કરતા હૈ. જિસકો વિકલ્પ આદિ દુઃખ લગે, સંસાર વિકલ્પ ભી સંસાર હૈ. આહાહા..! ક્યોંકિ વહ દુઃખ હૈ, વહ સંસાર હૈ. ઉસસે થકાન લગે વહ અંતરમેં જાકર સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ કર સકે. આહાહા..! યહ શર્ત. '**વસ્તુકી મહિમા બરાબર ખ્યાલમેં આ જાને પર...**' વસ્તુ ભગવાન આત્મા ક્યા ચીજ હૈ, યહ ખ્યાલમેં આ જાને પર '**વહ સંસારસે ઈતના અધિક થક જાતા હૈ...**' આહાહા..! ક્યા કહા? '**વસ્તુકી મહિમા બરાબર ખ્યાલમેં આ જાને પર...**' ચૈતન્યપ્રભુ અનંત આનંદ ઔર અનંત જ્ઞાનાદિ અનંત ગુણકા ખજાના, પરમાત્મસ્વરૂપ આત્મા.. આહાહા..! ઈસકી જિસકો મહિમા ખ્યાલમેં આ જાય... આહાહા..! તબ સંસારસે ઈતના અધિક થક જાતા હૈ કિ '**મુજે કુછ ભી નહીં ચાહિયે,...**' માન, સન્માન, દુનિયાકી પ્રશંસા, દુનિયામેં મૈં દૂસરોંસે અધિક હૂં, ઐસા એક અભિમાન અંદર હૈ, પ્રભુ! બહુત સૂક્ષ્મ બાત હૈ. આહાહા..!

સંસારી પ્રાણીકી ચીજ દેખકર ઉસમેં કુછ ભી અપનેમેં ગહરાઈમેં અધિકતા અપની લગે ઔર પરકી અધિકતા ન લગે. પરવસ્તુ દુઃખરૂપ હી હૈ. મૈં ઉસસે ભિન્ન આનંદ અધિક હૂં. આહાહા..! ઐસા અંતર ભાવમેં પુણ્યકે વિકલ્પસે ભી થકકર... ક્યોંકિ અશુભભાવકા ભી અભ્યાસ અનંત કાલકા હૈ, ઐસે શુભભાવકા ભી અભ્યાસ પ્રભુ! અનંત કાલકા હૈ. અનંત કાલકા હૈ. નૌંવી ગ્રૈવેયક અનંત બાર ઉત્પન્ન હુઆ હૈ. વહ શુભભાવકા અભ્યાસ તો અનંત કાલકા હૈ. ઉસસે ભી થક જાય. આહાહા..! કઠિન બાત હૈ.

'**ઈતના અધિક થક જાતા હૈ કિ 'મુજે કુછ ભી નહીં ચાહિયે, એક નિજ આત્મદ્રવ્ય હી ચાહિયે'...**' ભગવાન આત્મા ચૈતન્યરત્ન અમૂલ્ય રત્ન, જિસકી કોઈ કિમત નહીં, જિસકા મોલ નહીં ઐસી કોઈ ચીજ મૈં અંદર હૂં, ઐસા જિસકો ખ્યાલમેં આતા હૈ, '**એક નિજ આત્મદ્રવ્ય હી ચાહિયે**' મુજે તો એક આત્મદ્રવ્ય હો. પર્યાય ભી નહીં. આહાહા..! ભગવાન આત્મદ્રવ્ય જો ત્રિકાલી પરમાત્મસ્વરૂપ અનંત આનંદકે

સ્વભાવસે ભરા પડા પ્રભુ, ઐસી ચીજકી મહિમા આકર, યહી એક મુજે ચાહિયે, **'ઐસી દૃઢતા કરકે બસ 'દ્રવ્ય સો હી મૈં હૂં'...'** ઓહો..! રાગ તો નહીં, પર્યાય ભી નહીં. પર્યાય તો માનતી હૈ. **'દ્રવ્ય સો હી મૈં હૂં'** યહ દ્રવ્ય નહીં માનતા હૈ. દ્રવ્ય તો ધ્રુવ હૈ. આહાહા..! પર્યાયમેં એસી થકાન લગે કિ પર્યાયમેં ઐસા લગે કિ યહ દ્રવ્ય હૈ વહી મૈં હૂં. આહાહા..! કોઈ વિકલ્પમાત્ર મેરી ચીજ નહીં. દુનિયામેં ઈજ્જત મિલે યા અધિકતા હો, વહ કોઈ વસ્તુ નહીં હૈ, પ્રભુ! આહાહા..!

સાતવીં નર્કકા નારકી, અરે..! પ્રભુને તો વહાં તક કહા ન, કુંદકુંદાચાર્યને, કોઈ મહામુનિ સમકિતી આનંદમેં થે, કોઈ સહજ ઐસા દોષ લગ ગયા કિ અસુરકુમારકા બંધન હો ગયા. ઓહોહો..! ફિર ભી અંદરમેં ખટક બહુત હૈ. આહાહા..! છદ્મસ્થ હૈ, અંતર પ્રેમકા પ્યાલા ફટ ગયા હૈ. આહા..! તો ભી કોઈ કારણસે અંદરમેં સહજ કોઈ ચારિત્રકા દોષ, હાં! શ્રદ્ધાકા નહીં, થોડા ચારિત્રકા દોષ લગે તો અસુરમેં ઉત્પન્ન હોતા હૈ ન. છઠ્ઠી ગાથામેં કહા ન. પ્રવચનસાર. એક ઓર પ્રભુ ઐસા કહે કિ સમ્યગ્દૃષ્ટિ તો વૈમાનિક દેવમેં હી ઉત્પન્ન હો, મનુષ્ય હાં મનુષ્ય, નારકી ... પરંતુ મનુષ્ય સમકિતી તો વૈમાનિક દેવમેં હી ઉત્પન્ન હોતે હૈં. સ્ત્રીપને નહીં, ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષમેં નહીં. આહાહા..! દૂસરી ઓર સ્વયં ઐસા કહે, ભગવાન કુંદકુંદાચાર્ય સ્વયં કહે, દુનિયાકો વિરોધ લગે. વિરોધ નહીં હૈ, પ્રભુ! ઉન્હોંને જગતકો દેખ લિયા હૈ. પંચમકાલ હૈ, અંદર મહા ઉગ્ર પુરુષાર્થસે આગે બઢા હૈ, લેકિન ઉસમેં કહીં કુછ ઐસા ભાવમેં રહ જાય તો કોઈ અસુરકુમારમેં ઉત્પન્ન હો જાય, પરંતુ હમ કહતે હૈં કિ વહાંસે નિર્વાણ પ્રાપ્ત હોગા. અંતરમેં થક ગયા હૈ. અંદર કોઈ પ્રમાદસે ઐસા કોઈ ભાવ આ ગયા કિ અસુરકુમારકા આયુષ્ય બંધ ગયા. આહાહા..! વહ તો મિથ્યાત્વમેં બંધતા હૈ. ચારિત્રદોષ તો કોઈ અનંતવે ભાગમેં નહીં હૈ. મિથ્યાત્વકા દોષ તો બડા મુખ્ય દોષ યહ હૈ. અનંત સંસારકા કારણ હી મિથ્યાત્વ હૈ. આહા..!

મિથ્યાત્વ ગયા ઔર સમકિત એવં મુનિ હુઆ, તો ભી ભગવાન કુંદકુંદાચાર્યકો ઐસા લગા કિ કોઈ ઐસા સાધુ હોગા, કદાચિત્ કોઈ અસુરકુમારમેં જાયેગા. આહાહા..! ગજબ બાત! પંચમકાલ હૈ. પરંતુ સમ્યગ્દર્શન લેકર તો નહીં જાયેગા. ભલે ઉત્પન્ન હોગા પહલે મિથ્યાત્વમેં, બાદમેં વહાં સમ્યગ્દર્શન પાયેગા. અસુરકુમારમેં ભી. જૈસે સાતવીં નર્કમેં જાનેવાલા સબ મિથ્યાદૃષ્ટિ હી જાતે હૈં ઔર નિકલતે વક્ત મિથ્યાદૃષ્ટિ હી નિકલતે હૈં. બીચકે કાલમેં કોઈ સમકિત પ્રાપ્ત કરતે હૈં. કોઈ, અસંખ્ય જીવમેંસે કોઈ. અસંખ્યમેંસે કોઈ અસંખ્યવે ભાગમેં. આહાહા..! તો ઉસકા ભી ખ્યાલ કરકે ભગવાનને કહા કિ મિથ્યાત્વ લેકર ગયા ઔર ફિર મિથ્યાત્વ લેકર નિકલેગા. ભલે

બીચમેં સમ્યગ્દર્શન, અનુભવ હો જાયેગા.

યહાં તો યહ કહતે હૈં કિ થોડી ભી થકાન ન લગે ઔર કહીં ભી સંસારકે કોઈ ભી વિકલ્પમેં મીઠાસ રહ જાય, કોઈ ચિંતામેં, કોઈ વિકલ્પમેં.. આહાહા..! તો ઉસે આત્મદ્રવ્યકી ચાહિયે ઐસી દઢતા નહીં આતી. યહાં તો આત્મદ્રવ્ય હી ચાહિયે. આત્મદ્રવ્ય હી. હી લિયા હૈ. એકાંત. એકાંત યહ હૈ. દૂસરા નહીં, યહી અનેકાંત હૈ. આત્મદ્રવ્ય ભી ચાહિયે ઔર રાગ ભી ચાહિયે, યહ અનેકાંત નહીં. આહાહા..! લોગ ઐસા કહતે હૈં કિ નિશ્ચય ભી હો ઔર વ્યવહાર ભી હો, યહ અનેકાંત હૈ. ઐસા નહીં હૈ. નિશ્ચય હૈ વહી લાભકારક હૈ, વ્યવહાર લાભકારક થોડા ભી નહીં. ઉસકા નામ અનેકાંત હૈ.

યહાં ભી વહી કહતે હૈં, **'ઐસી દઢતા કરકે બસ 'દ્રવ્ય સો હી મૈં હૂં'...'** આહાહા..! માનતી હૈ પર્યાય, પરંતુ માનતી હૈ કિ મૈં દ્રવ્ય હૂં. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ! દ્રવ્યકા કભી અભ્યાસ નહીં કિયા. દ્રવ્ય ક્યા ચીજ હૈ અંદર? આહાહા..! યહ કહતે હૈં, એક આત્મદ્રવ્ય હી ચાહિયે. એકાંત કહા. **'ઐસી દઢતા કરકે બસ 'દ્રવ્ય સો હી મૈં હૂં'...'** આહા..! ભગવાન આત્મા અનંત ચૈતન્ય રત્નાકર દેવ, અનંત ચૈતન્ય રત્નાકર દેવકી પ્રતીતિ, અનુભવમેં પ્રતીતિ, માત્ર અકેલી પ્રતીતિ નહીં. ઉસકા આનંદકે અનુભવમેં પ્રતીતિ કિ યહ આત્મા આનંદમય હૈ પૂરા આત્મા પૂર્ણ અખંડ અભેદ ચીજ હૈ, ઐસી પ્રતીતિ દ્રવ્ય સો હી મૈં હૂં, બસ. આહાહા..! બાકી કોઈ ચીજ મુજે નહીં ચાહિયે. ઓહોહો..!

'ઐસે ભાવરૂપ પરિણમિત હો જાતા હૈ,...' દ્રવ્ય સો હી મૈં હૈ. (ઉસમેં) તો પરિણમન નહીં હૈ. દ્રવ્ય સો હી મૈં હૂં, ઐસા પરિણમન પર્યાયમેં હોતા હૈ. આહાહા..! ભાવરૂપ પરિણમન. અંતરકી નિર્વિકલ્પ દશા-પર્યાય. નિર્વિકલ્પ ચીજ હૈ, ઉસકી નિર્વિકલ્પ દશામેં વહ પ્રતીતિ ઔર અનુભવ હોતા હૈ તો ભાવરૂપ પરિણમિત હો જાતા હૈ. ભાવરૂપ પરિણમિત હો જાતા હૈ. જૈસા દ્રવ્ય હૈ ઐસા હી પરિણમન હો જાતા હૈ. ઉસકા નામ સમ્યગ્દર્શન હૈ. આહાહા..! **'અન્ય સબ નિકાલ દેતા હૈ.'** આહાહા..! કોઈ ભી વિકલ્પ છોડ દેતા હૈ. મેરે લાભકી ચીજ નહીં, વહ નુકસાનકી ચીજ હૈ. આહાહા..! થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. અપને સિવા કોઈ ભી પરદ્રવ્યકી, પંચ પરમેષ્ઠીકી કલ્પના, ભક્તિકા વિકલ્પ... આહાહા..! વહ સબ નિકાલ દેતા હૈ. દષ્ટિમેંસે નિકાલ દેતા હૈ, અસ્થિરતામેં આ જાતા હૈ. અસ્થિરતામેં આ જાઓ, લેકિન દષ્ટિમેંસે નિકાલ દેતા હૈ.

'દષ્ટિ એક ભી ભેદકો સ્વીકાર નહીં કરતી.' દષ્ટિ-સમ્યગ્દષ્ટિ એક ભી ભેદકો

સ્વીકાર નહીં કરતી. પરકા તો સ્વીકાર કરતી નહીં.. આહાહા..! યહ બહિનકી વાણી. અનુભવમેંસે બોલકર નિકલી હૈ. આહાહા..! આયે નહીં. ઈસ વક્ત નહીં આતે હૈં, કમજોરી હૈ ન. **'દૃષ્ટિ એક ભી ભેદકો સ્વીકાર નહીં કરતી.'** પરકા તો સ્વીકાર નહીં કરતી, મુજે લાભદાયક હૈ, ઐસે. પરદ્રવ્ય મુજે લાભદાયક હૈ ઐસા સ્વીકાર તો હૈ નહીં, પરંતુ દ્રવ્ય ઔર ગુણ, ઐસે ભેદકા ભી સ્વીકાર નહીં કરતી. આહાહા..! દૃષ્ટિ તો અભેદકા સ્વીકાર કરતી હૈ. અકેલા ચિદાનંદ ભગવાન પ્રભુ, ગુણ ઔર ગુણીકી એકતા ઈસકો હી દૃષ્ટિમેં (સ્વીકારતી હૈ). દૃષ્ટિ હૈ પર્યાય, દૃષ્ટિ હૈ અવસ્થા, લેકિન વહ સ્વીકાર પૂર્ણકા કરતી હૈ. આહાહા..! ઉસ પર્યાયકી કિમત કિતની હોગી! લોગોંકો અંદરકી પ્રતીતિ-શ્રદ્ધાકી કિમત નહીં હૈ. કુછ આચરણ કરે, ફલાના છોડે, યહ છોડા, બ્રહ્મચર્ય લે લિયા, બાહરસે કુછ છોડ દિયા તો કિમત હો જાય. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં, **'દૃષ્ટિ એક ભી ભેદકો સ્વીકાર નહીં કરતી. શાશ્વત દ્રવ્ય પર સ્થિર હુઈ...'** આહાહા..! ધ્રુવ શાશ્વત પદાર્થ ભગવાન, ઉસ પર દૃષ્ટિ સ્થિર હુઈ.. આહાહા..! **'યહ દેખને નહીં બૈઠતી...' 'દૃષ્ટિ શાશ્વત દ્રવ્ય પર સ્થિર હુઈ...'** ધ્રુવ પર સ્થિર હુઈ, વહ દૃષ્ટિ ઐસા દેખતી નહીં.. ક્યા? **'યહ દેખને નહીં બૈઠતી કિ 'મુજે સમ્યગ્દર્શન યા કેવલજ્ઞાન હુઆ યા નહીં.'** પર્યાય પર લક્ષ્ય કરતી નહીં. જ્ઞાન હો જાતા હૈ, લેકિન દૃષ્ટિ બદલતી નહીં. આહાહા..! ઐસી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. લોગોંકો બાહરકી થોડી ક્રિયા હો, આચરણ હો તો ઠાટ-બાટ લગે, કુછ ત્યાગ કિયા, કુછ ધર્મ કરતે હૈં ઐસા લગે. આહાહા..!

યહાં તો કહતે હૈં, વિકલ્પમાત્રસે થકકર અંતર દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર હુઈ તો વહ દૃષ્ટિ ભેદકો સ્વીકાર નહીં કરતી, પરકો તો સ્વીકાર નહીં કરતી, ભેદકો ભી સ્વીકાર નહીં કરતી. આહાહા..! ભેદ હૈ. ભગવાન આત્મામેં અનંત ગુણકા ભેદ હૈ. લેકિન વહ ભેદકો સ્વીકાર નહીં કરતી. અભેદ પર દૃષ્ટિ (સ્થિર હો ગઈ હૈ). આહાહા..! દૃષ્ટાંત દિયા થા ન? મેરી માં, મેરી માં. છોટી લડકી માંકી અંગૂલીસે છૂટ જાય. આઠ સાલકી યા છ સાલકી હો, પોલીસ પૂછે તો એક હી કહે. હમને સુના હૈ, પોરબંદર. છોટી લડકી વહાં ગુમ હો ગયી. અપાસરાકે પીછે. પુલીસ આયી, પૂછે, કુછ ભી પૂછે, લેકિન મેરી માં, મેરી માં. બસ, એક હી બાત. ઐસે સમકિતીકો એક મેરા દ્રવ્ય, ઐસી એક હી બાત હૈ. આહાહા..! દુનિયા માનો, ન માનો ઔર દુનિયા અજ્ઞાનકી ભી મહિમા કરતી હૈ. હાથીકે હોદ્દે પર બિઠાયે તો ભી ઉસે શંકા નહીં હોતી કિ મિથ્યાદૃષ્ટિકો યહ? ઔર મૈં... મેરે પાસ સબ હૈ. આહાહા..! મેરે પાસ સબ હૈ, મુજે કુછ નહીં ચાહિયે. આહાહા..!

અતીન્દ્રિય આનંદરત્નકા ખજાના મિલ ગયા. આહાહા..! અતીન્દ્રિય આનંદ હીરા, અનંત હીરાકા ખજાના મિલ ગયા. ઉસકે આગે ભેદકા ભી દિખાવા નહીં. ભેદકો ભી દૃષ્ટિ નહીં દેખતી. આહાહા..! મુજે સમ્યગ્દર્શન હુઆ કિ નહીં, ઉસ પર જોર નહીં હૈ. ખ્યાલ આ જાય કિ અનુભવ હો ગયા. લેકિન ઉસ પર જોર નહીં હૈ. સમજમેં આયા? જોર દ્રવ્ય પર એકાકાર હૈ. મેરી માં, મેરી માં, મેરી માં વહ હૈ. આહાહા..!

ભગવન્! દ્રવ્ય ઔર પર્યાયમેં ભી બડા ભેદ હૈ. દ્રવ્ય ઉતના શક્તિવંત હૈ કિ સાક્ષાત્ પરમાત્મા હૈ. આહાહા..! સાક્ષાત્ પરમાત્મા હૈ, તો પર્યાયમેં પરમાત્મા હોતા હૈ. ક્યા કહતે હૈં? એનલાર્જ. એનલાર્જ કહતે હૈં ન? છોટા હાથી હો વહ (બડા હો જાતા હૈ). યહ તો ક્ષેત્ર છોટા હૈ, ભાવ છોટા નહીં હૈ. ભાવ-ઈતની શક્તિ હૈ કિ ઉસકો એનલાર્જ કરે, એકાકાર હો તો કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત હો જાયગા. આહાહા..! બાત રુખી લગે. કુછ કરના હો તો ઉસે (લગે કુછ કિયા). ક્યોંકિ કરનેકા અભ્યાસ અનાદિસે હો ગયા હૈ. કરના ઐસા અભ્યાસ હો ગયા હૈ. ઔર કરના વહ તો મિથ્યાત્વ હૈ. રાગકા કરના ઔર દેહકી ક્રિયા મેરેસે હોતી હૈ, ઐસી માન્યતા સબ મિથ્યાત્વ હૈ. આહાહા..! લેકિન અનાદિકા અભ્યાસ હો ગયા હૈ. ઉસસે છૂટના મહા પુરુષાર્થ દ્રવ્યકા હોતા હૈ ઔર દ્રવ્ય ચમત્કારિક ચીજકી કિમત ઔર મહિમા આ જાતી હૈ, તબ યહ બાહરકી મહિમા છૂટ જાતી હૈ. આહાહા..! ઐસા ધર્મ.

મુજે સમ્યગ્દર્શન હુઆ કિ નહીં, ઉસકા ભી ખ્યાલ નહીં કરતી. ખ્યાલ જ્ઞાનમેં આ જાય, ફિર ભી દૃષ્ટિ બદલતી નહીં. દૃષ્ટિમેં દૌલત એક ભગવાન હી રહે. પૂર્ણાનંદકા નાથ ઉસકી દૃષ્ટિમેં તિરતા હૈ. આહાહા..! યહાં તો કેવલજ્ઞાન હુઆ યા નહીં, ... ખલાસ હો ગયા. આહાહા..! દૃષ્ટિ હી નહીં સ્વીકારતી, ઐસા કહતે હૈં. કેવલજ્ઞાન હુઆ તો ભી દૃષ્ટિકો ઉસકી વિશેષતા નહીં હૈ. ક્યોંકિ દૃષ્ટિમેં તો ઐસા કેવલજ્ઞાન, અનંત કેવલજ્ઞાન, અનંત સાદિઅનંત કેવલજ્ઞાનકી પર્યાય એક જ્ઞાનગુણમેં પડી હૈ. કેવલજ્ઞાન તો એક સમયકી સ્થિતિ હૈ. ઐસા સાદિઅનંત કેવલજ્ઞાન. આહાહા..! ઉત્પન્ન હુઆ બાદમેં ભવિષ્યમેં અનંત કાલ રહેગા. કભી અંત નહીં. ઐસી પર્યાયકા પિંડ જ્ઞાનગુણ હૈ. જૈસે એક ગુણ ઈતના હૈ તો અનંત-અનંત ગુણકા પિંડ દ્રવ્ય હૈ. આહાહા..! ઐસે દ્રવ્યકી જિસકો અંતર દૃષ્ટિ હુઈ તો કેવલજ્ઞાન હુઆ યા નહીં, ઉસકી ભી દરકાર નહીં. ક્યોંકિ વહ તો પર્યાય હૈ. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ.

'**ઉસે-દ્રવ્યદૃષ્ટિવાન જીવકો-ખબર હૈ કિ અનંત કાલમેં અનંત જીવોંને...**' અનંત કાલમેં અનંત જીવોંને '**ઈસ પ્રકાર દ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ જમાકર...**' અનંત (જીવ) મોક્ષ

પધારે. છઃ મહિને ઔર આઠ સમયમેં ૬૦૮ તો હમેશા મુક્તિમેં જાતે હૈં. યહાંસે અભી નહીં જાતે હૈં તો મહાવિદેહસે જાતે હૈં. અભી કેવલજ્ઞાન (પાકર) મોક્ષ જાતે હૈં. આહાહા..! કહતે હૈં કિ **'દ્રવ્યદૃષ્ટિવાન જીવકો-ખબર હૈ કિ અનંત કાલમેં અનંત જીવોંને ઈસ પ્રકાર દ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ જમાકર અનંત વિભૂતિ પ્રગટ કી હૈ.'** આહાહા..! અપના દ્રવ્ય નામ સામાન્ય ધ્રુવ નિત્યાનંદ પ્રભુ સચ્ચિદાનંદ સત્ સત્, બસ. પૂર્ણ સત્ (હૂં), ઐસા જહાં દૃષ્ટિ હુઈ...

'ઈસ પ્રકાર દ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ જમાકર અનંત વિભૂતિ પ્રગટ કી હૈ.' અનંત જીવોંને, અનંત જીવોંને અનંતી વિભૂતિ પ્રગટ કી હૈ. ઐસા નહીં હૈ કિ દુર્લભ હૈ ઈસલિયે પ્રગટ ન હો. દુર્લભ હૈ. દુર્લભ ભાવનામેં આતા હૈ. પરંતુ અસંભવ નહીં હૈ. અસંભવ નહીં હૈ. દુર્લભ અર્થાત્ મહાપુરુષાર્થ ચાહિયે. અસંભવ નહીં હૈ, નહીં હો સકે ઐસી બાત નહીં હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? અનંત-અનંત પુરુષાર્થ ચાહિયે, ઐસા જાનતે હૈં. પરંતુ અસંભવ હૈ, નહીં હો સકતા ઐસા નહીં માનતે. આહાહા..! સમ્યગ્દૃષ્ટિ અનંત જીવોંને વિભૂતિ પ્રગટ કી હૈ.

'દ્રવ્યદૃષ્ટિ હોને પર દ્રવ્યમેં જો-જો હો વહ પ્રગટ હોતા હી હૈ;...' આહાહા..! અધિકાર તો બહુત અચ્છા (આયા હૈ). કિસીને કાગજમેં લિખા હૈ. કાગજમેં બોલ લિખે હૈં. કિસને લિખે હૈં, માલૂમ નહીં. યહાં રખા હૈ તો ઉસ હિસાબસે પઢતે હૈં. આહા..! **'દ્રવ્યદૃષ્ટિ હોને પર દ્રવ્યમેં જો-જો હો...'** દ્રવ્ય નામ પદાર્થ પ્રભુ, ઉસકી દૃષ્ટિમેં જબ દ્રવ્ય પર હો તો દ્રવ્યમેં જો-જો હૈ, દ્રવ્યમેં જો-જો હૈ, અનંત ચમત્કૃતિ ચૈતન્યકે અનંત ગુણ ચમત્કારિક ચીજ હૈ, વહ સબ પ્રગટ હોતા હૈ. અંદરમેં હૈ વહ પ્રગટ હોતા હૈ. આહાહા..! **'વહ પ્રગટ હોતા હી હૈ;...'** આહાહા..! હી હૈ. હોતા હી હૈ. અંદરમેં હૈ ઔર પ્રાપ્તકી પ્રાપ્તિ ન હો, ઐસા નહીં બનતા. ઐસી દૃષ્ટિ જમ ગઈ કિ પ્રાપ્તકી પ્રાપ્તિ, હૈ વહ મિલતા હૈ, ઉસમેં નવીન ક્યા હૈ? ક્ષાયિક સમકિત હો, મનઃપર્યયજ્ઞાન હો, તો ભી ઉસમેં ક્યા? વહ તો અનંતવેં ભાગમેં વહ ચીજ નિકલી હૈ. અંતર તો અનંત.. અનંત.. અનંત.. ચમત્કારિક ચીજ પડી હૈ. આહાહા..!

'વહ પ્રગટ હોતા હી હૈ; તથાપિ 'મુજે સમ્યગ્દર્શન હુઆ, મુજે અનુભૂતિ હુઈ' ઈસ પ્રકાર દૃષ્ટિ પર્યાયમેં ચિપકતી નહીં હૈ.' આહાહા..! સમ્યગ્દૃષ્ટિકી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર જમ ગઈ. અનુભૂતિ હુઈ વહાં ચિપકતી નહીં, વહાં નહીં ચિપકતી. આહાહા..! વહાં રુકતે નહીં. મુજે અનુભૂતિ હો ગઈ, બસ, સંતોષ હો ગયા. ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! **'મુજે અનુભૂતિ હુઈ ઈસ પ્રકાર દૃષ્ટિ પર્યાયમેં ચિપકતી નહીં હૈ.'** અવસ્થામેં અવસ્થાયી

ચીજકી દૃષ્ટિકે જોરમેં, અવસ્થાયી, જિસમેં અવસ્થા પ્રગટ હોતી હૈ ઐસા અવસ્થાયી દ્રવ્ય, ઐસી દૃષ્ટિ હુઈ ઉસકો અવસ્થા પરસે દૃષ્ટિ ઉઠ જાતી હૈ. આહાહા..! યહ બાત હૈ. લોગોંકો કઠિન લગે.

ભગવાનને યહી કહા હૈ. કુંદકુંદાચાર્યને તો ૧૧વીં ગાથામેં એક હી કહા, '**भूदत्थमस्सिदो खलु**'. ભૂતાર્થ ત્રિકાલ ભગવાન દ્રવ્ય, ઉસકા આશ્રય લેનેસે સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ. આહાહા..! ૧૧વીં ગાથામેં શુરૂ કિયા હૈ. ત્રિકાલ ભૂતાર્થ એક સમયમેં ત્રિકાલી ચીજ. આહાહા..! ઉસકે આશ્રયસે, ઉસકે અવલંબનસે, ઉસકી મહિમા જાગનેસે સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ. દૂસરા કોઈ ઉસકા ઉપાય નહીં. આહાહા..!

'**ઈસ પ્રકાર દૃષ્ટિ પર્યાયમેં ચિપકતી નહીં હૈ.**' આહાહા..! પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હૈ, લેકિન વહાં દૃષ્ટિ રહતી નહીં. દૃષ્ટિકા જોર તો દ્રવ્ય પર હૈ. આહાહા..! જહાં જિસ સ્થાનમેં જાના હો, ઉસ સ્થાનમેં લક્ષ્ય હોતા હૈ. બીચમેં મકાન, ગાંવ આદિ બહુત આતે હૈં. સબકો છોડ દેતા હૈ. કહીં અટકતા નહીં. મુજે સિદ્ધપુર જાના હૈ. સિદ્ધપુર જાનેકા રાસ્તા ક્યા? યહ પ્રશ્ન આયા હૈ શાસ્ત્રમેં. મુજે તો સિદ્ધપુર જાના હૈ. સિદ્ધપુર જાનેકા રાસ્તા ક્યા? દૂસરા કોઈ રાસ્તા પૂછતા નહીં. આહાહા..! કોઈ કહે કિ, વહ બાડ હૈ, થૂહરકી બાડ હૈ, ઉસકે બીચમેંસે ચલે જાઓ. ઐસે પ્રતિકૂલતા-થૂહરકી બાડ બીચમેં આતી હૈ, લેકિન ઉસે છોડકર અંદર ચલા જા. આહાહા..! વસ્તુ ઐસી હૈ, બાપૂ! આહાહા..! લોગોંકો એકાંત લગે. બાહ્ય આચરણકે આગે, બાહ્ય આચરણકે આગે યહ તુચ્છ લગે. બાહ્ય આચરણ હો વહ ઉસે વિશેષ લગે. યહાં કહતે હૈં કિ બાહ્ય આચરણકી તો કોઈ કિમત નહીં હૈ. પરંતુ સમ્યગ્દર્શન, અનુભૂતિ (હુઈ) ઉસ પર ભી ઉસકી દૃષ્ટિ ચિપકતી નહીં. આહાહા..! દૃષ્ટિમેં તો ભગવાન અંદર બૈઠા હૈ, સર્વજ્ઞ ભગવાનકે સ્થાનમેં-બૈઠકમેં બૈઠા હૈ. આહાહા..! ધન્ય ભાગ્ય! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ! યહ તો બહિન ઐસા બોલે થે, ઉસે લિખ લિયા. આહા..! અંતરકી અનુભૂતિસે યહ ભાષા આયી હૈ.

'**અનુભૂતિ હુઈ, ઈસ પ્રકાર દૃષ્ટિ પર્યાયમેં ચિપકતી નહીં હૈ. વહ પ્રારંભસે પૂર્ણતા તક,...**' પ્રારંભસે પૂર્ણતા તક, શુરૂઆતસે પૂર્ણતા તક. શુરૂઆત સમ્યગ્દર્શન, પૂર્ણ કેવલજ્ઞાન. આહાહા..! '**પ્રારંભસે પૂર્ણતા તક, સબકો નિકાલકર,...**' બીચકી દશા જો આતી હૈ, સબકો દૃષ્ટિ છોડકર. આહાહા..! દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર જમ ગઈ હૈ. દૃષ્ટિ પર્યાયકો સ્વીકારતી હી નહીં. આહાહા..! પર્યાય દ્રવ્યકો સ્વીકારતી હૈ. સ્વીકાર પર્યાયમેં હોતા હૈ ન. વેદન ઔર કાર્ય તો પર્યાયમેં હોતા હૈ, ધ્રુવમેં કામ હોતા નહીં. લેકિન ઉસ પર્યાયકા કાર્ય સમ્યક્ કબ કહનેમેં આયે? કિ દ્રવ્યદૃષ્ટિ આયી, લક્ષ્યમેં-દૃષ્ટિમેં (દ્રવ્ય)

આયા તબ. આહાહા..!

'વહ પ્રારંભસે પૂર્ણતા તક, સબકો નિકાલકર, દ્રવ્ય પર હી જમી રહતી હૈ.' આહાહા..! શુરૂઆતસે વિકલ્પ છોટા યા બડા, સબકો નિકાલકર દૃષ્ટિ પહલેસે હી અંત તક દ્રવ્ય પર હી રહતી હૈ. આહાહા..! ૨૧૬. સોલહ, સોલહ. ૨૧૬. આહાહા..! યહ તો બહિનકે અનુભવકે વચન હૈં. અંતર આનંદકે અનુભવમેંસે નિકલે હુએ વચન હૈં. કોઈ કૃત્રિમ નહીં હૈ, કિસીકા રટા હુઆ નહીં, કિસીકા પઢકર નહીં. આહાહા..! અંતરકી બાતેં હૈં, પ્રભુ! ક્યા કરેં? અંતરકી બાતેં અંતરકો જાનનેવાલે જાને. આહાહા..! બાહ્ય દિખાવવાળે અંતરકી કિમત નહીં જાનતે. આહાહા..! **'દ્રવ્ય પર હી જમી રહતી હૈ.'**

'કિસી ભી પ્રકારકી આશા બિના...' જહાં ભગવાન મિલ ગયે, ફિર આશા ક્યા? ભગવાન હી કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાયેંગે. આહાહા..! દૂજ ઉગી હૈ તો પૂર્ણિમા હોગી હી. આહાહા..! ઐસે સમ્યગ્દર્શન-દૂજ અંદરસે ઉગી, બીજકા જ્ઞાન હૈ, પૂર્ણકા જ્ઞાન હૈ ઔર બીચમેં અવરોધ કિતના હૈ, ઉસકા ભી જ્ઞાન હૈ. આહાહા..! **'કિસી ભી પ્રકારકી આશા બિના બિલકુલ નિસ્પૃહભાસે હી દૃષ્ટિ પ્રગટ હોતી હૈ.'** આહાહા..! હૈ ન? **'કિસી ભી પ્રકારકી આશા બિના બિલકુલ નિસ્પૃહભાવસે દૃષ્ટિ પ્રગટ હોતી હૈ.'** ૨૧૬ (પૂરા હુઆ). અબ ૨૧૭ હૈ. ઈસમેં લિખા હૈ, કોઈ રખકર ગયા હૈ.

દ્રવ્યમેં ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રૌવ્ય સબ હોને પર ભી કહીં દ્રવ્ય ઔર પર્યાય દોનોં સમાન કોટિકે નહીં હૈ; દ્રવ્યકી કોટિ ઉચ્ચ હી હૈ, પર્યાયકી કોટિ નિમ્ન હી હૈ. દ્રવ્યદૃષ્ટિવાનકો અંતરમેં ઈતના અધિક રસકસયુક્ત તત્ત્વ દિખાયી દેતા હૈ કિ ઉસકી દૃષ્ટિ પર્યાયમેં નહીં ચિપકતી. ભલે હી અનુભતિ હો, પરંતુ દૃષ્ટિ અનુભૂતિમેં-પર્યાયમેં-ચિપક નહીં જાતી. 'અહા! ઐસા આશ્ચર્યકારી દ્રવ્યસ્વભાવ પ્રગટ હુઆ અર્થાત્ અનુભવમેં આયા!' ઐસા જ્ઞાન જાનતા હૈ, પરંતુ દૃષ્ટિ તો શાશ્વત સ્તંભ પર-દ્રવ્યસ્વભાવ પર-જમી સો જમી હી રહતી હૈ. ૨૧૭.

૨૧૭. **'દ્રવ્યમેં ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રૌવ્ય સબ હોને પર ભી...'** ૨૧૭. દ્રવ્ય અર્થાત્ પદાર્થ. બહુત લોગ (આયે હૈં). શાંતિ રખતે હૈં. બહુત લોગ હૈ. કિતને તો ઊપર બૈઠે હૈં. અભી ઔર આયેંગે. દૂજ પર, બહિનકી દૂજ પર નૌ લોગ તો હિરાસે વધાયેંગે. ઉનકા પૂરા ઘર આયેગા. દૂસરે ભી આયેંગે. લોગ તો આયેંગે. આહાહા..! **'દ્રવ્યમેં ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રૌવ્ય સબ હોને પર ભી...'** ક્યા કહા? યે જો દ્રવ્ય હૈ ન?

ઉસમેં તીનોં હૈં. અપના દ્રવ્ય ત્રિકાલી, ઉસમેં અનંત ગુણ ઔર અનંતી પર્યાય. એક સમયમેં એક પર્યાય નહીં હૈ, અનંતી પર્યાય (હૈ). આહાહા..! ક્યોંકિ કાર્ય તો પર્યાયમેં હોતા હૈ ન. ગુણ ઔર દ્રવ્યમેં કાર્ય નહીં હોતા. ગુણ ઔર દ્રવ્ય તો ધ્રુવ હૈ. આહાહા..! અનંતી પર્યાય બાહ્ય પ્રગટ હૈ, વહ કાર્ય હૈ. ઉસ કાર્યકા કારણ ત્રિકાલી દ્રવ્ય-ગુણ હૈ.

'**દ્રવ્યમેં ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રૌવ્ય સબ હોને પર ભી...**' ક્યા કહતે હૈં? જહાં દ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ દી હૈ, ઉસ દ્રવ્યમેં તીનોં હૈં. ગુણ ઔર પર્યાય ભલે હો. '**કહીં દ્રવ્ય ઔર પર્યાય સમાન કોટિકે નહીં હૈં;...**' આહાહા..! દ્રવ્ય ઔર પર્યાય દોનોં સમાન કોટિકે નહીં હૈ. ભલે દ્રવ્યમેં ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રૌવ્ય સબ હો. આહાહા..! પરંતુ દ્રવ્ય ઔર પર્યાય દોનોં સમાન કોટિકે નહીં હૈં. ઐસી અનંતી.. અનંતી.. અનંતી.. અનંતી.. અનંતી.. પર્યાયિકા તો એક ગુણ, ઐસે અનંતા.. અનંતા.. અનંતા.. અનંતા.. ગુણકા એક દ્રવ્ય. આહાહા..! કેવલજ્ઞાન ઉત્પન્ન હુઆ સાદિઅનંત તો કિતની પર્યાય હુઈ? સાદિઅનંત. એક સમય હી એક પર્યાય રહતી હૈ. સાદિઅનંત. સાદિઅનંત પર્યાય ઔર ભૂતકાલકી પર્યાય ભલે અજ્ઞાન હો, સબ મિલકર એક જ્ઞાનગુણ હૈ. આહાહા..!

ઐસે ક્ષાયિક સમકિત પ્રગટ હુઆ. સિદ્ધમેં ભી ક્ષાયિક રહતા હૈ. શ્રેણિક રાજાકો ક્ષાયિક સમકિત ઉત્પન્ન હુઆ. નર્કમેં હૈં. વહી ક્ષાયિક લેકર સિદ્ધમેં જાયેંગે. વહાંસે નિકલકર તીર્થંકર હોંગે. આહાહા..! ભલે નર્કમેં હૈં, લેકિન ક્ષાયિક સમકિતી હૈ. વહાંસે (નિકલકર) પ્રથમ તીર્થંકર હોંગે, મોક્ષમેં જાયેંગે. સિદ્ધ હોંગે. ક્ષાયિક સમકિત ઉત્પન્ન હુઆ વહી સમકિત સિદ્ધમેં લેકર ચલે જાયેંગે. આહાહા..!

'**દ્રવ્યમેં ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રૌવ્ય સબ હોને પર ભી કહીં દ્રવ્ય ઔર પર્યાય દોનોં સમાન કોટિકે નહીં હૈં; દ્રવ્યકી કોટિ ઉચ્ચ હી હૈ,...**' દ્રવ્ય નામ વસ્તુકી કોટિ-પ્રકાર તો મહા ઉચ્ચ હૈ! ઓહો..! પર્યાય તો એક સમયમેં અનંત ગુણકી અનંત પર્યાય હૈં. એક હી પર્યાય નહીં હૈ. પ્રત્યેક દ્રવ્ય-એક પરમાણુમેં, એક પરમાણુમેં ભી અનંતી પર્યાય પ્રગટ હૈ. અનંતી! ક્યોંકિ પરમાણુમેં અનંત ગુણ હૈં. જિતની સંખ્યા આત્મામેં ગુણકી હૈ, ઉતની સંખ્યા એક પરમાણુમેં જડ ગુણકી હૈ. આહાહા..! ઔર ઉતની હી અનંતી પર્યાય પ્રગટ હૈ. જિતને ગુણ હૈં, ઉસકી અનંતી પર્યાયએક સમયમેં (પ્રગટ હૈ). પર્યાય બિનાકા કભી દ્રવ્ય નહીં રહતા. વિશેષ બિના સામાન્ય તો ગધેકે સિંગકે બરાબર હૈ. સમજમેં આયા? વિશેષ બિના અકેલા સામાન્ય કભી રહતા નહીં. આહાહા..! ઔર સામાન્ય ભી કભી વિશેષ બિના રહતા નહીં. સામાન્યકો તો પ્રતિ સમય પર્યાય હોતી હૈ. આહાહા..! ઐસી ચીજ હૈ અંતરમેં.

'**દ્રવ્યકી કોટિ ઉચ્ચ હી હૈ, પર્યાયકી કોટિ નિમ્ન હી હૈ.**' એક સમયકી પર્યાય,

ઐસી અનંતી-અનંતી પર્યાય એક ગુણકી, ઐસી અનંતી-અનંતી પર્યાયકા એક ગુણ, ઐસે અનંત ગુણકા એક દ્રવ્ય. તો પર્યાયકી કોટિસે દ્રવ્યકી કોટિ ઉચ્ચ હો ગયી. આહાહા..! એક સમકિત, ચારિત્ર, જ્ઞાન, દર્શન, કર્તા, કર્મ, કરણ, સંપ્રદાન આદિ સબ ગુણકી અનંતી પર્યાય પ્રગટ હૈ. પ્રત્યેક દ્રવ્યમેં અનંત પર્યાય પ્રગટ હૈં. પરમાણુમેં ભી વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ આદિ અનંત ગુણકી અનંત પર્યાય પ્રગટ હૈ. આહાહા..! લેકિન પર્યાયકી કોટિ દ્રવ્યમેં નહીં આ સકતી. દ્રવ્યકી કોટિ બલવાન હૈ. ઐસી અનંતી પર્યાય નિકલે તો દ્રવ્ય કભી ખત્મ નહીં હો જાતા. આહાહા..!

અક્ષરકે અનંતવે ભાગમેં નિગોદમેં રહા. પર્યાયમેં. તો ભી દ્રવ્ય પરિપૂર્ણ હૈ. ઔર સિદ્ધમેં કેવલજ્ઞાન હુઆ તો દ્રવ્ય પરિપૂર્ણ હૈ. કેવલજ્ઞાન હુઆ તો દ્રવ્યમેં કમી હઈ, ક્યોંકિ બડા જ્ઞાન બાહર આયા, તો દ્રવ્યમેં કુછ કમી હુઈ ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! વીતરાગકા માર્ગ અલૌકિક હૈ, ભાઈ! આહાહા..! અક્ષરકે અનંતવે ભાગમેં નિગોદમેં પર્યાય હોતી હૈ, તો ભી દ્રવ્ય ઉતનાકા ઉતના હી હૈ. બાહ્યમેં બહુત નહીં હૈ ઈસલિયે અંદર અધિક પુષ્ટ હૈ, (ઐસા નહીં હૈ). અક્ષરકે અનંતવે ભાગમેં અનંત ગુણ બાહ્યમેં પ્રગટ હૈ, તો અંદર ગુણમેં વિશેષ પુષ્ટિ હૈ, ઐસા નહીં હૈ. ઔર કેવલજ્ઞાનમેં કેવલજ્ઞાનકી પર્યાય, અનંત ગુણકી અનંતી પૂરી પર્યાય પ્રગટ હઈ તો દ્રવ્યમેં કુછ કમ હો ગયા, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ! વીતરાગકા માર્ગ...

કેવલજ્ઞાનકી યહ સબ પર્યાય આયી, અંદરસે આયી તો કુછ કમ હુઆ કિ નહીં? ઘટાડો ક્યા કહતે હૈં? કમી. કમી હોતી કિ નહીં? ઔર અનંતવેં ભાગમેં, અક્ષરકે અનંતવેં ભાગમેં ઉઘાડ રહા નિગોદમેં તો અંતરમેં પુષ્ટિ હોગી કિ નહીં? બાહરમેં અલ્પ હૈ તો અંદર દ્રવ્યમેં પુષ્ટિ હોગી કિ નહીં? ના, પ્રભુ! ના. દ્રવ્ય ઉસ સમય ભી પૂર્ણ હૈ ઔર કેવલજ્ઞાન હુઆ ઉસ સમય ભી દ્રવ્ય તો પરિપૂર્ણ હી હૈ. આહાહા..! અરે..! દ્રવ્યકી મહિમા, દ્રવ્યકી અચિંત્યતા, ચમત્કારિક દ્રવ્ય ક્યા હૈ, ઉસે સુના નહીં. આહાહા..! અંતરમેં દ્રવ્યકી ચમક ક્યા હૈ! ઓહોહો..! જિસકી ચમકકા પાર નહીં. ચાહે જિતની ચમકપર્યાય પ્રગટ હો, ફિર ભી દ્રવ્યમેં કમી હોતી નહીં. દ્રવ્યમેં અલ્પતા હોતી નહીં. સમજમેં આતા હૈ? ભાષા તો (સાદી હૈ). આહાહા..!

યહ દ્રવ્ય. ઉસ દ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ હુઈ, ખલાસ હો ગયા. જન્મ-મરણકા અંત આકર, કેવલજ્ઞાન પાકર મુક્તિ હોગી. આહાહા..! ઉસકી કિમત નહીં ઔર બાહ્ય ત્યાગકી ઔર ઈસકી, ઉસકી મહિમા. આહાહા..! ક્યા હો?

મુમુક્ષુ :- બાહર જ્યાદા દિખાઈ દેતા હૈ.

ઉત્તર :- બાહર જ્યાદા દિખાઈ દેતા. બાહરમેં દિખાવ જ્યાદા લગે. ઉસને ત્યાગ

કિયા હો, અકેલી લંગોટી પહની હૈ, કોઈ કપડા નહીં હૈ. ભગવાન! કોઈ વ્યક્તિકા કામ નહીં હૈ, પ્રભુ! યહાં તો દ્રવ્ય ઔર પર્યાયકી બાત અભી ચલતી હૈ. આહાહા..! પર્યાય અનંતવે ભાગમેં હો, પ્રત્યેક ગુણકી, તો ભી ગુણમેં કોઈ પુષ્ટિ ઔર વિશેષ હૈ, ઐસા નહીં હૈ. ઔર ગુણમેંસે કેવલજ્ઞાન, કેવલદર્શન, ક્ષાયિક સમકિત સાદિઅનંત.. ઓહો..! અનંત.. અનંત.. અનંત વીર્ય, અનંત વીર્ય પ્રગટ હુઆ તો સાદિઅનંત વીર્ય (રહેગા), તો ભી દ્રવ્યમેં કોઈ કમી હુઈ હૈ, બાહરમેં ઐસા અનંત વીર્ય પ્રગટ હુઆ તો અનંત કાલ રહેગા, ઈસલિયે દ્રવ્યમેં કુછ કમી હૈ, ઐસા નહીં હૈ. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- યહ એક ચીજ ઐસી હૈ. આહા..! કેવલજ્ઞાન આદિ અનંત-અનંત ગુણ પૂર્ણ પ્રગટ હો, પૂર્ણ. તો ભી દ્રવ્ય તો પૂર્ણ હી હૈ. દ્રવ્યમેં એક અંશ ભી કમી હુઈ હૈ, ઐસા નહીં હૈ. આહાહા..! ઐસે દ્રવ્યકી ખબર નહીં, પ્રભુ! આહાહા..! ઔર ઉસ દ્રવ્યકી દૃષ્ટિ હુએ બિના ધર્મકા પ્રારંભ-શુરૂઆત હોતી નહીં. આહાહા..! ઐસા હી દ્રવ્ય ચૈતન્ય ભગવાન વિરાજતા હૈ. અરે..! વહ ક્યા, પરમાણુ ભી ઐસા હૈ. પરમાણુમેં વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ અનંત ભરે હૈં. પર્યાયમેં અનંત ગુણ પર્યાય આ જાય, અનંત ગુણ કાલી પર્યાય આ જાય, તો અંદર વર્ણગુણમેં કુછ કમી હુઈ હૈ, અલ્પતા હુઈ હૈ, ઐસા નહીં હૈ. ઔર એક ગુણ વર્ણ બાહર રહે તો વહાં વર્ણમેં પુષ્ટિ હુઈ હૈ, ઐસા નહીં હૈ. આહાહા..! પર્યાયકી કમી-બેસી કુછ ભી હો, ભગવાન દ્રવ્ય તો જૈસા હૈ વૈસા ત્રિકાલ એકરૂપ રહતા હૈ. આહાહા..! ઉસમેં કમી-બેસી કભી હોતી નહીં. ઐસા યહાં કહતે હૈં. બહિન ઐસા કહના ચાહતી હૈ. દેખો!

'**દ્રવ્યદૃષ્ટિવાનકો અંતરમેં ઈતના અધિક રસ-કસયુક્ત તત્ત્વ દિખાયી દેતા હૈ...**' રસકસ, દેખો! '**દ્રવ્યદૃષ્ટિવાનકો અંતરમેં ઈતના અધિક રસકસ...**' રસ ઔર કસ-માલ. ઐસા '**રસકસયુક્ત તત્ત્વ દિખાયી દેતા હૈ...**' આહાહા..! '**કિ ઉસકી દૃષ્ટિ પર્યાયમેં નહીં ચિપકતી.**' પર્યાયમેં સંતુષ્ટ નહીં હોતી. આહાહા..! દૃષ્ટિ જહાં અંદર દ્રવ્ય પર જમ ગઈ હૈ, વહ પર્યાય પર કહીં ચિપકતી નહીં, કહીં ભી અટકતી નહીં. ઠીક હુઆ, ઈતના હુઆ ઠીક હુઆ ઐસે નહીં. આહા..! પૂર્ણ પ્રગટ હો તો ભી ઈતના ઠીક હુઆ ઐસા નહીં હૈ. પૂર્ણકા નાથ તો પરમાત્મા સ્વયં ભગવાન પૂર્ણાનંદકા નાથ અનાદિઅનંત એકરૂપ વિરાજમાન હૈ. આહાહા..! (ઐસા) '**તત્ત્વ દિખાયી દેતા હૈ કિ ઉસકી દૃષ્ટિ પર્યાયમેં નહીં ચિપકતી. ભલે હી અનુભૂતિ હો...**' સમ્યગ્દર્શન ઔર અનુભૂતિ હો, '**પરંતુ દૃષ્ટિ અનુભૂતિમેં-પર્યાયમેં-ચિપક નહીં જાતી.**' અનુભૂતિ પર પર્યાય ચિપકતી નહીં. આહાહા..! વહાં દૃષ્ટિ ચિપકતી નહીં. આહાહા..! આજ

સૂક્ષ્મ બાત આયી હૈ, પ્રભુ! માલકા માલ હૈ. ઉસકા માલ હૈ, વહ માલ હૈ. **'દૃષ્ટિ અનુભૂતિમેં–પર્યાયમેં–ચિપક નહીં જાતી.'** આહા...હા..!

'ઐસા આશ્ચર્યકારી દ્રવ્ય સ્વભાવ પ્રગટ હુઆ અર્થાત્ અનુભવમેં આયા' ઐસા જ્ઞાન જાનતા હૈ,...' જ્ઞાન સબ જાનતા હૈ. **'પરંતુ દૃષ્ટિ તો શાશ્વત સ્તંભ પર...'** શાશ્વત સ્તંભ, વજ્રકા સ્તંભ દ્રવ્ય. આહાહા..! એકરૂપ ત્રિકાલી અનંત ગુણકી સત્તાકા એકરૂપ. પર્યાયમેં કમ–અધિક પર્યાય કુછ ભી હો, દ્રવ્યમેં કમી–બેસી કભી હોતી નહીં. આહાહા..! **'ઐસા જ્ઞાન જાનતા હૈ, પરંતુ દૃષ્ટિ તો શાશ્વત સ્તંભ પર–દ્રવ્યસ્વભાવ પર–જમી સો જમી હી રહતી હૈ.'** આહા..! દ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ તો જમી સો જમી હી રહતી હૈ. (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ સુદ-૧૧, શુક્રવાર, તા. ૨૨-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૨૪૧, ૨૪૪, ૨૫૧. પ્રવચન નં. ૧૫

ઓહો! યહ તો ભગવાન આત્મા! સર્વાંગ સહજાનંદકી મૂર્તિ! જહાંસે દેખો વહાં આનંદ, આનંદ ઔર આનંદ. જૈસે મિશ્રીમેં સર્વાંગ મિઠાસ વૈસે હી આત્મામેં સર્વાંગ આનંદ. ૨૪૧.

વચનામૃત, કિસીને ઈસમેં લિખા હૈ, ઉસ અનુસાર પઢતે હૈં. કોઈ કાગજ રખકર ગયા હૈ. '**ઓહો..! યહ તો ભગવાન આત્મા!**' જહાં દૃષ્ટિકા વિષયકા અનુભવ હુઆ, સમ્યગ્દર્શન હોને પર આત્માકે આનંદકા અનુભવ હોતા હૈ. ઈસ આનંદકે અનુભવમેં, '**ઓહો..! યહ ભગવાન આત્મા! સર્વાંગ સહજાનંદકી મૂર્તિ!**' આહાહા..! તેરી દૃષ્ટિ વહાં લગા દે. ભગવાન અહો! આશ્ચર્યકારી, સહજાનંદ સ્વરૂપ. સહજાનંદ સ્વામી નારાયણકે નહીં. સહજ સ્વાભાવિક અતીન્દ્રિય આનંદકી મૂર્તિ પ્રભુ હૈ. તો કહતે હૈં, '**જહાંસે દેખો વહાં આનંદ, આનંદ ઔર આનંદ.**' આહાહા..! ભગવાન આત્માકો આનંદમય દેખનેસે જહાંસે દેખો વહાં આનંદ હી આનંદ અંદર હૈ. અંદરમેં કોઈ વિકલ્પ, દુઃખ, રાગ હૈ નહીં. આહાહા..! સહજાનંદકી મૂર્તિ. સહજ આનંદકા સ્વરૂપ પ્રભુ. '**જહાંસે દેખો વહાં આનંદ, આનંદ ઔર આનંદ.**' આહાહા..!

'**જૈસે મિશ્રીમેં...**' શક્કરમેં '**મિશ્રીમેં સર્વાંગ મિઠાસ, વૈસે હી આત્મામેં સર્વાંગ આનંદ હૈ.**' આહા..! જૈસે મિશ્રીમેં સર્વાંગ મિઠાસ હૈ, વૈસે ભગવાન આત્મામેં સર્વાંગ અતીન્દ્રિય આનંદ ભરા હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદ સમ્યગ્દર્શનકા ધ્યેય-વિષય હૈ. ઉસકે ધ્યેયસે સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ. આહાહા..! તબ સમ્યગ્દર્શનમેં ઐસા ભાવ હુઆ, અહો..! સહજાનંદકી મૂર્તિ પ્રભુ! જહાં દેખો વહાં આનંદ, આનંદ ઔર આનંદ અતીન્દ્રિય.

મિશ્રીમેં જહાં દેખો વહાં મિઠાસ (ભરી હૈ). શક્કર. વૈસે ભગવાન આત્મા અતીન્દ્રિય આનંદકા પિંડ હૈ. શક્કર જૈસે મિઠાસકા પિંડ હૈ. વૈસે ભગવાન આત્મા અતીન્દ્રિય આનંદકા પિંડ હૈ. વહી સમ્યગ્દર્શનકા વિષય હૈ. આહાહા..! ઉસ વિષયમેં આનંદ આતા હૈ, તબ સમ્યગ્દૃષ્ટિકો ઐસા ભાસતા હૈ કિ અહો..! યહ આત્મા! અકેલે આનંદસે ભરા હુઆ, જિસમેં કોઈ અંશ માત્ર સંસાર, સંસારકા ઉદયભાવ, અરે..! ઉપશમ, ક્ષયોપશમ, ક્ષાયિકભાવ ભી જિસમેં નહીં હૈ. આહાહા..! ઐસે ભગવાન આત્માકી

દૃષ્ટિ જહાં અંતર હુઈ, તો જૈસે મિશ્રીમેં ચારોં ઓરસે મિઠાસ (ભરી) હૈ. વૈસે ભગવાનમેં ચારોં ઓરસે અતીન્દ્રિય આનંદ (ભરા) હૈ. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! મૂલ બાત તો યહ હૈ.

સમ્યગ્દૃષ્ટિ અર્થાત્ શ્રદ્ધામાત્ર ઐસે નહીં. આહાહા..! દેવ-ગુરુ-ધર્મકી શ્રદ્ધા યા તત્ત્વાર્થકી શ્રદ્ધા, ઉતને માત્ર નહીં. અંતરમેં અતીન્દ્રિય આનંદ સ્વરૂપમેં અનુભવકા આનંદ હોકર શ્રદ્ધા (હુઈ હો). આહાહા..! અતીન્દ્રિય આનંદકા સર્વાંગ પૂર્ણ પ્રભુ, અતીન્દ્રિય આનંદસે ભરા પડા જહાં દેખો વહાં નજરમેં આનંદ આતા હૈ. ઉસકા નામ આત્મા ઔર ઉસકા નામ સમ્યગ્દર્શન. ઉસકા વિષય યહ આત્મા હૈ. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! બહિનને તો અંદરમેં અનુભવ કરતે-કરતે બોલે હૈં. ઐસી ભાષા ભી બાહર આની મુશ્કિલ હૈ. આહાહા..! કોઈ બાર ઐસે શબ્દ બોલ દિયે. આહા..!

'**મિશ્રીમેં સર્વાંગ મિઠાસ...**' મિશ્રી તો અનંત પરમાણુકા પિંડ હૈ. શક્કરકી ડલી અનંત પરમાણુકા પિંડ હૈ. યહ તો એક હી દ્રવ્ય હૈ. આહાહા..! એક દ્રવ્યમેં આનંદકા આનંદ, અતીન્દ્રિય આનંદમય પ્રભુ અસંખ્ય પ્રદેશમેં પૂર્ણ અતીન્દ્રિય આનંદ ભરા હૈ. ઉસ આનંદકા અનુભવ કરકે સમ્યગ્દૃષ્ટિકો સર્વાંગ આનંદ દિખતા હૈ. આહાહા..! ૨૪૧ (પૂરા હુઆ). ફિર ૨૪૪. ૨૪૪ લિયા હૈ.

ઓહો! આત્મા તો અનંત વિભૂતિયોંસે ભરપૂર, અનંત ગુણોંકી રાશિ, અનંત ગુણોંકા વિશાલ પર્વત હૈ! ચારોં ઓર ગુણ હી ભરે હૈં. અવગુણ એક ભી નહીં હૈ. ઓહો! યહ મૈં! ઐસે આત્માકે દર્શનકે લિયે જીવને કભી સચ્ચા કૌતૂહલ હી નહીં કિયા. ૨૪૪.

'**ઓહો! આત્મા તો અનંત વિભૂતિયોંસે ભરપૂર,...**' આહાહા..! આત્મા યાની ક્યા હૈ પ્રભુ! ચૈતન્યકી ચમત્કૃતિ અનુભવમેં સમ્યગ્દર્શન હો, તબ ઉસમેં ચમત્કૃતિ ક્યા હૈ, ઉસકા પતા મિલ જાય તો દુનિયાકી સબ ઉઠ જાય. સબ બાતમેંસે, સબ વિકલ્પમેંસે મિઠાસ ઉડ જાય ઔર સબમેં જ્ઞાતા-દૃષ્ટા હો જાય. આહાહા..! અપને આનંદ સ્વરૂપમેં જહાં અનુભવ હુઆ તો પૂરી દુનિયાસે ઉદાસ હુઆ. દુનિયામેં ઠીક-અઠીક ઐસી કોઈ ચીજ હૈ નહીં. ક્યોંકિ જ્ઞેય હૈ વહ એક પ્રકારકા હૈ. જ્ઞાન એક પ્રકારકા જ્ઞેય સ્વરૂપ જાનતા હી હૈ. કોઈ અચ્છા યા બુરા ઐસા ઉસમેં હૈ નહીં. ઐસી દૃષ્ટિ આનંદકી હોતી હૈ તબ હોતી હૈ. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ!

બાહ્ય પ્રવૃત્તિકે આગે અંતર આનંદકી કિમત ઊડ ગઈ. આહા..! બાહ્ય પ્રવૃત્તિકે

પ્રેમમેં પુણ્યકી ક્રિયાકે-શુભકી ક્રિયાકે પ્રેમમેં આનંદસ્વરૂપ ભગવાન ઉસ શુભકે પીછે પડા હૈ, ઉસકી કિમત-મહત્તા-મહિમા-ઊડ ગઈ ઔર પુણ્યકી મહિમા રહ ગઈ. અનાદિ કાલસે. નૌંવી ગ્રૈવેયક અનંત બૈર ગયા સાધુ હોકર. કિતની ક્રિયા કિ વર્તમાનમેં તો ઐસી ક્રિયા હૈ ભી નહીં. ફિર ભી આનંદસ્વરૂપ ભગવાન, ઉસકે તલમેં નહીં ગયા. પર્યાયકા તલ હૈ, તલિયા.. તલિયા સમજતે હો? ભાષા હૈ? અંદર પર્યાયકે તલમેં દૃષ્ટિ જહાં રુકતી હૈ, તબ આનંદ, આનંદ, આનંદકા અનુભવ રહતા હૈ. ઈસ આનંદકે આગે સર્વાર્થસિદ્ધકે દેવકા આનંદ ભી જિસકે આગે, સમ્યગ્દર્શન હૈ ઉતના આનંદ હૈ, પરંતુ ઉસસે આગે બઢકર જો પંચમ ગુણસ્થાન હુઆ હો આત્મામેં... આહાહા..! સર્વાર્થસિદ્ધકા દેવ સમકિતી એકાવતારી, એક ભવતારીકો જો આનંદ હૈ, ઉસસે પંચમ ગુણસ્થાનવાલા શ્રાવક, સચ્ચા શ્રાવક, ઉસકા આનંદ સર્વાર્થસિદ્ધકે દેવસે ભી આનંદ બઢ ગયા હૈ. આહાહા..! જો એક ભવતારી હૈ. કિતને તો બારહ અંગધારી હૈ. સર્વાર્થસિદ્ધમેં ભી બારહ અંગધારી. ક્યોંકિ યહાં બાર અંગકા જ્ઞાન હુઆ થા, વહ બારહ અંગકા જ્ઞાન લેકર ગયે. ઔર ઉસકા આનંદ ભી સાથમેં હૈ. ઉસકે આનંદસે પંચમ ગુણસ્થાનવાલા શ્રાવક, જો સચ્ચા શ્રાવક હૈ, આત્માકા આનંદકા અનુભવ સહિત સ્થિરતા, આંશિક શાંતિ બઢ ગઈ હૈ. જો શાંતિકી સ્થિતિ ચૌથે ગુણસ્થાનમેં હૈ, ઉસસે પંચમમેં શાંતિ ઔર આનંદ થોડા બઢ ગયા. આહાહા..! ઈસલિયે..

‘**ઓહો..! આત્મા તો અનંત વિભૂતિયોંસે ભરપૂર હૈ.**’ અનંત વિભૂતિયોંસે ભરપૂર હૈ. શબ્દ ક્યા કામ કરે? ઓહો..! શબ્દકી જહાં ગંધ નહીં. કલ આયા થા ન? સ્વર આત્મામેં હૈ નહીં. આહાહા..! વિકલ્પ ઔર યહ સ્વર શબ્દ સ્વરૂપમેં હૈ નહીં. વહાં સ્વર ક્યા કામ કરે? આહાહા..! શબ્દ જડ, ભગવાન ચેતન. દોનોં વિરૂદ્ધ. દુશ્મનકે પાસ સજ્જનકે ગુણ બુલાયે તો વહ કિતના બોલે? આહાહા..! ઐસે ભગવાન આત્માકા અનુભવ હોને પર, વાણી જડ હૈ વહ કિતના કામ કરે? આહાહા..! જો અનુભવમેં આતા હૈ, વહ બાત વાણી કહ સકતી નહીં. વાણી જડ વિરૂદ્ધ હૈ. આહાહા..! ચૈતન્ય ઔર પરમાણુકે બીચ તો અત્યંત અનંત અભાવ હૈ. ભગવાનકી વાણી ભી જડ હૈ. આહાહા..! વાણીમેં કિતના આતા હૈ? અનંતવેં ભાગમેં આતા હૈ, ઐસા પાઠ હૈ.

ભગવાન સર્વજ્ઞદેવ અતીન્દ્રિય આનંદકી પૂર્ણ મૂર્તિ ખલ ગઈ હૈ. પૂરા કમલ ખિલ ગયા હૈ. આહાહા..! બત્તીસ પંખુડીસે જૈસે કમલ ખિલતા હૈ, વૈસે ભગવાન અનંત ગુણસે ખિલ ગયા હૈ. ઐસે સર્વજ્ઞ ભગવાન, ઉનકી વાણી ભી આત્માસે તો વિરૂદ્ધ હૈ. આહાહા..! વાણીમેં કિતના આવે? વાણી તો જડ, અજીવ, રૂપી હૈ. ‘**ભગવાન આત્મા અનંત વિભૂતિયોંસે ભરપૂર...**’ આહાહા..! વહ તો સમ્યક્ હો તબ ઉસે માલૂમ

પડે કિ યહ ચીજ ક્યા હૈ. આહાહા..! ઔર વહ ચીજ કરનેકી પહલી ચીજ હૈ. આત્મા તો '**અનંત વિભૂતિયોંસે ભરપૂર...**' આહા..! કોઈ ભી વિભૂત-જ્ઞાન, દર્શન, આનંદ, શાંતિ, અસ્તિત્વ, વસ્તુત્વ, પ્રભુત્વ, સ્વચ્છત્વ આદિ. અરે..! સર્વજ્ઞ, સર્વદર્શિ ઔર સર્વ વીર્ય આદિ પૂર્ણ ભરા હૈ. અંતરમેં સર્વજ્ઞશક્તિ પૂર્ણ પડી હૈ. સર્વજ્ઞશક્તિ સર્વદર્શિ શક્તિ, પૂર્ણ વીર્ય શક્તિ, પૂર્ણ વીર્ય-બલ. આત્માનુભવમેં જો બલકા અનુભવકા અંશ આતા હૈ, વહ પૂરા અકેલે બલકા અનુભવ હૈ. વહ અનંત બલકા ધની હૈ. ઓહોહો..! આત્માકી બાત સુની નહીં, પ્રભુ! સુની હો તો દૂસરે કાનસે નિકાલ દી હૈ. કરના તો યહ હૈ કિ નહીં? ચાહે જિતની બાત કરે, કરના તો યહ હૈ. આહા..! દોનોંમેં આયા ન? પહલેમેં ભી ઓહો..! આયા થા. ઈસમેં ભી અહો.! (આયા).

આત્મા તો '**અનંત વિભૂતિયોંસે ભરપૂર...**' અનંત વિભૂતિસે ભરપૂર. દુનિયાકે પાસ કિતને પૈસે હોં? અરબ રૂપયા. અરે..! હમારે સમયમેં તો સૌ અરબકો ખર કહતે હૈં ઔર સૌ ખરકો નિખર કહતે હૈં. ખર, નિખર, મહાપદ્મ, ... ઐસે બોલ આતે હૈં. સ્કુલમેં ૮૦ સાલ પહલે યહ ચલતા થા. ... તક સંખ્યા ચલતી થી. સૌ અરબકા એક ખર. તો ... ભી ક્યા હૈ? આહાહા..! અરબકી તો બાત ક્યા, લેકિન ... ભી ક્યા હૈ? યહ તો અનંત.. અનંત.. અનંત.. ભાષા શબ્દમેં અનંત આતા હૈ, પરંતુ વાચ્ય જો અનંત હૈ... આહાહા..! અનંત-યહ વાચક શબ્દ હૈ. જૈસે શક્કર શબ્દ હૈ, ઉસ શબ્દમેં શક્કર નહીં હૈ ઔર શક્કર હૈ ઉસમેં શબ્દ નહીં હૈ. ઐસે અનંત વિભૂતિ શબ્દ હૈ, વહ ભગવાનમેં નહીં હૈ. આહાહા..! શક્કરમેં શક્કર શબ્દ નહીં હૈ ઔર શબ્દમેં શક્કર નહીં હૈ. વૈસે વાણીમેં ભગવાન નહીં ઔર ભગવાનમેં વાણી નહીં. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ!

'**ઓહો..! આત્મા તો અનંત વિભૂતિયોંસે ભરપૂર, અનંત ગુણોંકી રાશિ,...**' અનંત ગુણકા ઢેર-રાશિ પડી હૈ. અરૂપી હૈ, ક્ષેત્ર ભલે છોટા હો. અરે..! નિગોદકા આત્મા હો, તો ભી ઐસા હી હૈ. પર્યાયમેં અંતર હૈ. આત્મા તો અનંત વિભૂતિસે ભરા પડા હૈ ઔર અનંત ગુણોંકી રાશિ હૈ. લેકિન ઉસકો માલૂમ નહીં. યહાં તો માલૂમ હૈ વહ કહતે હૈં કિ અનંત ગુણોંકી રાશિ હૈ. જ્ઞાન હુઆ, વસ્તુકા જ્ઞાન હુઆ, વસ્તુકી પ્રતીતિ હુઈ, વસ્તુકા જ્ઞાનમેં પૂર્ણ જ્ઞેય બન ગયા, જ્ઞાનમેં પૂરી ચીજ જ્ઞેય પૂર્ણ બન ગયા. ઉસે વાણી કહતી હૈ, વહ વાણી ભી ઉસમેં તો હૈ નહીં. આહાહા..! કિતની બાત કરે? આહા..!

'**અનંત ગુણોંકી રાશિ, અનંત ગુણોંકા વિશાલ પર્વત હૈ!**' આહાહા..! અરૂપી ચિદાનંદ ભગવાન અરૂપી શાંતિકા મહા પર્વત હૈ. અનંતી વિભૂતિ, અનંત શક્તિ,

અનંત ગુણ ઉસકા મહાપ્રભુ પર્વત હૈ. આહાહા..! પર્વતમેં તો અનંત પરમાણુ હૈં. વહ તો અનંત દ્રવ્ય હૈં, યહ એક દ્રવ્ય હૈ. આહાહા..! દ્રવ્યમેં ભી અનંત-અનંત વિભૂતિ ઈતની હૈ કિ કોઈ સંખ્યામેં પાર ન આવે. આહા..! પર્વતકી તો ઉપમા દી હૈ. પર્વત તો અનંત પરમાણુકા પિંડ સ્કંધ હૈ, સ્કંધ. એક દ્રવ્ય નહીં હૈ. આહાહા..! ભગવાન તો એક દ્રવ્ય હૈ. પર્વત તો પ્રભુ! અનંત-અનંત પરમાણુકા પિંડ પર્વત. ઉસમેંસે જૈસે પાની ઝરતા હૈ, ઐસે ભગવાન એક-એક દ્રવ્ય અનંત ગુણકા ભંડાર, ઉસકી અંતર દૃષ્ટિ હુઈ તો સમય-સમયમેં આનંદ ઝરતા હૈ. આહાહા..! અતીન્દ્રિય આનંદકા વેદન સમકિતીકો સમય-સમયમેં વેદન હૈ. આહાહા..!

ઐસા ભગવાન '**ચારોં ઓર ગુણ હી ભરે હૈં.**' આહાહા..! ચારોં ઓર અર્થાત્ કિસી ભી ઓરસે દેખો અકેલે ગુણ હી ભરે હૈં. વિભૂતિ કહા, અનંત ગુણકા પર્વત કહા, અનંત ગુણકી રાશિ કહા ઔર ચારોં ઓર ગુણ હી ભરે હૈં, ઐસા કહા. આહાહા..! દેખો! યહ વચનામૃત! કહા ન?

ગોપનાથકા કોઈ એક સાધુ હૈ. ગોપનાથ હૈ. ઉસકે હાથમેં યહ પુસ્તક ગયા. પુસ્તક બહુત છપ ગયે હૈં. લગભગ ૮૦૦૦૦ છપ ગયે હૈં. ઔર ૨૦૦૦૦ બાકી હૈ. એક લાખ કહા થા. જબ પહલી બાર હાથમેં આયા થા, તબ રામજીભાઈકો કહા, તીસ લાખ પુસ્તક યહાંસે છપે હૈં, અભી તક કિસીકો કહા નહીં કિ પુસ્તક છપવાઓ. ... યહ પુસ્તક હાથમેં આયા (તો કહા), ઓહો..! એક લાખ પુસ્તક છપવાઓ. લગભગ ૮૦૦૦૦ તો છપ ગયે હૈં. આહા..! ઐસી ચીજ. મઠવાલા, ગોપનાથમેં અન્યમતિ મઠ (હૈ). ઔર યહાં એક પ્રોફેસર હૈ, ભાવનગર. સ્કુલમેં બડા બ્રાહ્મણ. ઉસે યહ દિયા. ઔર વાંચન કરકે પત્ર આયા, મહારાજ! આપને ક્યા દિયા! યહ ક્યા હૈ? ઉસમેં કિતની ચીજ ભરી હૈ, વહ જબ મૈં પઢતા હૂં તબ માલૂમ પડતા હૈ. વહ જબ ઉસકે ગુરુકે પાસ જાતા થા, ગોપનાથ, જબ વહ ગયા તો ઉસકે હાથમેં યહ પુસ્તક થા. ગોપનાથકે જો ગુરુ થે ઉસકે હાથમેં યહ પુસ્તક થા. ઈસ પુસ્તકકી મહિમા કરને વહાં ગયા. વહાં ગયા તો ઉસકે હાથમેં યહ પુસ્તક થા. ફિર દોનોં પ્રશંસા કરતે થે. પત્ર આયા થા. હમ કુછ નહીં કહ સકતે. ચાહે જિતની પ્રશંસા કરે, લેકિન યહ પુસ્તક ક્યા હૈ! ઉપનિષદમેં નહીં હૈ ઐસી બાતેં ઈસમેં આ ગયી હૈ. ઐસા ઉસકે પત્રમેં આયા થા. આહાહા..! મધ્યસ્થતાસે અભિમાન છોડકર, મૈં કુછ જાનતા હૂં ઔર મૈં કુછ ક્રિયાકાંડ કરનેમેં વિચક્ષણ હૂં, ઉસે યહ બાત બૈઠની કઠિન પડે. યહ બાત બૈઠની, અંદરમેં બૈઠે... આહાહા..!

યહાં તો અનંત ગુણ ભરે હૈં. '**અવગુણ એક ભી નહીં હૈ.**' વસ્તુમેં અવગુણ

એક નહીં, અવગુણ તો પર્યાય હૈ. ગુણકી વિપરીત પર્યાય હૈ. ઈસલિયે પ્રશ્ન હોતા હૈ ન, કિ સિદ્ધમેં આઠ ગુણ કહે, તો ક્યા વહ ગુણ હૈ? સિદ્ધમેં આઠ ગુણ કહે ન? આઠ કર્મકે નાશકે આઠ ગુણ. વહ ગુણ નહીં હૈ, પર્યાય હૈ. ગુણ ઉત્પન્ન નહીં હોતા. આહાહા..! સિદ્ધ આઠ ગુણ સહિત, વ્યવહારસે. નિશ્ચયસે તો અનંત ગુણ સહિત. આહાહા..! આઠ કર્મ થે, ઉસકા નિમિત્તકા અભાવ હોકર યહાં દશા પ્રગટ હુઈ તો આઠ ગુણ કહનેમેં આયે. વહ ગુણ નહીં હૈ. ગુણ તો ત્રિકાલ હોતે હૈં. આઠ ગુણ કહનેમેં આતે હૈં, વહ પર્યાય હૈ. સિદ્ધકે ઈતને ગુણ હૈ, ઈતને ગુણ હૈં, વહ સબ પર્યાય હૈ. ગુણ તો ધ્રુવ હૈ. પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ, ગુણ પ્રગટ નહીં હોતા. આઠ પર્યાય તો પ્રગટ હુઈ હૈ. કર્મકા નાશ હોકર પ્રગટ હુઈ હૈ. વહ તો પર્યાય હૈ. અરે..! સિદ્ધ સ્વયં પર્યાય હૈ. આહાહા..! વહ ભી એક ભેસ હૈ.

ભગવાન અનાદિઅનંત.. આહાહા..! અનાદિઅનંત અનંત ગુણકા ભંડાર, ઉસકે પાસ સિદ્ધપદ તો એક ભેસ હૈ, ભેસ હૈ. આહાહા..! વહ ભી સમયસારમેં મોક્ષ અધિકાર પૂર્ણ કરકે કહા, મોક્ષકા ભેસ ચલા ગયા. મોક્ષકા ભેસ આયા થા. અધિકાર હૈ, મોક્ષ અધિકાર. મોક્ષ ચલા ગયા અર્થાત્ જાન લિયા. વસ્તુ તો ત્રિકાલી હૈ. મોક્ષ તો એક સમયકી પર્યાય હૈ. આહાહા..! મોક્ષકી પર્યાય વૈસી કી વૈસી સાદિઅનંત કાલ રહેગી, પરંતુ વહ નહીં. જો ઉત્પન્ન હુઈ વહ નહીં રહેગી. જો ઉત્પન્ન હુઈ હૈ વહ તો એક સમય હી રહેગી. ક્યોંકિ ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રુવ યુક્તં સત્. સત્ જો હૈ વહ ધ્રુવ હૈ. ઔર ઉત્પાદ-વ્યય હૈ વહ પર્યાય હૈ. જિતને ઉસકો ગુણ પ્રગટ હુએ ઉસકો ગુણ કહા. વહ તો પર્યાય હૈ.

યહાં કહના હૈ, અવગુણ. ગુણકી પર્યાયકો ગુણ કહા. તો ગુણકી વિરૂદ્ધ પર્યાયકો અવગુણ કહા. અવગુણ ભી પર્યાય હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? યહાં અવગુણ કહા હૈ ન? અવગુણ તો યહ ગુણ હૈ? અવગુણ તો ગુણકી વિરૂદ્ધ એક પર્યાય હૈ. અવગુણ વિરૂદ્ધ પર્યાય (હૈ). જો પર્યાય પ્રગટ હુઈ ઉસકો ગુણ કહા. લેકિન વહ ગુણ નહીં હૈ. ગુણ તો ત્રિકાલી પડા હૈ અંદર. ઉસમેં કોઈ હલચલ હોતી હી નહીં. જૈસા હૈ અનાદિ, ઐસા અનંત કાલ (રહતા હૈ). નિગોદસે લેકર સિદ્ધ તક દ્રવ્ય સ્વભાવ તો જૈસા હૈ વૈસા હૈ. ત્રિકાલ એકરૂપ હૈ. ઉસમેં ફેરફાર બિલકુલ હોતા નહીં. આહાહા..! ચાહે તો સિદ્ધપર્યાય હો તો ભી દ્રવ્યમેં ફેરફાર નહીં હોતા. ચાહે તો નિગોદ હો તો ભી દ્રવ્યમેં ફેરફાર નહીં હોતા. આહાહા..! ઐસી દ્રવ્યકી વિભૂતિ (હૈ). ઉસમેં **'અવગુણ એક ભી નહીં હૈ.'** આહાહા..!

'ઓહો! યહ મૈં! ઐસે આત્માકે દર્શનકે લિયે જીવને કભી...' ભૂતકાલમેં **'સચ્ચા**

કૌતૂહલ હી નહીં કિયા.' આહાહા..! કુતૂહલ કરે, ક્યા હૈ યહ ચીજ? ઈતની-ઈતની આત્માકી પ્રશંસા કરતે હૈં તો યહ ચીજ હૈ ક્યા? ઐસા કુતૂહલ ભી કભી નહીં કિયા. આહાહા..! અપની ચીજકો દેખનેકા કુતૂહલ નહીં કિયા. આહાહા..! '**ઐસે આત્માકે દર્શનકે લિયે જીવને કભી...**' ભૂતકાલમેં. ભૂતકાલ અનંત કાલમેં કુતૂહલ હી નહીં કિયા. અનંત જીવ અનંત કાલસે ઉસકો દેખનેકો કુતૂહલ હી કભી નહીં કિયા.

કોઈ રાની નિકલી હો તો કુતૂહલ કરતા હૈ. ક્યા કહતે હૈં? ઓજલમેં. ભાવનગરકી રાની ઓજલમેં થી. વહ એક બાર નિકલી, ખુલ્લી હો ગઈ. ઓજલ નિકાલ દિયા. ગાંવકે લોગ સબ ઠાઠ દેખે. બાઈને ઓજલ (નિકાલ દિયા). મૈંને ભી.. યહ વડિયા હૈ ન? વડિયા. વડિયાકે દરબાર આદિ સબ આતે થે. દરબાર બહુત હોશિયાર થા. ઉસકે પાસ જો રાજકુમાર થા, ઉસકે પાસ પઢનેકો આતા થા. વડિયા. આસપાસકે રાજકુમાર. ઉન્હોંને એક બાર વિનતી કી, મહારાજ! મેરે ઘર મેરી સ્ત્રીકે પાસ આહાર લેનેકો (પધારિયે). લોગોંકો ઐસા લગે, ઉસકી સ્ત્રી કૈસી હોગી? અંદર આહાર લેનેકો ગયે તો (શરીર દેખો તો) લટક ગયા થા. દિખાવકા કુછ ઠિકાના નહીં. લોગોંકો મહિમા (આયે). લેકિન અંદર દેખા તો કુછ નહીં, કુછ નહીં થા બેચારી. બોલી, મહારાજ! શરીર ઐસે લટક ગયા થા. ચમડી... કોઈ આકારકા દિખાવ નહીં, સુંદર નહીં, કુછ નહીં. દુનિયાકો ઐસા લગે, રાજાકી રાની કૈસી હોગી?

વૈસે યહાં નહીં હૈ. આહાહા..! પ્રભુ! યહ તો અનંત ગુણકા વૈભવ કોઈ અલૌકિક હૈ. જિસકો અંતરમેં દેખનેમેં આતા હૈ, વહ કભી દેખા નહીં. કભી સુના નહીં. કભી કુતૂહલ કિયા નહીં, દેખનેકા કુતૂહલ કિયા નહીં. યહ ક્યા ચીજ હૈ? જાનનેમેં મૈં સબકો જાનતા હૂં, લેકિન જાનનેવાલા કૌન હૈ? આહાહા..! યહ હૈ, યહ હૈ, યહ હૈ. લેકિન યહ હૈ, ઐસા જાના કિસને? ઊર્ધ્વતા નામકા એક ગુણ હૈ. આતા હૈ ન? સમતા. સમતા, રમતા, ઊર્ધ્વતા. શ્લોક આતા હૈ. સમયસાર નાટકમેં. ઊર્ધ્વતાકી પરિભાષા શ્રીમદ્‌ને કી હૈ. પુસ્તકમેં ઊર્ધ્વતાકી પરિભાષા કી હૈ.

કોઈ ભી ચીજ જાનનેકે પહલે વિચારનેકે પહલે જ્ઞાન ન હો તો જાને કૌન? કોઈ ભી ચીજ, જ્ઞાનકી મુખ્યતા ન હો તો જાને કૌન? તો વાસ્વતમેં તો જ્ઞાનમેં વહ ચીજ જ્ઞાત હોતી હૈ, વહ તો જ્ઞાન જ્ઞાત હોતા હૈ. આહા..! યહ ચીજ, જિસકી સત્તામેં યહ સબ દિખતા હૈ, વહ પરકો સ્પર્શ કિયે બિના, પરકો સ્પર્શ કિયે બિના અપની પર્યાયકે સામર્થ્યસે સ્વપરપ્રકાશક સામર્થ્યસે સબ દેખનેમેં આતા હૈ. જિસકી એક પર્યાયમેં ઈતના-ઈતના દેખનેમેં આયે, ઉસકો છૂએ બિના અપને દિખનેમેં આયે, તો ઉસકે ગુણકા ક્યા કહના? પ્રભુ! આહાહા...! ઉસકા ગુણ જો ત્રિકાલ, જિસકી

પર્યાયમેં યહ જાનનેમેં આતા હૈ, ઐસા હૈ નહીં. જ્ઞાનકી પર્યાય જાનનેમેં આતી હૈ. ક્યોં? કિ પરદ્રવ્યકો તો કભી છૂતા નહીં. જ્ઞાન હૈ વહ તો પરદ્રવ્યકો કભી છૂતા નહીં. ફિર ભી પરદ્રવ્ય સંબંધી અપના જ્ઞાન અપનેસે ઉત્પન્ન હુઆ હૈ. વહ ભી કોઈ અલૌકિક ચીજ હૈ કિ અનંતકો જાને. તો ઉસકે ગુણકા ક્યા કહના! આહા..!

યહ કહતે હૈં, **'ઐસે આત્માકે દર્શનકે લિયે જીવને કભી સચ્ચા કૌતૂહલ...'** સચ્ચા શબ્દ ક્યોં લિયા હૈ? કુતૂહલ તો ઐસે કરતા હૈ કિ કૈસા હૈ? પરંતુ સચ્ચા કુતૂહલ નહીં કિયા. કુતૂહલકે સાથ સચ્ચા શબ્દ વિશેષ લિયા. આહાહા..! બહિનકે શબ્દ હૈં. **'કભી સચ્ચા કૌતૂહલ હી નહીં કિયા.'** આહાહા..! ક્યા ચીજ હૈ યહ? સબકો એક ઓર રખો, યહ ચીજ ક્યા હૈ? ઈસ ચીજકી પીછાન બિના ઔર અનુભવ બિના સબ ક્રિયાકાંડ આદિ નૌંવી ગ્રૈવેયક ગયા, અનંત ભવ ઐસે હી રહે. અનંત-અનંત ભવ નિગોદમેં ભી ગયા. દ્રવ્યલિંગી મુનિ.. લિંગપાહુડમેં ઐસા પાઠ હૈ, દ્રવ્યલિંગ કિતની બાર લિયા? કિ અનંત બૈર. ઔર દ્રવ્યલિંગ લેનેકે બાદ ભી એક કણ ખાલી નહીં હૈ કિ જિસમેં અનંત જન્મ-મરણ નહીં કિયે હો. ઐસા લિંગપાહુડ (મેં કહા હૈ). અષ્ટપાહુડમેં લિંગપાહુડ હૈ. દ્રવ્યલિંગ અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ ઔર પંચ મહાવ્રત, નગ્નપના ઔર આચરણકી કડક ક્રિયા, એક દાના ભી ઉસકે લિયે બનાયા હો તો આહાર ન લે, ઐસી ક્રિયા તો અનંત બાર હુયી. આહાહા..! કભી આત્મા ક્યા ચીજ હૈ (ઉસકા કુતૂહલ કિયા નહીં).

'મુનિવ્રત ધાર અનંત બૈર ગ્રૈવેયક ઉપજાયો, પૈ આતમજ્ઞાન બિન લેશ સુખ ન પાયો.' પંચ મહાવ્રત, અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ ક્રિયાકાંડ સબ દુઃખ હૈ. આહાહા..! રાગ હૈ, વિકલ્પ હૈ, દુઃખ હૈ, ઝહર હૈ. ભગવાન અમૃતસ્વરૂપ હૈ. ઉસસે વિરૂદ્ધ ભાવ હૈ. અમૃતસ્વરૂપ દેખનેકા કુતૂહલ ભી નહીં કિયા. પ્રગટ ભલે ન કિયા, કહતે હૈં. આહાહા..! દૂસરી કોઈ નયી ચીજ આયે, કહા ન? મહારાની જબ ઘોડાગાડીમેં બાહર નિકલી થી, ભાવનગર. લોગ દેખનેકે લિયે (ઉમડ પડે), રાની સાહિબાને ઓજલ છોડ દિયા. રાની સાહેબાને ઓજલ છોડ દિયા.

ઐસે ભગવાન આત્મામેં રાગકી એકતા છોડ દેતા હૈ, ઓજલ છૂટ જાતા હૈ. પૂરી ચીજ દિખનેમેં આતી હૈ. આહાહા..! ઉસકા કુતૂહલ ભી કભી નહીં કિયા, ઐસા કહતે હૈં. ઉસકે સિવા દૂસરી ચીજકી મહિમામેં ઠીક હૈ, ઐસા રુકકર, વહીં રુક ગયા હૈ. આહાહા..! ભગવાન એક ઓર રહ ગયા. કુતૂહલ હી નહીં કિયા. ૨૪૪ (પૂરા હુઆ). ઈસકે બાદ ૨૫૧ હૈ.

દ્રવ્ય ઉસે કહતે હૈં જિસકે કાર્યકે લિયે દૂસરે સાધનોંકી રાહ ન દેખના પડે. ૨૫૧.

૨૫૧. બહુત અચ્છી બાત હૈ, હૈ દો પંક્તિ. ઈસકા તો બેનર બના હૈ. ઈસ પંક્તિકા બેનર બના હૈ. મુંબઈમેં, યહાં હૈ, રાજકોટમેં.. યહ દો પંક્તિકા.

'**દ્રવ્ય ઉસે કહતે હૈં...**' આહાહા..! '**દ્રવ્ય ઉસે કહતે હૈં...**' ભગવાન આત્માકા દ્રવ્ય. આહાહા..! યહાં તો સમુચ્ચય દ્રવ્ય લિયા હૈ. લેકિન દ્રવ્ય ઉસે કહતે હૈં કિ '**જિસકે કાર્યકે લિયે...**' દ્રવ્યકી પર્યાયકે કાર્યકે લિયે. દ્રવ્યકી પર્યાયકે કાર્યકે લિયે. '**દૂસરે સાધનોંકી રાહ ન દેખના પડે.**' આહાહા..! યહ ચીજ હૈ. યહ વીતરાગકા મર્મ હૈ. તીન લોકકે નાથ સર્વજ્ઞદેવ, ઉનકા અભિપ્રાય-હૃદય યહ હૈ. દ્રવ્ય ઉસકો કહતે હૈં કિ જિસકે કાર્યકે લિયે દૂસરે દ્રવ્યકી, સાધનકી રાહ દેખની પડે, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! ઉસમેં તો કિતના ભરા હૈ! આહાહા..! બહિનકો સ્ત્રીકા દેહ આ ગયા ન, ઈસલિયે લોગોંકો બાહર કિમત નહીં આતી. આહાહા..!

યહ મહા શબ્દ હૈ. પદાર્થ-દ્રવ્ય ઉસકો કહેં કિ ઉસકે કાર્યકે લિયે, જિસકે કાર્યકે લિયે-સમ્યગ્દર્શનકે કાર્યકે લિયે, સમ્યગ્જ્ઞાનકે કાર્યકે લિયે, સમ્યક્ચારિત્રકે કાર્યકે લિયે, કેવલજ્ઞાનકે કાર્યકે લિયે, સિદ્ધપદકે કાર્યકે લિયે... યહ સબ કાર્ય હૈ. આહાહા..! '**દ્રવ્ય ઉસે કહતે હૈં જિસકે કાર્યકે લિયે દૂસરે સાધનોંકી રાહ ન દેખના પડે.**' ન દેખના પડે. આહાહા..! અપની તૈયારી હોવે તો નિમિત્ત સાધન તો જગતમેં પડા હી હૈ. રાહ નહીં દેખની પડે કિ યહ નિમિત્ત મિલે તબ મેરા કાર્ય હોગા. ઐસા નિમિત્ત મિલે તો કાર્ય હોગા, ઐસી રાહ દેખની ન પડે. પ્રભુ! ઐસા તેરા દ્રવ્ય હૈ. તેરા દ્રવ્ય ક્યા, સબ દ્રવ્ય ઐસે હૈં. આહાહા..! યહ તો સામાન્ય પરિભાષા હૈ ન.

'**દ્રવ્ય ઉસે કહતે હૈં...**' આહાહા..! તીન લોકકે નાથ સર્વજ્ઞ ભગવાન દ્રવ્ય ઉસે કહતે હૈં કિ '**જિસકે કાર્યકે લિયે...**' જિસકી પર્યાયકે લિયે.. આહાહા..! પર્યાય બિનાકા તો દ્રવ્ય કભી કહીં નહીં હૈ. તીન કાલમેં કોઈ દ્રવ્ય પર્યાય બિનાકા તો હૈ નહીં. તો વહ પર્યાય પ્રગટ કરની હો, ઉસમેં પરકી રાહ દેખના પડે, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! વજ્રનારાચ સંહનન હોના ચાહિયે, ફલાના... વહ તો તૂ કાર્ય કરેગા વહાં વહ હોગા હી. રાહ દેખના નહીં પડે. તેરે કેવલજ્ઞાનકી તૈયારી યહાં કી, તો વજ્રનારાચ સંહનન, મનુષ્ય આદિ તો હોંગે હી. પરદ્રવ્યકી રાહ દેખના પડે અપને કાર્યકે લિયે, ઐસા દ્રવ્ય હૈ નહીં. આહાહા..! યહ તો દ્રવ્યકો પરાધીન, પરાધીન (માન લિયા હૈ). ઐસા અમુક નિમિત્ત મિલે તો ઠીક પડે, અમુક નિમિત્ત મિલે તો ઠીક પડે. નિમિત્ત તો

નિમિત્તકી પર્યાયસે નિમિત્ત આતા હૈ. દ્રવ્યમેં કોઈ નિકમ્મા દ્રવ્ય નહીં હૈ. ક્યા કહા? દ્રવ્ય જિતને હૈં, ઉસમેં કોઈ નિકમ્મા નહીં હૈ. નિકમ્મા અર્થાત્ પર્યાયરૂપી કાર્ય બિના વહ દ્રવ્ય રહતા નહીં. જિતને અનંત દ્રવ્ય હૈં, વહ નિકમ્મે અર્થાત્ કામ અર્થાત્ પર્યાય, પર્યાયકો કામ કહતે હૈં. કાર્ય કહો, કામ કહો. કામ-પર્યાય બિના-કાર્ય બિના-કોઈ દ્રવ્ય કહીં કભી રહતા નહીં. સમજમેં આયા?

પરમાણુ હો, ધર્માસ્તિકાય હો, આકાશ હો, ભગવાન આત્મા હો, અપની પર્યાય કરનેમેં... આહાહા..! અપની અવસ્થા કરનેમેં સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ કરનેમેં, કોઈ ગુરુકી રાહ દેખના પડે, ચારિત્ર પ્રગટ કરનેમેં કોઈ શરીરકી મજબૂતાઈકી જરૂરત પડે, ઐસી રાહ દેખના ન પડે. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! ભલે કઠિન લગે. થોડે શબ્દમેં બહુત ભરા હૈ. આહાહા..!

તીન લોકકે નાથ તીર્થંકરકી પુકાર હૈ કિ, દ્રવ્ય ઉસે કહતે હૈં કિ ઉસકી પર્યાયકે બિના દ્રવ્ય કભી હોતા નહીં ઔર ઉસકી પર્યાયકે લિયે પરદ્રવ્યકી રાહ દેખની પડતી નહીં. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ! દો પંક્તિ હૈ. પૂરે જૈનદર્શનકા સાર હૈ. યહ તો બહિનકે મુખસે ઉસ વક્ત નિકલ ગયા. આહાહા..! વસ્તુ ઉસે કહેં કિ અપને કાર્યકે લિયે-અપની પર્યાયકે લિયે, કાર્ય અર્થાત્ પર્યાય, પર્યાય હૈ વહી કાર્ય હૈ ન, દૂસરા ક્યા કાર્ય હૈ? કોઈ દ્રવ્ય નિકમ્મા નહીં હૈ, ઉસકા અર્થ કિ કોઈ દ્રવ્ય પર્યાય બિના નહીં હૈ. કોઈ દ્રવ્ય પર્યાય બિના તીન કાલમેં નહીં રહતા. આહાહા..! પર્યાય બિના રહે તો, પીછાનનેમેં તો પર્યાય હી કારણ હૈ. ધ્રુવ તો ધ્રુવ વસ્તુ હૈ. પર્યાયસે હી વસ્તુ જાનનેમેં આતી હૈ. આહાહા..!

નજરમેં દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાય તીનોં ખ્યાલમેં આતે હૈં. લેકિન પર્યાયકે ખ્યાલસે સબકા ખ્યાલ આતા હૈ. યહ પર્યાય ઈસ ગુણકી હૈ, યહ ગુણ ઈસ દ્રવ્યકા હૈ. સમજમેં આયા? આહાહા..! ઐસા ઉપદેશ. ક્યા કરેં? આહા..! યહાં તો પર બિના ચલે નહીં, પર બિના ચલે નહીં. બહુત બાર ઐસા કહતે હૈં, એક દ્રવ્યકો દૂસરે દ્રવ્ય બિના ચલે નહીં. પ્રભુ! એક દ્રવ્યમેં અનંત અસ્તિત્વ ગુણ પડા હૈ ઔર એક દ્રવ્યમેં ઉસસે અનંતગુને જો દ્રવ્ય હૈં, ઉસકા નાસ્તિપના પડા હૈ. આહાહા..! અનંત અસ્તિત્વ હૈ ઔર અનંત નાસ્તિત્વ હૈ. છોટે પરમાણુમેં ભી ઐસા હૈ, પ્રભુ! આહાહા..! અરે..! નિગોદકે જીવ. વિજ્ઞાન માન ન સકે. ઐસા એક પાઠ હૈ, સંપ્રદાયમેં હમ કહતે થે કિ જિસે યથાર્થ ખબર નહીં હૈ વહ અનેક પ્રકારસે કલંક લગાતે હૈં, સત્યકો કલંક લગાતે હૈં. અભ્યાખ્યાન કહતે હૈં-કલંક. ઐસા નહીં, ઐસા નહીં. ઐસા જિસને બહુત કલંક લગાયા હૈ, વહ જીવ કહાં જાયેગા? કિ વહ જીવ હૈ ઐસા નહીં માનનેવાલી

(ગતિમેં જાયેગા). ક્યોંકિ ઉસને બહુત કલંક લગાયા હૈ. વહ વહાં જાયેગા કિ ઉસકો જીવ માન સકે નહીં, વહાં જાયેગા. નિગોદમેં જાયેગા. આહાહા..! ભગવાનકે સિવા કૌન કહે યહ?

જો સ્વયંકો કલંક લગાતા હૈ, વહ સબકો કલંક લગાતા હૈ. જો સબકો કલંક લગાતા હૈ, વહ સ્વયંકો કલંક લગાતા હૈ, ઐસા પાઠ હૈ. કલંક અર્થાત્ યહ નહીં, યહ ઐસા નહીં હૈ. આપ કહતે હો ઐસા નહીં હૈ. ઐસે સત્ય બાતકો ઐસા નહીં હૈ (ઐસે ના કરકે), અસત્ય બાતકી હાં કહકર સત્યકો કલંક લગાયા, ઐસા સત્ય નહીં હૈ, ઈનકાર કિયા તો વહ ઐસે સ્થાનમેં જાયેગા, ઉસકો દૂસરા જીવ હૈ ઐસા માન સકે નહીં. ઉસને સત્‌કો કલંક લગાયા હૈ. અપને સત્‌કો દૂસરા માન સકે ઐસે સ્થાનમેં નહીં જાયેગા. આહાહા..! સમજમેં આયા? આહાહા..! ઐસી બાત હૈ.

'દ્રવ્ય ઉસે કહતે હૈં...' આહાહા..! પ્રભુ આત્માકો ઐસા કહતે હૈં કિ જિસકે કાર્યકે લિયે-સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રસે લેકર કેવલજ્ઞાન તક, અપને નિર્મલ કાર્યકે લિયે, દૂસરે સાધનોંકી (રાહ દેખના ન પડે). આહાહા..! હો, સાધન સાધનકે કારણસે હો, લેકિન કાર્યકે લિયે ઉસકી રાહ દેખના પડે, ઐસા હૈ નહીં. ઈસલિયે ઉસ સાધનકા નિષેધ કર દિયા હૈ. આહાહા..! અપની સ્વતંત્રતા, કર્તા હોકર પર્યાય કરતા હૈ, પર્યાયમેં કર્તા હોકર (કાર્ય કરતા હૈ). કર્તાકી પરિભાષા યહ હૈ કિ સ્વતંત્રપને કરે સો કર્તા. વ્યાકરણમેં હૈ, સ્કુલમેં ભી હૈ.

કર્તા ઉસકો કહતે હૈં,... હમારે ચૌથી કક્ષામેં આયા થા, ઉસ દિન. સ્કુલમેં. બહુત વિસ્તાર હૈ. એક પુસ્તક મંગવાયા થા. યહાં બોર્ડિંગ હૈ ન? ઉસમેં છઃ બોલકા અર્થ દિયા હૈ. કર્તા, કર્મ, કરણ. કર્તા ઉસે કહેં કિ સ્વતંત્રપને કરે સો કર્તા. જિસકો દૂસરેકી મદદકી અપેક્ષા રહે નહીં. ઉસકા નામ કર્તા હૈ. પ્રત્યેક દ્રવ્યમેં એક સમયમેં ષટ્કારકકી પરિણતિ હોતી હૈ, અનાદિઅનંત. પ્રતિ સમય ષટ્કારકકી પરિણતિ-કર્તા, કર્મ, કરણ, સંપ્રદાન, અપાદાન, અધિકરણ, એક સમયમેં પ્રત્યેક દ્રવ્યકી, પરમાણુકી પર્યાયમેં ભી ષટ્કારક, સિદ્ધકી પર્યાયમેં ષટ્કારક. આહાહા..! નિગોદકી પર્યાયમેં ષટ્કારક (હૈ). ષટ્કારકમેં પહલે કર્તા આતા હૈ. ષટ્કારક આતે હૈં ન? વ્યાકરણમેં આતે હૈં. સ્વતંત્ર કર્તા. કિસીકી અપેક્ષા નહીં. આહાહા..!

ભગવાન આત્મા અપની પૂર્ણ દશા પ્રાપ્ત કરનેમેં કિસીકી અપેક્ષા નહીં હૈ. પૂર્ણ કરનેમેં થોડી મદદ .. આલંબન મિલે, ગુરુ આદિકા, તો આગે બઢ જાય, ઐસા દ્રવ્ય સ્વભાવ હૈ નહીં. આહાહા..! વાણીમેં ઐસા કહનેમેં આતા હૈ, વ્યવહારમેં કિ ગુરુ મિલે તો સચ્ચી બાત સમજમેં આવે. સબ વ્યવહાર હૈ. વ્યવહારકા પાર નહીં.

આહાહા..! યહાં દ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ કરનેસે વ્યવહારકા અંત આ જાતા હૈ. આહાહા..! દ્રવ્ય ઐસા હૈ... બહુત ગહરી બાત હૈ. આહાહા..! ચાહે તો નિગોદમેં દ્રવ્ય હો, કિસીકી મદદસે વહાં રહા હૈ, ઐસા નહીં. અપની પર્યાયકી સ્વતંત્રતા એક સમયમેં કર્તા, કર્મ, કરણ, સંપ્રદાનસે વહાં પર્યાય હુઈ હૈ. તો વહ કર્તા સ્વતંત્ર હૈ. નિશ્ચયસે તો કર્તા પર્યાય, દ્રવ્યકી અપેક્ષા રખતી નહીં. પરંતુ લક્ષ્ય હો જાતા હૈ. પર્યાયકા લક્ષ્ય દ્રવ્ય પર હોતા હૈ વહ સ્વતંત્રપને હોતા હૈ. ક્યા કહા? પર્યાયમેં જો ષટ્કારક હૈ, ઉસ પર્યાયકા આશ્રય તો દ્રવ્ય હૈ. લક્ષ્ય તો વહાં હૈ. લેકિન વહ સ્વતંત્ર કર્તા હોકર લક્ષ્ય કરતી હૈ. આહા..! ઐસી બાતેં. સમજમેં આયા?

અપની પર્યાયમેં.. પ્રત્યેક દ્રવ્ય. જડમેં ભી ઐસી બાત હૈ. પરમાણુમેં ભી અનંત-અનંત ગુણ પડે હૈં. અનંત ગુણમેં એક સમયકી પર્યાય હોતી હૈ. ઉસમેં ષટ્કારકકે પરિણમનમેં દૂસરે ગુણકી ભી અપેક્ષા નહીં હૈ. આહાહા..! પ્રભુ આત્મા... વહ ચીજ હૈ કિ નહીં, ઉસકી તો જડકો ખબર ભી નહીં. ઉસકો જાનનેવાલા આત્મા તો મહાપ્રભુ સ્વતંત્ર હૈ. આહાહા..! કોઈ ભગવાન ઉસકો કરતા હૈ કિ કોઈ ભગવાન મિલે તો કુછ હો જાય, આહાહા..! ઐસા હૈ નહીં.

'દ્રવ્ય ઉસે કહતે હૈં જિસકે કાર્યકે લિયે...' કાર્ય અર્થાત્ પર્યાય. કાર્ય અર્થાત્ અવસ્થા. કાર્ય અર્થાત્ દ્રવ્યકી દશા. વર્તમાન ઉસકી દશા. ઉસ દશા-કાર્યકે લિયે **'દૂસરે સાધનોંકી...'** ઉસકે સાધન સિવા.. ક્યોંકિ દ્રવ્યમેં કરણ-સાધન નામકા ગુણ પડા હૈ. પ્રત્યેક દ્રવ્યમેં કરણ-સાધન નામકા ગુણ પડા હૈ. કર્તા, કર્મ, કરણ ગુણ હૈ. અંદર ગુણ પડે હૈં. કર્તા ગુણ હૈ, કર્મ ગુણ હૈ, કરણ ગુણ હૈ. યહાં પર્યાયકી બાત ચલતી હૈ. આત્મામેં ભી એક કરણ નામકા ગુણ હૈ. ૪૭ શક્તિમેં આતા હૈ. કરણ નામ સાધન. અપના સાધન અપનેસે હોતા હૈ. અપને સાધનમેં પરકે સાધનકી અપેક્ષા નહીં હૈ. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ.

'દ્રવ્ય ઉસે કહતે હૈં જિસકે કાર્યકે લિયે દૂસરે સાધનોંકી...' આહાહા..! યહાં તો કહે, પર બિના ચલે નહીં, પર બિના ચલે નહીં. પૈસે બિના સબ્જી મિલે નહીં, પૈસે બિના આહારકા દાના મિલે નહીં. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- બેચારે નિમિત્તકા ક્યા હોગા?

સમાધાન :- નિમિત્ત દ્રવ્ય નહીં હૈ? દ્રવ્ય નહીં હૈ? વહ પરકી મદદકી (અપેક્ષા) નહીં રખતા.

'કાર્યકે લિયે દૂસરો સાધનોંકી રાહ ન દેખના પડે.' ઉસકા નામ યહાં દ્રવ્ય કહતે હૈં.

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ સુદ-૧૨, શનિવાર, તા. ૨૩-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૨૭૯, ૨૮૨, ૨૯૪, ૨૯૫. પ્રવચન નં. ૧૬

વિચાર, મંથન સબ વિકલ્પરૂપ હી હૈ. ઉસસે ભિન્ન વિકલ્પાતીત એક સ્થાયી જ્ઞાયક તત્વ સો આત્મા હૈ. ઉસમેં 'યહ વિકલ્પ તોડ દૂં, યહ વિકલ્પ તોડ દૂં' વહ ભી વિકલ્પ હી હૈ; ઉસકે ઉસ પાર ભિન્ન હી ચૈતન્યપદાર્થ હૈ. ઉસકા અસ્તિપના ખ્યાલમેં આયે, 'મૈં ભિન્ન હૂં, યહ મૈં જ્ઞાયક ભિન્ન હૂં' ઐસા નિરંતર ઘોટન રહે, વહ ભી અચ્છા હૈ. પુરુષાર્થકી ઉગ્રતા તથા ઉસ પ્રકારકા આરંભ હો તો માર્ગ નિકલતા હી હૈ. પહલે વિકલ્પ નહીં ટૂટતા પરંતુ પહલે પક્કા નિર્ણય આતા હૈ. ૨૭૯.

વચનામૃત. ૨૭૯. પ્રભુ કહતે હૈં, પ્રભુ! વિચાર ચલે ન ઔર '**મંથન સબ વિકલ્પરૂપ હી હૈ.**' દૂસરી ચીજકા તો સંબંધ હૈ નહીં. શરીર, વાણી, મનકા ભી સંબંધ તો હૈ નહીં. લેકિન અંદર આત્માકા મંથન ચલે, વિચાર ચલે, વહ ભી વિકલ્પ હૈ, રાગ હૈ, આહાહા..! વિચાર ઔર મંથન સબ વિકલ્પરૂપ હી હૈ. વિકલ્પરૂપ હી હૈ. આત્માકો લાભકા કારણ નહીં. આહાહા..!

'**ઉસસે ભિન્ન વિકલ્પાતીત...**' અંદર ભગવાન વિકલ્પ અર્થાત્ રાગકી કલ્પનાકે ભાવ, અસંખ્ય પ્રકારકી ચિંતાઓંકે વિકલ્પ, ઉસસે ભગવાન અંદર ભિન્ન હૈ. વિકલ્પાતીત, વિકલ્પસે અતીત હૈ. '**એક સ્થાયી જ્ઞાયક તત્ત્વ...**' એક સ્થાયી અર્થાત્ નિત્ય. સ્થાયી, સ્થિર, નિત્ય, એકરૂપ નિત્ય પ્રભુ '**જ્ઞાયક તત્ત્વ સો આત્મા હૈ.**' આહાહા..! યહાં તક જાના, પ્રભુ! તબ જન્મ-મરણકા અંત આવે. આહા..! જન્મ-મરણ કર-કરકે અનંત અવતાર (કિયે). આહાહા..! નિગોદકે અવતાર અંતર્મુહૂર્તમેં ૬૬૦૦૦ બાર. આહાહા..! વૈરાગ્ય, વૈરાગ્ય, વૈરાગ્ય આયે. અંતર્મુહૂર્તમેં નિગોદકે ભવ. એક શરીરમેં અનંત ઔર અસંખ્ય ભાગમેં. અંતર્મુહૂર્તમેં ૬૬૩૩૬ ભવ અંતર્મુહૂર્તમેં કિયે. પ્રભુ! ઐસે તો અનંત બાર કિયે. આહાહા..! તેરી સૂઝ નહીં કી. મૈં કૌન હૂં? મૈં ક્યા હૂં? ઉસકા ખ્યાલ નહીં કિયા. આહાહા..! '**વિકલ્પાતીત એક સ્થાયી જ્ઞાયક તત્ત્વ...**' એક સ્થાયી સ્થિર બિંબ નિત્યાનંદ અચલ અર્થાત્ ચલે નહીં, બદલે નહીં, જિસમેં પર્યાય નહીં હૈ, ઐસા અચલ બિંબ આત્મા '**સો આત્મા હૈ.**' આહાહા..!

નિયમસારમેં ૩૮વીં ગાથા હૈ ઉસમેં ભી યહી હૈ. પ્રભુ! તૂ આત્મા કૌન હૈ? વિકલ્પ તો નહીં, પરંતુ પર્યાય ભી નહીં. ૩૮વીં ગાથામેં ઐસા કહા હૈ. નિશ્ચય ધ્રુવ સ્વરૂપ ભગવાન અનાદિઅનંત એકરૂપ, ચૌરાસી લાખ યોનિમેં ઘુમા, ફિર ભી જિસકા એકરૂપ કભી પલટા નહીં, ઐસી સ્થાયી ચીજ, ઐસી નિત્ય અવિનાશી ચીજ પ્રભુ તૂ (હૈ). આહાહા..! વહાં ઉસે આત્મા કહા. ૩૮વીં ગાથામેં એક ત્રિકાલીકો આત્મા કહા, વહ યહાં કહા. આહાહા..!

'**એક સ્થાયી જ્ઞાયક તત્ત્વ સો આત્મા હૈ.**' આહાહા..! આત્મા તો યહ હૈ. ઈસકી દૃષ્ટિ કરનેસે સમ્યગ્દર્શન, સત્ય વસ્તુ જૈસી હૈ ઐસે દર્શનકી પ્રતીતિ હોતી હૈ. સત્ય વસ્તુ જૈસી જૈસી જૈસે હૈ, ઉસકી અંદર દૃષ્ટિ કરનેસે સમ્યક્ અર્થાત્ સત્ય જૈસા હૈ, વૈસી પ્રતીતિ ઉત્પન્ન હોતી હૈ. ધર્મકી શરૂઆત વહાંસે હૈ. આહાહા..! ઈસકે સિવા દૂસરે ઉપાય ચાહે જિતને કરે, મંથન ઔર.. આહાહા..! વિચાર ઔર મંથન.

કલશટીકામેં લિયા હૈ, કલશટીકા હૈ, ઉસમેં યહ લિયા હૈ. વિચાર ઔર મંથન આદિ ભી રાગ હૈ. આહાહા..! પ્રભુ! તૂ તો નિરાગી જ્ઞાયક સ્વરૂપ હૈ ન, પ્રભુ! અકેલા ચૈતન્યબિંબ, ચૈતન્યબિંબ. ઉસમેં તો પર્યાયકા ભી અભાવ હૈ. ઉસકો યહાં નિશ્ચય આત્મા કહતે હૈં. ૩૮ (ગાથામેં) લિયા, વહી યહાં બહિનને કહા. નિશ્ચય હૈ વહી આત્મા હૈ. વિકલ્પાતીત.. આહાહા..! ઔર સ્થાયી. પર્યાય બિનાકા સ્થાયી. આહાહા..! '**સ્થાયી જ્ઞાયક તત્ત્વ સો આત્મા હૈ.**' આહાહા..! દૂસરેકા કરના અથવા દૂસરેસે કુછ લેના, યહ તો ઉસમેં હૈ નહીં, પરંતુ અપનેમેં અપના વિચાર ઔર મંથન ચલે, વહ વિકલ્પ ભી ઉસમેં હૈ નહીં. ઐસા આત્મા જો હૈ વહ સ્થાયી હૈ, સ્થિર હૈ, નિત્ય હૈ, અવિનાશી, અચલ, શાશ્વત વસ્તુ પડી હૈ. આહાહા..!

'**ઉસમેં 'યહ વિકલ્પ તોડ દૂં...**' ઉસમેં,.. આત્મા ઐસા દૃષ્ટિમેં લેકર નિશ્ચય આત્મા.. કઠિન બાત તો હૈ, પ્રભુ! લેકિન માર્ગ તો યહ હૈ, ભાઈ! આહાહા..! .. નહીં આયે હૈં? રાજકોટ ગયે હૈં. આહાહા..! '**યહ વિકલ્પ તોડ દૂં, યહ વિકલ્પ તોડ દૂં', વહ ભી વિકલ્પ હી હૈ;...**' આહાહા..! સ્થાયી ચીજમેં સ્થિર નિત્યાનંદ પ્રભુ, ઉસમેં વિકલ્પ આતા હૈ કિ મૈં આત્મા હૂં યા મૈં જ્ઞાયક હૂં, ઐસા વિકલ્પ, ઉસે તોડ દૂં, વહ ભી વિકલ્પ હૈ. આહાહા..! ક્યોંકિ વિકલ્પ તોડનેમેં પર્યાય પર દૃષ્ટિ જાયેગી. અપના શુદ્ધ પ્રભુ ઉસમેંસે હટ જાયગા ઔર પર્યાયમેં આ જાયગા. આહાહા..! ઐસા આત્મા.

ઐસા આત્મા સુના ભી ન હો, વહ કબ પ્રાપ્ત કરે? મહાપ્રભુ પર્યાય બિનાકી જો વસ્તુ હૈ, રાગ તો નહીં, વિકલ્પ તો નહીં, પરંતુ પર્યાય બિનાકી ચીજ હૈ. ક્યોંકિ

પર્યાયસે તો નિર્ણય કરના હૈ. પર્યાયમેં પર્યાયસે ધ્રુવકા નિર્ણય કરના હૈ. તો જિસમેં નિર્ણય કરના હૈ વહ ચીજ અંદરમેં નહીં હૈ. આહાહા..! ઐસી કઠિન બાત હૈ, પ્રભુ! આહાહા..!

'**યહ વિકલ્પ તોડ દૂં, વહ ભી વિકલ્પ હી હૈ;...**' આહાહા..! '**ઉસકે ઉસ પાર ભિન્ન હી ચૈતન્યપદાર્થ હૈ.**' ઉસકે ઉસ પાર-વિકલ્પકે પાર. આહાહા..! '**ભિન્ન હી ચૈતન્યપદાર્થ હૈ.**' અંદર ભગવાન ચૈતન્યપદાર્થ તો વિકલ્પસે ભિન્ન હી હૈ. ઉસે પકડે બિના, ઉસકી અનુભૂતિ-અનુભવ હુએ બિના ઉસકા સમ્યગ્દર્શન હોતા નહીં. આહા..! સમ્યગ્દર્શન બિના ધર્મકી શુરૂઆત-પ્રારંભ ભી હોતા નહીં. આહાહા..! ઐસી ચીજ ભગવાન તેરી ચીજ ઐસી હૈ. આહા..! '**ઉસકા અસ્તિપના ખ્યાલમેં આયે...**' ઉસકા અસ્તિપના-હૈ, મૌજૂદ હૈ, સ્થાયી હૈ, સ્થિર હૈ, નિત્ય હૈ, ઐસા અસ્તિપા ખ્યાલમેં આયે '**મૈં ભિન્ન હૂં,**' મૈં તો રાગસે ભી ભિન્ન હૂં ઔર પર્યાયસે ભિન્ન હૂં. '**યહ મૈં જ્ઞાયક ભિન્ન હૂં**' આહાહા..! '**ઐસા નિરંતર ઘોટન રહે...**' આહાહા..! સમય કહાં મિલતા હૈ? યહાં તો કહતે હૈં, નિરંતર ઘોટન રહે. ક્યોંકિ ભગવાન આત્મા નિરંતર નિત્ય હૈ. તો નિત્યમેં પહુંચનેકે લિયે નિરંતર ઘોટન ચાહિયે. આહાહા..! સમજમેં આયા? પ્રભુ નિત્ય હૈ, અવિનાશી અવિચલ હૈ. તો ઉસકો પ્રાપ્ત કરનેમેં નિરંતર ઉસકા ઘોટન (ચાહિયે). વિકલ્પ નહીં, ઉસકે સન્મુખ ઘોટન (ચલના). આહાહા..!

'**નિરંતર ઘોટન રહે, વહ ભી અચ્છા હૈ.**' અંતર સન્મુખ હોકર ઉસકા રટન રહે, વહ ભી અચ્છા હૈ. ઉસકા હી રટન. વિકલ્પકા રટન છોડ દે. આતા હૈ, વ્યવહાર હૈ, પરંતુ વહ આદરણીય નહીં. વ્યવહાર તો સમસ્ત લોકાલોક, અપને સિવા સબ ચીજ વ્યવહાર હૈ. નિશ્ચયમેં તો ઉસકી પર્યાય ભી વ્યવહાર હૈ. આહાહા..! વહ તો ત્રિકાલી ભગવાન અનંત નિત્ય અવિનાશી અવિચલ ગુણકા ખજાના હૈ. '**મૈં જ્ઞાયક ભિન્ન હૂં, ઐસા નિરંતર ઘોટન રહે, વહ ભી અચ્છા હૈ.**'

'**પુરુષાર્થકી ઉગ્રતા...**' પુરુષાર્થકી ઉગ્રતા. વીર્યકો સ્વભાવ સન્મુખ કરના, વીર્ય-પુરુષાર્થ જો પર સન્મુખ અનાદિસે રહા હૈ, ઉસ પુરુષાર્થકો સ્વસન્મુખ કરના. '**પુરુષાર્થકી ઉગ્રતા તથા ઉસ પ્રકારકા આરંભ હો તો માર્ગ નિકલતા હી હૈ.**' આત્મા પ્રાપ્ત હોહતા હી હૈ. ઉસ પ્રકારકા નિરંતર રટન રહે ઔર પ્રાપ્ત ન હો, ઐસા હૈ નહીં. લેકિન ઈસ પ્રકારસે પ્રાપ્ત હોતા હૈ, દૂસરે પ્રકારસે પ્રાપ્ત હોતા નહીં. આહાહા..! '**ઉસ પ્રકારકા આરંભ હો તો માર્ગ નિકલતા હી હૈ. પહલે વિકલ્પ નહીં ટૂટતા પરંતુ પહલે પક્કા નિર્ણય આતા હૈ.**' અખંડાનંદ પ્રભુ અનંત ગુણકી રાશિ, ઐસા પક્કા નિર્ણય આતા હૈ. નિર્ણય બિના વિકલ્પ ટૂટે નહીં. આહાહા..! કરના હૈ તો યહ હૈ. લાખ બાતકી

બાત અંતર આણો, છોડી જગત દ્વંદ્વ ફંદ એક નિજ આતમ ધ્યાવો. નિજ આતમ ધ્યાવો. વહ યહાં કહા. પહલે પક્કા નિર્ણય આતા હૈ. આહાહા..! ૨૭૯ પૂરા હુઆ.

યહ જો બાહ્ય લોક હૈ ઉસસે ચૈતન્યલોક પૃથક્ હી હૈ. બાહ્યમેં લોગ દેખતે હૈં કિ 'ઈન્હોંને ઐસા કિયા, ઐસા કિયા', પરંતુ અંતરમેં જ્ઞાની કહાં રહતે હૈં, ક્યા કરતે હૈં, વહ તો જ્ઞાની સ્વયં હી જાનતે હૈં. બાહરસે દેખનેવાલે મનુષ્યોંકો જ્ઞાની બાહ્યમેં કુછ ક્રિયાએં યા વિકલ્પોંમેં પડતે દિખાઈ દેતે હૈં, પરંતુ અંતરમેં તો વે કહીં ચૈતન્યલોકકી ગહરાઈમેં વિચરતે હૈં. ૨૮૨.

૨૮૨. '**યહ જો બાહ્ય લોક હૈ...**' વિકલ્પસે લેકર જો બાહ્ય લોક હૈ '**ઉસસે ચૈતન્યલોક પૃથક્ હી હૈ.**' બાહ્ય લોકસે ચૈતન્યલોક પૃથક્ હી હૈ. આહાહા..! બાહ્ય લોકમેં ચૈતન્ય એકમેક હોતા નહીં. ઔર ચૈતન્યમેં વહ એકમેક આતા નહીં. ઐસા હી હૈ. રાગ ઔર ભગવાન આત્માકે બીચ સંધિ હૈ. તડ.. તડ હમારી કાઠિયાવાડી ભાષામેં તડ કહતે હૈં. (દરાર). દરાર હૈ તો અંદર જાતી હૈ. આહાહા..! રાગ ઔર આત્માકે બીચ સંધિ હૈ, પ્રભુ! ઉસમેં સંધિ કર. આહાહા..! '**ચૈતન્યલોક પૃથક્ હી હૈ.**'

'**બાહ્યમેં લોગ દેખતે હૈં કિ ઈન્હોંને ઐસા કિયા...**' બાહરકી ક્રિયા દેખે, ઉન્હોંને યહ કિયા, વહ કિયા, યહ છોડા, કપડે છોડે, ખાના છોડા, રસ છોડા, ખાનેમેં એક ચીજ ખાતે હૈં, દૂસરી છોડતે હૈં, વહ સબ બાહ્યકી બાત હૈ. વહ કોઈ ચીજસે આત્માકી પ્રાપ્તિ હોતી હૈ ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! '**બાહ્યમેં લોગ દેખતે હૈં કિ ઈન્હોંને ઐસા કિયા, ઐસા કિયા**' સ્ત્રી છોડ દી, કુટુંબ છોડ દિયા, ધંધા છોડ દિયા, ઉસમેં ક્યા હુઆ? પ્રભુ! વિકલ્પ છોડ દિયા ઐસા જબતક નહીં આયે, તબતક કુછ છૂટા નહીં. આહાહા..!

'**પરંતુ અંતરમેં જ્ઞાની કહાં રહતે હૈં,...**' આહાહા..! અંતરમેં ભગવાન આત્મા જાનનેમેં-જ્ઞાનમેં, અનુભવમેં આયા તો ધર્મી અંદરમેં કહાં રહતે હૈં, ક્યા કરતે હૈં, આહાહા..! અંતરકી બાત લોગ નહીં જાન સકતે. આહાહા..! બાહ્યમેં તો ચક્રવર્તીકા રાજ હૈ. અંદરમેં ભિન્ન હૈ. અંદરમેં રાગસે ભિન્ન હૈ. આહાહા..! '**ઈન્હોંને ઐસા કિયા, ઐસા કિયા' પરંતુ અંતરમેં જ્ઞાની કહાં રહતે હૈં...**' આહા..! સમ્યગ્દૃષ્ટિ-જ્ઞાની, જિસને આત્માકા પતા લે લિયા, નિર્વિકલ્પ આત્મા વિકલ્પસે પાર પર્યાયમેં ભી ઉસસે પાર, લેકિન પર્યાયમેં નિર્ણય કર લિયા. નિર્ણય તો પર્યાયમેં હોતા હૈ. વસ્તુ પર્યાયસે પાર હૈ. આહાહા..! જિસકા નિર્ણય કરના હૈ ઔર નિર્ણય કરતા હૈ, દોનોં વસ્તુ ભિન્ન

હૈં. આહાહા..! બહુત કઠિન બાત, પ્રભુ! નિર્ણય કરતી હૈ પર્યાય, નિર્ણય કરને લાયક ધ્રુવ. આહાહા..! દો ચીજ ભિન્ન હૈં. **'અંતરમેં જ્ઞાન કહાં રહતે હૈં, ક્યા કરતે હૈં, વહ તો જ્ઞાની સ્વયં હી જાનતે હૈં.'** ધર્મીકો માલૂમ પડે કિ મૈં કહાં હૂં. બાહરકે સાધારણ પ્રાણી બાહ્ય ચેષ્ટા દેખનેસે અનુમાન કર લે કિ યહ ઐસા હૈ. ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..!

'બાહરસે દેખનેવાલે મનુષ્યોંકો જ્ઞાની બાહ્યમેં કુછ ક્રિયાએં કરતે હૈં યા વિકલ્પોંમેં પડતે દિખાઈ દેતે હૈં...' આહાહા..! અંતરમેં વિકલ્પસે રહિત નિરંતર જ્ઞાનધારા (ચલતી હૈ). ભેદજ્ઞાન હુઆ બાદમેં ભેદજ્ઞાન કરના નહીં પડતા. વહ શુરૂ હો ગયા. રાગસે ભિન્ન હુઆ તો ભિન્ન હી રહેગા. અંદરમેં ક્યા હોતા હૈ (વહ જ્ઞાની હી જાનતે હૈં). **'જ્ઞાની બાહ્યમેં કુછ ક્રિયાએં કરતે હૈં યા વિકલ્પોંમેં પડતે દિખાઈ દેતે હૈં, પરંતુ અંતરમેં તો વે કહીં ચૈતન્યલોકકી ગહરાઈમેં વિચરતે હૈં.'** આહાહા..! બાહરમેં વિકલ્પમેં દિખતે હૈં. બાહ્ય ક્રિયા કરતે દિખાઈ દેતે હૈં, પરંતુ અંતરમેં.. આહાહા..! ચૈતન્યલોકકી ગહરાઈમેં (વિચરતે હૈં). ચૈતન્યલોક અંદર ભગવાન, ઉસકી ગંભીરતા, ઉસકી ગહનતા.. આહાહા..! જ્ઞાની ઉસમેં વિચરતે હૈં. ઉસકા પતા બાહ્ય ક્રિયાકાંડવાલેકો નહીં હોતા. બાહ્યસે દેખતા હૈ કિ ઈસને ઈતના ત્યાગ કિયા, ઈસને ત્યાગ નહીં કિયા, ઈસને કિયા,.. આહાહા..!

જ્ઞાનીકો તો કદાચિત્ ચારિત્રમોહકે ઉદયમેં કોઈ દોષ ભી આતા હૈ. લેકિન અંદરમેં ક્યા હૈ? આહાહા..! અંદરમેં આનંદમેં રમતે હૈં. આહાહા..! બાહ્યકી ક્રિયા ભિન્ન રહ જાતી હૈ, વિકલ્પકી ક્રિયા ભી ભિન્ન રહતી હૈ. અંદરમેં રાગસે, વિકલ્પસે ભિન્ન જ્ઞાનમેં કામ લેતે હૈં, વહ બાહરવાલેકો દિખાઈ નહીં દેતા. આહાહા..! બહુત સૂક્ષ્મ બાત, ભાઈ! મૂલ બાત તો યહ હૈ.

'ચૈતન્યલોકકી ગહરાઈમેં વિચરતે હૈં.' ચૈતન્યલોકકી ગંભીરતા, અનંત ગુણકી ગંભીરતા ઉસમેં ધર્મી તો વિચરતે હૈં. બાહ્ય ક્રિયા દેખનેવાલેકો પતા નહીં ચલતા. આહાહા..! બાહ્ય ક્રિયા દેખે, ચારિત્રમોહકે ઉદયમેં જુડ જાય, ચારિત્રદોષ આ જાય, લેકિન અંદરમેં ક્યા કરતે હૈં...આહાહા..! કઠિન બાત હૈ. ૯૬ હજાર સ્ત્રી ચક્રવર્તીકો. ફિર ભી અંદરમેં ક્યા કરતે હૈં? સબસે ભિન્ન. ઉસ ઓરકે વિકલ્પસે ભી ભિન્ન કામ કરતે હૈં. આહાહા..! ભિન્ન કામ જો અંદર શુરૂ હો ગયા, વહ ક્યા ચીજ હૈ, ઉસકા અજ્ઞાની પત્તા નહીં લેતા, અજ્ઞાની જાન નહીં સકતે. આહા..! બાહ્યકી ક્રિયા, કૈસે નિવૃત્તિ લી હૈ, ઐસે પર ઉસકા લક્ષ્ય હૈ. **'ચૈતન્યલોકકી ગહરાઈમેં વિચરતે હૈં.'** ૨૮૨ (પૂરા હુઆ).

જ્ઞાનીકો 'મૈં જ્ઞાયક હૂં' ઐસી ધારાવાહી પરિણતિ અખંડિત રહતી હૈ. વે ભક્તિ-શાસ્ત્રસ્વાધ્યાય આદિ બાહ્ય પ્રસંગોંમેં ઉલ્લાસપૂર્વક ભાગ લેતે દિખાયી દેતે હૈં તબ ભી ઉનકી જ્ઞાયકધારા તો અખંડિતરૂપસે અંતરમેં ભિન્ન હી કાર્ય કરતી રહતી હૈ. ૨૯૪.

૨૯૪. દોસૌ ચૌરાનવે કહતે હૈં ન? '**જ્ઞાનીકો 'મૈં જ્ઞાયક હૂં' ઐસી ધારાવાહી પરિણતિ અખંડિત રહતી હૈ.**' મૈં જ્ઞાયક હૂં, યહ દૃષ્ટિ ઔર પરિણતિ અખંડિત રહતી હૈ. કિસી ભી પ્રસંગમેં બાહ્યમેં આ જાઓ, લેકિન અંદરકી દૃષ્ટિ ટૂટતી નહીં. '**જ્ઞાનીકો 'મૈં જ્ઞાયક હૂં' ઐસી ધારાવાહી...**' ધારાવાહી જ્ઞાનધારા. વહ આયા હૈ ન કલશમેં? દો ધારા સાથમેં ચલતી હૈ. જબતક કર્મસે ભિન્ન હો, જ્ઞાનધારા ઔર કર્મધારા (દો ધારા ચલતી હૈ). અંદર આત્માકા જ્ઞાનકા આનંદ વહ ભી ચલે ઔર રાગકા દોષ હો વહ ભી ચલે. (જબતક) વીતરાગ ન હો જાય. પરંતુ અંદરમેં રાગસે ભિન્ન કામ કૈસે કરતે હૈં, ઉસે લોગ નહીં દેખ સકતે. રાગ ઔર રાગકી ક્રિયા દેખતે હૈં. આહાહા..! ઐસા સ્વભાવ. આહા..! '**ઐસી ધારાવાહી પરિણતિ અખંડિત રહતી હૈ.**'

'**વે ભક્તિ-...**' ભગવાનકી ભક્તિ, '**શાસ્ત્રસ્વાધ્યાય આદિ બાહ્ય પ્રસંગોંમેં ઉલ્લાસપૂર્વક ભાગ લેતે...**' હૈં. આહા..! બાહરમેં દિખે કિ ઉલ્લાસપૂર્વક ભાગ લેતે હૈં. '**દિખાયી દેતે હૈં...**' '**ઉલ્લાસપૂર્વક ભાગ લેતે દિખાયી દેતે હૈં...**' આહાહા..! '**તબ ભી ઉનકી જ્ઞાયકધારા...**' આહા..! અંદરમેં જ્ઞાયક-જ્ઞાનધારા જો આનંદધાર પ્રગટ હુયી હૈ, વહ અખંડિતરૂપસે અંતરમેં, '**અખંડિતરૂપસે અંતરમેં ભિન્ન હી કાર્ય કરતી રહતી હૈ.**' આહાહા..! દેહકી ક્રિયા ભી હોતી હૈ, વિકલ્પ ભી દિખતા હૈ, પરંતુ અંદરમેં ઉસસે ભિન્ન કામ કરતે હૈં. ધર્મીકી દૃષ્ટિ ધ્રુવ દ્રવ્ય પર હોતી હૈ. આહાહા..! ધ્રુવકે અવલંબનમેં ધ્રુવકા ખેલ ખેલતી હૈ. આહાહા..! પર ઉપરકા લક્ષ્ય હોનેકે બાવજૂદ અંતરમેંસે છૂટ ગયા હૈ. આહાહા..! બાહરકી ક્રિયા ઔર વિકલ્પ હોને પર ભી અંતરમેંસે છૂટ ગયા હૈ. આહાહા..! યહ બાત કૌન જાને? બાહર દેખનેવાલા બાહર દેખે. આહાહા..!

એક જંગલમેં રહતા હૈ, કપડેકા ટૂકડા નહીં, બોલતા નહીં, મૌન રહતા હૈ ઔર એક જ્ઞાની લડાઈમેં ખડા હો, દોનોંમેં ભેદ કૈસે દેખના? ભલે જંગલમેં અકેલા રહતા હો, લેકિન અંદર વિકલ્પમેં એકતા હૈ. સબ છોડ દિયા, પરંતુ અંદર વિકલ્પકી એકતા હૈ તો મિથ્યાત્વ હૈ. ઔર યહ લડાઈમેં હૈ, વિકલ્પકી એકતા ટૂટ ગયી હૈ તો લડાઈમેં ભી વહ સમકિતી હૈ. ક્ષાયિક સમકિતી હૈ. આહાહા..! કઠિન બાત. બાહરસે નાપ

નિકલના કઠિન હૈ. અંતરકી ચીજકા બાહરસે નાપ આના કઠિન હૈ. બાહરકી ચીજ અંદરમેં નહીં ઔર અંદરકી ચીજ બાહ્યમેં નહીં. આહાહા..! દોનોં ભિન્ન-ભિન્ન કામ કરતી હૈ. ઐસા નહીં દેખતા હૈ ઔર બાહરસે દેખતા હૈ, વહ જ્ઞાનીકી પીછાન નહીં કર સકતા. આહાહા..! **'અખંડિતરૂપસે અંતરમેં ભિન્ન હી કાર્ય કરતી રહતી હૈ.'** આહાહા..!

યદ્યપિ દૃષ્ટિ-અપેક્ષાસે સાધકકો કિસી પર્યાયકા યા ગુણભેદકા સ્વીકાર નહીં હૈ તથાપિ ઉસે સ્વરૂપમેં સ્થિર હો જાનેકી ભાવના તો વર્તતી હૈ. રાગાંશરૂપ બહિર્મુખતા ઉસે દુઃખરૂપસે વેદનમેં આતી હૈ ઔર વીતરાગતા-અંશરૂપ અંતર્મુખતા સુખરૂપસે વેદનમેં આતી હૈ. જો આંશિક બહિર્મુખ વૃત્તિ વર્તતી હો ઉસસે સાધક ન્યારાકા ન્યારા રહતા હૈ. આંખમેં કિરકિરી નહીં સમાતી ઉસી પ્રકાર ચૈતન્યપરિણતિમેં વિભાવ નહીં સમાતા. યદિ સાધકકો બાહ્યમેં-પ્રશસ્ત-અપ્રશસ્ત રાગમેં-દુઃખ ન લગે ઔર અંતરમેં-વીતરાગતામેં-સુખ ન લગે તો વહ અંતરમેં ક્યોં જાયે? કહીં રાગકે વિષયમેં 'રાગ આગ દહૈ' ઐસા કહા હો, કહીં પ્રશસ્ત રાગકો વિષકુંભ કહા હો, ચાહિ જિસ ભાષામેં કહા હો, સર્વત્ર ભાવ એક હી હૈ કિ-વિભાવકા અંશ વહ દુઃખરૂપ હૈ. ભલે હી ઉચ્ચમેં ઉચ્ચ શુભભાવરૂપ યા અતિસૂક્ષ્મ રાગરૂપ પ્રવૃત્તિ હો તથાપિ જિતની પ્રવૃત્તિ ઉતની આકુલતા હૈ ઔર જિતના નિવૃત્ત હોકર સ્વરૂપમેં લીન હુઆ ઉતની શાંતિ એવં સ્વરૂપાનંદ હૈ. ૨૯૫.

૨૯૫. **'યદ્યપિ દૃષ્ટિ-અપેક્ષાસે સાધકકો કિસી પર્યાયકા...'** આહા..! કોઈ ભી પર્યાયકા **'યા ગુણભેદકા સ્વીકાર નહીં હૈ...'** સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભગવાન! દૃષ્ટિ જહાં આત્માકી હુઈ, સમ્યક્ અનુભવ (હુઆ), ઉસકો... આહાહા..! **'દૃષ્ટિ-અપેક્ષાસે સાધકકો કિસી પર્યાયકા...'** કિસી પર્યાયકા. અપની કોઈ ભી પર્યાય હો, કિસી પર્યાયકા **'યા ગુણભેદકા સ્વીકાર નહીં હૈ...'** આહાહા..! ક્યોંકિ અભેદ પર દૃષ્ટિ પડી હૈ. અભેદમેં દૃષ્ટિકા વિષય અંદરમેંસે લે લિયા હૈ. દૃષ્ટિકા વિષય અભેદ અંદરમેં લે લિયા હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદકી ધારા ચલતી હૈ. આહાહા..! **'દૃષ્ટિ-અપેક્ષાસે સાધકકો કિસી પર્યાયકા...'** કોઈ પર્યાયકા. આહાહા..! **'યા ગુણભેદકા...'** ઓહોહો..! આત્મા આનંદ હૈ, અનંત જ્ઞાન હૈ, ભગવાન ઉસકા ધરનેવાલા હૈ, ગુણીકા ગુણ હૈ ઔર ગુણ ગુણીકા હૈ,.. આહા..! ઐસે ભેદકા ભી સ્વીકાર નહીં. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- ચમત્કારિક બાત હૈ.

ઉત્તર :- ચમત્કારિક બાત હૈ. વચનામૃત. આહાહા..!

અનુભવમેંસે બાત નિકલ ગયી હૈ, બાહર આ ગયી હૈ. જગતકો રુચિ, ન રુચે સ્વતંત્ર હૈ. બાત કોઈ અલૌકિક હૈ! કહા ન?

'**યદ્યપિ દૃષ્ટિ-અપેક્ષાસે તો સાધકકો...**' સાધકકો '**કિસી પર્યાયકા...**' કોઈ ભી પર્યાયકા પક્ષ નહીં હૈ. '**યા ગુણભેદકા સ્વીકાર નહીં હૈ...**' પર્યાયકા ઔર ગુણભેદકા. ઓહોહો..! દૃષ્ટિ તો ત્રિકાલી અભેદમેં એકાકાર હો ગયી હૈ. એકાકારકા અર્થ ઉસ ઓર ઝુક ગયી હૈ. પર્યાય ઔર દ્રવ્ય એક હોતે નહીં. ઉસ ઓર ઝુક ગયી તો ઉસકો એકાકાર કહનેમેં આતા હૈ. આહાહા..! એક પર્યાય અંદરમેં ઝુક ગયી તો દ્રવ્ય પર્યાયકો સ્વીકારતા નહીં. આહાહા..!

'**તથાપિ ઉસે સ્વરૂપમેં સ્થિર હો જાનેકી ભાવના તો વર્તતી હૈ.**' તથાપિ ધર્મીકો.. આહાહા..! સ્વરૂપમેં સ્થિર હોનેકી ભાવના તો વર્તતી હૈ. તથાપિ '**રાગાંશરૂપ બહિર્મુખતા ઉસે દુઃખરૂપસે વેદનમેં આતી હૈ...**' આહા..! ઉસકો રાગ દુઃખરૂપ લગતા હૈ. મહાવ્રતકા પરિણામ, પરમાત્માકી ભક્તિમેં ઉલ્લાસ દિખે, આઠવેં દ્વિપમેં નંદિશ્વરમેં ઈન્દ્ર જાતે હૈં. ઘુંઘરુ બાંધકર નાચતે હૈં. બાહરકી ક્રિયા દુનિયા દેખે, લેકિન અંદરમેં ઉસકો કોઈ સંબંધ નહીં હૈ. આહાહા..! એકાવતારી હૈ. શકેન્દ્ર ૩૨ લાખ વિમાનકા સ્વામિ. એક પર્યાયકા ભી સ્વામિ નહીં હૈ. એક પર્યાયકા ભી સ્વીકાર નહીં. પર્યાયને દ્રવ્યકા સ્વીકાર કિયા તો અબ પર્યાયકા સ્વીકાર નહીં હૈ. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ. અંતરકી બાત હૈ.

'**સ્વરૂપમેં સ્થિર હો જાનેકી ભાવના તો વર્તતી હૈ. રાગાંશરૂપ બહિર્મુખતા...**' આહાહા..! રાગકા અંશ આતા હૈ. ચારિત્રકા દોષ હોતા હૈ. આહાહા..! સમકિતીકો ક્ષાયિક સમકિતી શ્રેણિક રાજા. ઉસકા પુત્ર જેલમેંસે છુડાને આયા. હાથમેં હથિયાર લેકર તોડનેકો આયા. ઉન્હેં શંકા હુયી. હૈ સમ્યગ્જ્ઞાની, હૈ ક્ષાયિક સમકિતી. શંકા હુયી કિ યહ મુજે મારને આ રહા હૈ. આહાહા..! ફિર ભી વહ જ્ઞાન મિથ્યાજ્ઞાન નહીં હૈ. સમજમેં આયા?

કોણિક આતા હૈ, ઉસકા લડકા કોણિક. કોણિક જબ ગર્ભમેં થા તો બૂરે (સપને) આતે થે, ઉસકી માતાકો બૂરે સ્વપ્ન આતે થે. શ્રેણિક રાજાકા કલેજા ખા જાઉં. ઐસે. શ્રેણિક રાજાકી રાનીકો બાલક આયા. ઉસે લગા, ઐસા સ્વપ્ન આયા તો ઉસકે પિતાજીકો ક્યા કરેગા? જૈસા આયા વૈસા, કચરેકે ઢેરમેં ડાલ દિયા. આહાહા..! શ્રેણિક રાજા આતે હૈં. ક્યા હુઆ? બાલક કહાં હૈ? પ્રસવ હો ગયા હૈ. બાલકકો મૈંને કચરેકે ઢેરમેં, હમારી ભાષા ઉકરડા, ઉસમેં ફૈંક દિયા હૈ. ક્યોંકિ જબ વહ (ગર્ભમેં) થા, તો આપકા કલેજા ખાનેકા સ્વપ્ન આયા થા. આપકા કલેજા ખાના હૈ, ઐસા સપના આતા થા. તો ભી શ્રેણિક રાજા... અંદરમેં તો ક્ષાયિક સમકિત પડા હૈ. આહાહા..!

બાહરસે.. અરે..! કહાં લડકા પડા હૈ? કચરેકે ઢેરમેં. વહાં ગયે, વહાં ગયે. ઉઠા લિયા બાલકકો. બાલક તો અભી તાજા થા. વહાં મુર્ગા થા. ચોંચ મારી હોગી. પરુ હો ગયા. પીડા.. પીડા.. પીડા. બાલક રોતા થા. એક દિનકા બાલક થા. રોતા થા. પિતાજી.. આહાહા..! ક્ષાયિક સમકિતી. ક્રિયા ઐસી દિખે. આહા..! ઉસકા હાથ ચૂસતે થે. અરેરે..! ઈસ બચ્ચેકો ઐસા દુઃખ! ઉસકી સ્ત્રીકો સપના આયા થા, વહ ભૂલ ગયા. રોતા હૈ તો છોડ દે. યહ બાલક અભી દુઃખી હૈ. મુર્ગેને ચોંચ મારી હૈ તો અંગૂલીમેં મવાદ હો ગયા હૈ, ખૂનમેં મવાદ હો ગયા હૈ. તો સ્વયં ચૂસતે હૈં, ખૂન ચૂસતે હૈં. આહાહા..! કોઈ દેખે કિ અરેરે..! ઈતના પ્રેમ! બાલકકો ઈતના પ્રેમ! જિસકા મવાદ ચૂસતે હૈં. પ્રભુ! વહ ક્રિયા ભિન્ન હૈ. હાં! આહાહા..! અંતરકી ક્રિયા ભિન્ન હૈ. આહાહા..! અંતરમેં તો ક્ષાયિક સમકિત હૈ કિ જિસ સમકિતકો કેવલજ્ઞાનમેં લે જાના હૈ. વહી સમકિત સિદ્ધમેં જાયેગા. આહા..!

ઉસકી યહ ક્રિયા દેખકર અજ્ઞાનીકો ઐસા લગે, યહ ક્યા કરતે હૈં? લેકિન વહ ક્રિયા હોનેવાલી હો તો હો, અંતર દૃષ્ટિ તો આત્મા પર-આનંદ પર હૈ, વહ કિસીકો સ્વીકારતી નહીં. વિકલ્પકો ચૂસનેકી ક્રિયાકો સ્વીકાર નહીં કરતી. વહ ક્રિયા મેરી નહીં ઔર મૈં કર્તા નહીં. આહાહા..! ચૂસનેકી ક્રિયા હોતી હૈ તો વહ ક્રિયા મેરી નહીં ઔર મૈં કર્તા નહીં. આહાહા..! ઐસી અંદરમેં ક્ષાયિક સમકિતમેં પરિણતિ નિરંતર ધારા બહતી હૈ. આહા..! અંતર ધારા ઔર બાહરકી ક્રિયામેં બહુત ફર્ક હૈ. જ્ઞાનધારા ભિન્ન હૈ.

યહ કહતે હૈં, '**રાગાંશરૂપ બહિર્મુખતા ઉસે દુઃખરૂપસે વેદનમેં આતી હૈ...**' જ્ઞાનીકો ભી... યહ બાત બૈઠતી નહીં થી ન, દીપચંદજી સેઠિયા. સરદાર શહર. યહાં બારહ મહિનમેં એક બાર આઠ દિન આયે. ઉસમેં સોગાનીકા પઢા. સોગાનીકા દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રકાશ. ઉનકો સહન નહીં હુઆ. યે કૌન જાગા? યે તો શુભભાવકો ભી દુઃખ કહતે હૈં. ઉસમેં ઐસા હો ગયા કિ જ્ઞાનીકો દુઃખ હોતા હી નહીં, દુઃખ વેદે વહ જ્ઞાની નહીં. ઐસી દૃષ્ટિ બદલ ગયી. આહા..! વિરોધ હો ગયા થા. જ્ઞાનીકો દુઃખ હૈ હી નહીં. યહાં બહિન કહતી હૈ, જ્ઞાનીકો '**રાગાંશરૂપ બહિર્મુખતા ઉસે દુઃખરૂપસે વેદનમેં આતી હૈ...**' જિતના રાગ હૈ ઈતના દુઃખ હૈ. તીન કષાય ગયા નહીં. શ્રેણિક રાજાકો ક્ષાયિક સમકિત હૈ. એક કષાય ગયા હૈ. તીન કષાય નહીં ગયે હૈં તો તીન કષાયકા દુઃખ હૈ. આહાહા..! ભલે ઉસે ભિન્ન જાનતે હૈં, પરંતુ વેદનમેં હૈ. જિતના કષાય ગયા, ઉતના આનંદકા વેદન હૈ. આહાહા..! જિતના કષાય રહા ઉતના દુઃખકા વેદન હૈ. સમકિતીકો દો વેદન હૈ.

બડી ચર્ચા દીપચંદજીસે વિરોધ હો ગયા થા. દીપચંદજી... ભાઈને કહા થા ન. સોગાની. સમકિતીકો શુભભાવ ભી દુઃખરૂપ લગતા હૈ. વહ ઉન્હેં નહીં જચા. યહાં બારહ મહિનેમેં આઠ દિન આતે થે. પ્રેમ બહુત થા. પરંતુ આખિરમેં દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રકાશ દેખકર ફેરફાર હો ગયા. જ્ઞાનીકો દુઃખ હોતા હી નહીં. દુઃખ વેદે વહ તીવ્ર કષાય હૈ. યહાં તો રાગાંશ હૈ ઐસા કહતે હૈં. તીવ્ર કષાય નહીં. તીવ્ર કષાય તો સમકિતીકો ગયા હૈ. અનંતાનુબંધી તો ગયા હૈ. આહાહા..!

'રાગાંશરૂપ બહિર્મુખતા ઉસે દુઃખરૂપસે વેદનમેં આતી હૈ...' દુઃખરૂપ દિખતા હૈ. આહાહા..! કોઈ ચીજ દુઃખરૂપ નહીં લગતી. ચીજ પર લક્ષ્ય જાતા હૈ વહ દુઃખરૂપ લગતા હૈ. ચીજકો તો છૂતે ભી નહીં. એક ચીજ દૂસરી ચીજકો છૂતી નહીં. વહ તો તીસરી ગાથામેં આયા. સમયસાર. એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો કભી ચુંબતા નહીં, છૂતા નહીં, સ્પર્શ કરતા નહીં, પ્રવેશ કરતા નહીં, સ્પર્શતા નહીં. આહાહા..! ફિર ભી ધર્મી-સમકિતીકો કમજોરીસે ચારિત્રકા દોષ આતા હૈ. વહ દુઃખકા વેદન હૈ. આહાહા..! એક ઓર આનંદકા વેદન હૈ, એક ઓર દુઃખકા વેદન હૈ. આહાહા..! ગજબ બાત, પ્રભુ! તીર્થંકર ત્રિલોકનાથ પરમાત્માકે અભિપ્રાયકા હૃદય કોઈ અલૌકિક હૈ! દુનિયામેં કહીં નહીં હૈ. આહા..! ઐસી ચીજ હૈ.

યહાં કહા, રાગાંશ લિયા ન? ક્યોંકિ સમકિતી તો હૈ. વહ તો કહા. દૃષ્ટિ અપેક્ષાસે તો કહા હૈ. સાધક તો લિયા હૈ. સાધક તો હૈ. '**કિસી પર્યાયકા, ગુણભેદકા સ્વીકાર નહીં હૈ...**' ઈતના સ્વીકાર નહીં હૈ, ફિર ભી '**તથાપિ...**' તો ભી. આહાહા..! '**ઉસે સ્વરૂપમેં સ્થિર હો જાનેકી ભાવના તો વર્તતી હૈ. તથાપિ રાગાંશરૂપ બહિર્મુખતા..**' આહાહા..! ચારિત્રદોષ દૂસરી ચીજ હૈ, સમકિત ચીજ દૂસરી હૈ. એક ગુણકા દોષ યદિ દૂસરે ગુણકો કરે તો ગુણ ઉત્પન્ન હોતા હી નહીં. ચારિત્રકા દોષ સમકિતકો બિલકુલ અવરોધ નહીં કરતા. આહાહા..! વહ અસ્થિરતાકા દોષ હૈ, સમકિતમેં પૂરે ચૈતન્યકા અંદરસે આદર હુઆ હૈ. પૂર્ણાનંદકા નાથકા આદર હૈ. વહાં રાગકા અંશ આતા હૈ. આદર નહીં, સ્વીકાર નહીં, ફિર ભી વેદન હૈ. આહાહા..! ક્યોંકિ અપની પર્યાયમેં હૈ ન. દૂસરેમેં નહીં હોતા. આહાહા..!

'રાગાંશરૂપ બહિર્મુખતા ઉસે દુઃખરૂપસે વેદનમેં આતી હૈ...' આહાહા..! શ્રેણિક રાજા લડકેકો ચૂસતે હૈં, ઉસ વક્ત જો રાગ આયા હૈ, ઉસકો દુઃખકા વેદન હૈ. આહાહા..! આત્માકા ભાવ તો હૈ હી, પરંતુ ચૂસતે વક્ત રાગ હૈ. ધન્નાલાલજી! રાગકા વેદન હૈ. આહાહા..! તીર્થંકર હોંગે. અભી ભી તીર્થંકરગોત્ર બાંધતે હૈં. નર્કમેં ભી તીર્થંકર ગોત્ર સમય-સમયમેં બાંધતે હૈં. યહાંસે શુરૂ હો ગયા હૈ. વહાંસે નિકલેંગે તબતક બાંધેગે.

આહાહા..! ઔર માતાકે પેટમેં આયેંગે.. આહાહા..! ઈન્દ્ર, ઉનકા આના ખ્યાલમેં હૈ, તો ઈન્દ્ર માતાકે પેટકો સાફ કરતે હૈં. જૈસે કોઈ બડા આદમી આયે તો જમીન આદિ સાફ કરતે હૈં, વૈસે ઈન્દ્ર.. આહાહા..! ઈન્દ્ર ભી સમકિતી હૈ, એકાવતારી હૈ, અભી, અભી. આહાહા..! શ્રેણિકરાજા અભી ચૌથે ગુણસ્થાનમેં હૈ. તીર્થંકર હોનેવાલે હૈં. માતાકે પેટમેં આનેવાલે હૈં તો માતાકા પેટ સાફ કરતે હૈં. જૈસે સિંહાસન સાફ કરે, વૈસે. સવા નવ મહિને.. આહાહા..!

માતાકે પેટમેં ક્ષાયિક સમકિતી તીર્થંકરકા જીવ, બાહર નિકલકર તીર્થંકર હોંગે. આહાહા..! અભી જન્મ હોગા તબ ઈન્દ્ર આકર માતાકો પાદવંદન કરેગા. જનેતા! માતા! તુજે પહલે નમસ્કાર! ઐસે પુત્રકો જન્મ દિયા. ઐસા પાઠ હૈ. આહાહા..! જગતકા કલ્યાણ કરનેમેં નિમિત્ત હોંગે. ઐસે પુત્રકો માતા! તૂને જન્મ દિયા. જનેતા! તૂ ઉનકી જનેતા નહીં, તૂ જગતકી માતા હૈ. આહાહા..! માતા! તુજે હમ નમસ્કાર કરતે હૈં. બાદમેં પુત્રકો નમસ્કાર કરતે હૈં. આહાહા..! ઐસી ચીજમેં દર્શન ભિન્ન હૈ, દોષ ભિન્ન હૈ. શ્રેણકિકો ભી ભિન્ન હૈ, ઈન્દ્રકો ભી ભિન્ન હૈ. આહાહા..! ઈન્દ્ર ભી સમકિતી હૈ. શાસ્ત્રમેં લેખ હૈ, વહાંસે નિકલકર મોક્ષ જાતા હૈ.

કહા થા ન? ભગવાન જબ મોક્ષ પધારે (તબ) ભરત અષ્ટાપદ પર્વત પર ગયે. ઐસે દેખા તો જીવરહિત. આંખમેં આંસુકી ધારા ચલી. પિતાકો દેખકર દેહ છૂટ ગયા. આંસુકી ધારા (ચલતી હૈ). ઈન્દ્ર આયા. ઈન્દ્ર ભી સાથમેં થા. ભૈયા! ક્યા કરતે હો? ક્યા હૈ? ક્યોં રોતે હો? આપકા અંતિમ દેહ હૈ, મુજે તો અભી એક દેહ ધારણ કરના હૈ. દેવ કહતે હૈં, અભી તો મુજે એક દેહ ધારણ કરના હૈ. તેરા તો યહ અંતિમ દેહ હૈ. ઈન્દ્ર! સબ ખ્યાલમેં હૈ. ઐસા કહા. સબ ખ્યાલમેં હૈ, બાપૂ! પરંતુ રાગકા કામ રાગ કરતા હૈ, હમારા કામ હમ કરતે હૈં. યે દો ચીજકી ભિન્નતા જાનના. આહાહા..! સમ્યગ્દર્શન ઔર રાગ, એક સમયમેં દોનોં હોતે હૈં. ઉસકા વેદન ભી હૈ. વેદન નહીં હૈ ઐસા નહીં. વેદન કરે ઈસલિયે તીવ્ર કષાયવંત હૈ, ઐસા હૈ નહીં.

'રાગાંશરૂપ બહિર્મુખતા ઉસે દુઃખરૂપસે વેદનમેં આતી હૈ ઔર વીતરાગતા...' સાથમેં વીતરાગતા હૈ ઉતને **'અંશરૂપ અંતર્મુખતા સુખરૂપસે વેદનમેં આતી હૈ.'** એક સમયમેં એકસાથ. આહાહા..! સાધકજીવકો, સાધકકો કહા ન? ઉપર. **'દૃષ્ટિ-અપેક્ષાસે સાધકકો...'** ઐસા આયા હૈ. અપને સ્વભાવ સન્મુખકા આનંદ ભી હૈ ઔર રાગ ભી આતા હૈ, ક્રિયાકાંડકા અનેક પ્રકારકા, ઉસકા દુઃખ ભી હૈ. આહાહા..! દોનોં એકસાથ હૈં.

મિથ્યાદૃષ્ટિકો પૂર્ણ દુઃખ હૈ, કેવલીકો પૂર્ણ સુખ હૈ, સાધકકો અપૂર્ણ આનંદ ઔર અપૂર્ણ દુઃખ હૈ. આહાહા..! મિથ્યાદૃષ્ટિકો પૂર્ણ દુઃખ. ચાહે રાજા હો, બડા કરોડપતિ, અરબપતિ, સુંદર રૂપ હો, બાહરમેં ખાને-પીનેમેં મૌજ કરતા હો, મહાદુઃખી હૈ, કષાય હૈ. આહાહા..! ઔર સમકિતી સુખી હૈ. નર્કમેં ભી જિતના રાગ ગયા ઉતના સુખી હૈ. શ્રેણિક રાજાકો અનંતાનુબંધી ગયા હૈ, ઉતના તો સુખ હૈ વહાં નર્કમેં ભી. જિતના કષાય હૈ, ઉતના દુઃખ હૈ. સાધકકો બાધકપના બાકી હૈ. નહીં તો સાધક ક્યોં કહા? નહીં તો સાધ્ય પૂર્ણ હો જાના ચાહિયે. આહા..! થોડા રાગ હૈ, ઉતના વેદન આતા હૈ.

'જો આંશિક બહિર્મુખ વૃત્તિ વર્તતી હો ઉસસે સાધક ન્યારાકા ન્યારા રહતા હૈ.' આહાહા..! વિશેષ હૈ. **'આંખમેં કિરકિરી નહીં સમાતી...'** આંખમેં રજકણ નહીં સમાતા. **'ઉસી પ્રકાર ચૈતન્યપરિણતિમેં વિભાવ નહીં સમાતા.'** ચૈતન્યકી આનંદ પરિણતિમેં વિભાવ નહીં આતા. જૈસે આંખમેં રજકણ નહીં સમાતા, વૈસે ચૈતન્યમેં નહીં સમાતા. વિશેષ કહેંગે... (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ સુદ-૧૩, રવિવાર, તા. ૨૪-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૨૯૫, ૨૯૮. પ્રવચન નં. ૧૭

વચનામૃત. ૨૯૫. કલ થોડા ચલા હૈ, ફિરસે લેતે હૈં. '**યદ્યપિ...**' યદ્યપિ '**દૃષ્ટિ-અપેક્ષાસે...**' સમ્યગ્દર્શનકા વિષય તો ધ્રુવ ચીજ હૈ. સમ્યગદર્શનકી અપેક્ષાસે સાધકકો-ધર્મકા સાધન કરનેવાલેકો '**કિસી પર્યાયકા યા ગુણભેદકા સ્વીકાર નહીં હૈ...**' આહાહા..! દૃષ્ટિ સમ્યક્-સત્ય દર્શન પૂર્ણાનંદકા નાથ પ્રભુ, ઉસકા સત્ય દર્શન અંદર હુઆ, ઈસ સત્યદર્શનમેં પર્યાયિકા ઔર ગુણભેદકા સ્વીકાર નહીં. વહ તો ધ્રુવકો સ્વીકારતી હૈ, દૃષ્ટિ તો ધ્રુવકો હી સ્વીકારતી હૈ. ક્યોંકિ જિસમેં અનંત-અનંત ગુણોંકી ખાન-ખજાના (હૈ), ઉસ ઓરકી દૃષ્ટિ પર્યાય ઔર ગુણભેદકો ભી સમ્યગ્દૃષ્ટિ સ્વીકારતી નહીં. આહાહા..!

'**તથાપિ...**' તો ભી '**ઉસે સ્વરૂપમેં સ્થિર હો જાનેકી ભાવના તો વર્તતી હૈ.**' સમકિતીકો તો અંદરમેં હી જાના, અંતર આનંદમેં હી જાનેકી ભાવના વર્તતી હૈ. ફિર ભી '**રાગાંશરૂપ બહિર્મુખતા...**' સમકિતીકો ભી રાગ આતા હૈ. પૂર્ણ વીતરાગ ન હો, તબ દૃષ્ટિમેં ચાહે તો પર્યાય ઔર ગુણભેદ ન હો ઔર દૃષ્ટિમેં અકેલા ધ્રુવ હી હો, ફિર ભી ઉસે રાગાંશ આતા હૈ. '**રાગાંશરૂપ બહિર્મુખતા ઉસે દુઃખરૂપસે વેદનેમેં આતી હૈ...**' આહાહા..! સમ્યગ્દર્શનકે વિષયમેં ભગવાન આત્મા અતીન્દ્રિય આનંદકા જહાં ભાન હુઆ, મૈં તો અતીન્દ્રિય આનંદકંદ હૂં, ઉસકો રાગાંશ આતા હૈ, જબતક વીતરાગ ન હો. વહ રાગાંશ બહિર્મુખ ઉસે દુઃખરૂપસે વેદનમેં આતા હૈ. રાગકા અંશ મહાવ્રતાદિ, વ્રતાદિકા વિકલ્પ ઉઠતા હૈ, પરંતુ વેદન દુઃખરૂપ લગતા હૈ. આહાહા..! ક્યોંકિ ભગવાન આત્મા અતીન્દ્રિય આનંદકા સાગર, ઐસા જહાં દૃષ્ટિમેં આયા ઔર ઉસકે જ્ઞાનમેં રાગસે પ્રજ્ઞાછૈનીસે ભિન્ન હુઆ, તબ તો ઉસકે વિષયમેં પર્યાય ઔર ગુણભેદ હૈ નહીં, ફિર ભી રાગાંશ આતા હૈ વહ દુઃખકા વેદન કરતે હૈં.

સમકિતી શ્રેણિક રાજા નર્કમેં હૈં. સમ્યગ્દર્શન (હૈ). અનંતાનુબંધીકા અભાવ હુઆ ઈતના સુખ તો હમેશા હૈ. ઈસકે અલાવા તીન કષાય હૈ, ઉસકા દુઃખ તો હૈ. જિતના કષાયકા અંશ હૈ, વહ દુઃખકા હી સ્વરૂપ હૈ. દુઃખકા વેદન બહિર્મુખ રાગસે વેદનમેં તો આતા હૈ. આહાહા..! '**ઔર વીતરાગતા-અંશરૂપ અંતર્મુખતા સુખરૂપસે વેદનમેં આતી હૈ.**' ઉસી ક્ષણ જો સમ્યગ્દર્શનમેં દ્રવ્ય સ્વભાવકા અનુભવ હુઆ, ઉતની

વીતરાગતાકા અંશ સુખરૂપ વેદનમેં આતા હૈ. એક ક્ષણમેં સુખરૂપ વેદન સ્વસન્મુખતાકા ઔર ઉસી સમય બહિર્મુખ જિતના રાગ આતા હૈ, ઉતના દુ:ખકા વેદન એક સમયમેં સાથમેં હૈ. સંયોગકી બાત યહાં નહીં હૈ. પ્રતિકૂલ સંયોગ હૈ તો દુ:ખ હૈ અથવા અનુકૂલ સંયોગ હૈ તો સુખ હૈ, યહ શબ્દ હૈ હી નહીં. સંયોગ તો જ્ઞેયરૂપ ચીજ હૈ. અંતરમેં પ્રતિકૂલતા માનકર અજ્ઞાની દ્વેષ કરતા હૈ, જ્ઞાની પ્રતિકૂલતા દેખકર દ્વેષ નહીં કરતે. અપની કમજોરીસે દ્વેષ આ જાતા હૈ. આહાહા..! ઉસકા દુ:ખકા વેદન કરતે હૈં. સાથમેં વીતરાગ અંશકા ભી વેદન હૈ, સુખકા ભી વેદન હૈ. અતીન્દ્રિય ચમત્કારિક આનંદકા ભી અનુભવ-વેદન હૈ ઔર સાથમેં જિતના રાગ હૈ, ઉતના દુ:ખકા વેદન હૈ. આહાહા..! '**વીતરાગતા-અંશરૂપ અંતર્મુખતા સુખરૂપસે વેદનમેં આતી હૈ.**'

'**જો આંશિક બહિર્મુખ વૃત્તિ વર્તતી હો...**' આંશિક બહિર્મુખ વૃત્તિ વર્તતી હો, '**ઉસસે સાધક ન્યારાકા ન્યારા રહતા હૈ.**' દૃષ્ટિમેં ભેદજ્ઞાનકી અપેક્ષાસે રાગસે અંતરમેં તો ન્યારા રહતે હૈં. ફિર ભી રાગ હૈ ઉસકા વેદન ભી હૈ. વેદનસે ન્યારે રહતે હૈં કિ યહ મેરી ચીજ નહીં. મૈં તો જ્ઞાન ઔર આનંદસ્વરૂપ હૂં. ફિર ભી રાગકા અંશ આતા હૈ ઉસકો વેદતે હૈં. વીતરાગતા-અંશરૂપ.. આ ગયા. '**આંશિક બહિર્મુખ વૃત્તિ વર્તતી હો...**' આહાહા..! કોઈ ભી બહિર્મુખમેં પંચ પરમેષ્ઠીકો વંદન, ભક્તિ, શ્રવણ આદિ. શ્રવણ, મનન, ચિંતન, મંથન સબ એક રાગ હૈ. ઈતના તો દુ:ખવેદન આતા હૈ. '**ઉસસે સાધક ન્યારાકા ન્યારા રહતા હૈ.**' અંતરમેં ઉસસે ભિન્ન ચીજ હો ગયી હૈ તો ભિન્નમેં એકતા કભી હોતી નહીં. પાનીકે દલમેં તેલકા બિંદુ ઉપર ડાલો તો ઉપર ચીકનાપન દિખતા હૈ. પરંતુ પાનીમેં ચીકનેપનકા પ્રવેશ નહીં હૈ. પાંચ-દસ શેર પાની હો, ઉપર તેલ ડાલો તો અંદર પ્રવેશ નહીં કરેગા. ક્યોંકિ દોનોંકા સ્વભાવ ભિન્ન હૈ.

ઐસે ભગવાન આત્મા આનંદ (પાની) સમાન, અંદર રાગ તેલ સમાન ઔર અંદર પાની આનંદ સમાન. દોકી ભિન્નતા રહતી હૈ. રાગ ઉપર હી ઉપર તૈરતા હૈ. પાનીકે ઉપર તેલકા બિંદુ ઉપરકા ઉપર રહતા હૈ. વૈસે ભગવાન આત્માકે આનંદકે ઉપર રાગ રહતા હૈ, અંદર પ્રવેશ નહીં કરતા. ફિર ભી વેદન ભી હૈ. આહાહા..! ક્યોંકિ વહ કોઈ પરચીજ નહીં હૈ. પરચીજકો તો છૂતા નહીં, પરંતુ અપનેમેં અપની કમજોરીસે રાગાદિ, દ્વેષાદિ આયા ઉસકા વેદન ભી હૈ. દુ:ખ ભી હૈ. આહાહા..! સંયોગકો દુ:ખ કહા નહીં, સંયોગકો સુખ કહા નહીં. સંયોગી ચીજ તો બિલકુલ પર હૈ, ઉસકો તો આત્મા છૂતા ભી નહીં. કભી આત્મા અપને સિવા, પરપદાર્થ કર્મસે લેકર શરીર, વાણી, મન, સ્ત્રી, કુટુંબ-પરિવાર કિસીકો આત્મા અનંત કાલમેં કભી

સ્પર્શા હી નહીં. લેકિન અપની પર્યાયમેં કમજોરીસે જો રાગ આતા હૈ, ઉસકા વેદન કરતે હૈં. વીતરાગતા હૈ ઉતના આનંદ હૈ, રાગ હૈ ઉતના દુઃખ હૈ. વહ તો અપની-અપની પર્યાયમેં હૈ. પરકે સાથ સંબંધ નહીં હૈ. આહાહા..!

'**આંખમેં કિરકિરી નહીં સમાતી...**' આંખમેં રજકણ નહીં સમાતા. યહાં કિરકિરી શબ્દ આપકા હિન્દીમેં હૈ. હમારે યહાં કહતે હૈં, આંખમેં કણિકા-કણિકા, રજકણ યા તિનકા, તિનકા અંદર નહીં સમાતા. અંદર આવે તો ભી બાહર નિકાલ દેતા હૈ. અંદર નહીં જા સકતા. આહાહા..! '**આંખમેં કિરકિરી નહીં સમાતી ઉસી પ્રકાર ચૈતન્યપરિણતિમેં...**' આહાહા..! ભગવાન આત્માકી નિર્મલ પરિણતિમેં '**વિભાવ નહીં સમાતા.**' વિભાવ ઉસમેં અંદર એકરૂપ નહીં હોતા. ઉપર-ઉપર તિરતા હૈ. આહાહા..! ઐસા માર્ગ પ્રભુકા.

તીન લોકકે નાથ સર્વજ્ઞ ભગવાનકી યહ વાણી હૈ. બહિનકો અંદરસે આયી હૈ, વહ બોલે હૈં, ઔર લિખ લિયા હૈ. વે તો આનંદમેં રહતે હૈં, અતીન્દ્રિય આનંદમેં રહતે હૈં. લેકિન ઐસા થોડા બોલે હોંગે તો લિખ લિયા હૈ. આહા..!

કહતે હૈં, જૈસે '**આંખમેં કિરકિરી નહીં સમાતી ઉસી પ્રકાર ચૈતન્યપરિણતિમેં...**' ભગવાન ચૈતન્યકી પર્યાયમેં ચૈતન્યવસ્તુ જો પદાર્થ અનાદિ સત્ સત્તા, સત્ સત્તા, સત્ પરમેશ્વર પરમ સ્વરૂપ, ઉસમેં '**ચૈતન્યપરિણતિમેં વિભાવ નહીં સમાતા.**' ચેતનમેં તો નહીં (સમાતા), લેકિન ચૈતન્યકી પરિણતિમેં વિભાવ નહીં સમાતા. આહાહા..! ક્યા કહા? ચેતન જો દ્રવ્ય હૈ ઉસકી તો બાત હી ક્યા કરની? ઉસમેં તો કેવલજ્ઞાન ભી નહીં જાતા. યે તો અપની જો ચૈતન્યકી નિર્મલ પરિણતિ પ્રગટ હુયી, સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્રકી નિર્મલ દશા, ઉસમેં વિભાવ નહીં સમાતા. આહાહા..! તેલકા બિંદુ જૈસે પાનીમેં ઉપર રહતા હૈ, વૈસે ચૈતન્યપરિણતિસે રાગ ઉપર રહતા હૈ. રાગ ઔર પરિણતિ દો એક નહીં હોતે, કભી તીન કાલમેં સાધકકો. યહ સાધક. આહાહા..!

વીતરાગ સર્વજ્ઞદેવ ત્રિલોકનાથકા યહ કથન હૈ. દિવ્યધ્વનિકા સાર યહ હૈ. આહા..! તેરી ચીજમેં તો રાગ ઔર વિભાવ નહીં સમાતા, પરંતુ તેરી ચૈતન્યકી પરિણતિ તુજે હુયી-ધર્મ દશા, ઉસમેં ભી રાગ સમાતા નહીં. ક્યોંકિ વહ વીતરાગભાવ હૈ. ધર્મ હૈ વહ વીતરાગભાવ હૈ. વસ્તુ વીતરાગમૂર્તિ હૈ, ચૈતન્ય વીતરાગમૂર્તિ હૈ. ઉસકે અવલંબનસે વીતરાગપરિણતિ હુયી, વહ ધર્મ હૈ. ઉસમેં રાગાદિકા પ્રવેશ નહીં હોતા. આહાહા..! અરે..! ચૌરાસીકે અવતાર કરકે અનંત અવતાર હો ગયે, પ્રભુ! માન બૈઠા, કુછ નહીં થા ઔર માન બૈઠા કિ મૈં કુછ ધર્મ કરતા હૂં. અંદર તો સબ શલ્ય પડે હૈં. આહાહા..! ઐસે અનંતાઅનંત ભવ કિયે, પરંતુ ચૈતન્યકી પરિણતિ નિર્મલાનંદ

હૈ વહ પ્રગટ નહીં કી. ઔર વહ પ્રગટ કરે તો સાથમેં રાગ આતા હૈ, ઉસકા ભી પરિણતિમેં પ્રવેશ નહીં હોતા. તો પૂરી દુનિયા તો દૂર રહ ગયી. સ્ત્રી, કુટુંબ, પરિવાર, ધંધા-વ્યાપાર ઉસકો તો આત્માકી રાગકી પરિણતિ ભી છૂતી નહીં. ક્યા કહતે હૈં? આત્માકે સિવા સબ ચીજ, ઉસકો રાગકી મંદતા આતી હૈ, વહ પરિણતિકો છૂતી નહીં તથાપિ વહ રાગ પરદ્રવ્યકો છૂતા નહીં. આહાહા..! ઐસા પ્રભુકા માર્ગ હૈ.

રાગકી દશા ધર્મીજીવકો ધર્મ પરિણતિ પ્રગટ હુયી, વહ તો વીતરાગ દશા હૈ. વીતરાગ દશામેં રાગ આતા નહીં. પરંતુ રાગ આયે બિના રહતા નહીં. પરંતુ રાગપરિણતિસે ભિન્ન રહતા હૈ. અરે..! પ્રભુ! વહ રાગ પરિણતિસે તો ભિન્ન (રહતા હૈ), લેકિન રાગ પૂરી દુનિયાકે સંયોગસે ભી ભિન્ન (રહતા હૈ). દુનિયાકી કોઈ ચીજકો રાગ છૂતા હૈ.. આહાહા..! ગજબ, પ્રભુ! ઐસી બાત અંતરમેં બૈઠની ઔર ઉસકા પરિણમન હોના, વહ બાત અલૌકિક બાત હૈ. આહા..!

ભગવાન ત્રિલોકનાથકી દિવ્યધ્વનિમેં આયા, ગણધરોંને સુના, ઈન્દ્રોંને સુના, ઉસમેંસે યહ સબ બાત આયી હૈ. આહાહા..! '**આંખમેં કિરકિરી નહીં સમાતી ઉસી પ્રકાર ચૈતન્યપરિણતિમેં વિભાવ નહીં સમાતા. યદિ સાધકકો બાહ્યમેં-પ્રશસ્ત-અપ્રશસ્ત રાગમેં...**' આહાહા..! સાધકકો શુભ-અશુભરાગમેં '**દુઃખ ન લગે ઔર અંતરમેં-વીતરાગતામેં-સુખ ન લગે તો વહ અંતરમેં ક્યોં જાયે?**' આહાહા..! ક્યા કહતે હૈં? બહિર્મુખ દૃષ્ટિ કુછ ભી ચલો, દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ આદિ કોઈ ભી પરિણામ, વાંચન, શ્રવણ, મનન. વાંચન, શ્રવણ, મનન, ચિંતવન, મંથનકે વિકલ્પમેં દુઃખ ન લગે... આહાહા..! ઔર અંતરમેં સુખ ન લગે તો અંતરમેં ક્યોં જાયે? ક્યા આયા, સમજમેં આયા? ભગવાન આત્મા સચ્ચિદાનંદ પ્રભુમેં સુખ ન લગે, વેદનમેં, હાં! પર્યાયમેં. વેદનમેં પર્યાયમેં સુખ ન લગે ઔર રાગમેં દુઃખ ન લગે તો વહ આત્મા અંતરમેં ક્યોં પ્રવેશ કરે? રાગસે ભી હટકર અપની પરિણતિ અંતરમેં લે જાતે હૈં. આહાહા..! ઐસા માર્ગ (હૈ).

પ્રભુનો માર્ગ છે શૂરાનો, કાયરના નહિ કામ. વીરનો માર્ગ છે શૂરાનો. અંદરમેં વીર્યકી રચનામેં તો આત્માકી રચના હો ઉસકા નામ વીર્ય કહતે હૈં. ભગવાનને સમયસારમેં ૪૭ શક્તિકા વર્ણન કિયા. ઉસમેં એક વીર્ય-બલ શક્તિ લી. વીર્ય શક્તિ ક્યા કરતી હૈ? કિ ધર્મ દૃષ્ટિ સમ્યગ્દર્શન હુઆ તો સબ ગુણકી રચના, અનંત ગુણકી વ્યક્તતાકી રચના કરે ઉસકા નામ વીર્ય ઔર વીરતા કહનેમેં આતી હૈ. આહાહા..! વહ વીર્ય સ્વરૂપકી રચના કરે. રચના યાની ગુણકી, દ્રવ્યકી નહીં. ગુણ-દ્રવ્ય તો ધ્રુવ હૈ. આહાહા..! પરંતુ ધ્રુવ પર નજર જાને પર ધ્રુવકા સ્વીકાર હોનેસે ધ્રુવમેં જો વીર્ય હૈ વહ અપની

નિર્મલ પરિણતિકી રચના કરે. રાગકી રચના વીર્ય નહીં કરતા. સમજમેં આતા હૈ? સ્વરૂપકી રચના.. ૪૭ શક્તિમેં આતા હૈ. શબ્દ યહી હૈ.

વીર્યગુણ યાની સ્વરૂપકી રચના કરે વહ. હૈ ઉસમેં, હૈ. છઠ્ઠા બોલ હૈ. '**સ્વરૂપકી (-આત્મસ્વરૂપકી) રચનાકી સામર્થ્યરૂપ વીર્યશક્તિ.**' ૪૭ શક્તિ. ઐસી અનંત શક્તિ હૈ. યહાં તો ૪૭ શક્તિમેં એક વીર્ય શક્તિ લી હૈ. વીર્ય જો પુત્ર-પુત્રી હો વહ રેત-વીર્ય નહીં. વહ તો ધૂલ હૈ. આહાહા..! અપના વીર્ય ઈસકો પ્રભુ કહતે હૈં કિ આત્મસ્વરૂપકી, વહ શબ્દ કોષ્ટકમેં હૈ, મૂલ શબ્દ સ્વરૂપ હૈ. '**સ્વરૂપકી રચનાકી સામર્થ્યરૂપ વીર્યશક્તિ.**' આહાહા..! દેખો! સંસ્કૃત પાઠ હૈ. '**स्वरूपनिर्वर्तनसामर्थ्यरूपा वीर्यशक्ति।**' સંસ્કૃતમેં હૈ. '**स्वरूपनिर्वर्तनसामर्थ्यरूपा**'. આહાહા..! સ્વરૂપકો ઉત્પન્ન કરનેવાલી ઐસી વીર્યશક્તિ. આહાહા..! '**सामर्थ्यरूपा**' અપને સામર્થ્યસે વીર્ય અપને સ્વરૂપકી પર્યાયમેં રચના કરતા હૈ, નિર્મલ વીતરાગતા પ્રગટ કરતા હૈ, નિર્મલ આનંદ ઔર શાંતિ પ્રગટ કરતા હૈ, ઉસકા નામ વીર્ય હૈ. જો વીર્ય શુભ-અશુભ કરે, ઉસ વીર્યકો નપુંસક કહા હૈ. પુણ્ય-પાપ અધિકાર ઔર અજીવ અધિકાર, દો જગહ (આયા હૈ). શુભભાવ કરનેવાલેકો નપુંસક-ક્લીવ કહા હૈ. સંસ્કૃત શબ્દમેં ક્લીવ હૈ. ક્લીવકા અર્થ નપુંસક હૈ. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ! ગજબ બાત!! પ્રભુ! લોગોંને બાહરમેં માન લિયા. સમજમેં આયા?

યહાં કહતે હૈં, વીર્યશક્તિ ઉસકો કહના ચાહિયે કિ સ્વરૂપકી રચના કરે. ઉસમેં-રાગમેં દુઃખ ન લગે ઔર આનંદમેં સુખ ન લગે તો પ્રભુ અંદરમેં કૈસે જાયે? વહ તો બાહર રખડતા હૈ. રાગ-બાહરમેં ઠીક લગતા હૈ, શુભ ઔર અશુભરાગમેં રહતા હૈ, રખડતા હૈ, બનાતા હૈ, રચતા હૈ ઔર ઉસમેં ખુશ હોતા હૈ, શુભ-અશુભ વીર્ય, વહ વીર્ય નહીં. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં, સુખ ન લગે-આત્માકે આનંદમેં સુખ ન લગે ઔર રાગમેં દુઃખ ન લગે તો '**વહ અંતરમેં ક્યોં જાયે?**' વહ અંતરમેં કૈસા જા સકેગા? આહાહા..! '**કહીં રાગકે વિષયમેં 'રાગ આગ દહૈ' ઐસા કહા હો,...**' છ ઢાલામેં. છ ઢાલામેં 'રાગ આગ દાહ દહૈ સદા' રાગ આગ દાહ દહૈ સદા. છ ઢાલામેં હૈ. આહાહા..! રાગ દાહ દહૈ સદા. ચાહે તો શુભરાગ દયા, દાન, ભક્તિ, વ્રત, બ્રહ્મચર્યકે વિકલ્પમેં શુભરાગ હો, આહાહા..! રાગ દાહ દહૈ સદા. રાગરૂપી દાહ-અગ્નિ આત્માકો જલાતી હૈ. આહાહા..! શુભરાગ ભગવાનકી શાંતિ, આનંદકા ભાન હુઆ ફિર ભી કમજોરીમેં જો રાગ આતા હૈ, વહ રાગ દાહ-અગ્નિ સમાન હૈ. આહાહા..! રાગ આગ દહૈ સદા. ઐસા કહા હૈ. કહીં પ્રશસ્ત રાગકો આગ કહા, છ ઢાલામેં. રાગકો આગ કહા હૈ,

છ ઢાલામેં. ઔર વિષકુંભ કહા હૈ, સમયસારમેં. સમયસારકે મોક્ષ અધિકારમેં શુભભાવકો ઝહરકા ઘડા (કહા હૈ). આહાહા..! વિષકુંભ મૂલ પાઠ હૈ. પુણ્ય ઔર પાપકા ભાવ દોનોં ઝહરકા ઘડા હૈ. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ! આદમીકો કહાં જાના? પૂરે દિન ધંધા કરના... માર્ગ બાપૂ! બહુત અલગ પ્રકારકા હૈ.

યહાં બહિન કહતે હૈં, '**કહીં રાગકે વિષયમેં 'રાગ આગ દહૈ' ઐસા કહા હો, કહીં પ્રશસ્ત રાગકો...**' પ્રશસ્ત, હાં! શુભરાગકો '**વિષકુંભ' કહા હો...**' મોક્ષ અધિકારમેં. આહાહા..! '**ચાહે જિસ ભાષામેં કહા હો, સર્વત્ર ભાવ એક હી હૈ...**' સર્વત્ર ભાવ (યહી હૈ કિ) રાગ દુઃખ હી હૈ. કિસી ભી પ્રકારકા રાગ-શુભરાગ. આહાહા..! રાગકે પીછે અંદર વીતરાગમૂર્તિ ભગવાન વિરાજતા હૈ. ઉસકી દૃષ્ટિ ઔર અનુભવ હુઆ, બાદમેં જિતના રાગ હો, લેકિન સબ દુઃખરૂપ લગતા હૈ. આહાહા..! '**ચાહે જિસ ભાષામેં કહા હો, સર્વત્ર ભાવ એક હી હૈ...**' ક્યા? '**કિ-વિભાવકા અંશ વહ દુઃખરૂપ હૈ.**' આહાહા..! વિભાવકા અંશ દુઃખરૂપ હી હૈ. મોક્ષ અધિકારમેં ભગવાન કુંદકુંદાચાર્યને વિષકા ઘડા-વિષકુંભ કહા હૈ. ક્યોંકિ એક ઓર પ્રભુ હૈ વહ અમૃતકા સાગર હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદકા સાગર, ઉસકે આગે રાગકા કણ ઝહર સમાન, ઝહરકે પ્યાલે સમાન હૈ. આહાહા..! ઉસ રાગસે આત્માકો લાભ હોગા, રાગકી ક્રિયા કરો, કરતે-કરતે લાભ હોગા, વહ મિથ્યાત્વ હૈ, પ્રભુ! માનો, મનાનેવાલે મિલેંગે. વસ્તુ યહ હૈ. આહા..!

ત્રિલોકનાથકે ફરમાનમેં, સીમંધરપ્રભુકે પાસસે યહ બાત આયી હૈ. બહિનકે હૃદયમેં જાતિસ્મરણમેં ઐસા આયા હૈ. આહાહા..! અસંખ્ય અરબ વર્ષોંકા જાતિસ્મરણ બહિનકો પ્રત્યક્ષ હૈ. નૌ ભવ. વહાંકા તો બહુત યાદ હૈ. કભી-કભી તો ધ્યાનમેં ભૂલ જાતે હૈં, મૈં મહાવિદેહમેં હૂં કિ ભરતમેં હૂં, ભૂલ જાતે હૈં. બાહરમેં બહુત ખ્યાલ કરે તો (માલૂમ પડે કિ) ઓહો..! ભરતક્ષેત્રમેં હૂં. ભગવાનકે પાસ યહ સબ બાત સુની હૈ. આહાહા..! વહ બાત યહ હૈ.

'**વિભાવકા અંશ વહ દુઃખરૂપ હૈ. ભલે હી ઉચ્ચમેં ઉચ્ચ શુભભાવરૂપ...**' ઊચ્ચ શુભભાવ હો, તીર્થંકરગોત્ર બાંધનેકા, આહારક શરીર બાંધનેકા, યશકીર્તિ બાંધનેકા, પુણ્ય બાંધનેકા કિસી ભી પ્રકારકા રાગ હો. '**યા અતિસૂક્ષ્મ રાગરૂપ...**' અતિસૂક્ષ્મ રાગ, સૂક્ષ્મ. અંતરમેં સૂક્ષ્મ રાગસે ભિન્ન કરકે સૂક્ષ્મ રાગ હોતા હૈ, તબ ઉસસે ભેદજ્ઞાનમેં ભિન્નતા કરતે હૈં. ઐસા સૂક્ષ્મ રાગ હો, '**તથાપિ જિતની પ્રવૃત્તિ ઉતની આકુલતા હૈ...**' આહાહા..! ભગવાન તો અંદર નિવૃત્તસ્વરૂપ પ્રભુ હૈ. હિલે નહીં, ચલે નહીં, વિકલ્પ આવે નહીં. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ.

યહ પુસ્તક પઢકર તો અન્યમતિ ખુશ હો જાતે હૈં. કુદરતી ઐસી બાત બાહર આ ગયી હૈ. એકદમ બાહર આ ગયી. બહનોંને લિખ લિયા, વહ ભી કિસીકો માલૂમ નહીં થા. કબ બોલે ઔર કબ લિખ લિયા, માલૂમ નહીં. મૈંને તો કહા થા, જિન્હોંને લિખ લિયા થા, રામજીભાઈકો કહા, જિન્હોંને લિખા ઉન્હેં કુછ દો. તો પ્રત્યેકકો સૌ રૂપયેકા ચાંદિકા બહિનકે ફોટો સહિત (દિયા). પૈસેકી ક્યા કિમત હૈ. આહા..! યહાં તો બોલે તો રૂપયેકા ઢેર હો જાયેગા. બહિન વધાયેંગે, ૮૦૦૦૦ તો કમસે કમ આયેંગે. ઈસ બુધવારકો બહિનકા જન્મદિન હૈ. કમસે કમ ૮૦૦૦૦. ઉસસે ભી બઢેંગે. ઉસમેં ક્યા? ઉસકી ક્યા કિમત હૈ. આહાહા..!

ચીજ તો યહ હૈ. '**જિતની પ્રવૃત્તિ ઉતની આકુલતા હૈ...**' આહાહા..! પ્રભુ નિવૃત્તસ્વરૂપ અતીન્દ્રિય આનંદકા ધામ, ઉસ ક્ષેત્રસે-ઉસ ધામસે હટકર કુછ ભી રાગાંશ આવે, સબ આકુલતા હૈ. આહાહા..! '**ઔર જિતના નિવૃત્ત હોકર...**' રાગસે નિવૃત્ત હોકર આનંદપ્રભુમેં વિરાજતા હૈ, જિતના સ્થિર હોતા હૈ, પર્યાયસે હાં, ધ્રુવમેં તો કોઈ હિલના-ડુલના હૈ નહીં. પર્યાય અંદરમેં સ્થિર હોતી હૈ ઉતને અંશમેં અતીન્દ્રિય આનંદકે ધામમેં વર્તમાન પર્યાયકા અંશ જિતના ઉસમેં નિવૃત્ત હોકર વર્તતા હૈ, '**સ્વરૂપમેં લીન હુઆ ઉતની શાંતિ...**' આહાહા..! '**એવં સ્વરૂપાનંદ હૈ.**' આહાહા..! મુદ્દેકે માલકી રકમ હૈ, ૨૯૫. બાપુ! '**ઉતની શાંતિ એવં સ્વરૂપાનંદ હૈ.**'

જ્ઞાની જીવ નિઃશંક તો ઈતના હોતા હૈ કિ સારા બ્રહ્માંડ ઉલટ જાયે તબ ભી સ્વયં નહીં પલટતા; વિભાવકે ચાહે જિતને ઉદય આયેં તથાપિ ચલિત નહીં હોતા. બાહરકે પ્રતિકૂલ સંયોગસે જ્ઞાયકપરિણતિ નહીં બદલતી; શ્રદ્ધામેં ફેર નહીં પડતા. પશ્ચાત્ ક્રમશઃ ચારિત્ર બઢતા જાતા હૈ. ૨૯૮.

૨૯૮. પાસમેં હી હૈ, સામને. ૨૯૮. '**જ્ઞાની જીવ...**' આહાહા..! અનુભવી.. કહા થા ન? ૮૦ સાલ પહલે. અબ તો ૯૧ વર્ષ હુએ. ૧૦-૧૧ વર્ષકી ઉમ્રમેં હમારે પડોસી, હમારી માંકે માયકેકે બ્રાહ્મણ થે. ઉસે હમ મામા કહતે થે. મૂલજી મામા. પડોસમેં રહતે થે, અકેલે રહતે થે. સ્ત્રી-પુત્ર નહીં થે. ભુંગલી, ભાવનગરકે પાસ ભુંગલી હૈ. હમારી માંકા નનિહાલ ભુંગલી થા. વહ નહાકર-સ્નાન કરકે બોલતે થે,

અનુભવીને એટલું રે આનંદમાં રહેવું રે,
ભજવા પરિબ્રહ્મ ને બીજું કાંઈ ન કહેવું રે...

મામા યહ ક્યા બોલતે હૈં? હમ તો બાલક થે, ૧૧ વર્ષકી ઉમ્ર. ઉનકો ભી કુછ માલૂમ નહીં થા. 'અનુભવીને એટલું રે આનંદમાં રહેવું રે...' ઉતારા હૈ, દરબારી ઉતારા હૈ ઉસમેં કારકૂન થે. બડા કારકૂન થા. હમારે મકાનકે સાથ હી ઉનકા મકાન થા. અકેલે રહતે થે. નહાકર રોજ બોલતે થે. માલૂમ કુછ નહીં. આહાહા..!

યહાં તો કહતે હૈં, અનુભવીકો, આત્માકા અનુસરણ કરકે અનુભવ કરનેવાલા સમકિતી, ઉસકો આનંદમેં રહના. અતીન્દ્રિય આનંદ પર્યાયમેં પ્રગટ હોતા હૈ. ભજવા પરિબ્રહ્મ. પરિબ્રહ્મ અર્થાત્ આત્મા. ઉન લોગોંમેં ઈશ્વર કહતે હૈં. પરિબ્રહ્મ, ઉનકો ભજના. અન્યમતિ. યહાં તો પરિબ્રહ્મ અર્થાત્ આત્મા. પરિ-સમસ્ત પ્રકારસે બ્રહ્મ-આનંદકી મૂર્તિ પ્રભુ. 'ભજવા પરિબ્રહ્મને બીજું કાંઈ ન કહેવું રે...' પરિબ્રહ્મ પ્રભુ ઐસા ભગવાન, આનંદમેં રહનેસે દૂસરી કોઈ ચીજ ઉસકો લાગૂ પડતી નહીં. બાહરકી કોઈ ચીજકો વહ છૂતા નહીં. આહાહા..! ઐસા આત્મા..

'જ્ઞાની જીવ નિઃશંક તો ઈતના હોતા હૈ...' ૨૯૮ હૈ ન? ઈતના નિઃશંક, નિર્ભય, નિડર હોતા હૈ. ધર્મીજીવ પૂરી દુનિયાસે બેદરકાર રહતે હૈં. કૌન ક્યા માનતા હૈ, કૌન ક્યા માનતા હૈ, ઉસકી ઉસે દરકાર નહીં હૈ. જ્ઞાની જીવ-ધર્મી જીવ **'નિઃશંક તો ઈતના હોતા હૈ કિ સારા બ્રહ્માંડ ઉલટ જાયે...'** આહાહા..! સારા બ્રહ્માંડ વિપરીત હો જાયે. ઉલટ જાયે યાની વિપરીત હો જાયે. **'તબ ભી સ્વયં નહીં પલટતા;...'** જો અપની ચીજ હૈ ઉસમેંસે ક્યોં પલટે? પાતાલ મિલ ગયા, પાતાલમેં-પર્યાયકે પાતાલમેં ભગવાન થા, વહ મિલ ગયા. ચૌદ બ્રહ્માંડ પલટે, લેકિન વહ પલટતા નહીં. **'તબ ભી સ્વયં નહીં પલટતા; વિભાવકે ચાહે જિતને ઉદય આયેં...'** આહા..! ધર્મીકો ભી વિભાવ તો આતા હૈ. વાસના વિષયકી, ક્રોધકી, માનકી, માયા, લોભાદિ રાગાદિ. **'વિભાવકે ચાહે જિતને ઉદય આયેં તથાપિ ચલતી નહીં હોતા.'** સ્વરૂપમેંસે ચલિત નહીં હોતા. ઉસકા જ્ઞાતા-દૃષ્ટા રહતા હૈ. આહાહા..! રાગ ઔર આત્માકા આનંદ દોનોં ચીજ, જૈસે અગ્નિ ઔર પાની દોનોં ચીજ ભિન્ન, ઔર ભિન્ન સ્વભાવ (હૈ), દો ચીજ ભિન્ન ઔર ભિન્ન સ્વભાવ (હૈ), ઐસે ભગવાન ઔર રાગ ભિન્ન ઔર ભિન્ન સ્વભાવ (હૈં). આહાહા..! ઐસી બાતેં હૈં, પ્રભુ! સુને તો સહી કિ કરના તો યહ હૈ. નિર્ણય તો કરે. ભલે વિકલ્પસે પહલે નિર્ણય કરે કિ કરના તો યહ હૈ. ઈસકે બિના કભી જન્મ-મરણકા અંત આયેગા નહીં ઔર ભવભ્રમણમેં કહાં જાના? આહાહા..! ચૌરાસીકે અવતાર. આહાહા..!

યહાં એક ખિસકોલી થી. ખિસકોલીકો ક્યા કહતે હૈં? ગિલહરી. અંદરમેં એક થી, ગિર ગયી. નિકલને ગયી, લેકિન વહાં છેદ થા તો ઉસમેં ઘુસ ગયી. છેદમેં

ઘુસ ગયી ઔર વહાં મર ગયી. આહાહા..! ઉસે ઐસા થા કિ યહ બચનેકા સાધન હૈ. બડા છેદ થા, ઉસમેં ચલી ગયી. આહાહા..! ઐસે બેચારી ગિર ગયી, ગિરકર (ભાગનેકા) પ્રયત્ન કરતી થી. ઉસે કોઈ નિકાલને ગયા, નિકાલને ગયા તો ઉસે એકદમ ભય લગા. અંદર છેદ થા ઉસમેં ઘુસ ગયી. મર ગયી. વહાંસે નિકલી નહીં. આહાહા..! ઐસે દુઃખ તો પ્રભુ! સાધારણ હૈ. આહાહા..!

ધંધુકામેં અભી થોડો સાલ પહલે મુસલમાનોંને એક ગાયકો સજાકર ગાંવમેં ઘુમાયા. ફરિ ઘર લે ગયે. ઘર જાકર ઉસકે ટૂકડે કર દિયે. ટૂકડે કરકે અપની જ્ઞાતિમેં બાંટે. ધંધુકામેં. ૨૫-૩૦ સાલ હુએ.

મુમુક્ષુ :- હિન્દીમેં ફરમાઈએ.

ઉત્તર :- હિન્દીમેં નહીં આયા? હમકો માલૂમ નહીં પડતા, હિન્દી હૈ કિ ગુજરાતી? ધંધુકા હૈ ન ધંધુકા? ઉસમેં એક બાર મુસલમાનોંને ઐસા કિયા થા, ૨૫-૩૦ સાલ યા ૫૦-૬૦ સાલ હો ગયે. બહુત સાલ હો ગયે. યહાં તો ૯૧ વર્ષ હુએ. કલકે ભાંતિ બાત યાદ આયે. મુસલમાનોંને ગાયકો સજાકર ગાંવમેં ઘુમાયા. હિન્દુ લોગોંકો થોડા દુઃખ લગે તો ઠીક. ઘુમાકર બાદમેં ઘર લે ગયે. ટૂકડે-ટુકડે કર દિયે. ધંધુકા. કૌન પૂછતા હૈ? સરકારમેં કોઈ શિકાયત ચલતી હૈ? ઝિંદા ગાયકે ટૂકડે. આહાહા..! ઐસા તો અનંત બૈર હુઆ હૈ, પ્રભુ! એક બાર નહીં. યહ તો સુના હૈ વહ બાત કહી.

અરે..! હમારે નારણભાઈ કહતે થે, પોસ્ટ માસ્ટર થે ન. હમારે પાસ દીક્ષા લી થી. વે કહતે થે, ઉનકા એક પારસી મિત્ર થા. ઉસકે પાસ કોઈ કારણસે ગયા થા. વહાં સુવરકે પૈરકો સલિયેસે બાંધતે થે. બાંધકર ઉસે જિંદા અગ્નિમેં ડાલા. જિંદા સુવર. આહાહા..! ઐસી વેદના કિતની બાર હુયી હૈ, પ્રભુ! ભૂલ ગયા. વર્તમાનમેં થોડી અનુકૂલતા મિલી તો ઘુસ ગયા. આહાહા..! ઐસે દુઃખ તો અનંત બૈર (સહે).

યહાં કહતે હૈં, જ્ઞાનીકો '**વિભાવકે ચાહે જિતને ઉદય આયેં...**' જ્ઞાનીકો રાગાદિકા ઉદય તો આતા હૈ. આહાહા..! દ્વેષ આયે, રાગ આયે, વિષયવાસના આ જાય. સમકિતીકો પંચમ ગુણસ્થાનમેં હોતા હૈ. આહાહા..! ક્યોંકિ ચૌથે, પાંચવે ગુણસ્થાનમેં આત્મજ્ઞાનમેં રૌદ્રધ્યાન ભી કહા હૈ. રૌદ્રધ્યાન. છઠે ગુણસ્થાનમેં નહીં હોતા. મુનિ હોતે હૈં ઉનકો આર્તધ્યાન હોતા હૈ. રૌદ્રધ્યાન નહીં હોતા. ઐસે સમકિતીકો ભી રૌદ્રધ્યાન હોતા હૈ તો યહાં કહતે હૈં, '**ચાહે જિતને ઉદય આયેં તથાપિ ચલિત નહીં હોતા.**' આ જાઓ. મેરી કમજોરી હૈ. મેરી ચીજ નહીં. મેરી ચીજમેં વહ નહીં હૈ. આહાહા..! કઠિન બાત હૈ. '**જિતને ઉદય આયેં તથાપિ ચલિત નહીં હોતા.**'

'**બાહરકે પ્રતિકૂલ સંયોગસે જ્ઞાયકપરિણતિ નહીં બદલતી;...**' આહાહા..! શક્કરકી ડલી હો. ચાહે જિસમેં ડાલો તો વહ શક્કર સ્વયં ઝહર નહીં હોગી. શક્કર સ્વયં મૈલ નહીં હોગી. શક્કર તો શક્કરકે પાનીરૂપ હોગા. વૈસે ભગવાન આત્મા અતીન્દ્રિય આનંદકી શક્કરકી ડલી,.. આહાહા..! ઉસમેં એકાગ્ર હોકર, ઉસકા પ્રવાહ ચલતા હૈ. આહાહા..! શક્કરકા જિતના પ્રવાહ હૈ વહ મીઠા પ્રવાહ હૈ. આસપાસમેં ચાહે જિતના મૈલ હો, મીઠા પ્રવાહ કભી છૂટતા નહીં. આહાહા..! ઐસે ભગવાન આત્મા અપના આનંદકી દૃષ્ટિમેં ઉદય કોઈ ભી આવે, તથાપિ ચલિત નહીં હોતા. આહાહા..! ભાષા આસાન હૈ, પ્રભુ! ભાવ બહુત અંદર (ગંભીર હૈ). ભાવકા પલટા મારના.. દૂસરી સબ ક્રિયા કર સકતે હૈં, નગ્ન હુઆ, અનંત બાર મુનિપના લિયા, અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ પાલે, પંચ મહાવ્રત પાલે, વહ રાગ થા, ઝહર થા. આહાહા..!

ધર્મી જીવ અપને આનંદકે સ્વાદકે આગે નિત્યાનંદકે અવલંબનકે આગે કોઈ ભી પ્રતિકૂલતા આવે તથાપિ ચલિત નહીં હોતા. '**બાહરકે પ્રતિકૂલ સંયોગસે જ્ઞાયકપરિણતિ નહીં બદલતી.**' આહાહા..! શ્રેણિક રાજાને જેલમેં ઝહર પિયા. નર્કકા આયુષ્ય બંધ ગયા થા. નહીં તો સમકિતી નર્કમેં નહીં જાતા. પરંતુ પહલે નર્કકા આયુષ્ય બંધ ગયા થા. બાદમેં ક્ષાયિક સમકિત હુઆ. આહાહા..! ઉસમેં ઉસકા પુત્ર આયા. સ્વયંને ઝહર ખા લિયા. આહાહા..! ફિર ભી ક્ષાયિક સમકિતમેં બાધા નહીં આતી. વહ ભાગ ઔર ચૈતન્યકા ભાગ દોનોં ભિન્ન રહતે હૈં. આહાહા..!

'**સંયોગસે જ્ઞાયકપરિણતિ નહીં બદલતી;...**' ચાહે જૈસે સંયોગ આયે, લેકિન ઉસકી પરિણતિ અર્થાત્ પર્યાય ચલતી નહીં, બદલતી નહીં. પરકે સાથ એકરૂપ પરિણમતી નહીં. ચૈતન્યકી પરિણતિ ઔર રાગ, દોનોં કભી એકરૂપ નહીં હોતે. '**શ્રદ્ધામેં ફેર નહીં પડતા.**' ચાહે જિતના રાગ આયે, વિભાવ આયે,... આહાહા..! માથા ફોડા, ઝહર પિયા, ફિર ભી ક્ષાયિક સમકિત (હૈ). ભલે ગયે નર્કમેં. ઈસ કારણસે નહીં, પહલે નર્કકા આયુષ્ય બંધ ગયા થા. આયુષ્ય બંધ ગયા ઉસમેં ફેરફાર નહીં હોતા. ફેર ઉતના પડતા હૈ, લડ્ડુ બનાયા હો, લડ્ડુ, ઉસમેં થોડા ઘી ડાલે. દો-ચાર ઉસ લડ્ડુકો સૂખને દે. વૈસે પૂર્વકા આયુષ્ય બંધા હો ઉસમેં કુછ ઘટ ભી જાય, કુછ બઢ ભી જાય. આયુષ્યમેં ફેરફાર નહીં હોતા. આહાહા..! આયુષ્ય તો વહાં ભોગના હી પડે. આહાહા..! નર્કકા આયુષ્ય બંધ ગયા થા, તૈંતીસ સાગરકા. સ્થિતિ ઘટ ગયી, ચૌરાસી હજાર વર્ષકી રહી. ચૌરાસી હજાર વર્ષકી રહી. આહાહા..!

એક ક્ષણકા દુઃખ ભગવાન રત્નકરંડ શ્રાવકાચારમેં કહતે હૈં, ઉસ દુઃખકો પ્રભુ, ક્યા કહેં? ક્રોડ ભવમેં ઔર ક્રોડ જીભસે એક ક્ષણકે દુઃખકા વર્ણન નહીં હો સકતા.

આહાહા..! જૈસે ઉસકી મહિમાકા પાર નહીં, વૈસે ઉસે દુઃખકા પાર નહીં. આહાહા..! ઐસે દુઃખમેં તૈંતીસ-તૈંતીસ સાગર. એક બાર નહીં, અનંત બાર ગયા. ભૂલ ગયા. વહાં કિતના દુઃખ થા. એક લાખ મણકા લોહેકા ગોલા હો, ટીપ-ટીપકર મજબૂત કિયા હો. ઉસ લાખ મણકે ગોલેકો સાતવીં નર્કમેં લે જાયેં તો જૈસે પારા પીઘલ જાતા હૈ, વૈસે વહ લાખ મણકા ગોલા પીઘલ જાતા હૈ. ઉતની તો વહાં ઠંડી હૈ. ઐસી ઠંડમેં જીવ તૈંતીસ સાગર નિકાલતા હૈ. ઐસે અનંત ભવ કિયે. આહા..!

યહાં તો સાધારણ કુછ મિલે તો અભિમાન હો જાયે. મૈં ઈતના પઢા હૂં, મૈં ઐસા અધિકારી હૂં, અમલદાર હૂં, કાર્યકર્તા હૂં. કર્તા હૈ. આહા..! પ્રભુ! કર્તા તો ના કહતે હૈં, પ્રભુ! કોઈ કિસીકા કુછ કર સકતા નહીં. આહા..! વ્યવસ્થાપક વ્યવસ્થા કરતે હૈં, સબ જૂઠ હૈ. વ્યવસ્થાપક ઐસા કહે કિ યહ વ્યવસ્થકા આદમી હૈ, ઉસે આગે કાર્યભાર સૌંપો. વ્યવસ્થા તો ઉસ સમય જો હોનેવાલી હૈ વહ હોગી, હોગી ઔર હોગી હી. વ્યવસ્થાપકસે કુછ ફેરફાર હોતા નહીં. આહાહા..! અરેરે..! કૈસે બૈઠે?

મુમુક્ષુ :- અભિમાન તો હોતા હૈ ન.

ઉત્તર :- અભિમાન હોતા હૈ કિ મૈંને કિયા. મેરી ઉપસ્થિતિમેં યહ સબ સુધર ગયા. મેરી હાજરીમેં સબ પલટ ગયા. કૌન પલટે? પ્રભુ! જગતકી ચીજ તો ઉસકે કારણ ઉસ સમય ક્રમબદ્ધ, ક્રમબદ્ધ-જિસ સમય જો પરિણામ જિસ દ્રવ્યમેં જિસ પ્રકારસે હોનેવાલા હૈ, વહ હોગા, હોગા ઔર હોગા. ક્રમબદ્ધ. એકકે બાદ એક, એકકે બાદ એક હોનેવાલા હૈ. આગેપીછે કભી નહીં હોતા. કોઈ દ્રવ્યકા પરિણામ આગેપીછે નહીં હોતા. યહ પરિણામ અભી પંદ્રહવે નંબરમેં હૈ, ઉસે પચ્ચીસવે નંબરમેં લે જાઓ. આહાહા..! અનંત આત્મા ઔર અનંત પરમાણુ, પ્રત્યેકકી સમય-સમયમેં જો પર્યાય ક્રમમેં હોનેવાલી હૈ વહ હોતી હૈ. જ્ઞાની ઉસકો જાનતે હૈં, ઉસકે કર્તા હોતે નહીં. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ. આયા ન? ૨૯૮.

'**જ્ઞાયકપરિણતિ નહીં બદલતી; શ્રદ્ધામેં ફેર નહીં પડતા. પશ્ચાત્ ક્રમશઃ ચારિત્ર બઢતા જાતા હૈ.**' ચારિત્રમેં દોષ હૈ. લેકિન વહ ફેરફાર ચલા જાયેગા. ચારિત્રકા દોષ ધીરે-ધીરે નિકલ જાયેગા ઔર પૂર્ણ ચારિત્ર પ્રાપ્ત કર, કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત કર મોક્ષમેં હી જાયેગા. ક્યોંકિ મૂલ પકડ લિયા હૈ. મૂલ ચૈતન્યદ્રવ્ય પકડ લિયા હૈ. વૃક્ષકા મૂલ પકડ લિયા હૈ તો ઉસકા ફલ, ફૂલ તો આયેગા હી. આહાહા..! ઐસે ભગવાન આત્મા ધ્રુવકો જિસને પકડ લિયા, ઉસે કેવલજ્ઞાન આદિ ફલ, ફૂલ તો આયેંગે હી. બાહરકી પ્રતિકૂલતાસે ચલતા (ચલિત હોતા) નહીં. ચારિત્રમેં દોષ લગતા હૈ. '**પશ્ચાત્ ક્રમશઃ ચારિત્ર બઢતા જાતા હૈ.**' સ્વરૂપમેં રમણતા બઢતી જાતી હૈ. સમકિત તો હૈ, ઉસ

ઓરકા પુરુષાર્થ તો હૈ હી. વહ કરતે-કરતે ચારિત્ર બઢ જાયેગા, કેવલજ્ઞાન હો જાયેગા. લેકિન પ્રતિકૂલતામેં દુઃખકા વેદન હૈ, પરંતુ વહ અપના હૈ, ઐસા માનતે નહીં. વહ પર ચીજ હૈ, મેરી કમજોરીસે હોતી હૈ, ઐસા કરકે ઉસકો નિકાલ દેતા હૈ ઔર ભિન્ન રહતા હૈ. વિશેષ કહેંગે...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ સુદ-૧૪, સોમવાર, તા. ૨૫-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૦૬, ૩૧૦, ૩૨૧. પ્રવચન નં. ૧૮

રુચિકા પોષણ ઔર તત્ત્વકા મંથન ચૈતન્યકે સાથ એકાકાર હો જાય તો કાર્ય હોતા હી હૈ. અનાદિકે અભ્યાસસે વિભાવમેં હી પ્રેમ લગા હૈ ઉસે છોડ. જિસે આત્મા રુચતા હૈ ઉસે દૂસરા નહીં રુચતા ઔર ઉસસે આત્મા ગુપ્ત-અપ્રાપ્ય નહીં રહતા. જાગતા જીવ વિદ્યમાન હૈ વહ કહાં જાયેગા? અવશ્ય પ્રાપ્ત હોગા હી. ૩૦૬.

વચનામૃત. ૩૦૬. આજ ઈસમેં ચિઠ્ઠી પડી થી. '**રુચિકા પોષણ ઔર તત્ત્વકા મંથન ચૈતન્યકે સાથ એકાકાર હો જાય તો કાર્ય હોતા હી હૈ.**' ક્યા કહતે હૈં? ભગવાન આત્મા શુદ્ધ ચૈતન્યઘન, ઉસકી જિસકો રુચિ હૈ, રુચિ અનુયાયી વીર્ય, ઉસકી રુચિ હૈ તો ઉસ ઓર વીર્ય ઝુકે બિના રહતા નહીં. જિસકી જરૂરત અંદર લગે, ઉસ ઓર દૃષ્ટિકા વિષય હુએ બિના રહે નહીં. અનાદિ કાલસે ઐસા હૈ. ઉસમેં ભી અભી વર્તમાનમેં તો કાલ મહા દુર્લભ હો ગયા હૈ. સત્ય બાત બાહર આને પર ભી મુશ્કિલ હો ગયી. આહાહા..!

યહાં તો રુચિકા પોષણ. અપના આત્મ સ્વરૂપ જ્ઞાન, આનંદ, શાંતિ, સ્વચ્છતા, પ્રભુતા ઐસી શક્તિસે ભરા પડા (હૈ). ઉસકી રુચિ, ઉસકા પોષણ યદિ હો, ઉસકી રુચિકા પોષણ. બારંબાર રુચિકા ઉસ ઓર ઝુકાવ હો. ઔર '**મંથન ચૈતન્યકે સાથ એકાકાર હો...**' વૈસે તો મંથનમેં તો વિકલ્પ હૈ, પ્રભુ! પરંતુ ઉસ વિકલ્પકો છોડકર અંતરમેં જાનેકા પ્રયત્ન કર. મંથનમેંસે અંતરમેં જા. મંથન હૈ તો વિકલ્પ, રાગ. '**મંથન ચૈતન્યકે સાથ એકાકાર હો જાય તો કાર્ય હોતા હી હૈ.**'

'**અનાદિકે અભ્યાસસે વિભાવમેં હી પ્રેમ લગા હૈ...**' આહાહા..! પ્રભુ એક ઓર પડા રહા ઔર બાહ્ય પદાર્થમેં પ્રેમ (લગ ગયા). છોટી-બડી, સૂક્ષ્મ, સ્થૂલ અનેક પ્રકારકે બાહ્ય પ્રકારમેં રુચિ લગ ગયી હૈ. ઉસ ઓરકા ઝુકાવ હો ગયા હૈ. અંતર્મુખ ઝુકાવ નહીં કિયા. '**અનાદિકે અભ્યાસસે વિભાવમેં હી પ્રેમ લગા હૈ...**' વિભાવ અર્થાત્ સૂક્ષ્મ રાગ અંદર હોતા હૈ, ચૈતન્યકે વિચારમેં ભી જો રાગ હોતા હૈ, શુદ્ધ ભગવાન આત્મા ઉસકે વિચારકા ભી રાગ હો, ઉસ રાગકો ભી છોડકર અંતરમેં રુચિ જાયે.

કલશ ટીકામેં લિખા હૈ, કલશ ટીકા હૈ. ઉસમેં લિખા હૈ કિ આત્માકા વિચાર, મંથન સબ વિકલ્પ હૈ. રાજમલજીકી કલશ ટીકા હૈ. આહાહા..! વહ તો જ્ઞાયક ચૈતન્યમૂર્તિ જિસકો કોઈ અપેક્ષા હી નહીં, ઐસી નિરપેક્ષ ચીજ અંતરમેં દૃષ્ટિ કરનેસે... મહાન પુરુષાર્થ, મહાન પુરુષાર્થ. અંતરમેં મહાન વીર્ય અંતરમેં ઝુકનેસે આત્માકી પ્રાપ્તિ હોતી હી હૈ. આહા..!

'**જિસે આત્મા રુચતા હૈ ઉસે દૂસરા નહીં રુચતા...**' જિસકો આત્મા રુચતા હૈ ઉસકો દૂસરી કોઈ ચીજ રુચતી નહીં. આયે, વિકલ્પ આયે. આહાહા..! લેકિન ઉસે રુચે નહીં. '**ઔર ઉસસે આત્મા ગુપ્ત-અપ્રાપ્ય નહીં રહતા.**' જિસે અપના આનંદ સ્વરૂપ, ઉસકે પ્રમાણમેં રુચિકા વીર્ય અંતરમેં ઝુકાયા હૈ તો ઉસે પ્રાપ્ત હુએ બિના નહીં રહતા. પ્રભુ પ્રાપ્ત હુએ બિના રહે નહીં. આહાહા..! જિતને પ્રમાણમેં અંદર પહુંચનેકા વીર્ય ચાહિયે ઉતના વીર્ય કરે ઔર પ્રાપ્ત ન હો, ઐસા નહીં બનતા. આહાહા..! અંદરસે ભેદજ્ઞાન હો જાયેગા. રાગ ઔર ભગવાન દોનોં ભિન્ન પડ જાતે હૈં. દોનોં ભિન્ન-ભિન્ન ચીજ હૈ. ચાહે તો વ્યવહારમેં ... શુભરાગકા અનેક પ્રકારકા સદાચરણ કરનેમેં આતા હૈ. ... સદાચરણ હૈ નહીં. શુભરાગ સદાચરણ નહીં હૈ. સદાચરણ તો સત્ નિર્વિકલ્પ ચૈતન્યપ્રભુ ઐસા સત્, ઉસમેં આચરણ કરના વહ સદાચરણ હૈ. દુનિયાસે અલગ ચીજ હૈ, ભૈયા! આહાહા..! દુનિયા સદાચરણ (ઉસે કહતી હૈ), બાહરસે બ્રહ્મચર્ય પાલે, સ્ત્રીસે વિવાહ ન કરે, પૈસાકી મમતા ઘટાકર પૈસેકી મર્યાદા રખે. વહ કોઈ ચીજ નહીં. આહાહા..!

અંતર ભગવાન પૂર્ણાનંદકા નાથ વિરાજતા હૈ, ઉસકી જિતની રુચિ, વીર્ય ચાહિયે, ઉતના વીર્ય ચલે ઔર પ્રાપ્ત ન હો, ઐસા નહીં બનતા. '**આત્મા ગુપ્ત-અપ્રાપ્ય નહીં રહતા.**' આહાહા..! જિતને પ્રમાણમેં આત્મા પ્રતિ રુચિ ઔર દૃષ્ટિ ચાહિયે, ઉતની દૃષ્ટિ ઔર રુચિ હો તો આત્મા અપ્રાપ્ય રહતા નહીં. આહાહા..! આત્મા અપ્રાપ્ય રહતા હૈ તો સમજના કિ ઉસમેં જિતના વીર્ય ચાહિયે ઉતના પુરુષાર્થ નહીં હૈ. પુરુષાર્થ કહીં દૂસરેમેં રુક ગયા હૈ. આહાહા..! માત્ર બાતેં હૈં, કરના ક્યા?

'**જાગતા જીવ વિદ્યમાન હૈ...**' જાગતા જીવ ચૈતન્ય સ્વરૂપસે જાગતા જીવ વિદ્યમાન હૈ, ત્રિકાલ વિદ્યમાન હૈ. આહા..! '**વહ કહાં જાયગા?**' જાગતા જીવ... આહાહા..! વિદ્યમાન હૈ વહ કહાં જાયગા? આહાહા..! થોડે શબ્દમેં બહુત અંદર ભર દિયા હૈ. જો વીર્ય અંદરમેં જાનેકા ચાહિયે ઉતના નહીં હો તો સમજના કિ કહીં બાહરમેં ઉપયોગ હૈ. આહાહા..! કોઈ બાહ્યમેં, ચાહે કિસી ભી પ્રકારસે લેકિન બાહ્યમેં હી ઉપયોગ હો. અંતરમેં જાનેકા ઉપયોગ ઉતના હો તો પ્રાપ્ત હુએ બિના રહે નહીં. આહાહા..!

'અવશ્ય પ્રાપ્ત હોગા હી.' **'કહાં જાયગા?'** જાગતી જ્યોત અનાદિઅનંત વિરાજતી હૈ, આહાહા..! પ્રભુ જાયગા કહાં? તેરી રુચિ ઔર વીર્યકે અભાવકે કારણ ઉસ ઓર તેરા ઝુકના નહીં હુઆ. આહા..! કહીં-કહીં જગતકી પ્રપંચ જાલ અનેક પ્રકારકી, સદાચારકે નામ પર ભી શુભરાગકા પોષણ કરતા હૈ, વહ ઝહર હૈ. આહાહા..! સદાચરણ કરતે હૈં. સદાચરણમેં તો પ્રભુ સત્ પડા હૈ ન. સત્કા આચરણ તો ત્રિકાલી સત્ હૈ ઉસકા આચરણ ચાહિયે. સદાચરણ તો ઉસકો કહતે હૈં. બાકી ત્રિકાલ સત્ હૈ, ઉસસે વિરુદ્ધ ભાવ હૈ વહ અસત્ આચરણ હૈ. ચાહે તો દયા, દાન, વ્રત આદિકી ક્રિયાકે પરિણામ હો. આહાહા..! હૈ બિલકુલ, કડક ભાષામેં કહેં તો અધર્મ હૈ. આહાહા..! દુનિયા જિસે સદાચરણ માનતી હૈ વહ અસદાચરણ હૈ. સદાચરણ અંદર રહતા હૈ, પ્રભુ! સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ સદા જાગતી જ્યોત ચૈતન્યબિંબ જ્ઞાનકે પ્રકાશકા પિંડ, સૂર્ય ચૈતન્યસૂર્ય જાગતી જ્યોત અનાદિ અનંત વિદ્યમાન હૈ, ઉસ ઓરકી જિતને પ્રમાણમેં રુચિ ઔર વીર્ય ચાહિયે, ઉતના વીર્ય રુચિ હો ઔર પ્રાપ્ત ન હો, ઐસા નહીં બનતા. આહાહા.! યહ મૂલકી બાત હૈ, પ્રભુ! ઈસકે બિના સબ બિના અંકકે શૂન્ય હૈં.

અંતર ભેદજ્ઞાન... આહાહા..! સૂક્ષ્મ વિકલ્પસે ભી ભેદજ્ઞાન, ઉસકે બિના આત્માકા પતા મિલે નહીં ઔર દૂસરી કોઈ ક્રિયાકાંડસે જન્મ-મરણકા અંત આતા નહીં. આહાહા..! **'અવશ્ય પ્રાપ્ત હોગા હી.'** ૩૦૬. આજ કિસીને રખા થા. અપને યહાં ૩૧૦.

ચૈતન્યલોક અદ્ભુત હૈ. ઉસમેં ઋદ્ધિકી ન્યૂનતા નહીં હૈ. રમણીયતાસે ભરે હુએ ઈસ ચૈતન્યલોકમેંસે બાહર આના નહીં સુહાતા. જ્ઞાનકી ઐસી શક્તિ હૈ કિ જીવ એક હી સમયમેં ઈસ નિજ ઋદ્ધિકો તથા અન્ય સબકો જાન લે. વહ અપને ક્ષેત્રમેં નિવાસ કરતા હુઆ જાનતા હૈ; શ્રમ પડે બિના, ખેદ હુએ બિના જાનતા હૈ. અંતરમેં રહકર સબ જાન લેતા હૈ, બાહર ઝાંકને નહીં જાના પડતા. ૩૧૦.

૩૧૦. **'ચૈતન્યલોક અદ્ભુત હૈ.'** પ્રભુ! તેરા ચૈતન્યલોક અંદર અદ્ભુત હૈ. ઉસકી અદ્ભુતતાકે આગે ઈન્દ્રકા ઈન્દ્રાસન સડે હુએ તિનકે જૈસા હૈ. ઐસા અંદરમેં મહા વૈભવ પડા હૈ. **'ચૈતન્યલોક અદ્ભુત હૈ. ઉસમેં ઋદ્ધિકી ન્યૂનતા નહીં હૈ.'** કોઈ ભી અંતર શક્તિ અનંત હૈ, અનંત-અનંત શક્તિ સંખ્યાસે. સંખ્યાસે અનંત-અનંત ગુણ હૈં. કોઈ ગુણમેં ક્ષતિ નહીં હૈ, ન્યૂનતા નહીં હૈ. આહાહા..! ઋદ્ધિકી ન્યૂનતા બિલકુલ નહીં હૈ. આહાહા..! **'રમણીયતાસે ભરે હુએ...'** ભગવાન તો રમણીયતાસે ભરા હૈ. અંદર રમના, આનંદમેં રમના ઐસા ભરા હૈ. રમણીયતા બાહ્યમેં કહીં નહીં

હૈ. ઈન્દ્રિકે ઈન્દ્રાસનમેં ભી ઝહર હૈ. આહાહા..! વિષયકી વાસના ઈન્દ્રાણી ઈન્દ્રકો... સમકિતી હો, અભી ઈન્દ્ર સમકિતી હૈ. ફિર ભી જિતના પર-ઓર રાગ આતા હૈ, ઉતના રાગ દુઃખ ઔર ઝહર હૈ. યહાં તો પહલેસે લેના હૈ, વહાં તો આત્માકે પ્રમાણમેં પુરુષાર્થ ચાહિયે. જિતને પ્રમાણમેં પુરુષાર્થ ચાહિયે ઉતને પ્રમાણમેં પુરુષાર્થ હો તો આત્મા પ્રાપ્ત હોતા હૈ. આહાહા..!

'**રમણીયતાસે ભરે હુએ ઈસ ચૈતન્યલોકમેંસે બાહર આના નહીં સુહાતા.**' જિસકો ભેદજ્ઞાન હુઆ, સમ્યગ્દર્શન હુઆ, આત્માકી સંપદા સમ્યગ્દર્શનમેં પ્રાપ્ત હુયી. આહાહા..! જિસકો '**રમણીયતાસે ભરે હુએ ઈસ ચૈતન્યલોકમેંસે બાહર આના નહીં સુહાતા.**' અંદર રહ સકતે નહીં, વિકલ્પમેં બાહર આના હી પડે. લેકિન વહ દુઃખ હૈ. આહા..! ચાહે તો શુભરાગ હો. પ્રભુકા વચન તો ઐસા હૈ, ત્રિલોકનાથ વીતરાગકા વચન, પુરુષાર્થસિદ્ધિ ઉપાય શાસ્ત્ર હૈ, અમૃતચંદ્રાચાર્યને બનાયા હૈ, સમયસારકી ટીકા કી ઉન્હોંને પુરુષાર્થસિદ્ધિ ઉપાય બનાયા હૈ. વહાં તો ઐસા કહતે હૈં, પ્રભુ! પરકી દયા તો પાલ સકતા નહીં, એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં તો તૂ કૈસે પરકી દયા પાલ સકતે હો? આહાહા..! વહ તો ઠીક, પર દયા પાલનેકા ભાવ આયા, વહ કર સકતા તો નહીં, ભાવ આયા વહ આત્માકી હિંસા હૈ. અરેરે..! ગજબ બાત! પુરુષાર્થસિદ્ધિ ઉપાય, અમૃતચંદ્રાચાર્ય. શ્લોક મૂલ પાઠ (હૈ).

પરકી દયા વહ હિંસા હૈ. અરર..ર..! ક્યોંકિ વહાં વિકલ્પ-રાગ ઉઠતા હૈ. આહાહા..! એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકા કુછ કર સકતા તો નહીં. છૂતા નહીં, સ્પર્શતા નહીં, પ્રવેશતા નહીં. વહ બાત તો દૂર રહી. પરંતુ ઉસ દ્રવ્યકી દયાકા ભાવ આયા... આહાહા..! પુરુષાર્થસિદ્ધિ ઉપાય, અમૃતચંદ્રાચાર્ય કહતે હૈં, પ્રભુ! વહ રાગ તેરી હિંસા હૈ. અરેરે..! ગજબ! યહાં તો લૌકિક કામ કરે. ... કાર્યવાહકકે હિસાબસે, અગ્રણી બનકર કામ લેના, વહ બડપ્પનમેં ગિનનેમેં આતા હૈ. યહાં પરમાત્મા કહતે હૈં, પરકી દયા પાલ સકતે નહીં. ફિર ભી પરકી દયાકા ભાવ આના, વહ તેરે સ્વરૂપકી હિંસા હૈ, પ્રભુ! પુરુષાર્થસિદ્ધિ ઉપાયમેં દિગંબર સંત જગતકી દરકાર છોડકર, સમાજ સંતુલિત રહેગા યા નહીં, એક જૂથ રહેગા કિ નહીં, દો ભાગ હો જાયેંગે, દરકાર નહીં હૈ ઉનકો. માર્ગ યહ હૈ. સત્‌કો સંખ્યાકી જરૂરત નહીં. ક્યા કહા?

દો, પાંચ, પચ્ચી હજાર, લાખ-દો લાખ માને તો વહ સત્. ઐસી કોઈ સત્‌કો સંખ્યાકી જરૂરત નહીં હૈ. આહાહા..! એક હી નિકલે સત્‌કો માનનેવાલા તો ભી સત્ તો સત્ હૈ. આહાહા..! અસત્યકો તો માનનેવાલી પૂરી દુનિયા હૈ. પરંતુ સત્‌કો માનનેવાલેકી સંખ્યા જ્યાદા હો તો વહ સત્‌કો માનનેવાલેકી પ્રસિદ્ધિ હોગી, ઐસા

હૈ નહીં. આહાહા..! સત્‌કો સંખ્યાકી જરૂરત નહીં હૈ, સત્‌કો સત્‌કે સ્વભાવકી જરૂરત હૈ. આહાહા..! ભગવાન આત્મા, જૈસા-જૈસા જિતના જૈસા હૈ, ઉતના દૃષ્ટિમેં લેકર ભેદજ્ઞાન કરના, ઉસકી સત્‌કી સંખ્યાકી જરૂરત નહીં કિ બહુત લોગ માને તો ઠીક કહલાયે. આહાહા..! કડક લગે, ક્યા કરેં?

ગાંધીજી પ્રવચનમેં આયે થે, રાજકોટમેં. સમયસાર ચલતા થા. વહાં તો ઐસે ચલે કિ પરકી દયા કરના, વહ ભાવ ભી હિંસા હૈ. આહાહા..! વહ સદાચરણ નહીં. ઔર ઉસકા.. આહાહા..! પરકી મૈં દયા પાલતા હૂં, સત્ય બોલતા હૂં. અહિંસા કરતા હૂં, ચોરી નહીં કરતા હૂં, બ્રહ્મચર્ય પાલતા હૂં, પરિગ્રહ મૈંને છોડ દિયા હૈ, ઐસે ભાવકો ભી ભગવાન હિંસા કહતે હૈં. ક્યોંકિ વહ વિકલ્પ ઉઠા હૈ. આહાહા..! સુનના કઠિન લગે. સત્ય વસ્તુ ભગવાન કોઈ અલૌકિક બાત હૈ. આહાહા..!

યહાં કહા, '**ચૈતન્યલોકમેંસે બાહર આના નહીં સુહાતા.**' જિસકો ચૈતન્યલોકકી રુચિ હો ગયી અંદર, ભેદજ્ઞાન હુઆ, રાગ ચાહે તો શુભ હો યા અશુભ, દોનોં ઝહર હૈ. ઔર ભગવાન અમૃતસ્વરૂપ હૈ. ઐસા દોનોંકે બીચકા ભેદજ્ઞાન હો ગયા, આહાહા..! ઈસ લોકમેંસે બાહર આના નહીં ચાહતા. '**જ્ઞાનકી ઐસી શક્તિ હૈ...**' જ્ઞાન અર્થાત્ આત્મા. ભગવાન આત્માકા ઐસા સામર્થ્ય હૈ કિ '**જીવ એક હી સમયમેં...**' એક હી સમયમેં '**ઈસ નિજ ઋદ્ધિકો...**' આહાહા..! અપની અનંતી ઋદ્ધિ, પ્રભુ! એક સમયમેં પા સકતા હૈ, ઐસી ઉસમેં તાકત હૈ. આહાહા..! અપની અનંત અપૂર્વ ઋદ્ધિ અનંત કાલમેં અપૂર્વ અર્થાત્ પૂર્વમેં કભી પાયી નહીં. વહ ઋદ્ધિ ભી વિદ્યમાન સત્ તૈયાર હૈ. એક સમયમેં પૂર્ણ ઋદ્ધિ પ્રાપ્ત કર સકે ઐસી તાકત હૈ. આહાહા..! અરે..રે..! વહ આત્મા કૈસે બૈઠે? શરીરકે સામર્થ્યકા બૈઠે. આહા..!

એક બાર તો ઐસા હુઆ કિ સબ યોદ્ધા ઈકઠ્ઠે હુએ. સભા (ભરી). નેમિનાથ ભગવાન ભી સાથમેં બૈઠે થે. ભીમ, અર્જૂન આદિ સબ યોદ્ધા સાથમેં થે. સબ પ્રશંસા કરને લગે. કિસીને કહા, ભીમ (બડા) યોદ્ધા. શરીરકા સામર્થ્ય, હાં! આત્માકા નહીં. કિસીને કહા, ઉસકા બલ જ્યાદા હૈ, કોઈ ભીમકા કહે, કોઈ અર્જૂનકા કહે, ફલાનાકા કહે. એકને સભામેં ઐસા કહા, નેમિનાથ ભગવાન વિરાજતે હૈં. ગૃહસ્થાશ્રમમેં થે. ઉસકે શરીરકે સામર્થ્યકે આગે કિસીકા સામર્થ્ય નહીં હૈ. શરીરકા સામર્થ્ય. આહાહા..! ઐસા હુઆ કિ ભગવાન ભી બૈઠે થે. ગૃહસ્થાશ્રમમેં થે. રાગ-વિકલ્પ આતા થા. ઐસી બાત હુયી તો દો પૈર નીચે રખે. ઈસ પૈરકો ઉઠાઓ. કોઈ બલવાન યોદ્ધા ઈસ પૈરકો ઉપર કરો. શ્રી કૃષ્ણ આયે. પાઠ ઐસા હૈ. શ્રીકૃષ્ણ પૈરકો ઉંચા કરતે હૈં. શરીરકા ઈતના સામર્થ્ય. તીર્થંકરકે શરીરકા. આહાહા..! શ્રીકૃષ્ણ જૈસે લૌટ ગયે. વજ્રબિંબ

ખિસકે તો પૈર ખિસકે. ઐસા તો શરીરકા બલ થા, જડકા. ઐસા વિકલ્પ આ ગયા. ભગવાનકો ભી ઐસા વિકલ્પ આ ગયા. યહ લોગ બાતેં કરતે હૈં, ચલો, ભલે દેખ લે. આહાહા..! વહ ભી દુઃખરૂપ તો લગતા થા, વિકલ્પ. કમજોરીકે કારણસે વહ વિકલ્પ આયા. શ્રીકૃષ્ણને પૈરા ઉઠાનેકી બહુત મહેનત કી. એક તસૂ (-એક ઈંચ જિતના નાપ) ખિસકા નહીં. પરંતુ વહ તો શરીરકે બલકી બાત હૈ. વહ કોઈ આત્માકે બલકી બાત નહીં હૈ. આત્મા એક પરમાણુકો ભી પલટ સકતા નહીં. આત્મા, આંખકી પલક ઝબકતી હૈ, વહ આત્માસે નહીં. આહાહા..! થોડી પલક ઝબકતી હૈ, વહ આત્માસે નહીં. તીન કાલમેં આત્માસે નહીં. આત્મા ઉસકો છૂતા નહીં, આત્મામેં ઉસકા અત્યંત અભાવ હૈ, ઔર પલકમેં આત્માકા અત્યંત અભાવ હૈ. અભાવ હૈ ઉસમેં છૂએ કહાંસે? પલક ઝબકાયે કૈસે? અંગુલી હિલાના.. આહાહા..! આત્માકી તાકત નહીં. અંગુલી ઐસે હિલાયે વહ આત્માકી તાકત નહીં. વહ આત્માસે હિલતી નહીં. યહ અંગુલી અપને પરમાણુકે સામર્થ્યસે હિલતી હૈ. આહાહા..! વહ માનનેવાલા નિકલે, જડકી શક્તિ. પરંતુ ચૈતન્યકે બલકા પાર નહીં, પ્રભુ! વહ તો જડ હૈ, યહ તો પ્રભુ આત્મા હૈ. અનંત-અનંત ચૈતન્યઋદ્ધિ ભરી હૈ. એક ઋદ્ધિકી ભી અમોલ કિંમત હૈ. આહાહા..! જિસકા મૂલ્ય નહીં, ઐસા ભગવાન આત્મા..

યહાં કહતે હૈં, '**ઐસી શક્તિ હૈ કિ જીવ એક હી સમયમેં ઈસ નિજ ઋદ્ધિકો તથા અન્ય સબકો જાન લે.**' કરે કિસીકા નહીં. કરના કિસી ભી ચીજકા એક પરમાણુકા નહીં. ઔર જાનનેમેં કોઈ ચીજ બાકી નહીં. આહાહા..! પ્રભુ! ઐસા માર્ગ હૈ. ઐસા માર્ગ ગુપ્ત હો ગયા હૈ. અભી તો ધમાધમ બાહરકી ધમાધમમેં લોગ માન બૈઠતે હૈં. પ્રભુ! જીવન ચલા જાતા હૈ. આયુષ્ય પૂરા હો જાયેગા? કહાં જાયેગા પ્રભુ? તેરી સત્તા તો અનાદિઅનંત હૈ. ઉસકી સત્તા ભવિષ્યમેં અનંત કાલ રહનેવાલી હૈ. તેરી સત્તા તો અનંત કાલ રહનેવાલી હૈ. પ્રભુ! કહાં રહેગા? તેરેમેં જો રુચિ, દૃષ્ટિ ઔર ભેદજ્ઞાન નહીં કિયા (તો) કહાં રહેગા? પ્રભુ! યહાં તો એક સમયમેં અનંત ઋદ્ધિ ઔર તીન કાલ જાનનેકી ઉસમેં શક્તિ હૈ. ઉસ શક્તિકા ભરોસા, વિશ્વાસ આતા નહીં. આહાહા..! ભાઈ નહીં આયે હૈં ન? બાબુભાઈ.

'**વહ અપને ક્ષેત્રમેં નિવાસ કરતા હુઆ...**' ક્યા કહતે હૈં? પરકી ઋદ્ધિ અપને ક્ષેત્રમેં રહકર જાનતા હૈ. અપની ઋદ્ધિ અપનેમેં રહકર જાનતા હૈ ઔર અપને સિવા સબ લોકાલોક, ત્રિલોકનાથ કેવલીકા કેવલજ્ઞાન ઋદ્ધિ ભી યહ આત્મા જાનતા હૈ, અપને ક્ષેત્રમેં રહકર જાનતા હૈ. અપને ક્ષેત્રમેં રહકર જાનતા હૈ. અપને ક્ષેત્રકો છોડકર જાનતા હૈ ઐસા નહીં. આહા..! ઐસી બાત કઠિન લગે, ભાઈ!

બહિનકી વાણી તો નિકલ ગયી હૈ. આહા..! બહિન તો કલ નહીં આયે થે. બરસાત આયી થી. .. આતે હૈં ન, નહીં આયે થે. ઉનકી સ્થિતિ તો અલૌકિક હૈ. પરસોં હૈ ન? જન્મદિન. ૬૮. સ્રીકા દેહ આ ગયા હૈ. ઉનકી જો શક્તિ હૈ, ઉસકા નાપ કરનેકા સાધારણકા કામ નહીં. ઐસી શક્તિ હૈ અંદર. અનુભવ-અનુભૂતિ સમ્યગ્દર્શન. અસંખ્ય અરબ વર્ષોંકા જાતિસ્મરણ. અસંખ્ય અરબમેં દેવ આયા, ઈસલિયે દેવકા આયુષ્ય તો બડા આયુષ્ય હૈ ન. સ્વર્ગકા. પહલે સ્વર્ગકા દો સાગરકા આયુષ્ય હૈ. એક સાગરમેં દસ ક્રોડા ક્રોડી પલ્યોપમ, એક પલ્યોપમકે અસંખ્યવે ભાગમેં અસંખ્ય અરબ વર્ષ. ક્યા કહા? એક ભવ સુધર્મ (દેવલોકકા) હો ઔર જાનનેમેં આયા. વહાં દો સાગરકી સ્થિતિ હૈ. એક સાગરમેં દસ ક્રોડા ક્રોડી પલ્યોપમ હોતા હૈ. દસ ક્રોડા ક્રોડી પલ્યોપમ. એક પલ્યકે અસંખ્યવે ભાગમેં અસંખ્ય અરબ વર્ષ જાતે હૈં. આહાહા..! ઐસા નૌ ભવકા જ્ઞાન (હૈ). કુછ નહીં. મુર્દેકી ભ્રાંતિ ખડે રહતે હૈં. વસ્તુ તો વસ્તુ હૈ. લોગ સ્વીકારે, ન સ્વીકારે ઉસકે સાથ કોઈ સંબંધ નહીં હૈ. સત્‌કો સંખ્યાકી જરૂરત નહીં હૈ. યહ માને ઔર માનનેવાલે મિલે તો મેરા સત્ ઔર મેરા માનનેવાલા નહીં મિલે તો મેરા અસત્ હો જાય. સત્ તીન કાલમેં અસત્ હોતા નહીં. ઔર તીન કાલમેં સત્ પ્રાપ્ત હુઆ વહ અસત્ હો જાતા નહીં. દુનિયા નિંદા કરે, વિરોધ કરે, નિશ્ચયાભાસી કહે, ચાહે જૈસી ભાષા કહે, વસ્તુમેં અંશ .. નહીં. આહા..! ઐસી આત્મામેં તાકત હૈ. આહા..!

'**જ્ઞાનકી ઐસી શક્તિ હૈ કિ જીવ એક હી સમયમેં ઈસ નિજ ઋદ્ધિકો તથા અન્ય સબકો...**' અપને ક્ષેત્રમેં રહકર જાનતા હૈ. '**વહ અપને ક્ષેત્રમેં નિવાસ કરતા હુઆ જાનતા હૈ...**' આહાહા..! એક આદમી ઘરમેં ખડા હો. (બાહર) તાબૂચ યા લાખો આદમી નિકલે હો. ઘરમેં ખડે રહકર જૈસે દેખે, ઐસે આત્મામેં ખડે-ખડે પૂરી દુનિયા જાને. તીન કાલ તીન લોકકો આત્મા જાને. આહાહા..! ઘરમેં ખડે રહકર જાને. ઐસે પ્રભુકી તુજે... આહાહા..! ઉસ ઓરકી રુચિ, ઉસ ઓરકી વૃત્તિ, ઉસ ઓરકી સન્મુખતા, ઉસ ઓરકા ઝુકાવ.. આહાહા..! ઉસકે બિના તો સબ નિરર્થક હૈ. પૂરી જિંદગી નિરર્થક ચલી જાયેગી.

યહાં કહતે હૈં, '**અપને ક્ષેત્રમેં નિવાસ કરતા હુઆ જાનતા હૈ...**' પરકો જાનનેકે લિયે પર ક્ષેત્રમેં જાના પડતા નહીં. અલોક. અલોકકો જાને કિ અલોક કિતના હૈ. ચૌદહ બ્રહ્માંડ-યહ ચૌદહ રાજૂલોક. અનંત અનંત અનંત અનંત.. કિસી ભી દિશામેં ચલે જાઓ, ઈસ ઓર આકાશ હૈ, (ઉસ દિશામેં) ઐસે હી ચલા જાય, કોઈ પતા નહીં, ઉસ ઓર ચલા જાય, તો વહાં ભી પતા નહીં. આહા..! ઐસી આકાશકી

શ્રેણિ ઈતનેમેં અસંખ્ય હૈ. એક-એક શ્રેણિ લોકમેં ચલે જાય તો લોક તો પૂરા હો ગયા. બાહર ભી શ્રેણિ ગઈ તો આખિરમેં ક્યા? ઉસકા અંત કહાં? આહાહા..! ક્ષેત્રકા ભી ઐસા સ્વભાવ. તો ક્ષેત્રજ્ઞ-ક્ષેત્રકો જાનનેવાલા ભગવાન. આહાહા..! ઉસકી શક્તિ ક્યા કહની! ક્ષેત્રકા ઐસા સ્વભાવ, થોડા વિચાર કરે તો માલૂમ પડે. શ્રેણિ, શાસ્ત્રમેં લિખા હૈ. લોક ઔર અલોક દો ભાગ દિખે. શ્રેણિ ઐસે હી ચલી જાતી હૈ, દૂસરી, તીસરી ચલી જાતી હૈ. અનંત શ્રેણિ, કહીં અંત નહીં. ઉપર અંત નહીં, ઈસ ઓર અંત નહીં, ઉસ ઓર અંત નહીં, નીચે અંત નહીં. આહાહા..! ઐસે અલોકકો ભી અપને ક્ષેત્રમેં રહકર, અલોકમેં ગયે બિના અપને સામર્થ્યસે અપને ક્ષેત્રમેં જાનતા હૈ. આહાહા..! વિચાર કબ કિયા હૈ? ... અંદર સત્ ક્યા હૈ, ઐસા ભગવાન આત્મા **'અપને ક્ષેત્રમેં નિવાસ કરતા હુઆ જાનતા હૈ;...'**

'શ્રમ પડે બિના,...' ઈતના જાનનેમેં શ્રમ પડ જાય, થકાન લગે, ઐસા હૈ નહીં. આનંદકે સાગરમેં, આનંદકે સાગરમેં આનંદકા અનુભવ કરતે હુએ, આનંદકે સાથકા જ્ઞાન લોકાલોકકો જાન લેતા હૈ. આહાહા..! **'શ્રમ પડે બિના, ખેદ હુએ બિના જાનતા હૈ.'** ઈતના જાના તો શ્રમ પડે કિ નહીં? ખાતાવહી લિખતા હૈ, એક-દો ખાતાવહી ૫૦૦-૫૦૦ પન્નેકી લિખે તો થક જાય. પઢતે-પઢતે થક જાય. દિવાલીકે દિન બડી-બડી ખાતાવહી હો, પૈસેવાલા હો. હમો મકાનકે પાસ ... વડોદરામેં, લોટિયા વોરા. બડે ગૃહસ્થ થે. ખાતાવહી લિખને બૈઠે તબ બડી ખાતાવહી નિકાલે. નૂતન વર્ષકે દિન. પાર નહીં, ઉતના લિખતે રહે. માનો જ્યાદા લિખે તો જ્યાદા પૈસે મિલેંગે. આહાહા..! ખુદાકો નમસ્કાર, ખુદાકો નમસ્કાર, ખુદાકો ઐસા ઔર ખુદાકો વૈસા. દુકાનકે પાસ થા. ... નરુદ્દિન નામકા બડા વોરા, વડોદરાકા. લોગ ઐસા માને કિ... યહાં બનિયે ભી લિખતે હૈં ન. શાલિભદ્રકી ઋદ્ધિ હો. કહાં ડાલેગા તું? ક્યા હૈ તુઝે? આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- બાહુબલીકા બલ હોઓ.

ઉત્તર :- બાહુબલીકા બલ હોઓ. કિસકે સાથ તુઝે લડના હૈ, પ્રભુ? ક્યા કરના હૈ? અભયકુમારકી બુદ્ધિ હો. આહાહા..!

યહાં તો કહતે હૈં, આત્માકી બુદ્ધિ હોઓ. જિસ બુદ્ધિમેં અંતરમેં રહકર તીન કાલ તીન લોક જાને, ફિર ભી શ્રમ નહીં, પરંતુ આનંદ હૈ. અનંત-અનંત આનંદ હૈ. આહાહા..! ભેદજ્ઞાનમેં ભી આનંદ હૈ તો સર્વજ્ઞમેં તો ક્યા કહના? આહા..!

'અંતરમેં રહકર સબ જાન લેતા હૈ,...' અંતરમેં રહકર સબ જાન લેતા હૈ. કરના હૈ કુછ નહીં, કર સકે નહીં કુછ, જાન સકે (સબ કુછ), એક ભી ચીજ બાકી

રખે બિના. આહાહા..! **'સબ જાન લેતા હૈ,...'** **'અંતરમેં રહકર સબ જાન લેતા હૈ, બાહર ઝાંકને નહીં જાના પડતા.'** આહાહા..! અલોકકો જાનના હો તો ઉપયોગ બાહર નહીં રખતા. ઉપયોગ બાહર જાયે તો બાહર જાન સકે ઐસા નહીં. અંતરમેં રહા ઉપયોગ પરકો જાન સકતા હૈ. આહાહા..! અભી ભી ઐસા હૈ. ગિરનાર આદિ પર્વત પર ચઢે. નીચે ઉતરે તો કિતના દિખે. આંખ તો ઇતની હૈ, પરંતુ દિખતા હૈ કિતના? માલૂમ હૈ, સબ દેખા હૈ ન. ચારોં ઓર નીચે દિખે, દસ-દસ, પંદ્રહ-પંદ્રહ, બીસ કોસ તક. ઇતની છોટી આંખમેં નીચે ઉતરતે સમય (દિખાઈ દે). ઉપર ચઢતે સમય તો સામને પર્વત દેખતા હૈ. લેકિન ઉતરતે સમય... યહ કિયા હૈ ન, સબ દેખા હૈ ન. ઉતરતે સમય દેખે તો કહીં કી કહીં નજર (પહુંચે). કહાં જેતપુર ઔર કહાં જૂનાગઢ. વહાંસે દિખે. વહાં જાના પડતા હૈ? આહાહા..! અપનેમેં રહકર સબકો જાનનેકી ઇતની તાકત હૈ. કભી જાંચ કરે તો માલૂમ પડે ન. આહાહા..! સમેદશીખર પર જાય. ફિર નીચે નજર કરે તો કિતની બાત જાન સકતા હૈ. ... પરંતુ રાગી પ્રાણી હૈ. આહાહા..!

યહાં તો રાગ રહિત આત્માકી શક્તિ ખીલી, શ્રમ પડે બિના, ખેદ બિના અપને ક્ષેત્રમેં રહકર સબ ભાવકો અપને ક્ષેત્રમેં સબ ભાવકો જાન લેતા હૈ. ઐસી તાકત આત્મામેં હૈ. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- યહ ચૈતન્યકી ઋદ્ધિ?

સમાધાન :- ચૈતન્યકી ઋદ્ધિ. સેઠપના નહીં કર સકતા. આહાહા..! એક પૈસા કિસીકો દે સકતા નહીં. કિસસે એક પૈસા લે સકતા નહીં. અરર..! ઐસી ચીજ. ભગવાન! તૂ તો જ્ઞાનસ્વરૂપ હૈ ન, પ્રભુ! જ્ઞાનસ્વરૂપમેં ક્યા હૈ? પ્રભુ! જ્ઞાન જાનનેકા કામ કરે? જ્ઞાન પરકા કામ કરે? ક્યા કરતા હૈ? આહાહા..! ઇતને-ઇતને કામ કિયે, ઇતને કામ હમને કિયા, હમને વ્યવસ્થા કી. ઇસ બડી સંસ્થાકે હમ વ્યવસ્થાપક હૈં. .... લેકિન બાપુ! પ્રભુ! વહ વસ્તુ વ્યવસ્થા તો સમય-સમયમેં હોનેવાલી હોગી હી. વહ વ્યવસ્થા હોતી હૈ ઔર તું વ્યવસ્થા કરનેવાલા બન જા, કહાં જાના હૈ તુઝે? આહાહા..! જિસકો દેખનેસે અભિમાન હોતા હૈ, વહાં લોકમેં રખડને જાના હૈ. લોકમેં રખડને જાના હૈ. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં, આહાહા..! **'બાહર ઝાંકને નહીં જાના પડતા.'** ૩૧૦ હુઆ? કિસીને ઇસમેં લિખા હૈ. ૩૨૧.

પર્યાય પર દૃષ્ટિ રખનેસે ચૈતન્ય પ્રગટ નહીં હોતા, દ્રવ્યદૃષ્ટિ કરનેસે હી ચૈતન્ય પ્રગટ હોતા હૈ. દ્રવ્યમેં અનંત સામર્થ્ય ભરા હૈ, ઉસ દ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ લગાઓ. નિગોદસે લેકર સિદ્ધ તકકી કોઈ ભી પર્યાય શુદ્ધ દૃષ્ટિકા વિષય નહીં હૈ. સાધકદશા ભી શુદ્ધ દૃષ્ટિકે વિષયભૂત મૂલ સ્વભાવમેં નહીં હૈ. દ્રવ્યદૃષ્ટિ કરનેસે હી આગે બઢા જા સકતા હૈ, શુદ્ધ પર્યાયકી દૃષ્ટિસે ભી આગે નહીં બઢા જા સકતા. દ્રવ્યદૃષ્ટિમેં માત્ર શુદ્ધ અખંડ દ્રવ્યસામાન્યકા હી સ્વીકાર હોતા હૈ. ૩૨૧.

૩૨૧. '**પર્યાય પર દૃષ્ટિ રખનેસે...**' હૈ? આહાહા..! પર ઉપર દૃષ્ટિ રખનેસે, ઉસકી તો બાત કહાં કરની? '**પર્યાય પર દૃષ્ટિ રખનેસે ચૈતન્ય પ્રગટ નહીં હોતા,...**' આહાહા..! ભગવાન આત્મા પર ઉપર લક્ષ્ય કરનેસે, શ્રવણ, મનન, સંગ, સત્સંગ, ઉસસે કોઈ આત્મા પ્રગટ નહીં હોતા. ઉસસે તો નહીં હોતા, પરંતુ પર્યાય પર દૃષ્ટિ રખનેસે ચૈતન્ય પ્રગટ નહીં હોતા. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ. અપની પર્યાય. દૂસરી ચીજકી દૃષ્ટિ કરનેસે બહિરાત્મા (હો) જાતા હૈ. બહિર આત્મા-બાહ્ય ચીજ મેરી હૈ, મૈં પરકો જાનતા હું, યહ ચીજ મેરી હૈ, યહ ચીજ હૈ તો મૈં જાનતા હું, મેરેમેં તાકત હૈ તો મૈં જાનતા હું, ઐસા નહીં માનતા. વહ ચીજ હૈ તો મૈં જાનતા હું. જાનનેકી શક્તિ ... મેરેમેં જ્ઞાનકી તાકત હૈ. મેરે મેં રહકર ક્ષેત્ર બદલે બિના (જાનતા હું). આહાહા..! ૩૨૧ હૈ ન? આહા..!

'**દ્રવ્યમેં અનંત સામર્થ્ય ભરા હૈ,...**' દ્રવ્યમેં અનંત સામર્થ્ય (ભરા હૈ). દ્રવ્ય અર્થાત્ પૈસા નહીં. દ્રવ્ય અર્થાત્ વસ્તુ. ઉસકી શક્તિ-ગુણ, ઔર ઉસકી દશાકો અવસ્થા (કહતે હૈં). દ્રવ્ય, ગુણ ઔર પર્યાય તીન હૈ. ઉસકી સત્તા તીનમેં હૈ, બાહર કહીં નહીં હૈ. બાહરકે સાથ કુછ સંબંધ નહીં. અપનેમેં દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાય તીન હૈ. દ્રવ્ય અર્થાત્ ત્રિકાલી વસ્તુ, ગુણ અર્થાત્ ત્રિકાલી શક્તિ. પર્યાય અર્થાત્ વર્તમાન દશા-અવસ્થા. આહાહા..! '**પર્યાય પર દૃષ્ટિ રખનેસે ચૈતન્ય પ્રગટ નહીં હોતા,...**' આહાહા..! સુનનેસે (નહીં હોતા). કઠિન બાત હૈ, પ્રભુ! પ્રત્યક્ષ દિખતા હો, વહ જૂઠી કૈસે? ક્યા દિખતા હૈ? પ્રભુ! આહાહા..!

'**પર્યાય પર દૃષ્ટિ રખનેસે ચૈતન્ય પ્રગટ નહીં હોતા, દ્રવ્યદૃષ્ટિ કરનેસે હી...**' ત્રિકાલી ભગવાન પૂર્ણાનંદકા નાથ, એકરૂપ ત્રિકાલ. પર્યાય તો પલટતી હૈ. પર્યાય તો એક સમયમેં એક ઔર દૂસરે સમય દૂસરી પલટતી હૈ. પલટતીકે પીછે અંદર ભગવાન પાતાલમેં વિરાજતા હૈ. પર્યાયકી અપેક્ષાસે પાતાલ અંદર. '**દ્રવ્યદૃષ્ટિ કરનેસે**

હી ચૈતન્ય પ્રગટ હોતા હૈ.' આહાહા..! દ્રવ્યદૃષ્ટિ કરનેસે હી. એકાંત હુઆ. દૂસરા કોઈ ઉપાય નહીં, પ્રભુ! દૂસરી કોઈ રીત નહીં હૈ, તીન કાલ તીન લોકમેં. તીન લોકકે નાથ તીર્થંકર, અનંત તીર્થંકરોં, અનંત સર્વજ્ઞો, અનંત સંતોં યહ બાત કરકે ગયે હૈં. આહાહા..! '**દ્રવ્યદૃષ્ટિ કરનેસે હી ચૈતન્ય પ્રગટ હોતા હૈ.**' તેરી પર્યાય પર દૃષ્ટિ કરનેસે પર્યાયમૂઢ હો જાતા હૈ. આહા..! પ્રવચનસાર ૯૩ ગાથા. પહલીમેં લિયા હૈ, પર્યાયમૂઢા પરસમયા. અપની પર્યાયમેં ભી દૃષ્ટિ રખનેવાલા, પર્યાયમૂઢ પરસમયા-વહ પરાત્મા, અનાત્મા હૈ. વહ આત્મા નહીં. આહાહા..! અરે..! દુનિયાકે પાસ ઐસી બાત? માર્ગ તો ઐસા હૈ. બચાવ કરનેકે લિયે કુછ ભી કહે, દૂસરા હોતા નહીં.

'**દ્રવ્યમેં અનંત સામર્થ્ય ભરા હૈ, ઉસ દ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ લગાઓ.**' આહાહા..! ભગવાન ચૈતન્યસ્વરૂપ અનંત ગુણકા ભંડાર, અનંતા.. અનંતા.. અનંતા.. અનંતા.. અનંતા.. તીન કાલકે સમયસે ભી અનંત.. અનંત. એક સેકંડમેં અસંખ્ય સમય. ઐસે તીન કાલકા સમય, ઉસસે ભી અનંતગુના તેરેમેં ગુણ હૈ. આહાહા..! તેરેમેં ઉસસે ભી અનંતગુની ઋદ્ધિ હૈ. આહાહા..! '**ઉસ દ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ લગાઓ. નિગોદસે લેકર સિદ્ધ તકકી કોઈ ભી પર્યાય શુદ્ધ દૃષ્ટિકા વિષય નહીં હૈ.**' ક્યા કહતે હૈં? સમ્યગ્દર્શન ધર્મકી પ્રથમ શુરૂઆત, ધર્મકી પહલી સીઢી, ધર્મકા પ્રથમ સોપાન, દ્રવ્યદૃષ્ટિ... આહાહા..! '**નિગોદસે લેકર સિદ્ધ તક...**' બીચમેં સબ આ ગયા. પંચ પરમેષ્ઠી આદિ. '**નિગોદસે લેકર સિદ્ધ તકકી કોઈ ભી પર્યાય શુદ્ધ દૃષ્ટિકા વિષય નહીં હૈ.**' આહાહા..! સમ્યગ્દર્શનકા, નિગોદસે લેકર સિદ્ધ ભગવાન તક, બીચમેં પંચ પરમેષ્ઠી, અરિહંત આદિ બીચમેં આ ગયે. આહાહા..! '**નિગોદસે લેકર સિદ્ધ તકકી કોઈ ભી પર્યાય શુદ્ધ દૃષ્ટિકા વિષય નહીં હૈ.**' આહાહા..! સમ્યગ્દર્શનકા વિષય કોઈ (પર્યાય) નહીં હૈ. નિગોદસે લેકર સિદ્ધ સમ્યગ્દર્શનકા વિષય-ધ્યેય નહીં હૈ. આહાહા..! અરે..રે..! ઐસા સુનના...

યહ તો ભગવાનકી વાણી હૈ. અનુભવમેંસે ... ભગવાનકે પાસ સુના થા. જાતિસ્મરણ હૈ. અસંખ્ય અરબોં સાલકા, બહિનકો. જગતકો બૈઠના કઠિન પડે. અપની હોશિયારીકે આગે ... ચીજ ક્યા હૈ, ઉસકા નાપ કરના કઠિન પડે.

યહાં કહતે હૈં, યહ બહિનકે શબ્દ હૈ. '**કોઈ ભી પર્યાય શુદ્ધ દૃષ્ટિકા વિષય નહીં હૈ. સાધકદશા ભી...**' આહાહા..! અરે..! સાધકદશા. સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર મોક્ષમાર્ગ ભી '**શુદ્ધ દૃષ્ટિકે વિષયભૂત મૂલ સ્વભાવમેં નહીં હૈ.**' આહાહા..! કઠિન પડે, પાટનીજી! ઐસી બાત હૈ. '**સાધકદશા ભી...**' મોક્ષમાર્ગ પ્રગટ હુઆ તો ભી '**શુદ્ધ દૃષ્ટિકે વિષયભૂત મૂલ સ્વભાવમેં નહીં હૈ.**' આહાહા..! સમ્યગ્દર્શનકા વિષય વહ ભી નહીં હૈ. સમ્યગ્દર્શનકા સમ્યગ્જ્ઞાન ભી વિષય નહીં હૈ. સમ્યગ્દર્શનકા ચારિત્રદશા

વહ ભી વિષય નહીં. વહ તો નહીં, અપિતુ પંચ પરમેષ્ઠી ઔર સિદ્ધ ભી ઉસકા વિષય નહીં હૈ. આહાહા..! અપની પર્યાય ભી ચાર જ્ઞાન પ્રગટ હુઆ હો, તો ભી વહ દૃષ્ટિકા વિષય નહીં હૈ. આહાહા..! બડી કઠિન બાત. '**કોઈ ભી પર્યાય શુદ્ધ દૃષ્ટિકા વિષય નહીં હૈ. સાધકદશા ભી શુદ્ધ દૃષ્ટિકે વિષયભૂત મૂલ સ્વાભાવમેં નહીં હૈ.**' શુદ્ધ દૃષ્ટિકા વિષય તો ત્રિકાલ સ્વભાવ હૈ, સાધકદશા તો પર્યાય હૈ. પર્યાય તો ઉસમેં હૈ નહીં. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ! ઐસી બાત બાહર આયે તો સુનનેમેં.. પુણ્ય હૈ તો બાહર યહ બાત સુનતે હૈં, નહીં તો મુશ્કિલ હો જાય. આહાહા..!

'**સાધકદશા ભી...**' મોક્ષકા માર્ગ-નિશ્ચય મોક્ષમાર્ગ. સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન ઔર ચારિત્ર. ક્ષાયિક સમકિત, ક્ષાયિક સમકિત ભી સમકિતકા વિષય નહીં હૈ. આહાહા..! ઐસા હૈ, ભગવાન! તેરી દૃષ્ટિકા વિષય તો અલૌકિક ... હૈ. આહાહા..! પૂર્ણાનંદકા નાથ, ઉસમેં વિપરીતતા તો નહીં, અલ્પતા નહીં ઔર પૂર્ણતાસે પૂર્ણ ભરા ભગવાન (હૈ). અનંત ગુણ, '**સાધકદશા ભી શુદ્ધ દૃષ્ટિકે વિષયભૂત મૂલ સ્વભાવમેં નહીં હૈ.**' મૂલ સ્વભાવમેં સાધકદશા નહીં હૈ. આહાહા..! દૃષ્ટિ, દૃષ્ટિકે વિષયભૂત મૂલ સ્વભાવમેં નહીં હૈ. (મૂલ સ્વભાવ હૈ), ઉસમેં દૃષ્ટિ નહીં હૈ, ઐસા કહતે હૈં. સાધકદશાકા વિષય હૈ, પરંતુ સાધકદશા ઉસમેં નહીં હૈ. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ. સુનને તો મિલે.

'**દ્રવ્યદૃષ્ટિ કરનેસે હી આગે બઢા જા સકતા હૈ,...**' સબ ઉપરસે દૃષ્ટિ ઉઠાકર, પર્યાય પરસે દૃષ્ટિ ઉઠાકર.. આહાહા..! અપને દ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ દેનેસે આગે બઢ સકતા હૈ. ચારિત્ર, કેવલજ્ઞાન લે સકતા હૈ. '**શુદ્ધ પર્યાયકી દૃષ્ટિસે ભી આગે નહીં બઢા જા સકતા.**' ક્યા કહતે હૈં? શુદ્ધ પર્યાય ચાર જ્ઞાન પ્રગટ હુએ, અવધિજ્ઞાન પ્રગટ હુઆ. ઉસસે ભી, '**શુદ્ધ પર્યાયકી દૃષ્ટિસે ભી આગે નહીં બઢા જા સકતા.**' આગે બઢનેમેં તો દૃષ્ટિકા વિષય હૈ ઉસે પકડનેસે આગે બઢ સકતા હૈ. ઉત્પન્ન ભી ઉસસે હોતા હૈ ઔર ઉસીકે આશ્રયસે આગે બઢ સકતા હૈ. પર્યાય જો નિર્મલ હુયી, ઉસકે આશ્રયસે બઢ નહીં સકતા. આહાહા..!

'**દ્રવ્યદૃષ્ટિમેં માત્ર શુદ્ધ અખંડ દ્રવ્યસામાન્યકા હી સ્વીકાર હોતા હૈ.**' આહાહા..! (સમય હો ગયા). (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ સુદ-૧૫, મંગળવાર, તા. ૨૬-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૨૧, ૩૨૩, ૩૨૯. પ્રવચન નં. ૧૯

વચનામૃત-૩૨૧. મુદ્દેકી બાત યહાં તો, ભાઈ! બહિન અંદરમેં અનુભવમેંસે અસંખ્ય અરબ વર્ષોંકા તો જાતિસ્મરણ (જ્ઞાન) હૈ. વહ કૌન હૈ, સાધારણ પ્રાણી પહચાન સકે ઐસા નહીં હૈ. મુર્દે જૈસા લગે. અસંખ્ય અરબોં વર્ષોંકા જાતિસ્મરણ. નૌ ભવ. અનુભૂતિ, સમ્યગ્દર્શન ઔર આનંદકા સ્વાદ (આયા હૈ), ઉસમેંસે યહ વાણી નિકલી હૈ. કોઈ બાર બોલે હોંગે, ઉસમેંસે લિખા હૈ. ઈસમેં અતિશયોક્તિસે કુછ નહીં કહા હૈ, હાં! આહાહા..!

બહિનકી વાણીમેં યહ આયા, '**પર્યાય પર દૃષ્ટિ રખનેસે ચૈતન્ય પ્રગટ નહીં હોતા.**' આહાહા..! પરપદાર્થ પર દૃષ્ટિ રખનેસે, ત્રિલોકનાથ તીર્થંકરદેવ પર દૃષ્ટિ રખનેસે સમકિત તો નહીં હોતા. ઉનકી વાણી પર લક્ષ્ય રખનેસે ભી સમકિત નહીં હોતા. આહાહા..! ઉનકી વાણી નિમિત્ત ઔર અપનેમેં જ્ઞાન હોનેકી લાયકાતસે જ્ઞાન હુઆ હો, ઉસસે ભી સમકિત નહીં હોતા. આહાહા..! ગજબ બાત, પ્રભુ! અંતરકી દ્રવ્યકી દૃષ્ટિ જો પર્યાય, ઉસ પર્યાય પર દૃષ્ટિ રહનેસે ચૈતન્ય પ્રગટ નહીં હોતા. નિર્મલ પર્યાય પ્રગટ હોતી હો, ઉસ પર ભી દૃષ્ટિ રખનેસે નહીં હોતા. આહાહા..! નિયમસારમેં ૫૦વીં ગાથામેં તો વહાં તક કહા, પ્રભુ! તેરી પર્યાયકો ભી હમ તો પરદ્રવ્ય કહતે હૈં. આહાહા..! ૫૦વીં ગાથા. જગત પ્રાણી કુછ ભી માનો યા કુછ ભી સ્વચ્છંદ કરો, પરંતુ અંતર ભગવાન દ્રવ્ય, ગુણ ઔર પર્યાય યે તીન પર, પર્યાય પર્યાય દૃષ્ટિ દેનેસે ભી સમ્યગ્દર્શન નહીં હોતા. આહાહા..!

'**દ્રવ્યદૃષ્ટિ કરનેસે હી ચૈતન્ય પ્રગટ હોતા હૈ.**' ચૈતન્ય ભગવાન પૂર્ણાનંદકા નાથ, ઉસ પર દૃષ્ટિ કરનેસે સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ. જિસમેં અનંત-અનંત વિભૂતિ ભરી હૈ. જિસમેં અનંત-અનંત સમૃદ્ધિકી સંપદા પડી હૈ. ઐસા ભગવાન આત્મા, '**દ્રવ્યદૃષ્ટિ કરનેસે હી ચૈતન્ય પ્રગટ હોતા હૈ.**' આહાહા..! ભાષા સંક્ષેપમેં હૈ, લેકિન.. આહા..! ઈસમેં માન-અપમાનકા કુછ નહીં હૈ. હમ ઐસા કહે ઔર આપ ઐસા કહતે હો. બાપૂ! પ્રભુ! ઐસા કુછ નહીં હૈ. માર્ગ તો યહ હૈ. હમ વ્યવહારસે કહતે હૈં, પર્યાયસે કહતે હો, આપ હમેં ના કહકર જૂઠા ઠહરાતે હો. બાપૂ! પ્રભુ! આપકો જૂઠા નહીં ઠહરાતે. પ્રભુ! માર્ગ તો યહ હૈ. ભગવંત! માફ કરના, તુજે દૂસરી તરહસે દુઃખ

લગે તો. આહાહા..! દૂસરા ક્યા કહેં?

પદ્મનંદિ આચાર્ય મહારાજ ભી ઐસા બોલે,.. આહાહા..! ઉસમેં ઉતના લિખા હૈ, બ્રહ્મચર્યકા ૨૬વાં અધ્યાય લિખા. લિખનેકે બાદ કહતે હૈં, હે યુવાનોં! શરીરસે બ્રહ્મચર્ય પાલના વહ બ્રહ્મચર્ય નહીં હૈ. કાયાસે વિષય ન લેના વહ કોઈ બ્રહ્મચર્ય નહીં હૈ. આહાહા..! મનસે વિકલ્પ ઉઠતા હૈ કિ મૈં બ્રહ્મચર્યા પાલું. વહ ભી કોઈ બ્રહ્મચર્ય નહીં હૈ. આહાહા..! આચાર્ય મહારાજ પદ્મનંદિ પ્રભુ ઐસા કહતે હૈં,.. આહાહા..! પ્રભુ! દ્રવ્યદૃષ્ટિ... તેરી દૃષ્ટિ શાસ્ત્રમેં જાયે તો ભી વ્યભિચારી હૈ, પ્રભુ! આહાહા..! ગજબ બાત! લોગોંકો કઠિન લગે.

ઉજ્જૈનવાલે આયે થે. એક બાર કહા થા. ઉજ્જૈનવાલે સેઠ નહીં થે? પંડિત. સત્યેન્દ્ર, ઉજ્જૈનકા પંડિત હૈ ન? આયે થે. ઉસે કહા થા, બાપુ! યહ હૈ, ભાઈ! વીતરાગકે શાસ્ત્ર પર દૃષ્ટિ કરનેસે, પ્રભુ! મુનિ પંચ મહાવ્રતધારી એકાવતારી, કેવલજ્ઞાનકે કેડાયત ઐસા ફરમાતે હૈં, પર ઉપર રાગ કરનેસે તો રાગ હી હોતા હૈ. પરકે આશ્રયસે ધર્મ બિલકુલ હોતા નહીં. આહાહા..! યહ બાત, પ્રભુ! ક્યા કરેં? યહ વીતરાગ સર્વજ્ઞદેવકી બાત, ભાવ, દિગંબરમેં રહ ગયા હૈ. બાકી કોઈ સંપ્રદાયમેં યહ બાત હૈ નહીં. સ્થાનકવાસી ઔર શ્વેતાંબર જૈન નહીં હૈ. વે જૈન નહીં હૈ. મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશકમેં ટોડરમલ સ્પષ્ટ લિખતે હૈં, સ્થાનકવાસી ઔર શ્વેતાંબર અન્ય મતિ હૈં, જૈન નહીં હૈ. અર..ર..ર..! ક્યોંકિ ઉસમેં યહ વાણી સુનને મિલતી નહીં. ઉસમેં હૈ હી નહીં. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં કિ, '**દ્રવ્યદૃષ્ટિ કરનેસે હી ચૈતન્ય પ્રગટ હોતા હૈ. દ્રવ્યમેં અનંત સામર્થ્ય ભરા હૈ,...**' ઓહો..! પ્રભુ! દ્રવ્યમેં તો અનંત સામર્થ્ય હૈ. કેવલજ્ઞાની પરમાત્માને તો પ્રત્યક્ષ દેખા હૈ. સમ્યગ્દર્શનમેં ભી વહ અચિંત્ય ચમત્કાર અંદરમેં હોતા હૈ. વેદન થોડા, વેદન થોડા હૈ, લેકિન અંતરકી અનંત ચમત્કૃતિ સમ્યગ્દર્શનમેં ભી ચૈતન્યકા ચમત્કાર ભાસમેં આતા હૈ. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ, પાટનીજી! અરે..! પ્રભુ! કિતનોંકો દુઃખ લગે કિ હમકો.. બાપુ! તેરે આત્માકો શાંતિ મિલે. ભગવાન હોઓ, યહાં તો સબ પ્રભુ બન જાઓ. માર્ગ દૂસરા હૈ. આહાહા..! બાકી તો સબ ભગવાન હો જાઓ. પરંતુ ઈસ રાસ્તે ભગવાન હોંગે, દૂસરે રાસ્તેસે નહીં હોંગે. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં કિ '**દ્રવ્યમેં અનંત સામર્થ્ય ભરા હૈ,...**' દ્રવ્ય યાની ભગવાન આત્મા. ત્રિકાલી સનાતન સત્ય, ત્રિકાલી અનાદિઅનંત સત્ ઐસા પ્રભુ, ઉસમેં તો અનંત સામર્થ્ય ભરા હૈ. આહાહા..! '**ઉસ દ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ લગાઓ.**' બહુત સંક્ષેપમેં કહા બહિનને. દ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ લાગ દો. બાકી સબ બાતેં હૈં, કુછ ભી હો. આહાહા..! ૧૩વીં ગાથામેં તો વહાં તક કહા કિ નય, નિક્ષેપ, પ્રમાણસે આત્માકા વિચાર કરના.

પરંતુ વહ ભી અભૂતાર્થ હૈ. આહાહા..! ૧૩વીં ગાથામેં કહા હૈ. સમયસાર. સમયસાર 'ગ્રંથાધિરાજ તારામાં ભાવો બ્રહ્માંડના ભર્યા.' 'ગ્રંથાધિરાજ તારામાં ભાવો બ્રહ્માંડના ભર્યા'. એક-એક પદમેં, એક-એક ગાથામે. યહાં તો બહિન સ્વયં અનુભવસે કહતે હૈં. આહાહા..! **'દ્રવ્ય પર દષ્ટિ લગાઓ.'**

'નિગોદસે લેકર સિદ્ધ તકકી કોઈ ભી પર્યાય શુદ્ધ દષ્ટિકા વિષય નહીં હૈ.' આહાહા.! સિદ્ધ ભી સમ્યગ્દર્શનકા વિષય નહીં. આહાહા..! કઠિન લગે, લોગોંકો એકાંત લગે, ક્યા કરેં? ભગવાનકા વિરહ હુઆ, પ્રભુ વહાં રહ ગયે. સીમંધર ભગવાન તો મહાવિદેહમેં રહ ગયે. આહાહા..! ઉનકા વિરહ હુઆ. પીછે યહ બાત રહ ગયી. લોગોંકો યહ અતિશયોક્તિકા એકાંત હૈ ઐસા લગતા હૈ. પ્રભુ! ઐસા નહીં હૈ. પ્રભુ! વસ્તુકા સ્વરૂપ ઐસા હૈ. તીન લોકકે નાથ સીમંધર ભગવાન વહાં કહતે હૈં. પ્રભુ! આહાહા..! બહિનકો તો ધ્યાનમેં આંખ ખૂલનેકે બાદ કોઈ બાર ઐસા લગતા હૈ, મૈં ભરતમેં હૂં કિ મહાવિદેહમેં હૂં, ભૂલ જાતે હૈં. કૌન માને? આહાહા..! ઐસે દેખો તો મુર્દે. ઐસે ખડે રહે. આહાહા..! ભાઈ! શરીરકી સ્થિતિ કોઈ ભી હો, મનકી સ્થિતિ કોઈ ભી હો. આહાહા..! વાણીકી સ્થિતિ કોઈ ભી હો, ભગવાન તો મન, વાણી, દેહસે પાર હૈ અંદરમેં. આહાહા..! પર્યાયસે ભી પાર હૈ. મન, વચન, કાયાસે તો પાર હૈ... આહાહા..! પર્યાયસે ભી પાર હૈ. કહા ન?

'નિગોદસે લેકર સિદ્ધ તકકી કોઈ ભી પર્યાય શુદ્ધ દષ્ટિકા વિષય નહીં હૈ.' શુદ્ધ દષ્ટિકા સિદ્ધ ભી વિષય નહીં હૈ. આહાહા..! **'સાધકદશા ભી...'** મોક્ષકા માર્ગ પ્રગટ હુઆ, જ્ઞાયકભાવકા આનંદકા અનુભવ હુઆ ઔર સાધકદશા પ્રગટ હુયી ઔર સાધકસે સિદ્ધ તો અવશ્ય હોનેવાલે હૈં. દૂજ ઉગી હૈ તો પૂર્ણિમા હોગી હૈ. ઐસે અપનેમેં અપના અનુભવ જહાં હુઆ તો અલ્પ કાલમેં કેવલજ્ઞાન તો હોગા હી. પરંતુ યહાં કહતે હૈં કિ **'સાધકદશા ભી શુદ્ધ દષ્ટિકે વિષયભૂત મૂલ સ્વભાવમેં નહીં હૈ.'** આહાહા..! જિસ ભાવસે નિશ્ચિત હોતા હૈ કિ મૈં અલ્પ કાલમેં સિદ્ધ હોઉંગા. વહ દશા ભી દષ્ટિકા વિષય નહીં. સાધકદશા મોક્ષકા માર્ગ નિશ્ચય, સ્વદ્રવ્યકે આશ્રયસે સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન હુઆ, ચારિત્ર હુઆ વહ ભી દષ્ટિકા વિષય નહીં. આહાહા..! પ્રભુ! કઠિન લગે, લેકિન રાસ્તા તો તેરે ઘરમેં હૈ ન, નાથ! પ્રભુ! તૂ જિતના બડા હૈ ઉસકી બાત કરતે હૈં. તૂને ચાહે જૈસા માના હો, પરંતુ તેરી મહત્તાકા તો પાર નહીં હૈ. સર્વજ્ઞ ભી..

જે સ્વરૂપ સર્વજ્ઞે દીઠું જ્ઞાનમાં,
કહી શક્યા નહીં તે પણ શ્રી ભગવાન જો,

તેહ સ્વરૂપને અન્ય વાણી તે શું કહે?
અનુભવગોચર માત્ર રહ્યું તે જ્ઞાન જો,
અપૂર્વ અવસર એવો ક્યારે આવશે?

સિદ્ધપદ કબ આયેગા? સિદ્ધ દશાકી ઝંખના. આહા..! શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર ગૃહસ્થાશ્રમમેં થે. પુત્ર-પુત્રી થે. હજારોંકા, લાખોંકો જોહરીકા વ્યાપાર થા. પરંતુ અંદરમેંસે નારિયેલમેં જૈસે ગોલા ભિન્ન રહતા હૈ, શ્રીફલ-ગોલા. સૂખા ગોલા જૈસે ભિન્ન રહતા હૈ, વૈસે યે દેહમેં ભિન્ન રહતે હૈં, પ્રભુ! ઐસા આત્મા અંદર ભગવાન પૂર્ણાનંદકી સંપદાસે ભરા પડા (હૈ).

'**સાધકદશા ભી શુદ્ધ દૃષ્ટિકે વિષયભૂત મૂલ સ્વભાવમેં નહીં હૈ.**' યાની ક્યા કહા? મૂલ સ્વભાવ જો ત્રિકાલ હૈ, ઉસમેં સાધકદશા ભી દૃષ્ટિકા વિષય મૂલ સ્વભાવમેં નહીં હૈ. આહાહા..! ઐસા ઉપદેશ. આહા..! '**સાધકદશા ભી શુદ્ધ દૃષ્ટિકે વિષયભૂત...**' વિષયભૂત ક્યા? '**મૂલ સ્વભાવમેં નહીં હૈ.**' ત્રિકાલી સ્વભાવમેં સાધકદશા નહીં હૈ. ત્રિકાલી સ્વભાવ, મૂલ સ્વભાવ ભગવાન સ્વભાવ, ધ્રુવ આનંદ સ્વભાવમેં સાધકદશાકા અભાવ હૈ. ક્યોંકિ સાધકદશા તો પર્યાય હૈ. આહાહા..! વહ સાધકદશા ભી ધ્રુવ પર ઉપર-ઉપર તિરતી હૈ. આહાહા..! જિસકા મૂલ સ્વભાવમેં પ્રવેશ નહીં. ઐસા માર્ગ હૈ, પ્રભુ! કઠિન લગે યા કુછ ભી લગે, દૂસરી બાત આસાન લગે ઔર યહ બાત કઠિન લગે, પરંતુ માર્ગ તો પ્રભુ યહ હૈ. દૂસરા તો કોઈ માર્ગ હૈ નહીં. 'એક હોય ત્રણ કાળમાં પરમાર્થનો પંથ' પરમાર્થકા પંથ તો સિદ્ધદશા પાના, જિસમેં સિદ્ધદશા ભી નહીં હૈ. આહાહા..! સિદ્ધદશા પાનેકો, જિસમેં સિદ્ધદશા ભી નહીં હૈ, ઐસી દ્રવ્યદૃષ્ટિસે સાધકપના પ્રગટ હોતા હૈ ઔર ઉસકે આશ્રયસે સિદ્ધદશા ઉત્પન્ન હોતી હૈ. આહાહા..! ઐસા માર્ગ હૈ, પ્રભુ! ચાહે જિસ પ્રકારસે બાહરસે બાત કરે, પરંતુ માર્ગ તો યહ હૈ. આહાહા..!

૧૪૨-૧૪૩ ગાથામેં વહાં તક લિયા હૈ, પ્રભુ નયાતિક્રાંત હૈ. વિકલ્પવાલી નય, હાં! વિકલ્પવાલી નયસે નયાતિક્રાંત હૈ. આહા..! જો નય હૈ, વહ ભી દૃષ્ટિકા વિષય નહીં. આહાહા..! નય તો જ્ઞાનકા અંશ હૈ ઔર ભગવાન તો અનંત સંપદાસે ભરા પડા ભગવાન હૈ. આહાહા..! યહ કહતે હૈં, '**દ્રવ્યદૃષ્ટિ કરનેસે હી...**' વસ્તુકી દૃષ્ટિ કરનેસે હી. હી. એક હી બાત. કથંચિત્ સાધક દૂસરા ઔર કથંચિત્ દૂસરા માર્ગ, ઐસા કુછ નહીં. કોઈ કહતે હૈં ન? કથંચિત્ વ્યવહાર માર્ગ ભી હૈ. વ્યવહાર હૈ સહી, વ્યવહાર હૈ સહી, વ્યવહારનય હૈ તો વિષય હૈ સહી, પરંતુ ઉસસે આત્માકા લાભ હો, ઐસા કિંચિત્ ભી નહીં હૈ. આહાહા..! દો નયકા વિષય તો અનાદિઅનંત હૈ.

પર્યાય હૈ ન. પર્યાય વ્યવહારનયકા વિષય હૈ. હો, પરંતુ ઉસકા આશ્રય કરને લાયક નહીં. આહાહા..! આશ્રય કરને લાયક તો ત્રિકાલી ભગવાન (હૈ).

'**શુદ્ધ પર્યાયકી દૃષ્ટિ કરનેસે ભી આગે નહીં બઢા જા સકતા.**' આહાહા..! ક્યા કહા? ૩૨૧ હૈ ન? '**શુદ્ધ પર્યાયકી દૃષ્ટિ કરનેસે ભી આગે નહીં બઢા જા સકતા.**' શુદ્ધ પર્યાય સિદ્ધકી હૈ, વહ પ્રગટ હોતી હૈ, ઉસસે આગે જા નહીં સકતા. પયર્યાયમેં ઉસસે આગે જા નહીં સકતા. દ્રવ્ય તો હૈ વહ હૈ. દ્રવ્ય તો અનંત-અનંત સંપદાસે ભરપૂર (હૈ). તો ભી સિદ્ધદશાકે આગે બઢ જાતા હૈ, ઐસા નહીં હૈ. સિદ્ધદશા પ્રગટ હુયી સો હુયી, ઉસસે વિશેષ દ્રવ્યમેં બહુત ભરા હૈ તો સિદ્ધદશાસે આગે કુછ વિશેષ આનંદ આયેગા, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..!

અરે..! કિતનોંકો તો ઐસા લગે, યહ ક્યા હૈ? બાપૂ! પ્રભુકે વચન યહ હૈ. આહા..! ભગવાન! સીમંધર ભગવાન વિરાજતે હૈં. ઉનકે યહ વચન હૈં. મહાવિદેહસે બહિન આયે હૈં. આહાહા..! વહાંસે આનેકે બાદ છોટી ઉમ્રસે વહાંકે સંસ્કાર યાદ આતે થે.

યહાં કહતે હૈં, કિ '**શુદ્ધ પર્યાયકી દૃષ્ટિસે ભી આગે નહીં બઢા જા સકતા.**' યહ ક્યા કહતે હૈં? દ્રવ્યમેં અનંત સંપદા ઔર અનંત-અનંત શક્તિ એવં સામર્થ્ય હૈ. ફિર સિદ્ધદશાકે બાદ ભી આગે બઢતે જાતે હૈં કિ નહીં? સિદ્ધદશા હોનેકે બાદ ભી આનંદ ઔર સુખ બઢતા હૈ કિ નહીં? નહીં. બસ, પૂર્ણ હો ગયા. સિદ્ધદશા પૂર્ણ હો ગયી. ઉસસે આગે બઢતે નહીં. દ્રવ્ય પરિપૂર્ણ પડા હૈ. ઉસ વક્ત ભી દ્રવ્ય તો પરિપૂર્ણ પડા હૈ. ફિર ભી ઉસકે બાધ આગે નહીં બઢતા. આહાહા..! '**શુદ્ધ પર્યાયકી દૃષ્ટિસે ભી...**' આહાહા..! ક્યા કહતે હૈં? રાગ ઔર પુણ્ય, દયા, મૈં જગતકા કલ્યાણ કરું, વહ વિકલ્પ તો હૈ હી નહીં, પરંતુ જો સિદ્ધદશા પ્રગટ હુયી ઉસસે ભી આગે નહીં બઢા જા સકતા. પર્યાયમેં ઉસસે આગે નહીં બઢા જા સકતા. પૂર્ણાનંદકા નાથ જહાં પર્યાયમેં પૂર્ણ રૂપસે પ્રગટ હુઆ, પર્યાય રૂપસે, દ્રવ્ય તો દ્રવ્ય હૈ. ફિર સિદ્ધદશાસે આગે બઢના, દ્રવ્યમેં બહુત ભરા હૈ તો સિદ્ધસે ભી આગે શુદ્ધતા બઢતી જાતી હૈ, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! શબ્દ ઐસા હૈ ન.

'**દ્રવ્યદૃષ્ટિમેં માત્ર...**' આહાહા..! વસ્તુ ત્રિકાલી ભગવાન ચારોં ઓરસે ચિંતાકો છોડ દે, ભગવાન પરમાત્મા પૂર્ણ પડા હૈ, ઉસ પર દૃષ્ટિ લગા દે. જહાં નય, નિક્ષેપ ઔર પ્રમાણ ભી, આચાર્ય કલશમેં કહતે હૈં, વહાં નય, નિક્ષેપ ઔર પ્રમાણ તો દિખતે નહીં, આહાહા..! પરંતુ હમ અનુભવ કરતે હૈં, ઐસા ભી દિખતા નહીં. અનુભવ કરતે હૈં. આહાહા..! લેકિન ઉસ દેખનેકે લિયે વહાં રુકતે નહીં. આહાહા..! યાદ કર-

કરકે વહાં રુકના ઐસા નહીં. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ! બાત તો સૂક્ષ્મ હૈ. થોડે શબ્દમેં ઈતના હૈ.

'**દ્રવ્યદૃષ્ટિમેં માત્ર શુદ્ધ અખંડ દ્રવ્યસામાન્યકા હી સ્વીકાર હોતા હૈ.**' દ્રવ્યદૃષ્ટિમેં.. કોઈ ઐસા કહે કિ સિદ્ધપદકી નિર્મલ પર્યાયસે ભી બઢ જાયેગા, ઐસા હૈ નહીં. '**દ્રવ્યદૃષ્ટિમેં માત્ર શુદ્ધ અખંડ દ્રવ્યસામાન્યકા હી સ્વીકાર હોતા હૈ.**' દ્રવ્યદૃષ્ટિસે માત્ર. પર્યાય ભી નહીં. આશ્રય લેનેવાલી તો પર્યાય હૈ. ઉસકી દૃષ્ટિ હૈ વહ તો પર્યાય હૈ. પરંતુ વહ પર્યાય, '**દ્રવ્યદૃષ્ટિમેં માત્ર શુદ્ધ અખંડ દ્રવ્યસામાન્ય..**' જો ત્રિકાલ ભગવાન, વિશેષ ભી નહીં. વિશેષ તો નિર્ણય કરતા હૈ. વિશેષ તો અનુભવ કરતા હૈ. વિશેષ બિના તો સામાન્ય હોતા નહીં. આહાહા..! સામાન્ય ઔર વિશેષ, દો તો ઉસકા ત્રિકાલ સ્વભાવ હૈ. સામાન્ય વિશેષ બિના હોતા નહીં, વિશેષ સામાન્ય બિના હોતા નહીં. દોનોં ચીજ વસ્તુકી ચીજ હૈ. ભગવાનને બનાયી હૈ ઈસલિયે કહા હૈ, ઐસા હૈ નહીં. ઐસી વસ્તુ અનાદિસે અકારણરૂપ થી. છહ ઢાલામેં આતા હૈ, યહ ચૌદહ્ બ્રહ્માંડ અકારણરૂપ હૈ, કિસીને બનાયા નહીં. ઐસે હી સત્ અનાદિસે (હૈ). આહાહા..!

ઉસમેં '**દ્રવ્યસામાન્યકા હી સ્વીકાર હોતા હૈ.**' સબ છોડકર આહાહા..! એક દ્રવ્યસામાન્યકા સ્વીકાર હૈ. પર્યાયકા ભી સ્વીકાર નહીં. વહ તો ઠીક કહા, લેકિન આત્મામેં ઈતની સંપદા હૈ, અનંત-અનંત સિદ્ધપર્યાયસે ભી કોઈ વિશેષ પર્યાય હોગી કિ નહીં? પ્રભુ! બસ! સિદ્ધપર્યાય ફિર બઢે, વહ તીન કાલમેં બઢતી નહીં. દેખો! યહ બહિનકે વચન! સિદ્ધદશાકે બાદ ભલે પૂર્ણાનંદકા નાથ અનંત આનંદ ઔર અનંત શાંતિ પડી હૈ, પરંતુ સદ્ધદશાકે બાદ શુદ્ધિ બઢે ઐસા હૈ નહીં. પૂર્ણ શુદ્ધિ હો ગયી. આહાહા..! ૩૨૧ હુઆ ન? બાદમેં કૌન-સા હૈ? ૩૨૩. લિખ લિયા હૈ?

જિસને શાંતિકા સ્વાદ ચખ લિયા હો ઉસે રાગ નહીં પુસાતા. વહ પરિણતિમેં વિભાવસે દૂર ભાગતા હૈ. જૈસે એક ઓર બર્ફકા ઢેર હો ઔર દૂસરી ઓર અગ્નિ હો તો ઉન દોનોંકે બીચ ખડા હુઆ મનુષ્ય અગ્નિસે દૂર ભાગતા હુઆ બર્ફકી ઓર ઢલતા હૈ, ઉસી પ્રકાર જિસને થોડા ભી સુખકા સ્વાદ ચખા હૈ, જિસે થોડી ભી શાંતિકા વેદન વર્ત રહા હૈ ઐસા જ્ઞાની જીવ દાહસે અર્થાત્ રાગસે દૂર ભાગતા હૈ એવં શીતલતાકી ઓર ઢલતા હૈ. ૩૨૩.

૩૨૩. '**જિસને શાંતિકા સ્વાદ ચખ લિયા હો...**' આહાહા..! જિસને સમ્યગ્દર્શનમેં શરૂઆતકે સમ્યગ્જ્ઞાનમેં આત્માકા સ્વાદ ચખ લિયા.. આહાહા..! ભગવાન ત્રિલોકનાથકા...

ધ્રુવકા સ્વાદ નહીં, હાં! સ્વાદ તો પર્યાયમેં આતા હૈ. ધ્રુવ પર દૃષ્ટિ પડતી હૈ તો દૃષ્ટિમેં સ્વાદ આતા હૈ, ધ્રુવમેં નહીં. પ્રવચનસાર, ૧૭૨ ગાથામેં તો વહાં તક કહા, કિ વેદન આયા વહી મૈં તો આત્મા હું. ધ્રુવ-બ્રુવકા હમેં ક્યા કામ? ૧૭૨ ગાથા. ૨૦વાં બોલ હૈ. પ્રવચનસાર. મુજે તો પ્રત્યભિજ્ઞાન (અર્થાત્) જો (કલ) થા વહી આજ હૈ, ઐસે દ્રવ્યકે આલિંગન બિના, દ્રવ્યકે આલિંગન બિના, દ્રવ્યકે સ્પર્શ બિના.. આહાહા..! ૨૦વાં બોલ હૈ. મુજે તો વેદન હોતા હૈ વહી મૈં આત્મા હું. કહો, એક ઓર દ્રવ્યકા માહાત્મ્ય, એક ઓર કહે કિ વેદન હૈ વહી મૈં આત્મા હું. મુઝે તો વેદનમેં આયા વહ આત્મા હું. ભલે આયા ધ્રુવમેંસે. પરંતુ આયા વેદન. આહાહા..! ૧૭૨મેં હૈ. પ્રવચનસાર.

મુમુક્ષુ :- પર્યાયકો આત્મા કહા?

ઉત્તર :- પર્યાયકો હી આત્મા કહા. સચ્ચી બાત. યહી મૈં હું. યહાં હૈ પ્રવચનસાર? પ્રવચનસાર નહીં હોગા. હૈ? યહ હૈ? હાં, પ્રવચનસાર (હૈ). ક્યા કહતે હૈં? દેખો!

'લિંગ અર્થાત્...' લિંગ અર્થાત્ યહાં ગુજરાતી હૈ. **'પ્રત્યભિજ્ઞાનકા કારણ...'** પ્રત્યભિજ્ઞાનકા કારણ અર્થાત્ કલ થા વહ યહ હૈ, યહ હૈ, યહ હૈ. યહ.. યહ.. યહ.. ત્રિકાલ ધ્રુવ રહેગા. **'પ્રત્યભિજ્ઞાનકા કારણ ઐસા જો ગ્રહણ અર્થાત્ અર્થાવબોધ સામાન્ય...'** અર્થાત્ પદાર્થકિ જ્ઞાનકા સામાન્યપના જો ત્રિકાલી. વહ **'જિસકે નહીં હૈ...'** આહાહા..! ઈતના દૃષ્ટિકા જોર દ્રવ્યમેં ઔર યહાં કહે કિ દ્રવ્ય નહીં હૈ. મૈં દ્રવ્યકો છૂતા નહીં. મુજે તો આનંદકા વેદન આતા હૈ, વહ મૈં હું. દેખો! **'વહ અલિંગગ્રહણ હૈ; ઈસપ્રકાર 'આત્મા દ્રવ્યસે નહીં આલિંગિત..''** આહાહા..! પ્રભુ! ઉસકી વેદનકી જો પર્યાય હૈ, વહ પર્યાય દ્રવ્યકો આલિંગન કરતી નહીં. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ, ભાઈ! પાઠ હૈ ન? દેખો! ૨૦વાં બોલ.

'લિંગ અર્થાત્ પ્રત્યભિજ્ઞાનકા કારણ ઐસા જો ગ્રહણ અર્થાત્ અર્થાવબોધ સામાન્ય...' દ્રવ્ય વહ **'જિસકે નહીં હૈ...'** દ્રવ્ય જિસે નહીં હૈ. આહાહા..! એક ઓર દ્રવ્યકી બાત, એક ઓર કહે, દ્રવ્ય નહીં હૈ. એક ઓર કહે, દ્રવ્ય નહીં હૈ. કિસ અપેક્ષાસે? **'વહ અલિંગગ્રહણ હૈ. ઈસપ્રકાર 'આત્મા દ્રવ્યસે નહીં આલિંગિત ઐસી શુદ્ધ પર્યાય હૈ' ઐસે અર્થકી પ્રાપ્તિ હોતી હૈ.'** અલિંગગ્રહણમેંસે ઐસા અર્થ નિકલતા હૈ. અલિંગગ્રહણ. લિંગ નામ સામાન્ય દ્રવ્ય, ઉસકે સ્પર્શ બિના પર્યાય જો હોતી હૈ વહ મૈં હું. આહાહા..! ૨૦વાં બોલ હૈ, પ્રવચનસાર. સબકા વાંચન હો ગયા હૈ, વ્યાખ્યાન હો ગયા હૈ. ચાર મહિનેમેં હુએ હૈં. મુંબઈસે છપેંગે. આહાહા..!

'શુદ્ધ પર્યાયકી દૃષ્ટિસે ભી આગે નહીં બઢા જા સકતા.' વહ નહીં. ૩૨૩.

'જિસને શાંતિકા સ્વાદ ચખ લિયા હો ઉસે રાગ નહીં પુસાતા.' આહાહા..! જિસને અંતર ભગવાન શાંતિકા સ્વાદ જિતના આયા, દ્રવ્ય સ્વભાવકા પર્યાયમેં અનુભવ આયા ઉસકો.. આહાહા..! રાગ નહીં સુહાતા. ચાહે તો તીર્થંકર ગોત્રકા રાગ હો, ચાહે તો ભગવાનકી ભક્તિકા રાગ હો, વહ રાગ નહીં સુહાતા. આહાહા..! રાગ સુખરૂપ નહીં લગતા. આહા..! રાગ આતા હૈ. જબ તક વીતરાગ ન હો તબ તક સાધકકો રાગ આતા હૈ, લેકિન રાગ સુહાતા નહીં. આહાહા..! ઐસી બાત. આહા..!

'વહ પરિણતિમેં...' ઉસકી પરિણતિમેં સાધકજીવકી પરિણતિમેં **'વિભાવસે દૂર ભાગતા હૈ.'** આહા..! ભગવાન આત્માકી પરિણતિ જહાં હુયી, અવસ્થા, નિર્મલ આનંદકી જહાં દશા હુયી, આહા..! વહ વિભાવસે દૂર ભાગતા હૈ. વિભાવકી ઓર જાતા હી નહીં. ઉસકા જ્ઞાન હો જાતા હૈ. પરંતુ વિભાવકી ઓર ઉસકા ઉપયોગ ભી નહીં જાતા હૈ. આહાહા..! ફિર ભી વિભાવકા જ્ઞાન હોતા હૈ. ઉપયોગ ન હાય તો ભી જ્ઞાનકા સ્વભાવ ઉસ સમય અપનેકો ઔર પરકો જાનનેકા પર્યાયકા સ્વભાવ હૈ તો સ્વ-પરપ્રકાશક જ્ઞાન હોતા હૈ. ઉપયોગ ન રખે તો ભી. અપના સ્વભાવ હૈ સ્વપરપ્રકાશક પર્યાય. આહાહા..! **'વિભાવસે દૂર ભાગતા હૈ.'**

'જૈસે એક ઓર બર્ફકા ઢેર હો...' એક ઓર બર્ફકા ઢેર (પડા હો) **'ઔર દૂસરી ઓર અગ્નિ હો તો ઉન દોનોંકે બીચ ખડા હુઆ...'** દોનોંકે બીચ ખડા હુઆ **'મનુષ્ય અગ્નિસે દૂર ભાગતા હુઆ બર્ફકી ઓર ઢલતા હૈ,...'** ઝુકતા હૈ. આહાહા..! અગ્નિ ઔર બર્ફ દો બાજુ હોં. બીચમેં ખડા હૈ. તો અગ્નિસે દૂર ભાગતા હૈ, બર્ફકી ઓર ઢલતા હૈ. વૈસે ભગવાન સાધકદશા.. આહાહા..! એક ઓર નિર્મલ દશા હૈ, એક ઓર નિર્મલ દશાકા બર્ફકા ઢેર હૈ, એક ઓર રાગકા વિકલ્પ હૈ. દોનોંકે બીચ ખડા હૈ. આહાહા..! સાધક ચૌથે, પાંચવે, છઠ્ઠેમેં. આહાહા..! તો ભી, અગ્નિ ઔર બર્ફકે બીચ ખડા હુઆ (મનુષ્ય) અગ્નિસે હટકર બર્ફકી ઓર જાતા હૈ. વૈસે ભગવાન આત્મા આત્માકે સમ્યગ્દર્શનમેં જ્ઞાનકા સ્વાદ આયા, વહાં રાગ આતા હૈ, પૂર્ણ વીતરાગ નહીં હૈ તો, વહ રાગ અગ્નિ સમાન હૈ. વહાંસે ભાગકર આત્માકી શાંતિકી ઓર આતા હૈ. આહાહા..! **'દૂર ભાગતા હુઆ બર્ફકી ઓર ઢલતા હૈ,...'**

'ઉસી પ્રકાર જિસને થોડા ભી સુખકા સ્વાદ ચખા હૈ,...' સમ્યગ્દર્શનમેં-અનુભૂતિમેં થોડા હી (સ્વાદ આયા હૈ). ચૌથે ગુણસ્થાનમેં અનુભૂતિમેં આત્માકે આનંદકા સ્વાદ થોડા ચખા હૈ. આહા..! સ્વાદ ચખા હૈ. **'જિસે થોડી ભી શાંતિકા વેદન વર્ત રહા હૈ...'** જિસે થોડી ભી શાંતિકા વેદન વર્ત રહા હૈ. **'ઐસા જ્ઞાની જીવ દાહસે અર્થાત્ રાગસે દૂર ભાગતા હૈ...'** રાગકો દાહ કહા હૈ ન? રાગ આગ દાહ દહૈ સદા. છહ

ઢાલામેં હૈ. રાગ આગ દાહ દહૈ સદા. યહાં રાગસે ધર્મી (દૂર) ભાગતા હૈ, કહતે હૈં. ભાગનેકા અર્થ ઉસકા પ્રયત્ન-વૃત્તિ આત્માકી ઓર હૈ. દ્રવ્યકી ઓર ઝુકતા હૈ. હૈ રાગ, આતા હૈ. વીતરાગ ન હો તબતક આતા હૈ. રાગ ન હો સાધકકો (ઐસા નહીં હૈ). સાધક હૈ વહાં બાધક આતા હૈ. મિથ્યાદૃષ્ટિકો પૂર્ણ દુઃખી, પૂર્ણ વિકારી. સિદ્ધ પૂર્ણ સુખી, પૂર્ણ નિર્વિકારી. આહાહા..! સાધક આનંદ ઔર રાગ-દુઃખ દોનોંમેં હૈ. પૂર્ણ આનંદ નહીં, ઈતના રાગ હૈ. પરંતુ રાગકી ઓર નહીં ઝુકતા. પુરુષાર્થ શાંતિકી ઓર, સ્વભાવકી ઓર, દ્રવ્યકી ઓર ઢલતા હૈ. આહાહા..! ઐસા માર્ગ સમજના મુશ્કિલ પડે.

'દાહસે અર્થાત્ રાગસે દૂર ભાગતા હૈ એવું શીતલતાકી ઓર ઢલતા હૈ.' શીતલતાકી ઓર ઢલતા હૈ. અપના ભગવાન શીતલતા, શાંતિ.. શાંતિ.. શાંતિ.. શાંતિ.. જિસમેં આકુલતાકા, ગુણ-ગુણી ભેદકે વિકલ્પકી આકુલતા ભી નહીં, ગુણ-ગુણી ભેદકા વિકલ્પ ઔર ગુણ એવં યહ પર્યાય, ઐસા લક્ષ હોતા હૈ તો વિકલ્પ આતા હૈ. વહ વિકલ્પ ભી અશાંતિ હૈ. પ્રભુમેં શાંતિ પ્રગટ હુયી હૈ તો શાંતિકી ઓર ઝુકતા હૈ. શાંતિકી ઓર ઝુકતા હૈ. સાધકકા ઝુકાવ શાંતિકી ઓર હૈ. સાધકકા ઝુકાવ રાગકી ઓર નહીં હૈ. ફિર ભી રાગ આતા હૈ. ફિર ભી રાગકા જ્ઞાન કરતે હૈં, ઐસા કહનેમેં આતા હૈ. વાસ્વતમં તો વહ જ્ઞાનકા જ્ઞાન કરતા હૈ. જ્ઞાનકા વહી સ્વભાવ હૈ. રાગ આયા ઈસલિયે રાગકા જ્ઞાન હુઆ ઐસે નહીં. વહ જ્ઞાનકા સ્વભાવ ઉસ સમયકા ઈતના હૈ કિ અપનેકો જાને ઔર રાગકો જાને. રાગકી હયાતી હૈ ઈસલિયે જ્ઞાન હુઆ, ઐસા ભી નહીં. આહાહા..! દોનોંકા જ્ઞાન ઉસી સમય પ્રગટ હોનેકા સ્વતઃ કર્તા, કર્મ, કરણ ષટ્કારકસે પરિણતિ ઉત્પન્ન હોતી હૈ. આહાહા..! સાધકકો શાંતિકા, સમકિતકા થોડા અનુભવ હુઆ ઉસમેં જો પર્યાય ષટ્કારકરૂપ પરિણમતિ હૈ, ઉસકે કર્તાકા લક્ષ્ય સ્વદ્રવ્યકી પર ઝુકતા હૈ. રાગ આતા હૈ, લેકિન ઉસ ઓર ઝુકતા નહીં. આહાહા..! ઐસા માર્ગ હૈ. પહલે તો સમજ કરની મુશ્કિલ પડે. આહાહા..! ઔર યહ કિયે બિના પ્રભુ! કિસી ભી પ્રકારસે જન્મ-મરણકા અંત આયે ઐસા નહીં હૈ. જન્મ ઔર મરણકા અંત.. ભલે એકેન્દ્રિય, દો ઈન્દ્રિય, તીન ઈન્દ્રિયમેં મા-બાપ નહીં હોતે, ફિર ભી જન્મ તો હૈ ન. મનુષ્ય ઔર તિર્યંચમેં જન્મમેં મા-બાપ હોતે હૈં. દેવમેં મા-બાપ હોતે નહીં. લેકિન જન્મ તો હૈ ન. નારકીમેં મા-બાપ હોતે નહી, લેકિન જન્મ તો હૈ ન. નારકીમં મા-બાપ નહીં હૈ, પરંતુ જન્મ તો હોતા હૈ ન. એકેન્દ્રિયમેં મા-બાપ નહીં હૈ, ફિર ભી જન્મ તો હોતા હૈ ન. આહાહા..! યે જન્મ-મરણકા દુઃખ, ઉસસે જ્ઞાની ભાગતે હૈં. આહાહા..! અંતરમેં શાંતિ.. શાંતિ.. શાંતિ.. દૂસરી ઓરકા

ઝુકાવ (નહીં હૈ).

એક આતા હૈ, પ્રવચનસાર. ભગવાનકી સ્તુતિમેં... '**एवं खु णाणिणो सारं**' હમારે ગુરુ કહતે થે, લેકિન ઊલટા કહતે થે. '**एवं खु णाणिणो सारं जं न हिंसइ किंचणम**'. કિસી ભી પ્રાણીકા ઘાત નહીં કરના, વહ બાત કરતે થે. ઐસા અર્થ નહીં હૈ. '**एवं खु णाणिणो सारं**' જ્ઞાનીકા સાર વહ હૈ કિ '**जं न हिंसइ किंचणम**'. રાગકા અંશ કરકે ભી આત્માકી હિંસા હોતી હૈ. આહાહા..! '**एवं खु**' '**एवं खु**' અર્થાત્ નિશ્ચય. '**णाणिणो सारं**' હમારે સંપ્રદાયકે ગુરુ થે. શાંત થે, બહુત કષાય મંદ, બ્રહ્મચારી થે. પરંતુ દૃષ્ટિમેં બિલકુલ વિપરીતતા. ઈસકા ઐસા અર્થ કરતે થે. શાંતિસે કરતે થે, હાં! ઉદ્ધત નહીં. લેકિન યહ વસ્તુ નહીં મિલી. '**एवं खु णाणिणो सारं जं न हिंसइ किंचणम**' કિસીકા ઘાત નહીં કરના. આહાહા..! '**एवं खु णाणिणो सारं जं न हिंसइ किंचणम, अहिंसा समयं चेव**' સમય અર્થાત્ સિદ્ધાંતકા સાર પરકો ઘાત નહીં કરના, યહ સિદ્ધાંતકા સાર હૈ. અહિંસા. ઐસા કહતે થે. '**अहिंसा समयं चेव एयावत्त वियाणिया**' પરકી થોડી ભી હિંસા ન કરની, સો અહિંસા પૂરે સિદ્ધાંતકા સાર હૈ. યહ જાના ઉસને સબ જાન લિયા. આહાહા..! ઐસા હૈ નહીં.

યહાં તો '**एवं खु णाणिणो सारं जं न हिंसइ किंचणम**' રાગકે અંશકી ઉત્પત્તિ નહીં કરતે. આહાહા..! '**एवं खु णाणिणो सारं जं न हिंसइ किंचणम, अहिंसा समयं चेव**' રાગકી અનુત્પત્તિ ઔર શાંતિકી ઉત્પત્તિ, વહ અહિંસા. યહ સમયકા સિદ્ધાંતકા સાર હૈ. '**अहिंसा समयं चेव**' અહિંસા, યહ અહિંસા, હાં! પરકી છકાયકી અહિંસા કહતે હૈં, પરંતુ છકાયમેં પ્રભુ! તૂ હૈ કિ નહીં? છ કાયકી હિંસા નહીં કરના. લેકિન છકાયમેં તૂ હૈ કિ નહીં? તો તેરી હિંસા નહીં કરના ઉસકા અર્થ ક્યા? આહાહા..! '**समयं चेव**' રાગકી ઉત્પત્તિ નહીં કરના ઔર અરાગી આત્મદશા ઉત્પન્ન કરના, યહ સમસ્ત સિદ્ધાંતકા સાર હૈ. નિર્મલ દશા ઉત્પન્ન કરની સાર હૈ. દૃષ્ટિકા વિષય ક્યા, યહ તો ઉસમેં નહીં હૈ. પર્યાયકી વ્યાખ્યા હૈ. આહાહા..!

'**एयावत्त वियाणिया**' જિસને ઈતના જાના ઉસને સબ જાના, ઐસા કહતે થે. પર એકેન્દ્રિય જીવ, હરિતકાયકો ભી ન મારના, ઉસને સબ જાના. ઐસા હૈ નહીં. કિસીકી હિંસા આત્મા કર સકતા નહીં. કિસીકી દયા પાલ સકતા નહીં. એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં. આહાહા..! તેરી અહિંસા રાગકી અનુત્પત્તિ વહ તેરી અહિંસા. રાગકી ઉત્પત્તિ, વહ તેરી હિંસા. આહાહા..! યહ માર્ગ હૈ. પુરુષાર્થસિદ્ધિ ઉપયમેં હૈ. અમૃતચંદ્રાચાર્ય પુરુષાર્થસિદ્ધિમેં રખા હૈ કિ પરકી દયાકા ભાવ.. પાઠ હૈ, હિંસા હૈ. ઐસા પાઠ હૈ. પુરુષાર્થસિદ્ધિ ઉપાય. પરકી દયાકા ભાવ હિંસા હૈ. ક્યોંકિ પર-

ઓરકે લક્ષ્યમેં રાગ આયા. રાગમેં આત્માકે સ્વભાવકા ઘાત હુઆ. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- કોઈ દયા નહીં કરેંગે.

ઉત્તર :- કૌન કરતા હૈ? કર હી નહીં સકતા. સેઠાઈ નહીં કર સકતા. વહાં દુકાન પર સેઠાઈ કરતે હૈં ન. આહાહા..! વહ નહીં કર સકતા, ઐસા કહતે હૈં. ભૈયા! તૂ કર સકતા હૈ તો રાગ-દ્વેષ અથવા મિથ્યાત્વ અથવા સમ્યક્ અથવા વીતરાગતા. ઈસકે અલાવા કુછ નહીં કર સકતા. કઠિન પડે જગતકો, લેકિન સત્ય તો યહ હૈ. યહાં વહી કહા હૈ ન. આહા..!

'**શાંતિકા વેદન વર્ત રહા હૈ ઐસા જ્ઞાની જીવ દાહસે અર્થાત્ રાગસે દૂર ભાગતા હૈ એવં શીતલતાકી ઓર ઢલતા હૈ.**' આહાહા..! ૩૨૩ પૂરા હુઆ ન? અબ કૌન-સા હૈ? ૩૨૯.

મુનિરાજ બારંબાર નિર્વિકલ્પરૂપસે ચૈતન્યનગરમેં પ્રવેશ કરકે અદ્‌ભુત ઋદ્ધિકા અનુભવ કરતે હૈં. ઉસ દશામેં, અનંત ગુણોંસે ભરપૂર ચૈતન્યદેવ ભિન્ન-ભિન્ન પ્રકારકી ચમત્કારિક પર્યાયોંરૂપ તરંગોંમેં એવં આશ્ચર્યકારી આનંદતરંગોંમેં ડોલતા હૈ. મુનિરાજ તથા સમ્યગ્દષ્ટિ જીવકા યહ સ્વસંવેદન કોઈ ઔર હી હૈ, વચનાતીત હૈ. વહાં શૂન્યતા નહીં હૈ, જાગૃતરૂપસે અલૌકિક ઋદ્ધિકા અત્યંત સ્પષ્ટ વેદન હૈ. તૂ વહાં જા, તુજે ચૈતન્યદેવકે દર્શન હોંગે. ૩૨૯.

૩૨૯. તુમ્હારી ભાષા ક્યા હૈ? તીનસૌ ઉનતીસ. આહાહા..! '**મુનિરાજ બારંબાર નિર્વિસકલ્પરૂપસે ચૈતન્યનગરમેં પ્રવેશ કરકે અદ્‌ભુત ઋદ્ધિકા અનુભવ કરતે હૈં.**' યહ મુનિ. પંચ મહાવ્રત પાલતે હૈં, સમિતિ, ગુપ્તિ પાલતે હૈં, શિષ્ય બનાતે હૈં, સમકિતકી રક્ષા કરતે હૈં, (ઐસા નહીં કહા હૈ). આહાહા..! '**મુનિરાજ બારંબાર નિર્વિકલ્પરૂપસે ચૈતન્યનગરમેં પ્રવેશ કરકે અદ્‌ભુત ઋદ્ધિકા અનુભવ કરતે હૈં.**' ભાઈકા પ્રશ્ન થા ન? વહ યહાં આયા. '**ઉસ દશામેં, અનંત ગુણોંસે ભરપૂર ચૈતન્યદેવ ભિન્ન-ભિન્ન પ્રકારકી ચમત્કારિક પર્યાયોંરૂપ તરંગોંમેં...**' આહાહા..! દ્રવ્ય પર ઝુકાવ હોનેસે મુનિરાજકો નિર્વિકલ્પ દશામેં... આહાહા..! ઉસ દશામેં '**અનંત ગુણોંસે ભરપૂર ચૈતન્યદેવ ભિન્ન-ભિન્ન પ્રકારકી ચમત્કારિક પર્યાયોંરૂપ...**' આહાહા..! આનંદ, શાંતિ, સ્વચ્છતા, પ્રભુતા.. આહાહા..! નિષ્કલંકતા, અતીન્દ્રિય આનંદકા ખેલ ઉસ સમયમેં, અનંત ગુણકી વ્યક્તતા ચમત્કારિક પ્રગટ હોતી હૈ. અનંત ગુણોંકી શક્તિ. આહા..! '**ચમત્કારિક પર્યાયોંરૂપ તરંગોંમેં એવં આશ્ચર્યકારી આનંદતરંગોંમેં ડોલતા હૈ.**' મુનિરાજ તો ઈસકો કહેં.

આહાહા..!

અતીન્દ્રિય આનંદ જિનકો ખુલ ગયા હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદ તો સમકિતમેં ખુલા હૈ, પરંતુ મુનિકો તીન કષાયકા અભાવ હોકર અતીન્દ્રિય આનંદકા ગંજ આ ગયા હૈ. સમયસાર પાંચવી ગાથામેં કહા. કુંદકુંદાચાર્ય મુનિ થે. પ્રચુર સ્વસંવેદન મેરા વૈભવ હૈ, ઐસા કહતે હૈં. મહાવ્રત આદિ મેરા વૈભવ નહીં. પ્રચુર સ્વસંવેદન મેરા વૈભવ હૈ. ઈસ વૈભવસે મૈં સમયસાર કહૂંગા. આહાહા..! મુનિરાજ ઐસા કહતે હૈં. હમારા નિજ વૈભવ પ્રચુર. પ્રચુર ક્યોં લિયા? કિ સમકિતીકો ભી અંશ તો આતા હૈ. ઔર પાંચવે ગુણસ્થાનમેં ઉસસે વિશેષ આનંદ આતા હૈ. મુનિકો તો પ્રચુર હોતા હૈ. આહાહા..! પ્રચુર અર્થાત્ બહુત. આનંદકી બાઢ આ જાતી હૈ. ભરમાર આનંદ.. આનંદ.. આનંદ. રાગ આતા હૈ, લેકિન ઉસ રાગ પર નજર નહીં હૈ. આહા..! ઐસા અનુભવ કરતે હૈં. અદ્‌ભુત ઋદ્ધિકા અનુભવ કરતે હૈં.

'**ઉસ દશામેં અનંત ગુણોંસે ભરપૂર ચૈતન્યદેવ ભિન્ન-ભિન્ન પ્રકારકી ચમત્કારિક પર્યાયોંરૂપ તરંગોંમેં એવં આશ્ચર્યકારી આનંદતરંગોંમેં ડોલતા હૈ.**' આહાહા..! મુનિપના બાપૂ! અલૌકિક હૈ. આહાહા..! જિસમેં અતીન્દ્રિય આનંદકા દરિયા છૂટા હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદકા દરિયા ભગવાન. આહાહા..! વહ ઉછાલા મારતા હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદસે ભરા પડા ભગવાન મુનિરાજકો પર્યાયમેં ઉસકા ઉછાલા (આતા હૈ), બાઢ આતી હૈ, આનંદકા ઉછાલા આતા હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદકી. આહા..! '**મુનિરાજ તથા સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવકા યહ સ્વસંવેદન કોઈ ઔર હી હૈ,...**' આહાહા..! સ્વસંવેદન કોઈ ઔર જાતિકા હૈ. '**વચનાતીત હૈ.**'

'**વહાં શૂન્યતા નહીં હૈ.**' સ્વસંવેદન વિકલ્પસે શૂન્ય હૈ, પરંતુ સ્વભાવસે શૂન્ય નહીં હૈ. વિકલ્પસે શૂન્ય હો ગયા. આહાહા..! પરંતુ સ્વભાવસે અશૂન્ય હૈ. સ્વભાવકે અસ્તિત્વકા દલ પ્રગટ હુઆ હૈ. આનંદકે તરંગ ઉઠતે હૈં. આહાહા..! '**જાગૃતરૂપસે અલૌકિક ઋદ્ધિકા અત્યંત સ્પષ્ટ વેદન હૈ.**' મુનિકો તો જાગૃતરૂપસે ભગવાન અતીન્દ્રિય આનંદકા ખજાના ખુલ ગયા હૈ. ખજાના ખુલ ગયા હૈ, કપાટ ખુલ ગયા હૈ. આહાહા..! રાગકી એકતામેં તાલા માર દિયા થા. ભગવાનકી ઋદ્ધિકો રાગકી એકતામેં તાલા માર દિયા થા, વહ ખુલ ગયા. આહાહા..! રાગકી એકતા ટૂટકર ઋદ્ધિકી એકતા હો ગયી. '**જાગૃતરૂપસે અલૌકિક ઋદ્ધિકા અત્યંત સ્પષ્ટ વેદન હૈ.**' આહાહા..! પ્રભુ! '**તૂ વહાં જા, તુજે ચૈતન્યદેવકે દર્શન હોંગે.**' યહ અંતિમ બાત કહી.

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ વદ-૨, બુધવાર, તા. ૨૭-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૪૪, ૩૪૯. પ્રવચન નં. ૨૦

જબ તક સામાન્ય તત્વ-ધ્રુવ તત્વ-ખ્યાલમેં ન આયે, તબ તક અંતરમેં માર્ગ કહાંસે સૂઝે ઔર કહાંસે પ્રગટ હો? ઈસલિયે સામાન્ય તત્વકો ખ્યાલમેં લેકર ઉસકા આશ્રય કરના ચાહિયે. સાધકકો આશ્રય તો પ્રારંભસે પૂર્ણતા તક એક જ્ઞાયકકા હી-દ્રવ્યસામાન્યકા હી-ધ્રુવ તત્વકા હી હોતા હૈ. જ્ઞાયકકા-'ધ્રુવ'કા જોર એક ક્ષણ ભી નહીં હટતા. દૃષ્ટિ જ્ઞાયકકે સિવા કિસીકો સ્વીકાર નહીં કરતી-ધ્રુવકે સિવા કિસી પર ધ્યાન નહીં દેતી; અશુદ્ધ પર્યાય પર નહીં, શુદ્ધ પર્યાય પર નહીં, ગુણભેદ પર નહીં. યદ્યપિ સાથ વર્તતા હુઆ સબકા વિવેક કરતા હૈ, તથાપિ દૃષ્ટિકા વિષય તો સદા એક ધ્રુવ જ્ઞાયક હી હૈ, વહ કભી છૂટતા નહીં હૈ.

પૂજ્ય ગુરુદેવકા ઐસા હી ઉપદેશ હૈ, શાસ્ત્ર ભી ઐસા હી કહતે હૈં, વસ્તુસ્થિતિ ભી ઐસી હી હૈ. ૩૪૪.

૩૪૪. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભૈયા! યહ તો આત્માકી બાત હૈ. હો-હામેં કુછ મિલનેવાલા નહીં હૈ. બાહરમેં હો-હા. આહાહા..! યહાં તો, '**જબ તક સામાન્ય તત્ત્વ...**' જબ તક સામાન્ય તત્ત્વ '**ધ્રુવ તત્ત્વ-ખ્યાલમેં ન આયે,...**' મુદ્દેકી રકમ હૈ. ભગવાન આત્મા ચૈતન્ય રત્નાકર દીપક, બડા દેવ, વહ જબ તક સામાન્ય તત્ત્વ અર્થાત્ ધ્રુવ તત્ત્વ ખ્યાલમેં ન આયે '**તબ તક અંતરમેં માર્ગ કહાંસે સૂઝે...**' આહાહા..! બાહરકી ચાહે જિતની પ્રવૃત્તિમેં લાખોં, ક્રોડો પૈસા ખર્ચ કરે, બાહરમેં ધામધૂમ (કરે), પ્રભુ! માર્ગ તો બિલકુલ નિવૃત્તિકા હૈ. અંતરમેં શાંતિકા સાગર, ઉસ ઓર જાકર ઉસમેં બસે બિના, ઉસે નિજઘર બનાયે બિના દૂસરી ચીજ કોઈ ભી કરે, ઉસસે જન્મ-મરણ નહીં મિટેંગે. આહાહા..! ઈસમેં વદ્ધત્તાકા કામ નહીં હૈ, કોઈ ક્રોડો રૂપયા ખર્ચ કરે તો જન્મ-મરણ મિટે, ઐસા નહીં હૈ. આહાહા..!

'**જબ તક સામાન્ય તત્ત્વ...**' સામાન્ય તત્ત્વ અર્થાત્ આત્મા ધ્રુવ. આહા..! પુણ્ય-પાપ તો નહીં, પરવસ્તુ તો નહીં, વર્તમાન પર્યાય ભી જિસકે લક્ષ્યમેં નહીં લેની હૈ, ઉસ પર્યાયકો તો ધ્રુવકો લક્ષ્યમેં લેના હૈ. આહાહા..! યહ સાર હૈ. '**સામાન્ય તત્ત્વ-ધ્રુવ તત્ત્વ ખ્યાલમેં ન આયે, તબ તક અંતરમેં માર્ગ કહાંસે સૂઝે...**' આહા..!

તબ તક અંતરમેં જાનેકા રાસ્તા, જિસને રાસ્તા હી નહીં દેખા, જિસને રાસ્તા નહીં દેખા હૈ, વહ અંદરમેં કૈસે જાયે? અંદરમેં જાનેકી જો કલા ઔર રીત હૈ, વહ નહીં જાની હૈ તો અંદરમેં કૈસે જા સકે? ઔર અંદરમેં જા સકે બિના જન્મ-મરણકા અંત પ્રભુ, આયે ઐસા નહીં હૈ. દુનિયામેં ચાહે જિતની બાહરસે ઉલ્લાસ બતાયે યા ઉલ્લાસ કરે, પરંતુ યહ ચીજ સમજે બિના સબ બિના અંકકે શૂન્ય હૈં. આહાહા..!

કહતે હૈં, '**તબ તક અંતરમેં માર્ગ કહાંસે સૂઝે ઔર કહાંસે પ્રગટ હો?**' જો લક્ષ્યમેં હી નહીં લિયા, તો ઉસ માર્ગકી સૂઝ કહાંસે પડે? સૂઝ ન પડે તો પ્રગટ તો કહાંસે હોગા? પર્યાયમેં પ્રગટ સામાન્યકા આનંદકા અનુભવ આના ચાહિયે, વહ પ્રગટમેં ધ્રુવકે ખ્યાલ બિના અંતરમેં પ્રવેશ કિયે બિના, ઉસ આનંદકા ખ્યાલ નહીં આતા. ઔર આનંદકા ખ્યાલ ન આયે તો વહ તત્ત્વ કૈસા હૈ (વહ માલૂમ નહીં પડતા. આહાહા..! ભગવાન આનંદકી મૂર્તિ પ્રભુ હૈ. આહા..! અતીન્દ્રિય આનંદ, સર્વાંગમેં અતીન્દ્રિય આનંદ. હડ્ડી, ચમડીકા લક્ષ્ય છોડ દે, પ્રભુ! યહ તો બાહરકી ધૂલકી વસ્તુ હૈ. અંદરમેં કર્મ હૈ વહ ભી પરચીજ હૈ. પુણ્ય ઔર પાપકા ભાવ હો વહ ભી સંસાર હૈ. આહાહા..! સંસરણ ઈતિ સંસાર. સ્વરૂપ સામાન્યમેંસે હટકર પુણ્ય-પાપમેં આતા હૈ વહ સંસાર હૈ.

યહાં તો કહતે હૈં, વહાંસે હટકર અંતરમેં ન આયે, તબ તક કહાંસે સૂઝે ઔર કહાંસે પ્રગટ હો? આહાહા..! '**ઈસલિયે સામાન્ય તત્ત્વકો ખ્યાલમેં લેકર...**' સાર યહ હૈ, પ્રભુ! સમવસરણમેં તો અરબોં મનુષ્ય, ક્રોડોં મનુષ્ય (આતે હૈં). બાઘ, સિંહ ઔર નાગ (આતે હૈં), ઉસમેં ભગવાનકી દિવ્યધ્વનિ ઐસા કહતી હૈ. આહાહા..! ભગવાનકી દિવ્યધ્વનિકા યહ સાર હૈ. આહાહા..! જાનપના ચાહે જિતના હૈ, બાહ્ય ક્રિયાકાંડ ચાહે જિતની ભી હો, પરંતુ ધ્રુવ ખ્યાલમેં આયે બિના અંતરમેં કૈસે જાના વહ માલૂમ ન પડે તો જાના કહાંસે? આહાહા..! ઐસા માર્ગ હૈ. '**ઉસકા આશ્રય કરના ચાહિયે.**' ઈસલિયે, ઈસ કારણસે '**સામાન્ય તત્ત્વકો...**' એકરૂપ રહનેવાલે તત્ત્વકો, પર્યાય બિનાકી ચીજ જો હૈ, ઉસકો ખ્યાલમેં લેકર '**ઉસકા આશ્રય કરના ચાહિયે.**' ખ્યાલમેં લેકર આશ્રય કરના ચાહિયે. જો ખ્યાલમેં હી ન આયે, જ્ઞાનમેં ચીજ ન આયે, તો ઉસકા આશ્રય કહાંસે હોગા? આહાહા..! જો ભગવાન અંદર અતીન્દ્રિય આનંદકા નાથ નજરમેં, ખ્યાલમેં, જ્ઞાનમેં જ્ઞેય રૂપસે ખ્યાલમેં ન આયે તો વહાં ઠરનેકા, પ્રવેશ કરના કૈસે બને? કિસમેં પ્રવેશ કરે? વસ્તુકો તો જાના નહીં. આહાહા..! ઉપરકી માથાપચ્ચી કરનેવાલે વ્રત, નિયમ, તપકો કરે તો ઉસસે કોઈ આત્મા પ્રાપ્ત નહીં હોતા. આહાહા..! વહ તો ચિદાનંદ સહજાનંદમૂર્તિ પ્રભુ (હૈ).

'સાધકકો આશ્રય તો પ્રારંભસે પૂર્ણતા તક એક જ્ઞાયકકા હી-' સાધકજીવ-ધર્મીકો પ્રારંભસે આશ્રય લેકર **'પ્રારંભસે પૂર્ણતા તક...'** સમ્યગ્દર્શન પ્રારંભ, સિદ્ધપદ પૂર્ણ. વહાં તક આત્માકા આશ્રય કરના. આહાહા..! દિશા પલટ દેની, પ્રભુ! પર-ઓરકી દશાકી ઓર દશા હૈ, પર-ઓરકી દિશાકી ઓર જો દશા હૈ, વહ તો મિથ્યાત્વ ઔર વિકાર હૈ. આહાહા..! અપને પ્રભુકે સિવા બાહરકી ચીજકી દિશાકી ઓર જાના વહ તો સંસાર હૈ. આહાહા..! કઠિન લગે. પંચ પરમેષ્ઠીકે સામને દેખે તો ભી રાગ ઔર સંસાર હૈ. ક્યોંકિ પરદ્રવ્ય હૈ. પરદ્રવ્યમેં જાના, લક્ષ્ય કરનેસે તો રાગ હી આતા હૈ. આહાહા..!

'સાધકકો...' શાંતિકા સાધક. ધર્મકા અંતર સાધક. ઉસે **'આશ્રય તો પ્રારંભસે પૂર્ણતા તક એક જ્ઞાયકકા હી...'** આશ્રય હૈ. જ્ઞાયક-જાનન સ્વભાવકા પિંડ. ઉસકા હી પહલેસે પૂર્ણતા તક આશ્રય તો ઉસકા હૈ. બીચમેં ચાહે જિતની પ્રવૃત્તિ આયે, લેકિન આશ્રય તો દ્રવ્યકા હૈ. દ્રવ્યકા આશ્રય છૂટતા નહીં. આહાહા..! **'એક જ્ઞાયકકા હી-દ્રવ્યસામાન્યકા હી..'** ઉસકા અર્થ-લાઈનકા અર્થ. જ્ઞાયક યાની ક્યા? જ્ઞાયક માને ક્યા? જ્ઞાયક અર્થાત્ દ્રવ્યસામાન્ય. લાઈન કી હૈ ન? વહ જ્ઞાયકકા અર્થ કિયા. દ્રવ્યસામાન્ય જો ત્રિકાલી ભગવાન, અનાદિઅનંત સનાતન સત્ય જો અનાદિસે ગુપ્ત હૈ, અપની કલા ખીલી નહીં, ઔર અપની કલા ખીલે બિના સંસારકી ચાહે જો ભી કલા હો, ૭૨ કલા, ઉસમેં કોઈ સંસારકા અંત નહીં આતા. આહાહા..! **'ધ્રુવ તત્ત્વકા હી હોતા હૈ.'** કહા ન? **'સાધકકો આશ્રય તો પ્રારંભસે પૂર્ણતા તક એક જ્ઞાયકકા હી...'** આહાહા..! બીચમેં વ્યવહાર આયે વહ તો જાનનેલાયક હૈ. આહાહા..! આશ્રય ઔર અવલંબન તો એક જ્ઞાયકકા અર્થાત્ દ્રવ્યસામાન્યકા ધ્રુવ તત્ત્વકા હી આશ્રય હોતા હૈ. આહાહા..! ઐસી બાત કૈસી ધર્મકી? ચાહે જિતને વ્રત કરે, ચાહે જિતને દાન, દયા, તપસ્યા કરે વહ કોઈ ધર્મ નહીં હૈ. વહ તો રાગ ઔર વિકલ્પ હૈ. ...ભાઈ! યહ સબ સુના નહીં હૈ. જહાં-તહાં... યહ સુનને મિલે ઐસા ભી નહીં હૈ. આહાહા..!

ઐસા મનુષ્યકા દેહ, ઉસમેં પ્રભુ! તૂને અનંત-અનંત કાલ પરિભ્રમણ કરતે હુએ અનંત ભવ હુએ. આહાહા..! ઔર યહાંસે ભી દેહ છોડકર કહાં જાના? અપની સત્તા તો અનાદિઅનંત હૈ. ઉસ સત્તાકા કહાં રહના? ઉસકા આશ્રય યદિ કિયા હોગા તો વહાં રહેગા. આહાહા..! આહાહા..! ઐસી બાત હૈ.

'જ્ઞાયકકા-'ધ્રુવ'કા જોર એક ક્ષણ ભી નહીં હટતા.' ધર્મીજીવકો પ્રારંભસે ધ્રુવ ઓરકી ખટક, ધ્રુવકા જોર ક્ષણકે લિયે ભી નહીં હટતા. આહાહા..! ધ્રુવકો રખકર સબ બાત હૈ. ભલે ભજન હો, ભક્તિ હો, વ્રતાદિ હો, હોતા હૈ વ્યવહાર, પરંતુ

યહ ચીજ હો તો વહ વ્યવહાર પુણ્યબંધકા કારણ હૈ. અંતરકી ચીજ ન હો તો વ્યવહાર રાગ ક્રોડ કરે, આત્માકો કુછ લાભ નહીં હૈ. આહાહા..! જ્ઞાયક એક ક્ષણ ભી નહીં હટતા. '**દૃષ્ટિ જ્ઞાયકકે સિવા કિસીકો સ્વીકાર નહીં કરતી...**' આહાહા..! સમ્યગ્દૃષ્ટિ-સત્ય દૃષ્ટિ ધ્રુવકે સિવા કિસીકા સ્વીકાર નહીં કરતી. આહાહા..! દૃષ્ટિ અપના સ્વયંકા ભી સ્વીકાર નહીં કરતી. આહાહા..! અંદર ધ્રુવ ચીજ ભગવાન વિરાજતા હૈ. આહાહા..! એક પામર પ્રાણી સાધારણ હો, ઉસે ઐસા કહના કિ તૂ પ્રભુ હૈ. ઉસે ઐસા લગે, યહ ક્યા કહતે હૈં. ભાઈ! તૂં પ્રભુ હૈ, પૂર્ણ ભગવાન હૈ. અંદર પૂર્ણ શક્તિ પડી હૈ. તેરા લક્ષ્ય ઉસ ઓર ગયા નહીં. ધ્રુવ ઓરકા તેરા ઝુકાવ અનંત કાલમેં કભી ગયા નહીં. આહાહા..!

'**દૃષ્ટિ જ્ઞાયકકે સિવા કિસીકો સ્વીકાર નહીં કરતી..**' ઓહોહો..! પંચ પરમેષ્ઠીકો દૃષ્ટિ સ્વીકાર નહીં કરતી. દૃષ્ટિમેં તો ભગવાન પૂર્ણાનંદકા નાથ ધ્રુવ સ્વરૂપ.. આહાહા..! ઉસમેં શરીર સુંદર મિલે, ઉસમેં કુછ પૈસા મિલે ઈસલિયે ઘુસ જાય. જન્મ-મરણકા અંત આયે નહીં. કહાં-કહાં રખડતા હૈ. કહાં નિગોદ ઔર નર્ક, ચૌરાસી લાખ યોની. આહાહા..! ઉસે ટાલનેકા ઉપાય તો યહ એક હી હૈ. '**ધ્રુવકે સિવા કિસી પર ધ્યાન નહીં દેતી;...**' દૃષ્ટિ ધ્યાન નહીં દેતી. દૃષ્ટિ ધ્રુવકે સિવા કહીં ધ્યાન નહીં દેતી. આહાહા..! યહ બહિનકે વચન હૈ. આજ બહિનકા જન્મદિવસ હૈ. આહા..!

'**અશુદ્ધ પર્યાય પર નહીં,...**' વીતરાગ ઓરકા સ્મરણ આદિ, ઉસ પર ભી દૃષ્ટિ નહીં હૈ. આહા..! શુદ્ધ પર્યાય પર નહીં. આહાહા..! શુદ્ધ પર્યાય આનંદકી પ્રગટ હુયી, ત્રિકાલી ધ્રુવકે અવલંબનસે, દૃષ્ટિ શુદ્ધ પર્યાય પર ભી નહીં હૈ. આહાહા..! કઠિન બાત હૈ. શુદ્ધ પર્યાય પર ભી દૃષ્ટિ નહીં હૈ. દૃષ્ટિ તો એક હી ત્રિકાલ ભગવાન અતીન્દ્રિય આનંદ એવં સુખકા ધામ. આહા..! ઐસી જો વજ્ર જૈસી શાશ્વત ચીજ, દૃષ્ટિ ઉસકે સિવા કહીં ટિકતી નહીં. ધર્મકી દૃષ્ટિ ઈસકે સિવા કહીં ટિકતી નહીં. '**કિસી પર ધ્યાન નહીં દેતી;...**' હો, સુને. પરંતુ અંદર દૃષ્ટિ જિસ પર હૈ, વહ દૃષ્ટિ દૂસરી જગહ ધ્યાન નહીં દેતી. આહાહા..!

'**યદ્યપિ સાથ વર્તતા હુઆ...**' દૃષ્ટિ સમ્યગ્દર્શન હૈ, ઉસકા ધ્યેય તો ધ્રુવ હૈ. ઉસકે સિવા કહીં ધ્યાન નહીં દેત. પરંતુ દૃષ્ટિકે સાથ જો જ્ઞાન હૈ,.. આહા..! હૈ? '**જ્ઞાન સબકા વિવેક કરતા હૈ,...**' જ્ઞાન સબકો જાનતા હૈ. વિવેકકા અર્થ જાનતા હૈ. જૈસા હૈ વૈસા ઉસે જાને. આહાહા..! ૧૨વીં ગાથામેં કહા હૈ ન? સમયસાર. ૧૧મેં કહા, '**भूदत्थमस्सिदो**' ભૂતાર્થ ત્રિકાલ ત્રિકાલ ત્રિકાલ સનાતન સત્ય. ઉસકો પકડનેસે પ્રભુ! તુજે સમ્યગ્દર્શન હોગા. સમ્યગ્દર્શનમેં કેવલજ્ઞાન લેનેકી તાકત હૈ.

આહાહા..! ઉસકે સિવા અપૂર્ણ દશા હો, શુદ્ધ અલ્પ હો, અભી પૂર્ણ ન હો ઔર શુદ્ધતા અલ્પ હો, અશુદ્ધતા હો, વહાં કહા હૈ કિ જાના હુઆ પ્રયોજનવાન હૈ. '**तदात्वे**' ઐસા સંસ્કૃત પાઠ હૈ. વહ હૈ, વ્યવહારકા વિષય હૈ. પરંતુ વહ વિષય જાનનેલાયક હૈ, આશ્રય કરનેલાયક નહીં. આહાહા..! ઐસા સબ ફેરફાર. પૂરા દિન વ્રત કરના, તપસ્યા કરની, ઉપવાસમેં રુકના, ચોવિહાર, જમીકંદ નહીં ખાના, છ પરબી દયા પાલની, છ પરબી બ્રહ્મચર્ય પાલના. પ્રભુ! વહ સબ ક્રિયા હૈ. આત્મા તો આનંદકા નાથ જ્ઞાયકસ્વરૂપ હૈ. વહ જ્ઞાયક કોઈ ભી વિકલ્પમેં આતા નહીં. જ્ઞાયક વિકલ્પમેં કભી આતા નહીં. આહા..! વિકલ્પ ઔર જ્ઞાયક, દોનોં બિલકુલ ભિન્ન ચીજ રહતી હૈ. આહાહા..!

કહતે હૈં કિ દૃષ્ટિકે સાથ... દૃષ્ટિ દ્રવ્યકે સિવા કિસીકો સ્વીકારતી નહીં. પરંતુ ઉસ દૃષ્ટિકે સાથ વર્તતા જ્ઞાન સબકા વિવેક કરતા હૈ. જાને કિ યહ મર્યાદા ઇતની ખીલી હૈ, અભી ઇતના બાકી હૈ, મુજે અભી કેવલજ્ઞાન બાકી હૈ. યહ સબ વિચાર જ્ઞાનદૃષ્ટિમેં આતે હૈં, દ્રવ્યદૃષ્ટિમેં નહીં. આહાહા..! કલ તો કહા થા ન? આહાહા..! ભગવાન! પૂર્ણાનંદ જિસકી અપાર મહિમા, અપાર શક્તિ, ઉસકે આશ્રયસે સિદ્ધપદ જો હુઆ તો યહાં પરમાત્મામેં તો અભી ઉસસે અનંતગુના પડા હૈ. પરંતુ વહ દ્રવ્ય, અબ સિદ્ધપર્યાયસે વિશેષ પર્યાય કરેગા, ઐસા હોતા નહીં. ક્યા કહા? દ્રવ્યકે આશ્રયસે સમકિતસે સિદ્ધપદ પ્રાપ્ત હુઆ. પરંતુ ઉતની તાકતવાલા હૈ તો વહ સિદ્ધપદસે આગે કોઈ શુદ્ધિ બઢાયે, ઐસા નહીં હૈ. વહ તો સિદ્ધપદકી પર્યાય વહાં પર્યાયરૂપસે પૂર્ણ હૈ, વસ્તુ સ્વરૂપસે અંદર પૂર્ણ હૈ. ઔર પૂર્ણ હોનેકે બાવજૂદ, અચિંત્ય ઔર પાર હોને પર ભી સિદ્ધપદકી પર્યાયકે સિવા આગે ઔર ભી શુદ્ધિ કર દે, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! પૂર્ણ પદ પ્રાપ્ત કિયે બિના રહે નહીં. સ્વકા આશ્રય લેતે હૈં તો પૂર્ણ પદ પ્રાપ્ત કિયે બિના રહે નહીં ઔર પૂર્ણસે આગે જાનેકા કરના નહીં હૈ. કહાં જાયે? આહાહા..! દ્રવ્ય મહાપ્રભુ હૈ. પર્યાય તો ઉસકે આગે પામર હૈ. દ્રવ્યકે આગે પર્યાયકી કોટિ, કિંમત અલગ હૈ. ઉસ પર્યાયમેં બઢાવા કરના, દ્રવ્યમેં બહુત મહિમા હૈ, બહુત ગુણ હૈ, બહુત ગંભીર.. ગંભીર.. ગંભીર ચીજ પડી હૈ તો પ્રારંભસે સિદ્ધપદ તક આશ્રય લેગા, ઉસકે બાદ વિશેષ પર્યાય કરની હૈ, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! વહાં મર્યાદા હો ગયી.

મુમુક્ષુ :- સિદ્ધપદ તો..

ઉત્તર :- પર્યાયમેં પૂરી હુયી હૈ. વસ્તુમેં નહીં. આહાહા..! વસ્તુ તો પૂર્ણાનંદકા નાથ. ઐસી તો અનંત-અનંત સાદિઅનંત, કેવલજ્ઞાનકી સાદિઅનંત પર્યાય એક

જ્ઞાનગુણમેં હૈ. આહાહા..! ઐસી ક્ષાયિક સમકિતકી સાદિઅનંત પર્યાય એક શ્રદ્ધાગુણમેં હૈ. શાંતિ-વીતરાગતા-શાંતિ, સાદિઅનંત શાંતિ-વીતરાગતા અંદર એક ચારિત્રગુણમેં હૈ. આહાહા..! ઐસી સાદિઅનંત અનંત.. અનંત.. અનંત પર્યાય ઉસકે ગુણમેં હૈ. ફિર ભી વહ ગુણ વિશેષ કરે નહીં ઔર ગુણ પૂર્ણ કિયે બિના રહે નહીં. આહાહા..! અરે..! ઉસકા વિશ્વાસ કૈસે આયે? ક્યોંકિ બાહરસે સબ કિયા હૈ. શરીર, વાણી, મન, યહ, વહ. અંદર ચૈતન્યદલ પ્રભુ સનાતન અસ્તિ, મૌજૂદગી, હયાતી અનાદિ સનાતન સત્ય ઉસ પર દૃષ્ટિ કિયે બિના, સમ્યગ્દર્શનકી પ્રારંભ દશા હોતી નહીં. પ્રારંભસે પૂર્ણતા તક પરમાત્મા દ્રવ્યકા આશ્રય હૈ. આહાહા..! ખૂબ તો દેખિયે!

પૂર્ણ પર્યાય પ્રગટ હુયી. ભૂતકાલસે ભવિષ્યકાલ અનંત ગુના હૈ. ભૂતકાલમેં જિતની પર્યાય હો ગયી, ઉસકી સંખ્યાસે ભવિષ્યકી પર્યાય અનંતગુની હૈં. આહાહા..! ફિર ભી વહ પર્યાય શુદ્ધ હો ગયી, બસ, વહાં પૂર્ણ હો ગયી. અંદર તો પાર નહીં હૈ. પર્યાયમેં ઈતની હૈ, પરંતુ અંદરમેં પાર નહીં હૈ. ઓહોહો..! મહા ખજાના ચિત્ ચમત્કારી અંદર વસ્તુ, વહ તો જ્ઞાનમેં જ્ઞેયરૂપસે ખ્યાલમેં આયે, તબ ઉસકી મહિમા ઔર મહત્તાકી કિંમત હો. ખબર બિના કિસકી કિંમત કરે? વસ્તુ અંદર કૌન હૈ પ્રભુ? દેહદેવલમેં ભગવાન વિરાજતા હૈ. આહાહા..! વહી યહાં કહતે હૈં.

'**યદ્યપિ સાથ વર્તતા હુઆ જ્ઞાન સબકા વિવેક કરતા હૈ,...**' જહાં-જહાં જો-જો હો વહ જાનતા હૈ. '**તથાપિ દૃષ્ટિકા વિષય તો સદા એક ધ્રુવ...**' આહાહા..! દૃષ્ટિકા વિષય અર્થાત્ ધ્યેય અર્થાત્ લક્ષ્ય, દૃષ્ટિકા લક્ષ્ય તો અકેલા ધ્રુવ હૈ. વહ કભી હટતા નહીં. ઔર ધ્રુવસે હટા વહ ધર્મમેં આયા નહીં. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ. લોગોંને બાહરસે માન લિયા હૈ. અંદરમેં ક્યા ચીજ હૈ, કિતની તાકત હૈ, કિતના સામર્થ્ય હૈ, ઉસમેં કિતની ચમત્કારિક વસ્તુ પડી હૈ, અનંતાનંત ચમત્મકારિક શક્તિ હૈ. અનંત ચમત્કૃતિવાલી અનંતી શક્તિ હૈ. આહાહા..! ફિર ભી સિદ્ધપદ પૂર્ણ હુઆ તો બસ, ખલાસ હો ગયા. પરંતુ યહ પૂર્ણ યહાં રહા, વહ પૂર્ણ વહાં રહા. યહાં કમી હોતી નહીં. સિદ્ધપદ પ્રગટ હુઆ તો ભી દ્રવ્યમેં કમી નહીં હોતી. આહાહા..! ઈતના સબ આયા ન? કેવલજ્ઞાન, કેવલદર્શન, અનંતવીર્ય, અનંતઆનંદ. આહા..! સર્વ ગુણકી અનંત-અનંત વ્યક્તિ પ્રગટ હુયી. ફિર ભી અંદરમેં કુછ કમી નહીં હુયી. આહાહા..! વહ તો પૂર્ણાનંદકા નાથ વહી કા વહી હૈ. ઔર ઉસકી પર્યાયમેં હિન અવસ્થા-એક અક્ષરકે અનંતવેં ભાગમેં નિગોદમેં હૈ તો ભી દ્રવ્યમેં પુષ્ટિ હૈ, બાહર જ્યાદા નિકલા નહીં હૈ ઈસલિયે અંદર જ્યાદા પુષ્ટિ હૈ, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! કોઈ અલૌકિક વસ્તુ હૈ. આહાહા..! ઈસ વસ્તુકી દૃષ્ટિ બિના દૂસરી ચીજકી કોઈ

કિંમત નહીં હૈ. આહાહા..! ગ્યારહ અંગકે જ્ઞાનકી ભી કિંમત નહીં. આહા..! ઈસ ચીજકે આગે બારહ અંગ ભી વિકલ્પ હૈ. આહાહા..! બારહ અંગકા લક્ષ્ય કરે તો ભી વિકલ્પ હૈ. પ્રભુ તો નિર્વિકલ્પ દશા અંદર હૈ. ઉસકે આગે બારહ અંગ તો સાધારણ હૈ. અરે..! લોગોંકો બૈઠના કઠિન પડે.

બારહ અંગ કિ જિસમેં અરબોં અક્ષર હૈં, ઉસકા અંતર્મુહૂર્તમેં સ્વાધ્યાય કર લે. આહાહા..! કૈસે યહ સબ? અસંખ્ય સમયમેં અનંત ગુણોંકી અનંત પર્યાયોંકી સ્વાધ્યાય કર લે. છહોં દ્રવ્યકી સ્વાધ્યાય અંતર્મુહૂર્તમેં કરે. બારહ અંગકા સ્વાધ્યાય અંતર્મુહૂર્તમેં કરે. ક્યા હૈ યહ? આહાહા..! યહાં તો થોડાબહુત આયે, પાંચ-પચીસ-પચાસ શ્લોક આયે તો (અભિમાન ચઢ જાય). યહાં તો કહતે હૈં, આહાહા..! વહ પૂર્ણ હુઆ વહાં પૂર્ણ દશા જ્ઞાયકકે આશ્રયસે હુયી. ફિર ભી પૂર્ણ દશા હુયી તો જ્ઞાયકમેં કુછ કમી હુયી, ઐસા નહીં હૈ. ઔર પર્યાયમેં અલ્પ જ્ઞાન અક્ષરકે અનંતવેં ભાગમેં નિગોદમેં હો તો ઉસકે દ્રવ્યમેં વૃદ્ધિ નહીં હુયી. આહાહા..! ઐસા કૈસા સ્વરૂપ! ઈતના કેવલજ્ઞાન આદિ અનંત-અનંત ગુણ પ્રગટ હો, તો ભી અંદર વૈસાકા વૈસા! આહાહા..! અચિંત્ય ચમત્કારી ભગવાન હૈ. ઉસકી બાતેં, બાપૂ!

પંચાધ્યાયીકાર તો કહતે હૈં કિ, બારહ અંગ ભગવાનકે શ્રીમુખસે આયે હૈં, વહ સ્થૂલ બાત આયી હૈ. લાલચંદભાઈ! આહાહા..! ઉસકી ગંભીરતા જો જાનનેમેં આયે વહ બાત બાહર નહીં આતી. આહા..! બારહ અંગ. ચૌદહ પૂર્વ તો ઉસકા એક ભાગ હૈ. બારહ અંગ તો ઉસસે વિશેષ હૈ. આહાહા..! અંતર્મુહૂર્તમેં અસંખ્ય સમયમેં બારહ અંગકા સ્વાધ્યાય કર લે. ગજબ! યહ ક્યા હૈ? પ્રભુ! આહા..! ઈતની તાકત તો શ્રુતજ્ઞાનકી ભૂમિકામેં હૈ. શ્રુતજ્ઞાનકી ભૂમિકામેં ઈતની તાકત હૈ. આહાહા..! અંતર્મુહૂર્ત અસંખ્ય સમયમેં કિતને શબ્દ! આચારંગકે ૧૮૦૦૦ પદ, એક પદમેં ૫૧ ક્રોડ શ્લોક, ઉસસે ડબલ સૂયગડાંગ, ઉસસે ડબલ ઠાણાંગ. બારહ અંગકી તો બાત હી ક્યા કરની! ઓહો..! પ્રભુ! અંદર બહિનમેં આયા હૈ, ઈસમેં એક જગહ આયા હૈ. બારહ અંગ અંતર્મુહૂર્તમેં જાન લે, તો ભી ઉસકી કોઈ વિશેષ કિમત નહીં હૈ. આહાહા..! અંતર્મુહૂર્તમેં બારહ અંગ! પ્રભુ! કિસકો કહેં! સ્વાધ્યાય કર લે તો ભી ઉસકી કિમત નહીં હૈ.

ભગવાન ધ્રુવ, વહાંસે દૃષ્ટિ હટતી નહીં. આહાહા..! યહ ચીજ કરનેકી હૈ. પઢકર, સમજકર, સમજાકર યા નિવૃત્તિ લેકર યહ કરના હૈ. આહાહા..! '**જ્ઞાન સબકા વિવેક કરતા હૈ તથાપિ દૃષ્ટિકા વિષય તો સદા એક ધ્રુવ જ્ઞાયક હી હૈ, વહ કભી છૂટતા નહીં હૈ.**' આહા..! બાદમેં બહિનને યહાંકા નામ દિયા હૈ. યહ ઉપદેશ યહાંકા હૈ. અબ, ૩૪૯. ઈસમેં કિસીને લિખા હૈ. સાઢે તીનસૌમેં એક કમ.

ચક્રવર્તી, બલદેવ ઔર તીર્થંકર જૈસે 'યહ રાજ્ય, યહ વૈભવ-કુછ નહીં ચાહિયે' ઈસ પ્રકાર સર્વકી ઉપેક્ષા કરકે એક આત્માકી સાધના કરનેકી ધુનમેં અકેલે જંગલકી ઓર ચલ પડે! જિન્હેં બાહ્યમેં કિસી પ્રકારકી કમી નહીં થી, જો ચાહેં વહ જિન્હેં મિલતા થા, જન્મસે હી, જન્મ હોનેસે પૂર્વ ભી, ઈન્દ્ર જિનકી સેવામેં તત્પર રહતે થે, લોગ જિન્હેં ભગવાન કહકર આદર દેતે થે-ઐસે ઉત્કૃષ્ટ પુણ્યકે ધની સબ બાહ્ય ઋદ્ધિકો છોડકર, ઉપસર્ગ-પરિષહોંકી પરવાહ કિયે બિના, આત્માકા ધ્યાન કરનેકે લિયે વનમેં ચલે ગયે, તો ઉન્હેં આત્મા સબસે મહિમાવંત, સબસે વિશેષ આશ્ચર્યકારી લગા હોગા ઔર બાહ્યકા સબ તુચ્છ ભાસિત હુઆ હોગા તભી તો ચલે ગયે હોંગે ન? ઈસલિયે, હે જીવ! તૂ ઐસે આશ્ચર્યકારી આત્માકી મહિમા લાકર, અપને સ્વયંસે ઉસકી પહિચાન કરકે, ઉસકી પ્રાપ્તિકા પુરુષાર્થ કર. તૂ સ્થિરતા-અપેક્ષાસે બાહરકા સબ ન છોડ સકે તો શ્રદ્ધા-અપેક્ષાસે છોડ. છોડનેસે તેરા કુછ નહીં જાયગા, ઉલટા પરમ પદાર્થ-આત્મા-પ્રાપ્ત હોગા. ૩૪૯.

'**ચક્રવર્તી, બલદેવ ઔર તીર્થંકર...**' અરે..! ઉનકા વૈભવ ક્યા થા, વહ ઉસકે ખ્યાલમેં આના મુશ્કિલ હૈ. આહાહા..! રાવણ જૈસે નર્કમેં જાનેવાલા, જિનકે સ્ફટિકકે મકાન. આહાહા..! યહાંસે મરકર નર્કમેં ગયે. ઉસકી કોઈ કિમત નહીં હૈ. યહાં કહતે હૈં, '**ચક્રવર્તી, બલદેવ ઔર તીર્થંકર જૈસે 'યહ રાજ્ય, યહ વૈભવ-કુછ નહીં ચાહિયે'...**' હમેં યહ રાજ્ય ઔર વૈભવ નહીં ચાહિયે, પ્રભુ! આહાહા..! ચક્રવર્તીકા રાજ નહીં, ઈન્દ્રકા ઈન્દ્રાસન નહીં. આહાહા..! બલદેવ તીન ખંડકે ધની. હમેં કુછ નહીં ચાહિયે, હમેં તો એક આત્મા ચાહિયે, બસ. આહાહા..!

લાગી લગન હમારી જિનરાજ સુજસ સુણ્યો મૈં,
લાગી લગન હમારી જિનરાજ સુજસ સુણ્યો મૈં,
કાહૂકે કહૈં અબ કબહૂ ન છૂટે, લોકલાજ સબ ડારી.

દુનિયા કૈસે માનેગી, ક્યા કહેગી. નિશ્ચયભાસી હૈ ઐસા કહેગી. આહાહા..! 'લાગી લગન હમારી જિનરાજ...' જિનરાજ અર્થાત્ આત્મા, હાં! સુજસ સુના. ઈસ ભગવાનકી બાત સુની. ભગવાનકા સુજસ સુના કિ યહ તો ચૈતન્યમૂર્તિ મહા ભગવાન. આહાહા..!

લાગી લગન હમારી સુજસ સુણ્યો મૈં,
કાહૂકે કહૈં અબ કબહૂ ન છૂટે, લોકલાજ સબ ડારી.

દુનિયાકો દૂસરી કિમત હૈ. ઐસે-ઐસે વ્રત ઔર તપ કરે ઉસકા કુછ નહીં ઔર યહ એક આત્માકા ધ્યાન કરે ઉસમેં કેવલજ્ઞાન હો જાયે. આપકી બાતેં બહુત (ઊંચી)!

ઐસે મશ્કરી કરે. કરે, બાપૂ! આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં, રાજ્ય આદિ વૈભવ કુછ નહીં ચાહિયે. આહાહા..! ઇન્દ્રકા ઇન્દ્રાસન ઇન્દ્રકો નહીં ચાહિયે, પ્રભુ! અભી સમકિતી ઇન્દ્ર હૈ. ઉનકી એક રાની હૈ. ક્રોડોં રાનીમેં એક રાની હૈ, વહ ભી એકાવતારી-એક ભવતારી મોક્ષ જાનેવાલી હૈ. વહાંસે નિકલકર મનુષ્ય હોકર મોક્ષ જાનેવાલી હૈ. આહાહા..! વહ ભી હમેં કુછ નહીં ચાહિયે. એક મેરા નાથ, જિસ ધ્રુવમેં મેરી દૃષ્ટિ પડી, વહ દૃષ્ટિ હટતી નહીં. ઔર સિદ્ધપદ લેકર હી છૂટકારા હૈ. સિદ્ધપદ લેકર હી છૂટકારા હૈ. ઉસકે સિવા કહીં અટકના નહીં હૈ. ઔર પીછે... વહ તો પહલા કાલ ઐસા થા. ઐસે કાલમેં ગિરના તો નહીં હૈ, પરંતુ ઇસ પંચમકાલમેં ઐસા આતા હૈ, ૩૮વીં ગાથા. આહાહા..! જો હમેં યહ પ્રગટ હુઆ હૈ, વહ અબ ગિરનેવાલા નહીં હૈ. પરંતુ પ્રભુ! આપકો વીતરાગ તો મિલે નહીં હૈં. પંચમકાલમેં વીતરાગકા તો વિરહ હૈ. પરંતુ પ્રભુ! વીતરાગકે સિવા મહા મહિમાવંત પ્રભુ મૈં તો યહાં હૂં ન!! પંચમકાલમેં ભી મૈં તો આત્મા અનંત-અનંત વૈભવ, અનંત-અનંત ઋદ્ધિ ઔર અનંત ચૈતન્ય ચમત્કારી વસ્તુ અંદર પડી હૈ. આહાહા..! ઉસકે આગે દુનિયાકી કોઈ કિમત નહીં હૈ. આહાહા..!

'**ઇસ પ્રકાર સર્વકી ઉપેક્ષા કરકે...**' ચક્રવર્તી, બલદેવ ઔર તીર્થંકર. પૌને નૌ બજને આયે ન? પૌન ઘણ્ટા કરના હૈ? '**એક આત્માકી સાધના કરનેકી ધુનમેં અકેલે જંગલકી ઓર ચલ પડે.**' આહાહા..! ૯૬ ક્રોડ સ્ત્રિકા સાહિબા અકેલા જંગલમેં ચલા ગયા. ઇસ ઋદ્ધિમેં બાહ્યમેં પ્રગટ કરનેકો. ભગવાન પરમાત્મા સ્વયં હૈ, ઉસે પ્રગટ કરનેકો ચલ પડે. પૌન ઘણ્ટા હો ગયા. (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ વદ-૬, રવિવાર, તા. ૩૧-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૪૯, ૩૫૦. પ્રવચન નં. ૨૧

૩૪૯. થોડા ચલા હૈ, ફિરસે લેતે હૈં. '**ચક્રવર્તી, બલદેવ ઔર તીર્થંકર જૈસે 'યહ રાજ્ય, યહ વૈભવ-કુછ નહીં ચાહિયે'...**' તીર્થંકર, ચક્રવર્તી ઔર બલદેવ. ઉનકા રાજ કૈસા હોગા! '**યહ રાજ્ય, યહ વૈભવ-કુછ નહીં ચાહિયે' ઈસ પ્રકાર સર્વકી ઉપેક્ષા કરકે એક આત્માકી સાધના કરનેકી...**' આહાહા..! સબ છોડકર એક આત્માકી સાધનાકી '**ધુનમેં અકેલે જંગલકી ઓર ચલ પડે.**' આહાહા..! આત્માકી મહિમા કૈસી હોગી! લોગોંકો આત્માકી (મહિમા નહીં હૈ). બાહરકી ક્રિયા, યહ ક્રિયા, વહ ક્રિયા. અંતરમેં ભગવાન ચૈતન્યરત્નસે ભરા પડા કૈસા હૈ, ઉસકી મહિમાકે આગે ચક્રવર્તી, બલદેવ ઔર તીર્થંકરોંને રાજ છોડ દિયા. અકેલે જંગલમેં ચલ પડે. આહાહા..! ૧૬-૧૬ હજાર દેવ સેવા કરતે હૈં, ચક્રવર્તીકી. તીર્થંકરકી તો બાત હી ક્યા કરની! વહ સબ છોડકર અકેલે જંગલ-વનમેં ચલે ગયે. આત્મા અંદર મહિમાવાલા મહાપ્રભુ, જ્ઞાન ઔર દર્શન, આનંદ આદિ પરિપૂર્ણ ભરે હૈં.

'**જિન્હેં બાહ્યમેં કિસી પ્રકારકી કમી નહીં થી, જો ચાહેં વહ જિન્હેં મિલતા થા, જન્મસે હી...**' અરે..! '**જન્મ હોનેસે પૂર્વ ભી,...**' તીર્થંકર આદિ. '**ઈન્દ્ર જિનકી સેવામેં તત્પર રહતે થે, લોગ જિન્હેં ભગવાન કહકર આદર દેતે થે...**' આહાહા..! '**ઐસે ઉત્કૃષ્ટ પુણ્યે ધની...**' ઉત્કૃષ્ટ પુણ્યકે ધની '**સબ બાહ્ય ઋદ્ધિકો છોડકર, ઉપસર્ગ-પરિષહોંકી પરવાહ કિયે બિના,...**' બાહ્યમેં ઉપસર્ગ ઔર પરિષહ હો અથવા ન હો, ઉસકી દરકાર કિયે બિના '**આત્માકા ધ્યાન કરનેકે લિયે...**' આહાહા..! ભાન તો થા, આત્મજ્ઞાન તો થા. પરંતુ આત્માકા ધ્યાન કરનેકે લિયે, અબ ઉસમેં લીન હોનેકે લિયે. આહા..! ઐસા સબ છોડકર '**આત્માકા ધ્યાન કરનેકે લિયે વનમેં ચલે ગયે,...**' આહાહા..! '**તો ઉન્હેં આત્મા સબસે મહિમાવંત,...**' સબસે મહિમાવંત લગા હોગા તબ છોડા હોગા ન? પૂરા રાજ્ય, સ્ત્રી, કુટુંબ, ઈજ્જત, નિધાન ચક્રવર્તીકો (હોતે હૈં), '**ઉન્હેં આત્મા સબસે મહિમાવંત, સબસે વિશેષ આશ્ચર્યકારી...**' આહા..! સબસે વિશેષ આશ્ચર્યકારી. રાત્રિકો કહા થા, '**णाणसहावाधियं मुणदि आदं**'. ૩૧વીં ગાથામેં કહા હૈ. ભગવાન આત્મા અન્ય સબ પદાર્થસે ભિન્ન તીર્થંકર ઔર કેવલીસે ભી ભિન્ન યહ આત્મા (હૈ). ઉસકા '**णाणसहावाधियं**' અપને જ્ઞાનસ્વભાવસે સબ પદાર્થસે અધિક

અર્થાત્ જુદા. આહાહા..! ૩૧વીં ગાથા. તીર્થંકર ઔર તીર્થંકરકી વાણી, ઉસકો ભી ઈન્દ્રિયમેં ગિનનેમેં આયા હૈ. આહાહા..! ઉસકા ભી લક્ષ્ય ઔર ધ્યાન છોડકર, અપને આત્માકે આનંદકા ધ્યાન, સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ, ઉસકા ધ્યાન વિશેષ '**આશ્ચર્યકારી લગા હોગા...**' આત્મા સબસે મહિમાવંત, સબસે વિશેષ આશ્ચર્યકારી લગા હોગા '**ઔર બાહ્યકા સબ તુચ્છ ભાસિત હુઆ હોગા...**' આહાહા..! ચક્રવર્તીકા રાજ્ય ભી તુચ્છ. એક ઓર તુચ્છ ઔર એક ઓર મહા મહિમાવંત. તુચ્છકો છોડકર, તુચ્છકી ઉપેક્ષા કરકે અંતર ભગવાન આત્મામેં ધ્યાન લગાને.. આહાહા..! સબ છોડ દિયા. '**બાહ્યકા સબ તુચ્છ ભાસિત હુઆ હોગા...**' અર્થાત્ ક્યા કહતે હૈં? કિ બાહ્યકી સબ ચીજ તુચ્છ ભાસિત હુયી હોગી, તભી અંતરમેં ઉતરનેકો, ધ્યાનમેં ઉતરનેકો વનમેં ચલે ગયે. આહાહા..!

'**ઈસલિયે હે જીવ!**' ઈતની બાત કહકર અબ આત્માકે લિયે કહતે હૈં. '**હે જીવ! તૂ ઐસે આશ્ચર્યકારી આત્માકી મહિમા લાકર,...**' આહાહા..! અંતર ચિદાનંદ સ્વરૂપ જ્ઞાનાનંદ સ્વરૂપ આનંદસ્વરૂપ, પૂર્ણ પ્રભુતાકે સ્વભાવસે ભરા હુઆ ભગવાન આત્મા, ઉસકી મહિમા લા. મહિમા લાકર '**અપને સ્વયંસે...**' કોઈ મદદકે બિના, કિસીકી અપેક્ષા બિના '**સ્વયંસે ઉસકી પહિચાન કરકે,...**' આહાહા..! વર્તમાન જ્ઞાનમેં ઉસકો જ્ઞેય બનાના, વહ આશ્ચર્યકારી વસ્તુ હૈ. સબ જ્ઞેયકો છોડકર, અપની પર્યાયમેં અપના જ્ઞેય બનાના. પૂર્ણાનંદકે નાથકા. આહાહા..! '**સ્વયંસે ઉસકી પહિચાન કરકે,...**' યહ કરના હૈ. બાકી સબ વ્યર્થ હૈ. આહાહા..! સ્વયંકો પહિચાનકરકે. સ્વયંસે, ઐસા કહા ન? અર્થાત્ વહાં કિસીકી મદદ નહીં હૈ. આહાહા..! '**સ્વયંસે ઉસકી પહિચાન કરકે, ઉસકી પ્રાપ્તિકા પુરુષાર્થ કર.**' આહાહા..! અંતર ભગવાન આનંદસ્વરૂપ શાંતરસકા કંદ પ્રભુ, ઉસકે અંતર ધ્યાનમેં જાનેકો, સર્વકી અપેક્ષા છોડકર, સ્વકી અપેક્ષા કરકે સ્વયં સ્વતઃ અપનેસે જાનકર, પુરુષાર્થ કર. પુરુષાર્થ બિના મિલેગા નહીં.

'**તૂ...**' અબ થોડી બાત કરતે હૈં. આહાહા..! '**તૂ સ્થિરતા-અપેક્ષાસે બાહરકા સબ ન છોડ સકે...**' ચારિત્રમેં સ્થિરતા કરનેકે લિયે બાહ્યકા ત્યાગ કદાચિત્ ન કર સકે '**તો શ્રદ્ધા-અપેક્ષાસે તો છોડ!**' આહાહા..! શ્રદ્ધામેં તો અપને આત્માકે સિવા કુછ ભી આદરણીય નહીં હૈ. વહ તો છોડ, કહતે હૈં. સ્થિરતા-અપેક્ષાસે, ચારિત્ર-અપેક્ષાસે સમય લગેગા. ઋષભદેવ ભગવાનકા ૮૪ લાખ પૂર્વકા આયુષ્ય થા. ૮૩ લાખ પૂર્વ ગૃહસ્થાશ્રમમેં રહે. સ્થિરતાકી અપેક્ષા નહીં થી. ક્રોડોં, અરબોં વર્ષ (સ્થિરતા નહીં હુયી), પરંતુ શ્રદ્ધા-અપેક્ષાસે સબ છોડ દિયા હૈ. આહાહા..! તીર્થંકર જૈસે આત્મા, તીર્થંકરકા આત્મા. ચતુર્થ કાલકા પ્રથમ (તીર્થંકર). ૮૩ લાખ પૂર્વ કિસે કહેં! તબ તક બાહ્ય ત્યાગ નહીં હુઆ. બાહ્ય ત્યાગ અર્થાત્ બાહ્ય ત્યાગકી અસ્થિરતા. બાહ્યકા

તો ત્યાગ હી હૈ. બાહ્ય ત્યાગ સંબંધિત અસ્થિરતા. ઉસે છોડ નહીં સકે. પરંતુ '**શ્રદ્ધા-અપેક્ષાસે તો છોડ!**' આહાહા..! કઠિન બાત હૈ.

એક વિકલ્પમાત્ર ભી શ્રદ્ધા-અપેક્ષાસે તો છોડ દે. અરે..! શ્રદ્ધા-અપેક્ષાસે અપની પર્યાયકા આશ્રય ભી છોડ દે. શ્રદ્ધાકી અપેક્ષાસે તો પરકા આશ્રય તો નહીં, પરંતુ પર્યાયકા આશ્રય છોડ દે. આહાહા..! શ્રદ્ધા પર્યાયકા આશ્રય ન લેકર, શ્રદ્ધા દ્રવ્યકા આશ્રય લે વહ કર્તવ્ય ઔર કરનેલાયક હૈ. આહાહા..! બારહ અંગકા સાર યહ હૈ. અપને અંદર ચિદાનંદ સ્વરૂપ ભગવાન આત્મા (હૈ). અપની પર્યાયમેં અંદરમેં લે જા. ઔર ઉસ ખજાનેમેં દૃષ્ટિ દે. આહાહા..! બાહરકા સબ... બાહરકા તો છોડ, કહતે હૈં. કદાચિત્ બાહરકા સબ ન છોડ સકે તો શ્રદ્ધા-અપેક્ષાસે તો છોડ. આહાહા..! પ્રતીતમેં-શ્રદ્ધામેં તો એક વિકલ્પ, દયા, દાન, ભક્તિકા વિકલ્પ ભી આદરણીય નહીં હૈ. ઐસે શ્રદ્ધા-અપેક્ષાસે વિકલ્પસે લેકર સબ ચીજ, શ્રદ્ધામેં તો લે કિ વહ સબ ચીજ મેરી નહીં હૈ. મુજે નહીં ચાહિયે. મેરી ચીજ તો આત્મા આનંદકંદ સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ (હૈ). શ્રદ્ધા અપેક્ષાસે ઉસકા આદર કર. આહાહા..! શ્રદ્ધાકી કિંમત કિતની હોગી!

શ્રદ્ધામેં એક આનંદસ્વરૂપ ભગવાન આત્મા, ઉસકે સિવા કોઈ વિકલ્પમાત્રકા આદર નહીં. શ્રદ્ધાકી અપેક્ષાસે. અસ્થિરતા હો. શ્રદ્ધા અપેક્ષાસે આત્મા આનંદમૂર્તિ પ્રભુ એક હી આદરણીય હૈ. ઉસકે સિવા પૂરી દુનિયા, લોકાલોક વિકલ્પસે લેકર લોકાલોક સબ હેય હૈ. આહાહા..! એક ઓર ભગવાન આત્મા અતીન્દ્રિય આનંદસ્વરૂપકો હી જ્ઞેય બનાકર, એકકો હી ઉપાદેય કર. શ્રદ્ધામેં તો ઉસકો લે-લે. ઉસ અપેક્ષાસે તો પૂરી દુનિયા છોડ દે. શ્રદ્ધા-અપેક્ષાસે તો વિકલ્પસે લેકર પૂરી દુનિયા છોડ દે. આહાહા..!

'**છોડનેસે તેરા કુછ નહીં જાયગા.**' ક્યા કહતે હૈં? શ્રદ્ધામેંસે એક આત્મા આનંદકે સિવા, સબકુછ છોડને લાયક હૈ, ઉસકો છોડ દે. છોડેગા ઉસમેં તેરા કોઈ નુકસાન નહીં હોગા, કુછ નહીં જાયેગા. તેરી કોઈ ચીજ નહીં જાયેગી. આહાહા..! વહ તો પરચીજ છોડનેકી ચીજ હુયી. છોડનેમેં તેરેમેંસે કોઈ છોડનેમેં નહીં આયા. તેરા આત્મા તો અંદર આદરણીય હુઆ. આહાહા..! શ્રદ્ધા ઔર ચારિત્રકે બીચ બહુત અંતર હૈ. વીતરાગ ચારિત્ર તો ઋષભદેવ ભગવાનકો ૮૩ લાખ પૂર્વ તક નહીં આયા. અરબોં સાલ. ક્ષાયિક સમકિત. મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન તીન જ્ઞાન. સર્વ પ્રથમ તીર્થંકર. આહાહા..! ભરત જૈસે પુત્ર. ૮૩ લાખ પૂર્વ છૂટ નહીં સકે. વહ અલગ ચીજ હૈ. પરંતુ શ્રદ્ધામેં તો એક રાગકા કણસે લેકર પૂરી દુનિયા લોકાલોક, એક ઓર ભગવાન જ્ઞાતા-દૃષ્ટા, એક ઓર સબ જ્ઞેય-પરજ્ઞેય, દોનોંકો ભિન્ન કરકે, આહાહા..! દોકે બીચ ભેદજ્ઞાન કરકે, પરકી ઉપેક્ષા કરકે સ્વકી અપેક્ષા કર. શ્રદ્ધા-અપેક્ષાસે તો કર. વહ કોઈ કમ

બાત નહીં હૈ, બાપૂ! અનંત કાલમેં વહ નહીં કિયા હૈ. અનંત-અનંત કાલમેં યહ કરના, વહ કરના. અભી કહેંગે, ૩૫૦મેં. આહાહા..!

'તેરા કુછ નહીં જાયગા,...' શ્રદ્ધા-અપેક્ષાસે સારી દુનિયા છોડ દે. આહાહા..! તેરા કુછ નહીં જાયગા. **'ઉલટા પરમ પદાર્થ-આત્મા-પ્રાપ્ત હોગા.'** આહાહા..! એક ઓર ભગવાન આત્મા ઔર એક ઓર લોકાલોક. શ્રદ્ધા-અપેક્ષાસે આત્માકે સિવા સબ જીવકો છોડ. સબ અજીવ આદિ દૃષ્ટિમેં આદરણીય નહીં હૈ. દૃષ્ટિમેં આદરણીય એક હી ભગવાન આત્મા. આહાહા..! જિસ ભાવસે તીર્થંકર ગોત્ર બંધે, વહ ભાવ ભી આદરણીય નહીં હૈ. ક્યોંકિ પ્રભુ તો વીતરાગમૂર્તિ આત્મા હૈ. આહાહા..! વીતરાગમૂર્તિ ઔર રાગકા કણ, (દોનોંમેં) વિરોધ હૈ. અમૃત ઔર ઝહર જૈસા વિરોધ હૈ. તો એક આત્માકી અપેક્ષા કરકે સબકી ઉપેક્ષા કર દે. યહાં અપેક્ષા, વહાં ઉપેક્ષા. આહાહા..! **'છોડનેસે તેરા કુછ નહીં જાયગા, ઉલટા પરમ પદાર્થ...'** શ્રદ્ધામેંસે સબ છૂટ જાયગા ઔર સબકો છોડનેસે તેરેમેંસે કુછ કમી નહીં હોગી, પરંતુ તેરા પદાર્થ પ્રાપ્ત હોગા. આહાહા..! **'ઉલટા પરમ પદાર્થ-આત્મા-પ્રાપ્ત હોગા.'** આહાહા..! ચક્રવર્તી કે રાજ્યસે યહાં બાત લી હૈ.

જીવોંકો જ્ઞાન ઔર ક્રિયાકે સ્વરૂપકી ખબર નહીં હૈ ઔર 'સ્વયં જ્ઞાન ઔર ક્રિયા દોનોં કરતે હૈં' ઐસી ભ્રમણાકા સેવન કરતે હૈં. બાહ્ય જ્ઞાનકો, ભંગભેદકે પ્રશ્નોતરોંકો, ધારણાજ્ઞાનકો વે 'જ્ઞાન' માનતે હૈં ઔર પરદ્રવ્યકે ગ્રહણ-ત્યાગકો, શરીરાદિકી ક્રિયાકો, અથવા અધિક કરે તો શુભભાવકો, વે ક્રિયા કલ્પતે હૈં. 'મુજે ઈતના આતા હૈ, મૈં ઐસી કઠિન ક્રિયાએં કરતા હૂં' ઈસ પ્રકાર વે મિથ્યા સંતોષમેં રહતે હૈં.

જ્ઞાયકકી સ્વાનુભૂતિકે બિના 'જ્ઞાન' હોતા નહીં હૈ ઔર જ્ઞાયકકે દૃઢ આલંબન દ્વારા આત્મદ્રવ્ય સ્વભાવરૂપસે પરિણમિત હોકર જો સ્વભાવભૂત ક્રિયા હોતી હૈ ઉસકે સિવા 'ક્રિયા' હૈ નહીં. પૌદ્‌ગલિક ક્રિયા આત્મા કહાં કર સકતા હૈ? જડકે કાર્યરૂપ તો જડ પરિણમિત હોતા હૈ; આત્માસે જડકે કાર્ય કભી નહીં હોતે. 'શરીરાદિકે કાર્ય મેરે નહીં હૈ ઔર વિભાવ કાર્ય ભી સ્વરૂપપરિણતિ નહીં હૈ, મૈં તો જ્ઞાયક હૂં' -ઐસી સાધકકી પરિણતિ હોતી હૈ. સચ્ચે મોક્ષાર્થીકો ભી અપને જીવનમેં ઐસા ઘુંટ જાના ચાહિયે. ભલે પ્રથમ સવિકલ્પરૂપ હો, પરંતુ ઐસા પક્કા નિર્ણય કરના ચાહિયે. પશ્ચાત્ જલ્દી અંતરકા પુરુષાર્થ કરે તો જલ્દી નિર્વિકલ્પ દશા હો, દેર કરે તો દેરસે હો. નિર્વિકલ્પ સ્વાનુભૂતિ કરકે, સ્થિરતા બઢાતે-બઢાતે, જીવ મોક્ષ પ્રાપ્ત કરતા હૈ. -ઈસ વિધિકે સિવા મોક્ષ પ્રાપ્ત કરનેકી અન્ય કોઈ વિધિ નહીં હૈ. ૩૫૦.

૩૫૦. **'જીવોંકો જ્ઞાન ઔર ક્રિયાકે સ્વરૂપકી ખબર નહીં હૈ...'** જ્ઞાન કિસકો કહે ઔર ક્રિયા કિસકો કહેં. આહાહા..! યહ શાસ્ત્રજ્ઞાન યા સ્વાધ્યાય કરે ઉસકો જ્ઞાન માને. ઔર બાહરકી ક્રિયા ત્યાગ (કરે) ઉસે ક્રિયા માને. દોનોં જૂઠ હૈ. આહાહા..! **'જીવોંકો જ્ઞાન ઔર ક્રિયાકે સ્વરૂપકી ખબર નહીં હૈ ઔર 'સ્વયં જ્ઞાન ઔર ક્રિયા દોનોં કરતે હૈં' ઐસી ભ્રમણાકા સેવન કરતે હૈં.'** માલૂમ નહીં હૈ, પરંતુ માનતા હૈ કિ મૈં જ્ઞાન ભી કરતા હૂં, ક્રિયા ભી કરતા હૂં, દોનોં કરતા હૂં. આહાહા..!

કહા થા ન? (સંવત) ૧૯૯૦કી સાલમેં. રતનચંદજીકે ગુરુ. શતાવધાની ઉસકે ગુરુ સ્થાનકવાસી. ૫૫ વર્ષકી દીક્ષા થી. ઔર ઉમ્ર કરીબ ૭૫ હોગી. ચોટિલા મિલે, ચોટિલા. હમ કિસીકો નહીં મિલતે થે. સંપ્રદાયકે સાધકો કિસીકો મિલતે નહીં થે. સંપ્રદાયમેં કોઈ સાધુકો માનતે નહીં. ઉસ વક્ત અપાસરામેં સાથ ઉતરે. વે થે. જેઠ મહિના થા. ચાતુર્માસ કરને હમેં રાજકોટ જાના થા. બહુત ખુશ હુએ, બહુત ખુશ હુએ. સાથમેં ઠહરે. બાદમેં બાદ નિકલી. સ્થાનકવાસીમેં તો જ્ઞાન યાની યહ બાહરકા જાનના ઔર ક્રિયા યાની યહ ક્રિયા. 'જ્ઞાન ક્રિયાભ્યામ મોક્ષ' કહા હૈ ન? ઐસા પ્રશ્ન કિયા. ગુલાબચંદજી. ચંદુભાઈ! ગુલાબચંદજીકો પહચાનતે હો? નહીં? રતનચંદજીકે ગુરુ બહુત વૃદ્ધ થે. ૯૫-૯૬ કી ઉમ્રમેં ચલ બસે. ઉસ દિન તો ૭૫ (સાલકે થે), ઉસકે બાદ ૨૦ સાલ રહે. ઉન્હોંને પ્રશ્ન કિયા, સ્થાનકવાસીને. 'જ્ઞાન ક્રિયાભ્યામ મોક્ષ કહા હૈ ન?'

મૈંને કહા, સચ્ચી બાત હૈ. કૌન-સા જ્ઞાન? શાસ્ત્રકા પઢના, રટના વહ જ્ઞાન? વહ જ્ઞાન નહીં હૈ. આત્માકા જ્ઞાનસ્વરૂપ હૈ, ઉસે જ્ઞાનમેં જ્ઞેય બનાયે. અંતરમેં આનંદકા સ્વાદ લે વહ જ્ઞાન. આહાહા..! યહ તો (સંવત) ૧૯૯૦કી સાલકી બાત હૈ. સ્થાનકવાસી. સ્થાનકવાસીકે.. ક્યા કહતે હૈં? આચાર્ય.. આચાર્ય. પરંતુ કબુલ કિયા સબ. બાત સચ્ચી લગતી હૈ. યહ જ્ઞાન નહીં, યહ જાનપના, પુસ્તક રટના, ઈસકા યહ હૈ, ઉસકા વહ હૈ, (વહ જ્ઞાન નહીં).

અંતર આત્મા આનંદમૂર્તિ પ્રભુ, ઉસ આનંદકા જ્ઞાન અર્થાત્ આનંદકા સ્વાદ લેના. આનંદકો જ્ઞેય બનાકર, અતીન્દ્રિય આનંદકો, ઉસ અતીન્દ્રિય આનંદકે જ્ઞાનકા સ્વાદ વહ જ્ઞાન હૈ. ઔર ઉસમેં-જ્ઞાનમેં એકાગ્રતા હોની, વહ ક્રિયા હૈ. આહાહા..! સ્થાનકવાસીકે સાથ બાત હુયી. ઉનકે બડે આચાર્ય. બાત સચ્ચી હૈ, (ઐસા કહા). માર્ગ તો યહ હૈ, ક્યા કરના? આહાહા..! માર્ગ તો ભાઈ યહ હૈ. જ્ઞાન-ક્રિયા કોઈ દૂસરી (નહીં હૈ). યહ ક્રિયા કી, મહાવ્રત આદિ ક્રિયા વહ ક્રિયા નહીં.

જ્ઞાનસ્વરૂપ ભગવાન આત્મા.. (સંવત) ૧૯૯૦ સાલકે જ્યેષ્ઠ મહિનેકી બાત હૈ.

૧૯૯૦કી સાલ. ૪૭ સાલ હુએ. ઉસ વક્તકી બાત હૈ. આહા..! અંદરમેં જ્ઞાનસ્વરૂપ ચૈતન્યમૂર્તિ પ્રભુ, પૂરી દુનિયાસે અરે..! ભગવાન તીન લોકકે નાથકી મહિમાકે વિકલ્પસે ભી પર. આહાહા..! ઐસા જો ભગવાન આત્મા, વહ એક હી મુજે ઉપાદેય હૈ. દૂસરી કોઈ ચીજ મુજે ઉપાદેય નહીં હૈ. આહાહા..! ઔર ઉસકે સિવા ક્રિયા? કહા, જ્ઞાનસ્વરૂપમેં આનંદમેં રમના, અતીન્દ્રિય આનંદકે સ્વાદમેં વિશેષ રહના, વહ ક્રિયા હૈ. યહ ક્રિયા નહીં. કબુલ કિયા. ઔર એક દૂસરી બાત ગુપ્તરૂપસે કબુલ કી. સ્થાનકવાસી થે ન. ઔર સ્થાનકવાસીકી ૫૫ સાલકી દીક્ષા. કહા, મૂર્તિકા કૈસા હૈ? મૂર્તિકા ક્યા હૈ? મૈં ભી ઉન દિનોં ઉસીમેં થા.

મૂર્તિ શાસ્ત્રમેં હૈ. પ્રતિમા, પ્રતિમાકા પૂજન ૩૨ સૂત્રમેં હૈ. બાત સચ્ચી હૈ. કબુલ કિયા, હાં! હૈ શુભભાવ. પ્રતિમા પૂજન, દેરાસર આદિમેં લાખોં, ક્રોડો રૂપયે ખર્ચ કરો, ભક્તિ-બક્તિ કરે, પરંતુ હૈ શુભભાવ, ધર્મ નહીં. ધર્મ તો સ્વકે આશ્રય બિના ધર્મ તીન કાલમેં હોતા નહીં. જહાં પરકા આશ્રય આવે વહાં રાગ આયે બિના રહે નહીં. આહાહા..! કહા, મુજે પ્રતિમાકે વિષયમેં શંકા તો હૈ. હમારે કોઈ શિષ્ય શાસ્ત્ર પઢેંગે તો હમ પરસે શ્રદ્ધા ઉઠ જાયેગી. શાસ્ત્રમેં મૂર્તિ હૈ. સ્થાનકવાસી મૂર્તિ-પ્રતિમાકો માને નહીં. ઔર વહ ઉનકે બડે ગુરુ. ઉન્હોંને કબુલ કિયા કિ મૂર્તિ-પ્રતિમા શાસ્ત્રમેં હૈ. હમારી જિંદગી શંકામેં ગયી. ઐસા કહા. કોઈ શિષ્ય પઢેગા ઔર માલૂમ પડ જાયગા કિ ઈસમેં પ્રતિમા હૈ, તો હમ પરસે શ્રદ્ધા ઉઠ જાયેગી. આહાહા..! માર્ગ તો ભાઈ યહ હૈ.

ભલે ભગવાનકી પ્રતિમા તો પરદ્રવ્ય હૈ. અરે..! ભગવાન તીન લોકકે નાથ પરદ્રવ્ય હૈ. પરદ્રવ્ય પર લક્ષ્ય જાયેગા તો રાગ આયે બિના રહેગા નહીં. લેકિન વહ વસ્તુ હૈ, નહીં હૈ ઐસા નહીં. કોઈ ઉડા દે કિ નહીં હૈ, (ઐસા નહીં હૈ). સમજમેં આયા? ભગવાન, ભગવાનકી પ્રતિમા, ઉનકી પૂજા, ભક્તિ હૈ. હૈ શુભભાવ. અશુભસે બચનેકો શુભભાવ સમકિતીકો-જ્ઞાનીકો ભી આયે બિના રહે નહીં. પરંતુ વહ જાને કિ બંધકા કારણ હૈ. હૈ તો અચ્છી બાત, ઐસા કહા. પ્રતિમા હૈ, લેકિન અબ કરના ક્યા? ૭૫ સાલકી ઉમ્ર, ૫૫ સાલકી દીક્ષા. જાના કહાં? સંપ્રદાયમેં અભી ભી જહાં સ્વયં ચિપક જાતા હૈ, ઉસમેંસે નિકલના મુશ્કિલ પડ જાતા હૈ. જિસ બાતકી પક્કડ કી, ઉસ બાતસે છૂટના ઉસે મુશ્કિલ પડતા હૈ.

યહાં વહ કહતે હૈં, **'જીવોંકો જ્ઞાન ઔર ક્રિયાકે સ્વરૂપકી ખબર નહીં હૈ ઔર 'સ્વંય જ્ઞાન ઔર ક્રિયા દોનોં કરતે હૈં...'** ઐસા માને. હમ જ્ઞાન ભી કરતે હૈં ઔર ક્રિયા ભી કરતે હૈં, ઐસા માને. (ઉસકે) સ્વરૂપકી ખબર નહીં કિ સ્વરૂપ ક્યા હૈ?

આહાહા..! **'ઐસી ભ્રમણાકા સેવન કરતે હૈં.'** જ્ઞાન, અપના આનંદકા જ્ઞાન ઔર આનંદમેં રમના વહ ક્રિયા. ઉસે ભૂલકર બાહ્ય જ્ઞાન ઔર ક્રિયા, ભ્રમણામેં ભટકતા હૈ. **'ભ્રમણાકા સેવન કરતે હૈં. બાહ્ય જ્ઞાનકો, ભંગભેદકે પ્રશ્નોતરોંકો,...'** આહાહા..! ભંગભેદકે પ્રશ્નોત્તર ઔર ઉસકી ચર્ચા-વાર્તા. મૈં બડા જ્ઞાની હો ગયા. આહાહા..! પ્રશ્નોત્તર આદિમેં તો વિકલ્પ હૈ. આહાહા..! **'પ્રશ્નોતરોંકો, ધારણાજ્ઞાનકો...'** ધારણા કર લે કિ યહ ચૌદહ ગુણસ્થાન હૈ, ઐસા હૈ, વૈસા હૈ. ઉસમેં ક્યા આયા? ચૌદહ ગુણસ્થાન હૈ, છહ દ્રવ્ય હૈ ઔર છહ દ્રવ્યમેં ગુણ-પર્યાય હૈ.

નિયમસારમેં તો વહાં તક કહા કિ યહ પ્રભુ એકરૂપ હૈ, ઉસકા તીન પ્રકારસે વિચાર કરના, દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાય વહ ભી રાગ હૈ. નિયમસારમેં કુંદકુંદાચાર્યકા વચન હૈ કિ એક ચીજમેં... મેરે સન્મુખ દેખના તો રાગ હૈ હી, કુંદકુંદાચાર્ય કહતે હૈં. પરંતુ તેરે સન્મુખ દેખનેમેં ચીજ એક હૈ અંદર, સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ, ઉસમેં તીન ભેદકા વિચાર કરના, ગુણકા ભંડાર દ્રવ્ય હૈ ઔર ગુણ હૈ વહ ગુણ હૈ, ઉસકી અવસ્થા સો પર્યાય હૈ. ઐસા તીન પ્રકારકા એકમેં વિચાર કરના, વહ રાગ હૈ. નિયમસારમેં હૈ. આહાહા..! વહ પરાધીન હૈ. એકમેં તીન પ્રકારકા વિચાર (કરના) અનાવશ્યક હૈ. અનાવશ્યક હૈ, આવશ્યક નહીં. આવશ્યક અર્થાત્ વહ જરૂરતકી ક્રિયા નહીં. આહાહા..! નિયમસારમેં હૈ, એક બાર બતાયા થા. યહાં તો બાહરકી બાતમેં ઐસા કરો, ઈસકા અર્થ યહ હૈ, છકાય જીવ યહ હૈ, યહ એકેન્દ્રિયકા જીવ હૈ, હરિતકાયકા યહ જીવ હૈ, ઉસમેં ક્યા હો ગયા? આહા..!

તેરા ભગવાન અંદર કૌન હૈ? વહ ભી અકેલે જ્ઞાન ઔર આનંદકા દરિયા હૈ. અંદર આત્મા જ્ઞાન ઔર આનંદકા સાગર હૈ. ઉસમેં જબ તક લીન હોકર અંદર નહીં જાતા.. આહાહા..! રાગાદિકી ઉપેક્ષા કરકે, સ્વકે અંદર નહીં જાયે, તબ તક જ્ઞાન નહીં હૈ. ચારિત્ર તો નહીં હૈ, પરંતુ અંદરમેં ગયે બિના અંતર જ્ઞાનકે સ્વાદ બિના સમ્યગ્જ્ઞાન ભી નહીં હૈ. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ.

વહ યહાં કહતે હૈં, **'બાહ્ય જ્ઞાનકો, ભંગભેદકે પ્રશ્નોતરોંકો, ધારણાજ્ઞાનકો વે 'જ્ઞાન' માનતે હૈં...'** અજ્ઞાની ધારણા કર લે, શાસ્ત્ર પઢે ઔર ધારણ કર લે, પઢ લિયા ઔર ધારણા કર લી, ઉસમેં ક્યા હુઆ? અંતર ચીજકા જબ તક સ્પર્શ નહીં હોતા, અખંડાનંદ ચૈતન્યમૂર્તિ પ્રભુ, ઉસકા સ્પર્શ-વેદન-પ્રવેશ-ઉસકી પર્યાયમેં ઉસકે વેદનકા ભાવ આના, વહ નહીં આયે તબ તક ઉસે સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન ભી નહીં કહતે. આહાહા..! **'ધારણાજ્ઞાનકો વે 'જ્ઞાન' માનતે હૈં ઔર પરદ્રવ્યકે ગ્રહણ-ત્યાગકો...'** હૈ? પરદ્રવ્યકા ગ્રહણ-ત્યાગ. કપડા છોડા, સ્ત્રી છોડી, પુત્ર છોડે, દુકાન છોડી, ઉસમેં ક્યા હુઆ?

વહ તો ભિન્ન હી પડે હૈં.

સિદ્ધાંતમેં તો ઐસા લિખા હૈ, ૪૭ શક્તિમેં. પરવસ્તુકા ત્યાગ-ગ્રહણ માનના વહી મિથ્યાત્વ હૈ. પરવસ્તુકે ત્યાગ-ગ્રહણસે શૂન્ય આત્મા હૈ. આહા..! ત્યાગઉપાદાનશૂન્યત્વ નામકી એક શક્તિ-ગુણ આત્મામેં હૈ. જૈસે જ્ઞાનગુણ હૈ, આનંદગુણ હૈ, વૈસે અનાદિઅનંત આત્મામેં સનાતન ત્યાગઉપાદાન (શૂન્યત્વ) નામકા ગુણ પડા હૈ કિ જો પરદ્રવ્યકા ત્યાગ ઔર ગ્રહણ આત્મામેં હૈ નહીં. પરકા ત્યાગ ઔર પરકા ગ્રહણ આત્મામેં હૈ નહીં. પરકા ત્યાગ ઔર પરકા ગ્રહણ આત્મામેં હૈ હી નહીં. પરકા થોડા ત્યાગ કરે તો માન લે કિ હમ ત્યાગી હો ગયે. હમ સંયમી હો ગયે ઔર હમ ધર્મી હો ગયે. આહાહા..!

અનાદિસે નૌંવી ગ્રૈવેયક અનંત બાર ગયા. ઐસી ક્રિયા તો અભી હૈ ભી નહીં. શુક્લલેશ્યા. આહાહા..! સાધુ દિગંબર, ઉસકે લિયે પાનીકા બિંદુ બનાયે તો લે નહીં. આહાહા..! પાનીકે એક બિંદુમેં અસંખ્ય જીવ. ઉસકે લિયે પાની બનાયા હો તો પ્રાણ જાય તો ભી લે નહીં. ઐસી ક્રિયા કી. પરંતુ અંતરમેં માના કિ મૈં યહ ક્રિયા કરતા હૂં. આહાહા..!

'**પરદ્રવ્યકે ગ્રહણ-ત્યાગકો...**' આહાહા..! પરદ્રવ્યકા ગ્રહણ ઔર ત્યાગ. ઉસે ચારિત્ર માને. આહાહા..! '**શરીરાદિકી ક્રિયાકો,...**' યહ શરીરકી ક્રિયા. સ્ત્રીકા વિષય શરીર ન લે. વહ તો શરીરકી ક્રિયા હુયી. સ્ત્રીકા વિષય ન લે વહ તો શરીરકી ક્રિયા હુયી. પરંતુ અંતરમેં રાગ હૈ ઔર ઇસમેં મુજે ઠીક લગતા હૈ, ઐસા મિથ્યાત્વ તો અંદર પડા હૈ. રાગ ઔર મિથ્યાત્વ તો અંદર પડા હૈ. શરીરકી ક્રિયા ભલે ન કરે. આહાહા..! બ્રહ્મચર્ય તો ઉસે કહતે હૈં, બ્રહ્મ નામ અતીન્દ્રિય આનંદકા નાથ પ્રભુ, ઉસમેં ચરના અર્થાત્ રમના.. આહાહા..! ઉસકા નામ પરમાત્મા બ્રહ્મચર્ય કહતે હૈં. વહ બ્રહ્મચર્ય સમ્યગ્દર્શન બિના હોતા નહીં. આહાહા..! ક્યોંકિ પહલે આત્મા હી કૈસા હૈ, યહ માલૂમ નહીં. ઉસકે બિના ચરના કિસમેં? બ્રહ્મચર્ય. ચર્ય નામ ચરના, વર્તના-વર્તન કરના. આત્મા આનંદસ્વરૂપ અતીન્દ્રિય કૌન હૈ, ઉસકી ખબર બિના ઉસમેં રમના કહાંસે આયા? ઉસમેં રમે, યહ આયા કહાંસે? બ્રહ્મચર્ય લોગ શરીરસે પાલે, બાલ બ્રહ્મચારી ભલે હો, પરંતુ વહ બ્રહ્મચર્ય નહીં હૈ. આહાહા..! વહ તો શુભભાવ હૈ.

અંદરમેં આનંદસ્વરૂપ પ્રભુકા અંદર અનુભવ કરકે ઉસમેં રમના વહ બ્રહ્મચર્ય હૈ. આહાહા..! ઐસા કઠિન લગે લોગોંકો. એકાંત હો ગયા. વ્યવહાર? વ્યવહાર હો, પરંતુ વહ પુણ્યબંધકા કારણ બીચમેં આયે. નિશ્ચયકે ભાન સહિત, અનુભવ સહિત રાગકી મંદતા, ભક્તિ આદિ, બાહ્ય છ પરબી બ્રહ્મચર્ય આદિ આયે, પરંતુ વહ સબ શુભભાવ

હૈ, પુણ્યભાવ હૈ, બંધકા કારણ હૈ.

યહાં કહતે હૈં, શરીરાદિકકી ક્રિયાકો ક્રિયા માને '**અથવા અધિક કરેં તો શુભભાવકો...**' આહાહા..! જ્યાદા સે જ્યાદા અંદર જાય તો શુભભાવકો ધર્મ માને. આહાહા..! એક તો બાહ્ય ગ્રહણ-ત્યાગકો માને. અથવા શરીરાદિકી ક્રિયાકો માને અથવા અધિક કરને જાય તો શુભભાવકો, વહ ક્રિયા કરતા હૂં, શુભભાવકી ક્રિયા મૈં કરતા હૂં. આહાહા..! દયા પાલતા હૂં, દયા. આહાહા..! પરકી દયા તો આત્મા પાલ સકતા નહીં. પરદ્રવ્યકી દયા પાલ સકતા નહીં. ક્યોંકિ પરદ્રવ્ય ઔર સ્વદ્રવ્યમેં અત્યંત અભાવ હૈ. પરકી દયાકા ભાવ લાના, વહ ભી રાગ હૈ. કઠિન બાત હૈ, બાપૂ!

પુરુષાર્થસિદ્ધિ ઉપાય. અમૃતચંદ્રાચાર્ય કહતે હૈં કિ પરકી દયા વહ રાગ હૈ, વહ હિંસા હૈ, ઐસા કહા. પાઠ હૈ. પુરુષાર્થસિદ્ધિ ઉપાય, અમૃતચંદ્રાચાર્ય કૃત. પરકી દયાકા ભાવ વહ હિંસા હૈ, ઐસા કહતે હૈં. એ.. ધન્નાલાલજી! અર.ર..ર..! ક્યોંકિ પર ઉપર લક્ષ્ય ગયા તો વિકલ્પ ઉઠા, રાગ આયા. રાગ વહ આત્માકી હિંસા હૈ. આત્મા અહિંસક સ્વરૂપ હૈ, વીતરાગમૂર્તિ હૈ. ઉસમેં રાગસે હિંસા હુયી. આહાહા..! કઠિન કામ હૈ, ભાઈ! આહાહા..!

'**વે ક્રિયા કલ્પતે હૈં. 'મુજે ઈતના આતા હૈ...**' ઐસા માને, મુજે ઈતના તો આતા હૈ, ઈતના તો જ્ઞાન હૈ ન. '**મૈં ઐસી કઠિન ક્રિયાએં કરતા હૂં**' ઉપાવાસાદિ શરીરાદીકી ક્રિયા. જંગલમેં રહના, નગ્ન હોકર જંગલમેં રહે. તો ક્યા હુઆ? '**ઈસ પ્રકાર વે મિથ્યા સંતોષમેં રહતે હૈં.**' અજ્ઞાની મિથ્યા સંતોષમેં જ્ઞાન-શ્રદ્ધા ઔર ક્રિયા માનતા હૈ. અપની જ્ઞાન, શ્રદ્ધા ઔર ક્રિયા આત્માકી, ઉસકી ખબર ભી નહીં. આત્માકી જ્ઞાન, શ્રદ્ધા ઔર ક્રિયા. ક્રિયા અર્થાત્ ચારિત્ર. તીનોંકી તો ખબર ભી નહીં હૈ. શરીરાદિકી ક્રિયા ઔર જાનપનેકી ધારણા, ઔર ઉપવાસાદિકી ક્રિયા, વહ ક્રિયા માનકર ધર્મ માને. ઉસમેં શુભભાવ હૈ વહ ધર્મ હૈ. શુભભાવ તો પુણ્ય હૈ. આહાહા..!

યહાં વહ કહતે હૈં, '**મુજે ઈતના આતા હૈ,...**' ઈતના તો હમેં આતા હૈ ન, '**મૈં ઐસી કઠિન ક્રિયાએં કરતા હૂં,...**' ઐસા કહતે હૈં. આહાહા..! '**ઈસ પ્રકાર વે મિથ્યા સંતોષમેં રહતે હૈં.**' અનાદિ કાલકા કુછ ન કુછ મિથ્યાજ્ઞાન, મિથ્યાશ્રદ્ધા ઔર મિથ્યાચારિત્ર, ઈન તીનોંમેંસે કહીં ન કહીં રુકતા હૈ. ભગવાન ઉસસે ભિન્ન હૈ, સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ, અતીન્દ્રિય આનંદકા સાગર, વહ દૃષ્ટિમેં, વેદનમેં ન આયે, તબ તક ઉસકો જન્મ-મરણકા અંત આતા નહીં. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ.

'**જ્ઞાયકકી સ્વાનુભૂતિકે બિના...**' દેખો! અબ આયા. જ્ઞાયક આત્મા-ભગવાન આત્મ, જ્ઞાયક સ્વરૂપકી અનુભૂતિ. સ્વ-અનુભૂતિ. આયા? સ્વાનુભૂતિ. પર અનુભૂતિ-

પરકા અનુભવ નહીં. રાગકા, વિકલ્પકા નહીં. આહાહા..! સ્વાનુભૂતિકે બિના-જ્ઞાયકકી સ્વ અનુભૂતિકે બિના **'જ્ઞાન' હોતા નહીં હૈ...'** આહાહા..! જ્ઞાયક-જાણક સ્વભાવસે ભરા પડા પ્રભુ, જિસમેં જ્ઞાયકપના નિત્ય લબાલબ ભરા હૈ. ઉસે જાનનેકે લિયે પરકી અપેક્ષા હૈ નહીં. ઐસા જ્ઞાનકા ભંડાર, જ્ઞાનકા સાગર, ઉસકી સ્વાનુભૂતિ-ઉસકા સ્વ અનુભવ, ઉસકે બિના જ્ઞાન હોતા નહીં. ગ્યારહ અંગ પઢે તો ભી જ્ઞાન હૈ નહીં. ગ્યારહ અંગ ભી અનંત બૈર પઢા. અનંત બૈર. એક અંગમેં ૧૮ હજાર પદ, એક પદમેં ૫૧ ક્રોડ શ્લોક. ઐસા અનંત બાર કિયા. લેકિન આતમ.. આતમ.. આતમ.. આતમ ભગવાન અંદર ચિદાનંદ પ્રભુ, અતીન્દ્રિય આનંદકા કંદ, અતીન્દ્રિય આનંદકા કંદ, અતીન્દ્રિય આનંદકા પિંડ, ઉસકા અનુભવ ન કિયા. ઉસકા સ્વાદ નહીં લિયા. ઉસકો જ્ઞેય નહીં બનાયા. આહાહા..! કઠિન બાત હૈ, ભાઈ! એકાંત લગે. યહ તો એકાંત હૈ. એકાંત હી હૈ. સમ્યક્ નય એકાંત હી હૈ. આહાહા..!

'એક જ્ઞાયકકે દૃઢ આલંબન દ્વારા...' એક જ્ઞાયક. જાણક સ્વભાવસે ભરા પડા પ્રભુ, ઉસકે દૃઢ આલંબન દ્વારા **'આત્મદ્રવ્ય સ્વભાવરૂપસે પરિણમિત હોકર...'** આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ. **'જ્ઞાયકકે દૃઢ આલંબન દ્વારા આત્મદ્રવ્ય સ્વભાવરૂપસે પરિણમિત હોકર...'** આત્મદ્રવ્ય જો વસ્તુ ભગવાન, સ્વયં સ્વતઃ સ્વભાવરૂપ પરિણમિત હોકર. આહાહા..! **'જો સ્વભાવભૂત ક્રિયા હોતી હૈ...'** જો સ્વભાવભૂત. સ્વભાવમેં એકાગ્રતાકી જો ક્રિયા હોતી હૈ, ઉસકે સિવા ક્રિયા હૈ નહીં. આહાહા..! ઉસકે સિવા ક્રિયા હૈ નહીં, ઉસકા અર્થ ક્યા? સચ્ચી ધર્મકી ક્રિયા નહીં હૈ. ક્રિયા તો હૈ, (ધર્મકી નહીં). ધાર્મિક ક્રિયા યહ હૈ. ધર્મ-આત્માકે સ્વભાવમેં એકાગ્રતા. આહાહા..! **'ઉસકે સિવા 'ક્રિયા' હૈ નહીં.'** અર્થાત્? ક્રિયા તો હૈ, પરંતુ આત્માકે જ્ઞાનાનંદમેં રહનેકે અલાવા (કોઈ) સમ્યક્ ક્રિયા હૈ નહીં. સબ મિથ્યા ક્રિયા હૈ. આહાહા..!

'પૌદ્ગલિક ક્રિયા...' શરીર, વાણી, મનકી. **'આત્મા કહાં કર સકતા હૈ?'** આહાહા..! પૌદ્ગલિક ક્રિયા આત્મા કહાં કર સકતા હૈ? આહાહા..! આત્મા શરીરકો હિલા સકતા નહીં, બોલ સકતા નહીં. આહાહા..! આંખકી પલક નહીં ઝબક સકતા. એક અંગૂલી ઐસી નહીં કર સકતા. ઐસે હૈ તો ઈતના કર નહીં સકતા. વહ તો જડસે હોતા હૈ. આહાહા..! પાંચ અંગૂલીમેં માત્ર એક અંગૂલીકો ઈતના કરના હૈ. ઈતના. આત્મા કર સકતા નહીં, વહ તો જડકી ક્રિયા હૈ. જડકે ક્રમમેં પર્યાયમેં આનેવાલી વહ ક્રિયા જડસે હોતી હૈ. આત્મા ઉસકા કર્તા-હર્તા હૈ નહીં. આહાહા..! બડી કઠિન બાત.

'આત્મા કહાં કર સકતા હૈ?' પરકા. **'જડકે કાર્યરૂપ તો જડ પરિણમિત હોતા**

હૈ.' શરીર, વાણી, મન જડ હૈ. જડકા પરિણમન જડસે હોતા હૈ. **'જડકે કાર્યરૂપ તો જડ પરિણમિત હોતા હૈ.'** આહાહા..! **'આત્માસે જડકે કાર્ય કભી નહીં હોતે.'** આહાહા..! એક પ્રશ્ન ચલા થા. એક ડલી હો, શક્કરકી અથવા ગુડકી, કિસીકી ભી. પૂરી ડલીકો છૂના ન પડે. એક ઓર ઐસા કરે તો પૂરી હટ જાય. દેખો! નિમિત્તસે હુઆ કિ નહીં? એકકે સાથ બાત હુયી. દામોદર સેઠ, દામનગર. ઉનકી દૃષ્ટિ બહુત વિપરીત થી. ઐસા કહતે થે, યહાં કોઈ ચીજ પડી હો, તો પૂરી ચીજકો છૂએ નહીં, એક ઓર અંગૂલીસે ઐસા કરે તો ખિસક જાય. અરે..! ભાઈ! અંગૂલી ઉસકો છૂતી નહીં. વહ તો વહ ક્રિયા ઉસ પ્રકારસે, ઉસ સમય ઉસ કાલમેં જડકી હોનેવાલી થી. આહાહા..! બડા કઠિન કામ.

યહ લકડી આત્મા લે સકતા નહીં. ઔર યહ લકડી અંગૂલીકે કારણ ઐસે રહી હૈ, ઐસા નહીં. ક્યોંકિ આધાર નામકા ઉસમેં ગુણ હૈ. તો અપને આધારસે રહી હૈ. અંગૂલીકે આધારસે નહીં. દિખતા હૈ ન? લેકિન તૂ ક્યા દેખતા હૈ? તૂ અંગૂલીકો દેખતા હૈ કિ યહ દેખતા હૈ? તૂ દેખતા હૈ અંગૂલી. અંગૂલીકા આધાર યહાં (હૈ). ઉસકો દેખ તો ઉસકે આધારસે વહ હૈ. સંયોગસે દેખે તો દિખે કિ દેખો! અગ્નિ આયી તો પાની ગરમ હુઆ. અગ્નિ આયી ઔર પાની ગરમ હુઆ. છૂરી આયી ઔર લૌકીકે ટૂકટે હુએ. તૂ દેખતા હૈ દૂસરી ચીજકો. પરંતુ ઉસ વસ્તુકો દેખ. ઉસ વસ્તુમેં જો ક્રિયા હોતી હૈ વહ ક્રિયા અપનેસે હોતી હૈ. તૂ યહાં છૂરીકો દેખતા હૈ કિ છૂરીસે વહ ક્રિયા હુયી. છૂરી કહતે હૈં ન? ક્યા કહતે હૈં? ભાઈ ગયે? ગયે લગતે હૈં. છૂરી. છૂરી પરકો છૂતી હી નહીં. આહાહા..! દુનિયાકી દૃષ્ટિ..

જૈસે યહ અંગૂલી હૈ, દેખો! દેખે ક્યા? કિ યહ અંગૂલી. ઈસ અંગૂલીસે યહ ઊંચા હુઆ દેખે. પરંતુ ઉસ તરહ નહીં દેખકર, યહ ઊંચા હુઆ ઐસા દેખે તો (બરાબર હૈ). સંયોગસે દેખનેકી દૃષ્ટિ હી મિથ્યાત્વ હૈ. આહાહા..! ઉસકા પર્યાયકા સ્વભાવ ઉસ સમય હૈ, જિસ સમય જો પર્યાય હોનેવાલી હૈ વહ ઉસી સમય હોગી, ઉસકી પર્યાય ઉસસે હુયી હૈ. દૂસરા દ્રવ્ય ઉસે છૂએ નહીં, સ્પર્શે નહીં તો હો કહાંસે? આહાહા..!

ઈસે એકાંત માનતે હૈં. લો. પત્રોંમેં આયે, એકાંત હૈ, સોનગઢકા એકાંત હૈ. નિમિત્તસે કુછ હોતા નહીં, ઐસા કહતે હૈં. બાત સચ્ચી હૈ. બાત જૂઠી નહીં હૈ. નિમિત્તસે કુછ હોતા નહીં, વહ બાત તો ઐસે હી હૈ. ભલે આપકો ન બૈઠે. આહાહા..! નિમિત્ત ચીજ દૂસરી હૈ, ઉપાદાન ચીજ દૂસરી હૈ. દૂસરી ચીજમેં જો અપની પર્યાય હોતી હૈ, ઉસમેં નિમિત્ત આકર કરે ક્યા? ઔર નિમિત્ત ભી અપની પર્યાયકો કરતા

હૈ તો પરકી પર્યાય કરને જાયે કહાં? આહાહા..! કઠિન કામ હૈ.

'જડકે કાર્યરૂપ તો જડ પરિણમિત હોતા હૈ;...' વહ તો ઉસકે કારણ પરિણમતા હૈ. યહ અંગૂલી, ભાષા આદિ. **'આત્માસે જડકે કાર્ય કભી નહીં હોતે.'** આત્માસે જડકે કાર્ય... આહાહા..! લોંકીકે દો ટૂકડે કરના અપના કાર્ય નહીં. તિનકેકા દો ટૂકડા કરના અપના કાર્ય નહીં. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- દોનોંને મિલકર કામ કિયા, ઐસા માને.

ઉત્તર :- એક હી હૈ. દોનોં-બોનોં હૈ નહીં. એકને હી કિયા હૈ, અપની પર્યાયમેં ક્રમબદ્ધમેં. દૂસરી ચીજ ભી અપને ક્રમબદ્ધમેં આકર અપની પર્યાય કરતા હૈ. વહ ભી અપને કારણસે અપની પર્યાય કરતા હૈ. સમય એક ઓર દોનોં અપના-અપના કાર્ય કરતે હૈં.

મુમુક્ષુ :- દોનોંને મિલકર કિયા..

ઉત્તર :- મિલકર ક્યા કિયા? તેરી ચીજ કહાં આયી?

મુમુક્ષુ :- વહ તો ...

ઉત્તર :- આયી કહાં? ઈસને યહ કિયા, ઈસને યહ કિયા. ઈસમેં દૂસરી ક્રિયા આયી કહાં? ઉસને ઉસકી ક્રિયા ઐસે કી, તબ સંયોગસે કિયા ઐસા તો હૈ નહીં. યહ તો સંયોગ હૈ. સંયોગી ક્રિયા ઉસસે હુયી હૈ. યહ ઉસસે હુયી. ઉસમેં તીસરી ક્રિયા કહાં હુયી? દોનોં મિલકર હુયી, ઐસા આયા કહાં? આહાહા..! કઠિન કામ હૈ.

મુમુક્ષુ :- ઉસમેં દિક્કત ક્યા હૈ?

સમાધાન :- બડી દિક્કત યહ હૈ કિ દો દ્રવ્ય એક હો જાનેપર અનંત દ્રવ્યોંકા નાશ હો જાય. અનંત દ્રવ્ય અનંતપને હમેશા કૈસે રહે? આહાહા..! અનંત પદાર્થ ભગવાનને કહે. તો અનંત (પદાર્થ) અપની પર્યાયસે કાર્ય કરતે રહતે હૈં. દૂસરા દૂસરેકા કરે તો અનંત રહતે નહીં. આહાહા..! કઠિન બાત હૈ.

'શરીરાદિકકે કાર્ય મેરે નહીં હૈ...' આહાહા..! શરીર, વાણી, મન આદિ શબ્દ પડા હૈ ન? **'શરીરાદિકે કાર્ય મેરે નહીં હૈ ઔર વિભાવકાર્ય ભી સ્વરૂપપરિણતિ નહીં હૈ,...'** શુભ રાગાદિ હૈ વહ સ્વરૂપકી પરિણતિ-પર્યાય નહીં હૈ, વહ તો વિકારકી પરિણતિ હૈ. આહાહા..! શુભપરિણતિ ભી સ્વરૂપપરિણતિ નહીં હૈ. આહાહા..! **'મૈં તો જ્ઞાયક હૂં'** મૈં તો જાનને-દેખનેવાલા હૂં. વહ ભી સ્વયંકો જાનને-દેખનેવાલા હૂં. આહાહા..! નિશ્ચયસે. **'ઐસી સાધકકી પરિણતિ હોતી હૈ.'** ઐસી સાધક અર્થાત્ ધર્મ કરનેવાલા, ધર્મ કરનેવાલા સાધકકી ઐસી પરિણતિ હોતી હૈ. પરિણતિ અર્થાત્ પર્યાય. આહાહા..! અપને જ્ઞાનકી પર્યાય અપનેસે હોતી હૈ, શ્રદ્ધાકી પર્યાય અપનેસે હોતી

હૈ, આનંદકી, ચારિત્રકી-શાંતિકી પર્યાય અપનેસે હોતી હૈ. યહ સાધકકી પરિણતિ હૈ. પરસે નહીં ઔર પર એવં સ્વયં મિલકર ભી નહીં. પરસે નહીં ઔર પર એવં સ્વયં દો મિલકર ભી નહીં (હોતી હૈ). આહાહા..! **'ઐસી સાધકકી પરિણતિ હોતી હૈ.'**

'સચ્ચે મોક્ષાર્થીકો...' **'સચ્ચે મોક્ષાર્થીકો ભી અપને જીવનમેં ઐસા ઘુંટ જાના ચાહિયે.'** આહાહા..! સાદી ભાષા હૈ. સચ્ચે મોક્ષાર્થીકો, **'સચ્ચે મોક્ષાર્થીકો ભી અપને જીવનમેં ઐસા ઘુંટ જાના ચાહિયે.'** આહાહા..! સ્વકી પરિણતિ સ્વ ઔર પરકી પરિણતિ પર, ઐસે ઘુંટ જાના ચાહિયે. આહાહા..! **'ભલે પ્રથમ સવિકલ્પરૂપ હો,...'** વિકલ્પ આતે હૈં. પ્રથમ સવિકલ્પ હો. વીતરાગ તો હોતા નહીં. **'પરંતુ ઐસા પક્કા નિર્ણય કરના ચાહિયે.'** કિ વિકલ્પ ભી મેરી ચીજ નહીં હૈ. આહાહા..! પરકા કર સકતા તો નહીં, પરંતુ કર નહીં સકનેકા વિકલ્પ આયા. આહાહા..! વહ પ્રથમ વિકલ્પરૂપ હો, **'પરંતુ ઐસા પક્કા નિર્ણય કરના ચાહિયે.'** ક્યા? કિ યહ વિકલ્પ મેરી ચીજ નહીં હૈ. મેરેસે વિકલ્પ હુઆ નહીં. આહાહા..! જ્ઞાનકી પરિણતિ જ્ઞાનસે હુયી, રાગકી પરિણતિ રાગસે હુયી, જડકી પરિણતિ જડસે હુયી. આહાહા..! **'પરંતુ ઐસા પક્કા નિર્ણય કરના ચાહિયે.'**

'પશ્ચાત્ જલ્દી અંતરકા પુરુષાર્થ કરે...' આહાહા..! અંતરમેં ચૈતન્યકા પુરુષાર્થ કરે. આહાહા..! **'પશ્ચાત્ જલ્દી અંતરકા પુરુષાર્થ કરે...'** પરંતુ જલ્દી કરે, હાં! **'તો જલ્દી નિર્વિકલ્પ દર્શન હો,...'** આહાહા..! અંદર રાગરહિત દશા હો જાતી હૈ. સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાનમેં રાગરહિત દશા હોતી હૈ. આહાહા..! ઉતના સમય નિકાલે નહીં. **'દેર કરે તો દેરસે હો. નિર્વિકલ્પ સ્વાનુભૂતિ કરકે, સ્થિરતા બઢાતે-બઢાતે, જીવ મોક્ષ પ્રાપ્ત કરતા હૈ.-ઈસ વિધિકે સિવા મોક્ષ પ્રાપ્ત કરનેકી અન્ય કોઈ વિધિ નહીં હૈ.'** (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ વદ-૭, સોમવાર, તા. ૧-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૫૨, ૩૫૩. પ્રવચન નં. ૨૨

'દ્રવ્યસે પરિપૂર્ણ મહાપ્રભુ હૂં, ભગવાન હૂં, કૃતકૃત્ય હૂં' ઐસા માનતે હોને પર ભી 'પર્યાયમેં તો મૈં પામર હૂં' ઐસા મહામુનિ ભી જાનતે હૈં.

ગણધરદેવ ભી કહતે હૈં કિ 'હે જિનેન્દ્ર! મૈં આપકે જ્ઞાનકો નહીં પા સકતા. આપકે એક સમયકે જ્ઞાનમેં સમસ્ત લોકાલોક તથા અપની ભી અનંત પર્યાયેં જ્ઞાત હોતી હૈં. કહાં આપકા અનંત-અનંત દ્રવ્ય-પર્યાયોંકો જાનનેવાલા અગાધ જ્ઞાન ઔર કહાં મેરા અલ્પ જ્ઞાન! આપ અનુપમ આનંદરૂપ ભી સંપૂર્ણયતયા પરિણમિત હો ગયે હૈં. કહાં આપકા પૂર્ણ આનંદ ઔર કહાં મેરા અલ્પ આનંદ! ઈસી પ્રકાર અનંત ગુણોંકી પૂર્ણ પર્યાયરૂપસે આપ સંપૂર્ણતયા પરિણમિત હો ગયે હો. આપકી ક્યા મહિમા કરેં? આપકો તો જૈસા દ્રવ્ય વૈસી હી એક સમયકી પર્યાય પરિણમિત હો ગયી હૈ, મેરી પર્યાય તો અનંતવેં ભાગ હૈ.'

ઈસ પ્રકાર પ્રત્યેક સાધક, દ્રવ્ય-અપેક્ષાસે અપનેકો ભગવાન માનતા હોને પર ભી, પર્યાય અપેક્ષાસે-જ્ઞાન, આનંદ, ચારિત્ર, વીર્ય ઈત્યાદિ સર્વ પર્યાયોંકી અપેક્ષાસે-અપની પામરતા જાનતા હૈ. ૩૫૨.

વચનામૃત-૩૫૨. '**દ્રવ્યસે...**' મુખ્ય બાત ઉઠાયી હૈ. દ્રવ્ય અર્થાત્ વસ્તુ અનાદિઅનંત, જો પર્યાય એક સમયકી પલટતી હૈ ઉસકે પીછે દ્રવ્ય ત્રિકાલ અપલટતા હૈ. ઐસા જો દ્રવ્ય-વસ્તુ '**દ્રવ્યસે પરિપૂર્ણ...**' દ્રવ્યસે તો મૈં પરિપૂર્ણ હૂં. '**મહાપ્રભુ હૂં,...**' આહાહા..! દ્રવ્યસે-પદાર્થસે-વસ્તુસે-ચૈતન્ય જ્ઞાયક પદાર્થસે-જ્ઞાયકભાવસે તો મૈં પરિપૂર્ણ મહાપ્રભુ હૂં. આહાહા..! પ્રત્યેક આત્માકો ઐસા હૈ. પ્રત્યેક પ્રભુ, ઉસકા જો દ્રવ્ય હૈ વહ મહાપ્રભુ પરિપૂર્ણ હૈ. પરિપૂર્ણ હૈ ઔર મહાપ્રભુ હૈ. આહાહા..! યહાં તો અપની બાત કહી હૈ ન. હૂં. '**દ્રવ્યસે પરિપૂર્ણ મહાપ્રભુ હૂં,...**' છું. ઐસે ધર્મી-સમ્યગ્દૃષ્ટિકો યહ ભાવના કરની. આહાહા..!

'**ભગવાન હૂં,...**' દ્રવ્યસે તો ભગવાન હૂં. ભગવાન ઔર મેરે દ્રવ્યમેં કોઈ ફર્ક નહીં હૈ. આહાહા..! '**કૃતકૃત્ય હૂં...**' દ્રવ્યસે તો કૃતકૃત્ય હૂં. કુછ કરને જૈસા હૈ, ઐસા દ્રવ્યમેં નહીં હૈ. વહ તો પર્યાયમેં હૈ. યહ તો કૃતકૃત્ય હૈ. સબ કાર્ય પૂરે કિયે હૈં. સબ ગુણોંકી શક્તિ પૂરી હી હૈ. શક્તિ. આહાહા..! ઐસા મૈં કૃતકૃત્ય હૂં. ઈસ

પ્રકાર સાધક જીવકો યહ ભાવના કરની. આહાહા..! '**કૃતકૃત્ય હૂં, ઐસા માનતે હોને પર ભી...**' ઐસા માનતે હોને પર ભી '**પર્યાયમેં તો મૈં પામર હૂં.**' આહાહા..! પર્યાય કહાં સર્વજ્ઞકી પર્યાય ઔર કહાં મેરી પર્યાય. અનંતગુના ફેર હૈ. પર્યાયમેં મૈં પામર હૂં. દ્રવ્યસે પ્રભુ હૂં, પર્યાયસે પામર હૂં. આહાહા..! ક્યોંકિ પર્યાયમેં જબ તક પરિપૂર્ણતા નહીં હોતી, જબ તક પરિપૂર્ણ નહીં હોતી તબ તક પામરતા હૈ. આહાહા..! '**ઐસા માનતે હોને પર ભી પર્યાયમેં તો મૈં પામર હૂં.**' આહાહા..! '**ઐસા મહામુનિ ભી જાનતે હૈં.**' ઐસા મહામુનિ ગણધર ચાર જ્ઞાન ઔર ચૌદહ પૂર્વકી અંતર્મુહૂર્તમેં રચના કરનેવાલે, ચાર જ્ઞાન ઔર ચૌદહ પૂર્વકી અંતર્મુહૂર્તમેં રચના કરનેવાલે ગણધર ભી ઐસા માનતે હૈં, ઐસા મહામુનિ ભી માનતે હૈં. ઈસલિયે કહા કિ, મહામુનિ કૌન? '**ગણધરદેવ ભી કહતે હૈં...**' આહાહા..!

અપની અંતરકી સનાતન વસ્તુ અનાદિઅનંત ધ્રુવકી મહિમા કભી આયી નહીં. સનાતન પરમ સત્ય, ઉસકા ભંડાર અંદરમેં ભરા હૈ. ઉસકી મહિમા, માહાત્મ્ય કભી આયા નહીં. પર્યાય પર અનાદિસે ખેલ કિયા. આહા..! અનાદિસે પર્યાય પર ખેલ કિયા. પરંતુ પર્યાયકે સિવા અંદર વસ્તુ ભગવાન પરિપૂર્ણ હૈ, ઉસ પર દૃષ્ટિ દી નહીં.

'**ગણધરદેવ ભી કહતે હૈં કિ 'હે જિનેન્દ્ર!'** હે પરમાત્મા! '**મૈં આપકે જ્ઞાનકો નહીં પા સકતા.**' આપકે જ્ઞાનકો નહીં પા સકતા. આપકે જ્ઞાનકી પરિપૂર્ણતા કોઈ અચિંત્ય મહિમા (હૈ). સર્વજ્ઞકી પર્યાય, ઐસી ભાષા ભલે બોલે, પરંતુ સર્વજ્ઞ એક સમયમેં કોઈ ચમત્કારિક વસ્તુ હૈ કિ અપને સિવા સર્વ લોકાલોક ભી (જાને), સ્વયં સ્વયંકો ભી જાને ઔર ઉસકો ભી જાને. ઐસી કોઈ તાકત પર્યાયકી તાકત (હૈ). હે નાથ! આપકી પર્યાયકી તાકતકે આગે.. આહાહા..! '**મૈં આપકે જ્ઞાનકો નહીં પા સકતા.**' આપકે જ્ઞાનકી પરિપૂર્ણતા મૈં પા સકતા નહીં. આહાહા..! દ્રવ્ય સ્વરૂપ ભગવાન પરિપૂર્ણ આત્મા કૃતકૃત્ય, ઉસકો મૈંને પાયા. પરંતુ આપકી પર્યાય જો ભગવાનપર્યાય હૈ, ઉસકો તો મૈં નહીં પા સકતા. અભી મેરી પર્યાયમેં પામરતા હૈ. આહાહા..!

નૌંવી ગ્રૈવેયક મિથ્યાદૃષ્ટિ હોકર ગયા. બહુત ક્રિયા કી ઔર બહુત કિયા ઐસા માના. બહુત કિયા ઐસા માના. તબ જ્ઞાની કહતે હૈં કિ મૈં તો અભી પર્યાયમેં અનંતવે ભાગમેં હૂં. કહાં પરમાત્મા ઔર કહાં મૈં! સ્વામી કાર્તિકેયમેં યહ ગાથા હૈ. કાર્તિકેયાનુપ્રેક્ષા ગ્રંથ હૈ, ઉસમેં એક ગાથા હૈ. સમકિતી અપનેકો દ્રવ્યસે તો પ્રભુકે રૂપમેં સ્વીકારતે હૈં, પર્યાયમેં પામરતા માનતે હૈં. અરે..! મુજે બહુત કરના બાકી હૈ. મુજે બહુત કરના (બાકી હૈ). દ્રવ્ય-ઓરકી વૃત્તિ ઝુકાવવાલી દશા, બહુત કરની હૈ. મુજે બહુત બાકી હૈ. આહા..! મુનિ ભી ઐસા કહતે હૈં. દ્રવ્યદૃષ્ટિસે ભલે મૈં પરિપૂર્ણ હૂં, મહાપ્રભુ

હૂં, કૃતકૃત્ય હૂં. પરંતુ પર્યાયમેં અભી મુજે બહુત કરના બાકી હૈ. મુનિ હુએ તો ભી. તીન કષાયકા નાશ (હુઆ હૈ). ગણધર ચાર જ્ઞાન ઔર ચૌદહ પૂર્વકી રચના અંતર્મુહૂર્તમેં કરનેવાલે, વે ભી ઐસા માનતે હૈં કિ પ્રભુ! આપકી પર્યાય કરનેમેં મૈં અભી પામર હૂં. આહાહા..! મુજે બહુત કરના બાકી હૈ. કહાં કેવલજ્ઞાન ઔર કહાં મતિજ્ઞાન. આહાહા..!

ધવલમેં લિયા હૈ, કિ જહાં સમ્યક્ મતિજ્ઞાન હુઆ, (વહ) કેવલજ્ઞાનકો બુલાતા હૈ. ઐસી ભાષા હૈ, કેવલજ્ઞાનકો બુલાતા હૈ, અરે..! પ્રભુ! આઓ. મૈં અલ્પ જ્ઞાનમેં કબ તક રહૂં? મેરી ચીજ પ્રભુ મહાપ્રભુ ઔર પર્યાયમેં પામરતા, મૈં કબ તક રહૂં? આહાહા..! પ્રભુતા પૂર્ણતા મહાપ્રભુ હૂં. વહ તો શક્તિ-વસ્તુકે સ્વભાવસે મહાપ્રભુ હૂં. પરંતુ પર્યાયમેં, પ્રભુ!

હું પામર શું કરી શકું એવો નથી વિવેક,
ચરણ શરણ ધીરજ નથી મરણ સુધીની છેક.

યહ શ્રીમદ્‌મેં આતા હૈ. મરણ પર્યંત મુજમેં પૂર્ણ સ્થિરતા આવે, ઐસી મુજમેં અભી પામરતા હૈ. આહાહા..! યહાં તો સાધારણ કુછ કરે તો ઐસા હો જાય કિ બહુત કિયા. આહાહા..! બહુત અનંત બાકી હૈ, ભાઈ! ચાર જ્ઞાન ઉત્પન્ન હો તો ભી અનંતવેં ભાગમેં અભી હુઆ, અભી તો અનંતગુના બાકી હૈ. આહા..! યદિ ઐસી દૃષ્ટિ હો તો ઉસે પર્યાયમેં દીનતા રહે, અભિમાન ન આયે. આહાહા..! મૈં જાનતા હૂં, મૈંને બહુત શાસ્ત્ર પઢે હૈં, ઐસા પર્યાયમેં અભિમાન ન આયે. આહાહા..!

'**આપકે એક સમયકે જ્ઞાનમેં...**' હે જિનેન્દ્રદેવ! '**આપકે એક સમયકે જ્ઞાનમેં સમસ્ત લોકાલોક તથા અપની અનંતી પર્યાયેં...**' ક્યા કહા? દેખો! ક્યોંકિ પ્રત્યેક દ્રવ્યમેં પ્રગટરૂપ અનંતી પર્યાયેં હોતી હૈં. અલ્પજ્ઞ પ્રાણીકો ભી અલ્પ અનંત પર્યાય રહતી હૈ. પર્યાયકી સંખ્યા તો અનંત હૈ, પરંતુ ઉસકી સામર્થ્યતા અપૂર્ણ હૈ. આહાહા..! સમકિતીકો ભી અનંતી પર્યાય, જિતને ગુણ હૈ ઉતની પર્યાય પ્રગટ હૈ. આહાહા..! એક પર્યાય નહીં, અકેલા સામાન્ય નહીં. સામાન્ય ત્રિકાલ જો કૃતકૃત્ય પ્રભુ તો ત્રિકાલ ધ્રુવ (હૈ). પરંતુ ઉસકા સ્વીકાર કરનેવાલી વર્તમાન એક સમયમેં અનંતી પર્યાયેં હૈં. અનંતી.. અનંતી.. અનંતી.. આહાહા..! સમય એક, પરંતુ પર્યાય અનંતી.. અનંતી.. અનંતી હૈ. જિતને ગુણ હૈં, ઉતની પર્યાયેં હૈં. પરંતુ ઉસ પર્યાયમેં પામરતા હૈ.

'**જ્ઞાનમેં સમસ્ત લોકાલોક તથા અપની અનંતી પર્યાયેં...**' અનંત પર્યાય લી ન? પ્રગટ અનંતી પર્યાય હૈ. કેવલજ્ઞાનીકો ભી અનંતી પ્રગટ પર્યાયેં હૈં. આહાહા..! અરે..! નિગોદકા જીવ લો. એક શરીરમેં અનંત જીવ, ફિર ભી ઉસકી પ્રગટ પર્યાય

અનંત હૈ. બરાબર હૈ? આહાહા..! ક્યોંકિ ગુણ અનંત હૈં. તો પર્યાય ભી બાહર અનંત પ્રગટ હૈ. અનંત પર્યાય બિનાકા કોઈ દ્રવ્ય કભી હોતા હી નહીં. આહાહા..! નિગોદમેં અક્ષરકે અનંતવેં ભાગમેં વિકાસ હૈ. ફિર ભી પર્યાયકી સંખ્યા અનંત હૈ. આહાહા..! ક્યોંકિ ગુણ અનંત હૈં. ભલે હિન હૈ, કમજોર હૈ, પરંતુ પર્યાયકી સંખ્યા અનંત હૈં. આહાહા..! ક્યોંકિ પ્રત્યેક દ્રવ્યમેં સામાન્ય ગુણ જો અનંત હૈં, તો ઉસકી વિશેષ પર્યાય બિના વહ સામાન્ય રહતા નહીં. આહાહા..! નિગોદમેં અનંતી પર્યાય, અનંતી.

યહાં તો કહતે હૈં, હે નાથ! '**કહાં આપકા અનંત-અનંત દ્રવ્ય-પર્યાયોંકો જાનનેવાલા અગાધ જ્ઞાન ઔર કહાં મેરા અલ્પ જ્ઞાન!**' આહાહા..! વિશેષમેં પ્રભુ! બહુત ફર્ક હૈ. સામાન્યમેં આપ (ઔર મૈં) સમાન હૈં. સામાન્ય અર્થાત્ દ્રવ્ય સ્વભાવ, ગુણ સ્વભાવ-શક્તિ સ્વભાવ, સત્‌કા ત્રિકાલી સનાતન સત્ત્વ, યહ સમાન હૈ. યહ પ્રત્યેક પ્રાણી-પ્રત્યેક આત્માકા સમાન હૈ. નિગોદસે લેકર સિદ્ધ, સબકા સમાન હૈ. આહાહા..! પર્યાયમેં બહુત ફર્ક હૈ. આહા..! હૈ પર્યાય ભલે અનંતવી સંખ્યા, પરંતુ ઉસ પર્યાયમેં પ્રભુ! આપકે આગે મૈં અલ્પ હૂં. ઐસા ગણધરદેવ કહતે હૈં. '**અગાધ જ્ઞાન ઔર કહાં મેરા અલ્પ જ્ઞાન!**'

'**આપ અનુપમ આનંદરૂપ ભી...**' અનુપમ આનંદરૂપ ભી '**સંપૂર્ણતયા પરિણમિત હો ગયે હૈં.**' ક્યા કહતે હૈં અબ? આનંદકે સાથ મિલાન કરતે હૈં. આહા..! આપ અનુપમ-ઉપમા ન દે સકે ઐસા કોઈ અતીન્દ્રિય આનંદ.. આહાહા..! દ્રવ્યકા સ્વભાવ જો અતીન્દ્રિય આનંદ, ઉસ આનંદરૂપ ભી સંપૂર્ણતયા પરિણમિત હો ગયે હૈં. આનંદ ભી આપકો સંપૂર્ણ પરિણમિત હો ગયા હૈ. અનંતી પર્યાયમેં આનંદ ભી એક પર્યાય હૈ. ભગવાનમેં અનંતી પર્યાય પ્રગટ હુયી, ઉસમેં આનંદ ભી એક પર્યાય હૈ. આનંદ એક પર્યાય સંપૂર્ણ પ્રગટ હુયી હૈ. આહાહા..! '**સંપૂર્ણતયા પરિણમિત હો ગયે હૈં. કહાં આપકા પૂર્ણ આનંદ...**' આહાહા..! પ્રભુ! આપકા કહાં પૂર્ણ આનંદ '**ઔર કહાં મેરા અલ્પ આનંદ!**' આહાહા..! અતીન્દ્રિય આનંદ તો હૈ. પ્રગટ અનંતી પર્યાય હૈ. ઉસમેં આનંદ ભી પ્રગટ પર્યાય હૈ. આહાહા..! કહાં મેરા અલ્પ આનંદ ઔર કહાં આપકા પૂર્ણ આનંદ. આહાહા..! ઈતની નરમાઈ, નિર્માનતા. અભિમાન ન આનેકી યહ ચીજ હૈ. મેરી પર્યાયમેં ઔર પ્રભુ! આપકી પર્યાયમેં અનંતગુના ફર્ક હૈ. અનંતગુની પર્યાય આપમેં હુયી હૈં. આનંદ ભી આપકા પૂર્ણ આનંદ હુઆ. પ્રત્યેક પર્યાય પૂર્ણ હો ગયી હૈ. ઉસમેં એક આનંદ નામકી પર્યાય ભી આપકી પૂર્ણ હો ગયી હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા?

પ્રભુકો તો અનંત ગુણકી અનંતી પર્યાયેં પ્રગટ પૂર્ણ હો ગયી હૈ. નિગોદમેં એક જીવકો અનંત ગુણકી અનંતી પર્યાયેં પ્રગટ હૈં. પરંતુ અક્ષરકે અનંતવે ભાગમેં. આહાહા..! બહુત અલ્પ. ઔર કહાં પરમાત્મા! ઉનકી પર્યાય. પર્યાય બિનાકા દ્રવ્ય તો કભી હોતા નહીં. આહાહા..! વિશેષ બિના અકેલા સામાન્ય તો કભી હોતા નહીં. વિશેષ પર્યાય નિગોદમેં ભી અનંતી હૈ ઔર કેવલજ્ઞાનકી અનંતી હૈ. સંખ્યાસે અનંતી, પરંતુ સામર્થ્યમેં અનંતગુના ફર્ક. આહાહા..! કહાં પ્રભુ મેરા આનંદ ઔર કહાં પ્રભુ આપકા આનંદ! આહાહા..!

'**કહાં આપકા પૂર્ણ આનંદ ઔર કહાં મેરા અલ્પ આનંદ! ઈસી પ્રકાર અનંત ગુણોંકી પૂર્ણ...**' જૈસે આનંદકી એક પર્યાય ભી મેરી અલ્પ ઔર આપકી અનંત, વૈસે સબ પર્યાય આપકી અનંત (પ્રગટ હો ગયી હૈ). હૈ? '**ઈસી પ્રકાર અનંત ગુણોંકી પૂર્ણ પર્યાયરૂપસે આપ સંપૂર્ણતયા પરિણમિત હો ગયે હો.**' પર્યાયમેં પરિણમિત હો ગયે હૈં. આહાહા..! યહ પરમાત્મા! એક દ્રવ્ય, હાં! એક દ્રવ્ય આત્મા. ઐસે-ઐસે અનંત પરમાત્મા. આહાહા..! '**આપકી ક્યા મહિમા કરેં?**' પૂર્ણ પર્યાયરૂપસે આપ સંપૂર્ણતયા પરિણમિત હો ગયે હો. આહાહા..! '**આપકી ક્યા મહિમા કરેં? આપકો તો જૈસા દ્રવ્ય વૈસી હી એક...**' આપકો તો જૈસા દ્રવ્ય-વસ્તુ (હૈ) '**વૈસી હી એક સમયકી પર્યાય પરિણમિત હો ગયી હૈ.**' આહા..! પૂર્ણ. ઐસા કહતે હૈં. જૈસા દ્રવ્ય હૈ, વૈસી હી એક સમયકી પર્યાયમેં પરિપૂર્ણ પરિણમિત હો ગયી હૈ. ભલે એક સમય હો. આહાહા..! દ્રવ્ય હૈ વહ તો અનંત.. અનંત.. અનંત.. અનંત.. ગુણોંકા પિંડ (હૈ). પરંતુ જૈસા દ્રવ્ય હૈ, જિતને અનંત ગુણ હૈં, ઉતની પ્રગટ પર્યાય પરિણમિત હો ગયી હૈ. અનંતી પર્યાયેં ભગવાનકો પરિણમિત હો ગયી હૈં. આહાહા..! યહ અરિહંતકા રૂપ. ણમો અરિહંતાણં બોલે, પરંતુ ઉનકો ગુણ કિતને, પર્યાય કિતની, પર્યાયકા સામર્થ્ય કિતના, વહ માલૂમ નહીં. આહાહા..!

'**મેરી પર્યાય તો અનંતવેં ભાગ હૈ.**' આહાહા..! અનંતવે ભાગ હૈ. આહાહા..! આપકો જો આનંદકી પૂર્ણ પર્યાય હો ગયી, ઉસસે તો મેરી આનંદકી પર્યાય અલ્પ હૈ, પરંતુ સબ પર્યાય, આનંદકે સાથ જિતની પર્યાય અનંત ગુણકી હૈ, સબ આપકી પૂર્ણ હૈ ઔર મેરી અલ્પ હૈ. મેરી ભી સબ ગુણકી પર્યાય તો હૈ, (લેકિન) અલ્પ હૈ. ક્યોંકિ દ્રવ્ય હૈ વહ કભી પર્યાય બિના નહીં રહતા. તો મેરેમેં પર્યાય હૈ, પરંતુ પ્રભુ! આપકે આગે તો અનંતવે ભાગ હૈ. આહાહા..! સંખ્યાસે અનંત, સામર્થ્યસે અલ્પ. આહાહા..! પ્રભુકા પર્યાયકા સામર્થ્ય અનંત, સંખ્યા ભી અનંત. પર્યાય અનંત ઔર ઉનકી એક-એક પર્યાયકા સામર્થ્ય ભી અનંત. આહાહા..! યહ અરિહંત, જિનેન્દ્ર

દેવ! આહાહા..!

‘**ઈસ પ્રકાર પ્રત્યેક સાધક...**’ પ્રત્યેક સાધક. ચૌથે ગુણસ્થાનસે લેકર પ્રત્યેક સાધક. ‘**દ્રવ્ય-અપેક્ષાસે અપનેકો ભગવાન માનતા હોને પર ભી,...**’ આહાહા..! વસ્તુ અપેક્ષાસે અપનેકો ભગવાન માનતા હોને પર ભી. આહાહા..! સાધકજીવ-મોક્ષકા સાધકજીવ-મોક્ષમાર્ગકા સાધકજીવ-અપનેકો.. આહાહા..! ભગવાન માનતા હોને પર ભી. દ્રવ્યસે તો મૈં ભગવાન પરિપૂર્ણ હૂં. ‘**પર્યાય-અપેક્ષાસે જ્ઞાન, આનંદ, ચારિત્ર, વીર્ય ઈત્યાદિ...**’ ઈત્યાદિ અનંત-અનંત પર્યાય પ્રભુ! આહાહા..! આપકે દ્રવ્ય-ગુણકી બાત તો ક્યા કરની! ક્યોંકિ દ્રવ્ય-ગુણ તો મેરા ભી ઐસા હૈ. આહાહા..! લેકિન પર્યાય પ્રગટ હુયી, ઉસકા ક્યા કહના? આપકી પર્યાય પ્રભુ! અનંતગુની પ્રગટ હો ગયી હૈ. આહાહા..! ‘**સર્વ પર્યાયોંકી અપેક્ષાસે-અપની પામરતા જાનતા હૈ.**’ કૌન? સાધક. પ્રત્યેક સાધક. ચૌથે, પાંચવે, છઠ્ઠે. બાદમેં તો ધ્યાનમેં હોતા હૈ. આહાહા..!

આત્મજ્ઞાન હુઆ, આત્માકો ભગવાન માના. પરંતુ પર્યાયમેં તો પામરતા માની. આહાહા..! પ્રત્યેક સાધક ઈસ પ્રકાર અપનેકો દ્રવ્યસે ભગવાન, પર્યાયસે પામર (માનતા હૈ). આહાહા..! યહ શ્લોક સ્વામી કાર્તિકિયમેં હૈ. મૂલ શ્લોક. સાધકજીવ અપનેકો પરિપૂર્ણ પ્રભુ માનતે હૈં, દ્રવ્ય-અપેક્ષાસે. આહાહા..! વસ્તુ-અપેક્ષાસે તત્ત્વકા જો સત્ હૈ, ચૈતન્ય સત્ હૈ, સત્ હૈ, વહ સત્ હૈ તો પરિપૂર્ણ હૈ. આહાહા..! ભલે અનંત ગુણ હૈં, પરંતુ અનંત ગુણ સત્ પરિપૂર્ણ હૈ. દ્રવ્ય-અપેક્ષાસે પ્રત્યેક જીવમેં. પર્યાયમેં પામરતામેં ફર્ક હૈ. આહાહા..! અરે..! ઉસને કબ ઉસકા વિચાર કિયા હૈ કિ મૈં ક્યા હૂં? મેરી સત્તા અનંત. ભગવાનકી સત્તા હૈ વૈસી મેરી હૈ. પરમાત્માકી દ્રવ્યકી જૈસી સત્તા હૈ, ઐસી સત્તા મેરી હૈ. ઐસા હી સત્ત્વ મેરા હૈ. પર્યાયમેં મેરી પામરતા હૈ, યહ મૈં જાનતા હૂં. આહાહા..!

‘**સર્વ પર્યાયોંકી અપેક્ષાસે-અપની પામરતા જાનતા હૈ.**’ દેખો! ‘**આનંદ, ચારિત્ર, વીર્ય ઈત્યાદિ સર્વ પર્યાયોંકી...**’ અનંતી પર્યાયકે આગે.. આહાહા..! ઉસકી અપેક્ષાસે ‘**અપની પામરતા જાનતા હૈ.**’ આહાહા..! દ્રવ્ય ઔર પર્યાય, બસ દો. દૂસરી કોઈ ચીજ તો મેરેમેં હૈ નહીં. આહા..! દો સિવા તીસરી ચીજ તો યહાં હૈ નહીં. દોમેં એક પ્રભુ હૈ ઔર એક પામર હૈ. આહાહા..! અનંત-અનંત ગુણ, જિસકી સંખ્યાકા પાર નહીં, ઉતની પર્યાય પ્રગટ હૈ. જિતને ગુણ હૈં, ઉતની પર્યાય પ્રગટ હૈ. અનંતી પર્યાય પ્રગટ હૈ. સામાન્ય ત્રિકાલ જો અનંત ગુણરૂપ હૈ, ઉસકી અનંતી પર્યાય સબ જીવકો પ્રગટ હૈ. અજ્ઞાનીકો ભી અનંતી પર્યાય પ્રગટ હૈ. આહાહા..! પરંતુ વિપરીત. માન્યતા વિપરીત. મૈં પરકા કર્તા હૂં, પરસે મુજે લાભ હોતા હૈ, પરકો મૈં લાભ

દે સકતા હૂં. આહાહા..! પરકો લાભ નહીં દે સકતા? આહા..! તો શાસ્ત્ર ક્યોં કહને? કૌન કહતા હૈ? પ્રભુ! ઉસ વક્ત ભાષાકી પર્યાય હોનેકી હૈ તો હોતી હૈ. આત્માસે હોતી નહીં. આહાહા..! જિસ સમય જો ભાષાકી વર્ગણા, જિસ પ્રકાર પરિણમિત હોનેવાલી હૈ ઉસ સમય ઉસ રૂપ પરિણમતી હૈ. આહાહા..! આત્મા ઉસ જડકી પર્યાયકા કર્તા નહીં. હાં, વહ અનંતી-અનંતી પર્યાયકા જાનનેવાલા હૈ. જાનનેમેં કમી કુછ નહીં, કર્તામેં એક રાગકા ભી કર્તા નહીં. રાગકે કણકા ભી કર્તા નહીં. આહાહા..! ઐસી બાત. આહાહા..! '**અપની પામરતા જાનતા હૈ.**' આહા..! ૩૫૨ (પૂરા હુઆ). ૩૫૩. હૈ ન ૩૫૩?

સર્વોત્કૃષ્ટ મહિમાકા ભંડાર ચૈતન્યદેવ અનાદિઅનંત પરમપારિણામિકભાવમેં સ્થિત હૈ. મુનિરાજને (નિયમસારકે ટીકાકાર શ્રી પદ્મપ્રભમલધારીદેવને) ઈસ પરમપારિણામિકભાવકી ધ્રુવ લગાયી હૈ. યહ પંચમ ભાવ પવિત્ર હૈ, મહિમાવંત હૈ. ઉસકા આશ્રય કરનેસે શુદ્ધિકે પ્રારંભસે લેકર પૂર્ણતા પ્રગટ હોતી હૈ.

જો મલિન હો, અથવા તો અંશતઃ નિર્મલ હો, અથવા જો અધૂરા હો, અથવા જો શુદ્ધ એવં પૂર્ણ હોને પર ભી સાપેક્ષ હો, અધ્રુવ હો ઔર ત્રૈકાલિક-પરિપૂર્ણ-સામર્થ્યવાન ન હો, ઉસકે આશ્રયસે શુદ્ધતા પ્રગટ નહીં હોતી; ઈસલિયે ઔદયિકભાવ, ક્ષાયોપશમિકભાવ, ઔપશમિકભાવ ઔર ક્ષાયિકભાવ અલંબનકે યોગ્ય નહીં હૈ.

જો પૂરા નિર્મલ હૈ, પરિપૂર્ણ હૈ, પરમ નિરપેક્ષ હૈ, ધ્રુવ હૈ ઔર ત્રૈકાલિક-પરિપૂર્ણ-સામર્થ્યમય હૈ-ઐસે અભેદ એક પરમપારિણામિકભાવકા હી-પારમાર્થિક અસલી વસ્તુકા હી-આશ્રય કરને યોગ્ય હૈ, ઉસીકી શરણ લેને યોગ્ય હૈ. ઉસીસે સમ્યગ્દર્શનસે લેકર મોક્ષ તકકી સર્વ દશાએં પ્રાપ્ત હોતી હૈં.

આત્મામેં સહજભાવસે વિદ્યમાન જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, આનંદ ઈત્યાદિ અનંત ગુણ ભી યદ્યપિ પારિણામિકભાવરૂપ હી હૈં તથાપિ વે ચેતનદ્રવ્યકે એક-એક અંશરૂપ હોનેકે કારણ ઉનકા ભેદરૂપસે અવલંબન લેને પર સાધકકો નિર્મલતા પરિણમિત નહીં હોતી.

ઈસલિયે પરમપારિણામિકભાવરૂપ અનંતગુણસ્વરૂપ અભેદ એક ચેતનદ્રવ્યકા હી-અખંડ પરમાત્મદ્રવ્યકા હી-આશ્રય કરના, વહીં દષ્ટિ દેના, ઉસીકી શરણ લેના, ઉસીકા ધ્યાન કરના, કિ જિસસે અનંત નિર્મલ પર્યાયેં સ્વયં ખિલ ઉઠેં.

ઈસલિયે દ્રવ્યદૃષ્ટિ કરકે અખંડ એક જ્ઞાયકરૂપ વસ્તુકો લક્ષમેં લેકર ઉસકા અવલંબન કરો. વહી, વસ્તુકે અખંડ એક પરમપારિણામિકભાવકા આશ્રય હૈ. આત્મા અનંત ગુણમય હૈ, પરંતુ દ્રવ્યદૃષ્ટિ ગુણોંકે ભેદોંકા ગ્રહણ નહીં કરતી, વહ તો એક અખંડ ત્રૈકાલિક વસ્તુકો અભેદરૂપસે ગ્રહણ કરતી હૈ.

યહ પંચમ ભાવ પાવન હૈ, પૂજનીય હૈ. ઉસકે આશ્રયસે સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ, સચ્ચા મુનિપના આતા હૈ, શાંતિ ઔર સુખ પરિણમિત હોતા હૈ, વીતરાગતા હોતી હૈ, પંચમ ગતિકી પ્રાપ્તિ હોતી હૈ. ૩૫૩.

૩૫૩. '**સર્વોત્કૃષ્ટ મહિમાકા ભંડાર...**' આહાહા..! સર્વોત્કૃષ્ટ-સર્વસે ઉત્કૃષ્ટ મહિમાકા ભંડાર. આહા..! '**ચૈતન્યદેવ...**' આહાહા..! જગતકે ચાહે જિતને ભંડાર હો, હિરા-માણેકસે લાખોં યોજન ભરે હો, લાખો યોજનમેં હિરા-માણેક (ભરે હો), અરે..! અસંખ્ય યોજનમેં (હો). સ્વયંભૂરમણસમુદ્ર. સ્વયંભૂરમણસમુદ્રમેં અસંખ્ય યોજનમેં હિરા ઔર માણેક ભરે હૈં. નીચે રેતી નહીં હૈ. આહાહા..! ઉસકે આગે યહાં '**સર્વોત્કૃષ્ટ મહિમાકા ભંડાર...**' મૈં હૂં. સ્વયંભૂરમણ સમુદ્રમેં અસંખ્ય યોજનમેં અકેલે પત્થરકે રત્ન ભરે હૈં. પત્થરકે રત્ન. યહ ચૈતન્ય રત્ન. આહાહા..!

ઉસકે ગુણકી સંખ્યા ઔર ઉસકી પર્યાયકી સંખ્યા વિસ્મયકારી હૈ, આશ્ચર્યકારી હૈ. કભી લક્ષ્યમેં લિયા નહીં. જિતની મહિમા હૈ, ઉતની મહિમા કભી કી નહીં. ઉતની મહિમા કરે તો સર્વોત્કૃષ્ટ સમ્યગ્દર્શન હુએ બિના રહે નહીં. આહાહા..! સમજમેં આયા? સર્વોત્કૃષ્ટ મહિમાકા ભંડાર. આહાહા..! પૂરી દુનિયાકા ભંડાર હો, પૈસા, લક્ષ્મી, ઈજ્જત-કીર્તિ, સ્વયંભૂરમણ સમુદ્ર અસંખ્ય યોજનમેં હૈ. આહાહા..! અસંખ્ય યોજનમેં. ઢાઈ દ્વિપમેં જિતને દ્વિપ-સમુદ્ર હૈં, દૂસરે સમુદ્રસે યહ સમુદ્ર તીન યોજન અધિક હૈ. એક હી. ક્યા કહા વહ? જિતને દરિયા-સમુદ્ર અસંખ્ય હૈં, ઉસકી સંખ્યાકે યોજનસે એક સ્વયંભૂરમણ સમુદ્રકી, સર્વ અસંખ્ય દ્વિપ-સમુદ્રકે યોજનસે, તીન યોજન અધિક હૈ. સબસે તો સમાન, પરંતુ તીન યોજન અધિક હૈ. આહાહા..! વહ અકેલે રત્નસે ભરા હૈ. વહાં મનુષ્ય નહીં હૈ, નહીં તો વહાં લેને જાયે. પશુ હૈ, પશુ. મચ્છ, મગરમચ્છ. અરે..! ઉસમેં સમકિતી અસંખ્ય હૈ. સ્વયંભૂરમણ સમુદ્રમેં. દેખતે હૈં, પરંતુ પત્થર દેખતે હૈં. મેરે આત્માકી ચીજકે આગે પૂરી દુનિયા પત્થર હૈ, પત્થર. મૈં એક આત્મા ઔર પૂરી દુનિયા મેરે જ્ઞાનમેં એક સમયકા જ્ઞેય. આહાહા..! મૈં એક નિશ્ચયસ્વરૂપ, પૂરા લોકાલોક મેરી અપેક્ષાસે સબ વ્યવહાર હૈ. આહાહા..! સ્વઆશ્રય એક નિશ્ચય, પરાશ્રયસે જિતને વિકલ્પ ઉઠે, વહાંસે લેકર પૂરા લોકાલોક, પંચ પરમેષ્ઠી વહ ભી

વ્યવહાર હૈ. એક ઓર એક મૈં આત્મા નિશ્ચય એક ઔર ઉસકે સિવા અનંત આત્મા ઔર અનંત રજકણ, અનંત પરમેશ્વર, સિદ્ધ.. આહાહા..! ઉસસે ભી સર્વોત્કૃષ્ટ ભંડાર મૈં હૂં. આહાહા..! હૈ તો સબમેં ઈતની (સર્વોત્કૃષ્ટતા).

'**સર્વોત્કૃષ્ટ મહિમાકા ભંડાર ચૈતન્યદેવ...**' ચૈતન્યદેવ. આહાહા..! પામર પ્રાણીકો કહતે હૈં કિ તૂ ચૈતન્યદેવ (હૈ). આહાહા..! ચૈતન્ય ભગવાન, ચૈતન્યદેવ તૂ હૈ, પ્રભુ! આહાહા..! તુજે એક બીડી પીનેમેં સંતોષ હો જાતા હૈ. તો અનંત-અનંત ગુણકા ભંડાર ચૈતન્યદેવ, તેરી દિવ્ય શક્તિકા પાર નહીં, નાથ! ઔર તૂ ઉસકી મહિમામેં આ જાયે, એક બીડી પીએ ઉસમેં. તલપ લગી હૈ. બહુત અચ્છા. તૂ દેવકા દેવ ચૈતન્યદેવ. આહાહા..!

'**અનાદિઅનંત...**' ચૈતન્યદેવ અનાદિઅનંત. હૈ.. હૈ ઉસકી આદિ કહાં? હૈ ઉસકા અંત કહાં? ઔર હૈ વહ અનંત સ્વભાવસે ખાલી કહાં? વહ લેતે હૈં, દેખો! '**અનાદિઅનંત પરમપારિણામિકભાવમેં સ્થિત હૈ.**' વહ ભાવ લિયા. પહલે કાલ લિયા. ચૈતન્યદેવ અનાદિઅનંત-વહ કાલ. ઔર મેરા ભાવ-'**પરમપારિણામિકભાવમેં સ્થિત હૈ.**' અકેલા પારિણામિક નહીં. અકેલા પારિણામિક તો પર્યાયકો ભી કહતે હૈં. યહ તો પરમપારિણામિકભાવ. આહાહા..! ચૈતન્યદેવ અનાદિઅનંત અપને પારિણામિકભાવમેં સ્થિત હૈ. આહાહા..! અપના પરમપારિણામિક સ્વભાવ. પારિણામિક અર્થાત્ સહજ સ્વભાવ. પરમ સહજ સ્વભાવ અનંતી-અનંતી શક્તિકા ભંડાર, ઐસા પરમસ્વભાવ સહજ પરિણામ, ઉસમેં મૈં સ્થિત હૂં. આહાહા..! હૈ?

મૈં સ્થિત હૂં, ઐસા નિર્ણય પર્યાય કરતી હૈ. નિર્ણય પર્યાય કરતી હૈ. પરંતુ પર્યાય કહતી હૈ કિ મૈં યહ હૂં. અનાદિઅનંત પરમપારિણામિકભાવમેં મૈં સ્થિત હૂં. આહાહા..! યહ શબ્દ સુને ભી નહીં હો. પૈસેકે આગે કહાં સુને? આહાહા..! '**સર્વોત્કૃષ્ટ મહિમાકા ભંડાર ચૈતન્યદેવ અનાદિઅનંત...**' ચૈતન્યદેવ સર્વોત્કૃષ્ટ મહિમાકા ભંડાર '**પરમપારિણામિકભાવમેં સ્થિત હૈ.**' પરમસ્વભાવ ત્રિકાલીમેં સ્થિત હૈ. વહ પર્યાયમેં ભી આતા નહીં. ક્યા કહા, સમજમેં આયા? ત્રિકાલી પરમપારિણામિક સ્વભાવ. આહાહા..! જો અનાદિઅનંત મહા ભંડાર, વહ અપની પર્યાયમેં ભી આતા નહીં. વહ તો પંચમ પારિણામિક સ્વભાવ, સહજ ત્રિકાલી જ્ઞાયક સ્વભાવ, ઉસમેં સ્થિત હૈ. તૂ માન તો ભી ઐસા હૈ, ન માન તો ભી ઐસા સ્થિત હૈ. આહાહા..! આહાહા..!

'**પરમપારિણામિકભાવમેં સ્થિત હૈ.**' ભાવ લિયા હૈ. કાલ તો અનાદિઅનંત. ક્ષેત્ર તો અપનેમેં હૈ, ભાવ યહ હૈ. આહાહા..! દ્રવ્ય તો વસ્તુ હૈ, ક્ષેત્ર અપનેમેં અસંખ્ય પ્રદેશ હૈ, કાલ અનાદિઅનંત, ભાવ પરમપારિણામિકભાવ. આહાહા..! ઈસમેં મૈં સ્થિત

હૂં. અનાદિઅનંત પરમપારિણામિકભાવમેં સ્થિત હૂં. અભી તો ભવિષ્ય આયા નહીં હૈ ન? ભૂતકાલ તો ચલા ગયા ન? ચલા ગયા ઔર નહીં આયા હો, મૈં તો અનાદિઅનંત (હૂં). આદિ ઔર અંત બિના અપના પંચમ પારિણામિક સ્વભાવ, જો સર્વોત્કૃષ્ટ ગુણકા ભંડાર હૈ, ઉસમેં સ્થિત હૂં. આહાહા..! કિતનોં તો યહ ભાષા સુની ન હો સંપ્રદાયમેં. આહા..! ઔર વિરોધ કરે.

મૈં અસ્તિ વસ્તુ. મૈં અસ્તિ-વસ્તુ. અનાદિઅનંત-કાલ. અપને ક્ષેત્રમેં, પંચમ પારિણામિકભાવમેં સ્થિત. આહાહા..! ગજબ બાત! ઐસા પર્યાય નિર્ણય કરતી હૈ. પંચમભાવમેં કહાં (નિર્ણય કરના હૈ?). મૈં મેરે ક્ષેત્રમેં અનાદિઅનંત કાલમેં... આહાહા..! પરમ જ્ઞાયક પંચમભાવ, જ્ઞાયકભાવ ઉસમેં મૈં સ્થિત હૂં. દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ, ભાવ ચાર આ ગયે. આહાહા..! ઐસી ચીજકે આગે કૌન-સી ચીજકી મહિમા કરે? આહાહા..! ઐસા પ્રભુ.. આહાહા..! '**પરમપારિણામિક ભાવમેં સ્થિત હૈ.**' કૌન? '**સર્વોત્કૃષ્ટ મહિમાકા ભંડાર ચૈતન્યદેવ...**' આહાહા..! વહ મૈં. આહાહા..!

'**મુનિરાજને (નિયમસારકે ટીકાકાર શ્રી પદ્મપ્રભમલધારીદેવને) ઈસ પરમપારિણામિક ભાવકી ધુન લગાયી હૈ.**' નિયમસાર દોપહરકો પઢતે હૈં ન. ક્યા ઉસમેં પરમપારિણામિક ભાવકો ગાયા હૈ! આહાહા..! વહાં તક લેંગે, અભી આજ આયેગા. પરમપારિણામિક ભાવ આધાર ઔર દ્રવ્ય આધેય. એઈ..! ક્યા કહા? ઉસમેં આયેગા. દ્રવ્ય અર્થાત્ વસ્તુ-ગુણ, ગુણ. વહાં દ્રવ્ય કહા. ત્રિકાલી વસ્તુ હૈ ન. ત્રિકાલી ગુણોંકા આધેય ઔર ઉસકા આધાર પંચમ પારિણામિક ભાવ. આહાહા...! ત્રિકાલી પરમભાવકે આધારસે વહ ગુણ હૈ. આહાહા..! કોઈ પર્યાયકે આધારસે યા રાગકે આધારસે, નિમિત્તકે આધારસે વહ ગુણ હૈ નહીં. આહાહા..! ઐસા મહિમાવંત આત્મા સુના નહીં હૈ. આહાહા..! અરે..! જીવકો સ્વંયકી જાતકો છોડકર દૂસરેકી મહિમાકા પાર નહીં. આહાહા..! એક કપડા અચ્છા આયે તો.. આહાહા..! જરીવાલી અચ્છી.. ઓહોહો..! પુરણપોલી ઔર લડ્ડુ, પત્તરવેલિયાકે પકોડે ઘીમેં તલે હુએ આયે (તો) ખુશ-ખુશ હો જાય. અરે..! પ્રભુ! ક્યા હૈ? પ્રભુ! વહ તો મિટ્ટી હૈ ન. વહ તો જડ હૈ ન. આહાહા..! તેરે ગુણભંડારકે આગે વહ તો જડ હૈ, પ્રભુ! ઉસકી તો કોઈ કિંમત નહીં હૈ. આહાહા..! તેરે એક-એક ગુણકી પર્યાયકી કિમતકા પાર નહીં. તો તેરે દ્રવ્ય ગુણકી કિમતકી તો ક્યા બાત કરની! આહાહા..!

ઐસા જો ભગવાન.. આહાહા..! ઉસે પદ્મપ્રભમલધારીદેવને '**ઈસ પરમપારિણામિક ભાવકી ધુન લગાયી હૈ.**' જહાં-તહાં કારણપરમાત્મા, કારણપરમાત્મા, કારણપરમાત્મા. આહાહા..! કારણજીવ. ઐસા શબ્દ લિયા હૈ. પદ્મપ્રભમલધારીદેવ. આહાહા..! કારણજીવ.

યહ ક્યા? કારણજીવ ઔર કાર્યજીવ? કહીં શબ્દ સુને ન હો. ત્રિકાલી ભગવાન પરમાત્મા અનાદિઅનંત ગુણકા ભંડાર, પરિપૂર્ણ ગુણકા ભંડાર વહ કારણજીવ, વહ કારણજીવ, વહ કારણઆત્મા, વહ કારણપરમાત્મા, કારણભગવંત. ઉસમેંસે પર્યાય પૂર્ણ પ્રગટ હો સર્વજ્ઞ પરમાત્માકી, વહ કાર્યપરમાત્મા, વહ કાર્યજીવ. વહ કારણજીવ, યહ કાર્યજીવ. આહાહા..!

જીવમેં કારણ ઔર કાર્ય. દૂસરી ચીજ કારણ ઔર આત્મા કાર્ય, વહો તો દૂર રહ ગયા. અથવા આત્મા કારણ ઔર દૂસરી વસ્તુ કાર્ય, આત્મા કરે ઔર બનાયે. આહાહા..! વહ તો કુછ હૈ હી નહીં. એક ચીજ દૂસરી ચીજકો છૂતી નહીં તો કરે કિસકો? આહાહા..! યહાં તો કહતે હૈં, તેરા ભગવાન કારણજીવ આહાહા..! જિસે કારણ પારિણામિક કહા, કારણ પારિણામિક સ્વભાવ. કારણ પરમપારિણામિક સ્વભાવ. આહાહા..! ઉસકી ધુન લગાયી હૈ, નિયમસારમેં. જગહ-જગહ ગાથામેં કારણપરમાત્મા, કારણપરમાત્મા... ઉસે બતાનેકો કારણઅજીવ, કારણપરમાણુ ઐસા પાઠ લિયા હૈ. કારણપરમાણુ ઔર કાર્યપરમાણુ. પ્રત્યેક સ્કંધ કારણ ઈસલિયે કારણપરમાણુ. ઔર સ્કંધમેંસે ભિન્ન પડ જાય વહ કાર્યપરમાણુ. આહાહા..! યહ કારણપરમાત્મા ત્રિકાલ ઔર ઉસકી પર્યાય પૂર્ણ હો જાય વહ કાર્યપરમાત્મા, વહ કાર્યજીવ. આહાહા..! અરેરે..! જીવકી વ્યાખ્યા સુની ન હો.

ઐસા આત્મા તીન લોકકે નાથ પરમાત્મા વીતરાગદેવ કહતે હૈં. પ્રભુ! મૈં હૂં ઉતના હી તું હૈ. આહાહા..! માત્ર વસ્તુ અલગ હૈ. બાકી મૈં હૂં ઉતના હી તું હૈ ઔર તું હૈ ઉતના હી મૈં હૂં. આહાહા..! આહાહા..! મુઝમેં ઔર તેરેમેં ફર્ક નહીં હૈ, પ્રભુ! પર્યાયમેં તુને ફર્ક કિયા હૈ, અબ છોડ દે. મુઝસે તુને પર્યાયમેં ફર્ક કિયા, પ્રભુ! વહ ફર્ક છોડ દે. વહ ફર્ક છોડનેકી તાકત તુઝમેં હૈ. આહાહા..! ઔર મેરેમેં જો અનંતી પર્યાયેં હુયી, ઐસી તેરેમેં અનંતી હોગી, ઐસા સામર્થ્ય તેરેમેં હૈ. આહાહા..! ઐસા આત્મા. કહા ન?

'**યહ પંચમ ભાવ પવિત્ર હૈ,...**' આહાહા..! ઉદયભાવ રાગાદિ હૈ વહ તો અપવિત્ર હૈ. દૂસરે ચાર ભાવ પવિત્ર હૈ, પરંતુ એક સમયકી સ્થિતિ હૈ. ભલે ક્ષાયિકભાવ હો, પરંતુ એક સમયકી સ્થિતિ હૈ. આહાહા..! યહ પરમપારિણામિક ભાવ ત્રિકાલી ભગવાન આદિ ઔર અંત બિનાકી ચીજ.. આહાહા..! પવિત્ર હૈ. મહાપવિત્ર હૈ. '**મહિમાવંત હૈ.**' આહાહા..! પૂર્ણ ચીજ હૈ વહ પવિત્ર હૈ ઔર મહા મહિમાવંત હૈ. આહાહા..! '**ઉસકા આશ્રય કરનેસે...**' ઉસકા આશ્રય કરનેસે, ઉસ ઓર જાનેસે, ઉસકા અવલંબન લેનેસે '**શુદ્ધિકે પ્રારંભસે લેકર...**' શુદ્ધિકી શુરૂઆત વહાંસે હોતી હૈ. આહાહા..! પરિપૂર્ણ પંચમ પારિણામિકભાવ, પરમ પારિણામિકભાવકે આશ્રયસે શુદ્ધિ ઉત્પન્ન હોતી હૈ.

સમકિતકી ઉત્પત્તિ વહાંસે હોતી હૈ. આહાહા..! સમકિતકી ઉત્પત્તિકા વહ બહુત કહતા થા ન? કાંતિ ઈશ્વર. મુંબઈવાલા. પત્ર નિકાલતા હૈ ન. ઉસમેં બહુત લિખતા થા, શુભભાવસે ઐસા હોતા હૈ, ઐસા હોતા હૈ, ઐસા હોતા હૈ. લેકિન ઈસ બાર સુના, '**पस्सदि जिणसासणं**' એક ઘણ્ટા ઉસકી પરિભાષા સુની. ઉસકે બાદ વહ સ્વયં બોલા બેચારા, મહારાજ! હમેં ભાવદિગંબર આપને બનાયા. હમ દ્રવ્યદિગંબર-સંપ્રદાયકે દિગંબર થે. ઉસને વિરોધ કિયા થા, નિંદા કરતા થા માસિક પત્રમેં. લોગ બૈઠે થે ઔર બોલા થા. મુજે-હમે ભાવદિગંબર બનાયા. હમારા દ્રવ્યદિગંબરમેં જન્મ થા. પરંતુ દિગંબર ક્યા ચીજ હૈ? દિગંબર કોઈ પક્ષ યા સંપ્રદાય નહીં હૈ. કોઈ પંથ નહીં હૈ. આહાહા..! વહ તો વસ્તુકા સ્વરૂપ હૈ. યહ ક્યા કહતે હૈં? વહ તો વસ્તુકા સ્વરૂપ હૈ.

પંચમ પારિણામિક ભાવ, ઔર ઉસકી પરિણતિ વહ જૈનશાસન. આહાહા..! જૈનશાસન પર્યાય હૈ. જૈનશાસન ગુણ-દ્રવ્ય નહીં. આહાહા..! ક્યા કહા સમજે? ધર્મ કહો કિ જૈનશાસન, વહ પર્યાય હૈ. વહ પંચમ પારિણામિક ભાવ નહીં. પંચમ પારિણામિક ભાવકે આશ્રયસે પ્રગટ હુયી પર્યાય, વહ જૈનશાસન હૈ. આહાહા..! ઉસે કોઈ શુભભાવ યા ફલાને સંહનનકી જરૂરત હૈ ઐસા નહીં હૈ. ઐસા ભગવાન પૂર્ણ શક્તિ ઔર સત્તાવાન, પૂર્ણ સત્તાવાન.. આહાહા..! પૂર્ણ સત્તાવાલા. પ્રત્યેક ગુણમેં પૂર્ણ સત્તાવાલા. આહાહા..! ઉસકી જો પૂર્ણ પર્યાય હો ઉસકો પરમાત્મા-કાર્યપરમાત્મા કહતે હૈં. આહાહા..! ઈસ દશાકો કારણપરમાત્મા (કહતે હૈં). પૂર્ણ પરમાત્મા શક્તિવંત મહા ભગવાન ભંડાર કારણપરમાત્મા હૈ. ઉસકે અવલંબનસે, ઉસકે આશ્રયસે કેવલજ્ઞાન આદિ હોતા હૈ, વહ કાર્યપરમાત્મા હૈ. આહાહા..! ઐસી પદ્મપ્રભમલધારીદેવને ધુન લગાયી હૈ.

મુમુક્ષુ :- રહસ્ય તો આપને ખોલા.

ઉત્તર :- આહાહા..! '**પંચમ ભાવ પવિત્ર હૈ, મહિમાવંત હૈ. ઉસકા આશ્રય કરનેસે શુદ્ધિકે પ્રારંભસે...**' શુદ્ધિ-સમ્યગ્દર્શનકી શુદ્ધિકે પ્રારંભસે, ત્રિકાલીકે આશ્રયસે શુરૂઆત હોતી હૈ. આહાહા..! બાકી કોઈ ક્રિયાકાંડસે શુરૂઆત હોતી નહીં. આહાહા..! ઐસા કઠિન લગતા હૈ. '**ઉસકા આશ્રય કરનેસે શુદ્ધિકે પ્રારંભસે...**' શુદ્ધિકી પ્રારંભતા. શુભ-અશુભ શુદ્ધિ નહીં હૈ. શુભભાવ ઔર અશુભભાવ શુદ્ધિ નહીં હૈ. આહાહા..! '**શુદ્ધિકે પ્રારંભસે લેકર પૂર્ણતા પ્રગટ હોતી હૈ.**' કેવલજ્ઞાન ઉસકે અવલંબનસે ઉત્પન્ન હોતા હૈ. સમ્યગ્દર્શન ઉસકે અવલંબનસે, સમ્યગ્જ્ઞાન ઉસકે અવલંબનસે, સમ્યક્ચારિત્ર ઉસકે અવલંબનસે, શુક્લધ્યાન ઉસકે અવલંબનસે, કેવલજ્ઞાન ઉસકે અવલંબનસે (પ્રગટ હોતા હૈ). આહાહા..! જો કોઈ પૂર્ણ દશા, પ્રારંભસે લેકર પૂર્ણતા પ્રગટ હોતી હૈ. ઉસકે સિવા કોઈ આશ્રય કરને લાયક નહીં હૈ. (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ વદ-૯, મંગળવાર, તા. ૨-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૫૩, ૩૫૫. પ્રવચન નં. ૨૩

૩૫૩. થોડા ચલા હૈ, પહલા પૈરેગ્રાફ. ફીરસે. હિન્દી હૈ ન. '**સર્વોત્કૃષ્ટ મહિમાકા ભંડાર ચૈતન્યદેવ અનાદિઅનંત...**' અનાદિઅનંત જિસકી સત્તા હૈ. ઔર '**પરમપારિણામિકભાવમેં સ્થિત હૈ.**' પરમપારિણામિક અર્થાત્ સ્વભાવભાવ. ત્રિકાલી સ્વભાવભાવમેં વહ સ્થિત હૈ. '**મુનિરાજને (નિયમસારકે ટીકાકાર શ્રી પદ્મપ્રભમલધારીદેવને) ઈસ પરમપારિણામિકભાવકી ધુન લગાયી હૈ.**' નિયમસારમેં તો ધુન લગાયી હૈ. પારિણામિકભાવ, પારિણામિકભાવ. ચાર ભાવ.. ૫૦વી ગાથામેં આયા ન? ચાર ભાવ ભી હેય હૈં. એક ત્રિકાલી જ્ઞાયકભાવ. આહાહા..! શુદ્ધ પૂર્ણ ધ્રુવ સ્વભાવ, એકરૂપ ચૈતન્યસત્તા યહ એક હી આદરણીય હૈ. ઉસકી ધુન લગાયી હૈ. ક્યોંકિ નિયમસાર કુંદકુંદાચાર્યને સ્વયંકે લિયે બનાયા હૈ. ઈસલિયે ઉનકે અર્થકારને ભી વહી ધુન લગા દી. અંદરમેં ભગવાન આત્મા અનંત દર્શન, જ્ઞાન, આનંદ આદિ સ્વભાવસે ભરા ભગવાન, વહ પરમપારિણામિકભાવ.

'**યહ પંચમ ભાવ પવિત્ર હૈ,...**' પવિત્ર હૈ, '**મહિમાવંત હૈ.**' આહાહા..! '**ઉસકા આશ્રય કરનેસે...**' પંચમ ભાવ ત્રિકાલી જ્ઞાયકભાવ ધ્રુવ સ્વભાવ એકરૂપ રહનેકા ભાવ, ઉસકા આશ્રય કરનેસે '**શુદ્ધિકે પ્રારંભસે...**' શુદ્ધિકી શુરૂઆત વહાંસે હોતી હૈ. પંચમ ભાવકે આશ્રયસે શુદ્ધિકી શુરૂઆત વહાંસે હોતી હૈ. '**શુદ્ધિકે પ્રારંભસે લેકર પૂર્ણતા પ્રગટ હોતી હૈ.**' ઉસકે આશ્રયસે હી પૂર્ણતા પ્રગટ હોતી હૈ. શાસ્ત્રમેં યહ સબ વ્યવહારકે કથન આયે, વહ જાનને જૈસા હૈ. પરંતુ આદરણીય તો યહ એક હી તત્ત્વ હૈ. જાનનેકે લિયે અનેક બાત આયે. આહા..! નારકીકે પરિણામ, નિગોદકે પરિણામ ભી જાનનેકે લિયે તો આયે, ફિર ભી આદરણીય યહ એક હી ભાવ, પરમ પવિત્ર પંચમ ભાવ, ધ્રુવ ભાવ અંતરમેં આદરણીય હૈ. યહાં તક આયા થા.

'**જો મલિન હો, અથવા જો અંશતઃ નિર્મલ હો,...**' અંશતઃ નિર્મલ હો. સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન અંશતઃ નિર્મલ હૈ. '**અથવા જો અધૂરા હો,...**' ઉપશમ, ક્ષયોપશમ ઔર ક્ષાયિકભાવ આદિ હો. અધૂરાકા મતલબ વહ. આહાહા..! '**અથવા જો શુદ્ધ એવં પૂર્ણ હોને પર ભી...**' આહાહા..! ક્ષાયિકભાવ '**શુદ્ધ એવં પૂર્ણ હોને પર ભી સાપેક્ષ હો,...**' ક્ષાયિકમેં ભી સાપેક્ષ ભાવ હૈ ન? કર્મકા અભાવ. '**અધ્રુવ હો...**' એક સમયકી સ્થિતિવાલા

હો. આહાહા..! કઠિન પડે ઐસા હૈ. વસ્તુ સ્થિતિ. એક સમયકી પર્યાય ચાહે તો ક્ષાયિક હો, પરંતુ વહ અસ્થિર હૈ, અધ્રુવ હૈ. વહ પૂર્ણ સ્વરૂપ નહીં. આહાહા..!

'ત્રૈકાલિક પરિપૂર્ણ સામર્થ્યવાન ન હો,...' જો ત્રિકાલી પરિપૂર્ણ સામર્થ્યવાન ન હો **'ઉસકે આશ્રયસે શુદ્ધતા પ્રગટ નહીં હોતી.'** આહાહા..! ઐસી બાત કઠિન પડે ઐસી હૈ. ત્રિકાલી શુદ્ધ ભાવ પરમ સત્તાકી હયાતી, હયાતી. જિસકી ત્રૈકાલિક હયાતી હૈ. ઐસા જો સનાતન શુદ્ધ ધ્રુવ ભાવ, વહ એક હી આશ્રય કરનેલાયક હૈ. ઉસકે આશ્રયસે શુદ્ધતા પ્રગટ હોતી હૈ. અધૂરા હો, **'ત્રૈકાલિક પરિપૂર્ણ સામર્થ્યવાન ન હો, ઉસકે આશ્રયસે શુદ્ધતા પ્રગટ નહીં હોતી.'** આહાહા..! ઈસલિયે... જો દોપહરકો થા વહ આયા.

'ઈસલિયે ઔદયિકભાવ...' દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, કામ, ક્રોધાદિ ઉદયભાવ, **'ક્ષાયોપશિમકભાવ...'** કુછ ઉઘાડ હો ઔર કુછ કમ ઉઘાડ હો. **'ઔપશમિકભાવ...'** પાનીમેં મૈલ બૈઠ જાયે, પાની ઉપર રહે. ઐસે મૈલ બૈઠ ગયા હો ઔર શાંતિ-ઉપશમભાવ પ્રગટ હુઆ, ફિર ભી વહ પર્યાય હૈ. આહાહા..! **'ઔર ક્ષાયિકભાવ...'** પૂર્ણ ક્ષાયિકભાવ. યહ તો કલ આયા થા, વહી આયા. કુદરતી આયા. **'ક્ષાયિકભાવ અવલંબનકે યોગ્ય નહીં હૈં.'** ક્ષાયિકભાવ ભી આશ્રય કરનેલાયક નહીં હૈ. આહાહા..! ક્ષાયિકભાવ કિસે કહના વહ માલૂમ નહીં હો, ઉપશમભાવ કિસે કહના યહ માલૂમ નહીં હો.

યહાં કહતે હૈં, પ્રભુ! એક ત્રિકાલી ધ્રુવ દ્રવ્ય સ્વભાવકે સિવા, જિતની પર્યાયકે પ્રકાર ઉત્પન્ન હો, ઉદય, ઉપશમ, ક્ષયોપશમ, ક્ષાયિક આદિ પર્યાયકે પ્રકાર હૈં, ઉસ પર્યાયકે પ્રકારકે ભેદકા આશ્રય કરને લાયક નહીં હૈ. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ. લોગ ફિર એકાંત કહે. એકાંત હી હૈ. આહાહા..! જિસમેં પરિપૂર્ણતા હૈ, જો ત્રિકાલી હૈ, જિસમેં પરકી અપેક્ષા નહીં હૈ.. આહાહા..! ઐસા જો ત્રિકાલી સનાતન ધ્રુવ સ્વભાવ, ઉસકા આશ્રય કરનેસે શુદ્ધિ, ધર્મકી વૃદ્ધિ; ઉત્પત્તિ, વૃદ્ધિ ઔર પૂર્ણતા ઉસકે આશ્રયસે હોતી હૈ. આહાહા..! પૂર્ણ સ્વરૂપ ત્રિકાલી જ્ઞાયકભાવકે અવલંબનસે મોક્ષમાર્ગકી ઉત્પત્તિ, ઉસકા ટિકના, ઉસકી વૃદ્ધિ, ઉસકી પરિપૂર્ણતા.. આહાહા..! યહ સબ આત્મા એક સ્વરૂપ ત્રિકાલકે આશ્રયસે પ્રગટ હોતી હૈ. યહ બાત લોગોંકો કઠિન પડે. ઈસલિયે લોગ ફિર કહે કિ એકાંત હૈ. ભાઈ! માર્ગ તો યહી હૈ, દૂસરા કોઈ માર્ગ નહીં હૈ. અનંત-અનંત તીર્થંકરોં, અનંત કેવલજ્ઞાનિઓં યહ કહકર ગયે હૈં. આહાહા..! તેરે ધ્યાનમેં ન આયે ઔર લક્ષ્યમેં ન બૈઠે, ઈસલિયે વસ્તુ બદલ નહીં જાતી. વસ્તુ તો જૈ હૈ વહ હૈ. આહાહા..!

'**જો પૂરા નિર્મલ હૈ, પરિપૂર્ણ હૈ,...**' આહાહા..! '**પરમ નિરપેક્ષ હૈ,...**' ક્ષાયિકભાવ, ક્ષયપોશમભાવ ભી અપેક્ષિત હૈં. ઉસમેં કર્મકે અભાવકી અપેક્ષા આતી હૈ. આહા..! ઔર યહ ત્રિકાલી સ્વભાવ '**નિર્મલ હૈ, પરિપૂર્ણ હૈ, પરમ નિરપેક્ષ હૈ,...**' કોઈ અપેક્ષા હૈ હી નહીં. કોઈ કર્મકા ઉપશમ હો, ક્ષય હો તો યહ પરમપારિણામિક ભાવ પ્રગટ હો, ઐસી કોઈ અપેક્ષા નહીં હૈ. આહાહા..! ત્રિકાલીકો અપેક્ષા નહીં હૈ. '**ધ્રુવ હૈ ઔર ત્રૈકાલિક-પરિપૂર્ણ-સામર્થ્યમય હૈ...**' ત્રિકાલી પરિપૂર્ણ સામર્થ્યમય હૈ. આહાહા..! '**ઐસે અભેદ...**' અભેદ, જિસમેં કોઈ ભેદ નહીં. ઉસમેં ગુણ અનંત હૈં, વહ ભી પારિણામિકભાવ સ્વરૂપ હૈ. ફિર ભી એક ગુણ હૈ વહ એક અંશ હૈ. ઈસલિયે વહ ભી આશ્રય કરનેલાયક નહીં હૈ. ત્રિકાલી અભેદ અનંત ગુણકા એક સ્વરૂપ, અનંત ગુણકા એકરૂપ આહાહા..! '**અભેદ એક પરમપારિણામિક ભાવ હી-પારમાર્થિક અસલી વસ્તુકા હી-આશ્રય કરને યોગ્ય હૈ,...**' આહાહા..! યહ તો દોપહરકો આયા થા, વહ આયા. કલ દોપહરકા.

'**ઉસીકી શરણ લેને યોગ્ય હૈ.**' અંતર્મુખ જો સ્વભાવ ત્રિકાલી પડા હૈ, ઉસકા શરણ લેને યોગ્ય હૈ. આહાહા..! '**ઉસીસે સમ્યગ્દર્શનસે...**' ઉસીસે સમ્યગ્દર્શનસે '**લેકર મોક્ષ તકકી સર્વ દશાએં પ્રાપ્ત હોતી હૈં.**' આહાહા..! ધ્રુવ સ્વભાવ પંચમ પારિણામિક ભાવ સામાન્ય અનાદિઅનંત એકરૂપ વસ્તુ, ઉસકે આશ્રયસે, ઉસકી શરણ લેનેસે. આહા..! વહી શરણ હૈ, ઉત્તમ હૈ. આહાહા..! શરણ કહા હૈ ન? ચત્તારી શરણં. અરિહંતા શરણં, સિદ્ધા શરણં, સાહૂ (શરણં). વહ વ્યવહારકી બાત હૈ. પરમાર્થસે યહ પારિણામિકભાવકા શરણ લેને યોગ્ય હૈ. હૈ? આહાહા..! '**ઉસીકા શરણ લેને યોગ્ય હૈ.**' ચત્તારી શરણં આતા હૈ, વહ શુભભાવ આતા હૈ, શુભભાવ હૈ. પરદ્રવ્યકી ઓર લક્ષ્ય જાય તો વહ શુભભાવ હૈ. અરે..! અપનેમેં દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાય એકરૂપમેં તીન પ્રકારકા વિચાર વિકલ્પ ઉઠે, વહ ભી શુભરાગ હૈ. એકરૂપ ચૈતન્યદ્રવ્યમેં દ્રવ્ય જો હૈ ઉસમેં ગુણ અનંત હૈ, ઉસકી અનંતી પર્યાય, ઐસે તીન ભેદકે વિચારસે ભી રાગકી ઉત્પત્તિ હોતી હૈ. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ. ભાઈ નહીં આયે હૈં? દામોદરભાઈ નહીં આયે હૈં? ભાવનગર ગયે હૈં. આહા..! '**ઉસીસે સમ્યગ્દર્શનસે લેકર મોક્ષ તકકી સર્વ દશાએં પ્રાપ્ત હોતી હૈ.**'

'**આત્મામેં સહજભાવસે વિદ્યમાન...**' અબ ક્યા કહતે હૈં? કિ આત્માકી બાત-એકરૂપકી બાત તો કી. પરંતુ ઉસ આત્મામેં જો સહજ સ્વભાવસે ગુણ આદિ હૈ, વહ અંશ હૈ. ઉસકા ભી આશ્રય કરને લાયક નહીં હૈ. આહાહા..! '**આત્મામેં સહજભાવસે...**' ઐસી ભાષા ક્યોં લી? ક્ષાયિકભાવ આદિમેં તો અપેક્ષા હૈ, ઈસમેં

તો કોઈ અપેક્ષા હી નહીં હૈ. સહજ સ્વભાવ હૈ. ઉપશમ, ક્ષયોપશમ, ક્ષાયિકમેં તો નિમિત્તકે અભાવકી ભી અપેક્ષા હૈ. આહાહા..! અંદર જો ગુણ હૈં, ઉસ ગુણમેં કોઈ અપેક્ષા નહીં હૈ. ફિર ભી.. આહાહા..! આત્મામેં સ્વાભાવિક ભાવ '**સહજભાવસે વિદ્યમાન...**' હૈ, હયાતી રખતે હૈં. '**જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, આનંદ ઈત્યાદિ અનંત ગુણ ભી યદ્યપિ...**' આહાહા..! '**યદ્યપિ પારિણામિકભાવરૂપ હી હૈં...**' અનંત ગુણ ભી પારિણામિક પરમ ભાવ હી હૈ. આહાહા..! '**તથાપિ વે ચેતનદ્રવ્યકે એક-એક અંશરૂપ હોનેકે કારણ...**' સહજ ભાવ, નિરપેક્ષ ભાવ, કિસીકી અપેક્ષા નહીં હૈ ઐસા વહ ભાવ હૈ. પરંતુ વહ એક-એક અંશ હૈ. આહાહા..! '**વે ચેતનદ્રવ્યકે એક-એક અંશરૂપ હોનેકે કારણ ઉનકા ભેદરૂપસે અવલંબન લેને પર...**' એક-એક અંશકા ભેદરૂપ. જ્ઞાન, દર્શન, આનંદ એક-એકકા આશ્રય લેનેસે '**સાધકકો નિર્મલતા પરિણમિત નહીં હોતી.**' આહાહા..!

ચાર ભાવ તો અપેક્ષિત હૈં, તો નિકાલ દિયા. ઉદયભાવમેં નિમિત્તકી અપેક્ષા હૈ, ઉપશમ, ક્ષયોપશમ, ક્ષાયિકમેં નિમિત્તકે અભાવકી (અપેક્ષા હૈ). યહાં તો કહતે હૈં કિ ગુણમેં તો ઉસકી ભી અપેક્ષા નહીં હૈ. સ્વભાવિક અંદર અનંત ગુણ હૈં. આહાહા..! ફિર ભી વહ અંશ હૈ. વહ અંશ ભી આશ્રય કરને લાયક નહીં હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? આહાહા..! '**ચેતનદ્રવ્યકે એક-એક અંશરૂપ હોનેકે કારણ...**' વહ ગુણ હૈ, ત્રિકાલી હૈ, સહજ સ્વભાવ હૈ, પરકી કોઈ અપેક્ષા ભી નહીં. પરંતુ વહ અંશરૂપ હૈ. ઈસલિયે '**ઉનકા ભેદરૂપસે અવલંબન લેને પર...**' ગુણકા-ભેદકા અવલંબન લેને પર '**સાધકકો...**' ધર્મીકો '**નિર્મલતા પરિણમિત નહીં હોતી.**' ઐસી બાત હૈ.

આત્માકી હયાતીમેં જો ચીજ નહીં હૈ, દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્ર તો પર રહે, અપની હયાતીમેં નહીં હૈ, ઉસકા આશ્રય તો એક ઓર રહા. અપની હયાતીમેં ચાર ભાવ હૈં, પરંતુ એક સમયકી પર્યાય જિતને હૈં, ઈસલિયે વહ ભી શરણ નહીં હૈ. અબ ગુણ રહે. આહાહા..! એક વસ્તુમેં અનંત-અનંત ગુણ, એક-એક અંશ ઐસે અનંત-અનંત ગુણ. પરંતુ વહ ચૈતન્યદ્રવ્યકા એક અંશ હૈ. આહાહા..! ગજબ બાત! અપને આત્માકે સિવા દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્ર ઔર પરપદાર્થ, વહ તો અપની હયાતીમેં હૈ નહીં. ઉસકે આશ્રય, અવલંબનકી બાત હૈ હી નહીં. આહાહા..! અપની પર્યાયમેં હયાતી રખનેવાલે ચાર ભાવ (હૈં), પરંતુ વહ પર્યાય હૈ. એક-એક સમયકી મર્યાદાવાલી પર્યાય હૈ. પરચીજ તો અપનેમેં હૈ હી નહીં, ઉસકી તો બાત યહાં હૈ નહીં. આહાહા..! અપનેમેં જો ચાર ભાવ હૈ, વહ ભી એક સમયકી પર્યાયકી મર્યાદા જિતને હૈં. ઈસલિયે વહ ભી આશ્રય કરને લાયક નહીં હૈ.

અબ, ગુણ ત્રિકાલી હૈ. આહાહા..! જ્ઞાન, દર્શન, આનંદ ત્રિકાલી ગુણ આત્મામેં હૈ. ત્રિકાલી ગુણ ધ્રુવ હૈ, પરકી કોઈ અપેક્ષા હૈ નહીં, પરંતુ ચૈતન્યદ્રવ્યકા અંશ હૈ. આહાહા..! સમજમેં આતા હૈ? ચેતન ભગવાન અભેદકા વહ અંશ હૈ. ઈસલિયે ધર્મીકો ઉસકે આશ્રયસે '**નિર્મલતા પરિણમિત નહીં હોતી.**' આહાહા..! ધન્નાલાલજી! કહાં લે ગયે બાત! ધ્રુવ તક લે ગયે. અપની પર્યાયમેં જો હૈ નહીં, ઉસકી બાત તો એક ઓર રખો. અપની પર્યાયમેં જો ચાર ભાવ હૈ, વહ ભી શરણભૂત નહીં હૈ, આશ્રય કરને લાયક નહીં હૈ. આહાહા..! ઔર તીસરી (બાત), વહ તો અંશરૂપ થા ઈસલિયે વહ આશ્રય કરને લાયક નહીં હૈ. પર અપનેમેં નહીં હૈ, ઈસલિયે આશ્રય કરને લાયક નહીં હૈ. પરંતુ યહ તો અપનેમેં હૈ. ઔર હૈ એવં ધ્રુવ હૈ. જ્ઞાન, દર્શન, આનંદ આદિ ધ્રુવ હૈ. આહાહા..! ત્રિકાલી વસ્તુ હૈ. તો ઉસકા આશ્રય કરનેસે ક્યા હૈ? વહ ભી ચૈતન્ય દ્રવ્ય અભેદકા એક અંશ હૈ. ગુણ ભી ઉસકા એક અંશ હૈ. ઈસલિયે વહ અંશ ભી આશ્રય કરનેલાયક નહીં હૈ. આહાહા..! ઐસી બાતેં સુનની કઠિન પડે. એકાંત લગે. આહાહા..!

એક રહા પ્રભુ. અભેદ પંચમ પારિણામિક જ્ઞાયકભાવ. ઉસકા આશ્રય ઔર શરણ લેને લાયક હૈ, બસ! પરકા નહીં, પર્યાયકા નહીં, ગુણભેદકા નહીં. આહાહા..! એક ત્રિકાલી જ્ઞાયકભાવ, જો ધ્રુવ ભાવ, એકરૂપ ભાવ, શુદ્ધ ભાવ, અભેદ ભાવકે આશ્રયસે સાધકકો ધર્મકી ઉત્પત્તિ હોતી હૈ. આહાહા..! ઐસી બડી ગજબ બાત! બાહરમેં પ્રવૃત્તિ તો પરદ્રવ્યકી હૈ. યહ મંદિર, પ્રતિમા, પૂજા, ભક્તિ, યહ, વહ.. વહ સબ તો પરદ્રવ્ય હૈ. આહાહા..! અષ્ટ દ્રવ્ય પૂજાકે, વહ સબ તો પરદ્રવ્ય હૈ. પૈસા પરદ્રવ્ય હૈ. આહાહા..! સમેદશિખર, ગિરનાર ઔર શેત્રુંજય પરદ્રવ્ય હૈ. ઉસકી તો યહાં બાત ભી નહીં કી કિ ઉસકે આશ્રયસે કુછ ધર્મલાભ હોગા. આહાહા..! વહ બાત તો અપની પર્યાયમેં ભી નહીં હૈ. યહ તો અપની પર્યાયમેં જો હૈ, ચાર ભાવ સ્વરૂપ, ક્ષાયિક ભાવ સ્વરૂપ,.. આહાહા..! વહ ભી આશ્રય કરને લાયક નહીં હૈ. જાનને લાયક હૈ. જાનને લાયક તો સબ ચીજ હૈ. આશ્રય ઔર આદર કરને લાયક નહીં હૈ. આહાહા..! વહ તો ઠીક, પરંતુ ગુણભેદ. અબ યહાં લે આયે. આત્મા એકરૂપ પ્રભુ, ઉસમેં જ્ઞાન, દર્શન, જ્ઞાન ઉસકા અંશ હૈ, ઉસકા ભેદ હૈ. આહાહા..! ઉસકે આશ્રયસે સાધકકી નિર્મલતા ઉત્પન્ન નહીં હોતી. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ! પુરાની શૈલીકી રૂઢિવાલેકો કઠિન લગે. ધન્નાલાલજી! કહાં લે ગયે! આહાહા..! લેકિન પ્રભુ! ખ્યાલમેં આયે ઐસી બાત હૈ. જો અપનેમેં નહીં હૈ, ઉસકા શરણ ક્યા? ઔર અપનેમેં જો રાગાદિ હૈ, વહ તો વિકાર હૈ, ઉસકા શરણ ક્યા? ઔર અપની પર્યાય નિર્મલ હૈ, એક સમયકી

સ્થિતિ હૈ, ઉસકા શરણ ક્યા? ઔર અપને ચેતનદ્રવ્યમેં ભેદરૂપ અંશ ધ્રુવ હૈ. યહ પર્યાય તો એક સમયકી સ્થિતિ હૈ. ઔર દૂસરી ચીજ તો અપની પર્યાયમેં હૈ નહીં. યહ તો અપને ગુણમેં હૈ. પરંતુ એક ચેતનદ્રવ્યકા ભેદરૂપ અંશ હૈ. આહાહા..!

ભગવાન તીર્થંકરદેવકા યહ કથન હૈ. આહાહા..! '**ઉનકા ભેદરૂપસે અવલંબન લેને પર સાધકકો નિર્મલતા પ્રગટ નહીં હોતી.**' આહાહા..! ચેતનદ્રવ્ય જ્ઞાયકભાવ એકરૂપ, ઉસમેં અનંત ગુણકા ભેદ, ઉસ ભેદકા આશ્રય કરનેસે ધર્મીકો નિર્મલતા પ્રગટ નહીં હોતી. ભેદકે આશ્રયસે વિકલ્પ ઉત્પન્ન હોતા હૈ. આહાહા..! અનંત ગુણકે અંશ તો આશ્રય કરને લાયક નહીં હૈ, ભેદરૂપ હૈ ઈસલિયે, પરંતુ અનંત ગુણકા એકરૂપ જો ચૈતન્ય અભેદ વહી આશ્રય, શરણ ઔર શુદ્ધિકી ઉત્પત્તિકા કારણ હૈ. આહાહા..! ઐસી બાત. ફિર કહે ન.. યહ તો ભગવાનકા કહા હુઆ હૈ. બહિન તો સ્વયં અનુભવસે કહતે હૈં. આહાહા..! બહિનકે શબ્દ હૈં, પરંતુ વહ તો વીતરાગકી વાણીકે હૈં. આહાહા..! વીતરાગ ભી ઐસા કહતે હૈં, વહી યહ કહતે હૈં.

સમ્યગ્દૃષ્ટિકા કથન ઔર કેવલીકે કથનમેં વસ્તુમેં ફર્ક નહીં હોતા. આહાહા..! સ્થિરતામેં ફર્ક હોતા હૈ. સમ્યગ્દૃષ્ટિકો અંદર સ્થિરતા કમ હોતી હૈ, ભગવાન પૂર્ણ વીતરાગ હો ગયે. ચારિત્રવંત સંતકો ભી સ્થિરતા અંદર હુયી હૈ. સ્થિરતામેં ફર્ક હૈ, તત્ત્વકી દૃષ્ટિમેં સમકિતીસે લેકર કેવલી આદિ સબકા કથન એક હૈ. આહાહા..! કથનમેં કોઈ ભી ફેરફાર સમ્યગ્દૃષ્ટિસે લેકર કેવલજ્ઞાનીમેં કોઈ ભી ફેરફાર હૈ નહીં. વિશેષ સ્પષ્ટીકરણ ભલે હૈ, પરંતુ વિરૂદ્ધ નહીં હોતા. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ. બરાબર મૌકે પર યહ આયા હૈ.

'**ઈસલિયે...**' ઈસ કારણસે '**પરમપારિણામિકભાવરૂપ...**' પરમ પારિણામિક નામ સહજ સ્વભાવરૂપ, ત્રિકાલી સહજ સ્વભાવરૂપ, જો ઉત્પન્ન હોતા નહીં, જો વ્યય હોતા નહીં, જો ઘટતા નહીં, જો પરિણમતા નહીં. આહાહા..! જો પલટતા નહીં, જો બદલતા નહીં, આહાહા..! ઐસા એક '**પરમપારિણામિકભાવરૂપ અનંતગુણસ્વરૂપ...**' વસ્તુ અનંતગુણસ્વરૂપ હૈ. '**અભેદ...**' પરંતુ '**અનંતગુણસ્વરૂપ અભેદ એક ચેતનદ્રવ્યકા હી...**' આહાહા..! '**અખંડ પરમાત્મદ્રવ્યકા હી...**' યહ ચેતનદ્રવ્યકી વ્યાખ્યા કી, લાઈન કરકે. ચેતનદ્રવ્ય યાની? '**અખંડ પરમાત્મદ્રવ્યકા હી-આશ્રય કરના, વહીં દૃષ્ટિ દેના,...**' વહાં દૃષ્ટિ દેના. ઐસે. આહાહા..! અભેદ ચૈતન્યપ્રભુ પંચમ પારિણામિક સહજ સ્વભાવભાવરૂપ ત્રિકાલ, જિસમેં પલટના નહીં હૈ, જિસમેં બિગાડ નહીં હૈ, જિસમેં પરકી કોઈ અપેક્ષા નહીં હૈ, જિસમેં ન્યૂનતા નહીં હૈ, જિસમેં વિપરીતતા નહીં હૈ. ઐસા અનંત ગુણોંકા એકરૂપ. ગુણોંકે ભેદકા અંશ નહીં. આહાહા..! અનંત ગુણોંકા

એકરૂપ. ઐસા કહા ન? '**અનંતગુણસ્વરૂપ અભેદ...**' અનંતગુણસ્વરૂપ ભેદ નહીં. આહાહા..! અરેરે..! ઐસી બાત કભીકભાર સુનને મિલે. પૂરા દિન યહ કરો, યહ કરો, ઉસમેં જીવન ચલા જાતા હૈ.

અંતર ભગવાન પરમાનંદકા નાથ પરમ પારિણામિક સ્વભાવ એકરૂપ ચીજ, ઉસકા આશ્રય કરના. '**અખંડ પરમાત્મદ્રવ્યકા હી...**' ચેતનદ્રવ્યકા હી અર્થાત્ અભેદ એક ચેતનદ્રવ્યકા હી અર્થાત્ '**અખંડ પરમાત્મદ્રવ્યકા હી આશ્રય કરના,...**' આહાહા..! અન્યમતિ પઢે તો ભી.. ગોપનાથકે મઠકા સાધુ. પઢા.. આહાહા..! કિતની પ્રશંસા કરું ઈસકી! પ્રશંસા કરતે-કરતે દો લોગ પ્રશંસામેં હી ... એક પ્રોફેસર બ્રાહ્મણ હૈ. યહાં આયા થા તો ઉસકો યહ પુસ્તક દિયા થા. (સાધુકે) પાસ કહીંસે આ ગયા હો. કહીંસે ભી. યહ પુસ્તક તો બહુત છપ ગયે હૈં. તીન હજાર તો વહાં ગયે હૈં. આફ્રિકા. તીન હજાર તો આફ્રિકામેં ગયે હૈં. ચારોં ઓર (ગયે હૈં). આહાહા..! ઉસકે હાથમેં થા, ઔર (પ્રોફેસર) વહાં ગયા. ઉસકા ગુરુકે સાથ સંબંધ હોગા. વહાં વહ સ્વયં યહ પઢતા થા. ઔર પઢતે-પઢતે પરસ્પર પ્રશંસા કરતે થે. ક્યા ચીજ હૈ યહ! પરંતુ યહ અંદરકી વસ્તુ હૈ. સમ્યગ્દૃષ્ટિ કહો યા કેવલજ્ઞાની કહો, કથનમેં ઔર ન્યાયમેં કહીં ફર્ક નહીં હૈ. સ્થિરતામેં ચાહે કોઈ ભી ફર્ક હો. વહ તો માલૂમ હૈ ન. આહાહા..! વસ્તુકે સ્વરૂપકી સ્થિતિ, જૈસા સમકિતી વર્ણન કરે વૈસા હી કેવલી વર્ણન કરે ઔર કેવલી વર્ણન કરે ઔર વૈસા હી સમકિતી વર્ણન કરે. ભલે જ્યાદા સ્પષ્ટીકરણ વિશેષ કેવલી કરે, મુનિ કરે, પરંતુ મૂલ માલ તો એકસમાન આતા હૈ. આહા..!

યહાં કહા, '**વહીં દૃષ્ટિ દેના,...**' ઉસકા '**આશ્રય કરના, વહીં દૃષ્ટિ દેના,...**' દૃષ્ટિ વહાં દેના-પંચમ ભાવ પર. '**ઉસીકી શરણ લેના,...**' ઉસીકી શરણ લેના. પહલે યહ આ ગયા થા.

મુમુક્ષુ :- તીસરે પૈરેગ્રાફમેં.

ઉત્તર :- હાં. '**ઉસીકી શરણ લેને યોગ્ય હૈ.**' ઉસીકી શરણ લેને યોગ્ય હૈ. વહ ઉપર આયા થા. વહી યહાં આયા. આહાહા..! '**ઉસીકી શરણ લેના, ઉસીકા ધ્યાન કરના,...**' આહાહા..! ઉસીકા ધ્યાન, શરણ, દૃષ્ટિ દેનેસે '**અનંત નિર્મલ પર્યાયેં સ્વયં ખિલ ઉઠેં.**' આહાહા..! અનંત ગુણકા પિંડ પ્રભુ, ઉસકી દૃષ્ટિ દેનેસે, શરણ લેનેસે, જિસસે શરણ લેનેસે, ધ્રુવ પર દૃષ્ટિ દેનેસે '**અનંત નિર્મલ પર્યાયેં...**' જિતને ગુણ હૈં સંખ્યાસે, ઉતની હી નિર્મલ પર્યાયેં પ્રગટ હોતી હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? '**જિસસે અનંત નિર્મલ પર્યાયેં...**' અર્થાત્ જિતને ગુણ હૈં સંખ્યાસે, વહ સબ ગુણકી પર્યાય અંશતઃ, અનંતી નિર્મલ પર્યાય અખંડ દ્રવ્યકે આશ્રયસે, ઉસમેં

જિતને ગુણ હૈં, ઉસકા એક અંશ બાહ્ય પ્રગટ હોતા હૈ. આહાહા..! તીનોં આ ગયે- દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાય.

દ્રવ્ય-વસ્તુ, અનંત ગુણરૂપ વસ્તુ. ઉસકા આશ્રય કરનેસે અનંતી પર્યાયેં પ્રગટ હોતી હૈં. આહાહા..! ઐસા કઠિન લગે. એક તો સુનનેકા, પઢનેકા સમય નહીં મિલા હો. સુનનેમેં ઐસા સુના ન હો. ઉસમેંસે ઈસકા મિલાન કરના, ઉસમેંસે અંદરકી દૃષ્ટિ (કરના), ઉસકે સિવા કહીં ભી શરણ નહીં હૈ. અંતર અખંડ અભેદ વસ્તુકે આશ્રયકે સિવાય કહીં ભી આત્માકો શરણ મિલે ઐસા નહીં હૈ. આહાહા..! ઓહોહો..!

'**ઈસલિયે દ્રવ્યદૃષ્ટિ કરકે...**' ઈસ કારણસે ઉસકે આશ્રયસે અનંત નિર્મલ શાંતિકી-ધર્મકી પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ. '**ઈસલિયે દ્રવ્યદૃષ્ટિ કરકે...**' દ્રવ્ય વસ્તુ પર દૃષ્ટિ કરકે. આહાહા..! '**અખંડ એક જ્ઞાયકરૂપ વસ્તુકો લક્ષમેં લેકર...**' ઈસલિયે દ્રવ્યદૃષ્ટિ કરકે અખંડ એક જ્ઞાયકરૂપ વસ્તુકો લક્ષમેં લેકર '**ઉસકા અવલંબન કરો.**' આહાહા..! યહ સબ બાતેં આતી હૈ, યહ કરના, વહ કરના, યહ કરના... વહ સબ વિકલ્પ હો તો આતા હૈ. વસ્તુ શરણ યહ હૈ. ઉસકા ધ્યેય કભી એક સમય ન છૂટે. અખંડ વસ્તુ, જિસમેં ગુણભેદ ભી નહીં, ગુણ ભી અંશ હૈ. એક ચીજકા અંશીકા વહ અંશ હૈ. તો અંશકા ભી આશ્રય નહીં. અંશીકા-ત્રિકાલીકા આશ્રય હૈ. ઉસસે હી સર્વસિદ્ધિ હોતી હૈ. સમ્યગ્દર્શનસે લેકર કેવલજ્ઞાનકી પ્રાપ્તિ ઉસસે હોતી હૈ. આહાહા..! '**ઉસકા અવલંબન કરો. વહી, વસ્તુકે અખંડ એક પરમપારિણામિકભાવકા આશ્રય હૈ.**' '**વહી, વસ્તુકે અખંડ એક પરમપારિણામિકભાવકા આશ્રય હૈ.**' સહજ ત્રિકાલી ભાવ, ત્રિકાલી એકરૂપ સહજ સ્વભાવ, ઉસીકા આશ્રય.

'**આત્મા અનંત ગુણમય હૈ...**' આત્મા અનંતગુણમય હૈ. આહાહા..! '**પરંતુ દ્રવ્યદૃષ્ટિ ગુણોંકે ભેદોંકા ગ્રહણ નહીં કરતી,...**' આહાહા..! સમ્યગ્દૃષ્ટિ-દ્રવ્યદૃષ્ટિ, દ્રવ્યકી દૃષ્ટિ અર્થાત્ સમ્યગ્દર્શન. દૃષ્ટિ-દ્રવ્યદૃષ્ટિ અખંડ જો પૂર્ણ દ્રવ્ય હૈ.. આહાહા..! જો પરકી સત્તા બિનાકા, પર્યાયકી સત્તા બિનાકા ઔર ગુણભેદકી સત્તા હોને પર ભી અભેદરૂપસે.. આહાહા..! '**દ્રવ્યદૃષ્ટિ ગુણોંકે ભેદોંકા ગ્રહણ નહીં કરતી,...**' ગુણ ભી ધ્રુવ હૈ. દ્રવ્ય ધ્રુવ હૈ, ઐસે ગુણ ધ્રુવ હૈ. પરંતુ દ્રવ્યકા વહ અંશ હૈ. આહાહા..! ઈસલિયે દૃષ્ટિ '**ગુણોંકે ભેદોંકો ગ્રહણ નહીં કરતી, વહ તો એક અખંડ ત્રૈકાલિક વસ્તુકો અભેદરૂપસે ગ્રહણ કરતી હૈ.**' દૃષ્ટિ. આહાહા..! ઐસા સમજના. ઉસમેં તો યહ કરના, વહ કરના, સીધા સમજમેં આયા. કર્તૃત્વકા અભિમાન હોકર ઉસે સૂઝે. અરે..! કર્તા કિસકા? પ્રભુ! પરકા કર્તા તો નહીં હૈ, પરંતુ અપનેમેં અનંત ગુણકે ભેદકા આશ્રય નહીં (લેના હૈ). આહાહા..! ભેદકા આશ્રય કરનેસે વિકલ્પ ઉત્પન્ન

હોતા હૈ. રાગ ઉત્પન્ન હોતા હૈ. આહાહા..! '**ગુણોંકે ભેદોંકા ગ્રહણ નહીં કરતી,...**' દ્રષ્ટિ. '**વહ તો એક અખંડ ત્રૈકાલિક વસ્તુકો અભેદરૂપસે ગ્રહણ કરતી હૈ.**' આહાહા..!

'**યહ પંચમ ભાવ પાવન હૈ,...**' ત્રિકાલી ભાવ, ધ્રુવ ભાવ, પંચમ ભાવ, જ્ઞાયક ભાવ પાવન હૈ. આહાહા..! ત્રિકાલી રહનેવાલા, નિત્ય એકરૂપ રહને વાલા પંચમ ભાવ અર્થાત્ પર્યાયકે ચાર ભાવસે ભી ભિન્ન નિત્ય રહનેવાલા. આહાહા..! '**પાવન હૈ, પૂજનીય હૈ.**' વહ ભાવ પૂજનીય હૈ. પૂજનિક પર્યાય હૈ. પર્યાય પૂજનિક હૈ, પરંતુ પૂજનિક દ્રવ્યકો પૂજતી હૈ. આહાહા..! પૂજનીયતા આતી હૈ પર્યાયમેં. પરંતુ વહ પૂજનિક પર્યાય દ્રવ્યકો પૂજતી હૈ. દ્રવ્યકો પૂજનિક માનતી હૈ. આહાહા..! ઐસી બાત. કલ ભી ઐસા આયા થા, આજ ભી ઐસા આ ગયા. ઐસી બાત. '**ઉસકે આશ્રયસે સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હોતા હૈ,...**' ઐસા ત્રિકાલી ચૈતન્ય અખંડ અભેદ, ઉસકે આશ્રયસે સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હોતા હૈ.

'**સચ્ચા મુનિપના આતા હૈ...**' સચ્ચા મુનિપના આતા હૈ. કચ્ચા મુનિપના બાહરકા તો અનંત બાર લિયા. કપડે (છોડકર) નગ્નપના, પંચ મહાવ્રતકી ક્રિયા (કી), પરંતુએક અખંડ તત્ત્વકા આશ્રય ન લિયા. આહાહા..! અભેદકા આશ્રય લેનેસે સચ્ચા મુનિપના હોતા હૈ. સચ્ચા સાધુપના ઉસકે આશ્રયસે હોતા હૈ. પંચ મહાવ્રત આદિ પર્યાયકે આશ્રયસે સચ્ચા મુનિપના નહીં હોતા. આહાહા..! કઠિન લગે ન લોગોંકો. પંચ મહાવ્રત જિસે મહાપુરુષોંને પાલે, જિસ મહાવ્રત.. આતા હૈ ન? મહા વ્રત, જિસે મહા બડે કહેં. પ્રભુ! વહ તો વિકલ્પ હૈ, આતા હૈ, આયે. આહાહા..! પરંતુ ઉસકા શરણ નહીં. આહાહા..!

યહાં તો સચ્ચા મુનિપના આતા હૈ, ત્રિકાલી અખંડકે આશ્રયસે, ક્રિયાકાંડસે નહીં. આહાહા..! ગુણભેદસે ભી નહીં. આહાહા..! અખંડ જો ચૈતન્યદ્રવ્ય, અનંત ગુણરૂપી અભેદ, અનંતગુણરૂપ અભેદ એક વસ્તુ '**ઉસકે આશ્રયસે હી સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ, સચ્ચા મુનિપના આતા હૈ,...**' સચ્ચા મુનિપના કબ આતા હૈ? આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- મુનિપનેકી બાત બતાયી હૈ.

ઉત્તર :- મુનિપના યહ હૈ. ત્રિકાલ અખંડ અભેદકા આશ્રય હો તો મુનિપના આતા હૈ. ક્યોંકિ અભેદકે આશ્રયસે સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ, ફિર વિશેષ આશ્રય કરનેસે મુનિપના હોતા હૈ. આહાહા..! કઠિન બાત લગે. પંચ મહાવ્રત, નગ્નપના, કપડા છોડે, સ્ત્રી-પુત્ર છોડે. વહ તો બાહર હી હૈ. યહાં તો અપને અસ્તિત્વમેં-હયાતીમેં જો ચીજ નહીં હૈ, ઉસકા ત્યાગ ગ્રહણ ભી આત્મામેં હૈ નહીં. ક્યા કહા?

અપની ચીજમેં સ્ત્રી, કુટુંબ, પરિવાર, લક્ષ્મી, ઈજ્જત, કીર્તિ, મકાન, કપડે અપની

પર્યાયકે અસ્તિત્વમેં હૈ નહીં. ઉસકી બાત તો યહાં હૈ નહીં. પરંતુ ઉસકી પર્યાયમેં જો ચાર ભાવ હોતે હૈં, વહ ભી એક સમયકી મર્યાદાવાલા હૈ. ઈસલિયે ઉસકે આશ્રયસે ભી સમ્યગ્દર્શન ઔર મુનિપના આતા નહીં. આહાહા..! ઔર દ્રવ્ય જો ચૈતન્ય હૈ, વહ અનંતગુણરૂપ હૈ. વહ અનંત ગુણકા અંશ હૈ. ઉસ અંશકે આશ્રયસે ભી શુદ્ધપના પ્રગટ નહીં હોતા. અંશકે આશ્રયસે સમ્યગ્દર્શન ઔર મુનિપના ભી નહીં આતા. આહાહા..! લોગોંકો બાત કઠિન પડે. એકાંત (લગે). એકાંત નહીં હૈ, પ્રભુ! માર્ગ હી યહ હૈ. અનંત તીર્થંકરોં, અનંત કેવલી યહ કહતે આયે હૈં. અનંત કેવલિયોંકા યહ માર્ગ હૈ. ઉસમેં કમ, અધિક, વિપરીત કરને જાયેગા તો ઘર જાયેગા. ઉસકા સ્વયંકા ઘર જાયેગા. ફિર પરઘરમેં રાગ ઔર વિકારમેં જાયેગા. આહાહા..!

'**સચ્ચા મુનિપના આતા હૈ, શાંતિ ઔર સુખ પરિણમિત હોતા હૈ,...**' ક્યા કહા? અખંડ દ્રવ્ય જો વસ્તુ, જિસમેં ગુણભેદ ભી નહીં, ઐસી અભેદ ચીજ એકરૂપ ચીજ, પ્રભુ! ઉસકે આશ્રયસે શાંતિ આતી હૈ. આહાહા..! ઉસકે આશ્રયસે સુખ પરિણમિત હોતા હૈ. ઉસકે આશ્રયસે અતીન્દ્રિય આનંદકા પર્યાયમેં પરિણમન હોતા હૈ. આહાહા..! વચનામૃતકા બોલ આ ગયા હૈ. કલ ભી ભગવાનકી વાણી પર થા. વહી યહ આયા. આહાહા..! '**વીતરાગતા હોતી હૈ,...**' અખંડ ચૈતન્યદ્રવ્ય ગુણભેદ બિના, પર્યાયકા તો લક્ષ નહીં, રાગકા તો લક્ષ્ય નહીં, ગુણભેદકા લક્ષ્ય નહીં, અભેદ દૃષ્ટિસે શાંતિ આતી હૈ, સુખ પરિણમિત હોતા હૈ, આનંદરૂપ પરિણમન હોતા હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદકી દશા હોતી હૈ ઔર વીતરાગતા હોતી હૈ. આહાહા..! ત્રિકાલ ભગવાન પૂર્ણાનંદકા નાથ પ્રભુ, ઉસકે આશ્રયસે વીતરાગતા હોતી હૈ. '**પંચમગતિકી પ્રાપ્તિ હોતી હૈ.**' ઉસકે આશ્રયસે સિદ્ધપદ પ્રાપ્ત હોતા હૈ. પંચમગતિ. આહાહા..! બાત તો બહુત ઊંચી આયી હૈ. રાત્રિમેં બાત કરતે હોંગે. વસ્તુ તો યહ હૈ. આહા..! ૩૫૩ પૂરા હુઆ ન? અબ, ૩૫૫ હૈ.

તરનેકા ઉપાય બાહરી ચમત્કારોંમેં નહીં રહા હૈ. બાહ્ય ચમત્કાર સાધકકા લક્ષણ ભી નહીં હૈ. ચૈતન્યચમત્કારસ્વરૂપ સ્વસંવેદન હી સાધકકા લક્ષણ હૈ. જો અંતરકી ગહરાઈમેં રાગકે એક કણકો ભી લાભરૂપ માનતા હૈ, ઉસે આત્માકે દર્શન નહીં હોતે. નિસ્પૃહ ઐસા હો જા કિ મુજે અપના અસ્તિત્વ હી ચાહિયે, અન્ય કુછ નહીં ચાહિયે. એક આત્માકી હી લગન લગે ઔર અંતરમેંસે ઉત્થાન હો તો પરિણતિ પલટે બિના ન રહે. ૩૫૫.

૩૫૫. ૩૫૩કે બાદ ૩૫૫. '**તરનેકા ઉપાય...**' ૩૫૫. '**તરનેકા ઉપાય બાહરી ચમત્કારોંમેં નહીં રહા હૈ.**' આહાહા..! બાહરકે ચમત્કાર. ઈસકો યહ ચમત્કાર હુઆ ઔર ઉસકો વહ ચમત્કાર હુઆ. ઉસ ચમત્કારમેં કુછ નહીં હૈ. આહાહા..! ઈસકો યહ ચમત્કાર હુઆ. ફલાનેકા આશીર્વાદ મિલા તો પુત્ર હુઆ, ફલાનેકા આશીર્વાદ મિલા તો પૈસા હો ગયા. ઉસકે પાસ રહે તો મકાન, કીર્તિ બઢ ગઈ. ઉસમેં ક્યા હૈ? પ્રભુ! કિસીસે કુછ હોતા નહીં. ઉસકે પૂર્વકે પુણ્ય હો તો ઉસકે કારણસે (મિલતા હૈ). વહ પુણ્ય ભી નિમિત્ત હૈ. પુણ્ય નિમિત્ત કિસી ચીજકો ખિંચતી નહીં. વહ ચીજ આનેવાલી હૈ વહ આતી હૈ, ઉસકે કારણસે-ઉપાદાનકે કારણસે. આહાહા..! પુત્ર, પુત્રી હો ઔર વંશ રહે, કુછ ચમત્કાર દિખે, પ્રકાશ દિખે, ઐસા દિખે, બાહર ભપકા દિખે, ઉસ ભપકાસે કોઈ ચમત્કારિક... આહાહા..! હૈ? '**તરનેકા ઉપાય બાહરી ચમત્કારોંમેં નહીં રહા હૈ.**'

'**બાહ્ય ચમત્કાર સાધકકા લક્ષણ ભી નહીં હૈ.**' આહાહા..! ધર્મીકા વહ લક્ષણ ભી નહીં હૈ. આહા..! ગજબ બાત હૈ! યહાં તો ચમત્કાર હુઆ, કોઈ દેવ આયા. દેવ આયા ઉસમેં ક્યા હુઆ? યહ દેવ આયા કિ નહીં? આહાહા..! '**બાહ્ય ચમત્કાર સાધકકા લક્ષણ ભી નહીં હૈ.**' આત્મદ્રવ્ય પર જિસકી દૃષ્ટિ હૈ, ઐસે સાધકકો કોઈ બાહ્ય ચમત્કાર પર લક્ષ્ય હી નહીં હોતા કિ... આહાહા..! આજ યહ ચમત્કાર હુઆ ઔર ઐસા હુઆ. વિશેષ કહેંગે... (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ વદ-૧૦, ગુરુવાર, તા. ૪-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૫૫, ૩૫૬, ૩૫૭, પ્રવચન નં. ૨૪

વચનામૃત-૩૫૫. અંતમેં. '**નિસ્પૃહ ઐસા હો જા કિ...**' અંતર સ્વરૂપ પ્રાપ્ત કરનેકે લિયે નિસ્પૃહ ઐસા હો જાના '**કિ મુઝે અપના અસ્તિત્વ હી ચાહિયે,...**' મેરા અસ્તિત્વ જો આત્મા પૂર્ણ આનંદ આદિ અસ્તિત્વસ્વરૂપ, વહ એક હી મુઝે ચાહિયે, દૂસરી કોઈ ચીજ નહીં ચાહિયે. આહાહા..! ઐસી લગની લગે. '**એક આત્માકી હી લગન લગે...**' અપના નિજ સ્વરૂપ શુદ્ધ ચૈતન્ય સ્વભાવ ઉસકી ત્રિકાલી હયાતી, વહી મુઝે ચાહિયે. આહાહા..! ઐસી ભાવનામેં '**ઔર અંતરમેંસે ઉત્થાન હો...**' અંતરમેં આત્માકી લગન હો ઔર અંતરમેં પુરુષાર્થ હો. લગન ઔર પુરુષાર્થમેં ઉત્થાન હો '**તો પરિણતિ પલટે બિના ન રહે.**' તો પરિણતિ-પર્યાય પર-ઓરકે લક્ષ્યસે જો પલટતી હૈ, વહ સ્વ-ઓર પલટે બિના રહે નહીં. આહાહા..! શબ્દ તો થોડે હૈં, ભાવ (ગહન હૈ).

નિસ્પૃહ તો ઐસા હો જાના ચાહિયે કિ મુઝે મેરા અસ્તિત્વ (ચાહિયે). મેરી હયાતી જો હૈ ત્રિકાલી વસ્તુ, ઉસકે સિવા મુઝે કુછ નહીં ચાહિયે. ઐસી નિસ્પૃહ દશા હો ઔર અંતરમેં લગન લગે ઔર અંતરમેં પુરુષાર્થ ઝુકે તો પરિણતિ અર્થાત્ પર્યાય પલટે બિના રહે નહીં. આહાહા..! ઐસી ચીજ હૈ. વહ કોઈ બાહરકી ક્રિયા યા આચરણસે પ્રાપ્ત હો, ઐસી યહ ચીજ નહીં હૈ. બાહ્ય આચરણ ઔર બાહ્ય ક્રિયા લાખ, ક્રોડ કરે.. આહાહા..! લાખ બાતકી બાત.. આતા હૈ છહ ઢાલામેં? 'નિશ્ચય ઉર આણો, છોડી જગત દ્વંદ્વ ફંદ, નિજ આતમ ધ્યાવો.' ભગવાન અનંત આનંદ ઔર અનંત જ્ઞાનસ્વરૂપ (હૈ), જિસકા સ્વભાવ અનંત-અનંત આનંદ, જ્ઞાનાદિ અનંત ગુણકા પિંડ હૈ વહ. ઉસકી લગની લગે તો પરિણતિ પલટે બિના રહે નહીં. પરિણતિ પર સન્મુખ જો હૈ, વહ પરિણતિ સ્વસન્મુખ હો જાયે. આહાહા..! ભાષા બહુત થોડી હૈ, ભાવ (ગહન હૈ). વહ ૩૫૫ (પૂરા હુઆ).

મુનિરાજકા નિવાસ ચૈતન્યદેશમેં હૈ. ઉપયોગ તીક્ષ્ણ હોકર ગહરે-ગહરે ચૈતન્યકી ગુફામેં ચલા જાતા હૈ. બાહર આને પર મુર્દે જૈસી દશા હોતી હૈ. શરીરકે પ્રતિ રાગ છૂટ ગયા હૈ. શાંતિકા સાગર ઉમડા હૈ. ચૈતન્યકી પર્યાયકી વિવિધ તરંગે ઉછલ રહી હૈ. જ્ઞાનમેં કુશલ હૈં, દર્શનમેં

પ્રબલ હૈં, સમાધિકે વેદક હૈં. અંતરમં તૃપ્ત-તૃપ્ત હૈં. મુનિરાજ માનોં વીતરાગતાકી મૂર્તિ હોં ઈસ પ્રકાર પરિણમિત હો ગયે હૈં. દેહમેં વીતરાગદશા છા ગઈ હૈ. જિન નહીં પરંતુ જિનસરીખે હૈં. ૩૫૬.

૩૫૬. અબ મુનિરાજકી બાત આયી. '**મુનિરાજકા નિવાસ ચૈતન્યદેશમેં હૈ.**' શરીર, વાણીમેં તો નહીં, પરંતુ પુણ્ય ઔર પાપમેં, શુભાશુભમેં ભી, મુનિરાજકા વાસ-નિવાસ નહીં હૈ. આહાહા..! '**મુનિરાજકા નિવાસ ચૈતન્યદેશમેં હૈ.**' જહાં રાગ ઔર દ્વેષ હૈ નહીં. ઔર અકેલા ચૈતન્ય અનંત-અનંત ગુણકા સ્વરૂપરૂપ નિજ દેશ. આહાહા..! નિજ દેશ-ચૈતન્યદેશમેં હૈ. '**ઉપયોગ તીક્ષ્ણ હોકર...**' જાનને-દેખનેકા ઉપયોગ સૂક્ષ્મ ઔર તીક્ષ્ણ હોકર '**ગહરે-ગહરે ચૈતન્યકી ગુફામેં ચલા જાતા હૈ.**' આહાહા..! ગહરી-ગહરી ગુફા અર્થાત્ ધ્રુવ. આહાહા..! અપના જો ધ્રુવ સ્વભાવ, ઉસ ઓર વર્તમાનકી પર્યાય, ઉસકે સન્મુખ અંદર જાતી હૈ. આહાહા..! ફિર ભી વહ પર્યાય ઔર ધ્રુવ એક નહીં હો જાતે. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ.

'**ઉપયોગ તીક્ષ્ણ...**' જાનને-દેખનેકી સૂક્ષ્મતા ઐસી હોની ચાહિયે કિ '**ગહરે-ગહરે ચૈતન્યકી ગુફામેં ચલા જાતા હૈ.**' ગહરાઈમેં ધ્રુવકી ઓર હી મુનિરાજકી દશા ચૈતન્યદેશકી ઓર હી ઢલ ગયી હૈ. આહાહા..! પુણ્યકા ભાવ, દયા, દાન, વ્રત, મહાવ્રત પરિણામ આતા હૈ, પરંતુ વૃત્તિ ચૈતન્યદેશમેં બહતી હૈ. રાગ-ઓર વૃત્તિ નહીં હૈ, જાનનેલાયક હૈ. રાગાદિ આતા હૈ, ઉસકા અસ્તિત્વ હૈ, ઐસા જાને. પરંતુ નિવાસ તો અંદર ચૈતન્યગુફામેં હૈ. આહાહા..! યહ બાત ઐસી સૂક્ષ્મ હૈ.

'**બાહર આને પર...**' અંતર ચૈતન્યસ્વભાવ જ્ઞાયકભાવ જાગૃત સ્વભાવ, જો અપનેમેં જાગૃતપના કાયમ સ્વભાવી હૈ. જાગૃતપના હૈ વહી આત્મા હૈ. રાગાદિ, દ્વેષાદિ કોઈ આત્મા નહીં. આહાહા..! જો અપનેમેં પરકો જાનતા હૈ, ઐસા કહના, વહ ભી વ્યવહાર હૈ. પરકો જાનનેમેં અપની પર્યાયકો હી જાનતા હૈ. ઐસી ચૈતન્યશક્તિકી ગહરી ગુફા... આહાહા..! મુનિ ઉસમેં ચલે જાતે હૈં. ઉસમેં દૃષ્ટિ ચલી જાતી હૈ. બારંબાર મુનિરાજકી પરિણતિ અંતરકી ઓરકે ઝુકાવમેં ઢલતી હૈ. આહાહા..! '**બાહર આને પર મુર્દે જૈસી દશા હોતી હૈ.**' એક ઓર ચૈતન્યદેશ, એક ઓર મુર્દા. આહાહા..! ભાષા બહુત સાદી હૈ. પરંતુ... એક ઓર ચૈતન્યદેશ પ્રભુ, ઉસકી જિસકી અંતર પરિણતિ પલટી, પરિણતિ અર્થાત્ જિસકી અવસ્થા પલટી, ઉસકો ચૈતન્યદેશ સ્વ ઔર પુણ્ય-પાપ આદિ બાહર હૈ. બાહર આતા હૈ તો મુર્દે જૈસા હૈ. ઉસમેં ઉત્સાહ નહીં હૈ. રાગ

ઔર પુણ્ય-પાપકા ભાવ આતા હૈ, કોઈ બાર આર્તધ્યાન ભી હો જાતા હૈ, મુનિકો રૌદ્રધ્યાન નહીં હૈ. રૌદ્રધ્યાન પંચમ ગુણસ્થાન તક (હૈ). યહાં કહતે હૈં, મુર્દે જૈસી દશા હો જાતી હૈ. આહાહા..!

જૈસે મૃતક કલેવર હો, વૈસે ચૈતન્યદેશકી અપેક્ષાસે ચૈતન્યદેશ ઔર સ્વભાવસે વિપરીત ભાવમેં પુણ્ય ઔર પાપભાવ, પુણ્યભાવ વિશેષ હૈ, ઉસમેં ભી મુર્દે જૈસી દશા હૈ. આહાહા..! '**શરીરકે પ્રતિ રાગ (એકતા) છૂટ ગયા હૈ.**' શરીરકે પ્રતિ રાગ અર્થાત્ એકતા છૂટ ગયી હૈ. થોડા અસ્થિરતાકા રાગ રહા હૈ, ફિર ભી ઉસ રાગકા રાગ નહીં હોતા. રાગકા રાગ નહીં હોતા. ચૈતન્યકે પ્રેમકે આગે.. આહાહા..! અનાકુલ આનંદકંદ પ્રભુ ચૈતન્ય, ઉસકે અંદર લગનીકે પ્રેમકે કારણ રાગમેં આતે હૈં, પરંતુ મુર્દે જૈસા દિખે. આહાહા..! જાગૃતિ સ્વભાવકી અપેક્ષાસે અજાગૃતમેં આતે હૈં તો જૈસે મુર્દા આયા ઐસે આતે હૈં. આહાહા..! યહ મુનિકી દિશા.

'**શાંતિકા સાગર ઉમડા હૈ.**' મુનિરાજ કિસકો કહેં! આહાહા..! તીન કષાયકા જહાં અભાવ (હો ગયા હૈ), ઉતની તો શાંતિકા સાગર ઉમડા-ઉછલા હૈ. શાંતિકા સાગર ઉછલા હૈ. આહાહા..! શાંતિ.. શાંતિ.. શાંતિ. ઇતની શાંતિ કી શાંતિકા સાગર ઉછલા હૈ. આહાહા..! ક્યોંકિ કષાય તો સંજ્વલન જિતના અલ્પ હૈ. સંજ્વલન-જરા-થોડા. બાકી તો શાંતિ હૈ. આહાહા..! '**ચૈતન્યકી પર્યાયકી વિવિધ તરંગે ઉછલ રહી હૈં.**' ચૈતન્યકી પર્યાય જ્ઞાનકી. અરે..! જ્ઞાન ઔર આનંદ, વીર્ય આદિ ચૈતન્યકી જો પર્યાય હૈ નિર્મલ, વિવિધ તરંગે ઉછલ રહી હૈ. અનેક પ્રકારકે તરંગકે ઉછાલે યુક્ત પરિણતિ રહી હૈ. ભાષા થોડી સાદી હૈ, ભાવ બહુત ગહરે હૈં. આહાહા..! '**તરંગે ઉછલ રહી હૈં.**'

'**જ્ઞાનમેં કુશલ હૈં,...**' મૈં જ્ઞાનસ્વરૂપ હૂં, ઔર ઇસકે સિવા દૂસરી ચીજકો ભી જાનતે હૈં, પરંતુ જ્ઞાનમેં કુશલ હૈં. રાગાદિ વ્યવહાર આતા હૈ મુનિકો, પરંતુ રાગમેં કુશલ હૈં, જાનનેવાલે હૈં. આહાહા..! '**જ્ઞાનમેં કુશલ હૈં, દર્શનમેં પ્રબલ હૈં,...**' દર્શનઉપયોગ લો તો ભી પ્રબલતા હૈ. સમકિત-દૃષ્ટિ તો દ્રવ્ય પર હૈ. આહાહા..! '**સમાધિકે વેદક હૈં.**' શાંતિ. લોગસ્સમેં આતા હૈ, શ્વેતાંબરમેં. સમાહિવર મુત્તં દિંત્તુ. લોગસ્સમેં. શ્વેતાંબરમેં લોગસ્સ આતા હૈ, ઉસમેં. સમાધિ અર્થાત્ આત્માકી ઓરકી ઝુકાવકી શાંતિ. રાગાદિ હૈ વહ અસમાધિ-અશાંતિ હૈ. આહાહા..! અપની '**સમાધિકે વેદક હૈં.**' સમાધિકા વેદનેવાલા હૈ. સાથમેં જ્ઞાન આ ગયા હૈ. સમાધિમેં જ્ઞાનાદિ અનંત ગુણ (આ ગયે).

રાતકો પ્રશ્ન હુઆ થા ન? જ્ઞાન ભી સાથમેં વેદતા હૈ. ક્યોંકિ અનંત ગુણમેં

એક અતીન્દ્રિય આનંદકા રૂપ હૈ. અનંત ગુણકી સંખ્યામેં અતીન્દ્રિય એક આનંદ નામકા ગુણ હૈ. તો સબમેં આનંદ હૈ. જ્ઞાન આનંદ, દર્શન આનંદ, ચારિત્ર આનંદ, શાંતિ આનંદ, સ્વચ્છતા આનંદ, કર્તૃત્વ આનંદ, ભોક્તૃત્વ આનંદ, ઉન સબ ગુણોંમેં આનંદ (હૈ). ક્યોંકિ એક-એક ગુણમેં અનંત ગુણકા રૂપ હૈ. આહાહા..! રૂપકા અર્થ, જૈસે જ્ઞાન હૈ ઔર અસ્તિત્વ નામકા ગુણ ભી અંદર હૈ. તો અસ્તિત્વ ગુણ ભિન્ન હૈ ઔર જ્ઞાનગુણ ભિન્ન હૈ. ફિર ભી જ્ઞાન હૈ, હૈ, ઐસા અસ્તિત્વકા રૂપ ભી જ્ઞાનગુણમેં હૈ. અસ્તિત્વ ગુણકે કારણસે નહીં. અપને સ્વરૂપમેં હૈ. ઐસે પ્રત્યેક ગુણ હૈ. અસ્તિત્વ ગુણ ઉસમેં હોને પર ભી અપને પ્રત્યેક ગુણમેં હૈ ઐસા સ્વરૂપ ઔર રૂપ ભી અપનેસે હૈ. આહાહા..! ક્યા કહા સમજે?

આત્મામેં અસ્તિત્વ નામકા ગુણ હૈ. સત્ સત્. ઔર જ્ઞાનગુણ હૈ, આનંદગુણ હૈ. તો પ્રત્યેકમેં અસ્તિત્વકા રૂપ હૈ. અસ્તિત્વ ગુણ ભિન્ન (હૈ). એક ગુણ દૂસરે ગુણમેં જાતા નહીં. પરંતુ દૂસરે ગુણમેં ઉસકા અસ્તિત્વકા રૂપ અર્થાત્ જ્ઞાન હૈ, આનંદ હૈ, વીર્ય હૈ, ઐસા અપને કારણસે અસ્તિત્વકા હૈ પના હૈ. અસ્તિત્વ ગુણકે કારણસે ઉસકા અસ્તિત્વ હૈ નહીં. આહાહા..! ઐસી સૂક્ષ્મ બાત.

કહતે હૈં, '**સમાધિકે વેદક હૈં.**' મુનિરાજ તો આનંદકે વેદક હૈં. શાંતિકે વેદક હૈં. રાગ આતા હૈ, વેદક ભી હૈં થોડે, પરંતુ ઉસકી મુખ્યતા ન કહકર, સમાધિકે હી વેદક હૈં. સમાધિ અર્થાત્ શાંતિ. આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિ રહિત સમાધિ. આધિ-કલ્પના, વિકલ્પ. વ્યાધિ-શરીર. આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિ-બાહરકા સંયોગ. ઉપાધિ-બાહ્ય સંયોગ. વ્યાધિ-શરીરમેં રોગ. આધિ-કલ્પના, પુણ્ય-પાપકી કલ્પના. આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિસે રહિત સમાધિ. આહાહા..! જિસમેં ઉપાધિ સંયોગચીજ તો નહીં હૈ, પરંતુ જિસમેં શરીરકી વ્યાધિ-રોગાદિ નહીં હૈ. પરંતુ જિસમેં કલ્પના પુણ્ય-પાપકી કલ્પના જો આધિ હૈ, વહ ભી સમાધિમેં નહીં હૈ. આહાહા..! ઐસી સમાધિકા વેદન હૈ.

'**અંતરમેં તૃપ્ત-તૃપ્ત હૈં.**' અનંત-અનંત ગુણકા પિંડ પ્રભુ, ઉસકે આશ્રયસે અનંત ગુણકી એક સમયમેં વ્યક્ત પર્યાય અનંત ગુણકી પ્રગટ હુયી, ઔર વહ ભી તીન કષાયકે અભાવસે સબ પ્રગટ હુયી, ઉસસે તૃપ્ત-તૃપ્ત હૈં. આહાહા..! જૈસે ભૂખા મનુષ્ય આહાર-પાની અનુકૂલ મિલે તો તૃપ્ત-તૃપ્ત લગતા હૈ. વહ તો બાહરકી જડકી બાત હૈ. યહ અંતરકી ખુરાક. આત્માકા અંદર ખુરાક. આહાહા...! શાંતિ, આનંદ, સ્વચ્છતા, જ્ઞાન, દર્શન, આનંદ આદિ અંતરકા ખુરાક હૈ. ઉસ ખુરાકમેં.. આહાહા..! વેદક હૈં, તૃપ્ત-તૃપ્ત હૈં. આહાહા..! દુનિયાસે પૂરી અલગ બાત હૈ.

'**મુનિરાજ માનોં વીતરાગતાકી મૂર્તિ હોં...**' આહાહા..! વહ તો વીતરાગસ્વરૂપ

હી આત્મા હૈ. ત્રિકાલ વીતરાગસ્વરૂપ આત્મા હૈ. ઐસી પર્યાયમેં વીતરાગતા આ ગયી. આહાહા..! જૈસી વીતરાગકી શક્તિ ઔર સ્વભાવ હૈ, વૈસી પર્યાયમેં ભી વીતરાગતા આ ગયી. વીતરાગકી મૂર્તિ હૈં. આહાહા..! રાગ ઔર દ્વેષકા કણ-અંશ બિના અકેલા વીતરાગમૂર્તિ આત્મા હૈ. આહા..! મુનિરાજકા. નીચે પંચમ ગુણસ્થાન આદિમેં તો દો કષાય હૈ. એકમેં અતૃપ્તિ ઔર ઉતના દુઃખ હૈ. ચૌથે ગુણસ્થાનમેં ભી તીન કષાયકા સદ્ભાવ હૈ. ઉતના વહ વેદન ઔર દુઃખ હૈ. પરંતુ ઉસસે રહિત જિતના હુઆ ઉતના જ્ઞાન ઔર આનંદકા વેદન હૈ. મુનિકો તો તીન કષાય રહિત હુઆ. આહાહા..! શાંતિકા સાગર જો આત્મા, પૂર્ણ વીતરાગતામેં તો પ્રગટ હો જાતા હૈ, પરંતુ મુનિરાજકો શાંતિકા સાગર ઉમડ જાતા હૈ. આહાહા..! શાંતિમેં સમાધિ.. સમાધિ, આનંદ.. આનંદ.. આનંદ.. આનંદ. તૃપ્ત-તૃપ્ત રહતે હૈં. આહાહા..! '**માનોં વીતરાગતાકી મૂર્તિ હોં...**' જાને. માનોં અર્થાત્ જાને કિ વે તો વીતરાગકી હી મૂર્તિ હૈ. ભગવાન આત્મા વીતરાગસ્વરૂપ હૈ, ઐસી પર્યાયમેં વીતરાગતા આ ગયી હૈ.

નિયમસારમેં તો પદ્મપ્રભમલધારીદેવ કહતે હૈં કિ મુનિરાજમેં ઔર વીતરાગમેં ફર્ક માને, વહ જડ હૈં, ઐસા કહતે હૈં. પદ્મપ્રભમલધારીદેવ નિયમસારમેં દો શ્લોક હૈ. ઉસમેં એક શ્લોક તો ઐસા હૈ કિ ભગવાનમેં ઔર મુનિરાજમેં થોડા રાગકા અંતર હૈ. એક શ્લોક ઐસા હૈ. બાદમેં દૂસરા શ્લોક લિયા કિ વીતરાગમેં ઔર મુનિમેં ફર્ક માને, હમ જડ હૈં. હમ જડ હૈં, ઐસી ભાષા લી હૈ. આહાહા..! સાધુ. આહાહા..! વીતરાગમેં ઔર મુનિરાજમેં કોઈ ફર્ક માને વહ જડ હૈ. આહાહા..! ઉસે ચૈતન્યકી જાગૃતિ અંદર તીન કષાયકે અભાવકી હો ગયી. જગમગાતી જ્યોતિ ચૈતન્યપર્યાયમેં શક્તિરૂપ તો થી ત્રિકાલમેં સબમેં, પરંતુ યહ તો પર્યાયમેં જગમગાતી જ્યોતિ (પ્રગટ હુયી). અનંત અનંત ગુણકી અનંતી વ્યક્તિ પ્રગટ દશા જહાં હુયી, આહાહા..! વહાં વહ તૃપ્ત-તૃપ્ત માનોં વીતરાગકી મૂર્તિ હૈ. આહાહા..!

'**ઈસ પ્રકાર પરિણમિત હો ગયે હૈં.**' સાક્ષાત્ માનો વીતરાગકી મૂર્તિ હો. ઈસ પ્રકાર પરિણમિત, પર્યાયમેં પરિણમન, અવસ્થા હી ઉસ રૂપ હો ગયી હૈ. જૈસા વીતરાગ સ્વભાવ ત્રિકાલ હૈ, વૈસી પર્યાયમેં વીતરાગ પરિણતિ હો ગયી હૈ. આહા..! ઉસે મુનિ કહેં. આહાહા..! '**દેહમેં વીતરાગ દશા છા ગઈ હૈ.**' આહાહા..! દેહમેં ભી.. 'ઉપશમરસ વરસે રે પ્રભુ તારા નયનમાં..' વૈસે પૂરી દેહમેં ઉપશમરસ-શાંતરસ (છા ગયા હૈ). ભક્તામર સ્તોત્ર તો ઐસા કહતે હૈં કિ જિતના શાંત પરમાણુ હૈં, પરમાણુ, વહ સબ પ્રભુકે શરીરમેં આકર પરિણમિત હો ગયે હૈં. જિતને પરમાણુમેં.. ઉસકી શાંતિ અર્થાત્ જડકી, હાં! આહાહા..! વહ સબ પરમાણુ પરમાત્મા તીર્થંકરકે શરીરમેં

આકર (બસ ગયે હૈં). શરીર ઉપશમરસકા પિંડ હો, આત્મા તો ઉપશમરસકા પિંડ હૈ હી, પરંતુ શરીર ઉપશમરસકા પિંડ હૈ, ઐસા દેખતે હૈં. આહાહા..! શરીરમેં ભી થોડી ભી ચપલતા યા વિકૃતિ નહીં હૈ. આહાહા..! ઐસી દશા વીતરાગકી હૈ, વૈસી મુનિકી હો ગયી હૈ, ઐસા કહતે હૈં. '**ઈસ પ્રકાર પરિણમિત હો ગયે હૈં.**' આહાહા..!

'**દેહમેં વીતરાગદશા છા ગઈ હૈ.**' દેહમેં વીતરાગદશા છા ગઈ. દિખે, ઐસા દિખે. દેહ તો જડ હૈ. શાંત.. શાંત.. શાંત. વીતરાગ સ્વભાવ જહાં પૂર્ણ પ્રગટ હુઆ, તો દેહમેં ભી માનો શાંતિકી છાયા દિખે. શાંત.. શાંત.. શાંત. આહાહા..! દેખો! યહ મુનિકી પરિભાષા! '**દેહમેં વીતરાગદશા છા ગઈ હૈ. જિન નહીં...**' ભલે વે જિન નહીં હૈં, '**પરંતુ જિનસરીખે હૈં.**' આયા ન પહલે? મુનિરાજને.. વીતરાગ ઔર મુનિમેં થોડા-સા ભી ફર્ક નહીં માનના. યહ. '**જિનસરિખે હૈં.**' જિનસરિખે જિન હૈં. આહાહા..! જિનસરિખે જિન હૈં. જિન ભલે નહીં હૈં, પરંતુ જિનસરિખે જિન હી હૈં. આહાહા..! અકેલા વીતરાગભાવ. વિકલ્પકી કલ્પનાકી જહાં શાંતિ હો ગયી હૈ. અકેલા ચૈતન્યમૂર્તિ ભગવાન અપની પર્યાયમેં વીતરાગતારૂપ પરિણમિત હો ગયા હૈ ઔર અકેલી વીતરાગકી છાયા, દેહમેં ભી માનો વીતરાગકી છાયા દિખે. ઐસી દશા પ્રગટ હુઈ હૈ. આહાહા..! ઐસી મુનિકી પરિભાષા હૈ.

ણમો લોએ સવ્વ સાહૂણં. ઐસે. આહાહા..! ૩૫૬ (પૂરા) હુઆ ન?

ઈસ સંસારમેં જીવ અકેલા જન્મતા હૈ, અકેલા મરતા હૈ, અકેલા પરિભ્રમણ કરતા હૈ, અકેલા મુક્ત હોતા હૈ. ઉસે કિસીકા સાથ નહીં હૈ. માત્ર ભ્રાંતિસે વહ દૂસરેકી ઓટ ઔર આશ્રય માનતા હૈ. ઈસ પ્રકાર ચૌદહ બ્રહ્માંડમેં અકેલે ભટકતે હુએ જીવને ઈતને મરણ કિયે હૈં કિ ઉસકે મરણકે દુઃખમેં ઉસકી માતાકી આંખોંસે જો આંસુ બહે ઉનસે સમુદ્ર ભર જાયેં. ભવપરિવર્તન કરતે-કરતે બડી મુશ્કિલસે તુઝે યહ મનુષ્યભવ પ્રાપ્ત હુઆ હૈ, ઐસા ઉત્તમ યોગ મિલા હૈ, ઉસમેં આત્માકા હિત કર લેને જૈસા હૈ, બિજલીકી ચમકમેં મોતી પિરો લેને જૈસા હૈ. યહ મનુષ્યભવ ઔર ઉત્તમ સંયોગ બિજલીકી ચમકકી ભાંતિ અલ્પ કાલમેં વિલીન હો જાયેંગે. ઈસલિયે જૈસે તૂ અકેલા હી દુઃખી હો રહા હૈ, વૈસે અકેલા હી સુખકે માર્ગ પર જા, અકેલા હી મુક્તિકો પ્રાપ્ત કર લે. ૩૫૭.

૩૫૭. ૩૫૭ લિયા હૈ. '**ઈસ સંસારમેં જીવ અકેલા જન્મતા હૈ,...**' કોઈ સંગ નહીં. યહ બાત એકત્વ સપ્તતિમેં આ ગઈ હૈ. આત્મા આત્માકે કારણ વહાં જાતા

હૈ, કર્મ કર્મકે કારણ સાથમેં જાતે હૈં ઔર કર્મકે નિમિત્તસે, નિમિત્તકે વશ, ઉસસે નહીં, વિકાર ભી વિકાર અપને કારણસે જાતા હૈ. યહ આ ગયા હૈ. આહાહા..! આત્મા આત્માકે કારણસે જાતા હૈ, કર્મ કર્મકે કારણ જાતે હૈં ઔર વિકાર ભી વિકારકે કારણ જાતા હૈ. તીનોં ભિન્ન-ભિન્ન રહતે હૈં. આહાહા..! નિશ્ચયકી બાત પરમ સત્ય રુખી લગે ઔર એકાંત જૈસી લગે. ઈસમેં માનો કોઈ વ્યવહાર નહીં આયા. વ્યવહારકી બાત ક્યા કરની? વ્યવહાર તો પૂરા વ્યવહાર હૈ. વિકલ્પસે લેકર સમસ્ત લોકાલોક વ્યવહાર હૈ. એક ભગવાન આત્મા વીતરાગમૂર્તિકી દૃષ્ટિ, જ્ઞાન, અનુભવ ઔર સ્થિરતા (હુયી), ઉસમેં ભી મુનિકી સ્થિરતા.. આહાહા..! ઉસકે સિવા વિકલ્પસે લેકર પૂરા સંસાર વ્યવહાર હૈ. પૂરા લોકાલોક વ્યવહાર હૈ. નિશ્ચયમેં એક અપના આત્મા. વ્યવારમેં વિકલ્પસે લેકર પૂરા લોક. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં, **'ઈસ સંસારમેં જીવ અકેલા જન્મતા હૈ,...'** અકેલા હૈ. ભલે કર્મ કર્મકે કારણ, વિકાર વિકારકે કારણ (હોતા હૈ). કોઈ સંગ અંદરમેં એક હુઆ હૈ, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! **'ઈસ સંસારમેં જીવ અકેલા જન્મતા હૈ, અકેલા મરતા હૈ,...'** આહાહા..! દેહ છોડકર અકેલા ચલા જાતા હૈ. પૈસા, બડા મકાન પાંચ-પાંચ ક્રોડકા બનાયા હો, ઠાઠમાઠ.. આહાહા..! અકેલા જાતા હૈ. અકેલા આયા ઔર અકેલા જાતા હૈ. કોઈ દૂસરી ચીજ ઉસકી ઉસમેં હૈ નહીં. દૂસરે કર્મ ભલે જાય, પરંતુ વહ તો ભિન્ન હૈ. આહાહા..! **'અકેલા મરતા હૈ,...'** કર્મકે કારણસે નહીં. અપની યોગ્યતા ઈતની (હૈ). નિશ્ચયસે તો ઐસા હૈ, આત્મા ભિન્ન ચીજ હૈ. દોકો તો સ્પર્શ ભી નહીં હૈ. એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા હી નહીં. આહાહા..!

ભગવાન આત્મા આયુષ્યસે યહાં રહા હૈ ઐસા કહના વહ તો નિમિત્તસે કથન હૈ. બાકી આયુષ્યકે પરમાણુકો તો ભગવાન છૂતે ભી નહીં. ઔર વહ પરમાણુ આત્માકો છૂતા નહીં. પરંતુ અપની લાયકાતસે શરીરમેં રહતા હૈ. આયુષ્યકે કારણ રહતા હૈ ઐસા કહના વહ નિમિત્તકા કથન હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? અપની યોગ્યતા ઉતની હૈ, ઉસ અનુસાર રહતા હૈ. કર્મ તો નિમિત્ત પરવસ્તુ હૈ. ઉસકે કારણસે આત્મા રહતા હૈ ઔર વહ કર્મ ખલાસ હોતા હૈ તો ચલા જાતા હૈ, વહ સબ વ્યવહારકા કથન હૈ.

ઈસલિયે યહાં કહા, **'અકેલા મરતા હૈ,...'** આયુષ્ય પૂરા હુઆ ઈસલિયે દેહ છૂટ ગયા, (ઐસા નહીં હૈ). ઉતની યોગ્યતા અનુસાર વહાં અકેલા રહા. આહાહા..! ઈસ દેહમેં, અપની યોગ્યતા-લાયકાતકી પર્યાય, જિતને કાલ અપની યહાં રહનેકી યોગ્યતા હૈ ઉતના કાલ રહતા હૈ. યોગ્યતા પૂરી હુયી તો દેહ છોડકર ચલા જાતા

હૈ. આયુષ્ય પૂરા હુઆ તો ચલા ગયા, ઐસા કહના વહ વ્યવહારસે કથન હૈ. એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો કભી છૂતા નહીં. આહાહા..! એક પદાર્થ દૂસરે પદાર્થકો, અરે..! દૂસરે પદાર્થકો-જડકો તો માલૂમ ભી નહીં હૈ કિ મૈં કર્મ હૂં. આયુષ્યકો માલૂમ હૈ કિ મૈં આયુષ્ય હૂં? ભગવાન આત્માકો માલૂમ હૈ કિ મેરી યોગ્યતા અનુસાર મૈં યહાં રહતા હૂં ઔર યોગ્યતા પૂર્ણ હો ગયી તો યહાંસે નિકલ જાયેગા. આહાહા..! નિમિત્તકે કથન શાસ્ત્રમેં ગોમ્મટસારમેં તો ઐસા આયે કિ જ્ઞાનાવરણીયસે જ્ઞાન રુકા. આયુષ્યકે કારણ શરીરમેં રહતા હૈ. આહાહા..! અંતરાય કર્મકિ કારણ અંતરાય પડતી હૈ. આહાહા..! વહ સબ નિમિત્તકા કથન હૈ. બહુત સંક્ષેપસે ઐસા કહના કિ અપની પર્યાયકી યોગ્યતાસે વહ હૈ.. નિમિત્તસે હોતા નહીં, ઇતના લંબા નહીં કહકર... ઐસા કહ દિયા હૈ.

બાકી તો પ્રત્યેક દ્રવ્ય પ્રતિસમય અપની પર્યાયકી સ્વતંત્રતાસે કામ કરતા હૈ. દૂસરા દ્રવ્ય છૂતા નહીં. આહાહા..! એક શરીર દૂસરે શરીરકો છૂતા નહીં. શરીરકો આત્મા છૂતા નહીં. આહાહા..! ઔર શરીર આત્માકો છૂતા નહીં. પ્રત્યેક અપને-અપને અસ્તિત્વમેં (રહતે હૈં).

યહાં વહ કહતે હૈં, '**અકેલા જન્મતા હૈ, અકેલા મરતા હૈ, અકેલા પરિભ્રમણ કરતા હૈ,...**' કર્મ-બર્મકિ કારણ નહીં. અકેલા પરિભ્રમણ કરતા હૈ. અપની યોગ્યતાસે પરિભ્રમણ કરતા હૈ. કર્મ પરદ્રવ્ય હૈ, જડ હૈ. પર તો નિમિત્ત હૈ. નિમિત્તકો તો આત્મા છૂતા ભી નહીં. આહાહા..! બહુત કઠિન બાત. '**અકેલા પરિભ્રમણ કરતા હૈ, અકેલા મુક્ત હોતા હૈ.**' મુક્ત હોતા હૈ તો અકેલા. આહાહા..! અપની પર્યાયકી યોગ્યતાસે (મુક્ત હોતા હૈ). આઠ કર્મકા નાશ હુઆ તો મુક્ત હુઆ, ઐસા નહીં હૈ. આહાહા..! ક્યોંકિ આત્મા કભી કર્મકો છુઆ હી નહીં. આત્મા ઉસકો સ્પર્શા ભી નહીં, સ્પર્શ કિયા નહીં. ઔર આત્માને કર્મમેં પ્રવેશ કિયા નહીં ઔર કર્મને આત્મામેં પ્રવેશ નહીં કિયા. આહાહા..! જહાં આત્મા હૈ ઉસી ક્ષેત્રમેં કર્મ હૈં. ફિર ભી દોનોંકા ક્ષેત્ર ભિન્ન હૈ. આત્મામેં વહ પ્રવેશ કરકે રહા હૈ, ઐસા નહીં. આહાહા..! ઐસી બાત વીતરાગકે સિવા (કહીં નહીં હૈ). સ્વરૂપ હી ઐસા હૈ.

'**અકેલા પરિભ્રમણ કરતા હૈ, અકેલા મુક્ત હોતા હૈ.**' મુક્તિ ભી અકેલેકી હોતી હૈ. કર્મ ટલતે હૈં તો મુક્ત હોતા હૈ, ઐસા ભી નહીં. આહાહા..! અપની પર્યાયમેં અપૂર્ણતાકી યોગ્યતા થી તો મુક્તિ નહીં હોતા થા. .. તો મુક્ત હોતા હૈ. વહ તો અપને કારણસે હૈ. કોઈ કર્મકિ કારણસે યહાં રહા હૈ ઔર કર્મ ગયે તો મુક્તિ હોતી હૈ, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ. '**ઉસે કિસીકા સાથ નહીં હૈ.**' એક તત્ત્વકો દૂસરે તત્ત્વકા સાથ નહીં હૈ. સહારા નહીં હૈ. આહાહા..! એક તત્ત્વકે સાથ

દૂસરે તત્ત્વકા સાથ, સાથમેં યહ આયા તો ઈસે આના પડા, કર્મ યહાંસે હટતે હૈં તો આત્માકો યહાંસે હટના પડા, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! **'ઉસે..'** ભગવાન આત્માકો **'કિસીકા સાથ નહીં હૈ.'** આહાહા..! દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્રકા સાથ નહીં હૈ, ગજબ બાત કરતે હૈં. વહ સબ તો વ્યવહારકા કથન હૈ.

'માત્ર ભ્રાન્તિસે વહ દૂસરેકી ઓટ...' આશ્રય. **'ઓર ઔર આશ્રય માનતા હૈ.'** માત્ર ભ્રાંતિસે વહ દૂસરેકી ઓટ.. આહાહા..! ઔર ઉસકા આશ્રય (માનતા હૈ). મુજે ઉસકી અનુકૂલતા હૈ, સેઠકી, દુકાનકી, ... તો મુજે ઠીક હૈ. વહ માન્યતા ભ્રાંતિ હૈ, કહતે હૈં. મૈં પૈસેવાલા હૂં, મૈં નિરોગી હૂં, મૈં પુત્રવાન હૂં, મૈં શાહુકાર હૂં, મૈં સેઠ હૂં, આહાહા..! સબ ભ્રાંતિ હૈ. વહ ચીજ ભિન્ન ઔર તેરી ચીજ ભિન્ન. તેરી ચીજ ઔર ઉસ ચીજકે બીચમેં તો અનંત-અનંત અભાવ હૈ. આહાહા..! તો કહતે હૈં, **'માત્ર ભ્રાંતિસે વહ દૂસરેકી ઓટ ઔર આશ્રય માનતા હૈ. ઈસ પ્રકાર ચૌદહ બ્રહ્માંડમેં...'** આહાહા..! ઈસ પ્રકાર ચૌદહ રાજૂલોકમેં **'અકેલે ભટકતે હુએ...'** આહાહા..! **'ઈસ પ્રકાર ચૌદહ બ્રહ્માંડમેં અકેલે ભટકતે હુએ જીવને ઈતને મરણ કિયે હૈં...'** મનુષ્યકી બાત કરતે હૈં. બાકી એકેન્દ્રિય, દો ઈન્દ્રિયકે મરણ કિયે અનંત. યહાં તો મનુષ્યપને ઈતને મરણ કિયે.. આહાહા..! ઈસ પ્રકાર જીવને **'ઈતને મરણ કિયે હૈં કિ ઉસકે મરણકે દુઃખમેં...'** ઉસકે મરણકે દુઃખમેં **'ઉસકી માતાકી આંખોંસે...'** મનુષ્યપના લિયા હૈ. બાકી તો જન્મ-મરણ તો પ્રત્યેક (ગતિમેં કિયે હૈં). એકેન્દ્રિય, દો ઈન્દ્રિય, તીન ઈન્દ્રિયમેં અનંત બાર હુઆ. પરંતુ યહાં મરણકે દુઃખમેં, યહાં પંચેન્દ્રિય, ઉસકી માતાકી આંખોંમેં જો આંસૂ બહે.. આહાહા..! **'ઉનસે સમુદ્ર ભર જાયેં.'**

અષ્ટપાહુડમેં કુંદકુંદાચાર્યકા પાઠ હૈ. કુંદકુંદાચાર્યકા પાઠ હૈ, પ્રભુ! તૂને મનુષ્ય ભવ ઈતને ધારણ કિયે ઔર ઉતની બાર તૂ દ્રવ્યલિંગ ધારણ કરકે મર ગયા. દ્રવ્યલિંગ તો ધારણ કિયા, પરંતુ બાદમેં દૂસરે ભવ કિયે. ઉતને ભવ કિયે કિ તેરે મરને પર તેરી માતાકે આંસૂસે દરિયા ભર જાયે, ઉતની બાર તૂ મરા હૈ. તેરી માતાકે આંસૂ નિકલે, ઐસી-ઐસી અનંતી માતા. આહાહા..! યહ તો પંચેન્દ્રિયકી બાત હૈ, મનુષ્યપનેકી બાત હૈ. એકેન્દ્રિય, દો ઈન્દ્રિય, તીન ઈન્દ્રિય, નિગોદ વહ અલગ. યહાં પંચેન્દ્રિય મનુષ્યકી ...

'ઉસકે મરણકે દુઃખમેં ઉસકી માતાકી આંખોંસે જો આંસૂ બહે ઉનસે સમુદ્ર ભર જાયેં.' આહાહા..! ભૂતકાલમેં ઈતને મરણ કિયે, પ્રભુ અનાદિસે સત્તા તેરી તો હૈ. અનાદિઅનંત તેરી સત્તા હૈ. તો તેરી સત્તા કહાં રહી? પરિભ્રમણમેં રહા. પરિભ્રમણમેં તેરા દેહ છૂટનેકે કાલમેં, મનુષ્યપનેમેં, તેરી માતાકી આંખમેંસે આંસૂ બહે. આહાહા..!

બહુત સાલ પહલે એક માં દેખી થી. ઉસકે પુત્રકો પૈરમેં ક્ષય હુઆ થા. એડી હોતી હૈ ન? પૈરકી એડી. યહ ભાગ. ઘૂંટી કહતે હૈં. વહાં ક્ષય હુઆ થા. પ્રત્યક્ષ દેખા થા. વહાં ક્ષય હુઆ થા. દામોદર સેઠ વહાં થે. મુખ્ય મનુષ્ય થા. ઉસકે લડકેકા લડકા થા. યહાં હડ્ડીમેં ક્ષય હુઆ થા. યહ હડ્ડી હૈ ન? વહાં ક્ષય હુઆ થા. સડ ગયા થા. દેખા થા. આહા..! ફિર લડકા મર ગયા. હમ અપાસરેમેં થે. વહાંસે મુર્દા નિકલા. પીછે ઉસકી માં ... પૂરા શરીર.. આહાહા..! અરે..! ઈસમેં.. આહાહા..! પુત્ર કૌન ઔર માં કૌન? અકેલે રહના, અકેલે જાના, અકેલે દુઃખ સહન કરના ઔર અકેલે મોક્ષકા આનંદ કરના. આહાહા..! હમ અપાસરામેં બૈઠે થે. લડકેકા મુર્દા નિકલા. ઉસકી માં પીછે ગિરી. બજારકે બીચ ... ખડી હોકર ગિરે, આહાહા..! ભાન નહીં. જો ગયા વહ આયે કબ? જો હો ગયા, સો હો ગયા. આહાહા..! યહ તો પ્રત્યક્ષ દેખા થા.

યહાં કહતે હૈં, '**ઉસકી માતાકી આંખોંસે જો આંસૂ બહે ઉનસે સમુદ્ર ભર જાયેં. ભવપરિવર્તન કરતે-કરતે બડી મુશ્કિલસે તુજે યહ મનુષ્યભવ પ્રાપ્ત હુઆ હૈ,...**' આહાહા..! ક્યા કહતે હૈં? ભવપરિવર્તન કરતે-કરતે અકેલા મનુષ્ય (ભવ) નહીં. ભવ પરિવર્તન કરતે-કરતે એકેન્દ્રિય, દો ઇન્દ્રિય, તીન ઇન્દ્રિય, ચૌ ઇન્દ્રિય, પંચેન્દ્રિય, નારકી, દેવ, મનુષ્ય, પશુ આદિ. આહાહા..! '**બડી મુશ્કિલસે તુજે યહ મનુષ્યભવ પ્રાપ્ત હુઆ હૈ,...**' અનંત કાલકે બાદ બડી મુશ્કિલસે (પ્રાપ્ત હુઆ હૈ). ....

વિક્રમ સંવત–૨૦૩૬, શ્રાવણ વદ–૧૧, શુક્રવાર, તા. ૫–૯–૧૯૮૦
વચનામૃત–૩૬૦, ૩૬૫. પ્રવચન નં. ૨૫

સમ્યગ્દૃષ્ટિકો પુરુષાર્થસે રહિત કોઈ કાલ નહીં હૈ. પુરુષાર્થ કરકે ભેદજ્ઞાન પ્રગટ કિયા તબસે પુરુષાર્થકી ધારા ચલતી હી હૈ. સમ્યગ્દૃષ્ટિકા યહ પુરુષાર્થ સહજ હૈ, હઠપૂર્વક નહીં હૈ. દૃષ્ટિ પ્રગટ હોનેકે બાદ વહ એક ઓર પડી હો ઐસા નહીં હૈ. જૈસે અગ્નિ ઢંકી પડી હો ઐસા નહીં હૈ. અંતરમેં ભેદજ્ઞાનકા–જ્ઞાતૃત્વધારાકા પ્રગટ વેદન હૈ. સહજ જ્ઞાતૃત્વધારા ચલ રહી હૈ વહ પુરુષાર્થસે ચલ રહી હૈ. પરમ તત્ત્વમેં અવિચલતા હૈ. પ્રતિકૂલતાકે સમૂહ આયે, સારે બ્રહ્માંડમેં ખલબલી મચ જાય, તથાપિ ચૈતન્યપરિણતિ ન ડોલે–ઐસી સહજ દશા હૈ. ૩૬૦.

વચનામૃત–૩૬૦. '**સમ્યગ્દૃષ્ટિકો...**' આત્મા શુદ્ધ ચૈતન્યસ્વરૂપ હૈ. ઉસકે સન્મુખ દૃષ્ટિ હોકર સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હુઆ હો, વહ ધર્મકી પહલી સીઢી. સમ્યગ્દર્શન-ત્રિકાલી શુદ્ધ પરમ ચૈતન્ય વસ્તુ, વહ સમ્યક્‌–સત્ય. ઉસકી દૃષ્ટિ. આત્મા તો ત્રિકાલી આનંદસ્વરૂપ, સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ, સર્વજ્ઞ ભગવાનને દેખા કિ યહ આત્મા પૂર્ણાનંદ હૈ, ઐસા દૃષ્ટિ જિસકો અંદર અનુભવમેં હુયી, વહ સમ્યગ્દૃષ્ટિ હૈ. આહાહા..! '**સમ્યગ્દૃષ્ટિકો પુરુષાર્થસે રહિત કોઈ કાલ નહીં હૈ.**' ક્યોંકિ અંતરમેં પુરુષાર્થકી ગતિ ગઈ હૈ. અબ અંતરમેં પુરુષાર્થકા ઝુકાવ હો ગયા હૈ તો કોઈ ભી સમય અંતરમેં પુરુષાર્થ બિના હોતા નહીં. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! મુખ્ય બાત હૈ ન, પહલી બાત હૈ.

કોઈ કાલ ભી, ધર્મી જિસકો આત્મજ્ઞાન હુઆ ઔર આત્માકી દૃષ્ટિ હુઈ, ઉસકા વીર્ય-પુરુષાર્થ સ્વભાવ સન્મુખ કભી ન હો, ઐસા નહીં હૈ. સ્વભાવ સન્મુખ હી પુરુષાર્થ ચલતા હૈ. આહાહા..! પુરુષાર્થકી ગતિ જહાં રુચિ (હૈ વહાં જાતી હૈ). 'રુચિ અનુયાયી વીર્ય'. જહાં રુચિ ઔર પુસાયા વહાં પુરુષાર્થ ગતિ કરતા હૈ. આહાહા..! આત્મા શુદ્ધ ચૈતન્યમૂર્તિ, ઐસા જો દૃષ્ટિમેં, રુચિમેં, પુસાનમેં અરે..! જરૂરતમેં, જન્મ-મરણ રહિત હોનેકી જરૂરત હો તો એક આત્માકા જ્ઞાન કરના વહ જરૂરત હૈ. આહાહા..! લોગ કહતે હૈં ન કિ, જરૂરત હો વહાં કામ કિયે બિના રહે નહીં. વૈસે આત્મા આનંદ ઔર જ્ઞાનસ્વરૂપ જિસકી જરૂરતમેં, રુચિમેં પુસાનમેં આ ગયા.. આહાહા..! ઔર કરનેકા

યહી હૈ. ઉસમેં કોઈ કાલ પુરુષાર્થસે રહિત નહીં હોતા. અંતર્મુખકી ગતિ જો પુરુષાર્થકી મુડી હૈ, ઝુકાવ હો ગયા હૈ સ્વભાવ સન્મુખ, વહ પુરુષાર્થસે રહિત કભી હોતા નહીં. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ.

'**પુરુષાર્થ કરકે...**' પ્રથમમેં આત્મા વસ્તુ શુદ્ધ ચૈતન્ય હૈ ઔર પુણ્ય-પાપકે ભાવ મૈલ-મલિન ભાવ હૈ. ભગવાન આત્મા ત્રિકાલ નિર્મલ હૈ. મલિનસે નિર્મલકા ભેદજ્ઞાન- જુદાપનાકા જ્ઞાન જિસકો હુઆ, ઉસકો યહાં ભેદજ્ઞાન કહતે હૈં. આહાહા..! ૭૨વીં ગાથામેં આતા હૈ ન? કિ પુણ્ય ઔર પાપ ભાવ, શુભ ઔર અશુભભાવ, ચાહે તો દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા આદિ હો, વહ સબ શુભભાવ હૈ. પરંતુ હૈ મલિન. ઉસસે રહિત પ્રભુ આત્મા નિર્મલાનંદ સહજાનંદ સ્વરૂપ પ્રભુ, ઉસકી દૃષ્ટિ જબ હુયી, તો પુરુષાર્થ કરકે ઉસને ભેદજ્ઞાન પ્રગટ કિયા. રાગસે, પુણ્યકે પરિણામસે પવિત્ર પ્રભુ ત્રિકાલી ચૈતન્યદ્રવ્ય, ઐસા ભેદજ્ઞાન જિસને પ્રગટ કિયા,.. આહાહા..! ઐસી ચીજ હૈ. પ્રથમકી બાત હૈ.

'**પુરુષાર્થ કરકે ભેદજ્ઞાન પ્રગટ કિયા...**' ભેદજ્ઞાન ભી પુરુષાર્થ કરકે પ્રગટ કિયા હૈ. આહાહા..! ૩૪વીં ગાથામેં આતા હૈ, સમયસાર. કિ ગુરુને કહા કિ તૂ નિર્મલાનંદ ચૈતન્ય હૈ ન. ઔર પુણ્ય એવં પાપકે દોનોં ભાવ મલિન હૈં ન. મલિન હૈ ઐસા જાના, તો જાનકર ઉસે છોડ દેતા હૈ. અંતર દૃષ્ટિમેં અપનાતા નહીં. અપનાતા નહીં અર્થાત્ અપના માનતા નહીં. આહાહા..! શુભ ઔર અશુભભાવ દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, કામ, ક્રોધકે પરિણામ દોનોં મલિન હૈં. ઉસસે રહિત પ્રભુ ચૈતન્યજ્યોતિકા ભોદજ્ઞાન, રાગકી મલિનતાકા અંતર દૃષ્ટિમેં પરસે ભેદજ્ઞાન હુઆ તબસે, ભેદજ્ઞાન કિયા તબસે '**પુરુષાર્થકી ધારા ચલતી હી હૈ.**' આહાહા..! જિસકી જિસમેં રુચિ હૈ, વહાં પુરુષાર્થકી ગતિ કામ કરતી હી હૈ. આહાહા..! જિસકે અંતરમેં આત્મા જ્ઞાન, આનંદ સ્વરૂપ પુસાન આયા, પુસાના-રુચિ (હુયી).. આહાહા..! જૈસે બનિયેકો વ્યાપાર કરનેમેં તીન રૂપયેકા માલ લાયે ઔર યહાં સાઢે તીનમેં બિકે તો માલ લાયે. તો પુસાય. પરંતુ તીન રૂપયેકા લાયે ઔર યહાં પૌને તીન આયે તો વહ પુસાય? આહાહા..! વૈસે આત્મામેં પુણ્ય-પાપકા ભાવ મલિન દુઃખ હૈ ઔર નિર્મલાનંદ આત્મા સુખ હૈ. ઐસા જિસકો.. આહાહા..! અપના શુદ્ધ સ્વભાવકા પુસાન ઔર મલિન પરિણામકા અંદરસે પુસાન છૂટ ગયા,.. આહાહા..! ઐસી બાતેં હૈં. ઉસકા ભેદજ્ઞાન કરનેકે કાલમેં પુરુષાર્થ થા, તબસે પુરુષાર્થ સ્વભાવ સન્મુખ તો કામ કરતા હી હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? ઉસ ઓર પુરુષાર્થ (ચલતા હી હૈ). જિસકી રુચિ હુયી ઔર પુસાયા, જો માલ પુસાયા, વહ ઉસકી પુષ્ટિ કરતા હી રહતા હૈ. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ,

પ્રભુ!

અનંત કાલમેં નહીં કિયા હૈ. આહા..! અનંત કાલમેં ચૌરાસીકે અવતાર (કિયે). નિગોદકે, એકેન્દ્રિયકે, દો ઇન્દ્રિયકે, તીન ઇન્દ્રિય, ચૌ ઇન્દ્રિય, પશુ-તિર્યંચ, નારકી... આહાહા..! અરેરે..! આચાર્ય તો ઐસા કહતે હૈં, અરે..! મૈં ભૂતકાલકે અનંત ભવકે દુઃખકો યાદ કરતા હૂં, યહ તો અંતરમેં ઘાવ લગતા હૈ. અરે..રે..! અબસે અનંત કાલ પહલે... અનંત કાલ.. અનંત.. અનંત.. અનંત.. અનંત... ચાર ગતિકે પરિભ્રમણમેં જો દુઃખ સહન કિયે, ઉસે સ્મરણમેં લાને પર, ઉસે યહાં વિચારમેં લાને પર ઘાવ લગતા હૈ. આહાહા..! કિતના દુઃખ સહન કિયા. ઉસકી પુરુષાર્થકી ગતિ સ્વકી ઓર ઝુકે બિના રહતી નહીં. આહાહા..! સમજમેં આયા?

યહ કહતે હૈં, **'પુરુષાર્થ કરકે ભેદજ્ઞાન પ્રગટ કિયા તબસે પુરુષાર્થકી ધારા ચલતી હી હૈ.'** આહાહા..! જો પુસાયા ઉસ ઓર વીર્ય અંતરમેં પુરુષાર્થ કામ કરતા હી હૈ. આહાહા..! **'સમ્યગ્દષ્ટિકા યહ પુરુષાર્થ સહજ હૈ, હઠપૂર્વક નહીં હૈ.'** અજ્ઞાની જો શુભભાવ કરતા હૈ, વહ હઠ હૈ. સહજ નહીં હૈ. આત્માકા જ્ઞાનાનંદ સ્વભાવ ચૈતન્યકી ખબર નહીં, ઇસલિયે શુભભાવ દયાકા, પુણ્ય દયા, દાન, પુણ્યાદિ કરતા હૈ વહ હઠસે કરતા હૈ. આહાહા..! પરંતુ જિસકો ઉસસે ભિન્ન આત્માકા, પુણ્ય-પાપ પરિણામસે પ્રભુ અંદર ભિન્ન દ્રવ્ય હૈ, ઐસી દૃષ્ટિ ઔર જ્ઞાન હુઆ તબસે **'સમ્યગ્દષ્ટિકા યહ પુરુષાર્થ સહજ હૈ,...'** વહ પુરુષાર્થ સહજ હોતા હૈ. આહાહા..!

માતાકે પેટમેં સવા નૌ મહિને રહા. માતાને કોઈ ભી કપડે પહને હો, ઉસકી દૃષ્ટિ તો માતા-જનેતા પર રહતી હૈ. યહ મેરી માં હૈ. અપની સ્ત્રીકે કપડે પહને હો. સમજમેં આયા? આહા..! બોટાદમેં ઐસા બન ગયા થા. બોટાદમેં અપાસરા હૈ ન? ઉસકે સામને મોઢ રહતે થે, લાખોપતિ ગૃહસ્થ. એક બાર ઉસકી સ્ત્રી કપડે ધોને ગયી. ઔર ઉસકી માં થી, નયી માં થી. નયી માં થી. વહ ઉસકી સ્ત્રીકે કપડે પહનકર સોયી થી. કપડે સ્ત્રીકે પહને થે. ઉસકા ધની આયા. માલૂમ નહીં થા કિ મેરી માં હૈ યા મેરી સ્ત્રી હૈ. કપડે સ્ત્રીકે પહને થે. ઠેસ મારકર જગાયા તો વહ સમજ ગયી. ક્યોં બેટા? બહુ નહાને ગયી હૈ. ઇતના કહા, એકદમ વિચાર બંદ હો ગયા. .. અરે..! યહ તો મેરી માં હૈ. ભલે નયી માં થી, લેકિન માં હૈ ન. ક્યોં બેટા? બહુ નહાને ગયી હૈ. ઇતના કહા તો વહ વિચાર એકદમ બદલ ગયા, પલટ ગયા. આહાહા..!

વૈસે યહાં ત્રિલોકનાથ સંતોં મુનિઓં આદિને કહા કિ પ્રભુ! તેરી ચીજ અંદર નિર્મલાનંદ ભિન્ન હૈ. પુણ્ય ઔર પાપકા ભાવ મલિન હૈ, વહ તેરી ચીજ નહીં હૈ.

આહાહા..! ઐસા જહાં સુના તો ઉસકે મલિન ભાવસે હટકર નિર્મલાનંદકી ઓર પુરુષાર્થકી ગતિ હુયી. આહાહા..! વહ પુરુષાર્થ હઠપૂર્વક નહીં હૈ. સહજ પુરુષાર્થ હોતા હૈ. જ્ઞાન જાણકસ્વભાવ આત્મા જ્ઞાતા-દ્રષ્ટા, ઉસ ઓરકા પ્રયત્ન-પુરુષાર્થ ગતિ કરતા હી રહતા હૈ. ધર્મીજીવકી ગતિ પુરુષાર્થ-વીર્યકી ગતિ સ્વભાવકી ઓર હી હૈ. ભલે બાહરમેં સબ દિખે. પરંતુ અંતરમેં તો દૃષ્ટિ વહાં હૈ. આહાહા..!

'**હઠપૂર્વક નહીં હૈ.**' સમ્યગ્દૃષ્ટિકા પુરુષાર્થ સહજ હૈ. '**દૃષ્ટિ પ્રગટ હોનેકે બાદ વહ એક ઓર પડી હો ઐસા નહીં હૈ.**' ક્યા કહતે હૈં? આત્મા પુણ્ય ઔર પાપકે ભાવ રહિત હૈ. શરીર, વાણી, મન તો બાહર રહ ગયે. પરંતુ શુભ-અશુભ ભાવસે રહિત ઐસી સમ્યગ્દૃષ્ટિ હુયી તો વહ દૃષ્ટિ કોઈ અકેલી નહીં પડી રહતી, કામ કરતી હૈ. પરસે ભિન્નતાકા કામ કરતી હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? '**દૃષ્ટિ પ્રગટ હોનેકે બાદ વહ એક ઓર પડી હો ઐસા નહીં હૈ.**' એક ઓર પડી રહે, ઐસા નહીં હૈ. આહાહા..! દૃષ્ટિ ચૈતન્ય સ્વભાવ શુદ્ધ ધ્રુવ ત્રિકાલી, ઉસ ઓરકા પ્રયત્ન ચલતા હી હૈ. આહાહા..! કઠિન બાત હૈ, પ્રભુ! માર્ગ વીતરાગકા. જિનેશ્વરદેવ કેવલી પરમાત્માકા માર્ગ પૂરી દુનિયાસે ભિન્ન જાતિકા હૈ. આહા..!

'**જૈસે અગ્નિ ઢંકી પડી હો...**' અગ્નિ. ઉપર રાખસે ઢંકી પડી હો. '**ઐસા નહીં હૈ.**' '**અગ્નિ ઢંકી પડી હો ઐસા નહીં હૈ.**' અગ્નિ ખુલ્લી હૈ, અગ્નિ બાહર આ ગયી. રાખ દબાયી હો.. કિતને તો દૂસરે દિન રોટી કરની હો તો ઉપર રાખ દબાકર રખ દે ઔર કોઈ ગોબરસે નયી કરે. અગ્નિ ખલાસ હો ગયી હો તો. ઔર કોઈ અગ્નિકો દબાકર રખે. દૂસરે દિન ઉસે ખોલકર ઉસસે બનાયે. વૈસે યહાં અગ્નિ એક ઓર પડી નહીં હૈ, કામ કરતી હૈ. વૈસે દૃષ્ટિ એક ઓર પડી નહીં હૈ, દૃષ્ટિ અંદરમેં કામ કરતી હૈ. આહાહા..! અરેરે..! '**જૈસે અગ્નિ ઢંકી પડી હો ઐસા નહીં હૈ.**' અગ્નિ ઢંકી હૈ ઐસી દૃષ્ટિ નહીં હૈ. દૃષ્ટિ અંતરમેં કામ કરતી હૈ. જૈસે ખુલ્લી અગ્નિ કામ કરતી હૈ, આહાહા..! વૈસે ભગવાન આત્મા પૂર્ણ આનંદ ઔર જ્ઞાનકા પિંડ હૈ, ઐસી દૃષ્ટિ અનુભવમેં હુઈ તો વહ કામ નિત્ય અનુભવમેં ચલતા હી હૈ. અગ્નિ ખુલ્લી હો વૈસે કામ ચલતા હૈ. અગ્નિ ઢંકી હો ઐસા કામ નહીં ચલતા.

'**અંતરમે ભેદજ્ઞાનકા...**' આહાહા..! અંતરમેં રાગસે ભિન્ન, પુણ્ય ઔર પાપકે ભાવસે ભિન્ન પ્રભુ અંદર હૈ. ક્યોંકિ નૌ તત્ત્વ હૈ ન? તો પુણ્ય-પાપ તત્ત્વ ભિન્ન હૈ ઔર જીવ તત્ત્વ ભિન્ન હૈ. આહાહા..! જીવ તત્ત્વ હૈ વહ તો જ્ઞાયક તત્ત્વ, આનંદ તત્ત્વ હૈ. જ્ઞાન ઔર આનંદકા નાથ હૈ વહ તો. ઐસા જો જ્ઞાતૃ તત્ત્વ હૈ, '**જ્ઞાતૃત્વધારાકા પ્રગટ વેદન હૈ.**' ધર્મીકો અંતરમેં ભેદજ્ઞાનકા અર્થાત્ જ્ઞાતૃત્વધારાકા પ્રગટ વેદન હૈ.

ધર્મીકો આનંદકા વેદન હૈ. જ્ઞાનકા વેદન હૈ. જો અનાદિસે રાગ ઔર દ્વેષ, શુભ ઔર અશુભ રાગકા ધારાકા વેદન થા, વહ વેદન ઉલટ ગયા. દશા પલટ ગયી. આહાહા..! અરે..! ઐસા માર્ગ.

'અંતરમેં ભેદજ્ઞાનકા-જ્ઞાતૃત્વધારાકા પ્રગટ વેદન હૈ.' મૈં આનંદ હૂં, જ્ઞાન હૂં, ઐસા પ્રગટ વેદન ધર્મીકો સદા હોતા હી હૈ. ઉસકો ધર્મી કહનેમેં આતા હૈ. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ! **'સહજ જ્ઞાતૃત્વધારા ચલ રહી હૈ...'** સ્વાભાવિક હી જાનનધારા, જ્ઞાનકી ધારા, જો જ્ઞાનસ્વરૂપી પ્રભુ, વહ જ્ઞાન સમ્યક્‌મેં ખિલ ગયા હૈ. પ્રગટ હુઆ હૈ. વહ **'જ્ઞાતૃત્વધારા ચલ રહી હૈ...'** જાનન-દેખનકી ધારા ચલ રહી હૈ. આહાહા..! પુરુષાર્થસે જ્ઞાતૃત્વધારા ચલ રહી હૈ. આહાહા..! **'વહ પુરુષાર્થસે ચલ રહી હૈ. પરમ તત્ત્વમેં અવિચલતા હૈ.'** ધર્મી તો.. આહા..! આત્મ સ્વરૂપકા ભાન હુઆ, ઉસમેં અવિચલતા હૈ. ઉસમેં ચલતા હૈ ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! માતાકો માતા જાની હૈ તો કભી શંકા પડતી હૈ કિ યહ મેરી સ્ત્રી હૈ યા મેરી બહન હૈ? આહાહા..! જૈસા નક્કી-નિર્ણય હુઆ ઉસ ઓર પુરુષાર્થ ગતિ કિયે બિના રહે હી નહીં. આહાહા..! વૈસે પરમતત્ત્વ ભગવાન આત્મા શરીર, વાણીસે તો ભિન્ન હૈ. પરંતુ પુણ્ય ઔર પાપકે શુભ-અશુભભાવસે ભી ભિન્ન હૈ. ઐસી પરમ તત્ત્વમેં અવિચલતા હૈ. વહાંસે ચલાયમાન નહીં હોતા. આહાહા..! હૈ? **'અવિચલતા હૈ.'** ચલાયમાન નહીં હોતા. આહાહા..!

અપના સ્વરૂપ શુદ્ધ ચૈતન્ય પુણ્ય ઔર પાપકે ભાવસે ભિન્ન જાનનેમેં આયા, વહ ધારા કાયમ ચલ રહી હૈ. આહાહા..! **'પરમ તત્ત્વમેં અવિચલતા હૈ.'** આહાહા..! **'પ્રતિકૂલતાકે સમૂહ આયે,...'** બાહરમેં પ્રતિકૂલતાકે સમૂહ આયે. પ્રતિકૂલાતાકે ગંજ (હો), અનેક પ્રતિકૂલતા હો ધર્મીકો. **'સારે બ્રહ્માંડમેં ખલબલી મચ જાય,...'** આહાહા..! **'તથાપિ ચૈતન્યપરિણતિ ન ડોલે...'** આહાહા..! ચૈતન્ યસ્વરૂપ ત્રિકાલી ભગવાન અનાદિઅનંત, ઐસા ચૈતન્યકા જહાં ભાન હુઆ, રાગસે ભિન્ન સારા બ્રહ્માંડ પલટ જાય ઔર ખલબલી મચ જાય, સબ પ્રતિકૂલતાકી ખલબલી મચ જાય. આહાહા..! તો ભી ચલાયમાન નહીં હોતે. **'ચૈતન્યપરિણતિ ન ડોલે...'** આહાહા..! અપની ચૈતન્ય અવસ્થા, પરિણતિ અર્થાત્ અવસ્થા યાની દશા. રાગસે ભિન્ન દશા હુયી, વહ દશા સદા ચલતી હી રહતી હૈ. **'ઐસી સહજ દશા હૈ.'** આહાહા..!

લોગોંને ધર્મ કહાં-કહાં માન રખા હૈ ઔર કહાં ધર્મ હૈ! ધર્મ તો સ્વભાવ હૈ. તો અપના જો સ્વભાવ શુદ્ધ ચૈતન્યઘન અનાદિ હૈ, ઉસકી દૃષ્ટિ, અનુભવ હોના વહ ધર્મ હૈ. અંતરમેં રાગ ઔર દ્વેષ, પુણ્ય ઔર પાપકે વિકલ્પ હોતે હૈં, વહ ધર્મ નહીં. આહાહા..! અનંત કાલમેં તો ઐસા પુણ્ય ઔર પાપ અનંત બાર કિયા. અનંત

બાર. નૌંવી ગ્રૈવેયક અનંત બાર ગયા. ઈતની લૌકિક ધાર્મિક ક્રિયા. દયા, દાન, વ્રત કિતને કિયે. પરંતુ અંતર તત્ત્વકે ભાન બિના, અંતરકે જ્ઞાન બિના જન્મ-મરણકા અંત આયા નહીં. આહાહા..! ઐસે મહાવ્રત ભી અનંત બાર (લિયે). નૌંવી ગ્રૈવેયક (ગયા). 'મુનિવ્રત ધાર અનંત બૈર ગ્રૈવેયક ઉપજાયો, પૈ આતમપાન બિન લેશ સુખ ન પાયો.' આત્મા અંદર પુણ્ય-પાપ, શુભાશુભકે મૈલસે ભિન્ન હૈ, ઐસે આત્મામેં સુખ હૈ તો પંચ મહાવ્રત હૈ વહ ભી દુઃખ હૈ. ક્યોંકિ વહ આસ્રવ હૈ, રાગ હૈ. આહાહા..! રાગસે ભિન્ન ઐસી સહજ દશા ધર્મીકી હોતી હૈ. આહાહા..! ૩૬૦ (પૂરા હુઆ).

કાલ અનાદિ હૈ, જીવ અનાદિ હૈ, જીવને દો પ્રાપ્ત નહીં કિયે-જિનરાજસ્વામી ઔર સમ્યક્ત્વ. જિનરાજસ્વામી મિલે પરંતુ ઉન્હેં પહચાના નહીં, જિસસે મિલના વહ ન મિલનેકે બરાબર હૈ. અનાદિ કાલસે જીવ અંતરમેં જાતા નહીં હૈ ઔર નવીનતા પ્રાપ્ત નહીં કરતા; એકકે એક વિષયકા-શુભાશુભ ભાવકા-પિષ્ટપેષણ કરતા હી રહતા હૈ, થકતા નહીં હૈ. અશુભમેંસે શુભમેં ઔર ફિર શુભમેંસે અશુભમેં જાતા હૈ. યદિ શુભ ભાવસે મુક્તિ મિલતી હોતી, તબ તો કબકી મિલ ગયી હોતી! અબ, યદિ પૂર્વમેં અનંત બાર કિયે હુએ શુભ ભાવકા વિશ્વાસ છોડકર, જીવ અપૂર્વ નવીન ભાવ કરે-જિનરાજસ્વામી દ્વારા ઉપદિષ્ટ શુદ્ધ સમ્યક્ પરિણતિ કરે, તો વહ અવશ્ય શાશ્વત સુખકો પ્રાપ્ત હો. ૩૬૫.

૩૬૫. '**કાલ અનાદિ હૈ,...**' આદિ હૈ? કબસે કાલ હુઆ? અનાદિ.. અનાદિ.. અનાદિ.. અનાદિ.. આહાહા..! કહીં કાલકી શુરૂઆત હૈ નહીં. ભૂતકાલ દેખો તો અંત બિનાકા અનાદિ.. અનાદિ.. અનાદિ.. ઔર '**જીવ અનાદિ હૈ,...**' જીવ ભી ઉસમેં અનાદિ હૈ. આહાહા..! કાલ અનાદિ હૈ તો જીવ ભી સાથમેં અનાદિ હૈ. કાલ અનાદિ હૈ ઔર જીવ નયા ઉત્પન્ન હુઆ હૈ (ઐસા નહીં હૈ). આહાહા..! આત્મા નયા ઉત્પન્ન હોતા હૈ, આત્માકી ઉત્પત્તિકી સાદિ સાદિ-શુરૂઆત હૈ ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! '**જીવ અનાદિ હૈ, જીવને દો પ્રાપ્ત નહીં કિયે...**' અનાદિઅનંત કાલમેં જીવને દો પ્રાપ્ત નહીં કિયે.

'**જિનરાજસ્વામી ઔર સમ્યક્ત્વ.**' આહાહા..! બાકી અરબોપતિ અનંત બાર હુઆ. ઈન્દ્ર દેવ, નૌંવી ગ્રૈવેયકકા દેવ અનંત બાર હુઆ. અરબોપતિ સેઠ અનંત બાર હુઆ. વહ તો ધૂલ હૈ. આહાહા..! હાર્ટ ફેઈલ હુઆ. કલ ખબર આયી ન. ચુનીભાઈકા ચીમન નહીં? હાર્ટ ફેઈલ હો ગયા. ચુનીલાલ ... મકાન હૈ ન યહાં.

મુમુક્ષુ :- ઈસ કામમેં પરમાગમમેં વે થે.

ઉત્તર :- હાં, વે યહાં થે ન. પરમાગમકી દેખભાલમેં. હાર્ટ ફેઈલ. ૬૦ સાલકી ઉમ્ર. યહાં રહતે થે. યહાં રહનેકા ભાવ થા. દેહકી સ્થિતિ, બાપૂ! જિસ સમય, જિસ ક્ષેત્રમેં, જિસ સંયોગમેં ગિરનેવાલી હૈ ઉસમેં ઈન્દ્ર ફેરફાર તીન કાલમેં કર સકતા નહીં. આહાહા..! ઉસકી દવા, ડૉક્ટર એક ઓર પડે રહે. ડૉક્ટર ભી મર જાતા હૈ. યહાં એક ભાવનગરકા ડૉક્ટર થા-હેમંતકુમાર. પાટનીકા રિશ્તેદાર થા. .. પાટની થે ઉનકે રિશ્તેદાર થે. યહાં આતે થે, દો-તીન બાર આયે થે. વહ કિસીકા ઓપરેશ કરતે થે. ઉતનેમેં કહા, મુજે કુછ હોતા હૈ. કુર્સી પર બૈઠતા હૈ, ઉતનમેં ઉડ જાતા હૈ. આહાહા..! ડૉક્ટર સર્જન સ્વયં અપને શરીરકો (રખ નહીં સકતા). યહ શરીર તો મિટ્ટી હૈ, ધૂલ હૈ. ઉસકી સ્થિતિ જિતની હૈ, ઉતની વહાં રહેગી. તેરી સંભાલસે ઔર તેરે ધ્યાન રખનેસે વહ રહે, ઉસ બાતમેં કોઈ દમ નહીં હૈ. આહાહા..! ડૉક્ટર સ્વયં ખલાસ. જાઓ! સર્જન, પૂરે અસ્પતાલકા સર્જન થા. ભાવનગર. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં કિ જીવ અનાદિ હૈ, કાલ અનાદિ હૈ. '**જીવને દો પ્રાપ્ત નહીં કિયે-..**' એક વીતરાગદેવ ત્રિલોકનાથ ઔર સમ્યક્ત્વ. '**જિનરાજસ્વામી મિલે...**' વીતરાગ ભી મિલે. ક્યોંકિ મહાવિદેહ ક્ષેત્રમેં ભી આત્માકા જન્મ અનંત બાર હુઆ. ઢાઈ દ્વિપમેં કોઈ બાકી નહીં હૈ, પૂરે લોકમેં કુછ બાકી નહીં હૈ કિ કોઈ એક ક્ષેત્રમેં અનંત બાર જન્મ-મરણ નહીં કિયે હો. ઈસ જગહ અનંત બાર જન્મ-મરણ, ઈસ જગહ, ઈસ જગહ... પૂરે ચૌદહ બ્રહ્માંડમેં. વહાં મહાવિદેહમેં ભગવાન તો હમેશા વિરાજતે હૈં. બીસ તીર્થંકર મોક્ષ પધારે તો નયે બીસ હોતે હૈં. વહાં અનંત બાર જન્મ લિયા ઔર સમવસરણ ધર્મસભામેં અનંત બાર ગયા. આહાહા..! પરંતુ અપની ચીજ ક્યા હૈ ઉસકો સમજનેકી દરકાર કી નહીં. સુને, સુનકર ફિર સુના. આહાહા..! ભગવાન કહતે હૈં કિ આત્મા દેહસે ભિન્ન હૈ. પરંતુ તુજે કરના વહ હૈ, વહ કર ના. આહાહા..!

'**જિનરાજસ્વામી મિલે પરંતુ ઉન્હેં પહિચાના નહીં,...**' આહાહા..! તીન લોકકે નાથકો (પહચાના નહીં). પ્રવચનસારમેં આતા હૈ ન? ૮૦ ગાથા. '**जो जाणदि अरहंतं दव्वत्तगुणत्तपज्जयत्तेहिं**' જો કોઈ અરિહંતકે દ્રવ્યકો-વસ્તુ, ઉસકે ગુણકો, ઔર ઉસકી પર્યાયકો '**जो जाणदि अरहंतं दव्वत्तगुणत्तपज्जयत्तेहिं। सो जाणदि अप्पाणं**' વૈસા હી મેરા આત્મા હૈ. અરિહંત પરમાત્માકો જો સર્વજ્ઞદશા પ્રગટ હુયી, તો વે ભી આત્મા હૈં, મૈં ભી આત્મા હૂં. ઉસકે સાથ મિલાન કરકે અપને સાથ મિલાન કરતા હૈ તબ ઉસકો આત્મજ્ઞાન હો જાતા હૈ. આહાહા..! ઐસી ગાથા હૈ. પ્રવચનસાર. '**जो जाणदि**

अरहंतं दव्वत्तगुणत्तपज्जयत्तेहिं। सो जाणदि अप्पाणं' ભગવાનકો બરાબર જાને કિ યહ કેવલજ્ઞાની પરમાત્મા હૈ ઔર યહ જીવ હૈ, મેરી ચીજ ભી ઐસી હૈ. ઐસે અંતર્મુખ જો દૃષ્ટિ કરે તો ભગવાનકો જાના વહ અપનેકો જાને બિના રહે નહીં. આહાહા..!

યહાં તો કહતે હૈં કિ '**જિનરાજસ્વામી મિલે પરંતુ ઉન્હેં પહિચાના નહીં,...**' આહાહા..! ઉનકે જો ભાવ હૃદયમેં હૈં, જો નિર્મલ ભાવ કહતે હૈં, જો સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર અંતરમેં નિર્મલ દશા કહતે હૈં, વહ પહિચાની નહીં. આહાહા..! '**જિસસે મિલના વહ મિલનેકે બરાબર હૈ.**' ઉસે જાના નહીં તો મિલે યા નહીં મિલે, દોનોં બરાબર હૈ. અનંત બાર સમવસરણમેં ગયા. ભગવાન વિરાજતે હૈં, અભી ભી વિરાજતે હૈં મહાવિદેહમેં. ઉનકે સમવસરણમેં ભી વહાંકે જીવ જાતે હૈં, પરંતુ મિલે ન મિલે. ઉન્હોંને ક્યા કહા, વહ અંતરમેં મિલાન નહીં કિયા. આહાહા..! રાગસે ભિન્ન અપને આત્માકો નહીં કિયા તો ભગવાન મિલ, નહીં મિલનેકે જૈસા હો ગયા. આહાહા..! ઐસા ઉપદેશ! કુછ કરનેકો કહતે હો, એકેન્દ્રિયકી દયા પાલની, પૃથ્વીક દયા પાલની (તો સમજમેં ભી આયે). બાપૂ! વહ સબ અનંત બાર કિયા હૈ. ભવભ્રમણ મિટા નહીં, બાપૂ! આહાહા..!

ભગવાન અંદર અનંત-અનંત ગુણકા સમુદ્ર હૈ. જિસમેં રાગકે મૈલકા અંશ નહીં હૈ. ઐસે જિનરાજકો દેખે, પરંતુ જિનરાજકા મિલના ન મિલનેકે બરાબર હુઆ. પહિચાના નહીં કિ ભગવાન વીતરાગ હૈં, કેવલી હૈં, સર્વજ્ઞ હૈં. તો મેરા સ્વભાવ ભી ઐસા હૈ. મૈં ભી ઐસા હૂં, ઐસે મિલાન કિયા નહીં. આહાહા..! હૈ ન? '**પરંતુ ઉન્હેં પહિચાના નહીં, જિસસે મિલના વહ ન મિલનેકે બરાબર હૈ.**' ભગવાન મિલે યા નહીં મિલે, ઉસમેં ઉસકે આત્માકો લાભ નહીં હુઆ. આહાહા..! અનંત બાર વહાં સુનનેકો ગયા. યહાં ભી પ્રભુ તીર્થંકર જબ વિરાજતે હૈં, ઉસ સમય ભી સુનને (જાતા થા). અભી મહાવીર પરમાત્મા સિદ્ધ હો ગયે. ણમો સિદ્ધાણં. સીમંધર ભગવાન ણમો અરિહંતાણંમેં હૈં. પ્રથમ પદમેં હૈ. ચાર કર્મ બાકી હૈ, ચાર કર્મકા નાશ કિયા હૈ. ઔર મહાવીર ભગવાન આઠોં કર્મકા નાશ કર સિદ્ધ હુએ હૈં. મહાવીર આદિ ચૌબીસ તીર્થંકર તો ણમો સિદ્ધાણંમેં હૈં. સીમંધર ભગવાન તીર્થંકર આદિ હૈં વે ણમો અરિહંતાણંમેં હૈં. આહાહા..!

સમવસરણમેં વાણી નિકલતી હૈ. ઈન્દ્ર, નરેન્દ્ર, બાઘ, સિંહ ઔર નાગ સમવસરણમેં સુનનેકો જાતે હૈં. પરંતુ કહતે હૈં કિ કિતની બાર તો મિલે, સુના, પરંતુ અંદર મિલાન કિયા નહીં. આહા..! મૈં ભી અરિહંતકી શક્તિ હૈ વૈસી શક્તિવંત મૈં ભી હૂં. મેરેમેં ભી અનંત જ્ઞાન, આનંદ આદિ ભરા હૈ. આહાહા..! ઐસી સ્વસન્મુખકી દશા પ્રગટ

કી નહીં. પરસન્મુખકી દશા રાગ એવં પુણ્યકી દશામેં રુકકર અનંત જન્મ-મરણ કિયે. આહાહા..! હૈ?

‘**અનાદિ કાલસે જીવ અંતરમેં જાતા નહીં હૈ...**’ આહાહા..! અનાદિકાલસે બહિર્મુખ વૃત્તિ હૈ. આહા..! સંસારકે કામસે ફુરસદ લે તો જ્યાદાસે જ્યાદા યે દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજામેં રુકે. વહ ભી સંસાર હૈ, વહ રાગ હૈ. આહાહા..! ઉસસે ભિન્ન આત્માકી પીછાન (નહીં કી). ‘**અનાદિ કાલસે જીવ અંતરમેં જાતા નહીં હૈ...**’ આહાહા..! જહાં અંતર ધ્રુવ ભગવાન વિરાજતા હૈ, આત્મા સ્વયં પરમાત્મસ્વરૂપ હૈ. યદિ પરમાત્મસ્વરૂપ ન હો તો ઉસકો એનલાર્જ કરકે પરમાત્મા હોતા હૈ, કહાંસે હોતા હૈ? આહાહા..! પરમાત્મા અરિહંત હોતા હૈ, કહાંસે હોતા હૈ? કોઈ બાહરસે ચીજ આતી હૈ? અંતરમેં સબ હૈ. આત્મા પંચ પરમેષ્ઠી સ્વરૂપ હૈ. આહાહા..! અરિહંતસ્વરૂપ હૈ અંદર શક્તિમેં. સિદ્ધસ્વરૂપ હૈ. આચાર્ય, ઉપાધ્યાય, સાધુ સચ્ચે. પંચ પરમેષ્ઠીસ્વરૂપ આત્મા હૈ. આહાહા..!

અષ્ટપાહુડમેં આયા હૈ. કુંદકુંદાચાર્યકા અષ્ટપાહુડ હૈ ન? ઉસમેં યહ આયા હૈ. પંચ પરમેષ્ઠી પ્રભુ! તેરે હૃદયમેં તૂ હૈ. આહાહા..! પરંતુ ઉસકો તૂને પીછાના નહીં. આહાહા..! બહુત તો બાહરમેં દયા પાલી, વ્રત કિયે, ભક્તિ કી, બ્રહ્મચર્ય પાલા. આહાહા..! વહ સબ તો ક્રિયાકાંડ હૈ. આહાહા..! પરંતુ આત્માકી જાત-છાપ ક્યા હૈ? અરિહંત જૈસી મેરે આત્માકી જાત હૈ. અરિહંતકી બિરાદરી ઔર મેરી બિરાદરી એક હૈ. આહાહા..! ઐસા કભી અંતરમેં (મિલાન નહીં કિયા).

‘**અનાદિ કાલસે જીવ અંતરમેં જાતા નહીં હૈ...**’ આહાહા..! બહિર્મુખ. જ્યાદા સે જ્યાદા શુભ વિકલ્પ-શુભરાગ કરે. દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા નિવૃત્તિ લેકર (કરે). પરંતુ વહ રાગ સંસાર હૈ. આહાહા..! ‘**અંતરમેં જાતા નહીં હૈ...**’ શુભરાગ તો બાહ્ય ચીજ હૈ. અંતરમેં પરમાત્મા પૂર્ણાનંદકા નાથ.. આહા..! અપ્પા સો પરમપ્પા. આત્મા સો પરમાત્મા હી હૈ અંદર. આહાહા..! કૈસે બૈઠે? યદિ પરમાત્મસ્વરૂપ શક્તિસે ન હો તો પરમાત્મા કેવલજ્ઞાન આયે કહાંસે? બાહર કોઈ લટકતા હૈ? છોટા હાથી હો ઉસકો એનલાર્જ કરતે હૈં. તો ઉસમેંસે એનલાર્જ કરતે હૈં. ઐસે અપની શક્તિમેં સબ પૂર્ણ આનંદ, જ્ઞાનાનંદ સબ ભરા હૈ. ઉસકા એનલાર્જ કેવલજ્ઞાન હોતા હૈ. આહાહા..! અરેરે..!

અપનેમેં અંતરમેં ઉતરા નહીં. અરે..! ઉતરનેકા નિર્ણય કિયા નહીં કિ અંતરમેં ઉતરના હૈ. બાહરકી ચીજ તો અનંત બાર કી. આહાહા..! પરંતુ અંતરમેં ભગવાન ચિદાનંદ પ્રભુકો પીછાના નહીં. ‘**અંતરમેં જાતા નહીં હૈ ઔર નવીનતા પ્રાપ્ત નહીં**

કરતા;...' પુણ્ય ઔર પાપ, શુભ ઔર અશુભ ભાવ અનાદિસે કરતે આયા હૈ. શુભભાવકા અભ્યાસ હો ગયા, અશુભભાવકા-હિંસા, જૂઠ, વિષયભોગ વાસના અનાદિકા અભ્યાસ હૈ. વહાંસે છૂટકર દયા, દાનકા અભ્યાસ ભી અનાદિકા હૈ. દોનોં શુભ-અશુભકા અભ્યાસ તો અનાદિકા હૈ. આહાહા..! નવીનતા. શુભ-અશુભભાવસે રહિત ચૈતન્ય અંદર નિર્મલાનંદ પ્રભુ, ચૈતન્યપિંડ.. આહાહા..! **'નવીનતા પ્રાપ્ત નહીં કરતા;...'** નવીનતા પ્રાપ્ત નહીં કરતા. વહીકા વહી ભવ રખડકર મર જાતા હૈ. આહાહા..! ઉસમેં અકસ્માત્‌મેં મૃત્યુ હો તો વિચાર કરનેકા સમય રહે નહીં, કોઈ શુભભાવ રહનેકા સમય ન રહે. ક્યોંકિ વેદન.. વેદન.. વેદન.. અશુભભાવ આર્તધ્યાન ઔર રૌદ્રધ્યાન હો. આહાહા..! ઉસમેં બૈરી, ચોર આદિ આકર બાંધે, ખટિયેસે બાંધે ઔર ઘરમેં જો હો વહ લે જાય. ઉસ વક્ત બાંધકર મારે, આહાહા..!

અભી કહા ન? નાઈરોબીકે પાસ ચાર લોગોંકો માર દિયા. હબસી લોગોંને. અનાર્ય લોગ. હમ ૨૬ દિન વહાં રહે ન. સબ અનાર્ય લોગ. લેકિન અપને યહાંકે મહાજન લોગ ૬૦૦૦ હૈ. ઉન લોગોંકા બહુત પ્રેમ થા, બહુત પ્રેમ થા. ઈસલિયે વહાં ગયે થે. ૨૬ દિન રહે. બહુત લોગ આતે થે. ઔરતેં તો દો-દો તીન-તીન હજાર. ઔરત-મર્દ સબ. બડી સભા ચલતી થી. ૨૬ દિન રુકે. વહાંકે હબસી લોગ.. ઉસ વક્ત હમને સુના થા, વહાં થે તબ. કૌન થે? ગોરધનભાઈકી પુત્રી. ગોરધનભાઈ હૈં. ઉનકી લડકી ઔર ઉનકા વર જા રહે થે, તો દોનોંકો લૂટ લિયા. સબ લે લિયા. માર નહીં ડાલા. ઐસા હમને સુના કિ યે દો જન લૂટ ગયે. દોનોં નિકલે હોંગે. આહાહા..! ક્યોંકિ હબસી લોગ તો મહા અનાર્ય. આહાહા..! ઉસમેં અવતાર. ઉસમેં અનંત બાર અવતાર હુએ.

'નવીનતા પ્રાપ્ત નહીં કરતા; એકકે એક વિષયકા-શુભાશુભ ભાવકા-' શુભ ઔર અશુભ, શુભ ઔર અશુભ. ઉસમેં હી મથતા રહા. યા તો અશુભમેં. વિષયભોગ, વાસના, કમાના, બ્યાજ પૈદા કરના, દુકાન પર ધ્યાન રખના. અકેલા પાપ. આહાહા..! ઔર શુભ. કદાચિત્ દો ઘડી નિવૃત્તિ લેકર શુભ કરે. હમારે વહાં પાલેજમેં દુકાનમેં ઐસા હોતા થા ન. ગાંવમેં સાધુ આયે. ઉસમેં થે ન ઉસ દિન, પિતાજી સ્થાનકવાસી થે. સાધુ આયે તો મૈં તો દુકાન છોડ દેતા. ભાગીદાર કામ કરે. દોનોં દુકાનવાલે પૂરા દિન, સુબહસે લેકર રાતકો આઠ બજે તક. રાતકો આઠ બજે વહાં જાયે. સાધુ કહે, રાતડિયા આયે. પૂરા દિન સામને ન દેખે. દુકાન પર ધંધા અચ્છા ચલતા થા. પૈસે બહુત ઔર કમાઈ અચ્છી થી. દો દુકાન હૈ. અભી એક હૈ. અભી તીન હો ગયી. તીનોં લડકે અલગ હો ગયે. હમારી બુઆકે પુત્ર ભાગીદાર થે. દોનોં ચલ બસે,

ઉનકે પુત્ર હૈં. હૈ. બારહ-બારહ, તેરહ-તેરહ લાખ એક-એકકે પાસ હૈ. ચાલીસ લાખ રૂપયા હૈ તીનોંકે પાસ. ચાર લાખકી કમાઈ હૈ. લેકિન ધૂલમેં કુછ નહીં હૈ. પૂરા દિન.. ગાંવમેં કોઈ સાધુ આયે તો સામને તક નહીં દેખતે. સામને તક નહીં દેખતે થે. રાતકો આઠ બજે જાયે. આહાહા..! ઉતની વ્યાપારકી અકૂલાહટ થી. મૈંને તો ઉસ દિન કહા થા, (સંવત) ૧૯૬૪ સાલ. ૧૮ વર્ષકી ઉમ્ર થી. મૈં ભી દુકાન ધંધા કરતા થા. કુંવરજીભાઈકો બહુત મમતા થી. ઉનકે લડકે હૈં અભી. કહા, મરકર પશુમેં જાયેગા. યાદ રખના. પૂરા દિન હો..હો.. ફૂરસદ નહીં. સુનના નહીં, ગાંવમેં સાધુ આયે. ૬૪કી સાલકી બાત હૈ. હમ તીસ લોગ થે. એક હી રસોઈમેં સબ સાથમેં જિમતે થે. મૈં ખાના ખાને ગયા થા. મૈંને બોલ દિયા, ઉસકી મમતા દેખકર, કુંવરજી! તૂ મરકર નર્કમેં તો નહીં જાયેગા. ક્યોંકિ હમ અંડા, માંસ આદિ ખાતે નહીં. મનુષ્ય હો ઉસકે લક્ષણ મુજે દિખતે નહીં, દેવકે લક્ષણ દિખતે નહીં, એક પુશકે લક્ષણ લગતે હૈં. મેરે સામને બોલે નહીં. ભગત હૈ, પહલેસે ભગતકી છાપ થી ન. બોલે નહીં. મરકર પશુ હોગા, કહા. મરતે વક્ત, દો-દો લાખકી કમાઈ ઉન દિનોંમેં. અભી તો બઢ ગયી. મરતે વક્ત સન્નિપાત હો ગયા. યે કિયા, યે કિયા, ઈસકા કિયા, મેરા કિયા.. અપની દુકાન બઢ ગયી, અપની દુકાન બઢ ગયી, દૂસરેકી દુકાન ટૂટ ગયી, દૂસરેકી ખત્મ હો ગયી. આહાહા..! ઉસમેં સન્નિપાતમેં હી દેહ છૂટ ગયા. પીછે પૈસા ક્યા ધૂલ કામ આયે? આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં, નવીનતાકો પ્રાપ્ત નહીં કી. '**શુભાશુભ ભાવકા-પિષ્ટપેષણ કરતા હી રહતા હૈ,...**' શુભભાવ, અશુભભાવ, શુભભાવ, અશુભભાવ... પિષ્ટપેષણ. ... આહાહા..! અનંત બાર ઐસે શુભ-અશુભભાવ તો કિયે હૈં. આહાહા..! '**થકતા નહીં હૈ.**' '**પિષ્ટપેષણ કરતા રહતા હૈ, થકતા નહીં હૈ. અશુભમેંસે શુભમેં...**' અશુભમેંસે કોઈ બાર શુભમેં આયે '**ઔર ફિર શુભમેંસે અશુભમેં આતા હૈ. યદિ શુભભાવસે મુક્તિ મિલતી હોતી, તબ તો કબકી મિલ ગયી હોતી!**' આહાહા..! દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા આદિ ભાવ તો અનંત બાર કિયા હૈ. આહાહા..! વહ કોઈ મુક્તિકા કારણ નહીં હૈ, ધર્મ નહીં હૈ. આહાહા..! ગજબ બાત, પ્રભુ! વહ કહતે હૈં, '**યદિ શુભભાવસે મુક્તિ મિલતી હોતી, તબ તો કબકી મિલ ગયી હોતી!**' ક્યોંકિ શુભભાવ તો અનંત બાર કિયા હૈ. શુક્લલેશ્યા. શુક્લલેશ્યા હોતી હૈ ન? કૃષ્ણ, નીલ, કાપોત, તેજો, પદ્મ, શુક્લ. શુક્લલેશ્યા અનંત બાર કી. માર મારે તો શાંતિ રખે. પરંતુ આત્મા ક્યા ચીજ હૈ, ઉસ આત્માકી ઓર ધ્યાન નહીં. ક્રિયાકાંડકે શુભભાવમેં રુક ગયા. આહાહા..!

‘**અબ, યદિ પૂર્વમેં અનંત બાર કિયે હુએ શુભ ભાવકા વિશ્વાસ છોડકર...**’ હૈ? વિશ્વાસ છોડ દે. ‘**અનંત બાર કિયે હુએ શુભ ભાવકા વિશ્વાસ છોડકર...**’ શુભ તો પુણ્ય હૈ, બેડી હૈ. લોહેકી બેડી ઔર સોનેકી બેડી, દોનોં બેડી હૈ. પાપ લોહેકી બેડી, પુણ્ય સોનેકી. લેકિન લોહેકી બેડીસે સોનેકી બેડીમેં બહુત નુકસાન હૈ. વજનદાર હોતી હૈ. વજનદાર હોનેસે યહાં ઘિસ જાતા હૈ. ચીકના બહુત હૈ, સોના ચીકના ઔર વજનદાર હૈ. ઈસલિયે યહાં બહુત ઘિસતા હૈ, બહુત દુઃખ હોતા હૈ. ઐસે યહાં શુભ ઔર અશુભ દોનોં બેડી હૈ.

મુમુક્ષુ :- સોના તો બહુત કિમતી હૈ.

ઉત્તર :- ધૂલ ભી નહીં હૈ. મરકર ચલે જાતે હૈં. આહાહા..! અરરોપતિ ચલે જાતે હૈં. આહાહા..! બ્રહ્મદત્ત ચક્રવર્તી. ૯૬ હજાર સ્ત્રી, ૯૬ ક્રોડ સૈન્ય. અંતિમ ચક્રવર્તી. ૯૬ ક્રોડ સૈન્ય. ૯૬ હજાર સ્ત્રી, ૪૮ હજાર નગર, ૭૨ હજાર પાટણ, મરકર અંતમેં હિરેકા પલંગ, હિરેકા પલંગ, એક-એક હિરા ક્રોડ રૂપયેકા, ઐસા હિરાકા પલંગ. ઉસમેં સોયા થા. કુરુમતિ.. કુરુમતિ. સ્ત્રી. ૯૬ સ્ત્રીયાં થી, ઉસમેં એક સ્ત્રી.. શાસ્ત્રમેં ઐસા લેખ હૈ કિ ઉસકી એક સ્ત્રીકી ૧૦૦૦ દેવ સેવા કરતે હૈં. એક જો મુખ્ય હોતી હૈ ઉસકી. ઉસકા નામ લેતે હુએ મરકર સાતવીં નર્કમેં ગયા. અભી સાતવીં નર્કમેં હૈ. આહાહા..! જિસ જાતકા અભ્યાસ હો ઉસકા રટન ઔર ઘૂંટન હોતા હૈ. આહાહા..! મરતે સમય ઉસે વહ પરિણામ આતે હૈં. ઉસ પરિણામકે ફલસ્વરૂપ ચાર ગતિમેં અનંત કાલસે રખડતા હૈ.

અનંત બાર શુભભાવ કિયા. ઉસકા વિશ્વાસ છોડ દે. આહાહા..! ઐસે શુભભાવકા વિશ્વાસ ભી છોડ દે. શુભ પુણ્યબંધકા કારણ હૈ, વહ ધર્મ નહીં. આહાહા..! ધર્મ તો પુણ્ય-પાપ, શુભભાવસે રહિત ચૈતન્ય ભગવાન પૂર્ણાનંદકા નાથ અંદર, ઉસકી દૃષ્ટિ, આદર, આશ્રય ઔર અવલંબન લેના વહ ધર્મ હૈ. જૈન વીતરાગ માર્ગમેં તો યહ માર્ગ હૈ. આહાહા..! શુભભાવ ભી અનંત બાર કિયા. આહા..! અશુભ ભી અનંત બાર કિયા. તો ભી અનંત ભવ રહે. વહી અનંત ભવચક્રમેં ઘાનીમેં પિલાતા હૈ. આહાહા..!

યહાં ભી માર ડાલતે હૈં, દેખો ન! .... આહા..! એક મનોહરલાલ વર્ણી થે. ત્યાગી થે, જૈન દિગંબરમેં. પુસ્તક બહુત બનાતે થે. બહુત પૈસા હો ગયા થા. .. કિસીકો પાંચ લાખ કમ હુએ હોંગે. ઈસલિયે ઉસને વહ ગાંવ છોડકર, ઈસરીમેં રહનેકા નિર્ણય કિયા. ઈસરી. જહાં રહતે થે વહ દૂસરા ગાંવ થા. ઉસકે પાસ કોઈ માંગતા હોગા. ઐસા કહતે હૈં, ઉસકે પાસ પૈસે માંગે. કુછ નહીં થા, ... આધે ઘંટે પહલે

કુછ નહીં થા. ઐસે બૈઠે થે. આધે ઘંટે પહલે કુછ નહીં થા. કોઈ આદમીને આકર ... આહાહા..! હમેં મિલે થે, જયપુરમેં મિલે થે. ક્ષુલ્લક થે, ક્ષુલ્લક. લંગોટી રખી થી. આહા..! ઉસમેં ક્યા? તત્ત્વકી વસ્તુ નહીં. આહા..!

'અબ, યદિ પૂર્વમેં અનંત બાર કિયે હુએ શુભ ભાવકા વિશ્વાસ છોડકર, જીવ અપૂર્વ...' જીવ અપૂર્વ-પૂર્વમેં નહીં કિયા ઐસે આત્માકા આનંદકા જ્ઞાન કર. આહાહા..! ઉસ શુભાશુભ ભાવસે રહિત શુદ્ધ સ્વરૂપ પ્રભુ અંદર નિર્મલાનંદ હૈ, ઉસકા જ્ઞાન કર તો જન્મ-મરણકા અંત આયેગા. નહીં તો જન્મ-મરણકા અંત નહીં આયેગા. **'અપૂર્વ નવીન ભાવ કરે..'** આહાહા..! શુદ્ધ. **'જિનવરસ્વામી દ્વારા ઉપદિષ્ટ...'** તીન લોકકે નાથ તીર્થંકર દ્વારા ઉપદિષ્ટ **'શુદ્ધ સમ્યક્ પરિણતિ...'** શુદ્ધ સચ્ચી પરિણતિ-પર્યાય પ્રગટ કરે, **'તો વહ અવશ્ય શાશ્વત સુખકો પ્રાપ્ત હો.'** અવશ્ય ઉસે મુક્તિ મિલે બિના રહે નહીં. લેકિન ઉસને દરકાર કી નહીં. કુછ ઠીક કરતા હૂં, કુછ ઠીક કરતા હૂં, ક્રિયાકાંડ કરતા હૂં, વહ ઠીક કરતા હૂં. ઐસા કરતે-કરતે જીવન પૂરા હો ગયા. પરંતુ રાગરહિત મેરી ચીજ અંદર આનંદ સ્વરૂપ શુભાશુભ ભાવસે રહિત હૈ, ઉસકી દૃષ્ટિ ઔર અનુભવ કરનેસે મુક્તિ મિલે બિના રહે નહીં.

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

પાઠકોની નોંધ માટે

પાઠકોની નોંધ માટે